

NAZIONALE
VITT. EMANUELE
14
13 F
24

CONSTITVTIONES, ET DECRETA,

 concinnata atque

IN

PROVINCIALI SYNODO SALISBVRGENSI EDITA.

Anno Domini M. D. LXVIIII.

Sub Reuerendiſſimo & Illuſtriſſimo Principe & Domino, D. IOANNE IACOBO Archiepiſcopo Salisburgenſi, Sedisq; Apoſtolicæ Legato.

Cum approbatione ſanctæ Sedis Apoſtolicæ.

DILINGAE
Excudebat SEBALDVS Mayer.

M. D. LXXIIII.

IOAN. IACOBVS DEI GRATIA, SALISBVRGENSIS ECCLESIAE ARCHIEPIscopus, Sedisque Apostolicæ Legatus, vniuerso Clero, ac Populo Prouinciæ suę, Salutem in Domino exoptat sempiternam.

ROBE, AC VERE admodum docuit Ecclesiastes, omni negocio tẽpus, opportunitatemq́;, et multam hominis afflictionem esse. Quod nos Christiani Catholici calamitosis hisce tẽporibus, multis, miserandisque modis experimur. Nulla tamen in re magis, quàm in orthodoxæ religionis reformandæ negocijs. Etenim, cũ Petri Nauicula (quę Christi est Ecclesia) Naucleris suis, Prælatis nimirum quàm plurimis, supinè dormitantibus, ociantibusque, à Lutheri, eiusq́; farinæ hominum, perindè vt vetustissimorum Hæreticorum procellis, & tempestatibus Ecclef. 8.

agitari cœpisset, quibus ab initio per rerũ, temporisque opportunitatem, cùm, vt necessitas efflagitabat, occursum non est, talem (heu) sustinuit iacturã, quam Deo sic conniuente, vel summorum Principum conatus, & post festum, vt dici solet, adhibita studia, reparare minimè valuêre. Vsq; adeò latè ex antiquorum Hæreticorum sopitis, & rursus à nostri æui Nouatoribus excitatis scintillis, sparsum est incendiũ, vt priusquàm ad restinctionem cordatiores suam conferrent operam, vorax hæreseon flamma per animarum infinita domicilia grassata, atq; populata est. Quid enim tot tantisq; Comitijs, Synodis, conuentibus, colloquiísue, & visitationibus institutis, quid deniq; tot cùm priuatis, tùm publicis consultationibus, ob huiuscemodi sedandos fluctus, qui in Religionis, & vitæ, morumque reformationis nauiculam irruerant, aliud est effectum, quàm quòd res propemodum concitatior facta sit, & deterior? Quia Dominus auxilio suo nobis factus erat longinquus, eò quòd, cùm tempus, &

opportunitas Cymbæ ſubueniendi & prouidendi in promptu eſſet, ocio ſe dederint Nautæ, in rem ſuam quàm Dei negocium attentiores, tantiſper, donec pientiſſ. & multæ miſericordiæ Dominus, æterni Patris filius, magis volens ſanam mentem, vitæ genitricem, quàm ob errorum nebulas interitũ mortémue peccatoris: is, inquam, iam olim forma, imago, & ſubſtantia Dei cùm eſſet, neq; rapinæ loco duceret æqualem ſe Deo haberi, quin tanto ab faſtigio Diuinitatis, ad imam ſerui formam ſe demittens, homini mortali & ſimilitudine & habitu par factus, & ita inuentus, humili ſtudio Patri cœleſti ad mortem vſque factus obediens, nos, vt omnes iam antea, ceu Diaboli mancipia, tenebrarum vinculis nexos, redimeret, in libertatem vindicaret, & Deo Patri, cui ob primorum parentum præuaricationem facti eramus inimici, reconciliaret: is idem hiſce ſupremis nutantis Mundi temporibus, hanc Petri nauem, ſponſam ſuã Eccleſiam Catholicam, nimis fluctuare, in eaque piorum Chriſtia-

Philip. 2.

Rom. 5.

norum multitudinem vehementer tribulatam atq; vexatam, vocem illam Apostolicam, Domine adiuua nos, perimus: subindè ingeminantem conspiciens atque hisce permotus cœlestis Patriæ Pater, tametsi iam longè à nobis abesset, deserere tamen noluit, sed perindè vt Apostolis naufragio proximis, affuit præstò: ita nunc Hęreticorum motibus imperitans, in medijs tempestatum procellis auxiliares percommodè attulit manus. Nam licet permulti seruorum oscitarent segniter, nō paucos tamen deprehendit fideles, atque vigilantes, quos oleo sancto suo Deus vnxerat, à quorū facie exterminauit, & cecidit hostes, cæterorumq; peruersè odientium in fugam conuertit turbam. Quo beneficio secuta est & serenitas, & non contemnenda tranquillitas, ita vt nautis respirandi facultas data sit gratissima. Inter quos quàm incredibilem operam Christianiss. & inuictiss. Rom. Imperator Carolus V. nec minus germanus eius frater, ei in Imperio successor, piissimus Ferdinandus (quorum recordatio in

Marc. 4.

bene-

benedictione est)Comitijs ſuperioribus,in componendis controuerſæ religionis, & Reformationis articulis adhibuerint,id in orbe Christiano magis quàm notum eſt. Horum nanque per illud tempus ſtudio res eò redacta fuit, vt in religionis negocio hominum diſtracta multitudo, reddita ſit pacatior,& motus quoque ſiſterent. In Reformatione verò, ſeu emendandis corruptis moribus, Eccleſiaſtico vſq; adeò patefacta eſt ordini ianua, & via munita, vt cū eius ineundæ certiſsima illi fuerit oblata demonſtratio, eam obuijs, vt dicitur, manibus, acceptârit, & propterea maximam habuerit gratiam. In promouenda deinceps,& defendenda vniuerſali Synodo,ſub eorundem fœliciſſ.Imperatorum tutela,et protectione, Tridenti celebrata, vt in ijs, quę ad Religionem reſtituendam,morum, & abuſionum prauitatem corrigendā ſpectare viderentur, quid quæſo diligentiæ, vel operis omiſſum eſt? Quantū enim vterque Imperator, alter quidem ſub Paulo, & Iulio,alter ſub Pio IIII.Pontificib.Max.per

huiuſcemodi Patrum ſelectiſsimorum cō-
uentus, pro ſubleuandis Eccleſiæ calami-
tatibus, & Aduerſariorum iniurijs, & ca-
lumnijs expellendis deſudauerint, nemo
eſt qui id ignoret. Neque verò ſanctiſsimo
ſuo ſtudio (quod Diuinæ clementiæ acce-
ptum ferimus) defraudati ſunt. Nam ea in
Synodo ſanctiſsima eorundē Pontificum
ſucceſsiuis temporibus interueniente au-
thoritate, cùm ex omnibus penè Chriſtia-
ni orbis partibus ſelectiſsimi, doctiſsimi-
que Patres, & ſupremorum quorumque
Chriſtianitatis Regum, Principumq́; Le-
gati interfuerunt, ſic optimè diſsidijs om-
nibus, atq; diſceptationibus, in religionis
cauſa natis, nec nō vitæ, morumq́; reſtitu-
tioni eſt proſpectum, quòd nemo illius Sy-
nodi Canonibus, vel Decretis, citra teme-
ritatis notam, quicquam vel adijcere, vel
demere queat. At quid vtilitatis, & ſubſidij
noſtris regionibus, ſectarum peſtiferis do-
gmatibus infectis, vtiliſsima illa poſsint
afferre Decreta, niſi à nobis, noſtriſq́; ſuf-
fraganeis Coëpiſcopis, cæteriſq́; ſuo in or-

dine

dine Prælatis, ea accepta, amplexata, & nostræ Prouinciæ Clero, Populoque non tantùm promulgata, sed etiã executioni fuerint demandata? Qui enim pharmacũ bonum à perito medico pręscriptum, infirmo proderit, si id eidem aut subtractum, aut intempestiuè adhibitum, aut deniq; à valetudinario planè reiectum fuerit? Ne itaq; vel de Nobis, vel nostris Coëpiscopis, quòd de infirmiorum salute parum Nobis curæ fuerit, vlla existat sinistra suspicio: néue clamor ille Propheticus in nos insurgat, nimirum: Infirmi fuimus, & non consolidati, ægroti & non sanati, confracti & non alligati, abiecti & non reducti, perditi, & vbiq; errantes dispersi, & non requisiti, famelici, & sitibundi, & non saturati, neque potati. En igitur vobis languentibus pharmaca illa saluberrima, infirmitatiq; vestræ in primis accommodata, à medico omniũ optimo, spiritu sancto, in sacro Tridentino, & Oecumenico Concilio composita, offerimus, porrigimus, & in viscera pietatis vestræ infundimus, quæ, si à vobis Ezech. 34.

ocyus, & sine repulsa (quod planè speramus, idque inuitis, seu nauseantibus, si qui fuerint, seriò mandatum volumus) acceptabuntur Christianorũ nemini dubium est, quin ea ad teterrimos quosque languores sensim tollendos eorumque in locum pristinum, auitamq; sanitatem restituendi, admirabilem sint habitura efficaciam. Hæc verò sunt, ad quæ suprà annuimus, sacratissima Patrum Tridentini Cõcilij Decreta, & Canones: non quidem documenta noua, sed ex sacrarum scripturarum medullis, & primæuæ Christi Ecclesiæ sanctitate, eruditioneque incomparabilium Patrum, doctorumq; monimentis excerpta, & concinnata. Ad horum verò regulã noster Clerus à summo ad infimum vsq; non tantùm functionis suæ administrationẽ, sed & vitæ curriculum dirigat, volumus, idque vt ita fiat negocium hoc pro viribus executioni mandari studebimus. Quod negocium vt optimo procederet modo consultum censuimus hoc ipsum, per Synodũ Prouincialem præstandum esse, vt non solùm

lùm à noſtris Coëpiſcopis & ſuffraganeis, cæterisq; Prelatis, illa ipſa, quæ offerimus Decreta ſuſciperentur, ſummoq; ſtudio ad effectum optatum, & frugem perducantur, verùm etiam pro captu iſtarum Regionum, quo ad ea quæ morum duntaxat reformationem concernunt, accommodarentur, aliaq; ſecundùm Prouinciæ noſtræ vſum adderentur. Perindè ſiquidem, vt nō quæuis pharmaca, tametſi per ſe bona, non tamen omni morbo, vel homini æquè conueniunt: ſed antequàm adhibeantur, ſingulorum morborum cauſæ, naturæq; conſtitutiones ſeparatim ſunt explorandæ: Ita & Nos, noſtriq; Coëpiſcopi, & Prælati, noſtrorum in Christo ſubditorum hominum cōſtitutionibus, naturis, & neceſsitatibus conſideratis, pharmaca illa à ſacro Concilio Tridentino, quoad morum reparationē congeſta, noſtris iuxtà iam nunc aptata, quibuſdam in locis nonnihil auctiora, & magis explicata tradere, eaq; ſtudioſè obſeruari voluimus. Tempus autem ipſum tacito pede præterire nolentes, ex omni

Metropolitanatu noſtro Coëpiſcopos noſtros, in certum Conuentum eccleſiaſticum congregauimus, vt veſtris votis (ſi fieri poſſet) ſatisfaceremus, vt noſtram, coram Deo, ac hominibus teſtatam faceremus voluntatem, & conſcientiam. Eam verò Synodum, Deo auſpice, ſummi Pont. Pij V. Patris ſanctiſſ. nutu, cui parère fas eſt, incepimus, ac porrò ſedulis conſultationibus celebratam, feliciter, & cum vtilitate (quemadmodum planè ſperamus) Dei opt. max. fauore, & gratia abſoluimus, Id verò iam pridem nobis præſtandi animus fuit paratiſſ. & magna cum voluptate quidem per nos effectum fuiſſet: haud ignorantes Decretum illud Concilij Tridentini, quod Metropolitanis, horumque ſimilibus quibusque iſtius negocij executionem annali temporis ſpacio poſt idem ipſum Concilium, niſi grauiſsimis de cauſis impeditis, præcipit & iniungit. At diuerſorum ſanè negociorum ſarcinis, aduerſitatumque cumulis nos prementibus, ab iſthoc neceſſario, & ſaluberrimo opere abſtra-

Seſſ. 24. cap. 2. Decret. de Reform.

abſtracti, & detenti ſumus. Nihil enim magis, ex eo potiſsimum tempore, quo nos Deus Opt. Max. licet præter meritum noſtrum, ad functionis Archiepiſcopalis munus vocare dignatus eſt, Nobis in votis fuit, quàm quòd vita comite, ad hoc tàm optatum tempus, opportunitatemq; vſque adeò auidè deſideratam, contingere, facultatemq; Reformationis inſtituendæ nanciſci commodè poſſemus. Poſt multa itaq; impedimēta, occaſione, omnipotentis Dei nutu arrepta, poſthabitis alijs omnibus, quæ grauiter nobis incumbunt, officio, vt par eſt, fungi decreuimus. In hac proindè Noſtra Prouinciali Synodo, ex Reuerendis octo Coëpiſcopis & Suffraganeis noſtris, Illuſtriſsimus Dominus Erneſtus, vtriuſq; Bauariæ Dux &c. Friſingen. Epiſcopatus Adminiſtrator, Vrbanus Patauien. Vrbanus Gurcen. Chriſtophorus Chiemen. Petrus Seccouien. Eccleſiarū Epiſcopi coràm pręſentes, Eccleſię porrò Ratisbonen. Chriſtophori Brixinen. qui & S. R. E. Cardinalis, & Martini Herculis Lauentini, Epiſcoporum

porum Legati, vnà cum venerabilibus Abbatibus, cæterisq; Prælatis, Præpositis, Archidiaconis, & Decanis: tùm etiam Capitulorum, tàm Metropoliticæ, quàm cathedralium, & collegiatarum Ecclesiarum, & communis Cleri totius nostræ Prouinciæ A mandatis, & Procuratoribus Nobiscum in Dei nomine conuenerunt, ac primùm Spiritus sancti auxilio implorato, debitisque ritè absolutis cæremonijs, Dei omnipotentis, & Ecclesiæ causam studiosissimè (quantum is, à quo omne datũ optimum, omneq; donum perfectum descendit, Pater luminum gratiæ concessit) in commune contulimus, semotis tandem omnibus, quæ superflua videbantur, Reformationẽ, quam omni opera, & studio molimur, iudicio, & assensu nostro, Coëpiscoporum & Suffraganeorum Prælatorumq; nostrorũ, & eorum, qui à cæteris, vt diximus, ad hoc negocium tractandum ablegati sunt, consilio, in Canones quosdam, & Decreta, diuinę legi, ac Patrum traditionibus consentanea, contraximus, quæ iam nunc vobis com-

Iacob. primo.

communicamus, publicamus, eaque ceu Reip. Christianæ, & nostro in primis commisso gregi salutifera, sine cunctatione ad effectum vt deducatis, in Domino mandamus. Cùm itaq; hisce cõstitutionibus (quarum arbitrium penes S. Sedem Apostolicam semper esto) nihil noui, nihil difficile, nihil inusitati, nihil à sacris literis, vel patrum sententia abhorrens, sed omnia hæc ex verbo Dei, & sacrosanctorũ tàm Oecumenicorum, quàm particularium etiam huius nostræ Prouinciç, Conciliorum sanctionibus desumpta sint: ea inquam ipsa Decreta vobis proponimus, hac ducti fiducia, si ea omnia (cùm renouata, & huic nostro calamitoso sæculo accommodata, & iuxta Tridentini, aliorumque supradictorum Conciliorum Constitutiones limata, formataque sint) vestris pectoribus, & fideli memoriæ altius infigantur, fore, vt ea vobis, vniuersoque gregi nostro, exoptatissimum sint allatura fructum. Quare vos omnes per viscera misericordiæ Domini nostri Iesu Christi obtestamur, vt hasce Synoda-

nodales Constitutiones, omni cum pietate, summissione, amore, atque adeò hilari vultu, non amara, sed suauissima pocula animabus vestris, amplectamini, ijsque in Spiritu sancto inebriemini. Ceruicibus etenim vestris præter iugum, & onus Christi (quod Saluator ipse, & iucundum, & leue testatus est) aliud nihil imponimus. Quod ipsum tollite super vos, & discite à me (inquit idem Christus) quia mitis sum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris.

Matth. 11.

AD LECTOREM.

X constitutionibus huius sanctæ Synodi, post fidei Catholicæ confeßionem, omniumq; hæresum detestationē, habes candide lector, disciplinæ Eccesiasticæ institutionem, & Sacramentorum administrationis, rituum, & cæremoniarum instaurationem, ac morum denique emendationem, emendatorumq; regulam & modum, nec non id genus alia, quæ ad cultus Diuini normam, & obseruationem spectant, in ea ipsa Prouinciali Synodo Salisburgensi, vigilantißimorum Episcoporum, aliorumq; Prælatorum, & piorum virorum studio, tùm ex sacris literis, cùm veteris, & nostram adusq; ætatem progressæ orthodoxæ Ecclesiæ monimentis eruta, maturo consilio concinnata, atque deinceps ædita, & promulgata sub Reuerendißimo & Illustriss. Principe & D. D. Ioanne Iacobo, Archiepiscopo Salisburgensi, Sedisq; Apostolicæ Legato. Quorum omnium capita & tractationes, in sequenti Indice per ordinem ob oculos tibi ponuntur: minutim verò, iuxta materiarum seriem, in fine libri, singula indice alphabetico annotantur. Placuit autem hasce Synodi Constitutiones vulgatiori stylo, & pinguiori, vt dici solet, Minerua conscribi, cùm

quòd rerum Diuinarum traditiones verborum phaleris, seu lenocinijs, non indigent, & simplex veritatis, vt ille inquit, oratio est: tùm quòd Cleri nostri, tàm simpliciores quàm peritiores facili labore, & citra ambages intelligant, quid ijs suo in officio, vel sequendum, vel vitandum sit: idq́ vel Lactantij Firmiani consilio sic faciundum erat, qui ait, Deum summa prouidentia fuco carere voluisse ea, quæ Diuina sunt, vt omnes intelligerent, quæ ipse omnibus loqueretur. Hoc te, Lector, latere noluimus. Tenor verò statutorũ, ordinationumq́ huius sanctæ Reformationis est is, qui proximum Indicem sequitur.

Lib. 5. Diuin. Instit.

F. Felicianus Ninguarda Morbiniens. Doctor Theologus, Reuerendiss. & Illustriss. Archiepiscopi ac Principis Salisburgens. Consiliarius.

INDEX CONSTITVTIONVM HVIVS SYNODI vnà cum titulis singulorum Capitulorum.

Const. 1. DE RELIGIONE ET FIDE CATHOLICA. pag. 1

Cap.
1 *Quare istarum Synodalium Constitutionum tractatio à religione, & fide Catholica, exordium capiant.* pag. 1
2 *Vt tam Laici quàm Clerici vnam, solamq́ fidem Catholicam in Prouincia Salisburgen. obseruent, atque colant.* pag. 2

Const. 2. De Tridentini, aliorumq́ Conciliorũ Constitutionibus. pag. 2

Cap.
1 *Patres huius Synodi, Cõcilij Tridentini sanctiones amplecti, suisq́ subditis easdẽ in posterum obseruandas exhibere pollicentur.* pag. 2
2 *De professione fidei Catholicæ præstanda &c.* pag. 3
3 *De eadem in posterum obseruanda.* pag. 4
4 *De eadem fidei professione in Synodis diœcesanis, & etiam ab omnibus beneficiatis præstanda.* pag. 4
5 *Vt huius, atq; præcedentium, futurarumq́ Synodorum statuta obseruentur.* pag. 5
6 *De Agendario in lucem emittendo, eodemq́ ab omnibus Parochis omnino obseruando.* pag. 5
7 *Quomodo, & quando hæ Constitutiones Synodales quouo loco publicari, & promulgari debeant.* pag. 6

Const. 3. De Consuetudine. pag. 7

Cap. 1 *Consuetudinem antiquam hactenus in Ecclesia Catholica obseruatam, etiam in posterum constanter esse retinendam.* pag. 7

Const. 4. De Cæremonijs. pag. 8

Cap. 1 *Vt ritus, ac Cæremoniæ Ecclesiasticæ obseruentur.* pag. 8

Const. 5. De hæreticis atque eorum libris. pag. 9

Cap.
1 *Doctrinam, quæ Tridentini & aliorum Conciliorum generalium sanctionibus aduersatur, esse erroneam, eiusq́ sectatores esse hæreticos, ac pro hæreticis damnandos.* pag. 9

Cap. 2 *Nemini vel Clerico, vel seculari, licere hæretica scripta, seu libros penes se habere, nisi qui eius rei gratia veniam à sede Apostolica habeat.* pag. 11
3 *Quòd Episcopi debeant habere Corycæos, qui Bibliopolarum aliorumque inferentium libros inspiciant, ob seruent, & suspectos tollant &c.* pag. 12
4 *Corycæi indicem vetitorum librorũ exactè cognoscant, & iuxta eiusdem regulas, prohibita, & ijs similia scripta è medio auferant &c.* pag. 12
5 *Vt quotannis typographi & Bibliopolæ, iuxta formam superius descriptam, fidei Catholicæ facere teneantur professionem.* pag. 13

Const. 6. De custodiendis gregibus, ne hæreseos labe inficiantur. pag. 13
Cap. 1 *De diligentia Prælatorum, & Parochorum, circa tàm clanculariorũ, quàm manifestorum hæreticorum inquisitionem, correctionem, & extirpationem.* pag. 13
2 *De obseruandis ijs, qui ex locis suspectis adueniunt, & conuenticulis vitandis.* pag. 15
3 *Neminem, nisi cui hoc specialiter licitum est, de religione disputare, seu concionari debere.* pag. 15

Const. 7. De magicis artibus, sortilegijs, veneficijs, incantationibus, diuinationibus, & id genus alijs prohibitis. pag. 16
Cap. 1 *Magica insania, huiusq; species, studium, & sequela prohibentur.* pag. 16

Const. 8. De electionibus Episcoporum. pag. 17
Cap. 1 *Qui, & quomodo ad Episcopatus dignitatẽ sint eligendi, siue postulandi.* pag. 17
2 *De omnibus sacris ordinibus ab Electis, siue postulatis, infra statutum tempus suscipiendis: deq; eorundem consecratione.* pag. 19

Const. 9. De Electionibus minorum vtriusque sexus Prælatorum. pag. 20
Cap. 1 *Monasterijs religiosorum vacantibus, quomodo prouidendum sit de Prælatis.* pag. 20
2 *Quæ, & quomodo in Prælatam monialium sit eligenda, siue postulanda.* pag. 21

Const. 10. De examine Electorum, siue postulatorum in Metropolitanũ, siue in Episcopos, ad Sum. Pont. Rom. transmittendo. pag. 22

Cap.
1 *Cur sequens examinis forma, Electis, vel Postulatis in Metropolitanum, siue Episcopos præscribatur.* pag. 22
2 *Quomodo ad inquisitionem sit procedendum, & de testium qualitatibus.* pag. 23
3 *Testium synceritatem, ac fidem, in hoc negocio inquisitionis maximè requiri.* pag. 24
4 *Quòd Electus, siue postulatus, doctrinæ suæ specimen aliquod edere debeat.* pag. 24
5 *De fidei professione Electi, siue Postulati, iam Examinati, ab eodem præstanda.* pag. 25

Const. 11. De Confirmationibus minorum Prælatorum, atq; Prelatarum, ab Ordinarijs prestandis. pag. 28

Cap.
1 *Electi, siue Postulati, aut præsentati, vtriusq; sexus minores Prælati, quomodò, & vbi Cõfirmandi sint.* pag. 28
2 *De studio, ac diligentia adhibẽda in huiuscemodi Confirmationibus.* pag. 29
3 *De Examine promouendi ante Confirmationem.* pag. 29
4 *De modo procedendi circa Confirmationem, & quale iuramentum, fideique professio Confirmando incumbant.* pag. 30
5 *De examinati confirmatione, & literarũ confirmationis exhibitione.* pag. 33
6 *De [illegible] & examine monialium Electarum, siue Postulatarum in Prælatas.* pag. 33
7 *De iuramento cum fidei professione, ab ipsis monialibus promouendis, præstando.* pag. 34
8 *A quibus, & quomodo Confirmandæ informatio sumenda.* pag. 35

Const. 12. De renunciationibus dignitatum, & beneficiorum Ecclesiasticorum. pag. 35

Cap. 1 *Ne vlla renunciatio, seu resignatio, sine causa canonica fiat, & quomodo fieri, & acceptari debeat.* pag. 35

Const. 13. De modo præsentandi, acceptandi, seu promouendi Clericos ad quæuis beneficia Ecclesiastica, præsertim curata. pag. 37

Cap.
1 *De idoneis ad beneficia Ecclesiastica assumendis, ineptisque ad suos Patronos remittendis, & de pœna eorum qui acceptando præsentatos, magis affectibus, quàm conscientia reguntur.* pag. 37
2 *De quorundam Conciliorum Constitutionib. obseruandis circa præsentatorum acceptationem, & sine causa euidenti absentiæ alicuius veniam nemini concedendam.* pag. 38
3 *Nullum Vicarium sine Ordinarij authoritate, vel constituendum, vel etiam dimittendum esse.* pag. 39
4 *Pastores non residentes de prouentibus Ecclesiarum nihil percipere debere, nisi quod vltra sufficientem Vicariorum sustentationem, & sartorum tectorum cõseruationem reliquum fuerit.* pag. 40
5 *Ad curam animarum non nisi legitimæ ætatis homines ac iam presbyteros, aut quàm primum futuros admitti debere.* pag. 41
6 *Quomodo Ecclesijs vacantibus sit prouidendum, & de promouendorum examine ac Confirmatione.* pag. 34
7 *De iuramento, quo se promouendus à labe Symoniæ alienum testari debet.* pag. 45
8 *De fidei & obedientiæ professione eiusdem.* pag. 46
9 *De Cõfirmatione promoti, & ne Officiales eundem iniusta exactione premant.* pag. 47

Const. 14. De pluralitate beneficiorum. pag. 48

Cap.
1 *Vt ex pluribus beneficijs vnum retineatur, vel cæterorũ tituli, iura & dispensationes Ordinarijs pro ampliori deliberatione ædantur.* pag. 48
2 *Plura beneficia contra Canones impetrata, ac retenta, cadere in priuationem.* pag. 48
3 *Quomodò subueniendum his, quibus exiguum accidit beneficium.* pag. 49
4 *Decretum de pluralitate beneficiorum tollenda.* pag. 49

Const. 15. De assumendis ab Episcopis, siue alijs minoribus Prælatis, Coadiutoribus. pag. 50

Cap.

Cap. 3 *Ne Prælati coadiutores sibi cooptent, nisi fortè aliquis per accidens aliquod sit redditus ad functionem inhabilis: & hoc casu qui & quomodo sint cooptandi.* pag. 51

Const. 16. De vita, qualitatibus, & officio Episcoporum, atq; cæterorum Prælatorum. pag. 52

Cap.
1 *Quibus dotibus præditi esse debeant Episcopi, cæteriq; Prælati.* pag. 52
2 *De officio Episcopi, eiusq; Vicario.* pag. 54
3 *Episcopum qui concionari non potest, aptos Concionatores, & alios qui cætera ministeria ritè exequantur, iusto stipendio alere debere.* pag. 55
4 *Episcopos vigilantes, & circumspectos esse debere.* pag. 55
5 *Decretum exhortatorium ad Episcopos, quibus præscribitur modus & forma viuendi.* pag. 56
6 *Episcopos ea negotia, quibus ipsi interesse non possunt, grauibus, & bonæ existimationis viris demandare debere.* pag. 57

Const. 17. De residentia Episcoporum, aliorumq; minorum Prælatorũ & Pastorum omnium, ac beneficia Ecclesiastica quomodolibet habentium. pag. 58

Cap.
1 *Ecclesiarum Rectorum residentiam omnibus modis esse necessariam: venia autem absentiæ quo vsque sit concedenda.* pag. 58
2 *Canonicis, qui in suis Ecclesijs dignitates, & officia gerunt, præcipitur continua residentia.* pag. 61
3 *De residentia, officio, ac diligentia beneficiatorum.* pag. 62
4 *Indulgentias rationabiles firmas manere, interim tamen curam animarum negligi non debere.* pag. 63

Const. 18. De Episcoporum Vicarijs, siue Officialibus generalibus, atq; eorum Assessoribus. pag. 63

Cap.
1 *Qui ad Officialatus seu Vicariatus generalis dignitates, ac munera sint adsciscendi.* pag. 63
2 *Vicarium generalem, seu Officialem, citra Episcopi expressum mandatum, seu datam facultatem, nil agere posse.* pag. 65

3 De

Cap. 3 *De iuramento præstando à Vicario generali, seu Officiale.* pag. 65
4 *Officiales ne sint pathetici, id est, ne ab affectionibus regantur.* pag. 66
5 *Officiales neminem sibi, nisi authoritate Episcopi, subdelegent.* pag. 67
6 *Sede vacante à Capitulo constituendum esse Officialem, seu Vicar. generalem, seu pro tempore existentem approbandum.* pag. 67

Const. 19. De Assessoribus. pag. 68
Cap. 1 *Qualis Officiali sit arrogandus Assessor.* pag. 68
2 *De officio Assessoris, & quid in eo agere, vel omittere debeat.* pag. 69

Const. 20. De Prædicatione verbi Dei, & officio Ecclesiastæ. pag. 70
Cap. 1 *Munus prædicationis diligenter esse curandum à Prælatis, vel eorum surrogatis.* pag. 70
2 *Vt Concionatores verbi Dei non tàm sint diligentes in suá doctrina, quàm etiam cauti, orthodoxi, & prudentes, & quorum Doctorum enarrationibus potissimum vti debeant.* pag. 71
3 *Modus vitandi hæreticorum scriptorum lectionem.* pag. 72
4 *De modestia & ratione inter concionandum obseruanda.* pag. 74
5 *Quibus locis, & quando non sit concionandum.* pag. 74
6 *Neminem sine legitimo mandato concionari debere.* pag. 75

Const. 21. De Theologis ab Episcopis suis Ecclesijs cathedralibus, alijsque collegiatis, designandis atque deputandis. pag. 75
Cap. 1 *In metropolitana, & quatuor præcipuis cathedralibus Ecclesijs &c. eruditum Theologum ali debere, qui cæterum Clerum, sacras literas statutis horis prælegendo, informet.* pag. 75

Const. 22. De Consideratione ab Episcopis habenda, in admittendis ijs, qui ad sacros Ordines aspirant. pag. 77

Cap.
1 *Præfatiuncula ad ſequentis materiæ tractationem.* pag. 77
2 *De examinatione ordinandorum, & à quibus ea fieri debeat.* pag 77
3 *Summos Scholaſticos, & Cantores, vel eorum Vicarios idoneos, examini Ordinandorum intereſſe debere.* pag. 78
4 *Electionem, promotionem, atq; examen Ordinandorum, tanquam rem maximi momenti, non ſegniter, ſed ſumma fide, ac ſolicitudine eſſe peragenda.* pag. 79
5 *Parentes admonentur, vt filios ſacris miniſterijs dedicandos, à prima iuuenta in bonis literis atq; moribus educent.* pag. 80
6 *De modo inquirendi, & examinandi ordinandos.* pag. 80
7 *Ne quiſpiam Ordinandus, cuiuſcunq; ſit gradus, & cōditionis, ab examine ſit immunis, niſi gradu aliquo theologico decoratus fuerit, qui etiā, licet non ſit ipſe examinandus, alios tamen examinare debebit, vt de ipſius eruditione periculum fiat.* pag. 82
8 *Quis ordinandos Epiſcopo præſentare debeat.* pag. 82
9 *Quis ordines conferre debeat, & de dimiſſorialibus concedendis, nec ne.* pag. 83
10 *Ea, quæ ad ordinandorum promotionem ſpectant, gratis conferri debere, at ſi alicubi conſuetudo aliud obtineret, Notarijs taxatur modus exactionis.* pag. 84

Conſt. 23. De Præpoſitis, & Decanorū, ſummorumq; Cuſtodum, Cantorum, atq; Scholaſticorum Cathedralium, & aliarum Collegiatarum Eccleſiarum officijs. pag. 85

Cap.
1 *Præpoſiti, qui, & quare ſic dicantur, & de eorundem officio.* pag. 85
2 *De officio Decanorum.* pag. 87
3 *De ſummorum Cuſtodum officio, ac diligentia.* pag. 90
4 *De ſummorum Cantorum officio.* pag. 91
5 *De ſummorum Scholaſticorum officio, quod eſt de cura adhibenda circa ludos literarios, & eorum moderatores.* pag. 92
6 *De animaduerſione in negligentes Officiarios ſupradictos.* pag. 93
7 *Quæ qualitates requirātur circa eiuſcemodi officiariū.* 93

Const.24. De Canonicis. pag. 94

Cap.
1 *Præfatiuncula ad sequentia.* pag. 94
2 *Minorennes, sed tamen puberes, nobiles Germanos, ex speciali gratia, ad titulum Canonicatuum admitti posse, dummodo alio Canonico impedimento nō fuerint irretiti.* pag. 94
3 *Sine iuramento ac professione fidei Catholicæ, neminē ad Canonicatus possessionem admitti debere.* pag. 95
4 *Minorennes Canonicos, etiam Præsentiarum distributione, non tamen annali præbenda, gaudere posse.* pag. 96
5 *Iuniores æquè, ac maiores natu Canonicos, Clericali vestitu incedere debere.* pag. 96
6 *De cura, & institutione Domicellorum.* pag. 97
7 *De sustentatione Domicellorum in liberalibus studijs, & fide iussione ab ipsis accipienda.* pag. 97
8 *Quòd bona pars Canonicatuum conferatur, iuxta decreta Concilij Tridentini, Doctoribus &c.* pag. 98
9 *Canonicos legitimo accedente tempore, aptitudine, & habilitate, presbyterio initiari debere.* pag. 99
10 *Quandiu Canonicis, occurrente negocio, à Canonicatibus abesse liceat.* pag. 99
11 *Quomodò in residentia, & inter horarias decantationes se gerere debeant Canonici.* pag. 100
12 *De ministerio Canonicorum circa Pontificalia.* pag. 102
13 *De Vestitu, cultu, & moribus Canonicorum in communi.* pag. 102
14 *De præsentiarum distributione, & quibus eæ dentur.* pag. 103
15 *Numeratio Præsentiarum quare sit instituta, & de eiusdem continuatione, auctione, & distributione.* pag. 104
16 *Exhortatio ad Canonicos, vt pro conseruanda, & augenda præsentiarum pecunia, libenter quidpiam contribuant, quòd ipsum, si soliciti fuerint, ad eos redundabit.* pag. 105
17 *Quòd nullus ad præsentiarum perceptionem admitti debeat, nisi à principio diuinorum vsq; in finem, in choro præsens perseuerauerit.* pag. 107

18 *Rem sacram à Canonicis non tàm propter lucrũ, quàm pietatem esse sectandam.* pag. 108
19 *Canonicorum excitatio ad pietatem & cultum diuinum.* pag. 109
20 *Canonicis plures titulos Canonicatuum in gratiam nobilitatis Germanicæ ob certas rationes concedi.* pag. 111
21 *Pinguiores Canonicatus in suo statu, & numero relinquendos esse.* pag. 114
Cap. 22 *Quomodo Episcopi, Præpositi, ac Decani Ecclesiarum, de residendo in vno loco inter Canonicos disponere ac componere debeant, si fortè inter aliquos suboriretur disceptatio.* pag. 115
23 *De sufficiendis Canonicis in locum defunctorum.* pag. 116
24 *Episcopos ex gratia Apostolicæ Sedis Canonicatus in alijs Ecclesijs obtinentes, non nisi ineuitabili de causa, ad fructuum perceptionem, aut residentiam admitti debere.* pag. 117
25 *De moderatione, & restrictione statutorum Capitularium, & pœna æquitatem transgredientium.* pag. 117

Const. 25. De Archidiaconis, Archipresbyteris, & ruralibus Decanis. pag. 119

Cap.
1 *De Archidiaconatus, Archipresbyteratus, & Decanatus ruralis dignitatibus.* pag. 119
2 *De diuersa potestate Archidiaconorum, Archipresbyterorum, & Decanorum ruralium.* pag. 120
3 *Quales personæ requirantur ad supradicta officia, quæ etiam constitui non debent, nisi prius fidei fecerint professionem.* pag. 121
4 *De iustitia & æquitate ab Archidiaconis, & cæteris huiusmodi Officialibus exercenda.* pag. 121
5 *Archidiaconi nati &c. non præsumant exercere Officium, antequàm Ordinario se præsentarint, & ab ipso approbati fuerint, & fidei professionem præstiterint.* pag. 122

Conſt.16. De Parochis, atq; eorũ Cooperatoribus. pag. 124

Cap.
1 *Eandem propè ſolicitudinem requiri in Parocho, quæ in Epiſcopo.* pag. 124
2 *De tribus virtutibus, quibus Parochi præditi eſſe debeant, quarum prima eſt oues ſuas cognoſcere: atque etiam de libris ab ipſis in promptu habendis, in quibus oues ſuas ſigillatim deſcribant.* pag. 125
3 *De ſecunda parochi proprietate, quæ eſt ſuis ouibus notis optimè proſpicere, illarum ſaluti conſulendo.* pag. 127
4 *Quòd Parochi non tantùm quo ad ſpiritualia, ſed etiam tẽporalia, ſuis ſubditis pro viribus opitulari, & illis, in omnibus, quantum eius fieri poteſt, ſuccurrere debent.* pag. 130
5 *De tertia Parochi proprietate, quæ continet vigilantiam, ſolicitudinem, & charitatem, qua etiam animam ſuam pro ouibus ſuis, ſi neceſſitas expoſtulauerit, exponere debet.* pag. 131
6 *Proſequitur inſtructionem circa officium Parochi.* pag 132
7 *Quas præterea virtutes ſequi debeat Paſtor, & quæ vitia vitare.* pag. 134
8 *De collaboratoribus Paſtorum, eorumq; mutuo officio, atq; illorum ſuſtentatione.* pag. 135

Conſt.27. De Diſciplina, vita, honeſtate, & moribus Clericorum. pag. 136

Cap.
1 *Clericos, cùm ſint Chriſti milites, ſoli Deo militare debere.* pag. 136
2 *Clericos inculpatè viuere debere.* pag. 137
3 *Decenti veſtitu domi & foris vti debere Clericos.* pag. 138
4 *De forma veſtimenti Clericalis.* pag. 140
5 *De armis Clericorum.* pag. 140
6 *Clericos à malorum hominum cõſuetudine, publicis ſpectaculis, choreis, conuiuijs ſuſpectis &c. abſtinere debere.* pag. 141
7 *Ne ſecularibus negocijs ſe immiſceant.* pag. 143
8 *Ne exerceant monopolia, & negotiationes.* pag. 144
9 *Nemini Eccleſiaſticorum, niſi qui mixtum, & merum habent imperium, licere exercere rem metallicã.* pag. 145
10 *Ne Clerici exerceant cauponariam.* pag. 146

Cap.
11 *Quib. vinum ex annuis redditibus venit, id non per se, sed seculares personas venundari licere.* pag. 147
12 *Clericos ab omni studio auaritiæ alienos esse debere.* 148
13 *Clericos temulentiam, & crapulam, ceu venena fugere debere.* pag. 149
14 *Vt nisi peregrinationis necessitate compulsi, tabernas & œnopolia non ingrediantur.* pag. 150
15 *Quibus conuiuijs interesse liceat Clericis, & quomodo illic se componere debeant.* pag. 151
16 *Alea prohibetur Clericis.* pag. 152
17 *De continentia Clericorum.* pag. 153
18 *Quò Clerici non solùm à publicis tabernis, sed & Concubinarum fœdo conuictu abstineant, ea quæ sequuntur seruare illis præcipitur.* pag. 155
19 *Sacerdotes ampliorem alentes familiam, quibus Oeconomis vti debeant.* pag. 156
20 *De conuictu priuatorum Sacerdotum.* pag. 157
21 *Comminatio in præuaricatores.* pag. 158
22 *De coniugio Clericis vitando &c.* pag. 158

Const. 28. De Obligatione & modo Canonicas dicendi horas. pag. 159

Cap.
1 *Clericos ad horarum Canonicarum preces astringi.* pag. 159
2 *Clericum pœna amißionis fructuum, teneri ad recitationem horarum Canonicarum &c.* pag. 161
3 *Clericos in sacris constitutos, non sacerdotes, intermittentes orationem horarum, suspendi à promotione sequentium ordinum.* pag. 162
4 *De pœna sacerdotis simplicis, negligentis horas Canonicas.* pag. 162
5 *Ante missæ celebrationē, matutinarum preces prius absoluendas esse, & quæ pœna negligētes maneat.* pag. 163
6 *Vt Episcoporum Officiarij in huiusmodi animaduertant negligentes.* pag. 163
7 *De horis Canonicis cum deuotione perorandis.* pag. 164

Const. 29. De Clericis peregrinis, & alijs, absque suorum Ordinariorum dimissorialibus literis, ab alienis Episcopis ordinatis. pag. 164

Cap.

Cap.
1 *Neminem extraneæ, non solùm Prouinciæ, sed etiam Diœcesis (nisi deuotionis gratia, & visis formatis, fide dignis) ad exercenda sacerdotalia esse admittendum, nisi à suo Ordinario &c.* pag. 165
2 *Ab alienis Episcopis absque suorum Ordinariorum dimissorijs, quomodocunque ordinatos, ad sacerdotium non admitti, nisi Ordinarijs suis, vel eorum Vicarijs generalibus sese præsentarint &c.* pag. 166
3 *De examine eorum qui aliundè ferunt dimissoriales, & qua pœna fraudulenti sint afficiendi.* pag. 167
4 *Vbi, & quomodo puniti tempore suspensionis degere debeant.* pag. 168

Const. 30. De vita regulari vtriusque sexus religiosorum, Canonicorum regularium, & monachorum, etiam mendicantium. pag. 169

Cap.
1 *Præfatiuncula, siue exhortatio ad sequentium obseruantiam.* pag. 169
2 *Vt sui ordinis regulam teneant, ac ritè obseruent.* pag. 170
3 *Qui, & quomodo sint acceptandi, & non cogendi, ad quenq; ordinem, & quòd ante ætatem legitimam nemo ad professionem suscipiatur.* pag. 171
4 *De assumendis, & confirmandis monialibus.* pag. 172
5 *Nullam debere cogi, vel inuitam adduci ad ingressum Monasterij, vel habitum suscipiendum.* pag. 173
6 *De his, qui facta professione, ex ordine discedere cupiunt.* pag. 173
7 *De cura erudiendi, & informandi Monachos, & monachas iuniores.* pag. 174
8 *Vt religiosi vtriusque sexus circa diuina tàm diurna quàm nocturna officia, aliaq; munia Monastica diligentes sint.* pag. 175
9 *Monasticis personis non concedi licentiam euagandi.* pag. 177
10 *De tribus regularibus vitæ fundamentis, quorũ primum est obedientia, quam si quispiam violauerit, eum iuxta illius regulam, absque venia puniri debere.* pag. 178
11 *Ne Prælatus Monasterij cuiquam Monacho licentiã*
det extra

det extra Monaſterium ex quacumque cauſa commorandi ſine ſui Epiſcopi Ordinarij expreſſo conſenſu. pag. 178
12 *Vt religioſi, qui etiam cum bona ſuperiorum venia aliquandiu extra monaſterium fuere, illuc ſe recipiant, & qui ſui ordinis habitum temerè depoſuerunt, acerrimè puniantur. Si qui verò aliquã prætenderint legitimam, extra adhuc commorandi cauſam, Ordinarijs ſuis legendam atque approbandam exhibeant.* pag. 181
13 *Quando, & quandiu liceat Monachis propter adminiſtrationem parochialem abeſſe à Monaſterijs.* pag. 181
14 *Monachos Eccleſijs Monaſterio vnitis, ſiue commendatis, miniſtrare poſſe, dummodo regulariter ibidem viuant.* pag. 182
15 *Monachum ad Parochiæ curam, ob ſecularium ſacerdotum defectum admiſſum, habere debere conſortẽ, tanquam vitæ inſpectorem ac teſtem, niſi fratrum penuria aliud facere cogeret.* pag. 183
Cap. 16 *Monachos extra Monaſterium, in Parochijs, vel alibi degentes, habitu regulari & aperto ſemper vti debere, niſi aliqua rationabilis cauſa aliter poſtulauerit, ab Ordinario approbanda &c.* pag. 184
17 *Monachos ex ſtrictiori ſe nõ poſſe conferre ad laxiorẽ ordinem, niſi à ſancta Sede obtenta facultate.* pag. 185
18 *De religionis, ſiue in habitu ſeu abſq; deſertoribus, ad curam animarum non admittendis.* pag. 185
19 *Apoſtatas à nullo, præſertim in dignitate conſtituto, tolerari, multo minus foueri debere.* pag. 186
20 *Vt Apoſtatæ ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ &c. ad ſua monaſteria in ſpatio duorum menſium proximorum à præſentium publicatione redeant.* pag. 187
21 *Pœnitentes quando mereantur veniam, & quomodo ſint ſuſcipiendi.* pag. 188
22 *De his qui ob diffidentiam, ad ſua Monaſteria redire pertimeſcunt.* pag. 189
23 *De pœna & proceſſu perſeuerantiũ in apoſtaſia.* pag. 190
24 *Ne quis apoſtatas occultet, vel domo excipiat.* pag. 190

Cap.
25 *De castitate, quæ est alterum monasticorũ fundamentum, ad quam vtriusq; sexus religiosi apprimè exhortantur amplexandam, atq; conseruandam.* pag. 191
26 *Vt fœminæ abstineant à monasterijs virorum.* pag. 193
27 *Quomodo circa fœminarum ministeria se gerere debeant, qui Parochiales administrant Ecclesias.* pag. 193
28 *De pœna religiosorum præuaricantium legem castitatis.* pag. 194
29 *De voto paupertatis, quod est tertium vitæ regularis fundamentum, & quomodo vtriusq; sexus religiosi illud obseruare debent.* pag. 194
30 *De diligentia superiorum circa monasticarum sanctionum obseruantiam, & tàm conseruationẽ, quàm instaurationem Bibliothecarum.* pag. 196
31 *De fouendis & conseruandis Monasteriorum scholis, & ab ijs quæ scholis carerent, instituendis.* pag. 196

Const. 31. De Monasterijs ab ordinariorum obedientia olim exemptis, & sanctę sedi Apostolicæ immediatè subiectis, nunc verò Ordinarijs ijsdem restitutis. pag. 197

Cap.
1 *Nimiam licentiam multis nocuisse Monasterijs.* pag. 197
2 *De instituendis congregationibus Monasteriorũ exemptorum, seu ipsis subijciendis Ordinarijs.* pag. 198
3 *Concluditur authoritate sacrosancti Concilij Tridentini, vt monasteria exempta, Sediq; Apostolicæ immediatè subiecta, rursum subijciantur suis Ordinarijs &c.* pag. 199

Const. 32. De Fratribus mendicantibus. pag. 199

Cap. 1 *Vt Monachi mendicantes Episcopis suis sint in licitis & honestis subditi, & priuilegijs suis moderatè vtantur, & de eorum audiendis Confessionibus, ac vita.* pag. 200

Const. 33. De Monialibus. pag. 201

Cap.
1 *Præfatiuncula.* pag. 201
2 *De monasterijs clausis, & restringenda vita monialium.* pag. 202
3 *Quibus liceat ingredi Monasteria clausa.* pag. 202

Cap.
4 *Moniales non solùm viros intra monasteria nō admittere, sed etiam ipsas euagari minimè debere: & de Monasterijs extra ciuitates positis.* pag. 203
5 *De Confessione, & Communione Monialium.* pag. 204
6 *Earundem monialium Monasteria, quæ S. Sedi Apostolicæ hactenus immediatè fuerunt subiecta &c. ab Episcopis Ordinarijs in posterū esse gubernanda.* pag. 204

Const. 34. De Ecclesijs, siue Sacellis, vel Altaribus, annuis redditibus dotatis, & secundùm fundatorum institutionem non prouisis, neque officiatis. pag. 205

Cap.
1 *De prouisione beneficiorum vacantium.* pag. 205
2 *Episcopi, vt præsentatos, non nisi idoneos confirment, & de modo approbandi eosdem.* pag. 206
3 *De tempore præsentandi.* pag. 207
4 *De pœna præsentantium indignos.* pag. 207
5 *Quibus præsentare liceat.* pag. 207
6 *De officio beneficiatorum.* pag. 207
7 *Vt Officiales circa vacantes Ecclesias perquirendas sint vigilantes.* pag. 208

Const. 35. De Ecclesijs Collapsis. pag. 208

Cap.
1 *Præfatiuncula ad sequentia capita.* pag. 208
2 *De ruinosis Parochialibus Ecclesijs resarciendis, & collapsis reficiendis.* pag. 209
3 *De Ecclesijs etiam non curatis, sed fideli populo vtilibus, & redditus annales habentibus, instaurandis, & alijs loco minus commodis transferendis.* pag. 210
4 *A brutorum accessu munienda esse Sacella, atq; altaria, extra Ecclesias constructa.* pag. 211

Const. 36. De Prophanantibus Ecclesias, vel cœmiteria. pag. 211

Cap. 1 *Quomodo plectendi sunt, qui loca sacra polluunt.* pag. 211

Const. 37. De rebus Ecclesiarum, & Monasteriorum non alienandis. pag. 211

Cap.
1 *Ne res Ecclesiæ alienentur, neq; dissipentur, aut distrahantur, sed tanquam propriæ conseruentur.* pag. 211
2 *De non alienandis rebus Ecclesiasticis immobilibus, seu*

 mobilibus

mobilibus insignioribus, sine Ordinariorum licentia in scriptis obtenta. pag. 212

Cap.
3 Ne rerum Ecclesiasticarum dispensatores, æs alienum contrahant, neq; res sacræ oppignorentur, nisi in euidenti necessitate & vtilitate. pag. 213
4 De conscribendis prædijs, & redditibus Ecclesiarum, ipsisq; sub tuta custodia conseruandis. pag. 213
5 De rationibus propter annuos redditus præstandis. pag. 214
6 Prælatos, vel quomodocunq; beneficiatos, qui sui iuramenti immemores, propria temeritate, bona Ecclesiastica alienauerint, tanquam periuros, & suæ Ecclesiæ defraudatores acerrimè puniri debere. pag. 214
7 De inuentarijs bonorum Ecclesiasticorum, tàm mobiliũ, quàm immobilium conscribendis, eo tempore, quo illarum Ecclesiarum alicui datur possessio. pag. 215
8 Clericos, præsertim beneficiatos, studiosè inquirere debere qualescumque occupatores, seu detentores, aut spoliatores rerum Ecclesiasticarum, tàm immobilium, quàm mobilium, eosque suis patefacere Ordinarijs. pag. 216
9 Modus conseruandi Ecclesiarum indemnitatem. pag. 216
10 De pœna abutentium bonis Ecclesiasticis. pag. 217

Const. 38. De Immunitatibus & priuilegijs Ecclesiarum, & Clericorum. pag. 217

Cap.
1 Admonetur magistratus secularis, vt defendat, ac conseruet immunitates, & Priuilegia Ecclesiarũ. pag. 217
2 Ne quis Clericorum, seculari se subdat dominio, neq; de manu laici Prælaturam, aut beneficium, curatum, vel non curatum, eiusdemque inuestituram accipere præsumat. pag. 218
3 Ne ob delictum, vel culpam, aut debitum ministri, plectatur, aut cogatur Ecclesia. pag. 219

Const. 39. De Iudiciali foro Ecclesiastico. pag. 220

Cap.
1 De Conseruanda iurisdictione spirituali, quam laicalis Magistratus vsurpare nullo pacto debet. pag. 220
2 Ne Clericus citetur ad forum seculare, & quæ pœna huius sanctionis transgressoribus immineat. pag. 222
3 Criminosos Clericos, vbi de fuga timor est, à seculari magistratu

magistratu simpliciter capi, & Ordinarijs præsentari posse &c. pag. 223
Cap. 4 Quibus viris prospectum esse debeat Consistorio, & à quibus ijdem se abstinere debeant. pag. 223
5 Vt quilibet Iudex Ecclesiasticus, suum habeat Notariu, procuratores, & cursorem vnum, vel plures, iuxta necessitatem, omnes iuratos &c. pag. 224
6 Ne corporalis pœna conuertatur in mulctam. pag. 225
7 De honestate Iudicum, Notariorum, Procuratorum, & cursorum Consistorij. pag. 225
8 De publicandis citationibus, mandatis, executorialibúsue. pag. 226
9 De causa in Citationibus assignanda, & Aduocatis, Procuratoribusq́, etiam extraneis, à partibus citatis assumendis. pag. 226

Const.40. De Notarijs fori Ecclesiastici. pag. 227
Cap. 1 Quales sint cooptandi Notarij, & de iuramento, fideiq́. professione eorum. pag. 227

Const.41. De decimis, oblationibus, & collecturis. pag. 229
Cap. 1 Decimas veteri ac nouo iure persoluendas esse. pag. 229
2 Ex omnibus fructibus decimas dari debere. pag. 230
3 Oblationes, & collecturas, iuxta antiquam huius Prouinciæ consuetudinem, fieri præcipitur. pag. 231

Const.42. De sacrosanctis Sacramentis Ecclesiæ Dei, ac eorundem administratione. pag. 232
Cap. 1 De septem Sacramentis, eorumq́ue virtute, & quæ publicitus de hisce sint enuncianda. pag. 232
2 Declaratio Sacramentorum magna ex parte refertur ad librum Agendorum. pag. 233
3 Etiam hic nonnulla tractari de Sacramentis, in libro Agendorum non contenta. pag. 234
4 Ministros Sacramentorum inculpatæ vitæ, bonorumq́ue morum esse debere, licet Sacramentorum virtus accipienti non adimatur propter ministri iniquitatem. pag. 234
5 De constituenda commoditate administrandorum Sacramentorum in locis à parochia distantibus. pag. 234

Cap.
6 De sustentatione sacerdotum recentiorum Ecclesiarum curatarum. pag. 235
7 Iustam prouisionem sacerdotum circa numerosam plebem fieri debere. pag. 235
8 De cæremonijs circa sacramentorũ administrationem, iuxta Catholicæ Rom. & vniuersalis Ecclesiæ traditionem obseruandis. pag. 236
9 De Sacramentorum explanatione, cùm administrantur, ab Episcopis, atq; Parochis facienda. pag. 236

Const. 43. De Baptismo. pag. 237

Cap.
1 Baptismum infantium vltra octiduum non esse differendum. pag. 237
2 De instruendis obstetricibus circa subitaneum Baptisma. pag. 237
3 Quibus non liceat, nisi in Ecclesijs, baptizari. pag. 238
4 De diligentia circa illinitionem Chrismatis. pag. 239

Const. 44. De Confirmatione. pag. 239

Cap.
1 Vt Episcopi frequentent vsum Confirmationis, & quot annorum debeat esse confirmandus. pag. 239
2 Vt Concionatores competenti tempore hoc Sacramentum populo exponant, atq; declarent. pag. 240
3 Tempore quo Episcopi hoc Confirmationis Sacramentum sunt ministraturi, visitationes iuxtà per eandem partem Diœcesis fieri debere. pag. 240
4 De spirituali cognatione circa Baptismi, & Confirmationis Sacramenta, contracta. pag. 241

Const. 45. De Pœnitentia. pag. 241

Cap.
1 De vsu confitendi peccata, & qualitatibus Confessorum. pag. 241
2 In quibus admonendi sint Confessores. pag. 242
3 De Pœnitentiarijs instituendis, vbi non habentur, & eorum officio. pag. 243
4 Neq; simplici sacerdoti, aut extraneo, licere absoluere, nisi is fuerit legitimè deputatus: neq; exposito, à casibus non concessis, nisi obtenta prius facultate. pag. 244
5 De publicatione Confessorum. pag. 245
6 De annotatione, & animaduersione in eos qui Confessionem intermiserint. pag. 245
7 De Confessione sacerdotum, & eius rei testimonio. pag. 245

Const.46. De sententijs excōmunicationum, aliarumque censurarum, & irregularitatis. pag. 246

Cap.
1 *Pœnas censurarum Ecclesiasticarum, & irregularitatis &c. per iura recentiora non reuocatas &c. in suo robore permanere.* pag. 246
2 *De excommunicatione moderatè vsurpanda.* pag. 247
3 *De animaduersione Decreti Constantiensis Concilij super ipsis censuris obseruandi.* pag. 247
4 *De pœna sacrificantium in excommunicatione constitutorum.* pag. 248
5 *Cætera in Agendario esse perquirenda.* pag. 248

Const.47. De Augustissima Eucharistia, & Missæ celebratione. pag. 249

Cap.
1 *Circa Sacramentum Eucharistiæ, omnia, quæ in Agendario præscripta sunt, esse obseruanda.* pag. 249
2 *De modo consecrandi Eucharistiam, cui si quispiam temerarius contrafecerit, quomodo sit plectendus.* pag. 250
3 *De pœna celebrantium, vel quomodocunque communicantium sacerdotum, sine præuia sacramentali Confessione.* pag. 250
4 *De pœna non ordinatorum, temerè sacrificantium, aut quidpiam aliud diuinum tractantium.* pag. 251
5 *De non porrigendo Sacramento, nisi Confessis.* pag. 251
6 *Vt Parochi ea obseruent, quæ in præcedenti Const. de pœnit. cap. 6. sunt dicta, in annotandis videlicet omnibus & singulis vtriusq; sexus, suis capacibus Parochianis, qui tempore Pasch. præmissa sacramentali Confess. communicârunt, & qui id agere contempserunt.* pag. 252
7 *Eucharistiæ contemptores, sacra priuandos esse sepultura.* pag. 252
8 *De pœna sacerdotum, qui Eucharistiam parum cautè conseruant.* pag. 253
9 *Penes quos claues S.S. Eucharistiæ, & sacrorum liquorum conseruari debeant.* pag. 253

Const.48. De sacris Ordinibus. pag. 254

Cap. 1 *Refert se ad ea quæ superius in Const. 22. & in Agendario sunt dicta.* pag. 254

Const. 49. De Matrimonio. pag. 254

Cap.
1 Relatio ad Agendarium, in quo satis traduntur, quæ ad huius Sacramenti administrationem videntur necessaria. pag. 254
2 De ritu benedicendi desponsatos. pag. 255
3 Quibus liceat decidere causas Matrimoniales. pag. 255
4 Matrimonium clandestinum à Concilio Tridentino laudabiliter esse abolitum. pag. 256
5 De diuortijs, & eorum accurata tractatione. pag. 257
6 De pœna coniugum pertinaciter dissidentium, & non cohabitantium. pag. 258

Const. 50. De Extrema vnctione. pag. 259

Cap. 1 Vt Extremæ vnctionis Sacramentum apud Parochos in crebriorem vsum, iuxta Agendarij præscriptum modum, reducatur, & quæ pœna id negligentes maneat. pag. 259

Const. 51. De Funeribus, sepultura, & exequijs. pag. 260

Cap.
1 De ritu inferendi fideles mortuos sepulturæ. pag. 261
2 De processione funerali. pag. 261
3 De sumptibus funerum. pag. 262
4 De compellendis hæredibus ad pias Cæremonias defuncto adhibendas. pag. 262
5 Vt post funeralia, reliqui dies exequiarum celebrentur, pauperibusq; eleemosynæ erogentur. pag. 262
6 Ne quid vltra morem solitum in exequijs habendis exigatur. pag. 263
7 De modo in posterum circa exequiarum sumptus constituendo. pag. 263
8 De modestia in parentalibus seruanda. pag. 263
9 Qui à sacra sepultura sint arcendi. pag. 264

Const. 52. De Simonia. pag. 264

Cap.
1 De vitanda Simonia, quauis hæresi pestilentiore. pag. 264
2 Qui circa hanc labem plectendi veniant. pag. 266
3 Instas exactiones non esse negligendas. pag. 267

Const. 53. De Rogationum processionibus. pag. 267

Cap.
1 De causa, & origine supplicū precum, vel, vt vocant, Processionum, earumq; frequentatione. pag. 267
2 De ritu, ac Cæremonijs litaniarū, seu Processionū. pag. 286

Const. 54. De Cantionibus, diuersis temporibus, in Ecclesijs cantandis. pag. 270
Cap. 1 *Vt plebi, statis anni temporibus, solitæ ac approbatæ in Ecclesijs maneant Cantiones vulgares, in Agendario descriptæ, aut ab Ordinarijs approbatæ.* pag. 270
Const. 55. De diebus festis, & eorũ sanctificatione. pag. 270
Cap. 1 *Instructio & annunciatio festorum dierum ex Agendario discenda.* pag. 270
Const. 56. De obseruatione ieiuniorum. pag. 271
Cap. 1 *De indicendis, atque obseruandis Ecclesiæ ieiunijs, & pœna præuaricantium.* pag. 271
Const. 57. De disciplina Populi. pag. 273
Cap.
1 *Præfatio continens ex corpore naturali comparationem sæcularis status, ad corpus mysticũ, cuius velut anima censentur Clerici.* pag. 273
2 *De reuerentia Populi in Clerum, & obedientiâ erga proprios sacerdotes.* pag. 274
3 *Quòd Prælatis, & Parochis, etiam dyscolis, sit obediendum.* pag. 276
4 *De supercilio plebeio vitando, id est, ne Clerum iudicare, vel carpere præsumant.* pag. 276
5 *Malos sacerdotes à Deo propter Populi peccata quandoque dari.* pag. 278
6 *De reconciliatione Populi per pœnitentiam.* pag. 279
7 *De instructione populi circa pœnitentiæ vsum.* pag. 279
8 *De oratione Populi.* pag. 280
9 *De oratione peragenda in Ecclesia, siue templo, vtpotè orationis domo.* pag. 281
10 *De modestia & deuotione exercenda in Templis.* pag. 282
11 *De mercatoribus, Nundinarum tempore à liminibus, porticibus, & continentijs Templorũ arcendis.* pag. 283
12 *Ne, præsertim inter sacra, vel conciones, vtensilia ferantur per templa.* pag. 285
13 *De non ingrediendo Ecclesias cum armis maioribus alijsq; profanis.* pag. 286
14 *Ne mendici inter sacra, homines eleemosynarum exactione turbent.* pag. 286
15 *De vsurarijs, & fœneratoribus extirpandis.* pag. 286

Cap. 16 *De inuocatione brachij sæcularis, pro euellendis publicis criminibus, & flagitijs, præsertim blasphemia, adulterio, cōcubinatu, siue fornicatione publica, cum ebrietate, & id genus alijs.* pag. 288
17 *De homicidijs, siue homicidis tollendis:* pag. 289
18 *De puniendis fraudulentis, & impostoribus.* pag. 289
19 *De cura lactantium circa infantes.* pag. 290

Conſt. 58. Ad Principes & alios Dominos in Prouincia Salisburgenſi, ſecularem iuriſdictionem habentes, eorumq́ delegatos Magiſtratus. pag. 291

Cap. 1 *De potestate ac imperio Principū, & Magistratuum, in subditos exercendo, eosq́, in vnitate Catholicæ Ecclesiæ retinendo.* pag. 291
2 *Principes nō solùm liberales esse in Ecclesias, sed etiam earundē priuilegia et immunitates tueri debere.* pag. 292
3 *De prudentia, & circumspectione Principum, circa delegatos suos, quos inferiores magistratus vocant.* pag. 294
4 *Vt Episcopi, & Prælati alij, iurisdictionem temporalem habentes, circa delegationes suorum Officialium, seu Magistratus gerentium, sint pariter cauti, ac diligentes.* pag. 296

Conſt. 59. De Scholis, & earum Moderatoribus. pag. 297

Cap. 1 *De instructione Ludimoderatorum.* pag. 297
2 *De scholis instituendis, augendis, & conseruandis.* pag. 298
3 *De subsidio cōtribuendo ad alēdos egenos studiosos.* pag. 299
4 *De Ludimoderatorum delectu, atque eorundem fidei professione.* pag. 299
5 *De non assumendis, neq, admittendis in Ludimoderatores, vel Collaboratores, seu Pædagogos &c. qui in vniuersitatibus, siue scholis infectis, aut suspectis, operam dederunt literis, nisi per triennium proximè præteritum, inter Catholicos, & Catholicè fuerint conuersati, cuius rei sufficiens habere debent testimonium.* pag. 300
6 *De authoribus iuuentuti prælegendis.* pag 300
7 *De diligentia Magistrorum circa instituendam iuuentutem tàm in moribus, quàm doctrina.* pag. 301

Cap.
8 De methodo docendi, ac disciplinae modestia. pag. 302
9 De stipendijs Ludirectorum. pag. 303
10 Ne Scholasticis mendicantibus liceat vulgares, neq; infectas, aut nouas, ab Ecclesia Catholica non approbatas, decantare cantilenas. pag. 304
11 De cura, & officio vulgarium scholarum Magistrorum. pag. 305
12 Visitatores Scholarum inspectione curare debere. pag. 306
13 De scholasticis iuuenibus, ad Chorales cantiones assuefaciendis. pag. 306

Const.60. De seminario Clericorum. pag. 307
Cap.
1 De vtilitate seminariorum, & à quibus ea sint instituenda. pag. 307
2 De conscribenda forma seminariorum. pag. 310
3 De alendis scholasticis à quatuor inferioribus suffraganeis. pag. 311

Const.61. De Xenodochijs, quae hospitalia dicuntur. pag. 311
Cap.
1 De incommodis Xenodochiorum reparandis. pag. 311
2 De Xenodochiorum oeconomis. pag. 312
3 De ratiocinijs oeconomorum. pag. 313
4 De visitatione Xenodochiorum, eorumque reductione, in quantum possibilitas permittit, ad fundatorum institutionem. pag. 313

Const.62. De Visitationibus. pag. 314
Cap.
1 De necessitate, ac vtilitate visitationum. pag. 314
2 De ordine visitandi quasq; Ecclesias. pag. 318
3 De visitatione Praelatorum, & Officialium Ecclesiasticorum. pag. 318
4 De visitatione minorum Clericorum. pag. 319
5 De visitatione sacrarum aedium &c. pag. 319
6 De visitatione Parochialium Ecclesiarum. pag. 320
7 De inquirendo numero Cooperatorum retinendorum, & concione in visitationibus habenda. pag. 320
8 De quibus inuestigandum sit apud Parochos, & eorundem Cooperatores. pag. 321
9 De morum inquisitione. pag. 322

10 De

Cap.
10 De inquisitione populari, & educatione iuuentutis, atq; visitatione Xenodochiorum. pag. 323
11 De inuestigatione pauperum Xenodochij. pag. 324
12 De admonitione, & correctione lapsorum in hæreses, nec non aliorum criminosorum. pag. 324
13 Visitationes per eadem loca, eademque tempora, fieri debere, in quibus Episcopi Sacramentum conferunt Confirmationis. pag. 325
14 Per visitationes generales non tolli speciales, quæ ab inferioribus Officialibus fieri solent. pag. 326
15 De visitatione Archidiaconorum, & aliorum Ecclesiastica munera ferentium. pag. 326
16 De visitatione Monasteriorum. pag. 326
17 De inquisitione Prælatorum religiosorum. pag. 327
18 De visitatione Officialium monasticorum. pag. 327
19 De ratiocinijs Monasteriorum. pag. 327
20 De numero conuentualium perquirendo. pag. 328
21 De visitatione Monialium. pag. 328
22 In visitationibus vtriusq; sexus religiosorum, tàm ea quæ in hac, quàm quæ in superiori Const. xxx. sunt notata, obseruari prorsus debere. pag. 328
23 Adhortatio ad Monasteria, ab Ordinarijs Episcopis exempta. pag. 328
24 De scopo, & summa visitationis. pag. 329
25 De visitationum sumptibus, atque eorum moderatione. pag. 329

Const. 63. De Pœnis. pag. 331
Cap.
1 Vt delinquentes meritis afficiantur pœnis. pag. 331
2 Ne mulcta, ob auaritiam, exigatur. pag. 332
3 Ne pœna excedat delictum. pag. 333

Const. 64. De Synodis celebrandis. pag. 334
Cap.
1 De institutione, diuisione, vsu, commodo, necessitate, ac tractatione Synodorum. pag. 334
2 De Synodis diœcesanis. pag. 338
3 Singulo quoque triennio, Prouinciales Synodos esse habendas. pag. 339
4 Synodis habendis nunc certum tempus præfigi non posse. pag. 339

5 De

Cap. 5 *De controuersijs in Synodis proponendis, ac dirimendis.* pag. 339
6 *De publicatione Constitutionum Synodalium.* pag. 340
7 *De inspectoribus defectuum constituendis.* pag. 340

Const. 65. De Fine huius sanctæ Synodi. pag. 341

Cap. 1 *Gratiarum actio ad Deum propter bonum Synodi finem.* pag. 341
2 *Approbatio Synodalium constitutionum per Metropolitanum.* pag. 342
3 *De obseruatione harum Constitutionum Synodalium.* pag. 342
4 *Protestatio de saluo iudicio, & authoritate Apostolica.* pag. 343

Subscriptiones Patrum. pag. 344. 345
Testimonia Notariorum. pag. 346
Breuia Apostolica pag. 358. 361
Mandatum Archiepiscopi. pag. 363
Orationes in hac Synodo, & in eius publcatione habitæ. pag. 366. 380. 390. 401

CONSTITVTIONES ET DECRETA IN PROVINCIALI SYNODO SALISBVRGENSI CONDITA.

Anno M. D. LXVIIII.

Ad laudem omnipotentis Dei.

Os Ioannes Iacobus Dei gratia Ecclesiæ Salisburgensis Archiepiscopus, & S.S. Apostolicæ Legatus, de consilio & assensu Reuerendorum D.D. Coëpiscoporum & suffraganeorũ nostrorum, atq; reliquorum Prælatorum, ac aliorum qui de Iure, vel consuetudine huic nostræ Synodo interesse debuerunt, in hac ipsa nostra Prouinciali Synodo has quæ sequuntur Constitutiones & Decreta statuimus atq; ædidimus.

DE RELIGIONE ET FIde Catholica. Const. I.

Quare istarum Synodalium Constitutionum tractatio à Religione, & fide Catholica exordium capiant.

CVm omnis vitæ bonæ, beatæq; via, qua vnus Deus in trinitate, & vicissim trinus in vnitate, per fidem, sanctissimæ nostræ religionis fundamentum, colitur, & Cap. I.

syncera pietate cognoscitur, in veræ, & Catholicæ Religionis tramite, non autem hæreticorum diuerticulis, constituta sit: commodissimum fore duximus, has nostras cōstitutiones, instar directorij cuiusdam, quod viam ad benè beateq; viuendum, ceu digito monstraret, idq; vel inprimis ad vsum Cleri nostri statuentes, hanc ipsam tractationem à Religione, & fide Catholica auspicari.

Vtàm Laici quàm Clerici unam solamq; fidem Catholicam in Prouincia Salisburgen. obseruent atq; colant.

Cap. II. QVare primò omnium constituimus & ordinamus, vt omnes tàm Laici quàm Clerici nostræ Prouinciæ, vnius sacræ fidei professionem, veramq; regulā teneant, & profiteantur, sicuti ea à Christo tradita, & edocta, à sanctis Apostolis prædicata, à sanctorum Patrum Orthodoxis Concilijs, & scriptis ritè exposita, probata, & confirmata est; nec quicquam credant, colant, aut venerentur, quod Ro. Ecclesia, aut Patrum decreta, à veritate Catholica alienum, & repudiandum censent.

DE TRIDENTINI, ALIORUMQ; Conciliorum constitutionibus. Const. II.

Patres huius Synodi Concilij Tridentini sanctiones amplecti, suisq; subditis easdem in posterum obseruandas exhibere pollicentur.

Cap. I. LIcet in præcedenti Synodo Salisburgensi anno 1549. sub Archiepiscopo & Principe Domino Ernesto, fel. rec.

fel.rec.celebrata, Cōcilij Tridentini tunc, Pauli III. Pont. Max. authoritate incepti, Actis, Decretisq; omnibus, nō tantùm eo tempore iam æditis, verùm etiam in posterum ædendis atq; sanciendis, se parituros, eaq; omnia seruaturos, vt obedientiæ decet filios, omnes qui eidem Prouinciali Synodo interfuerunt Patres, totius Prouinciç nomine polliciti fuerint, nihilominus ad maiorem nostrum in ipsius vniuersalis Concilij Tridentini Canones & Decreta ostendendum animum, prçsertim vt ipsius sacrosancti Concilij, & Sum. Pont. Pij IIII. fel.rec. mandato, tanquam filij obedientissimi pareamus, omnia & singula ab eodem Conc. condita & definita, optimo animo palàm recipimus atq; amplectimur, & omnibus nostris subditis, tàm Clericis quàm Laicis, ea obseruanda exhibere promittimus, & vt ab ipsis executioni mandentur, pro viribus, & quo ad eius fieri poterit, curabimus. Quod si aliqua difficultas hac in re exorta fuerit, Reuerēdissimus Metropolitanus consulatur. Quia autem ipsa Oecumenica Tridentina Synodus præcipit, quod si in recipiendis decretis aliquæ difficultates oriantur, de his referatur ad Sanctissimum D. N. vt Prouinciarum necessitatibus, pro Dei gloria, & Ecclesiæ tranquillitate consulat: Nos in his quæ ad reformationem pertinent, nonnulla vel addendo, vel explicando, ad Prouinciç nostræ captum & necessitatem accomodauimus, quæ omnia & singula, sanctę Sedi Apostolicæ, & ipsi Sanctissimo D. N. vel corrigenda vel approbanda subijcientes, rogamus S. suam, vt matura habita deliberatione, Prouinciæ nostræ, pro vt S S. melius visum fuerit, consulere dignetur.

Sess. 25. c. De recip. & obseru. Decr. Concilij.

De professione fidei Catholicæ præstanda &c.

Cap. II. Sess. 25. c. 2. de Reformatione.

ET quia supradicta sancta Synodus Tridentina Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & omnibus

nibus alijs, qui de iure, vel consuetudine in Concilio Prouinciali interesse debent, præcipit, vt in ipsa prima Synodo Prouinciali post finem eiusdem Tridentini Concilij habenda, non solùm ea omnia, & singula, quæ ab ipsa vniuersali Synodo definita, & statuta sunt, palàm recipiant: sed & veram obedientiã summo Romano Pontifici spondeant, & profiteantur: simulq; hæreses omnes, à sacris Canonibus & generalibus Concilijs, præsertim verò ab eadem Synodo Tridentina damnatas publicè detestentur & anathematizent: idemq; in posterum quicunq; in Archiepiscopos, Episcoposq; promouendi, in prima Synodo Prouinciali, in qua ipsi interfuerint, omnino obseruẽt, nos omnes à primo vsq; ad vltimum, qui huic nostræ Prouinciali Synodo interfuimus atque subscripsimus, hoc ipsum, iuxta sequentem verborum formam præstitimus. Videlicet.

Ego N. omnia & singula, quæ in sacrosanctis vniuersalibus Synodis, præsertim Tridentina, definita & statuta sunt, palàm accepto, nec non veram obedientiam summo Pontifici Romano spondeo & profiteor, simulq; hæreses omnes à sacris Canonibus, & generalibus Concilijs, præsertim à prædicta Synodo Tridentina damnatas, publicè detestor, & anathematizo.

De eadem in posterum obseruanda.

Cap. III. DEinde itidem à nostris successoribus in posterum fieri, in prima Synodo Prouinciali, cui ipsi interfuerint dignum & æquum iudicauimus.

De eadem fidei professione in Synodis diœcesanis, & etiam ab omnibus beneficiatis præstanda.

Postremò

POstremò eodem sacri Tridentini Concilij innixi Decreto, omnibus & singulis qui siue in præsenti habeāt, siue in futurū beneficia Ecclesiastica sint habituri, & qui in Synodo Diœcesana conuenire debent, vt supra, in ea Synodo, quæ quocq; tempore celebrabitur, faciant, & obseruent, seriò mandamus atq; iniungimus. Quod vt quàm citissimè fiat, cuilibet Episcopo in sua Diœcesi erit curæ. Quapropter ipsam Synodum Diœcesanam quilibet Episcopus nō tardabit celebrare. Si qui verò huic Decreto parere neglexerint, secundùm sacrorum Canonum formam punientur. Cap. IIII. Ex Seß. 25. c. 2. de Reform.

Vt huius atq; præcedentium, futurarumq; Synodorum statuta obseruentur.

CÆterum sacrorum etiam Canonūm statuta omnia, ac constitutiones Prouinciales, tàm à nostris prædecessoribus, quàm à nobis in præsenti Synodo æditas, ab omnibus nostris Prouincialibus non solùm cognitas esse, sed etiam diligenter obseruari mandamus. Dicit enim Canon primi Carthaginēn. Concilij: Si quis statuta supergressus corruperit, vel pro nihilo habēda putauerit, si Laicus est, communione, si Clericus est, honore priuetur. Cap. V. Conc. 1. Carthag.

De Agendario in lucem emittendo eodemq; ab omnibus Parochis omnino obseruando.

INsuper cùm in diuersis Colloquijs Prouincialibus Salisburgi celebratis, semper fuerit pro necessitate huius Prouinciæ determinatum, atque statutum, vt liber Agendorum huius Archiepiscopatus, iuxta moderni temporis calamitosi necessitatem accomodaretur, eiq; adderentur, quæ digna & nostris Parochis, atque eorum cooperatori- Cap. VI.

bus, & Vicarijs necessaria esse viderentur, præsertim circa Sacramentorum clariorem intelligentiam, ipsorumque administrationis instructionem, & nunc solicitudine nostra opus iam sit perfectũ à nobis, ac nostris Coëpiscopis, alijsque Prælatis, & reliquis in hac sancta Synodo congregatis perlustrandum, perlegendumque exhibitum, & ab omnibus approbatum, nostris etiam sacerdotibus valdè ex vsu fore iudicatũ, ideoque acceptatum: Omnibus & singulis nostræ Prouinciæ Parochis, Parochorumque cooperatoribus, & Vicarijs, & alijs quibuscumque animarum, siue Ecclesiarum quomodocumque curam habentibus, mandamus atque præcipimus, quod in administrandis sanctissimis Sacramentis, & circa ipsorum instructionẽ, erudiendis populis, atque celebrandis benedictionibus, & id genus alijs exequendis, quæ in nostris Ecclesijs, iuxta rerum, siue temporum necessitatem, consueuerunt hactenus celebrari: alium modum, vel formam, postquam hic liber in lucem excusus venerit (quod breui futurum speramus) nolint seruare, neque aliam doctrinã populum docere, quæ doctrinæ in hoc ipso libello traditæ sit contraria, vel quomodocumque ab ipsa aliena, sed huic libello in omnibus & per omnia, vnum quemque ipsorum se accommodare volumus & sancimus.

Quomodo & quando hæ Constitutiones Synodales quóque loco publicari & promulgari debeant.

Cap. VII. NE autem quis sub prætextu ignorantiæ, transgressionem suam excusare valeat: Ideò statuimus & ordinamus, vt hic Constitutionum nostrarum liber in omnibus Metropolitanæ nostræ ditionis Ecclesijs Cathedralibus sub Episcopi sigillo, aliquo in loco commodo omnibusque patulo legendus exhibeatur, harumque Cõstitutionum copiæ fide

piæ fide dignæ per manum Notarij publici ſubſcriptæ, in Monaſterijs, Eccleſijs quoq; collegiatis, & domibus Parochorum, circa vnamquamq; Eccleſiam Parochialem, infra tres menſes poſt earundem Conſtitutionum publicationē, habeantur & retineantur impreſſæ: Ita quòd vnuſquiſq; & conditionis ſuæ, dum legerit, recordari, & quomodo ſe gerere debeat, inſtrui poſsit.

DE CONSVETVDINE. Conſtit. III.

Conſuetudinem antiquam hactenus in Eccleſia Catholica obſeruatam, etiam in poſterum conſtanter eſſe retinendam.

MAgna vis eſt, & non leuis auctoritas in Eccleſia, rationabilis ac rectæ Conſuetudinis. Nam licet multa in libris non inueniantur Apoſtolicis, neq; in poſterioribus ſcripta Concilijs, nihilominus quia per vniuerſam cuſtodiuntur Eccleſiam, non niſi ab ipſis Apoſtolis tradita & commendata, & verbo Dei minimè contraria creduntur, Quinimò & conſuetudo in particularibus etiam Eccleſijs vim legis obtinuit, vt in his rebus in quibus nihil certi diuina ſtatuit ſcriptura, obſeruationes populi Dei, vel inſtituta maiorum pro lege teneantur: potiſsimum autem mos illorum, quibus populorum congregatio regenda commiſſa eſt. Cùm autem noſtris temporibus piæ fidelium conſuetudines, à quibuſdā parum admodum curentur, & Canon dicat ridiculum eſſe, & ſatis abominabile dedecus, vt traditiones, quas antiquitus à Patribus ſuſcepimus, patiamur infringi: tanto itaq; magis pręcipimus & mandamus, vt cōſuetudines piæ ac Chriſtianę quæ multis tempo-

Cap. vnicum.

C. in his 1. diſt. gloſ. in c. generali. de cleric. in 6. & in c. ex literis. de cōſuet. l. de quib. cauſ. ff. de legib.

temporibus per nostram Prouinciam circa ferias, ieiunia, benedictiones, orationes, peregrinationes, cantica, pias recordationes, ac repræsentationes Christi saluatoris nostri actorum & gestorum, quę suis quibusque & statutis diebus, & temporibus celebrari, obseruarique solitæ fuerunt, futuris quoque temporibus nequaquam omittantur, sed ita, vt per manus piorum Patrum atque antecessorum nostrorũ recepimus, obseruentur. In Parochos enim Ecclesiarum Parochialiũ, atque aliarum Rectores, & quoscunque, qui in præmissis negligentes fuerint, Nos, cæterique Prouinciæ Episcopi, & suffraganei, meritas pœnas certò statuere, non intermittemus.

DE CÆREMONIIS ECclesiasticis. Const. IIII.

Vt ritus ac Cæremoniæ Ecclesiasticæ obseruentur.

Cap. vnicum. QVoniam Cæremoniæ à Patribus in Ecclesia potissimum sunt institutæ, tum vt mentes simplicium (quæ aliâs ob tarditatem intellectus difficulter mouentur) in Dei cognitionem eleuentur, tum vt eorundem, atque aliorum Christianorum corda in commemorationem beneficiorum à diuina bonitate collatorum, ac subindè ad pias & vtiles cogitationes, gratiarum actiones, & laudes altissimi, aliquo modo veherentur, atque vt ad diuina mysteria, non cum leuitate, & irreuerenter, sed cum aliquali maturitate & maiestate accederetur, tum ob alias rationabiles causas, penes sacros Canones, & Doctores sanctos descriptas, quibus Christi fideles ad pietatem excitarentur, illas non abolendas, neque in minimo immutandas, sed syncerè, & piè, omnique diligentia retinendas & obseruandas censemus, atque iubemus: eas præsertim, quæ ab antiquo

quo per noſtram Prouinciam, in qualibet Diœceſi iuxtà Catholicæ Eccleſiæ traditionem, ſunt obſeruatæ. Quales ſunt, quæ in Sacramentorum adminiſtratione adhiberi conſueuerunt: quibus adnumeramus, vt templa (velut orationum, & diuini cultus, & Sacramentorum officinæ) per loca idonea habeantur; ad quorum ornatum (ſimul etiam velut diuini cultus & promouendæ pietatis inſtrumenta) in ijs ſigna crucis, aliaſq; Sanctorum imagines, vexilla, veſtes ſacras, Altaria, & vaſa ſacra, conſeruari & in vſu poſita eſſe volumus. Si qua tamen alicubi Cæremonijs ludicra magis quàm ſeria fuerint admixta, quæ maieſtatem auferant, & iocum, ac riſum, potius quàm deuotionem excitent, ludumq; magis, quàm veram repræſentent hiſtoriam, illa per Epiſcopos cum diſcretione tamen ſubmoueri volumus, atq; præcipimus. Inſuper ſtatuimus, vt Paſtores, & verbi Dei concionatores, quouis tempore, & per omnem occaſionem, plebem doceant, quæ per tales Cæremonias myſteria ſignificentur.

DE HÆRETICIS, ATQVE eorum libris. Conſt. V.

Doctrinam, quæ Tridentini & aliorum Conciliorum generalium ſanctionibus aduerſatur, eſſe erroneam, eiuſq; Sectatores eſſe hæreticos, ac pro hæreticis damnandos.

CVm in vnaquaque facultate non ſolùm ea, quæ ad ipſius ſubſtantiam faciunt, ſint perluſtranda, verùm & quæ illi ſunt contraria, vt vitari poſsint, tanquam nociua, pariter ſint inquirenda, atq; cognoſcenda: ideò & nos perluſtratis omnibus Eccleſiæ Catholicæ cōuenientibus, Cap. I.

& saluti nostræ necessarijs, operæprecium esse duximus, etiam quæ illis contraria sunt, assignare, vt tanquàm saluti nostræ noxia, possint vitari. Contraria autem Christianæ veritati declaramus esse omnia & singula, quæ de Articulis fidei, de septem Sacramentis Ecclesiæ, de sacrificio Missæ, de purgatorio, de Mortuorum suffragijs, de Inuocatione, & intercessione sanctorum, de Indulgentijs, de Sanctorum imaginibus, & id genus alijs, aliter docentur, quàm sancta Romana & vniuersalis Ecclesia, generalia Concilia (quorum postremum fuit sacrosanctum Concilium Tridentinum) docuerunt, docent, prædicant, & obseruant, nostraq; huius prouinciæ decreta præcipiunt. Quapropter vniuersos, qui impia & pestifera dogmata inter alios sparserunt, vel ipsi tenent, docent, prædicant, aut tuentur, vel eiuscemodi fauerint, eos tanquàm hæreticos homines, & Ecclesiæ Dei pestes deuouemus, eorum doctrinam & scripta, non secus quàm pestilentissima venena euitanda, à nemine Christiano, & qui iram Dei effugere velit, habenda, legenda, vel quouis modo publicanda esse, cum sacrorum Conciliorum, summorumq; Pont. constitutionibus, & Rom. Imperatorum Catholicorum mandatis, sentimus, atque decernimus, talesq; præposteros, & à fide Christianæ Ecclesiæ auersos homines etiam à nostræ Prouinciæ omnibus vtriusq; sexus Christi fidelibus, pro erroneis, hæreticis, cæcorumq; ducibus habendos, & reputandos, seriò mandamus. Inhibentes atq; mandantes ne eorum damnata doctrina, siue publicè, siue priuatim in nostra Prouincia quoquo modo doceatur, vel audiatur, neq; illorum quicunq; libri legantur, emantur, dono accipiantur, vel quoquo modo venales proponantur, sub pœnis tàm in Sum. Pontificum, & Concilij Tridentini condemnatione, quàm Cæsareæ maiestatis fel. rec. Caroli V. ac nostrorum Prædecessorum Archiepiscoporum, & Coëpiscoporum Salisburgeñ. Prouinciæ publicatione expressis, & comprehensis.

Nemini

Nemini uel Clerico, uel Seculari licere hæretica scripta, seu libros penes se habere, nisi qui eius rei gratia ueniam à sede Apostolica habeat.

ET si qui timore Dei postposito, pœnisq; tàm spiritualibus quàm temporalibus spretis, atq; contemptis, hactenus huiusmodi libros, ausu temerario tenuerint, vel quomodocunq; habuerint, & adhuc etiam habent, vt à se illos reijciant, & de perpetrato delicto pœnitentiã agant, ordinamus atq; præcipimus. Quod vt fiat sub eisdem suprascriptis pœnis, & alijs temporalibus à nobis, nostrisq; Coëpiscopis iuxta delinquentium proteruitatem & contumaciam imponendis, ac suspicione hæreticæ prauitatis, statuimus & mandamus, vt omnes qualescunq; Prælati, Præpositi, Decani, Canonici, Parochi, Prædicatores, Ecclesiarum Prouisores, Cooperatores, Beneficiati, Capellani, & quorumcunq; ordinum religiosi, ac passim quicunq; Clerici, Moniales, & vtriusq; sexus Laici, & seculares, cuiuscunq; sint dignitatis, & conditionis, per nostram Prouinciam vbilibet constituti, qui absque sanctæ sedis Apostolicæ licentia, in scriptis obtenta, Lutheranorum, Zuinglianorum, Oecolampadianorum, Anabaptistarũ, Caluinistarum, Trinitariorum, atq; huius generis omniũ aliorum Hæreticorum libros, sermones, scriptáue penes se habeant, ea omnia infra spacium vnius mensis, ab insinuatione huius nostri mandati Prouincialis legitimè cõputando, nostris, atque nostrorum Coëpiscoporum Officialibus, Archidiaconis, aut Commissarijs nostris, cum effectu assignent, tradant, atq; præsentent, nullo eorum penitus reseruato, vel retento. Cuncta enim scripta, quæ Deum ad iracundiam prouocarent, vel animas violarent, ne in hominum quidem venire aures, iam olim pientissimi Imperatores Theodosius, & Valentinianus A A. prohibuêre, Cap. II.

Constitutione Græc. in pretermiss. post. l. 2. C. de sum. Trinit. & fid. cath.

hibuêre, publica lege sancientes, vt si quis, vel Episcopus, vel Clericus nefarias hæreticorum doctrinas sequeretur, ab Ecclesijs sacrosanctis eijciantur, Laici verò hac eadem in culpa deprehensi, anathematis fulmine percuterentur, iuxtà etiam hæretica prauitate infectos libros incendi, ac perfectissimo interitui mancipari, eos verò, qui tales libros, seu scripta haberent, & legerent, vltimo supplicio afsici præceperunt: nec immeritò, quemadmodum enim hæretici damnati sunt ab Ecclesia, ita quoque eorum scripta explosa; quandoquidem, D. Ambrosio teste, nulla exhibeatur fides Christo ab ijs, qui euacuant, atque distrahunt passionem eius.

Dist. 15. c. sancta Ro. Ecclesia § Montan. quoq; 24 q. 1. c. aduocauit.

Quòd Episcopi debeant habere Corycæos, qui Bibliopolarum aliorumque inferentium libros, inspiciant, obseruent, & suspectos tollant, &c.

Cap. III.

ET ne diabolo operante, huiuscemodi infecti libri à peruersis hominibus in hanc nostram Prouinciam venales, siue aliâs quomodocumque in posterum introducantur, vnusquisque Episcopus curam habebit, non solùm in ciuitate sua Episcopali, sed & in alijs suæ Diœcesis locis, aliquos instituendi, qui introductos libros ante quàm à quoquam videantur, sigillatim perlustrent, & si qui huiusmodi inuenti fuerint pestiferi, introductor condignam luat pœnam, à sacris Canonibus determinatam, & libri tales igni tradantur.

Coricæi indicem uetitorum librorum exactè cognoscant, & iuxta eiusdem regulas, prohibita, & ijs similia scripta è medio auferant &c.

Cap. IIII.

HI verò qui ad hoc fuerint deputati, diligenter animaduertere debent, non solùm regulas cum Indice librorum

rum vetitorum in ſacro Concilio Tridentino ęditas (quas accuratè ſeruari volumus) verùm etiam quoſcumque alios libros, ab alijs in Indice non contentos poſt Tridentinum Conciliũ in lucem emiſſos, haud ſegniter eſſe perluſtrandos atque percunctandos: Indies enim à ſerpente maligno ſimiles ſuſcitantur ſpiritus, qui non diſsimiles emittunt fœtus venenoſos.

Vt quotannis Typographi & Bibliopolæ, iuxta formam ſuperius deſcriptam, fidei Catholicæ facere teneantur profeſsionem.

ORdinamus quoque vt in ſingulos annos, iuxta formulam ſuperius deſcriptam, ex Concilio Tridentino excerptam, coram ab Ordinarijs locorum deputatis omnes noſtræ Prouincię Typographi, Bibliopolæ profiteantur, ſimulque obedientiam ſanctæ Sedi Apoſtolicę, cum renunciatione & abnegatione omnium hæreſum polliceri teneantur. Quod vt nunc poſt huius noſtræ Prouincialis Synodi tractationem præſtare incipiant, Epiſcopi locorum curabunt. Cap. V.

DE CVSTODIENDIS GREgibus, ne hæreſeos labe inficiantur. Conſt. VI.

De diligentia Prælatorum & Parochorum, circa tàm clanculariorum, quàm manifeſtorum Hæreticorum inquiſitionem, correctionem & extirpationem.

Cap. I.

QVia etiam nonnunquam sub specie Religionis, variæ insurgunt sectæ, & conuenticula damnosa, quibus erumpentibus, peruersissima venena, atque pestiferi errores inter Christifideles seminantur, Ideò præcipimus & mandamus omnibus Prælatis & Clericis, præsertim autem Ecclesiarum parochialium Rectoribus nostræ Prouinciæ, vt diligenter vigilent super greges suos, ne ipsis dormientibus, pseudoprophetæ, & falsi Apostoli, siue superstitiosæ aliquæ Religionum vmbræ emergant, hominesque inficiant, quæ, si radices egerint, difficillimè eradicari possint. Idcirco quisquis intra limites cuiuscumque Parochiæ de hæresi aliqua, errore, vel superstitione, siue iam orta, siue futura, & noua, quomodocumque diffamatus fuerit, Plebanus, siue Rector illius Ecclesiæ, teneatur eundem, sub pœna priuationis beneficij sui & alia arbitraria, statim & recta suo Ordinario denunciare, vt principijs obstari, & ignis dum adhuc in fauilla est, extingui, atque populus Christianus à futura perditione tàm temporali, quàm perpetua custodiri valeat. Hæresi autem notandi sunt, quicumque in fide pertinaciter vacillant, qui se ab Orthodoxa Ecclesia auertunt, qui cum sancta Orthodoxa & Catholica fide pugnantia ingerunt, & docent, aut qui falsam opinionem, contra Christianæ Religionis fidem, tuentur: imò & eos, qui vel probabili argumento à Catholicæ Religionis iudicio, & tramite detecti fuerint deuiare, sub hæreticorum vocabulo censendos, cum his nihil quicquam communicandum. Hæresim enim crimen esse publicum (nam quod in Religionem diuinam committitur, in omnium fertur iniuriam) in mortem quoque hæreticorum inquisitionem extendi voluêre ipsi etiam Pijss. Impp. Gratian. Valentinian. atque Theodos. Quia si in criminibus (inquiunt) maiestatis, licet memoriam accusare defuncti: non immeritò & hæreticum debere subire tale iudicium, & longè grauius esse, æternam, quàm temporalem offendere maiestatem.

c. 1. & ibi Abb. & dd. extra de hæret. cap. ad abolendam. c. inter hæresim. &c. hæreticus 24. q. 3. & l. quumq; § vlt. C. de hæret. & Manich. l. omnes & l. Manichæos C. de hæret. & auth. Gazaros. & ibi glos. cap. eod. itẽ c. vergentis. extr. eod. tit.

De

De obseruandis ijs, qui ex locis suspectis adueniunt, & conuenticulis uitandis.

EOs quoque obseruare debent Parochi, qui ex hæreticorum locis, siuè de hæresi suspectis ueniunt, singulorumque dicta, & facta animaduertant, ac de eorum vita, consuetudine, & ratione cognoscant, & si qua de ijs suspicio fuerit, Ordinarium admoneant. Pari modo animaduertere debent Plebani, si in illorum Parochijs occulta conuenticula & suspecta, siue in die, siuè in nocte, in quibuscumque angulis, fieri cœperint, vt ea statim, sub pœna præmissa, Ordinarijs indicent. Cap. II.

Neminem, nisi cui hoc specialiter licitum est, de Religione disputare, seu concionari debere.

IMperatoris etiam Martiani Augusti legem antiquam, nostris autem temporibus repetere necessariam, amplectentes, prohibemus, ne quisquam cuiuscumque conditionis, de fide Christiana, extra scholas Vniuersalium studiorum, in nostra Prouincia vigentium, publicè turbis coadunatis, vel etiam in locis priuatis, populo tamen illic conueniente, tractare, neque nisi Ordinarij loci super eo licentia obtenta, disputare conetur. Cui id quoque addimus, ne Laici occulta conuenticula in arcibus, domibus, vel in angulis, prædicatioinis officium sibi illic vendicantes, celebrent. Qua conscientia, quo spiritu, audet quis hoc sanctum prædicandi munus sibi vsurpare non vocatus, & à superioribus, qui pro suorum subditorum animabus Deo reddere debent rationem, non destinatus? Audiant quid dicat Apostolus, Quomodo prędicabunt, nisi mittantur? Abstineant igitur & caueant, & si quispiam deprehensus fuerit, iuxta sanctiones canonicas, seuerè puniatur. Deus enim

Cap. III. L. nemo Clericus, C. de sum. Trinit. & fide cath.

Hebr. 13.

Rom. 10.

enim qui lux vera est, in angulis non latens, illorum nequitiam, licet occultam, faciet palàm.

DE MAGICIS ARTIBVS; sortilegijs, veneficijs, incantationibus, diuinationibusq; & id genus alijs prohibitis. Const. VII.

Magica insania huiusq; species, studium, & sequela prohibentur.

Cap. vnicum. REprobamus quoq; & damnamus omnes diuinationes, incantationes, sortilegia, præstigia, artemq; magorum, & maleficarum, ac Pythonissarum, quibus decepti homines, bona posse sibi euenire, vel mala vitare, futura prædicere, thesauros absconditos inuenire, & id genus alia perficere sibi persuadẽt. His etiam eos adijcimus, qui credunt verbis quibusdam, quorum formam benedictionem appellant, aut certis characteribus, ligaturis, nodis vel obseruantijs, aut quibuscumq; huius generis præstigiorum demoniacorũ alijs, quæ species sunt Idololatriæ, quibus simplices seducti, putant hisce hominum mentes posse perturbare, hominum & brutorum animalium languores curare, vel eis morbos inducere, corporum figuras immutare, ventis, tempestatibus, fulguribus, aëri ac mari imperare: statuentes & ordinantes, vt si quispiam talium repertus, ac iudicialiter conuictus fuerit, iuxta Iurium sanctiones, acerrimè puniatur. Insuper quod si aliquis Clericus, aut Laicus, talem aliquem repererit, vel sciuerit, cuiuscumque sexus, vel conditionis hominem Clericum, siue Laicum, hisce erroribus inuolutum, aut aliâs demoniacis familiaritatibus, conuentionibus, pactionibus, siue confœderatio-

Extra de Sortileg. & C. de malefic. & mathem. p tot. tit.

fœderationibus esse deditum, Episcopo suó, vel eius officiali illum patefacere debet; nec est, quod delatoris nomen suspicionemq; propterea formidet, cùm fides, atq; industria eius, tàm laude, quàm honestate, ac pariter pietate non careat, cùm scelus tale detexerit, & veritatem in lucem deduxerit. Episcopus deindè, depositore non manifestato magna adhibita prudentia atq; diligentia, omni cum charitate operam dabit, vt illum lucri faciat, sin minus, iuxta Canones procedat. Si verò quispiam talis occultus fuerit, & in confessione sacerdoti duntaxat errorem suum aperuerit, tunc cōfessor talem, vel tales (si plures fuerint) paterne instruat, qualiter hæc tantummodo illusiones sint demoniacæ, quæ à quocumq; vero Christiano alienæ esse debeant, ac subindè adhortetur, vt deinceps ab illis prorsus abstineat: Quod si se facturum pollicitus fuerit, ipsum sacerdos est lucratus: at si illum in viam reducere non poterit, vel is de errore apud alios diffamatus fuerit, cum non absoluat, sed Ordinarium siuè ipsius Pœnitentiarium prius consulat, ab eoq; auctoritatem illum absoluendi, si pœnituerit accipiat, personam tamen non designando, neq; nominando.

Anthemius Imp. in l nulli l ecre. C. de Episc. & Cle- ric.

DE ELECTIONIBVS EPIscoporum. Const. VIII.

Qui, & quomodo ad Episcopatus dignitatem sint eligendi siue postulandi.

QVanta diligentia Ecclesiarū Episcopi eligi debeant, officium ipsorum satis demonstrat. Præficiuntur enim curæ animarum, pro quibus Christus mortuus est, preciosissimumq; sanguinem suum fudit. Quo factum est, vt maiores nostri in eo negocio diu, multumq; desuda- Cap. 1.

L. ſi quemquã, C. de Epiſc. & Cleri. Huic legi concordat. c. per noſtras, cũ glo. 1. extra de Iur. patronat.

rint, tùm etiam Leo, & Anthemius Ro. Impp. ante annos 1100. quemadmodum Epiſcopus ſit eligendus, publica lege, non minus ſanctè, quàm eleganter conſtituerunt, vt ſi quemquam ad Epiſcopatus gradum prouehi, Deo autore, contigerit, cum puris hominum mentibus, nuda electionis conſcientia, ſyncero omnium iudicio proferendum. Nemo enim (aiunt) gradum ſacerdotij, precij venalitate mercetur; quantum quiſq; mereatur, non quantum dare ſufficiat æſtimetur. Profectò enim quis locus tutus, & quæ cauſa eſſe poterit excuſata, ſi veneranda Dei templa pecunijs expugnentur? quem murum integritatis, aut vallum fidei prouidebimus, ſi auri ſacra fames in penetralia veneranda proſerpat? Quid deniq; cautum eſſe poterit, aut ſecurum, ſi ſanctitas incorrupta corrumpatur? Ceſſet altaribus imminere profanus ardor auaritiæ, & à ſacris adytis repellatur piaculare flagitium: itaq; caſtus & humilis eligatur: non precio, ſed precibus ordinetur Antiſtes. Si quis verò hanc ſanctam, & venerandam Antiſtitis ſedem pecuniæ interuentu ſubijſſe, aut ſi quis, vt alterum ordinaret, vel eligeret, aliquid accepiſſe detectus fuerat, is ad inſtar publici criminis, & læſæ maieſtatis, accuſatione propoſita, à Sacerdotij gradu retrahebatur, neque hos ſolùm deinceps honore priuari, ſed perpetua quoq; infamia damnari, eadem lege decretum fuit, vt eos, quos par facinus coinquinaret, & æquaret, vtroſq; ſimilis pœna comitaretur. Quare tandem in Cõcilio Baſilieñ. Seſsione XII. vniuerſale æditum eſt decretum, quod eligentibus normam præſcribit, qualiter ſe ad dignè eligendum præparare, qualem virum eligere debeant. Inſuper & vias ſecundum quas electiones Ordinari debeant, exponit, ſed quia ſatis exploratum habemus, quod noſtris temporibus à Regula præſcripta, ſæpius circa electiones receſſum ſit, Ideo futura pericula, quantum poſſumus præcauere volentes, hac noſtra Prouinciali Conſtitutione mandamus.

Vt quoties posthac se Actus electionis, siue Episcopalis, siue alicuius alterius prælationis, seu dignitatis electiuæ offert, hi ad quos eligendi Ius pertinet, ante omnia publicas supplicationes, & preces, quibus deuotè à Deo postuletur, vt neminem permittat ad illam ministerij sedem assumi, nisi quem ipse vocauerit, quemq; ad legitimam functionem dono Spiritus sancti accommodauerit, faciant: deindè se dicto Basilieñ. Concilij decreto per omnia & exactè coforment, nihilq; horum, quæ vel ad præparationẽ, aut personæ eligendæ excussionem, seu etiam viæ procedendi electionem, requiruntur, prætermittant. Nos enim & nostri Coëpiscopi totum id quod secus factum fuerit, præsenti hac nostra Constitutione annullamus, reprobamus, suoq; effectu carere decernimus. Insuper & ipsi Eligentes, qui contrarium fecerint, à diuinis sint suspensi per vnum mensem ipso facto, beneficioq; eligendi vlterius, pro hac vice qua deliquerunt, sint priuati. Quod si Commissarij, quos Nos Ordinarij pro dirigendis electionibus ad Ecclesias vacantes mittere solemus, electionibus, quæ contra formam decreti Basilieñ. fiunt, interfuerint, vel eorum absentiæ affectatæ conniuerint, in eos quoq; Nos digna pœna animaduertemus.

De omnibus sacris Ordinibus ab Electis siue Postulatis, infra statutum tempus suscipiendis, deq; eorundem consecratione.

STatuimus etiam & ordinamus, quod exindè Capitula nostræ Metropoliticæ, atque Ecclesiarum Cathedralium, ad Episcopatus nullum eligant, postulent, vel assumant, nisi sit sacerdos, aut promittat se velle ordines, quos nondum habet, post adeptam Canonicam confirmationem, omnes intra tempus à Iure statutum: deindè conse- Cap. II.

 crationis

crationis munus, intra tres menses absq; fraude, dilatione, aut tergiuersatione suscipere. Quod si non præstiterit, secundum Tridentini Concilij decisionem, puniatur. Consecratio verò si extra curiam Romanam fiat, in Ecclesia, ad quam promotus fuerit, aut in Prouincia, si commodè fieri poterit, celebretur.

Ex Conc. Trid. Sess. 23. c. 2. Decret. de Ref.

DE ELECTIONIBVS MInorum vtriusq; sexus Prælatorum. Const. IX.

Monasterijs religiosorum uacantibus, quomodo prouidendum sit de Prælatis.

Cap. I.

CVm nostris temporibus vsu veniat, quod pleraque Monasteria conuentuales non habeant, aut in aliquibus dummodò vacauerint, debitum numerum eorum qui Canonicam electionem celebrare possent, inueniri non detur, Ideò statuimus & ordinamus, ne Monasteria vacantia maneant, sed de consensu Ordinarij, electio vel postulatio Prælati, aduocatis duobus, vel vno Prælato eiusdem ordinis, Monasterijs sic vacantibus per viam compromissi simplicis, prouideatur, & etiam de persona alicuius Presbyteri secularis, ita tamen, vt ad postulationem huiusmodi secularis Presbyteri, quam diu religiosus eiusdem ordinis reperiri poterit, non procedatur, neque postulatio ritè facta confirmetur ab Ordinario, nisi postulatus habitum Religioni debitum induerit, atq; professionem tali ordini competentem, solemniter fecerit. At si sufficientes fuerint & habiles in vno qualicumq; Monasterio conuentuales, pro eligendo, vel postulando illorũ Prælato, tunc capitulum sextum Decreti Reformationis Sessio-

Ex Concilio Tridentino.

Sessionis 25. Concilij Tridentini obseruabunt: non neglectis etiam quæ in superiori titulo de Electionibus Episcoporum sunt præscripta.

Qualis, & quomodò in Prælatam monialem sit eligenda siue postulanda.

IN electione verò, siuè postulatione vniuscuiusque Monasterij Monialium Prælatæ, eadem quoque obseruabuntur, quæ de Viris conuentualibus sunt dicta, nisi quòd eis sunt addenda, quæ in sequenti capitulo eiusdem Synodi sunt tradita, quæ sic se habent: Abbatissa, & Priorissa, & quocumque alio nomine Præfecta, vel Præposita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam professionem, laudabiliter vixerit. Quòd si his qualitatibus non reperiatur in eodem Monasterio; ex alio eiusdem ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni præest, videatur, ex ijs, quæ in eodē Monasterio annum trigesimum excesserint, & quinque saltem annis post professionem, rectè vixerint, Episcopo, vel alio superiore consentiente, eligatur. Duobus verò Monasterijs nulla præficiatur. Et, si quæ duo, vel plura quocumque modo obtinent; cogantur, vno excepto, intra sex menses, cætera resignare. Post id verò tempus, nisi resignauerint, omnia ipso iure vacent. Is verò, qui electioni præest, Episcopus, siuè alius Superior claustra Monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam, vota singularum audiat, vel accipiat. In reliquis seruentur singulorum ordinum, vel Monasteriorum Constitutiones.

Cap. II.

Ex Concilio Tridēt. Sess. 25. c. 7. Decret. de Reform.

DE EXAMINE ELECTOrum, siuè postulatorum in Metropolitanum, siuè in Episcopos ad Sum. Pont. Rom. transmittendo.

Const. X.

Cur sequens examinis forma, Electis uel Postulatis in Metropolitanum, siuè Episcopos præscribatur.

Cap. I. Ex c.p. Sess. 24.

QVoniam ob varios diuersarum nationum mores, sacrosancta Synodus Tridentina mandauit & statuit, vt in qualibet Prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda, præscribatur quibusuis eiusdem Prouinciæ locis propria examinis seu inquisitionis aut instructionis faciendæ forma, sanctissimi Rom. Pont. arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis vtilis, atque opportuna esse videbitur: ita tamen, vt cùm deinde hoc examen, seu inquisitio de persona promouenda perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta, cum toto testimonio, ac professione fidei ab eo facta, quamprimum ad sanctissimũ Rom. Pont. omnino transmittatur: vt ipse Sum. Pont. plena totius negocij, ac personarum notitia habita, pro gregis Dominici commodo, de illis, si idonei per examen, seu per inquisitionem factam, reperti fuerint, Ecclesijs possit vtilius prouidere: nos hanc sequentem formulam Pio IIII. Pont. Max. fel. rec. iam approbatam, & à moderno Summo Pont. Pio V. approbandam, in nostra Prouincia semper obseruandam exhibemus.

Quo-

Quomodo ad inquisitionem sit procedendum, & de testium qualitatibus.

CVm supradictum de aliquo ad Prouinciæ nostræ Episcopatum electo, vel postulato, examen erit faciendũ, Metropolitanus, siuè alius vicinior Episcopus, mandato prius à Sum. Pont. accepto, adsistentibus ad minus tribus Prælatis, vel Canonicis, alijsq; honoratis Ecclesiasticis personis, notario fidele, probato, ac legitimo pariter præsente, qui de omnibus iuridicum conficere posit processum, testes ad hoc vocatos, qui ad minus quatuor probi, graues, docti, & omni exceptione maiores esse debent, infrascripto modo iuxta singula, quæ in Decreto Concilij Tridentini continentur, & à sacris Canonibus in eo, qui ad Ecclesias Cathedrales sit assumendus, requiruntur, interrogabit. Quod etiam in examine Electi in Metropolitanum, per viciniorem Coëpiscopum est obseruandum. Cap. 11.

Interrogationes autem fiant, hæ videlicet.

AN natalibus, ætate (annorũ enim triginta, nec minus esse debet) moribus, & vita, ac alijs, quæ à sacris Canonibus requiruntur, plenè sit præditus. An incommodo, aliquo crimine, vel vitio, quibus iure repelli posse videatur, sit diffamatus, scilicet, An sententias aliquas tutatus sit hæreticas, vel cum hæreticis, ipsorum opinionibus quasi assentiendo, consuetudinem habuerit, vel aliâs vitam turpem duxerit. Ex Conc. Tridentino Sess. 22. c. 2. Decr. de Reform.

Item an sex mensium spacio in sacro ordine antea fuerit constitutus.

An in vniuersitate studiorum Magister, vel Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel Iure Canonico Ex Concilio Tridentino loco vt sup.

meritò

meritò sit promotus, aut publico alicuius Academiæ testimonio idoneus ad alios docendos approbatus. Si verò nobilis, & in examine habilis ac sufficiens fuerit repertus, similiter admitti poterit.

Loco vts. Si autem Regularis fuerit, à Superioribus suæ Religionis similem fidem de moribus & vita habere debebit.

Testium synceritatem ac fidem, in hoc negocio inquisitionis maximè requiri.

Cap. III. IPsi autem testes de huiuscemodi ornamentis, qualitatibúsue interrogati, quibus promouendus debet esse dotatus: præ oculis Deum habentes, & manibus super pectus positis, syncerè, absq; fraude respondeant, quomodo hæc ipsa sciant, planè, apertè affirmantes, vel negantes, quod ipsi in conscientia affirmandum vel negandum esse

Loco vts. iudicauerint. Vndè sacra Synodus Tridentina: Prædicti autem omnes, vndè instructio, seu testificatio erit sumenda, hæc fideliter & gratis referre teneantur: alioquin eorum conscientias grauiter oneratas esse scient, ac Deum, & superiores suos habebunt vltores.

Quòd Electus siue Postulatus doctrinæ suæ specimen aliquod edere debeat.

Cap. IIII. HIs autem peractis, Metropolitanus, siue alius Episcopus quicumq; fuerit Examinator, duobus, vel tribus adhibitis Theologis, totidemq; Iuris Canonici peritis, de promouendi aptitudine aliquod faciat periculum, eidem aliquas quæstiones Theologicas, tùm etiam Pontificias proponendo, ab ipso discutiendas.

De

De Fidei professione Electi, siue Postulati iam Examinati, ab eodem præstanda.

POstremò est Electo, siuè Postulato iam examinato, fidei facienda professio, cuius exemplar est quod sequitur, nobis à Sum. Pont. Pio IIII. fæl. rec. transmissum. Cap. V.

Forma professionis fidei præstandæ ab Electo, siuè Postulato, examine completo, coram suo Metropolitano, vel alio Coëpiscopo examinatore, ac notario & testibus.

EGo N. firma fide credo, & profiteor omnia & singula, quæ in fidei continentur Symbolo, quo sancta Romana Ecclesia vtitur in Missa, videlicet.

Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum IESVM Christum filium Dei vnigenitum, Et ex patre natum ante omnia secula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, Genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis: Et incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundùm scripturas. Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum, dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioq; procedit: Qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per

Prophetas. Et vnam, sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissionẽ peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi. Amen.

Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasq; eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & constitutiones, firmissimè admitto & amplector.

Item sacram scripturam, iuxta eum sensum, quem tenuit & tenet sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum scripturarum, admitto: nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum, accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoq; septem esse verè, & propriè Sacramenta nouæ legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta; atq; ad salutem humani generis (licet non omnia singulis) necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium: illaq; gratiam conferre, & ex his Baptismũ, Confirmationem, & Ordinem, sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoq;, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in supradictorum omnium Sacramentorum solenni administratione, recipio, & admitto.

Omnia, & singula, quæ de peccato originali, & de iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio.

Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, ac propitiatorium sacrificium, pro viuis, & defunctis; atq; in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter, corpus, & sanguinem, vnà cum anima & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fieriq; conuersionem totius substantiæ panis, in corpus, & totius substantiæ vini, in sanguinem, quam conuersionẽ Catholica Ecclesia Transubstantiationem appellat.

C Fateor

Fateor etiam sub altera tantum specie, totum, atque integrum Christum verumque Sacramentum sumi.

Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragijs iuuari.

Similiter confiteor, & sanctos, vnà cũ Christo regnantes, venerandos, atque inuocandos, eosque orationes pro nobis Deo offerre, atque eorũ. Reliquias esse venerandas.

Firmiter quoque assero imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, nec non aliorum sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impartiendam.

Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo.

Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanã Ecclesiam, omniũ Ecclesiarum Matrem, & Magistram agnosco: Romanoque Pontifici, beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo, ac iuro.

Cætera item omnia à sacris Canonibus, & Oecumenicis Concilijs, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio, atque profiteor: simulque contraria omnia, atque hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio, & anathematizo.

Hanc veram, Catholicam fidẽ, extra quam nemo saluus esse potest, quam in præsenti spontè profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & immaculatam, vsque ad extremum vitæ spiritum constantissimè (Deo adiuuante) retinere, & confiteri, atque à meis subditis, seu illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, me curaturum promitto. Ego idem N. Spondeo, voueo, ac iuro, sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

Quibus finitis omnibus, processus per Notarium super his confectus, tectus, & obsignatus, ad sanctiss. Rom. Pont. quàm primum erit mittendus.

DE CONFIRMATIONIBVS minorum Prælatorum, atque Prælatarum ab Ordinarijs præstandis. Const. XI.

Electi, siue Postulati, aut præsentati, utriusq; sexus minores Prælati quomodo, & ubi confirmandi sint.

Cap. I. CVm deprehenderimus in Confirmationibus electionum, siue postulationum, aut præsentationum minorum vtriusq; sexus Prælatorum, sæpius negligenter admodum agi: ita vt magis ludus, aut spectaculũ aliquod, quàm actus Ecclesiasticus videatur exhiberi, maiorũ nostrorum, à quibus magna in æstimatione tales confirmationes habitæ, & non nisi cum maturitate, & seueriori tractatu fuerint impensæ, zelum & sanctiones in pristinum vsum reducere satagentes, statuimus & ordinamus, quòd post hac nullis Electis, vel Postulatis, aut legitimè Præsentatis, impendantur Confirmationes, nisi prius, tempore, & loco Confirmationis habendæ, publicatis, & cæteris, quæ infra notantur, obseruatis. Ea verò publicatio, non solùm in eo loco, in quo Electus, vel Postulatus, aut Præsentatus, siuè Electa, vel Postulata degit, sed etiam vbi Confirmationis actus celebrandus est affixione edictorum fiat: vt si quis fortè huiusmodi Electis, siuè Postulatis, aut Præsentatis quicquam voluerit obijcere, ante Confirmationem id posit facere; hoc autem non tàm opportunitas,

nitas, quàm neceſsitas facere iubet. Sancimus præterea, vt duo ſaltem homines Eccleſiaſtici bonorum morum, vitæq; probatæ, ad loca, in quibus ipſi confirmandi per anni ſaltem ſpatium vitam duxerunt, mittantur: qui non ſolum confirmandis contradicentes, ſiuè opponentes (ſi qui fuerint) audiant; ſed etiam eorum locorum nonnullos circa ea, quæ ſequuntur (vbi confirmandorum examinis forma præſcribitur) medio iuramento, de fide, doctrina, & moribus Confirmandi interrogent, atq; examinent, eos præſertim, qui talium noſcuntur diuturnam, & intimam habuiſſe conuerſationem. Quo facto omnibusq; authenticè deſcriptis, & in inſtrumenta redactis, manuq;, & ſigillo vniuſcuiusq; Amandati corroboratis, negociū totum ad Ordinarios, ſiuè ipſorum Commiſſarios perferant, vel perferri curent, ſi quidem illi, caſu quodam impediti, hoc agere nequirent.

De ſtudio, ac diligentia adhibenda in huiuſmodi Confirmationibus.

IN ipſo autem die Confirmationis celebrandæ, Ordinarius, vel ipſius Commiſſarius, viam & proceſſum Electionis, ſiue Poſtulationis, aut Præſentationis, ſtudioſè inquirat, quo Canonicè reperto ad indagandam perſonæ promouendæ habilitatem, ſufficientiam, & induſtriam, non ſegniter, ſed tali cum ſtudio procedat, quale officium ad quod Electus ſiuè Poſtulatus, vel Electa aut Poſtulata confirmari debet, exigit. Quod vt diligenter præſtetur, ſequentes, primò circa Prælatos admittendos & confirmandos, deindè circa Prælatas, obſeruabuntur modi & formæ. Cap. II.

De examine promouendi ante Confirmationem.

Cap. III. PEr diem vnum atque alterum, iuxta Ordinarij, siuè eius Commissarij dispositionem, Electi, siuè Postulati, aut Præsentati, coram locorum Ordinarijs, siuè ipsorũ Commissarijs, in præsentia ad minus trium Virorum Ecclesiasticorum sufficientium, atque intelligentium, in aliqua dignitate constitutorum, priuatim in loco separato, debent examinari: Primò circa habilitatem, hoc est, an aliquo detineantur impedimento Canonico, quin posint confirmari.

Secundò de fide, eruditione, conuersatione, vitæ morumque honèstate, studiosè fiat inquisitio. Ad quorũ maiorem percipiendã informationem, Ordinarij, siuè illorum Commissarij, instrumenta in locis promouendorũ à suis Amandatis confecta, coram eisdem examinatoribus, ipsis cõfirmandis è loco examinis interim emissis, legi faciant.

Tertiò examinentur in his (si regulares fuerint) quæ concernunt ipsorum regulas: aliâs de his, quæ sua concernunt officia: Deindè in his quæ curam respiciunt animarum.

Quibus omnibus peractis, si digni & idonei iudicati fuerint Confirmandi, die sequenti, vel alia, ad commoditatem Ordinariorum, siuè eorum Commissariorum confirmentur. Si verò quispiam minus aptus ad officium inuentus fuerit, infirmetur Electio siuè Postulatio aut Præsentatio, & prouideatur Ecclesiæ, vel officio, de alio aptiore, atque magis idoneo.

Approbato itaque Confirmando, sequens adhibebitur modus procedendi.

De modo procedendi circa Confirmationem: & quale iuramentum fideique professio Confirmando incumbant.

Loci

LOci Ordinarius, siuè ipsius Cōmissarius, determinatis, die, loco, & hora cōfirmationis, per aliquem suum Officialem, omnes Prælatos, Canonicos, Consiliarios (si qui illic pro loci ratione extant) aliosq́ in dignitatibus constitutos, ad eum Actum conuocabit. Quibus tempore iam præfixo congregatis, Ordinarius, siuè ipsius Commissarius, per suum notarium, aut alium quendam officialem, vniuerso cœtui proclamabit, Confirmandum ibidem præsentem nomine N. legitimè ac canonicè in Abbatem siuè Præpositum Ecclesiæ N. Electum, seu Postulatum, aut Præsentatum, bonorum virorum testimonio, deindè præuio examine, iuxta Canonum præcepta habilem, idoneum, atq́ sufficientem esse repertum: dignumq́ habitum, qui tali Ecclesiæ N. præficiatur. Quamobrem cum Reuerēdissimus Archiepiscopus, siuè Episcopus N. & N. &c. hunc præfatum reuerendum Patrem, vel Dominum in Prælatum iam nominatæ Ecclesiæ N. velit confirmare, eos omnes, vt huic Actui intersint, iusserit congregari. Et vt omnibus præsentibus de confirmatione canonicæ Electionis, siuè Postulationis, aut Præsentationis, constet, debitisq́ modis hac in re procedatur, eundē Reuerendiss. D. Ordinariū, eiusúe Commissarium mandasse, Promouendi, Confirmandiq́ electionem, siuè Postulationem, aut Præsentationem, in omnium adstantium conspectu pro more perlegi: Post hæc legatur Instrumentum. Cap. IIII.

Perlecto autem huiuscemodi coram omnibus Electionis, siuè Postulationis, aut Præsentationis instrumento, Confirmandus ad præstandum iuramentum debitum atque præscriptum, à Notario, vel alio ad hoc negocium deputato præsente huius Actus Promotore, ad conspectum Domini Præsidentis, Archiepiscopi scilicet, vel Episcopi, siuè vtriuslibet Commissarij ducatur.

Quo cum peruenerit, à Præsidente interrogari debet hunc in modum.

Domi-

Dominus Præsidens ad confirmandum.

VIs solitum & consuetum præstare iuramentum, atque fidei professionem?

Confirmandus respondere debet.

REuerendissime in Christo pater D. D. &c. (si ipse est Ordinarius, sin autem Commissarius tantùm fuerit, dicat) Reuerende Domine Cōmissarie dignissime, Volo.

Quo dicto Reuerendus Confirmandus, qui hac in re à Promotore erit instruēdus, flexis genibus, & manu dextera super librum Euangeliorum extensa, sequens præstabit iuramentum, atq; fidei professionem.

Fidei professio, & iuramentum à Confirmando præstandum.

EGo N Electus, siuè Postulatus in Abbatem, siuè Præpositum Monasterij, vel Ecclesiæ N. Diœcesis N. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula quæ continentur in Symbolo fidei quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet; Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, visibilium omnium, & inuisibilium, Et in vnum Dominum nostrum Iesum Christum, filium Dei vnigenitum. Et reliqua superius in fine Decimæ Constitutionis contenta: vbi integra ipsius professionis fidei forma traditur. Item, & vobis Reuerēdissimo & Illustrissimo Principi, ac D. D. N. Archiepiscopo Salisburgensi, Apostolicæ sedis legato, vel Episcopo N. Domino meo clementissimo, vestrisq; successoribus, canonicè intrantibus, veram obedientiam spondeo & profiteor: promittens (si Regularis fuerit) regulam N. (si vero non

rò non fuerit Regularis) statuta meæ Ecclesiæ N. in me, & meis canonicè subiectis, tùm etiam antiquas, sanctas, bonas, laudabiles, & honestas consuetudines libertatibus, priuilegijs, ac iuribus Ecclesiasticis non aduersantes inuiolabiliter obseruaturum. Non ero in consilio, vel facto, contra vestram personam neque Ecclesiam vobis commissam: Et consilia, quæ audiero, vobis, vel Ecclesiæ vestræ contraria, vobis reuelabo: Consilium etiam vestrum nulli pandam: auxilium vobis, contra qualemcumque hominem, quidpiam tentantem aduersus vestram personam, vel Ecclesiam vobis commissam (saluo ordine meo in his, quæ ad ipsius iustam spectant defensionem) exhibebo. Res quoque & possessiones Ecclesiæ meæ, vel Monasterij, non vendam, non infeudabo, non oppignorabo, neque vllo quouis titulo alienabo, nisi in casibus à iure concessis: Iura Ecclesiæ mihi commendatæ pro posse defendã, & amissa recuperabo: Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia. Deindè iusiurandum aduersus omnem simoniam, infra circa finem Constitutionis de modo præsentandi, acceptandi, seu promouendi Clericos ad quæuis beneficia Ecclesiastica, prgsertim curata, positum, immediatè præstabit, mutatis solùm mutandis.

De examinati Confirmatione, & literarum Confirmationis exhibitione.

QVibus sic præstitis, dominus Præsidens, eum confirmet, iuxta consuetudinem illius Diœcesis, & deindè ipsius confirmationis literas accommodas, eidem confirmato exhibendas quantò citius expediri mandet. Cap. V.

De inquisitione, & examine monialium Electarum, siue Postulatarum in Prælatas.

Cap. VI. SI verò Monialis aliqua à suo Monasterio, in quo est professa, canonicè, iuxta supradicta, in ipsius Prælatam fuerit electa, vel ab alieno postulata: tunc Ordinarius illius Diœcesis, in qua situm est illud Monasterium, Prælata destitutum, antequam eidem Monasterio electam præficiat, siuè postulatam, si non personaliter, ad minus per suos Commissarios, Moniales illius Monasterij, in quo electa, siuè postulata habitum suscepit, professionemq; fecit, & aliquandiu commorata est, medio Iuramento, manibus videlicet dextris, ad sinistram pectoris partem, vt fieri assolet, adhibitis, pro eruenda veritate, prius diligenter examinabit circa ætatem, vitam, mores, prudentiam, honestatem, conuersationem, industriam, habilitatem, sufficientiam, atque tempus professionis supradictæ monialis, ab ipsis in Prælatam electæ, siue ab alio Monasterio postulatæ: Quarum informatione percepta, si idonea, & officio par comperta fuerit, examinetur, quo constare posit an cæterarum Monialium testimonia, huius aptitudini correspondeant, nec ne. Quòd si voto, & expectationi satisfecisse, & idonea, habilis, absq; vllo impedimento Canonico, ac sufficiens reperta fuerit, Monasterio à quo electa, siue postulata fuit, præficiatur.

De iuramento cum fidei professione ab ipsis monialibus promouendis præstando.

Cap. VII. SEd antequam confirmetur, fidei professionem, & iuramentum præstabit suprascriptum, primò latinè, deinde germanicè, hoc est, in linguam Germanicam versum, atq; translatum. Quo præstito confirmetur, & confirmationis literæ cum subscriptione & sigillo Ordinarij, eidem dentur.

A quibus, & quomodo Confirmandæ informatio sumenda.

HI verò qui propter Electæ siue Postulatæ informationem suscipiendam, non solùm ipsam, sed & alias Moniales debent examinare, siuè Episcopi fuerint, siuè alij quicunque, iuxta ea quæ superius ex Concilio Tridentino dicta sunt, claustra Monasterij non ingrediantur, sed ante cancellorum fenestellas, singularum informationes audiant, & accipiant: quibus in locis & promouendæ semper erunt confirmandæ, nisi Ordinarius necessitate aliqua adductus, expediens arbitrabitur, per se vel suos Cõmissarios ingredi, pro his tamen rebus peragendis duntaxat, quæ ante dictas fenestellas cancellorum expediri non possunt. Cap. VIII.

DE RENVNCIATIONIBVS dignitatum, & beneficiorum Ecclesiasticorum. Const. XII.

Ne ulla renunciatio, seu resignatio sine causa canonica fiat, & quomodo fieri, & acceptari debeat.

REnunciationes, Resignationes, & Dimissiones dignitatum, & beneficiorum Ecclesiasticorum, præcipuè quibus cura animarum annexa est, sicut apud Patres semper, ita apud nos meritò debent esse odiosæ, neque sine bona aliqua & canonica causa admitti, cùm enim inter pastorem & Ecclesiam, quasi Matrimonium aliquod spi- Cap. vnicum.

rituale contrahatur, tolerari non debet, vt facilis fiat inter eos separatio. Quod vt eo strictius obseruetur, statuimus & ordinamus, ne Renunciationes, seu resignationes dignitatum, & beneficiorum, maximè Curatorum, aliter quàm ad manus Ordinariorum, ad quorum officium tàm Institutiones, quàm destitutiones Iure pertinent, aut ad eorum Officiales, qui ad hoc ab Ordinario habeant mandatum speciale, fiant. Qui tamen etiam resignationum causas primùm diligenter examinent, si sint iustæ: quæ nisi tales sint, resignationes nō admittantur. Quoties etiam fieri contigerit Resignationes beneficiorum, quæ de iure Patronatus Laicorum fuerint, Ordinarij non instituant, nisi quos Patroni canonicè præsentauerint. Volumus etiam quòd huiusmodi resignationes fiant omnino purè, & in nullius fauorem, ne magis successiones, quam dimissiones appareant. Præstet etiam resignans, per seipsum, aut suum Procuratorem, ad hoc speciale mandatum habentem, iuramentum, iuxta formam circa finem sequentis Constitutionis descriptam, quòd in resignatione nulla illicita, vel de iure prohibita pactio interuenerit. Nolumus etiam quòd pacta & consensus priuati Pensionum super Beneficijs resignatis, absq; auctoritate sedis Apostolicæ, interueniant, quæ pacta si accesserint, nullam obtineant firmitatem. Quod si resignatio aliqua secus quàm statuimus, fiat, ipsa non valeat, & prouisio, seu præsentatio, ad eum deuoluatur, cui aliâs de iure proprio, seu communi, aut de consuetudine competit. Si verò renunciatio iustè & canonicè fuerit facta, pro rata habeatur, atque admittatur, sed ei nulla dabitur possessio, neq; confirmatio, quousq; fidei non fecerit professionem, ad finem proximæ Constitutionis positam.

DE MODO PRÆSENTANDI, acceptandi, seu promouendi Clericos, ad quæuis beneficia Ecclesiastica, præsertim curata. Const. XIII.

De idoneis ad beneficia Ecclesiastica assumendis, ineptisq; ad suos Patronos remittendis: & de pœna eorum qui acceptando præsentatos, magis affectibus, quàm conscientia reguntur.

CVm iuxta sacrorũ Canonum traditiones, ad beneficia Ecclesiastica debeant præsentari, promoueri, vel assumi, qui digni sunt, atque idonei, & quibus vitæ honestas, atq; literarum scientia suffragantur, cuius tamen contrarium sæpius fieri nõ sine magno Ecclesiæ incommodo experimur: Ideò præsentis statuti tenore, omnibus & singulis dignitatum, personatuũ, Ecclesiarum, Canonicatuũ, atq; quorumlibet beneficiorum Ecclesiasticorum Patronis, Collatoribus, & Electoribus, per nostram Prouinciã vbiuis locorum constitutis mandamus, vt ad beneficia qualiacumq;, ad quæ ipsis & eorum cuilibet ius prouidendi, vel præsentandi competit, quando vacauerint, intra tempora à sacris, præsertim Concilij Tridentini canonibus statuta, legitimo impedimento cessante, dignas, & idoneas personas præsentent, non attendentes affectionem sanguinis, familiaritatis, lucri vel commodi cuiuscumq;, sed iudicium rectæ rationis, Ecclesiarum profectũ, atq; salutem animarũ, quæ talibus committuntur. Quod vt efficacius fiat, & doli, fraudesq; penitus in talibus excludantur, volumus & ordinamus, quod omnes ad quæcumq; beneficia præsentati, non instituantur, nisi prius à Cap. I.

nostro, cæterorumque Episcoporum nostræ Prouinciæ officialibus, eorumque adiunctis, iuxta formam à Tridentino Concilio traditam, inferius descriptam, fuerint instar ordinandorum, sufficienter examinati, & idonei reperti, atque propterea admissi. Quòd si tales non fuerint, vt beneficijs ad quæ præsentantur præesse possint, eos decernimus ad suos Patronos, & Præsentatores, cum denunciatione inhabilitatis suæ remittendos. Qui Patroni si exindè in tempore ad hoc de iure statuto, alium idoneum Ordinarijs non præsentauerint, iure præsentandi, pro illa vice priuati sint, Ordinarioque, in cuius Diœcesi beneficium est concessum, de eodem secundum Deum prouidere liceat. Quòd si Capitula, aut singuli Canonici, in conferendis canonicatibus vacantibus se suspectos reddiderint, & magis secundum suos affectus, quam rectum iudicium, atque Ecclesiarum honorem & vtilitatem attendere voluerint, Ordinariorum erit in his etiam pœnali iudicio prospicere, vt omnia debito modo & canonicè fiant. Si verò ab Ordinarijs absque alia præsentatione fuerit prouidendum, id iuxta sacri Concilij Tridentini & præsentis nostræ Synodi sanctiones præstare non negligant, quod ab alijs præstari desiderant: ne omnipotentis Dei iram & indignationem, sacrorumque canonum pœnam incurrant.

De quorundam Conciliorum constitutionibus obseruandis circa præsentatorum acceptationem: & sine causa euidenti, absentiæ alicuius ueniam nemini concedendam.

Cap. 11. Ex Conc. Tridentino Sess. 7. c. 3. Decret. de Reform.

PRæterea etiam animaduertendum est, ne huiuscemodi inferiora beneficia Ecclesiastica, præsertim curam animarum habentia, personis non solùm dignis, & idoneis, sed etiam quæ in loco residere, ac per se ipsos curam

exercere

exercere valeant, iuxta constitutionem Alexandri tertij in Lateranensi Concilio, quæ incipit: Quia nulli &c. & aliam Gregorij decimi in generali Lugdunensi Concilio, quæ incipit. Licet Canon &c. æditam, conferantur: aliter autem facta collatio, siue prouisio, omnino irritetur; & Ordinarius collator pœnas constitutionis Concilij generalis, quæ incipit, Graue nimis &c. se nouerit incursurum. Quapropter cùm Ecclesia à cura animarum non immunis digno committi debeat, talis ad hanc dignitatem persona quæratur, quæ in loco residere, & curam eius per seipsam valeat exercere, nisi fortè de licentia sui Episcopi, vel studio literarum, vel pro alijs honestis causis (dum nõ vltra tempus à Concilio Tridentino præfixum) contigerit aliquem abesse. Quam nos constitutionem repetentes, volumus eandem strictè obseruari. Hoc etiam adijcimus, quòd si Officiales nostri, atque suffraganeorum nostrorum, aut nosipsi, pro concedenda licentia absentiæ à beneficijs & Ecclesijs curatis, interpellati fuerimus, ea licentia nulli concedatur, nisi audita & approbata causa, propter quam quis credit se meritò abesse posse: quæ licentia tamen vltra vnum annum nulli concedi debet, nec finito anno in alium annum prorogari, nisi nouæ & canonicæ causæ absentiæ emerserint, vel priores adhuc durantes tales sint, quibus Ius commune aliâs licentiam nõ denegat.

Nullum Vicarium sine Ordinarij authoritate, uel constituendum uel etiam dimittendum esse.

QVòd si causa fuerit perpetua, vel auctoritas maior pro absente interuenerit, ita quòd necesse fuerit Ecclesiam, & animarum regimen alteri committere, exindè volumus, & ordinamus, quòd nullus Vicarius ad aliquã Ecclesiam, seu beneficium curatum, sine consensu Episcopi assu- Cap. III.

pi assumatur, neque etiam destituatur, sine consensu eiusdē, in cuius diœcesi Ecclesia vel Beneficium situm fuerit, ita vt si aliquis Pastor Vicarium suum, quem cum authoritate Episcopi assumpsit, amouere voluerit, id fiat ex causa rationabili, coram Ordinario producta, & per cognitionem Ordinarij approbata.

Pastores non residentes de prouentibus Ecclesiarum nihil percipere debere, nisi quod ultra sufficientem Vicariorum sustentationem, & sartorum tectorum conseruationem, reliquum fuerit.

Cap. IIII. CVm autem plerumque contingat Pastores non residentes prouentus Ecclesiarum cum pecunijs absentiarū, quas vocant, ita extenuare, vt laborantibus apud Ecclesias parum admodum relinquatur: cæteri tanquam Vicarij & Cooperatores, stipem quasi à plebe sibi commissa, & pro Sacramentorum administratione exigere, etiam ab inuitis cogantur, quod vtique tolerandum diutius non est: Quare nostris, ac Coëpiscoporum & suffraganeorum nostrorum Officialibus (coram quibus omnes concessiones Ecclesiarum, & beneficiorum (dummodò causæ, de quibus iam mentionem fecimus, adfuerint, fieri volumus) seriò committimus & mandamus, quod in constituendis concessionibus primò omnium id agant, vt Vicario, Cooperarijs sacerdotibus, & Capellanis, de prouentibus Ecclesiarum, vbi aliundè ipsis prouisum non sit, necessaria constituantur: Deindè prouideatur ædificijs domorum Parochialium satis, & tunc demùm assignetur portio absenti Pastori de reliquo, si quod superfuerit: dummodo ex legitima causa, & cum licentia sui Episcopi, iuxta dispositionem Concilij Tridentini, absit, vel abfuerit.

Ad

Ad curam animarum non nisi legitimæ ætatis homines, ac iam presbyteros, aut quàm primum futuros admitti debere.

Licet sacrosanctum Concilium Tridentinum decreuerit, neminem deinceps ad dignitates quascumque quibus animarum cura subest, promouendum esse, nisi qui saltem xxv. suæ ætatis annum attigerit, & in Clericali ordine versatus, doctrina, ad suum munus exequendum necessaria, ac morum integritate commendetur, iuxta Constitutionem Alexandri tertij in Concilio Lateran. promulgatam, quæ incipit, cum in cunctis &c. nihilominus ad maiorem huius rei explicationem, & nostræ conscientiæ satisfactionem, renouando Decretum præcedentis Synodi Salisburgen. statuimus & ordinamus, ne cuiquã, cuiuscumque sit conditionis & dignitatis, Parochialis Ecclesia conferatur, nisi etiam post conditiones à sacro Concilio Tridentino suprascriptas, reuera sit sacerdos, vel intra annum à die adeptæ possessionis, sacerdos efficiatur: præsertim cum etiam in alio loco eiusdem capituli dicat eadem sancta Synodus Tridentina, Neminem deinceps ad dignitatem, Canonicatum, aut portionem recipi debere, nisi qui eo ordine sacro sit initiatus, quem illa dignitas, præbenda aut portio requirit, aut in tali ætate, vt infra tempus à iure, & ab ipsa sancta Synodo statutum, initiari valeat. Quamobrem & Nos, ijs, qui Parochialibus Ecclesijs, necdum sacris initiati præsunt, mandamus, vt infra spacium sex mensium ab huius Synodi publicatione, non solùm Sacerdotalem suscipiant characterem, sed & Missas celebrent: quod si quispiã negligeret, vel diutius quam decet, sine legitima causa differret, eum immediate illo parochiali beneficio priuatum esse, ipsumque beneficium vacare declaramus.

Cap. V. Seß. 24. c. 12. Decr. de Reformat.

Concil. Salisb. præd. de offic. Decani, & Canonic. c. 4.

Quomodo Ecclesijs uacantibus sit prouidendum, & de promouendorum examine ac confirmatione.

Cap. VI.

VT autem Parochialium Ecclesiarum vacantium prouisio, omnium pectoribus magis infigatur, dignum duximus huic nostræ præsenti constitutioni Tridentini Concilij Decretum huius rei gratia æditum, esse inserendum, quo commodissimè docetur, quo nam modo huiuscemodi Ecclesijs vacantibus immediatè sit prouidendũ, & promouendi à quibus, & quomodo sint examinandi, & confirmandi: Decretum verò est quod sequitur. Expedit maximè animarum saluti, à dignis atque idoneis Parochis gubernari, id vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit sancta Synodus, vt, cum Parochialis Ecclesiæ vacatio, etiam si cura Ecclesiæ, vel Episcopo incumbere dicatur, & per vnum, vel plures administretur, etiam in Ecclesijs Patrimonialibus, seu receptiuis nuncupatis, in quibus consueuit Episcopus vni vel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infrascriptum examen teneri mandat, per obitum, vel resignationem, etiam in Curia, seu aliter quomodocumq; contigerit, etiam si ipsa Parochialis Ecclesia reseruata, vel affecta fuerit generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti, seu priuilegij in fauorem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum: debeat Episcopus statim habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione, constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur. Porrò Episcopus & qui ius patronatus habet, intra decem dies, vel aliud tempus, ab Episcopo præscribendum, idoneos aliquot Clericos ad regendam Ecclesiam coram deputandis examinatoribus nominet. Liberum sit tamen etiam alijs qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomina deferre, vt possit po-

Ex Conc. Trident. Sess. 24. c. 18. Decr. de Reformatione.

stea de cuiuslibet ætate, moribus, & sufficientia fieri diligens inquisitio. Et si Episcopo, aut Synodo Prouinciali, pro regionis more, videbitur magis expedire, per edictũ etiam publicum vocentur, qui volent examinari. Transacto constituto tempore, omnes qui descripti fuerint, examinentur ab Episcopo, siue, eo impedito, ab eius Vicario generali, atque ab alijs examinatoribus non paucioribus, quam tribus; quorum votis, si pares, aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus, vel Vicarius, quibus magis videbitur. Examinatores autem singulis annis in diœcesana Synodo ab Episcopo, vel eius Vicario ad minus sex proponantur, qui Synodo satisfaciant, & ab ea probentur. Adueniente que vacatione cuiuslibet Ecclesiæ, tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant; indeque succedente alia vacatione, aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit, ex prædictis illis sex eligat. Sint verò hi examinatores, Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut iure Canonico, vel alij Clerici, seu Regulares, etiam ex ordine mendicantium, aut etiam sæculares qui ad id videbuntur magis idonei, iurentque omnes ad sancta Dei Euangelia, se, quacumque humana affectione postposita, fideliter munus executuros. Caueantque ne quidquam prorsus occasione huius examinis, nec ante, nec post, accipiant: alioqui simoniæ vitiũ tàm ipsi, quàm alij dantes incurrant; à qua absolui nequeant, nisi dimissis beneficijs, quæ quomodocumque etiam antea obtinebant; & ad alia in posterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus non solùm coram Deo, sed etiam in Synodo Prouinciali, si opus erit, rationem reddere teneantur; à qua, si quidem contra officium eos fecisse compertũ fuerit, grauiter eius arbitrio puniri possint. Peracto deindè examine renuncientur, quotcumque ab his idonei iudicati fuerunt ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis, ex hisque

Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit; atque illi, & non alteri collatio Ecclesiæ ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre. Si verò iuris Patronatus Ecclesiastici erit, ac institutio ad Episcopum, & nō alium pertineat, is, quem Patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus iudicabit, Episcopo præsentare teneatur, vt ab eo instituatur. Cùm vero institutio ab alio, quàm ab Episcopo erit facienda; tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem Patronus ei præsentet, ad quem institutio spectat. Quod si ius Patronatus laicorum fuerit; debeat qui à Patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis, vt supra, examinari, & non, nisi idoneus repertus fuerit admitti. In omnibusque supradictis casibus, non cuiquam alteri, quam vni ex prædictis examinatis, & ab examinatoribus approbatis iuxta supradictam regulam, de Ecclesia prouideatur, nec prædictorum examinatorum relationem, quo minus executionem habeat, vlla deuolutio, aut appellatio, etiam ad sedem Apostolicam, siuè eiusdem sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interposita impediat, aut suspendat: alioquin Vicarius, quem Ecclesiæ vacanti antea Episcopus arbitrio suo ad tempus deputauit, vel forsan postea deputabit, ab eius Ecclesiæ custodia, & administratione, nō amoueatur, donec aut eisdem aut alteri, qui probatus & electus fuerit, vt supra, sit prouisum: aliâs prouisiones omnes, seu institutiones, præter supradictam formam factæ, subreptitiæ esse censeantur: non obstantibus huic decreto exemptionibus, indultis, priuilegijs, præuentionibus, affectionibus, nouis prouisionibus, indultis concessis quibuscumque vniuersitatibus, etiam ad certam summam, & alijs impedimentis quibuscumque. Si tamen adeò exigui redditus dictæ Parochialis fuerint, vt totius huius examinationis operam non ferant; aut nemo sit, qui se examini quærat subij-

rat subijcere; aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores rixæ, ac tumultus possint excitari; poterit Ordinarius, si pro sua conscientia cum deputatorum consilio ita expedire arbitrabitur, hac forma omissa priuatum aliud examen, cæteris tamen, vt supra seruatis adhibere. Licebit etiam Synodo Prouinciali, si qua in supradictis circa examinationis formam addenda, remittendaue esse censuerit, prouidere.

De iuramento, quo se promouendus à labe Symoniæ alienum testari debet.

POstremò ad tollendam omnem Symoniam, quæ in collatione, siuè præsentatione, aut electione, vel renunciatione, seu qualicumq; promotione supradictorum beneficiorum Ecclesiasticorum solet oriri, ordinamus & sancimus, ne cuiquàm per electionem, siuè postulationẽ, aut collationem, vel renunciationẽ, pro beneficio huiusmodi præsentato, seu quomodocumq; promoto, concedatur possessio, neq; confirmatio, nisi prius infrascripto iureiurando ab omni labe Symoniæ se immunem ostenderit. Cap. VII.

Iusiurandum à quocumq; ad quodlibet beneficium Ecclesiasticum promouendo præstandum.

EGo N. Electus, vel Postulatus, siue præsentatus, vel quomodocumq; prouisus, ad beneficium N. iuro per hæc sancta Dei Euangelia, me non cupiditate, auaritia, vel ocij sectandi studio, beneficium hoc Ecclesiasticum ambiuisse, vel expetiuisse: multo minus impetrandi eius causa Patronum, Collatorem, Resignantem &c. aliquo munere, pollicitatione, spe futuri lucri, seu aliquo contractu nominato, vel innominato induxisse, aut corrupisse:

neq; id vlla alia machinatione, qualem humana calliditas excogitare potest, procurasse, sed ad hoc ipsum beneficium cùm primis spirituali & religionis zelo, & in domo Dei constanti fide, & veritate Catholica inseruiendi affectu promotum, & adductum esse, cui beneficio, seu functioni Ecclesiasticæ in omnibus, quæ ad eam requiruntur, pro virili, ac ritè incumbam; Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta ipsius Euangelia.

De fidei & obedientiæ professione eiusdem.

Cap. VIII. QVo Iuramento præstito, Promouendus antequàm confirmetur, vel ad beneficij ei oblati possessionem admittatur, debet coram Ordinario, vel eius Officiale, fidei professionem facere obedientiam Summo Pontifici præstare, & omnes hæreses publicè detestari, atq; anathematizare, iuxta infrascriptam verborum formam. Videlicet.

Fidei professio sub iuramento facienda à promoto in Parochum, uel alium quomodocunq; beneficiatum.

EGo N. promotus in Parochum (vel quicquid Ecclesiasticæ conditionis fuerit) Ecclesiæ N. huius Diœcesis N. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet; Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, visibilium omniũ, & inuisibilium. Et in vnum Dominum nostrum Iesum Christum, filium Dei vnigenitum. Et reliqua superius in fine decimæ Constitutionis contenta, vbi integra ipsius professionis fidei forma traditur. Item: & vobis Reuerendissimo D.D. N. Archiepiscopo Sal. &c. (si præsens Ordinarius

dinarius fuerit, sin verò alius, eius loco surrogatus fuerit, dicat) & Reuerendissimo D. D. N. Archiepiscopo Salisburgeñ. &c. Apostolicę sedis legato: vel Episcopo N. Domino meo clementissimo, vestrisq́, vel suis successoribus canonicè intrantibus, veram obedientiã spondeo & profiteor, promittens me talem pro viribus meis velle exhibere, qualem hoc ipsum requirit beneficium, cuius bona tàm mobilia per inuentarium mihi consignanda, quam immobilia, absq́ Reuerendissimi Domini mei Ordinarij &c. consensu & licentia, non vendam neq́ impignorabo, aut quocumq́ titulo alienabo, siue commutabo. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

De Confirmatione Promoti, & ne Officiales eundem iniusta exactione premant.

QVibus peractis, confirmetur, & literæ confirmationis authenticæ ei exhibeantur: sed à Notarijs, scriptoribus, alijsq́ Episcoporum Officialibus & ministris, pro omnium opera, sumptu, ac labore in huiuscemodi literis conficiendis, quibus eiusdem beneficij collatio, confirmatio, institutio, prouisio continentur, Promotus admodum non grauetur. Quod vt fiat, quilibet Episcopus in sua Dioecesi, pro similibus suorum Officialium, ac ministrorum laboribus, & sumptibus satisfaciendis, aliquod iustum constituet præmium, dum non excedat summam à Concilio Tridentino præscriptam. Si verò à sancta Sede, vel ab Apostolicis legatis, siue Nuncijs quispiam legitimè, & absq́ fraude tali aliquo prouisus fuerit beneficio, post suprascriptam fidei professionem, sine alia mora ei dabitur possessio. Cap. IX.

DE

DE PLVRALITATE BEneficiorum. Const. XIIII.

Vt ex pluribus beneficijs unum retineatur: uel cæterorum tituli, iura & dispensationes Ordinarijs pro ampliori deliberatione ædantur.

Cap. I.

Conc. præced. Salisb. de Preb. ac Benef. c. 2.

QVandoquidem sine graui Ecclesiarum detrimento accidere non solet, vt aliquis plura, quàm vnum (maximè si curata sint) occupet beneficia: Ideo Decretum superioris Synodi Salisburgen. renouando præcipimus & mandamus, vt omnes & singuli cuiuscumque sint conditionis, & præeminentiæ, Prælati Presbyteri & Clerici, qui plura obtinent, & actu, maximè incompatibilia, habent beneficia, vnum duntaxat ex his, quod optauerint retineant, alia verò in spacio sex mensium à publicatione horum statutorum Prouincialium computando canonico modo dimittant, nisi à sede Apostolica legitimam dispensationem obtinuerint. Quod si putauerint se omnia illa de Iure communi, vel speciali retinere posse, tunc his omnibus, qui illius spei, vel opinionis fuerint, sub pœna priuationis iniungimus, vt in dicto spatio sex mensium suis quilibet Ordinarijs, vel illorum Vicarijs aut Officialibus generalibus titulos suorum beneficiorũ, iura quoque & dispensationes super his obtentas ædant atque ostendãt, ad quorum examinationem postea super retentione, vel dimissione huiusmodi beneficiorũ agetur, quod canonicum & iustum fuerit, quamuis sanctæ Synodi Tridentinæ Decretum hac de re æditum, satis sit clarum, videlicet:

Plura beneficia contra Canones impetrata, ac retenta, cadere in priuationem.

Quicumque

QVicumq; de cætero plura curata, aut aliâs incompatibilia beneficia Ecclesiastica, siuè per viam vnionis ad vitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine & titulo, contra formam sacrorum Canonum, & presertim constitutionis Innocentij tertij, quæ incipit: De multa &c. recipere, ac simul retinere præsumpserit; beneficijs ipsis, iuxta ipsius constitutionis dispositionem, ipso iure, etiam præsentis canonis vigore, priuatus existat. Cap. II. Seß. 7. c. 4. Decr. de Reform.

Quomodo subueniendum his, quibus exiguum accidit beneficium.

CVm autem beneficia Ecclesiastica non sint æqualiter dotata, & nonnunquam aliqua tàm exilia, quòd eorũ prouentus ad debitam sustentationem vnius sacerdotis non sufficiant, qui forsitan defectus nonunquam occasionem dedit, plura conquirendi beneficia; Iccircò ne boui trituranti obturetur os, & cuilibet Clerico pro modulo suæ dignitatis & conditionis competens assignetur sustentationis portio, Nos atq; alij Ordinarij, postquam in proxima per nos instituenda visitatione, de præmissis inquisitionem diligentem fecerimus, debitis & canonicis modis, & in quantum auctoritas nostra se extendit, honestè prouidebimus. Ad hoc verò institutum, voluimus Decretum sacri Concilij Tridentini ea de re iuxta antiquos Canones æditum, in medium adducere, quod sic se habet. Cap. III.

Decretum de Pluralitate beneficiorum tollenda.

CVm Ecclesiasticus Ordo peruertatur, quandò vnus plurium officia occupat Clericorum; sanctè sacris canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Ecclesijs conscribi. Verùm quoniam multi improbæ cupiditatis affectu, se ipsos non Deum decipientes, ea quæ benè Cap. IIII. Ex Conc. Tridentino Seß. 24. c. 17. Decre. de Reform.

constituta sunt, varijs artibus eludere, & plura simul beneficia obtinere nō erubescunt: Sancta Synodos debitam regendis Ecclesijs disciplinam restituere cupiens, præsenti decreto, quod in quibuscumq; personis, quocumq; titulo, etiam si Cardinalatus honore fulgeant, mandat obseruari, statuit vt in posterum vnum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur, quod quidem si ad vitam eius, cui confertur, honestè sustentandam non sufficiat; licet nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodò vtrumq; personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Hæcq; non modo ad cathedrales Ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia, tàm secularia, quàm regularia quæcumq;, etiam commendata, pertineant, cuiuscumq; tituli, ac qualitatis existant. Illi verò, qui in præsenti plures Parochiales Ecclesias, aut vnam cathedralem, & aliam Parochialem obtinent, cogantur omnino, quibuscumq; dispensationibus ac vnionibus ad vitam non obstantibus, vna tantum Parochiali, vel sola cathedrali retenta, alias Parochiales, infra spatium sex mensium dimittere; alioquin tàm Parochiales, quàm beneficia omnia, quę obtinent, ipso iure vacare censeantur; ac tanquam vacantia liberè alijs idoneis conferantur; nec ipsi antea illa obtinentes, tuta conscientia, fructus post dictum tempus retineant. Optat autem sancta Synodus, vt resignantium necessitatibus commoda aliqua ratione, prout summo Pontifici videbitur, prouideatur.

DE ASSVMENDIS AB EPIscopis, siue alijs minoribus Prælatis, Coadiutoribus. Const. XV.

Ne

Ne Prælati Coadiutores sibi cooptent, nisi forte aliquis per accidens aliquod sit redditus ad functionem inhabilis: & hoc casu qui & quomodo sint cooptandi.

OPtandum esset, quòd Prælati omnes erga suas Ecclesias ea ducerentur affectione, qua in suos cognatos plerumq; rapiuntur, sed (proh dolor) multi sunt, qui magis quæ sua sunt, & carnis, quàm Iesu Christi promouere curent. De quibus rectè dicit Christus, filios huius sæculi prudentiores esse filijs lucis, in generatione sua. Nonnulli enim sub colore pietatis & auxilij, simulató desiderio suis Ecclesijs subueniendi, sibi dari procurant successores, quos nominant coadiutores, non quod illorum indigeant opera, sed vt eis suas relinquant Prælaturas, tanquam hæreditarias. Id quod huius sæculi homines fortè prudenter factum existimant, cùm Paulus Apostolus eiuscemodi conatus prudentiam carnis vocet, qua, cùm mors ipsa sit, anima occidatur: quare coram Deo stultitia est talis prudentia, & abominabilis iniquitas. Huic itaq; malo volentes occurrere, ordinamus & statuimus, ne in posterum in hac nostra Prouincia, aliqua huiusmodi admittatur coadiutoris Electio, siuè Postulatio, nisi Prælatus, qui Coadiutorem petit, regularis non fuerit, & ad suo satisfaciendum officio inhabilis effectus sit, vtpotè senio admodum confectus, vel contractus, siuè valetudinarius, & viribus mentis, vel corporis destitutus, aut in maximis, vtilibus, atq; necessarijs suæ Ecclesiæ diuturnis negocijs, præcipuè spiritualibus occupatus, ipsius tamen causa (si Episcopus fuerit) à sede Apostolica (sed si alius minor extiterit) à suo Ordinario, rationabiliter approbata, dummodò non sit cum futura successione. Proindè talis Electio, seu Postulatio penes capitulum illius Prælaturæ, vel Dominum,

Cap. vnicum.

Luc. 16.

Rom. 8.

qui de Iure Patronatus, ordinariè, cum vacat, quemlibet idoneum habet præsentandi potestatem, manere debet libera, tandem ab eo, ad quem spectat confirmatio, approbanda, atque confirmanda est. At si quis Prælatus regularis fuerit, & Coadiutorem postulauerit, nullus ei omnino est concedendus: sed si inhabilis & impar officio fuerit, ab eo liberetur, atque remoueatur, & alius illo aptior substituatur: ita tamen vt remoti, iuxta ipsius merita, congruens habeatur ratio.

DE VITA, QVALITATIBVS & officio Episcoporum, atq; cæterorũ Prælatorum. Const. XVI.

Quibus dotibus præditi esse debeant Episcopi, cæteriq; Prælati.

Cap. I. SI vnquam Pastoribus, præsertim Episcopis, qui inter Pastores, Apostolorum vice, primatum tenent, opus fuit eá pectori infigere, quæ ipsis competunt, atque de iure diuino conueniunt, nunc in istis calamitosis ac turbulentissimis temporibus est pernecessarium. Duo autem potissimum spectare videntur ad Episcopum, seu alium quemcumque Prælatum, quorum alterum ad mores & doctrinam, alterum verò ad functionis solicitudinem spectat: vtrumque à D. Paulo Apostolo præscriptum extat.

1. Tim. 3. & ad Tit. 1. Primò siquidem Episcopum, seu Prælatum oportet esse irreprehensibilem, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, continentem, hospitalem, doctorem, non vinolentũ, non percussorem, non superbum, non iracundum, sed modestum, non litigiosum, sed benignum, non turpis lucri cupidum, sed iustum, sanctum, & amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidelẽ sermonem, vt potens sit ex-

sit exhortari in doctrina sana: & eos qui contradicunt, arguere &c. Deinde vt curam animarum peruigilem gerant, Actor. 20.
& non solùm sibi ipsis, sed & vniuerso gregi in quo Spiritus sanctus eos posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo, attendant. Quod si non præstiterint, summo Pastori Christo, & rationem, & pœnas daturi sunt, testante eodem Apostolo, cum subditos Hebr. 13.
ad obedientiam hortatus, ait, Præpositos rationem pro animabus subditorum olim reddere oportere. Cura autem, qua Pastores fungi debent, & Prælati, non est tyrannidem in subditos exercere, vel cum tumore eis imperare, ipsorum bona iniquè vsurpare; sed Dei pabulo pascere, in necessitatibus, etiam corporalibus, subuenire, captiuos redimere, tumultuosos in lenitate spiritus corrigere, ignorantes instruere, deuios atque dispersos conquirere, & ad viam salutis reducere, hallucinantes dirigendo à rugientis Leonis voragine tueri & defendere, à falsis, pestiferisque doctrinis immunes conseruare, & id genus alia, quæ diligentioribus cognita esse debent. Ii enim quàm maximè caueant Ezechielis Prophetæ, imo Dei vltoris, Ezech. 34.
comminationes, dicentis: Væ Pastoribus, qui pascunt semetipsos: Nonne greges à Pastoribus pascuntur? Lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod crassum erat occidebatis, gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit non consolidastis, & quod ægrotum non sanastis, quod confractum non alligastis, quod abiectum non reduxistis, & quod perierat non quæsistis: sed cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia. Et dispersæ sunt oues meæ, eò quod non esset Pastor: & factæ sunt in deuorationem omnium bestiarum agri, & dispersæ sunt. Errauerũt greges mei in cunctis montibus, & in vniuerso colle excelso, & super omnem faciem terræ dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret, non erat inquam qui requireret. Propterea Pastores audite verbum Domini,

mini; Pro eo quod facti sunt greges mei in rapinā, & oues meæ in deuorationem omnium bestiarum agri (neque enim quæsierūt Pastores mei gregem meum, sed pascebāt Pastores semetipsos, & greges meos non pascebant) ecce ego ipse super Pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare eos faciam vt vltra non pascant gregem, nec pascant amplius Pastores semetipsos; & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit vltra eis in escam. Quare vnusquisque nostrum hæc ipsa quàm diligentissime animaduertet, ne coram diuina iustitia summo Pastore Christo Iesu infidelis inueniatur minister.

De officio Episcopi eiusq; Vicario.

Cap. II. POrrò quoniam peruersa sunt in quæ incidimus tempora, & homines ad omne malum procliuiores, ideō necessarium est, vt ea, quæ sunt Episcopalis functionis, eò diligentius exerceantur. Verùm enimuerò cùm crebrō accidat, vt & Nos, vel Coëpiscoporum nostrorum quispiam grauissimis occupationibus detenti, in muneris nostri continuatione, ceu per interruptionem quandam ineuitabili modo præpediamur, distrahamurq; : ideo ne quid inde sequatur detrimenti, quod ad Nos attinet diligenter prouidebimus, cæteris verò & in primis illis nostris Coëpiscopis, quorū Diœceses paulò amplius extenduntur, mandamus, atq; adeò hortamur, vt dispositiones Innocentij tertij, & quæ habētur in c. Quoniam. & in c. Inter cætera. De. off. ord. strictè atq; exactè custodiantur. Ita quod vel Episcopi ea, quæ sunt Pontificalis ordinis, per seipsos exequantur, aut à tempore publicationis horum statutorum, infra sex menses aliquem ex Episcopis constituant suum in Pontificalibus Vicarium, cui pro dignitate Episcopali ita prouideant largiter, ne pro impartiendis Sacramentis, alijsq; Iuribus Pontificalibus exactio-

nes

nes populares imponere, sit necesse, ne spiritualia venalia habere iudicentur, saluis tamen procurationibus honestis, atq; debitis, Iuxta c. cum sit Romana. de Symo. & iuxta formam Concilij Tridentini.

Episcopum qui concionari non potest, aptos Concionatores, & alios quo cætera ministeria ritè exequantur, iusto stipendio alere debere.

Cap. III.

SImili modo sancimus, & volumus, vt illi, qui donum prædicationis non habent, viros idoneos ad tam sanctum, & inprimis necessarium officium salubriter exequendum, quanto citius assumant, potentes in opere, & sermone, qui plebes sibi commissas, vice ipsorum solicitè visitent, easq; non minus exemplo quàm verbo ędificent. Et quia Episcopis in audiendis confessionibus, iniungendis pœnitentijs, cæterisq; ad salutem animarum pertinentibus, eos cooperari oportet, ęquissimum est, vt condigna ferant præmia, & ad necessitatem victus nihil illis desit.

Episcopos uigilantes, & circumspectos esse debere.

Cap. IIII.

NEq; tamen hoc quisquam eò decretum esse arbitretur, quòd Nobis Episcopis interim vtramuis in aurem ociosè dormiendum putemus: imò pro viribus quisq; studere debet, vt ouium exactam habeat notitiam & curam: sed & præcipuè Cooperatoris (per quem oues iuxta reguntur) fidem & diligentiam exploret, & in eo valdè oculatus sit, vt suum quisq; munus fideliter in Ecclesia exequatur. Cum etenim omnes oues nosse supra vires nostras sit, compastores tamen, & in opere Dei Coadiutores nostros cõuenit nosse, vt sciamus, quomodo præsint, quomodo doceant, quomodo traditiones, & ritus Ecclesiæ seruent, quomodo viuant, ædificent ne, an corrumpant gregem.

De-

Decretum exhortatorium ad Episcopos, quibus praescribitur modus & forma uiuendi.

Cap. V.

Ex Conc. Tridētino Sess. 25. c. primo, Decr. de Reform.

ET vt omnia suprascripta nobis sint magis cordi, & curæ, dignum iudicauimus, sanctissimum sacri Concilij Tridentini admonitorium Decretum, nostri, aliorumque Episcoporum & Prælatorum causa æditum, hic quoque annotandum esse, quod est tale, videlicet: Optandum est, vt ij, qui Episcopale ministerium suscipiunt, quæ suæ sint partes, agnoscant: ac se non ad propria commoda, non ad diuitias, aut luxum, sed ad labores, & solicitudines, pro Dei gloria vocatos esse intelligant. Nec enim dubitandū est, & fideles reliquos ad religionem, innocentiamque facilius inflammandos, si Præpositos suos viderint non ea, quæ mundi sunt, sed animarum salutem, ac cœlestem patriam cogitantes. Hæc cùm ad restituendā Ecclesiasticam disciplinam præcipua esse sancta Synodus animaduertat, admonet Episcopos omnes, vt secum ea sæpè meditantes, factis etiam ipsis, ac vitæ actionibus, quod est veluti perpetuum quoddam prædicandi genus, se muneri suo conformes ostendant: in primis verò ita mores suos omnes componant, vt reliqui ab eis frugalitatis, modestiæ, continentiæ, ac quæ nos tantopere commendat Deo, sanctæ humilitatis exempla petere possint. Quapropter exemplo Patrum nostrorum in Concilio Carthaginensi nō solùm iubet, vt Episcopi modesta supellectili, & mensa, ac frugali victu contenti sint, verùm etiam in reliquo vitæ genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum præ se ferat. Omnino verò eis interdicit, ne ex redditibus Ecclesiæ, consanguineos, familiaresue suos augere opibus studeant: cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent: sed, si

pauperes

pauperes sint, ijs, vt pauperibus, distribuant, eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa; immò quam maximè potest, eos sancta Synodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, vndè multorum malorum in Ecclesia seminariũ extat, penitus deponãt. Quę verò de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibuscumque beneficia Ecclesiastica, tàm sæcularia, quàm Regularia obtinentibus, pro gradus sui cõditione obseruari, sed & ad sanctę Romanę Ecclesię Cardinales pertinere decernit: quorũ consilio apud sanctissimum Romanum Pontificem, cùm vniuersalis Ecclesiæ administratio nitatur, nefas videri potest, nõ ijs etiam virtutum insignibus, ac viuendi disciplina eos fulgere, quæ merito omnium in se oculos conuertant.

Episcopos ea negotia, quibus ipsi interesse non possunt, grauibus & bonæ existimationis Viris demandare debere.

HOc vnum postremò etiam monendum, & ab Episcopis est quàm diligentissimè animaduertendum, quod aliquandò diuersis Ecclesiasticis causis emergentibus, ipsi personaliter negotijs præesse cùm non possint, ita vt alijs, in quibusdam actionibus, vices suas committere cogantur, ne authoritatem suam, iuxta præcedentis Salisburgensis Synodi, atque omnium aliorum canonum, Iuriumque sanctiones, alij quàm Ecclesiastico homini probo, ac sufficienti rem committant, ordinamus atque præcipimus: vnde & vltima Colonieñ. Synodus sancit & statuit, vt Episcopi qui functionem munerum suorum non per se, sed per ministros, aut Commissarios seu collectores, solent obire, vices suas nõ committant hominibus leuibus, vitiosis nec etiam coniugatis; sed tantum Ecclesiasticis grauibus, & probatæ

Cap. VI.

Ex Conc. Salisbur. præced. de ordine & qualit. minist. Ecclesiæ. c. 2.

c. quibus possint Archid. mu. su. cõmitt.

Mogunt. c. 77. probatæ opinionis viris. Idem ferè & Moguntina. Turpe est enim (vt benè alias annotatum est) Clericos siuè actiones Ecclesiasticas Laicorum subire debere iudicium.

DE RESIDENTIA EPISCOPORUM, aliorumq; minorum Prælatorum & Pastorum omnium, ac beneficia Ecclesiastica quomodolibet habentium. Const. XVII.

Ecclesiarum Rectorum residentiam omnibus modis esse necessariam: uenia autem absentiæ quousq; sit concedenda.

Cap. I. QVanta sit ouibus necessaria proprij Pastoris pręsentia, nullus sanæ mentis est qui ambigat, cùm veritas ipsa summus omnium Pastor Christus, duplici ratione insinuauerit, tùm quia alienum oues non sequuntur, sed ab eo fugiunt, eò quòd eius vocem non cognoscunt, tùm quia mercenarius, & qui non est Pastor, cuius non sunt oues propriæ, videns lupum venientem, dimittit oues, & fugit, & lupus rapit, atq; dispergit, mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eũ de ouibus: sed verus Pastor, cuius sunt oues propriæ, à suis ouibus cognoscitur verè, & eius vocẽ oues audiunt: Et quum eas emiserit, ante eas vadit, & oues illũ sequuntur, quia vocẽ eius sciunt: & quum lupus venit, se opponit, & vitã ponit pro ouibus suis. Quapropter non immeritò omnes leges Ecclesiasticæ, omnia iura canonica sanxerũt & sanciunt, clamauerunt & clamant: Pastores suis ouibus à Deo commissis debere residendo præesse, vt cognita earum necessitate,

Ioan. 10.

ſitate, eis, cũ opus eſſe viderint, poſsint prodeſſe, & animas ſuas pro ipſis ponere. Ideò & ſacroſanctũ optimè ait Concilium Tridentinum: Cum præcepto diuino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oues ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbiq; diuini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum aliarumq; miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, & in cætera munia Paſtoralia incumbere; quæ omnia nequaquam ab his præſtari, & impleri poſſunt, qui gregi ſuo nõ inuigilant, neq; aſsiſtunt, ſed mercenariorum more deſerunt; ſacroſancta Synodus eos admonet, & hortatur, vt diuinorum præceptorum memores, factiq; forma gregis, in iudicio, & veritate paſcant, & regant. Vnde & D. Gregorius: Qui regimen animarum ſuſcipit, hunc cenſura Eccleſiaſtica ſuſceptum gregem deſerere, & remotæ vitæ otijs vacare non ſinit. Quod cum à multis haud parũ fuerit neglectum, lac ab eis tantum mulgendo, lanamq; detondendo, & auaris mercenarijs (vtinam nec lupis quandoq;) curam illarum committendo: hinc factum, vt plurimæ interierint, aliæ à lupis raptæ, aliæ diſperſæ, aliæ præ timore, partim in cauernis, partim denſiſsima inter arbuſta abſconditæ. Qua de cauſa ſacroſanctum Oecumenicum Tridentinum Concilium à ſpiritu ſancto edoctum, vt vniuſcuiuſq; Paſtoris ouibus conſuleret, omnibus ſub reatu peccati mortalis, & diuerſis temporalibus pœnis, (vileſcente ſpirituali pœna & conſcientia parum firma) mandauit Paſtoribus, Epiſcopis, ac reliquis cuiuſcumq; conditionis animarum curam habentibus, vt in propria Reſidentia maneant, hoc eſt, ſemper præſentes adſint, nec vſquam à caulis ouium Chriſtianarum diſcedant, niſi hoc vrgentiſsimæ & ineuitabiles cauſæ fieri iubeant, quibus nimirum vel graue damnum auertitur, vel maxima vtilitas Eccleſiæ accedere poteſt; ita tamen, ſi Epiſcopus fue-

Seſſ. 13. c. 1. Decret. de Reformat. Et Seſſ. 6. Decret. de Reform.

To. 2. expli. ſ. in 14 Reg. c. 14.

rit,vt euidens illa causa,vel summo Pontifici, vel Metropolitano, vel ei,qui huius locum tenet antiquiorem, innotescat,& approbetur: nisi cum absentia inciderit propter aliquod munus,& Reip.officium Episcopatibus adiunctum, cuius causæ sunt notoriæ, & interdum repentinæ, ne eas quidem Metropolitano,vel eius locum tenenti significare tenebitur. Meminerint tamen discessuri, ita ouibus suis prouidendum, vt quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant. Quoniam autem qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum canonum sententia non videntur abesse, quia statim sunt reuersuri: sacrosancta Synodus Tridentina decernit,illud absentiæ spatium singulis annis, siuè continuum, siuè interruptum, extra prædictas causas,nullo pacto debere duos,aut ad summum tres menses excedere: & haberi rationem,vt id æqua ex causa fiat,& absq; vllo gregis detrimento.Quos etiam admonet, & in Domino hortatur, ne per illius temporis spatium, Dominici Aduentus, Quadragesimæ, Natiuitatis, Resurrrectionis Domini,Pentecostes,item & corporis Christi diebus, quibus refici maximè, & in Domino gaudere Pastoris præsentia oues debeant, ipsi ab Ecclesia sua Cathedrali vllo pacto absint, nisi Episcopalia munia in sua Diœcesi eos aliò vocent. Si verò quempiam,qui Episcopus non fuerit, sed alius inferior Prælatus, vel quomodocumq; curam animarum habens,vel exercens, abesse contingeret, eius absentiæ legitimam & grauem causam per Episcopum suum debere ante discessum cognosci,ac in scriptis probari.Cui tamen vltra bimestre tempus abesse minimè conceditur. Interim admonetur,vt Vicarium idoneum,ab ipso Ordinario approbandum,cum debita mercedis assignatione relinquat. Ideò vt non solum sanctissimis Conciliorum,Tridentini præcipuè sanctionibus satisfiat, & pœnæ, huius rei causa determinatæ,subterfugiantur, sed & Nos summo Pastori

Christo

Christo vt pareamus, conscientiæ, officio, ac ouium nobis commissarum saluti consulamus, per præsens Decretum mandamus, atque præcipimus omnibus & singulis, præsentibus, & futuris nostris Coëpiscopis & Suffraganeis, Abbatibus, Præpositis, Decanis, Parochis, cæterisque omnibus curam animarum gerentibus, ne sub pœnis à sacro Cōcilio Tridentino assignatis, quisquam nisi iuxta ipsius Concilij concessionē, à sua Ecclesia se absentare audeat.

Canonicis, qui in suis Ecclesijs dignitates & officia gerunt, præcipitur continua residentia.

SVnt & alij, qui in Ecclesijs tàm collegiatis, quàm Cathedralibus, licet Præpositi non sint, siuè Decani, neque animarum curis dotati, alijs tamen titulis & officijs cum emolumentis insigniti, Scholastici scilicet, Custodes, & Cantores, qui pro suis officijs non minus quàm Præpositi & Decani residere debent, cùm constet (vt optimè annotauit sancta Synodus Moguntina) harum dignitatum officia, Maiores nostros ideo in Ecclesijs instituisse, vt essent, qui disciplinam Ecclesiasticam, tanquam Inspectores & moderatores conseruarent. Iam verò videmus, ea ab ijs occupari, qui dignitatum titulos tantum gerunt, & emolumentis gaudent, & tamen ab Ecclesijs suis absunt, nihil minus quàm vocationibus suis respondentes. Quare statuimus vt post hac omnes qui in Ecclesijs Cathedralibus vel collegiatis, non solùm Præpositorum, vel Decanorum, sed etiam Scholasticorum vel Custodū, aut Cantorum dignitatibus (quatenus hæ ad nostram, aut comprouincialium nostrorum pertinent dispositionem) iam potiuntur, aut in posterum sunt potituri, præsentes suis Ecclesijs vtilem & nomine dignam operam præstent: non absentes, fructus tantum auferant: neque liceat cuiquam absenti vllam harum dignitatum gerere, sed quisque

Cap. II.

Synod. Mogũt. c. 71.

tali titulo insignitus, suæ Ecclesiæ non absens, neque conducta aliorum opera, sed residendo præsens ipse inseruiat.

De residentia, officio, ac diligentia beneficiatorum.

Cap. III. ALij verò sunt beneficiati, Ecclesiasticis redditibus fruentes, qui licet nullo peculiari officio in Ecclesijs præfulgeant, neque curam animarum habeant, illis tamen Ecclesijs, vel Capellis, quarum fructus, vel fructuum partem annuatim accipiũt, quotidiè in Psalmis, Hymnis & Canticis Deum laudando, vel sacra faciendo, inseruire, deuotisque illorum locorum populis in spiritualibus, & temporalibus, præsertim pauperibus prodesse, & pro illorum animabus, qui suis beneficijs, vel Ecclesijs, annuos reliquerunt redditus, vel quomodocumque alijs donis illas Ecclesias, vel beneficia dotauerunt, coram diuina bonitate preces effundere teneantur. Non enim gratis, neque vt eis ipsi futuri beneficiati abuterentur, illa in sua tantum commoda trahentes, tot tantique vtriusque sexus pij homines, his ipsis Ecclesias & Capellas infinitis dotarunt bonis, & prouentibus. Nos pias eorum mentes iri defraudatas nolentes (cum ea bona ex illorum medullis, & sudore pauperum constent) sed cultui diuino, beneficiatorumque saluti consulere volentes, mandamus & præcipimus omnibus & singulis beneficia Ecclesiastica personalem residentiam de iure, siue consuetudine exigentia, in titulum siue in commendam obtinentibus, vt iuxta antiqua, & sacri Concilij Tridentini Decreta absque tergiuersatione in locis suorum beneficiorum resideant: Neque volumus authoritate eiusdem Concilij Tridentini, priuilegia, seu indulta perpetua de non residendo, aut de fructibus in absentia percipiendis, alicui suffragari.

Ex Conc. Tridenti. Sess. 6. c. 2. Decre. de Reformatione.

Indul-

Indulgentias rationabiles firmas manere, interim tamen curam animarum negligi non debere.

INdulgentijs verò, & dispensationibus temporalibus, ex veris, & rationabilibus causis tantum concessis, & coram Ordinario legitimè probãdis in suo robore permansuris, quibus casibus nihilominus officium sit Episcoporum, tamquam in hac parte à sede Apostolica delegatorum, prouidere, vt per deputationem idoneorum Vicariorum, & congruæ portionis fructuum assignationem, cura animarum nullatenus negligatur: nemini, quo ad hoc, priuilegio, seu exemptione quacumque suffragante. Cap. IIII. Ex Concilio Tridentino loco vt sup.

DE EPISCOPORVM VICARIJS, SIUÈ OFFICIALIBUS GENERALIBUS, ATQUE EORUM ASSESSORIBUS. CONST. XVIII.

Qui ad Officialatus, seu Vicariatus generalis dignitates, ac munera, sint adsciscendi.

VAria rerum, & cõtrouersiarum negocia, quæ indies, vix vlla interposita quiete, ob hominum diuersa studia & contentiones, immenso penè cumulo sese offerunt, in causa sunt, vt tanto oneri nõ sufficiant Episcopi, quantumuis suis Diœcesibus præstò sint, & omnibus, quod dici solet, neruis laborent, & fatigentur: idcircò iam olim apud Ecclesias cathedrales, præcipuè quæ cum amplis Diœcesibus coniunctæ sunt, consuetudo ex necessitate orta est, vt Episcopus quilibet in disponendis rebus, alijsque occurentibus negotijs, aliquem sibi adsciscat coopetatorem, quem vocant Officialem, siue Vicarium generalem. Cap. I.

lem. Quam laudabilem, antiquiſsimamq́ꝫ conſuetudinē. Nos, noſtriq́ꝫ Coëpiſcopi, tanquam ineuitabilem libenter amplectimur, eamq́ꝫ paſsim per noſtram Prouinciam retineri mandamus: hac tamen conditione, quam ſub præcepto ſeruari volumus, ne Nos aut Coëpiſcoporum noſtrorum aliquis, quempiam ad hoc officium, niſi idoneū, Virum ſcilicet Eccleſiaſticum, honeſtum, bonorum morum, maturæ ætatis, atq́ꝫ prudentem aſſumat. Abſurdum enim foret, in ijs rebus, quæ forum Eccleſiaſticum ſpectant, religioſum prophani, ſacerdotem Laici, ſuperiorem inferioris iudicio, & cenſuræ ſubiectum eſſe debere. Quapropter, nequid tale inconditum, atque præpoſterum in noſtris accidat Eccleſijs, iubemus, vt in noſtra Metropolitica, & qualibet cathedrali Eccleſia, talis Iudex, Officialis, ſiue Vicarius generalis præficiatur, qui ſacris initiatus, in cognoſcendis, diſcernendis, ac examinandis controuerſiarum cauſis, ijsq́ꝫ iudicandis, nec non & in quarumcumq́ꝫ aliarum actionum ſententijs ferendis, iuxta Canones optimè ſit peritus, vt inter lepram & nō lepram ſciat diſcernere, ne innocentes condemnet, vel reos iuſtificet. Nec mirum. Nam ſi Archidiaconi, quibus, teſte experientia, Synodoq́ꝫ Tridentina, in quibuſdam determinatis duntaxat partibus vniuſcuiusq́ꝫ Diœceſis, ſua exercenda eſt officij facultas, iuxta ſacros canones, præſertim Tridentinæ Synodi, Magiſtri in Theologia, vbi fieri poterit, ſeu Doctores aut Licentiati in Iure canonico debeant eſſe: quantò magis id obſeruandum venit in deligendis Officialibus, ſeu Vicarijs generalibus, quorum authoritas, non ad vnam tantum partem ſuarum Diœceſium reſtringitur, ſed longè lateq́ꝫ per Diœceſes ſuorū Epiſcoporum extenditur: cuius rei gratia, & generales Vicarij, ſiue Officiales in omnibus paſsim, etiam ſacris canonibus nuncupantur, & primi, ſiue proximi poſt Epiſcopos dignoſcuntur, ita vt etiam Archidiaconi eorum communiter ſub-

Scimus q̄ multis in locis hæc duo nomina Officialis, & Vicarius diſtinguuntur, cū his diuerſa prorſus officia tribuantur: in noſtra verò Metropolitana, & in nōnullis alijs Eccleſijs cathedralibus Prouinciæ noſtræ confundantur inter ſe hæ voces, Officialis, & Vicarius: vti etiā factū eſt in Sacroſancta Synodo Tridentina ſeſſ. 24. cap. 16. Decreti de Reform. quia ſub vnum idemq́ue officium omnino cadūt. Propterea, ſiue ſit vnū planè munus, ſiue diſtincta, de vtroque decreta iſta certè intelligi volumus.

Seſſ. 14. c. 3. Decret. de Refor.

Seſſ. 24. cap. 12. Decr. de Refor.

Conc. Trid. diuer. in locis. De offic. Archid. c. 7.

ter subsint authoritati, qui licet oculi dicantur Episcopi, Vicarius tamen generalis seu Officialis, veluti alter est Episcopus, eo quòd eiusdem per omnia vices gerit. Quod vt sic fiat, sacrum Tridentinũ Concilium statuit, & Synodus Moguntina Episcopos cauere iubet, dum ipsi officijs suis præesse non possunt, ne vices suas hominibus dubiæ famæ, aut ab ordine Ecclesiastico prorsus alienis committant; sed in suum locum quoties suis muneribus per se non præsunt, viros bonos, graues, peritos, prudentes & in primis Ecclesiasticos substituant.

Conc. Triden. Sess. 24. cap. 16. Decr. de Refor. Syno. Mogunt. c. 77.

Vicarium generalem, seu Officialem, citra Episcopi expressum mandatum, seu datam facultatem, nil agere posse.

IPsi verò Officiales, siuè Vicarij generales, licet ad tale assumantur officium, nihil tamen (quod etiam præcedens Synodus Salisburgeñ. præcipit) in ciuitati, sub siuè extra, possunt neq; debent exercere, seu quicquam peragere, nisi iuxta facultates, eis ab Archiepiscopo, vel suis Episcopis præscriptas, horumq; sigillis munitas. Vnde & Synodus Ancyrana ait, Vicarijs Episcoporum non licere vel Presbyteros, vel Diaconos ordinare, id est, ad ordines promouere; sed nec Presbyteris ciuitatis, sine Episcopi præcepto, amplius aliquid imperare; nec sine authoritate literarum eius in vnaquaq; Parochia aliquid agere. Cuius rei causa est, quòd cum ad Ordinariorum beneplacitum, plerumq; sint mutabiles, à Iure nulla eis determinata assignatur potestas.

Cap. 11. Ex præd. Conc. Salisb. de officialis &c. functionib.

Synod. Ancyr. can. 13.

De iuramento præstando à Vicario generali, seu Officiale.

Cap. III. NEmini autem generalis Officialatus, seu Vicariatus literæ cum facultatibus dentur authenticæ, nisi prius in manibus sui Episcopi, suæ fidei cum iuramento fecerit professionem, ex sacro Conc. Tridentino desumptam, videlicet:

Fidei Professio cum iuramento ab Officialibus siuè Vicarijs generalibus, atque eorum Assessoribus præstanda.

EGo N. à vobis Reuerendissimo D.D.N. Episcopo N. assumptus in generalem Vicarium, siuè Officialem huius suæ Diœcesis. N. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula quæ continentur in Symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet. Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum nostrum Iesum Christum, filium Dei vnigenitum. Et reliqua superius in fine decimæ Constitutionis contenta: vbi integra ipsius professionis fidei forma traditur. Item: & vobis Reuerendissimo D.D. N. veram obedientiã spondeo & profiteor: cui etiã promitto in omnibus perficiendis examinibus, processibus, inquisitionibus, sententijs, visitationibus, reliquisque actionibus similibus mihi commissis atque committendis, me non aliter quam sacri canones docent, atque exigunt processurum; Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

Officiales ne sint pathetici, id est, ne ab affectionibus regantur.

Cap. IIII. PRæstito itaque huiusmodi iuramento, & ab Episcopis suarum facultatum literis authenticis acceptis, meminisse debent ipsi Officiales siuè Vicarij generales, ne in

suis

ſuis actionibus reſpectores ſint perſonarum neq; amatores pecuniarum, ſiuè aliorum munerum: nec odio, aut amore ſe moueri ſinant: ſed iuxta canones, Deum ſemper præ oculis habentes, procedere, ſuaq; omnia acta dirigere debent ac tenentur.

Officiales neminem ſibi, niſi authoritate Epiſcopi, ſubdelegent.

ANimaduertentes interim, cum aliquo impediuntur negocio, vel ab aliqua detinentur corporis infirmitate, ita vt ſuo ſatisfacere non poſsint muneri, ne Officialatus, ſeu Vicariatus vices, alijs committant, præſertim cum in Iure cautum ſit, ne Vicarius ſubſtituat Vicarium, ſed ſuis Ordinarijs Epiſcopis hoc faciendũ permittant, quos ea de re cum neceſsè fuerit, certiores facient, vt illi id præſtare non negligant: niſi ipſis ab Epiſcopis in facultatibus datis, poteſtas ſubſtituendi conceſſa fuerit: quia tunc & & ipſi hoc idem curare poterunt, dummodò viros habiles Eccleſiaſticos, idoneos, ac ſufficientes ſubſtituant. Cap. V. De off. Vicarij. c. 4.

Sede uacante à Capitulo conſtituendum eſſe Officialem, ſeu Vicar. generalem, ſeu pro tempore exiſtentem approbandum.

ET quia vacante ſede per mortem alicuius Epiſcopi, authoritas Officialis, ſiue Vicarij generalis, ſolet expirare: ſacroſancta Synodus Tridentina ne iacturam patiatur Iuriſdictio Eccleſiaſtica ſtatuit, Capitulum omnino teneri infra octo dies poſt mortem Epiſcopi Officialem, ſeu Vicarium conſtituere, vel exiſtentem confirmare: qui ſaltem in Iure canonico ſit Doctor, vel Licentiatus, aut aliâs quantum fieri poterit idoneus. Si ſecus factum fuerit, ad Cap. VI. Seſſ. 24. c. 16. Decr. de Reformat.

Metropolitanum huiusmodi deputationem declaret esse deuolutam. Quod si casus accideret in Metropolitana siuè exempta quadam Ecclesia, eiusdemq́ capituli Patres circa hoc negotium essent remissiores, tunc antiquiori Coëpiscopo, in Metropolitana: & propinquiori Episcopo, in exempta, Vicarium idoneum, siuè Officialem constituendi potestas conceditur. Qui tamen siuè antiquus, siuè à Capitulo recens constitutus, confirmatusq́ omniũ sui ministerij actionum à die qua fuit constitutus, siuè cõfirmatus, vsq́ ad inuestituram noui Episcopi requisitus rationem reddere debet.

DE ASSESSORIBVS. Const. XIX.

Qualis Officiali sit arrogandus Assessor.

Cap. I. CÆterùm cùm in nonnullis nostræ Prouinciæ cathedralibus Ecclesijs moris sit, ad maiorem sacrorum Canonum obseruantiam, securioremq́ Officialium siuè Vicariorum generalium, in rebus peragendis intelligentiam, suo Officiali alium, vtriusq́ tamen Iuris peritũ, tanquam consultorem asignare, virum quem Assessorem vocant, qui omnibus actionibus Officialatus asistere debet, vt suo consilio, atque peritia nihil fiat, vel statuatur, quod sacris contrarium videatur Canonibus: Hanc itaq́ consuetudinem, non improbamus, sic tamen vt nullus in Assessorem sumatur, nisi doctrinę respondeant etiam mores, grauitas, prudentia, sagacitas, & modestia: profuerit etiam, Ecclesiasticum, vel saltem cœlibem eum esse hominem. Is tamen, nisi iuramento, quod supra Officialibus iniunctum est (mutato solùm verbo PROCESSVRVM in dictionem CONSVLTVRVM) prius dato, ad muneris sui functionem non admittetur.

De

De officio Assessoris, & quid in eo agere, uel omittere debeat.

PRæterea monendi sunt tales Assessores, quòd tametsi Officialibus, adiuuandi & communicandi consilij causa sint adhibiti, non tamen hoc eò intelligi, vt & ipsi iudicent, sententiam ferant, vel præsideant, ne ex ista vicissitudinaria quadam commixtione, apud plebeios ambiguum fiat, vter sit potior, Officialisne, an verò Assessor. Qui error, ne cui vnquàm obrepat, sancimus, quòd in qualibuscumque Officialatus, siuè Vicariatus generalis, aut cuiuslibet fori nostri Ecclesiastici, siuè (vt vocatur) Consistorij actionibus, quibus licet quandoque plures cum potestate sententiam dicendi intersint, pro examinandis ad sacros Ordines, seu ad Ecclesias præcipuè curatas promouendis, alijsque emergentibus negocijs, Ordinariorum iussu & mandato expediendis, Assessores votum duntaxat habeant consultiuum, & non decisiuum: Idque duas ob rationes: Primò, quia cùm vt plurimum Assessores huiuscemodi meri sint Laici, &, vt supra monuimus, à Laicis sacerdotes parum decenter iudicari. Secundò, quoniam Assessores Officialibus in supplementum quoddam sunt adiuncti: nam si Officialis esset iuris Canonici satis peritus, Assessoris opera minimè indigeret: itaque Assessoris suffragiũ per se nihil præstat: sed quod ferre debet Officialis suffragium, id Assessoris consilio, & ingenio limatum, accommodatum, & canonicè formatum esse debet. Hinc dicitur Assessor, quasi assidens Iudici, in causarum cognitione suum præbens consilium. Eius igitur est officium, non iudicare, sed præsidi iudicanti assidere, & in causis, cognitionibus, postulationibus, libellis, edictis, decretis, atque id genus alijs, assidendo consulere: Itaque & in nostra Prouincia Assessores Officialibus siuè Vicarijs nostris debent assidere. Cap. II.

DE PRÆDICATIONE VERBI DEI, & officio Ecclesiastæ. Const. XX.

Munus prædicationis diligenter esse curandum à Prælatis uel eorum surrogatis.

Cap. I. PErindè, vt corpus nostrum carnale nutritur pane frumentario: sic anima pascitur verbo Dei, & quantò anima præstantior est corpore, tantò spiritualis cibus excellentior est corporali. Munus autem huius distribuendi panis, præcipuè Episcopis (nam hi Apostolorum locum obtinent) post deindè cæteris Prælatis, nec non Parochis incumbit: nam hi Episcopis, in quorum partem solicitudinis arrogati sunt, auxilio esse debent. Quamobrem vt officio satisfaciamus, nostrorum Prædecessorum vestigia secuti, sacro etiam Concilio Tridentino idem suadente atque mandante, omnes Episcopos, & alios minores Ecclesiarum Prælatos, atque Parochos, in Domino hortamur, vt (qui id possunt, & legitimè impediti non fuerint) per se ipsos saltem in Ecclesijs residentię, sanctum Christi Euangelium velint prædicare. Si verò contigerit Episcopos, & alios prædictos legitimo detineri impedimento, iuxta formam generalis Tridentini Concilij, viros idoneos ad huiusmodi prædicationis officium salubriter exequendum, omninò assumant. Si quis autem hoc adimplere contempserit, districtę subiaceat vltioni. Dies verò in quibus conciones huiusmodi debent haberi, sacra Synodus Tridentina ostendit inquiens; Omnibus saltem Dominicis, & solemnibus diebus festis; tempore autem Ieiuniorum Quadragesimæ, & Aduentus Domini quotidiè, vel saltem tribus in hebdomada diebus; & alias, quotienscumque id opportunè fieri posse ipsi iudicauerint Prælati.

Sess. 5. c. 2. Decr. de Reform. & Sess. 24. c. 4. Decre. de Refor.

Loco vt sup.

Vt

Vt Concionatores uerbi Dei non tàm sint diligentes in sua doctrina, quàm etiam cauti, orthodoxi, & prudentes, & quorum Doctorum enarrationibus potißimum uti debeant.

HI verò qui ad hoc prædicandi officium fuerint ab Ordinarijs vt idonei assumpti, perquàm diligenter, & cautè circa hoc ministeriũ se habeant. Humani enim corporis ventriculus, vt cibo malè cocto, crudo, difficili, aut intoxicato, vel debilitatur, vel humidum radicale (prout Physici loquuntur) planè extinguitur: sic anima verbo Dei, vel malè digesto, vel iuxta crudam literam cocto, vel veneno hæretico adulterato, malè afficitur, & tandem perimitur. Quo fit, vt verbi Dei predicatoribus in administratione cibi illius nobilissimi prudenter admodum incedendum sit, ne vel ad sinistram, scilicet Iudæorum fermentum, vel ad dexteram, id est, hæreticorum & schismaticorum virus, & blasphemias declinent. Quod ne fiat, omnibus & singulis diuini verbi prædicatoribus, præcipimus, iniungimus & mandamus, ne verbum Dei ex proprio metiantur ingenio, idq́ iuxta sua somnia, & coniecturas temerè interpretentur, vel opiniones, aut eum sensum, quem ipsi sibi indè eliciunt, sed omnino ad intellectum, quem sancta mater Ecclesia atq́ sedes Apostolica doctoresq́ & Patres ab eis recepti, instinctu Spiritus sancti tradiderunt, & tenent, populo exponant. Quod tunc præcipuè fiet, si antiquorum illorum Ecclesiæ Catholicæ doctorum sanctorum, Dionysij, Clementis, Ignatij, Cypriani, Athanasij, Cyrilli, Hilarij, Basilij, Io. Chrysostomi, vtriusq; Gregorij Nazianzeni & Nysseni, Hieronymi, Ambrosij, Augustini, Gregorij magni, Thomæ Aquinatis & ven. Bedæ, Haimonis & id genus aliorum, ac etiã recentiorum, quæ non solùm in scholis vniuersalibus, & Cap. II.

sanis

ſanis à labe hæretica legi & obſeruari ſolent, ſed & à Romana Eccleſia ſcripta non reprobata legant. Veluti Dionyſij Carthuſiani, Ioannis Eckij, Friderici Nauſeæ, Michaëlis Epiſcopi Merſeburgenſis, Ioannis Feri, Ioannis Hoſmeiſteri, Egidij Topiarij, Roiardi, Iodoci Clichtouei, Antonij à Königſtain, & his ſimilium homilias, & poſtillas; ac ſermones etiam Theſauri noui, ex quibus orthodoxæ doctrinæ congruas, & ad Eccleſiæ Dei ædificationem cõmodas prædicationes colligere poterint. Sed animaduertere debent, vt ſemper etiam ſecundùm proprietatem linguæ ſtudeant prædicare. Ab alijs verò damnatis, & prohibitis authoribus, niſi à S. ſede Apoſtolica quiſpiam facultatem eorum libros legendi adeptus fuerit, eos prorſus abſtinere volumus: quorum ſcripta eiſdem prædicatoribus noſtris, quemadmodum & alijs vtriuſq; ſexus, cuiuſcumq; ſint conditionis perſonis, horum lectionem, librorumq; talium vſum, ſub pœnis ſupra in Articulo de hæreticis deſcriptis, feriò prohibemus, atq; interdicimus.

Modus uitandi hæreticorum ſcriptorum lectionem.

Cap. III. NE ſint autem concionatores noſtri anxij neq; ſoliciti, dicentes, ſe neceſſariò debere libros hæreticorum legere, vt eorum fallacijs, peſtiferiſq; dogmatibus, in ſuis ſermonibus pro fidelium inſtructione poſsint technas illorũ ſoluendo obuiare, atq; reſpondere: nec dicant quomodò illorum laqueis deluſum populum extricare cautioremq; reddere poterimus, niſi eorum dolos perceperimus, ipſorum ſcripta legendo? Quia habent complures Catholicos ſcriptores, qui hoc optimè in ſcriptis iam præſtiterunt, & indies iuxta neceſsitatem, ſuperiorum authoritate innixi, præſtare non deſinunt, quorum annotationibus eruditis, hæreticorum fraudes, & venena, ſub melle exhibita, luce clarius deteguntur, oraq; obſtrepentia illis claudun-

clauduntur: Ex quibus prædicator quilibet, fidei Catholicæ partes defendendi auidus, non solùm ea ipsa peruersa hæreticorum dogmata, sed & conueniens ad illorum singula responsum iuxta vniuscuiusque rei necessitatem elicere poterit, quibus in vnaquaque materia ab hæreticis tractata, fidelem populum, veritate aperiendo, erroneisque doctrinis respondendo, rectius atque tutius poterit instruere, quàm si ipsos hæreticorum libros legeret, & illis proprio captu, & ingenio respondere vellet: quia non omnibus contingit diuinarum literarum penetrare mysteria. Et quoniam à nostræ ætatis hominibus nulla est prodita hæresis, quæ non etiam antiquitus in Ecclesia Dei grassata sit: ita Deus opt. max. hodiè non minus quàm olim pia & præclara excitat ingenia, quæ non solùm technas & dolos hæreticorum detegunt, sed & modum atque viam incautis tradunt, vt illorum laqueos euitent, neque vspiam impingant: illaqueatis verò, quomodò sese explicēt. At ij nō propterea in Hęreticos stylum exacuunt, vt ad noua quędam commenta respondeant (nihil enim dictum est, quod non dictum sit prius) sed vt repetitas hæresium doctrinas denuò sanctorum Ecclesiæ Patrum argumentis conuellant; ne si (vt benè ait D. Cyprianus) falsas eorum criminationes contemneremus refutare, videamur crimen agnoscere, vel nobis tacentibus nostræ tribuatur diffidentiæ, & ipsi in sua glorientur malitia. Propterea non frustra nos docuit sapiens, stulto iuxta ipsius stultitiam esse respondendum, ne sibi sapiens esse videatur. Ex horum itaque scriptis, tanquam ex penu, debet eruere argumenta Concionator, ad euertendam impiam & adulterinam hæreticorum doctrinam, idque longè tutius fecerit quàm ex illorum pestilentissimis libris, ex quibus incautus lector antequam præuideat, labe aliqua aspergi, & infici potest facillimè.

D. Cypri. in Tractatu contra Demetrianum.

Proue. 23.

De modestia & ratione inter Concionandum obseruanda.

Cap. IIII. PRædicatores insuper neq; diuino verbo prophana, incerta aut fabulosa debent inepte miscere, neque inter prædicandum rixari, aut furiose contendere: nec Episcopos, aliósue Prælatos, siue ciuiles Magistratus, cum auditorum offensione, asperius obiurgent, sed modeste potius admoneant. Nullius hominis Christiani, cuiuscumq; sexus, censuræ se palàm vociferando subijciant, sed populum Præpositis suis, etiam dyscolis, iuxta doctrinā Apostolicam, obedire doceant, atque hortentur. Ab obscuris, nodosis, & difficilibus quæstionibus abstineant. Non laudem, non quæstum, sed animarum salutem anxie quærant. Fidem & opera, misericordiam & iustitiam Dei, coniunctim inculcent, nec alterum ab altero separent. Vitia quoq; detestentur, ad virtutes exhortentur, & alliciant: Et in summa qualem ipsi gregem Christi esse voluerint, tales ipsi priores sint, vt quod alios docuerint, ipsi primū præstent & exhibeant, idq; Christi exemplo, qui primum incœpit facere, deinde docere: Exemplum enim dedit nobis, vt quemadmodum ipse fecit, ita & nos faciamus. Præterea Tridentini Concilij, & huius nostræ Synodi Prouincialis Decreta, & Constitutiones, præsertim quæ ad mores, & disciplinam Christianam pertinent, inculcare non desinant. Neue etiam quidquam obscure exponant & doceant, quo adstantium aures incertæ, suspensæ, vel offensæ relinquantur.

Quibus locis, & quando non sit Concionandum.

Cap. V. CVm præterea ex Concionibus, quæ in priuatis locis, puta sacellis castrorum, vel quæ ab hominum conuersatione remotiores sunt, vt in campestribus, syluestribus, alijsue

alijsue solitarijs locis fiunt, plerumq; suspiciones nascantur, verbumq; Dei non angulis, sed publico gaudeat: Ideò prohibemus, ne in similibus locis, in quibus ante annos viginti, nulli habiti sunt sermones, nec posthac prædicetur (preterquam in diebus Dedicationum, & vnius Patroni, vbi ab antiquo consuetum fuerit his diebus sermones fieri) sub pœna suspensionis à munere prædicandi ad quatuor menses, quoties Prædicatorem hæc facere contigerit.

Neminem sine legitimo mandato Concionari debere.

ET cùm nullus prædicare debeat, nisi mittatur; Ideò Prælatis Ecclesiarum cæterisq; omnibus, quibus Prædicatoribus opus est, mandamus, ne aliquem huic muneri præficiant, nisi sit à suo Ordinario examinatus ad hoc, atque admissus. Cap. VII.

DE THEOLOGIS, AB EPIscopis, suis Ecclesijs cathedralibus, alijsq; collegiatis designandis atq; deputandis. Const. XXI.

In metropolitana, & quatuor præcipuis cathedralibus Ecclesijs &c. eruditum Theologum ali debere, qui cæterum Clerum, sacras literas statutis horis prælegendo, informet.

CVm nobis Episcopis magna sacerdotum debeat esse cura, iuuenum præcipuè, ac eorum quibus animarum cura ex officio nō incumbit, de quorum numero cum Cap. vnicum

primis sunt, qui apud Metropoliticã, cathedrales, ac collegiatas Ecclesias diuino inseruiunt cultui: Ne igitur tales, horis à ministerio vacantibus, ocio dediti in laqueos incidant diaboli, sed eorum opera Nobis in alijs officijs Ecclesiasticis vsui esse posit, non tantum renouatam, sed ampliatam quoq; decisionem cap. 1. & 4. De Magistris à Conc. Laterañ. pridem institutam, & à superiore Synodo Salisburgeñ. sub Illustrissimo D. Ernesto celebrata pariter amplexatam, & à sacro Concilio Tridentino tanquam hac nostra ætate valdè necessariam renouatam, atq; promotam volumus; Ideò vt Prædecessorum nostrorum pias & laudabiles imitemur sanctiones, & sacri Tridentini Concilij pareamus determinationi, nostræq; subueniamus, consulamusq; necessitati, ordinamus & statuimus, vt in nostra Metropolitana, & cathedralibus Ecclesijs Frisingeñ. Ratisponeñ. Passauieñ. & Brixineñ. Nec non & in alijs collegiatis opulentioribus Ecclesijs habeatur Theologus, sacerdos doctus, & approbatus, licet in eadẽ facultate doctoratus insignibus non fuerit decoratus, qui ipsos sacerdotes, & alios Clericos, & egenos scholasticos (qui parentum opibus, neq; iuuari, neq; sustentari in vniuersitatibus possunt) hora pomeridiana in sacris literis edoceat, & in his præsertim informet, quæ ad cuiusq; ministerium & curam animarum spectare dinoscuntur. Cui circa victum prouideatur, quemadmodũ canon iste, & sacrosanctum Tridentinum Concilium disponunt. In Ecclesijs verò collegiatis, in quarum facultatibus non est, vt Theologum sustentent, curent Decani, & Capitula, vt Canonicis, & alijs sacerdotibus cõstituatur tempus quotidianum, quo aliquid in sacris literis legant, ne torpentes & somno dediti, tempus irrecuperabile malè perdant. Ordinarij autem Decanis, contra reluctantes, inobedientes & inertes, vt in alijs licitis, honestis, & necessarijs, ita & hoc loco suppetias pro conseruanda obedientia ferant.

De Magistris c. 1. 4. Conc. Lateran. Præced. Concil. Salisb. Concil. Trid. Seß. 5. c. prim. Decr. de Refor.

Qui

Qui si in officio suo negligẽtiores fuerint, per Ordinarios corripiantur: Ipsiq; ordinarij Decanorum negligentiam suppleant.

DE CONSIDERATIONE ab Episcopis habenda in admittendis ijs, qui ad sacros ordines aspirant. Const. XXII.

Præfatiuncula ad sequentis materiæ tractationem.

MOnente Apostolo, manus citò nemini esse imponendas, sed vnumquemq; ante quam ad sacrorum ministerium admittatur esse probandum, vt dignus, non criminosus, neque inhabilis pro tanto munere obeundo adsciscatur: itidem & à sanctissimis Concilijs & Patribus, vt custodiatur, copiosè sancitum atq; præceptum cùm sit: multos tamen propter nostrorum temporum maliciam, ab eadem Apostoli doctrina, & Maiorum nostrorum limitibus longè discessisse (proh dolor) non sine magna animi nostri perturbatione conspexerimus, in hisce nostris constitutionibus, renouando Decretum præteritæ Salisburgẽ. Synodi, super hoc nonnulla statuere atq; ordinare necessario duximus. Cap. I. 1. Tim. 3. & 5. De ord. & qual. ministr. Ecclesiæ.

De examinatione Ordinandorum, & à quibus ea fieri debeat.

LIcet hoc munus eos examinandi atq; approbandi, qui se in sortem Domini adscribi desiderant, proprium sit Episcoporum, qui iuxta antiquorũ canonum, etiam Tridentinę Synodi, traditiones, sacerdotibus, & alijs pruden- Cap. II. Ex Conc. Tridentini. Sess. 23. c. 7. Decreti de Reform.

tibus viris, peritis diuinæ legis, ac in Ecclesiasticis sanctionibus exercitatis, sibi ascitis, eorundem Ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinā & fidem, ac reliqua diligenter deberent inuestigare, nihilominus propter varias & diuersas, quæ indies ipsis occurrunt occupationes, quibus admodum implicati detinentur, quod præsertim his euenit, qui amplissimas habent Diœceses, eis indulgendo consentimus, vt qui per seipsos hoc præstare non valent, per suos Officiales, siue Vicarios generales, & alios sacerdotes, eos præsertim, qui in cathedralibus Ecclesijs illa obtinent officia, quibus ex antiqua consuetudine hoc munus est iniunctum: nec non & alios (si visum fuerit) graues tamen & pios, ac huius negocij peritiam habentes, atque in maiorum ordinum aliquibus saltem cōstitutos: Laicos enim, & eos, qui in minoribus tantùm sunt ordinibus, ab hoc munere prorsus excludimus. Non negamus autē quin boni viri, sacris etiam nō initiati, veluti Assessores, & cathedralium Ecclesiarum ludi moderatores, vt illi, ne sacris canonibus derogetur, intendāt, & hi vt vniuscuiusque promouendi in humanioribus literis sufficientia comprobetur animaduertant, & experiantur, huiusmodi ordinandorum examini possint interesse, sed nō iudicare. Turpe est enim Clerico, quod in his, quæ ad Ecclesiæ ministerium attinent, illius qui vel Laicus, vel inferioris ministerij, quam ipse in Ecclesia est, subeat iudicium.

Summos Scholasticos, & Cantores, uel eorum Vicarios idoneos, examini ordinandorum interesse debere.

Cap. III. HOrtamur quoque & paternè iniungimus nostræ Metropoliticæ, atque cathedralium Ecclesiarum summis Scholasticis, & Cantoribus, vt hac in re officijs suis facto respon-

respondeant, & dum futuri Ecclesię Dei ministri probantur, ipsi personaliter cum officialibus atq; in spiritualibus Vicarijs generalibus suorum Ordinariorum intersint, atque his cuiuslibet Ecclesiæ cathedralis minorem scholasticum, nec non & Theologum ab illius Ecclesiæ Episcopo assumptum, vel alium ad Episcopi beneplacitum adiungant. Quod si tales quandoq; fuerint absentes, aliqui alij sacerdotes, huius rei non ignari, maturi ab Ordinario in absentium locum subrogentur. Si autem prouentus officiorũ summi Scholastici, & Cantoris, ita tenues extiterint, quòd mercedem laboribus debitam nõ ferant: Volumus quòd Episcopi & capitula prouisionem aliquam faciant, vt tàm necessaria in Ecclesijs officia pinguiora, & talia reddantur, ne omnino extinguantur.

Electionem, promotionem, atque examen ordinandorum, tanquam rem maximi momenti, non segniter, sed summa fide, ac solicitudine esse peragendam.

ET quia in huiusmodi eligendis Ecclesiæ ministris, maxima est difficultas, neq; res ipsa per transennam contuenda, vel agitanda, sed summa cum diligentia est tractanda: Nos illos qui huic negocio à nobis, siuè ex ipsorũ officijs pręficientur, seriò hortamur, admonemus, atq; sub interminatione districti Dei iudicij ipsis iniungimus, ne rem illam tàm arduam persunctorie agant, sed memores etiam, quòd si secus quàm debent egerint, alieni se peccati (vt Paulus dicit) participes faciunt: memores tandem, quòd sicut boni operis sibi comparat fructum, qui rectum sectatur in eligendo sacerdotum iudicium: ita graui semetipsum afficit damno, qui ad suæ dignitatis Collegiũ sublimat indignum, suo per omnia satisfaciant officio, nullius potestatem pertimescant, non corrumpantur cupiditate Cap. IIII.

tate præmij,nihil moliantur odio, neq; amor fauórue eorum obnubilet iudicium, sed eam mercedem expectent, quam ipsis dabit iustus Iudex in illa die, qua mali pœnis, boni verò præmijs afficientur.

Parentes admonentur, ut filios sacris ministerijs dedicandos à prima iuuenta in bonis literis atq; moribus educent.

Cap.V. VT autem Ordinandi, idoneos coram Examinatoribus se facilè posint exhibere, suis parentibus erit curæ, vt si quos filios ad hoc tantum Ecclesiæ ministerium constituerint mancipare, illos à primis statim cunabulis Ecclesiasticæ disciplinæ submittant, hos enim maiores nostri demum idoneos sacris administrationibus censuêre, quorum omnis ætas à puerilibus exordijs vsq; ad prouectiores annos per disciplinæ Ecclesiasticæ stipendia cucurrisset. Neque enim poterit de eius professione dubitari, cui pro laboribus multis, pro moribus castis, pro actibus strenuis, celsioris loci præmium debetur.

De modo inquirendi, & examinandi Ordinandos.

Cap.VI. FOrma verò iuxta quam ad Ordines aspirantes in ordinario examine probari debeant, peculiari libello nostra opera & solicitudine, breui in publicum iuxta ritum sanctæ Romanæ Ecclesiæ emittetur: Interim autem ordinamus, vt sacris initiandi, in his primò & principaliter diligenter probentur articulis: Nempè de persona, affectu, fide, scientia, & doctrina, ętate, libertate, continentia, bigamia, moribus, & natalium corporumq; defectibus &c. De persona, An huius, vel alterius sit Diœcesis oriundus: & si alienigena, an à suo Episcopo literas habeat dimissoriales, quas si non præsentauerit, prorsus eijciatur.

ciatur. De affectu verò: An voluntariè, & proprio motu, vel parentum aut aliorum perſuaſione petat ad ordines promoueri. De fide: An ſemper crediderit, & credat, quæ ſancta mater Eccleſia docet, vel ſi de ipſis quandoque dubitauerit, & quid de vnoquoque ſentiat, vel credat, An etiam ſit Neophytus. De ſcientia atque doctrina: quia labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam. De ætate, quia nulli eſt ſacer ordo conferendus, niſi conuenienti tempore, à ſacro Concilio Tridentino determinato, fuerit præditus. De moribus verò, quia ſi oculus corporis initiandi fuerit nequam, totum corpus erit tenebroſum: & ne dum alios docere voluerit, ipſe reprobus inueniatur. De libertate autem: An domino alicui, vel mulieri iure matrimoniali, ſit aſtrictus. De continentia, An continens perpetuò perſeuerare voluerit. De Bigamia, An vxorem vnquam duxerit: & ſi habuerit an vnam duntaxat, & virginem. De natalium autẽ vel corporis defectu, quia ſi ex illegitimo thoro fuerit procreatus, vel aliquo membro mancus, ſecundum ſacras Canonum ſanctiones, neque in numerum miniſtrorum altaris Dei poteſt aſſumi. Deinde & circa reliqua progrediatur, quæ in Concilio quarto Toletano. C. 18. enumerantur, quæ & in Decretis habentur canonicis. C. Qui in aliquo. d. 51. ita tamen quod circa ætatem iura nouiſsima Concilij videlicet Tridentini obſeruentur: in quo eſt definitum, vt nullus in poſterum ad Subdiaconatus ordinem ante vigeſimum ſecundum, ad Diaconatus ante vigeſimum tertium, ad Presbyteratus ante vigeſimumquintum ætatis ſuæ annum promoueatur. Quapropter vt Examinatores vnumquemque probandum citius & in conſcientia ſecurius expediant, ſtatuimus etiam & ordinamus, iuxta ſacri Concilij Tridentini inſtructionẽ, vt ordinandorum quilibet, legitimæ ætatis à parentibus & preceptoribus, ſuæ educationis, inſtitutionis, eruditionis, honeſtatis &c. nec minus à Parochis, vel Prælato aliquo,

Seſſ. 23. cap. 12. Decr. de Refor.

Seſſ. 23. cap. 5. Decr. de Refor. Idem ferè præced. Conc. Saliſb. tit. vt ſup. c. 4. 5. & 6.

quo, ſi caſu apud quempiam in proximo trīennio, ante illud tempus commoratus fuerit, vitæq; ſuæ conſuetudinem egerit, literas ſecum afferant teſtimoniales. A qua teſtimoniorum exhibitione, præcedentis Synodi Salisburgeñ. ſequentes decretum, nullum planè ſiuè regularem, ſiuè Clericum ſecularem qualiſcumq; ſit conditionis & dignitatis excipimus, quia volumus apud omnes æqualitatem obſeruari, ita tamen, vt regulares ſuæ conuerſationis ac vitæ teſtimonium à ſuis exhibeant Prælatis.

Ne quiſpiam Ordinandus, cuiuſcumq; ſit gradus & conditionis ab examine ſit immunis, niſi gradu aliquo theologico decoratus fuerit, qui etiam licet nō ſit ipſe examinandus, alios tamen examinare debebit, ut de ipſius eruditione periculum fiat.

Cap. VII. De ordine & qual. miniſt. Eccleſia. c. 8.

SImili modo, iuxta eiuſdem Salisburgeñ. Synodi conſtitutionem ordinamus & ſtatuimus, vt ordinandi indifferenter omnes cuiuſcumq; ſint gradus, dignitatis & præeminentiæ, tam Clerici ſeculares, quàm regulares, in ordinario examine iuxta ſupraſcripta omnia interrogentur, atq; probentur, niſi quiſpiam doctoratu, vel licentia, ſiuè Baccalaureatu in Theologia fuerit inſignitus, tales enim circa doctrinæ ſufficientiam, abſq; examine (niſi circa ea quæ doctrinæ tentamen non attingūt) erunt admittendi. Et vt de ipſius eruditione periculum etiā fiat, alios, vnum vel alterum, ordinandos ipſe examinabit.

Quis ordinandos Epiſcopo præſentare debeat.

Cap. VIII.

QVia etiam abuſum non exiguum in actu conferendorum ordinum irrepſiſſe reperimus: quòd cùm ordinandi, pro ſuſcipiendis ordinibus, per Archidiaconum aliquem

aliquem Epiſcopo debeant præſentari, non per ipſum, neq; per aliquem alium in dignitate conſtitutum, ſed per Laicum, vel nullius reputationis ſimplicem Clericum præſententur: quod in vilipendium vertitur ipſius Sacramenti ordinis. Quapropter ad maiorem tanti Sacramenti collationis maieſtatem oſtendendam, talem abuſum tollentes, volumus atq; præcipimus, vt deinceps Ordinandorum præſentatio, qualibet vice per Archidiaconum, vel ad minus, eo impedito, per aliquem alium ſacerdotem alicuius dignitatis hominem, Archidiaconi vice & nomine conſtituatur, qui etiam vſq; ad finem officij Epiſcopalis maneat, & diligenter attendat, quomodò ordinandi ſe in recipiẽdis ordinibus honeſtè & deuotè gerant, & poſtquam aliquis ordinem ſuſcepit, ad librum Cantionum accedat, alijsq; ſit in cantando Officio auxilio. Pœnas autem his, qui indignos ad ordines admiſerunt ſtatuimus, quas Concilium Ilerdenſe, commemorat.

Quis ordines conferre debeat, & de Dimiſſorialibus concedendis nec nè.

Epiſcopi autem per ſemetipſos, ſi poſſunt, ordines conferant: ſin minus, per ſuos ordinarios ſuffraganeos, ſi qui habent. Quod ſi vterq; etiam in vna Diœceſi fuerit ægritudine impeditus, ſubditos ſuos non aliter quàm iam probatos, & examinatos, ad alium Epiſcopum nominatum ordinandos dimittant. Si verò qūiſpiam ad ſacros ordines aſpirans, in longinquas partes ſtudiorum, vel alterius rei gratia profecturus, literas petat dimiſſoriales, vt temporibus ſuis ab alio Catholico Epiſcopo ſacris ordinibus valeat initiari: ſtatuimus & ordinamus, vt nullus noſtrûm aut Officialium noſtrorum generalium, vel in ſpiritualibus Vicariorum, cuipiam ſuæ Diœceſis ad ordines aſpiranti ſupradictas dimiſſoriales literas, ad quoſ- (Cap. IX. Conc. Triden. Seſſ. 23. c. 3. Decret. de Refor.)

Ex Conc. Tridenti. Sess. 7. c. 11. Et Sess. 23. c. 9. Decre. de Reformatione.

cumque Episcopos vlterius generaliter concedat, quemadmodum hactenus male vsurpatum est, sed ad vnum, vel duos nominatim determinatos. Quæ etiam concedi non debent, nisi is qui illas obtinere desiderat, iustas & releuantes suæ petitionis assignauerit causas, in literis exprimendas, & ab examinatoribus, in fide, moribus, & literis, ritè & sufficienter, pro illius ætate, ipse supplicans fuerit probatus, & ab omni canonico impedimento immunis repertus. Nonnulli enim eruditionis & vitæ non satis probatæ, aut alioqui censuris Ecclesiasticis obnoxij, conscientiam eorum quibus noti sunt subterfugientes, ad remotiores Diœceses quærũt se conferre, vt ab ignotis Episcopis ordines, qua possunt fraude, valeant extorquere.

Ea quæ ad ordinandorum promotionem spectant, gratis conferri debere: at si alicubi consuetudo aliud obtineret, Notarijs taxatur modus exactionis.

Cap. X. Sess. 21. c. 1. Decre. de Reform.

VLtimò, quoniam ab Ecclesiastico ordine omnis auaritiæ suspicio abesse debet, renouantes constitutionem prioris nostri Concilij Salisburgeñ. mandamus cum Decreto sacri Concilij Tridentini, ne pro examine ordinandorum, siuè pro collatione quorumcumq; ordinũ, etiam Clericalis Tonsuræ, ne pro literis dimissorijs, aut testimonialibus (quas Formatas vocant) nec pro Sigillo, nec alia quacumq; de causa, etiam sponte oblatum, Episcopi, siuè eorum Officiales, vel Vicarij, aut Examinatores, vel alij Ordinum collatores, aut eorum ministri, quouis prætextu quicquam accipiant. Notarij verò, siuè alij scribæ vel ministri, in ijs tantum locis, in quibus non viget laudabilis consuetudo gratis dandi, pro singulis literis dimissorijs, aut testimonialibus, hoc est, formatis, sextam tantum vnius taleri partem, & non maiorem, (ne summa à Concilio Tri-

cilio Tridentino præſcripta excedatur) accipere poſsint, dummodò eis nullum ſalarium pro officio exercendo ſit conſtitutum: nec Epiſcopo ex notarij commodis aliquod emolumentum, ex eiſdem Ordinum collationibus, directè, vel indirectè prouenire poſsit: tunc enim gratis operam ſuam eos preſtare omnino teneri decernit: contrarias taxas, ac ſtatuta, & conſuetudines, etiam immemorabiles, quorumcumque locorum, quæ potius abuſus, & corruptelæ, ſimoniacæ prauitati fauentes, nuncupari poſſunt, penitus caſſando, & interdicendo: & qui ſecus fecerint tàm dantes, quàm accipientes, vltra diuinam vltionem, pœnas à iure indictas ipſo facto incurrant.

DE PRÆPOSITIS, ET DEcanorum, atq; Scholaſticorum, cathedralium, & aliarum collegiatarum Eccleſiarum officijs. Conſt. XXIII.

Præpoſiti, qui, & quare ſic dicantur, & de eorundem officio.

QVamquam omnes qui in aliquo officio alijs præponuntur, Præpoſiti ritè dicantur, vſus tamen in omnibus per Germaniam Eccleſijs, non ſolùm cathedralibus, ſed etiam alijs collegiatis obtinuit, eos nuncupari Præpoſitos, qui omnibus canonicis, etiam (quod ad dignitatis gradum attinet) Decanis præſunt: Quibus propterea cõuenit, non vt de Eccleſiæ redditibus luxurientur (quem abuſum quoque Colonien. Diœceſis formula reprehendit) vel vbilibet diſſolutam vitam agant, neque vt (ſicuti alij dicunt, & aliqui faciunt) titulo vnà cum redditibus tantum gaudeant & fruantur, & quouis in loco vel angu-

Cap. I.

Ti. de Præpoſitis.

lo tempus immodica libertate, absque vllo Ecclesiæ fructu, consumentes, Præpositurarum prouentus ad vitæ humanæ delicias, & fastum impendant, vel aliâs ad insatiabilis auaritiæ barathrum corradant: sed vt, non solùm in Præpositurarum locis, iuxta ea quæ superius in Constitutione de Residentia ex Concilio Moguntino dicta sunt, resideant: verùm etiam Ecclesias, quarum emolumento victitant, & viris canonicis præsunt, certis quibusdam personis, proprio sumptu constitutis, custodiant, tueantur, atque defendant; & breuiter, in omni vita sua, cùm erga Clerum, tùm etiam seculares homines, tales se gerant, & exhibeant, vt in ædificationem Ecclesiæ Dei, exemplum, norma, & speculum sanctitatis, & innocentiæ vbique agnoscantur. Hanc enim ob causam, & non propter luxum, seu auaritiam, talis dignitas est instituta, quod & veterum sacratissimi Canones testantur, Christiana modestia iubet, & ratio ipsa docet. Cùm etenim hoc in secularibus quoque officijs vsuueniat, vt is qui delegatam iurisdictionem cum emolumento suscipit, eam omni conatu in iustitiæ tramite contra calumniantium iniquitates conseruare, at tueri que studeat: quantò magis id fieri debet in officio spirituali, & tàm sublimi gradu collocato, vt is qui illic præest, tanquam in specula positus, ea quæ Ecclesiæ nocitura ceu à longinquo prospicit, declinare, Ecclesiamque suam, vnà cum ijs qui ei subsunt, in optimo statu pro virili conseruare debeat? Nec ab re. Nam qui cęteros eiusdem Collegij dignitate, honore, & reddituum facultate antecellit, æquum est eundem quoque labore, solicitudine, & largitate præire, iuxta id quod dicitur: qui sentit emolumentum, is debet etiam sentire onus. Quam ob causam optimo iure vocantur Præpositi, vt loco, præeminentiæ autoritate & virtutũ exẽplo cæteris præponantur, & cùm vsus postulat, intra & extra Ecclesiã primi semper adsint, eiusque iura studiosè tueantur. Sed vtinam nostrorum aliqui

C.71.

l. vnic. §. pro secundo. in fi. C. de caduc. tollen.

qui

qui non etiam tangerentur Coloniensis postremæ Synodi querela (quod tamen dolendum est) quæ lamentatur, Præpositos quosdam ad quos præstito iuramento pertineat Iura & statuta Ecclesiarum tueri atque defendere, nihil agere minus, sed percipere tantum amplos fructus: cæterum Ecclesias quarum causa illos percipiunt, relinquere indefensas, immemores iurisiurandi, & eius, quòd beneficium datur propter officium. Quarè Nos, nostrique Coëpiscopi, vt nostro satisfaciamus muneri, & huic malò prouideamus, omnes huiusmodi Præpositos ex intimò pectoris cohortamur, eisque iniungimus, vt suis satisfaciendo conscientijs, in proprijs posthac resideant Præposituris, & suis, iuxta laudabiles & approbatas locorum & Ecclesiarum consuetudines, satisfaciant obligationibus, nisi ex mandato nostro à suis Episcopis, tanquam sacrorum Canonum contemptores, acerrimè puniri velint. Et si aliqui essent Præpositi (quos tamen paucos huiusmodi in nostra Prouincia esse credimus) qui ex suis Præposituris tàm exiles colligerent prouentus, qui ad vitam eorum honestè sustentandam sufficere non possent: supplicent particulariter sedi Apostolicæ, vt aliqua præbenda canonicalis, in eadem suæ Præposituræ Ecclesia existens, vniatur perpetuo ipsi Præposituræ vna cum titulo ipsius canonicatus: sic enim confidimus fore vt sanctissimus D.N. singularum Præpositurarum necessitatibus prouideat, adeò vt ex annuis tàm Præposituræ quàm vnius canonicatus redditibus, cum distributione quotidiana, quæ vocatur Præsentia, secundum dignitatis exigentiam honorificè residendo viuere possint. Concil. Colonien. vlt.

De officio Decanorum.

Decanorum verò officium licet vbiq; non sit idem, eo quòd iuxta varia Ecclesiarum statuta, quæ singulis Cap. II.

sunt

sunt peculiaria, variatur: vsus nihilominus vbiq; ferè obtinet, Decani officium esse, peruigili studio curare, vt Clerici, horumq; in primis sacerdotes, munus suū Ecclesiasticum diligenter obeant atq; deuote, nec perfunctoriè velut in transcursu, vt dicitur, exequantur. Item vt tàm Canonicorum, quàm Vicariorum mali mores & excessus, maturè, digneque corrigantur. Ideò volumus & ordinamus, vt Decani suo huic officio, præcipuè & diligenter intendant; animaduertantq;, ne in Ecclesijs, diuinorum officiorum præsertim tempore, à Clericis precipuè, tumultus, rixæ, dissensiones excitentur, cachinni siuè dissoluti risus audiantur, neq; colloquia habeantur, nec leuitates aliquæ perpetrentur: sed omni cum deuotione & pietate ac tremore procurent sacra peragi, & reliqua diuina officia celebrari, iuxta ea quæ à sacris canonibus sunt tradita, & à superiore Synodo Salisburgeñ. Quum enim psallendi gratia ibidem conueniatur, muta, vel clausa labia nemo tenere debet, sed omnes pariter, senes cum iunioribus, præsertim qui cæteros honore & dignitate præcedunt cum inferioribus, in Psalmis, Hymnis, & Canticis Deo alacriter concinentes, nomen Domini laudent, ipsiq; de tantis ab eo receptis beneficijs gratias agant. Quapropter nemo qui ad horas decantandas tenetur, tùm, cùm publicè aut preces horariæ, vel sacra cantando peraguntur, quemlibet librum, siuè literas, aut scripturas alias legat, vel priuatim officium dicat: nam hisce moribus debitum officiū intermittitur, animi offenduntur, cæteri psallentes quodammodò interturbantur, & à psallendi cōsonantia (quæ in choro maximo studio debet obseruari) retrahuntur.

Ex præced. Cōcil. Salisb. De offic. Deca. & Can. c. primo. Ex Concil penulti. Colon. c. 5. de Metropol.

Porrò Decani munus requirit, vt suos Canonicos, ac cæteros Clericos ad piorum rituum obseruationem prouocet, desuetos reducat, ad agendamque vitam Clericis dignam perpetuò cohortetur, ac impellat, & à negocijs statui spirituali haud conuenientibus, mundanisq; curis ac solici-

Ex Concil. penulti. Colon. c. 2. de Metropol.

solicitudinibus dehortetur, ne magis mundo, quam Christo militare videantur: commessationes, ebrietatem, prostibula, & id genus pestilentissimos fomites, graui comminatione illis interdicat, in officium redigat, adeoque compellat, delinquentes emendet, increpet, castiget, inobedientes verò, iuxta ipsorum demerita corrigat, ac puniat. Quod, vt rectius fiat, nihilque horum, quæ nunc recensendo monuimus, intermittatur, seu negligatur, mandamus & præcipimus seriò vt Decani apud suas Ecclesias personaliter (iuxta ea quæ superius ex Concilio Moguntino sunt dicta) resideant, & officio suo per seipsos strenuè perfungantur, sub pœna priuationis fructuum Decanalium, pro rata temporis, quo absque causa rationabili non resederint, nisi fortè necessitatis causa, ab Ordinarijs suis prius approbanda, eos abesse contigerit. Quo casu, capitulari alicui, qui suscepti officij rationem reddere queat, quemque inferiores reuereantur, vices suas committant: nisi talem absentis Vicarium peculiaria collegiorum statuta designent. Insuper etiam ordinamus, vt Decanus quilibet non solùm in suo resideat Decanatu, sed etiam vt (siue eo propter aliquam rationabilem causam impedito alius loco ipsius) à principio vsque in finem diuinis semper intersit officijs. Videmus enim Decanis absentibus, vel officio suo segniter perfungentibus, leuissimorũ quorumque Canonicorum & Vicariorum, atque aliorum Clericorum, etiã studiosorum in choris canentium, insolentiã aduersus meliores ferè præualere, pietatem, & zelum bonorum haberi ludibrio, officia negligi diuina, neque ab omnibus persolui, cantum præcipitari, vitæ & morum honestatem periclitari, disciplinam prorsus nullam esse, breuiter, licere prauis quibusque quicquid libeat facere. Et ne sub prætextu, & colore aliarum rerum peragendarum, hoc nostrum pium ac sanctum defraudetur institutum, ordinamus quòd nullus Decanus in alijs qualibuscunque oc-

Ex Concil. vlt. Colon. c. Quod non liceat Decanis.

Ex Conc. Colon. loco vt.

cupetur officijs, sed hoc solo quilibet contentus esse debet, vt ei, quemadmodum in conscientia tenetur, pro sua virili satisfacere possit. At si in aliqua Ecclesia prouisio Decanatui applicata, pro Decani sustentatione, iuxta ipsius personæ & dignitatis gradum, haud fuerit sufficiens, omnino debet à capitulo augmentari, vt nullus causam habeat, sub prætextu egestatis, seu tenuitatis, suæ Ecclesiæ curam deserendo, se alijs actionibus implicare, vel immiscere. Quamobrem non illaudabilem tùm nostræ, tùm aliarum quarundam Ecclesiarum consuetudinem arbitramur, qua Decanis suis duplicata quotannis conceditur præbenda, vt relictis omnibus alijs officijs, atque occupationibus, quorum gratia aliqua inde adipisci possunt emolumenta, se penitus, ad honorem & gloriam Dei, Ecclesiarumque suarum vtilitatem, ac propriarum conscientiarum satisfactionem, suorum officiorum mancipent seruituti.

De summorum Custodum officio, ac diligentia.

Cap. III. SVmmorum verò in cunctis cathedralibus ac collegiatis Ecclesijs Custodum, qui etiam Thesaurarij, seu sacristæ appellantur, officium est, non solùm suarum Ecclesiarum, sed & rerum in eis, & in sacrarijs contentarum curam habere, vt omnia, præsertim venerabilis Sacramenti corporis Christi tabernacula, Sanctorum reliquorum altaria, sacerdotalia indumenta, ac id genus alia ecclesiastica ornamēta, & reliqua bona, sint tuta, & benè clausa, ac munita, prouidere; & cùm opus est, per personas idoneas illa reparare, renouare, munda & nitida facere, præcipuè calices, corporalia, altarium mappas, siuè pallia, vel linteamina, albas, & cætera. Præterea sanctissimo Eucharistiæ sacramento de lampadibus, siuè cæreis, & in alijs rebus necessarijs Ecclesiæ prouidere: Et vt chorus, cum tota Ecclesia ab inquinamētis sedulò repurgetur, Canonicorumque, ac

que, ac aliorum sacerdotum, atque Clericorum omnium sedes mundentur, idq; suis Æditúis mandare, cæteraq; eis iniungere debent, quæ ipsi tenentur, iuxta illorum munus, præstare. Deinde vt horis debitis, signis congrua pulsatione premissis, laudes diuinæ celebrentur, negligentes non sint. Animaduertere insuper debent, vt in accendendo, seu extinguendo lampades & laternas, Æditui sint peruigiles: ne aut supra modum lucendo oleum depereat, aut minus lucendo obscurior Ecclesia remaneat: sed vt omnia discretè ac moderatè administrentur.

De summorum Cantorum officio.

SVmmorum autem Cantorum, prouincia est, vt diuinum officium in choro per singulas horas, non cursim, ac festinanter, sed sensim, ac pedetentim, non truncatè, sed integrè, distinctè & cũ interspiratione decenti, præsertim in medio cuiuslibet versiculi psalmorum, debitam faciendo inter solemne ac feriale officium differentiam, deuotè, reuerenterq; ab omnibus persoluatur, præsertim à Vicarijs, Regentibus Cantoribus, & Lectoribus, qui sæpe vociferatoribus magis, quàm concinentibus similes, incompositè clamitant. Cùm enim omnia, quæ ad Dei gloriam, & fidelium vtilitatem spectant, ritè & ordine, iuxta Apostolica, & antiqua maiorum, & Apostolicorum virorum instituta peragi debeāt; inter quæ psalmorum & hymnorum decantatio haud minimam partem obtinet: quis non videt etiam hic ordinem, & gratiam quandam requiri? Sacræ siquidem literæ eum execrantur, qui diuinum negotium negligenter agit: non minus itaq; execrabiles videntur, qui diuinorum officiorum cantica, psalmos, hymnos, antiphonas, & id genus alia indecorè & absurdè peragunt: ferri etenim non debent, qui, cùm Angelorum, & cœlestium spirituũ in psalmis & hymnis Deo decantan-

Cap. IIII. Ex Conc. Basil. Ex Concil. penult. Colon. c. 5. de Metropol.

dis, in Ecclesia Dei speciem quandam repræsentent, inconcinnos clamores ædendo, agresti, & inondita vociferatione, & ad feritatem quandam barbaricam composito sono rigidas voces extorquentes, audientium non rarò animos, quos mulcere debuerant, exasperando magis, ac obstrependo conturbent. Si qui ergo in choro, vel dissonantium vocum confuso strepitu verba discerpere, lacerare, & obruere, vel clamoris strepitu incusso quodam audientium horrore, aures, & animos percellere, atque turbare fuerint deprehensi, eos Cantor summus corrigere, atque asperiores voces mediocritate quadam leniri, quantum eius fieri potest, curet; neque id admodum difficilè fuerit, quandoquidem multi eiuscemodi stentoreas voces de industria, & penè natura repugnante, sibi comparare soleant, perinde ac si laudabile sit clamosum quenque sua voce, citra vllam loci, & cantionis rationem, posse vincere: quòd si essent, qui emendationem, vel temeritate, vel naturę vitio respuerent, ij exauthorentur, eorumque in locum aptiores assumantur.

De summorum Scholasticorum officio, quod est, de cura adhibenda circa ludos literarios, & eorum moderatores.

Cap. V. SVmmorum demum Scholasticorum munus est, suis scholis de Catholicis, pijs, doctis, ac diligentibus ludimoderatoribus prouidere, scholas sæpè, & scholares præsertim præbendarios visitare, & quæ illis prælegantur lectiones, ac quomodo in studijs, & in moribus proficiant intelligere, atque diligenter animaduertere, ne aliqui inter eos sint hæresis labe infecti, vel libros habeant hæreticos, aut quomodocumque prohibitos, siuè studioso iuueni non conuenientes; quod si quispiam talis (quod Deus auertat) inter ipsos repertus fuerit, illicò ab alijs debet separari, ne

rij,ne tota massa corrumpatur, iuxta sua demerita puniendus. Sint quoque soliciti, vt ipsi studiosi, præcipuè præbendarij, sub disciplina & correctione suorum maneant Præceptorum, neue per ciuitatem vlla deferant arma, neque noctu sint vagantes, aut tumultuosi, sed domi manentes, quieti omni cum modestia perseuerent, suis prælectionibus, earumque repetitionibus assiduam nauent operam.

De animaduersione in negligentes Officiarios supradictos.

HOrum autem omnium, si quispiam supradictorum Officialiũ, quicquam ad suum spectans officium animaduertere neglexerit (exceptis Præposito, & Decano, qui admonendi sunt ab Ordinario) ab Archidiacono, cui secundùm iura supradicta, minora officia subsunt, vel à suo increpetur Decano, etiam (si opus est) in capitulo: Et si ipse Decanus negligentiam talium parum curauerit, vel aliàs proprio suo officio segniter fungetur, ab Episcopo loci emendetur. Quod si non profecerit, & de sua negligentia, ipse Decanus, vel aliorum quispiam Officialiũ, se non emendauerit, omnino deponatur: quandoquidem sacra etiam scriptura maledictioni subijciat eum, qui opus Dei negligenter operatur, illius igitur loco alius quispiã substituatur, qui saniori mente, conscientiaque ductus, prędictis omnibus, pro Dei honore, & Ecclesiæ commodo rectius inuigilet. Cap. VI.

Quæ qualitates requirantur circa eiusce modi Officiarium.

NVllus autem ad quamlibet supradictarum dignitatum, vel aliarum similium, præsertim in Ecclesijs cathedralibus, promoueatur, nisi talis perspectus fuerit, qui Cap. VII.

suo muneri satisfacere valeat. Et antequam admittatur, ei
Sess.24. cap. 12. Decr. de Refor. possessio non detur, nisi prius secundum sacri Concilij Tridentini sanctionem, non solum coram Episcopo, siue eius Officiali, sed etiam in capitulo, orthodoxæ suæ fidei publicam fecerit professionem, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansurum spoponderit, ac iurauerit, iuxta formam superius, in Articulo de Tridentini aliorumque Conciliorum constitutionibus, descriptam: exceptis Prępositis à suis Ordinarijs confirmatis, qui cum alijs minoribus Prælatis facere habent cum iuramento fidei
Const. 11. c. 4. professionem, superius peculiariter eis præscriptam.

DE CANONICIS. Const. XXIIII.

Præfatiuncula ad sequentia.

Cap. I. QVoniam experti sumus apud Metropoliticam, & cathedrales, aliasque collegiatas nostræ Prouinciæ Ecclesias, non paucos exortos esse abusus, & à nonnullis canonicis parum ea curari, quæ ipsorum exigit officium, necessarium duximus, infrascriptis constitutionibus & decretis, eis subuenire.

Minorennes, sed tamen puberes nobiles Germanos, ex speciali gratia ad titulum Canonicatuum admitti posse, dummodo alio canonico impedimento non fuerint irretiti.

Cap. II. LIcet sacrum Concilium Tridentinum statuerit, neminem ad dignitates, vel personatus, quibus etiam nulla animarum subest cura, nisi XXII. compleuerit annum, admitti: nihilominus si dispensatio sedis Apostolicæ accesserit,

cesserit, quæ in singulis casibus & personis petenda erit, ad titulum Canonicatuũ Ecclesiarum cathedralium Domicelli, alioquin in cęteris idonei & maiores XIIII. annis, possint assumi: qui tamen vel in seruitijs Ecclesiasticis Metropolitanæ aliarúmue cathedralium Ecclesiarum, vel in sacris literis apud aliquod vniuersale Catholicũ gymnasium vsq; ad annum XXII. instruantur, & quibus, si de suo non poterunt se sustentare, capitula dictarum Ecclesiarum cathedralium teneantur interim pro eorum necessitate prouidere, prout infra cap. VI. & VII. cautum est. Hac tamen id fiat moderatione, vt ij ad annalem canonicatus præbendam non admittantur, antequam capitulares extiterint: quod eorum nemini conceditur, nisi in subdiaconatus ordine saltem sit constitutus: qui neq; ante XXII. annum vlli confertur. Quinimò ordinamus, & seriò præcipimus, ne in numerum capitulariũ, præsertim Metropoliticæ, & cathedralium Ecclesiarum, quisquam Domicellus assumatur, neq; admittatur, licet Subdiaconus, tempore congruo fuerit ordinatus, nisi secundùm sui capituli conscientiam idoneus & dignus fuerit iudicatus. Prauis enim moribus deditos, & ignauos, à capitulari dignitate & emolumento tantisper volumus detineri, donec emendatione vitæ, ac profectu virtutum, hunc mereri videantur locum; & si incorrigibilis quispiam erit, seu minus idoneum se exhibere perseuerauerit, ad dimissionem canonicatus, debitis modis, iuris scilicet remedijs, tanquam inhabilis & insufficiens prorsus cogatur: sed si se emendauerit & profecerit, admitti poterit, atque debet.

Concil. Trid. Sess. 23. cap. 4. Decr. de Refor.

Sine iuramento ac professione fidei Catholicæ, neminem ad Canonicatus possessionem admitti debere.

Nemini

Cap. III. Sess. 24. cap. 12. Decret. de Reform.

NEmini autem de qualiscumque Ecclesiæ cathedralis canonicatu prouiso, suffragetur possessio, nisi secundum determinationem Concilij Tridentini, non tantum coram Episcopo, seu eò impedito, coram generali eius Officiali, siuè Vicario, sed etiam in capitulo, orthodoxæ suæ fidei publicam fecerit professionem, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansurum spoponderit, ac iurauerit, iuxta formam superius in Constitutione, de examine electorum, siue postulatorum in Metropolitanum, siue in Episcopos &c. descriptam, à Pio IIII. Pont. Max. traditam.

Const. 10. ca. 5.

Minorennes Canonicos, etiam Præsentiarum distributione, non tamen annali præbenda, gaudere posse.

Cap. IIII. ASsumpti verò in numerum Canonicorum Iuuenes huiuscemodi, licet ob ætatis defectum, ad præbendam annalem non admittantur, volumus tamen, tùm in gratiam commodioris ipsorum sustentationis, tùm vt diuinis feruentiores intersint, vt quotidiana & integra distributione, quæ vulgo Præsentia nuncupatur, dummodò in choro præsentes fuerint, gaudeant.

Iuniores æquè ac maiores natu Canonicos clericali uestitu incedere debere.

Cap. V. ORdinamus insuper & statuimus, vt iuuenes Canonici Domicelli, siuè Domicellares nuncupati, licet in sacris ordinibus non fuerint constituti, non solùm in Ecclesia, sed etiam extra, tàm in domibus, quàm per ciuitates, in quibus eorum sunt canonicatus, ad instar aliorum Canonicorum sacris initiatorum, indumenta clericalia deferre debeant, cui decreto si quis, suæ conditionis immemor, contra-

contrafecerit, pro prima vice, à Decano loci obiurgetur, si secundò deliquerit, acerrimè ab Ordinario puniatur.

De cura, & institutione Domicellorum.

QVoniam porrò iuuentus istis calamitosis præsertim temporibus, ad mundanas illecebras valdè est prona, haud exigua iunioribus canonicis adhibenda est cura, vt non tantùm in literis, verùm etiam in moribus, ac disciplinis Ecclesiasticis non segniter erudiantur, vt adultiores effecti, eorum opera Ecclesiæ vtilitatem, bonorum verò morum exempla populo fructum afferre possint. Bonum etenim est viro, vt Ecclesiastes inquit, portare iugum Domini à iuuentute sua: nam adolescens ad quam vitæ rationem assuefactus est in iuuentute, ab ea cum senuerit, vix recedet. Ad cuius corroborationem ait Ecclesiasticus. Fili à iuuentute tua excipe doctrinam, & vsque ad canos inuenies sapientiam. Quam ob causam ordinamus & statuimus, vt quotiescumque aliquis talis Domicellus, siuè Domicellaris iuuenis in numerum canonicorum alicuius Ecclesiæ cathedralis assumitur, & ibidē per tempus aliquod perseuerare voluerit, præsertim primo anno, qui est velut probationis, eum à capitulo summo Scholastico vel alicui canonico seniori commendandum esse, qui illius plenam habeat curam, & super omnia de præceptore Catholico ei prouideatur. Et si à loco canonicatus, studiorum vel alterius negocij gratia discesserit, vel absuerit, suorum erit parentum, si superstites sint, pro virili laborare, vt coram Deo & Mundo, sibi ipsis meritum, & filio laudem, ad Dei gloriam, Ecclesiæque suæ vtilitatem comparent.

Cap. VI.

Eccl. 4. 11. & 12.

Prouerb. 22.

Eccles. 6.

De sustentatione Domicellorum in liberalibus studijs, & fideiussione.

Cap. VII. NE verò eorundem canonicorum iuniorum commodo aliqua obstet difficultas, volumus vt in aliqua Academia, seu Vniuersitate Catholica operam dent studijs, & in primis Theologiæ, vbi in humanioribus literis prius nonnihil fuerint progressi. At ne fortè parentes, illi præcipuè, quibus ob liberorum multitudinem vsus domesticus est contractior, vel aliâs facultates sunt tenuiores, grauentur: statuimus, vt Capitula, huiusce modi Domicellis, ad ea, quæ iam diximus amplectenda studia, per tempus iuxta eorum statuta præscriptum, subsidium mediocre, (quantum scilicet pro modulo personæ, & quæ de ea spes est, sufficit) suppeditent. Hac tamen conditione, vt ipsi Domicelli antequam à suis capitulis quicquam tale accipiant subsidij, fideiussores aut aliâs sufficientem cautionem exhibeant, qui capitulis spondeant omnem summã pecuniarum, quæ hoc modo, vt dictum est, in studiosos Domicellos impensa fuerit, planè restitutam iri, si fortè progressu temporis contingeret eundem Domicellum suscepti clericatus pœnituisse. Non est enim æquum, neque iustum, vt quod exponendum est pro educandis Clericis, ad Ecclesiarum, & fidei Catholicæ vtilitatem, malitiosè vsurpetur à Laicis, cum dedecore, & detrimento Ecclesiæ Catholicæ: cum interim eisdem planè sumptibus & eodẽ tempore, alij syncerioris mentis educari atque instrui potuerint, qui sibi laudi, Ecclesiæ vtilitati, & Catholicæ fidei gloriæ futuri erant.

Quòd bona pars Canonicatuum cõferatur, iuxta decreta Concilij Tridentini, Doctoribus &c.

Cap. VIII. Concilij Tridentin. Sess. 24. QVibus verò in cathedralibus Ecclesijs capitulares Canonici, & si non omnes, & in omnibus, maiori tamen ex parte, præditi esse debeant qualitatibus, ex sacrosancto Triden-

Tridentino Concilio, Seß.24.c.12.Decre.de Reform.satis est clarum; quod præcise obseruari mandamus.

c.12. Decre. de Refor. §. Hortatur etiam S. Synodus.

Canonicos legitimo accedente tempore, aptitudine & habilitate, presbyterio initiari debere.

Cap. IX. Conc. præced. Salisb. de offic. Deca. & Canō. Conc. Triden. Seß. 24. cap. 12. Decret. de Reform.

SEqui cupientes antiquam huius nostræ Prouinciæ laudabilem & sanctam consuetudinem, nec non & renouantes Decretum vltimæ præcedentis Synodi Prouincialis Salisburgeñ. simul atque sacrosancti Concilij Tridentini Decreto parere volentes, decernimus atque statuimus sub pœna priuationis canonicatuum, quòd canonici tàm cathedralium Ecclesiarum, quàm aliarum collegiatarum, quam primum ad iustam peruenerint ætatem, iuxta Decretum Concilij Tridentini & laudabilem consuetudinē Prouinciæ & cathedralium Ecclesiarum (nisi canonica impedimenta vel vrgentes ac rationabiles causæ pro arbitrio & iudicio Ordinarij obstent) sacro Presbyterij ordini initientur, mox Primitias, vt vocant, id est, primam Missam celebrent, idque vltra interuallum sex mensium minimè differant.

Quamdiu Canonicis, occurrente negocio, à Canonicatibus abesse liceat.

Cap. X. Seß. 24. cap. 12. Decr. de Refor.

LIcet sacrosancta Synodus Tridentina statuerit etiam, ne obtinentibus in Ecclesijs cathedralibus, aut collegiatis canonicatus, præbendas, aut portiones, liceat vigore cuiuslibet statuti, aut consuetudinis, vltra tres menses, ab eisdem Ecclesijs, quolibet anno abesse: saluis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quæ longius seruitij tempus requirunt: nihilominus considerantes nos hoc ipsum Decretum cum annexa executione, regionum nostrarum Ecclesijs obseruatu difficilimum fore,

& varijs de causis multa indè expectanda esse incommoda, his præsertim, qui longo itinerum spatio, patriam, vel parentes à suis canonicatibus habent distantes, à quibus varias & aliquando vrgentissimas ob causas auocantur, ibique exigente necessitate longius commorandum fuerit: res ipsa postulare videtur, hoc ipsum Decretum ita in hac nostra Prouincia esse moderandum (cum consensu tamen & approbatione sanctæ sedis Apostolicæ, sine cuius assensione nihil præsumimus) vt ei præter omnem difficultatem, canonicus quilibet valeat acquiescere, atque obedire. Nostra autem circa hoc moderatio est, quod Canonicis cathedralium Ecclesiarũ, rationabilem & licentia dignam aliquò proficiscendi, ibidemq; aliquandiu, iuxta eorum vrgentes necessitates, commorandi habentibus causam, à suis Episcopis & à Capitulis approbandam, si locus ad quem proficiscentur distabit vltra tres dietas, vt eis à suis Ordinarijs vltra tres menses, à Tridentino Concilio permissos, etiam quartus, at semel tantùm in anno, concedatur: Quibus completis, si ad suorum canonicatuum residentias reuersi non fuerint, vel denuo propter easdem, vel alias similes rationabiles causas, obtenta etiã à suis Ordinarijs licẽtia discesserint, tantum de præbendis annalibus, secundùm proportionẽ, ab eis dematur, quantum illud requirit tempus, quo absentes fuerũt. Æquum enim non est, vt is, qui suis vel amicorum incumbit negocijs & vtilitatibus, tantum de altari accipiat, quantum ille, qui continuè, & assiduè suæ inseruiuit Ecclesiæ. Satis nempè est, vt talibus, ex gratia quatuor & quinque mensium remittantur seruitia.

Quomodò in residentia, & inter horarias decantationes se gerere debeant Canonici.

Residen-

Residentiæ verò satisfecisse is intelligitur, vt reuera est, qui non solùm in loco sui Canonicatus, vel beneficij residet, sed etiam ea omnia præstat, quę illa exigunt beneficia, propter quæ ipsis tanta accedunt emolumenta. Nam multum aberrant, qui existimant sese non diuini operis in Ecclesia exercendi, sed quietis & inertiæ tantum causa canonicatus esse adeptos: perindè atq; satis sit, paucis quibusdam Clericis admodum ignaris, tenui precio conductis, curam diuini officij committi, quod deindè eiuscemodi mercenarij, non seruatis temporum interstitijs, syncopando transcurrunt, interim ipsis canonicis vita torpentibus. Quamobrem nos paternè admonemus omnes nostræ Prouinciæ, cathedralium præcipuè Ecclesiarum canonicos, vt non tantùm sanctis Oecumenici Tridentini Concilij, atque aliorum omnium præcedentium Decretis pareant, quæ ad hoc exequendum atq; præstandum, eos compelli mandant, sed & suis conscientijs consulant, atq; prospiciant, quod diuina per se, & nõ per substitutos obire debeant officia. Igitur in choro eis voce canora psallendum esse meminerint: nec vero mutos spectatores, tanquam in scena quadam, se exhibeant: à confabulationibus, literarum, vel quorumcumq; librorum lectione illic penitus abstineant, nec Horarum quidem preces tunc legendo absoluere liceat, quod etiam superius dictum est, sed vno omnes ore, tàm maiores, quàm infimi, psalmorũ, hymnorumq; canticis, horis statutis, quas canonicas vocamus, Deum reuerenter, deuotè, distinctisq; verbis collaudẽt. Eam enim ob causam ibidem conueniutur, & à Canonicis quidem horæ Canonicæ, non horæ Vicariæ, nuncupantur. Dei nomen reuerenter distinctè deuoteq; laudent. Illi tamen non intelliguntur, qui senio, vel voce minus idonea, vel alia legittima, de causa psallere non possunt.

Cap. XI.

Sess. 24. cap. 12. Decr. de Refor.

Ex Cõc. Trid. loco vt sup.

De ministerio Canonicorum circa Pontificalia.

Cap. XII. HOc etiam non est prætereundum, quòd cum à Reuerendis canonicis, vel Nobis, vel in Ecclesijs cathedralibus, suis Episcopis, est ministrandum, huiusq; malus obtinuit vsus, vt duo ex ijs, qui infimum in capitulo locum habent, ad Episcoporum ministeria vocentur, & sæpè contingat eos solos per totius anni festa hisce ministerijs occupatos esse, cæteris perpetuò vacantibus, & feriantibus: in quo bina committuntur vitia, nam seniores longa intermissione desueti, modum obliuiscuntur ministrandi, iuniores verò per non vsum addiscere nequeunt. Cui abusui volentes prouidere, vt labor omnibus communis fiat canonicis, tùm ne duo duntaxat totum pondus diei, & æstus subeant, & alij ociosi remaneant, tùm ne seniores ea quæ in iuuentute didicerunt, tandem dediscant, sed iuniores omnes addiscant, quæ præstare tenentur: ordinamus & statuimus, quod quotiescumque Nos, vel nostri Coëpiscopi, pro solemnitate celebraturi, aut alia Pontificalia exercitaturi sumus, vt mutatis vicibus alternatim ex tota Canonicorum serie deligantur, qui ad festiua ministeria parati sint, habita tamen ratione seniorum, ita, vt seniores in maioribus, iuniores verò in minoribus inseruiant festiuitatibus, quod munus discernendi erit summi Cantoris. Ii verò, qui ad hoc ministerium delegati fuerint, Episcopo celebranti, vel aliâs Pontificalia exercenti assistant, atq; decenter comministrent.

De Vestitu, cultu, & moribus Canonicorum in communi.

Cap. XIII. Ex Conc. Trident. Seß. 24. c. 12. Decret. de Reform.

VEstitu proindè decenti, & honestò, tàm extra, quàm in Ecclesia, assiduè vtantur: veste chorali quoq; munda obtegantur in Ecclesijs. Ab illicitis venationibus aucupijs,

pijs,choreis,tabernis,lusibusq; abstineant:& licitis etiam raro indulgeant,ne magis huius seculi, quam Iesu Christi sacerdotes esse videantur, & in summa, tali morum integritate polleant, vt sacerdotis vocabulo digni sint,& suarum Ecclesiarum senatores merito dici possint. Ex Conc. Trident. loco vu.

De Praesentiarum distributione,& quibus eae dentur.

QVoniam à sacris Canonibus, sanctissimisq; patribus, in Ecclesijs tàm collegiatis,quam cathedralibus,non solùm annales Praebendae, sed etiam distributiones quotidianę(quae vulgo dicuntur Praesentiae)sunt institutae,vt diuinus cultus à Canonicis magis frequentetur,atq; diligentius peragatur: Nos hanc sanctissimam laudantes institutionem, eamq; conseruare volentes, Decretum praecedentis Salisburgeñ.Synodi renouamus, ipsumque obseruari mandamus,in quo sancitum fuit, decisionem C.1. de Cler. non resid. lib. 6. obseruandum esse: videlicet,vt hae ipsae distributiones quotidianae solùm praesentibus, qui intersunt diuinis,dentur,consuetudine non obstante. Et qui aliter de distributionibus ipsis quicquam acceperit (exceptis illis, quos infirmitas,seu iusta, rationabilis, & corporalis necessitas, aut euidens Ecclesae vtilitas excusaret) rerum sic acceptarum dominium non acquirat,nec faciat eas suas,imò ad omnium restitutionem,quae contra huiusmodi nostram constitutionem acceperit, teneatur. Et idem de distributionibus, quae dantur pro defunctorum anniuersarijs, illa constitutio decernit obseruàndum. At si quis de quotidianae distributionis priuatione non curans,diuina negligeret, aut raro visitaret, is ipse iuxta Concilij tertij Aurelianeñ. decreta puniatur. Cui constitutioni non solùm simplices Canonicos,sed & Praepositos,Decanos,atque alios Officiales subiacere intelligimus.

Cap. XIIII.
De offic. Deca. & cano.c.1.
De Clericis nō resid.c.1.lib.6.
c.8.14.

telligimus. Eſt prætereà animaduertendum, quoniam iſta pecuniarum numeratio, & diſtributio, ſpeciem habet, ac ſi inter fœneratores, numularios, menſarióſue, nummorum verſura fieret, atq; propterea apud imperitum vulgus offendicula exoriantur: quapropter neceſſarium arbitramur, earum Præſentiarum diſtributiones, in alio extra chorum loco, à populi conſpectu ſeparato, commodius fieri poſſe, atq; debere.

Numeratio Præſentiarum quare ſit inſtituta, & de eiuſdem continuatione, auctione, & diſtributione.

Cap. XV. CVm autem ſupradictæ diſtributiones quotidianæ ea de cauſa ſint inſtitutæ vt non tantùm diebus feſtiuis, ſiuè in maioribus duntaxat ſolemnitatibus, ſed quotidie cultus Dei maiori diligentia celebretur à Canonicis, quapropter & nomen inde acceperunt, quia hæ non feſtiuæ, ſed quotidianæ vocantur diſtributiones: ſtatuimus itaq;, vt non ſolùm in ſolemnitatibus, & alijs feſtis diebus, ſed etiam omnibus diebus ferialibus, pro ſingulis horis, & ſumma Miſſa, quotidiana & honeſta detur diſtributio, habita tamen dierum feſtorum à ferialibus conſideratione: ita vt plus in diebus feſtis, & magis in ſolemnitatibus, quàm in alijs diſtribuatur diebus. Et quia in nonnullis forſitan Eccleſijs tàm cathedralibus quàm collegiatis, pro diebus ferialibus nullæ habeantur diſtributiones, in feſtiuis verò quandoq; tàm tenues, vt non ſolùm in ferialibus, ſed etiam in ipſis diebus feſtis multoties propterea cultus diuinus ab ijs, in quibus amor Dei refrixit, negligatur: rurſus ordinamus, vt in omnibus Eccleſijs, tàm cathedralibus, quam collegiatis, pro huiuſmodi quotidianis diſtributionibus, peculiares redditus non habentibus, à proprijs capitulis, huic piæ inſtitutioni, pro quotidianis ſcilicet di-

cet distributionibus faciendis tantùm ex suis annalibus præbendis applicetur, quantum iuxta superius descripta cum consensu suorum Episcoporum iudicabitur fore sufficiens, & condignum. Quo verò modo & ratione isthæc augmentatio sit perficienda, id S. Concil. Tridentini Decretum haud negligendum edocet, cuius verba hæc sunt: Cùm beneficia ad diuinum cultum, atque Ecclesiastica munia obeunda, sint constituta: ne qua in parte minuatur diuinus cultus, sed ei debitum omnibus in rebus obsequium præstetur: statuit sancta Synodus in Ecclesijs, tàm cathedralibus, quàm collegiatis, in quibus nullæ sunt distributiones quotidianæ, vel ita tenues, vt verisimiliter negligantur, tertiam partem fructuum, & quorumcumque prouentuum, & obuentionum, tàm dignitatum, quàm Canonicatuum, personatuum, portionum, & officiorum separari debere, & in distributiones quotidianas conuerti, quę inter dignitates obtinentes, & cęteros diuinis interessentes, proportionabiliter, iuxta diuisionem ab Episcopo, etiam tamquam Apostolicæ sedis delegato, in ipsa prima fructuum deductione facienda, diuidantur: Saluis tamen consuetudinibus earum Ecclesiarum, in quibus non residentes, seu non seruientes, nihil, vel minus tertia parte percipiunt: nõ obstantibus exemptionibus, ac alijs consuetudinibus, etiam immemorabilibus & appellationibus quibuscumque: crescenteque non seruientium contumacia, liceat contra eos procedere, iuxta iuris, ac sacrorum Canonum dispositionem.

Ex Côc. Trid. Sess. 21. c. 3. Decret. de Refor.

Exhortatio ad Canonicos ut pro conseruanda & augenda Præsentiarum pecunia libenter quidpiam contribuant, quod ipsum, si soliciti fuerint, ad eos redundabit.

Cap.XVI. NEcq hoc cuipiã Capitulo, siue Canonico minus æquũ, aut durum esse videatur, cum neq Capitulis, nec Canonicis quicquam suorum reddituum dematur, neq abstrahatur, sed partim tantùm ipsorum reddituum ex vno veluti marsupio, in aliud eisdem Canonicis, si suo satisfecerint ministerio, pariter exhibendum, transferatur, vt hoc modo diuino cultui sint intentiores. Quapropter nostri Canonici, cultus diuini cupidi, magis debent lætari, quòd eorum laborum peculiaris habeatur ratio. Nec credimus Canonicorum quempiam eam ob rem tristatum fore, nisi illius hominum generis sit, qui non quæ IESV Christi, & Ecclesiæ, sed quę sua sunt, tantum querunt: quibus nos neq conniuere, nec eorum iniustæ cupiditati arridere, sed prorsus aduersari, & repugnare animati sumus, ne corã Diuina maiestate, cum animę detrimẽto pro ipsis ratio nobis sit reddenda. Si enim scriptura dictante, nemo
1.Corinth.9. de altari viuere possit, nisi qui seruiat altari, consequens est, indignissime agere eos, qui alimenta expetunt ab Ecclesijs, quibus debitum officium nullo modo exhibent:
2.Thess.3. stipendium autem, non nisi militanti debetur. Ideò Apostolus victu, adeoq ipsa vita, indignos iudicat homines ociosos, qui panem non labore suo partum, cum grauamine aliorum edunt: sed quantò grauiori putandum est eos diuinæ subiacere vltioni, qui census Ecclesiæ, sanctorum Martyrum patrimonia, & piæ plebis donaria, ad diuini ministerij sustentationem collata, ociosè absumunt, atque abliguriunt, pro ijs non curantes debita Ecclesijs rependere obsequia? Propterea audiant huiusmodi (si qui sunt recalcitrantes Canonici, & resistentes diuinæ iussioni) quid super hoc idem Apostolus dicat, Quòd si quis non obedit verbo nostro, per Epistolam hunc notate; & ne commisceamini cum illo vt confundatur: & nolite quasi inimicum existimare, sed corripite vt fratrem.

O Quod

Quod nullus ad præsentiarum Perceptionem admitti debeat, nisi à principio diuinorum usque in finem in choro præsens perseuerauerit.

PORrò ne quispiam vana persuasione ductus, somniet, nos friuolas hic, & momentaneas condere sanctiones, aut ex leuitate, ad quamuis legem adduci nebulam atque imposturam posse, maliciosè cogitet, diuinis paululum tantum se præsentando, acceptaque Præsentiarum stipe, se mox subducat, putans se huic nostræ constitutioni, suoque officio satisfecisse, eum, quicumque fuerit, ex traditione superioris Synodi Salisburgen. item Coloniensi penultima & Moguntina, nec non & alijs Synodis astipulantibus, commonendum esse duximus, ne suæ supinitati, vel deceptioni ignorantiam prætexere possit. Cupientes igitur ex rebus diuinis, etiam temporaneum capere emolumentũ, necessariũ fuerit eos cultui diuino integrè, hoc est, à principio ad finem vsque interesse: ita quòd si quis ab vltimo Kyrie eleison, exindè toti Missæ, & à primo psalmo, vsque in finem, matutinis, ac reliquis horis minimè interpellatim (nisi forsan necessitate auocante, petitaque & obtenta à Præsidente chori licentia) non interfuerit, pro illa hora absentes censeantur (saluis Ecclesiarum cõsuetudinibus, si quæ fortè circa hoc arctiores existant) & consequenter in totum illius horæ, aut officij Præsentia, hoc est emolumento carebunt. Neque verò hoc in casu quenque diuerticulo seu effugio iuuari vllo volumus: vtpotè, si arbitretur se & sacris, & lucris pariter fecisse satis, si circa idem ipsum, quo Præsentiarum nummi distribuuntur, momentum, in choro affuerit, tanquam sacræ cuiusdam ignauiæ, non deuotionis mercedem accepturus, etiam si ante Præsentiarũ perceptionem durante diuino officio, intra Ecclesiæ continentia sit, extra chorum tamen stans, deambulans, colloquens,

Cap. XVII.

Ex Conc. præced. Salisb. De offic. Decan. & Ca. c. primo. Et Colon. penult. c. 10. de Metropol. Et Mogũt. c. 71.

quens, confabulans, vel seria, vel ludicra tractans (vt in nonnullis nostræ Prouinciæ cathedralibus Ecclesijs sæpenumerò fit) tantò magis pro absente censendus erit, quantò minus Christus omnium summus & maximus sacerdos, Dei Ecclesia dignos iudicauit, qui in templo Hierosolymitano columbas vendebant, & rem nummariam exercebant. Quamobrem tales rerum diuinarum illusores, non solùm Præsentiarum nummis carere, verùmetiam meritæ subijci animaduersioni iubemus: ne pietas & impietas, grauitas, & leuitas, pari passu ambulare, & æquali præmio procedere videantur.

Rem sacram à Canonicis non tàm propter lucrum, quàm pietatem esse sectandam.

Cap. XVIII. TAmetsi verò spes præclara nos foueat, Canonicos nostros conscientiæ, vel saltem iræ diuinæ stimulis tandem excitatos officio suo functuros esse gnauiter: hos tamen omnes & singulos iuxta hortamur atque adeò rogamus, & per viscera Domini nostri Iesu Christi obsecramus, vt non magis lucri, quam deuotionis gratia, rem sacram curent, sed potius eam Christiano affectu & sponte, & ex animo frequentent: vt cum Propheta verè possint

Psalm. 53. dicere: Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quoniam bonum est. Pietas enim, teste Apostolo, ad omnia vtilis est, quæ & in hoc, & in futuro sæculo, suas à Deo habet promissiones: nam hi, qui eam colunt, vltra remunerationem spiritualem, consequentur etiam tem-

1. Timoth. 5. & 1. Corinth. 9. poralem sustentationem, scriptura asserente: Non alligabis os boui trituranti. Et dignus est operarius mercede sua. Et, qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt: & rursus; qui altari deseruiunt, de altari participant. Sed interim meminerint se viuere, non vt edant, sed edere vt Christo viuant; saluatoris verba semper recolentes, di-

tes, dicentis: Primùm quærite regnum Dei, & hæc omnia adijcientur vobis. Matth. 6.

Canonicorum excitatio ad pietatem, & cultum diuinum.

NEque verò graue fuerit Canonicis, quod eos hoc nostro mandato officij sui admonemus: nempe, vt sacro integro semper intersint, & horas Canonicas vno animo, & voce cantando in choro absoluant. Quandoquidem non solùm res ipsa hoc ab eis efflagitare videatur, verùm etiam diligentiæ suæ præmium temporale, haud aliundè, quàm ex canonicatus sui præbenda, hoc est, bonis Ecclesiasticis percipiant, & idem ipsum S. Tridentini, & aliorum Conciliorum sanctiones præcipiant: tùm quoque Prophetarum voce moueri debent, qui nusquam non inclamant. Iubilate Deo omnis terra: Cantate & exultate & psallite. Cantate Domino canticum nouum: cantate Domino omnis terra. Cantate Domino & benedicite nomini eius: annunciate de die in diem salutare eius: Istam aūt propheticam cohortationem, ad Ecclesiasticos homines inprimis spectare, dubium non est: huc namq; perindè vt ad cōmunes ad Deum pro se ipsis, & vniuerso populo supplicationes, constituuntur, Ecclesiasticisque bonis inuitantur. Quantò itaq; magis quis in dignitate positus est, tantò minus dedignari debet hoc ipsum præstare, sacra scriptura attestante his verbis: Quantò maior es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam: quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur. Propterea etiam Dauid cum esset & Rex, & Propheta, nō est dedignatus saltando coram Domino, Arcam testamēti Domini in iubilo, & clangore buccinæ comitari: quem cum Michol vxor risu exciperet aiebat: Ante Dominum qui elegit me potius, quàm patrem tuum, & quàm omnem

Cap. XIX. Psalm. 97. Psalm. 95. Ecclesiastici 3. 2. Reg. 6. & 1. Paralip. 15.

domum eius, & præcepit mihi. vt essem Dux super populum Domini in Israël, & Iudam, & vilior fiam plusquam factus sum: & ero humilis in oculis meis &c. Et si tantus, Rex & Propheta propter figuram duntaxat non dedignabatur illa omnia in honorem Dei facere, quanto magis à nostris Canonicis in templo, imò & in præsentia præfigurati Saluatoris nostri Iesu Christi, laudes & gratiarum actiones, ob tanta nobis præstita beneficia, aliaq; mirabilia, extra omnem dedignationem debēt decantari?

Matth. 10. Recordentur verborum Christi vbi ait: Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo, qui in cœlis est: qui autem negauerit me coram hominibus, negabo & ego eum coram patre meo,

Luc. 9. qui in cœlis est. Et alibi: Nam qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, quum venerit in maiestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum. Non indignemini igitur Reuerendi Canonici, sed potius cum gratiarum actione suscipite, & amplectimini hæc nostra pia monita, pensum vestrum psalmis & hymnis, loco, & tempore, iuxta prędicta, absoluite, senes & iuuenes laudes dicere Domino non deficite, neque erubescite, ne & Redemptor noster vos erubescat in illa die, quando cœli mouendi sunt, & terra. Nam & situs istarum vestrarum Ecclesiarum cathedralium, & aliarum collegiatarum, ad hoc vos incitare, videtur, qui quandam nascentis Ecclesię

Actor. 2. ministrorum repræsentat vetustatem (quorum erat cor vnum, & anima vna, quotidie perdurantium vnanimiter in templo, & frangentium circa domos panem, in orationibusque perseuerantium, Deum collaudantium, & gratiam ad omnem plebem habentium) eò quòd omnium Canonicorum habitacula, sacras ædes, quibus proxima esse solent, cingant, vt procul à promiscua multitudine separati, diuinis pariter laudibus iugiter insisteretis, indi-

Psalm. 133. cat: iuxta illud Prophetæ. Ecce nunc benedicite Domino omnes

omnes ſerui Domini, qui ſtatis in domo Domini, in atrijs domus Dei noſtri. Viam interim Canonicis ad negotia pro Eccleſiæ, Epiſcopi, & Capituli neceſsitate obeunda minimè præcludimus: ijs enim quouſque ſunt occupati, neque diutius, non ſolùm à choro, ſed etiam (cùm opus fuerit) à reſidentiæ loco abeſſe licebit. Verùm Decanos, aut illos quibus ea cura pro tempore incumbit, monitos eſſe volumus, ne extra magnam neceſsitatem, tempore diuinorum ſuos onerent Canonicos, neque etiam eo tempore capitula celebrent, ne ob illa, Diuinum officiũ vel ſuſpendatur, vel præcipitetur, vel denique ab ipſis negligatur Canonicis: ſed illa, aut maturius, aut ſerius haberi curabunt: vt non tantùm ſimplices Canonici, ſed etiam ipſi Prælati diuinis officijs commodius intereſſe queant; debet enim Dei cultus omnibus alijs anteponi.

Canonicis plures titulos Canonicatuum in gratiam nobilitatis Germanicæ ob certas rationes concedi.

CVm ſancta Synodus Tridentina ad Dei laudem, & Eccleſiæ fructum, præcedentium Oecumenicorũ Conciliorum, Chalcedonenſis præcipuè, ſanctiones ſecuta, decreuerit, neminem in duabus Eccleſijs conſcribi oportere: quia qui vni eſt intentus, alteri inſeruire non poteſt, & alterius locum occupat, qui ei miniſtrare poſſet, præſertim quoniam & Nos eiuſdem ſacri Tridentini Concilij authoritate innixi, alioque Decreto moti, ordinauerimus, ſtatuerimusque, vnumquemque Canonicum, non diu poſſe, neque debere à reſidentia ſui Canonicatus abeſſe: illud impedimentum, quod reddituum tenuitas affert, effugere eo minus potuimus, quo magis his calamitoſis temporibus noſtræ Eccleſiæ plurium Canonicorum præſidio egent, neque ijs ſuppreſsione præbendarum, imminutioneque ca-

Cap. XX.
Seſſ. 24. c. 17. Decr. de Refor.
Chalced. c. 70.
Et 21. q. 2. c. ſi quis.
Seſſ. 24. cap. 12. Decret. de Reform.

nonicatuum satis bene consuli iudicamus: quamobrem ancipiti consilio diu deliberantes communi tandem consensu in eam sententiam descendimus, vt in omnibus Ecclesijs cathedralibus, moderna canonicorum quantitas ad minorem & determinatũ reducatur numerum. Veluti 40. ad 25. vel 20. & 30. ad 20. vel 16. & 24. ad 16. vel 12. & sic de singulis, de cõmuni consensu Ordinarij & Capituli: ita tamen, vt tot supersint, quot diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiæ commodè sufficiant: qui propterea, iuxta ea quæ superius sunt dicta, continuè debeant residere, & annalibus præbendis soli gaudere: cæteris, ab isto determinato numero amotis, cùm à residẽtia, tum ab emolumentis annuis, liberis remanentibus, vocem tantùm actiuam & passiuam retinentibus, dummodò à cœtu Capituli in numerum ipsorum fuerint acceptati: qui etiam à residentia restrictum numerum excedere non debent: ita quòd omnibus, his videlicet, & alijs residentibus computatis, prior quantitas nõ transeatur. Et ne huiusmodi Canonici à Capituli emolumentis annalibus amoti, remaneant absq; condigna sui sustentatione, eis facultas conceditur, vt in alia cathedrali Ecclesia, ipsorum quilibet possit cum emolumentis annalibus in Canonicum promoueri, vel iam promotus perseuerare: ita tamen, vt ibidem iuxta sanctiones suprascriptas residendo, eis frui mereatur: quemadmodum & versa vice, alijs Canonicis iam de præbenda vnius Ecclesiæ prouisis, vt in alia, vel pluribus alijs cathedralibus Ecclesijs, similem vel similes canonicatus titulares, solo voto in Electionibus gaudentes, facultatem concessam intelligimus: hac etiam ratione, vt quotiescumque titularis alicuius Ecclesiæ Canonico ibidem residendi locus, per alterius obitum, vel renunciationem fuerit oblatus, eam acceptare possit, dummodò, si alium similem, alio in loco antea habuerit, illum prius Capitulo illius loci, vel alteri idoneo renunciauerit, vel titulum so-

Sess. 24. c. 15. Decr. de Reformat.

Cum sanctiss. D. N de hac Cõstitutione, quæ ad pluralitatẽ canonicatuum pertinet, fuisset consultus, Sãct. S. rei nouitate commota, respondit, se neque concedere, neq; phibere, sed illis qui eã condiderunt melius cõsiderandam relinquere.

lum solùm, absq; annali fructu, sibi retinuerit. Quæ res, titulũ alicuius canonicatus, absq; obligatione residentiæ, & vtilitate integræ annalis præbendæ, tantum habendi, nemini videatur noua; quandoquidẽ talis mos iam antea in nonnullis nostrę nationis Germanicæ Ecclesijs fuerit vsitatus: in quibus huiusmodi Canonici titulares per vacantiam aliquorum canonicorum residentium, in illorum locum secundum ordinem suscipiuntur. Quod cum etiam in nostra Prouincia (modo tamen infrascripto) executioni demandatum fuerit, vnusquisque, nisi rationis expers fuerit, luce clarius perspiciet, non solùm canonicatibus nostris tenuioribus: sed etiam cathedralibus longè melius, quàm antea prospectum fore Ecclesijs, vti de vnoquoque sigillatim sine difficultate possumus, ac volumus docere. Nam illis, quibus ampliori prouentu opus est, vt se pro dignitate sustentent, ea ratione subuenietur, quòd plures ex continua vnius Ecclesiæ, quàm plurium vt antea, residentia consequentur redditus annales: quia duarum Ecclesiarum prouentus, qui antea multis, & sæpè eisdem diuidebantur canonicis, nunc vnius tantùm Ecclesiæ prioris canonicorum multitudinis duntaxat medietati, & alterius alij reseruantur annales redditus diuidendi: ita quòd vnusquisque tantùm nunc, & vtilius de vnius canonicatus residentia obtinere poterit, quantum antea de duabus residentijs accipiebat, quia tantum est, & melius, quidpiam in vno loco habere integrum, quàm in duobus locis, valde pręsertim distãtibus, diuisum, eo quòd eundo, & redeundo, & singulis annis in duobus locis rem domesticam instruendo, siue mutando (vti à nostris fit canonicis) non parum consumitur pecuniarum, quibus profecto expensis parcetur, si in vna perseuerauerint residentia, & vniuscuiusq; ipsorum magis tuta erit conscientia, quia suo satisfacient muneri. Quod etiam neq; hic nouum esse quisquam censebit, cum eadem lex, & consuetu-

do, tum in alijs quibusdam Germaniæ, tum etiam in nostris partim Ecclesijs obseruetur; neminem scilicet in vno anno posse pro vtraq; consequenda præbenda, in duabus Ecclesijs residere. Id quoq; sic fieri consultius erit: quia licet cathedrales Ecclesiæ magnum habeant canonicorum numerum annales præbendas accipientium: pauci tamen & quandoq; (præcipuè in solennitatibus) vix quarta pars eorum, in ipsius Ecclesiæ ministerio, cum magna populi admiratione, vtinam etiam non offensione, deprehenduntur, eoque cum in vna resideant, ab alia abesse cogantur: sub cuius mutationis loci prætextu, magna quoque temporis pars priuatis negotijs, ne dicam solatijs, ac recreationibus teritur. Consulitur præterea nostris cathedralibus Ecclesijs, de pluribus personis ad regendum idoneis: eo quòd canonicis permittatur, vt in diuersis asscribantur Ecclesijs. Postremò, licet in duabus nostri Canonici conscribātur Ecclesijs: in vna tamen duntaxat vnusquisque residere tenebitur: cuius prouentibus etiam solis iuxta sacræ Synodi Tridentinæ intentionem, illum sustentari decreuimus, solo alterius titulo, absque ipsius Ecclesiæ detrimento, sed potius beneficio, ei remanente, eò quòd talium canonicorū ratione, & fauore, à multis insidijs, & inconuenientibus, quemadmodum supra dictum est, ipsæ præseruantur cathedrales Ecclesiæ. Quæ tamen omnia & singula iudicio & censuræ S.S. Apostolicæ submittimus, sine cuius autoritate nihil decernimus.

Pinguiores Canonicatus in suo statu, & numero, relinquendos esse.

Cap. XXI. IN his verò cathedralibus Ecclesijs, quæ vel vberes habent redditus, vel sufficienter iuxta S. Concilij Tridentini permissionem, simplicibus beneficijs ditari possunt, ita vt antiquus Canonicorum suorum numerus, iuxta illorum

lorum gradum & conditionem, absq; alterius cathedralis adminiculo, posset sustentari, eos debere minui non intelligimus; sed volumus vt eorundem Canonicorum quantitas in pristino perseueret statu, & vt in eisdem Ecclesijs omnes resideant: hac tamen conditione, vt eorum quilibet, quemadmodum & alij, in alia Ecclesia titulum retinere, vel obtinere valeat. Et si quis in huiuscemodi Ecclesijs residere renuerit, alteri Canonicatum renunciare necesse erit. In alijs verò cathedralibus Ecclesijs, fiet vt iam dictum est.

Quomodo Episcopi, Præpositi, ac Decani Ecclesiarum, de residendo in uno loco, inter Canonicos disponere, ac componere debeant, si fortè inter aliquos suboriretur disceptatio.

ET quia hæc nostra Constitutio circa selectionem Canonicorum residendorũ, ab alijs titularibus, & econuerso, in vnaquaque cathedrali Ecclesia faciendam, aliquam fortasis in principio difficultatem pati posset, ex eo quòd aliqui forsitan in vna libentius, quàm in alia cupiant residere, Episcopi & ipsarum Ecclesiarum cathedralium Præpositi atq; Decani, postquam ab ipsis, cum suis Capitulis, de numero residentium, certa ac determinata fuerit conclusio facta, omni charitate procurabunt, vt omnia absq; tumultu, & secundum ordinem prudenter fiant: cuilibet canonico de residentiæ canonicatu, iuxta vnius cuiusq; beneplacitum, inquantum posibile fuerit, prospiciendo: ita tamen, vt cui in vna residendum est, in alia (iuxta ea quæ superius sunt dicta) titulo tantùm gaudeat. Et si alicubi inter aliquos oriretur disceptatio, qui contra præfixum illius Ecclesię residendorum numerum, ibidem optarent, vel instarent locum habere residentiæ: Cap. XXII.

tunc si aliter illorum dissensio sedari non potuerit, ordinamus, vt Domicelli, id est, nondum Capitulares existentes, qui adhuc pro annali præbenda residere non possunt, iuxta necessitatem à iunioribus incipiendo, vel omnes, si opus fuerit, titulum canonicatus duntaxat retineant, alijs iam Capitularibus residentiam relinquentes: si verò aliquo in loco omnes iam fuerint Capitulares, vel tot non fuerint Domicelli, quibus à titulo residentiæ amotis, reliquis alijs omnibus etiam residendi secundùm decisionē illius Ecclesię, non adesset locus, & inter ipsorum nonnullos adhuc de illius loci residentia perseueraret controuersia; tunc statuimus, vt seniores, hoc est, qui illius Ecclesiæ priores fuerunt canonici, vsq; ad numerum determinatum, residentiæ loco debeant gaudere: reliqui verò titulum duntaxat retinere, & in alio loco residentiam facere. Sed si contingeret, quòd aliquis ex iunioribus iam Capitularibus nullibi residentiæ locum posset adipisci, talis alicubi vltra præfixum illius loci numerum, dummodo antea ibidem is ipse Capitularis extiterit, resideat, hac tamen conditione, quòd quàm primum aliquis locus residendorum, per obitum alicuius, in illa vacauerit Ecclesia, nullus illius loco, sed titularis duntaxat substituatur, vt determinatus residendorum numerus non excedatur.

De sufficiendis Canonicis in locum defunctorum.

Cap. XXIII. QVando verò quispiam residentiæ Canonicorum, ex hac migrauerit vita, ex titularibus senior, vel alius per ordinem sequens, si prior renuerit, est in locum defuncti assumendus, deindè in loco titularis ad residentiam assumpti, alius erit creandus. Sed si titularium nullus, loco defuncti, in illa residere vellet Ecclesia, tunc alius quicunque assumatur, ab illis dandus, quibus de iure conuenit collatio.

Episco-

Episcopos, ex gratia Apostolicæ sedis, canonicatus in alijs Ecclesijs obtinentes, non nisi ineuitabili de causa, ad fructuum perceptionem, aut residentiam, admitti debere.

QVamquam superius ex sacris literis, & Oecumenicis Concilijs satis commonstrauimus, omnia iura tàm diuina quàm humana clamare, Nosq; ibidem propterea ordinauimus, omnes Pastores, præsertim Episcopos, qui Apostolorum vices gerunt, in proprijs Diœcesibus residendo, suis debere ouibus præesse: nihilominus quia quandoq; euenit ex gratia sedis Apostolicæ, confirmatis Episcopis priores suos canonicatus relinqui, vel alios ipsis conferri: ad maiorem huius rei obseruantiam, ordinamus, & statuimus, ne huiusmodi Episcopi confirmati, ad residentiam suorum canonicatuum admittantur, nisi ab Episcopatu quispiam expulsus fuerit: vel pro eo tempore duntaxat quo illis à Concilio Tridentino permissum est abesse à suo Episcopatu: sed titulis duntaxat, cum vtraque voce frui debeant. Piaculum enim est, & omnem contra conscientiam, quòd propter cupiditatem Episcopus propriam relinquat Diœcesim, & sibi à Spiritu sancto commendatis non præsit ouibus. Cap. XXIIII.

De moderatione, & restrictione statutorum Capitularium, & pœna æquitatem transgredientium.

IN reliquis verò, Nos, nostriq; Coëpiscopi, ac cęteri Prælati, hac in Synodo congregati, omnia tàm Metropoliticæ quàm Ecclesiarum cathedralium, ac collegiatarum totius Prouinciæ nostræ Capitula in Domino Iesu requirimus, admonemus, ipsisq; iniungimus, vt sua reuideant, ac contemplentur statuta, & vbi laxiora, & licentiosa esse cognoue- Cap. XXV.

 gnoue-

gnouerint, contrahant, suorum memores officiorum ac ministeriorum vocationem suam considerent, eoq; modo & forma moderentur statuta, vt Canonicorum splendor, cultusq; diuinus, cui ipsi Canonici diligẽter, cum exhibitione ministeriorum, absque tergiuersatione debent interesse, reuiuiscant, populusque Christianus eorundem exemplo ædificetur. Si qui verò sui status immemores, diuini cultus atq; suorum officiorum negligentes, ociosi, rixosi, siue litigiosi, aut percussores, susurratores, delatores, scortatores, lusores, aut alijs criminibus irretiti fuerint, mansuetè primò erunt admonendi, iuxta doctrinam Christi. Quam fraternam admonitionem si quis nihili fecerit, & in suo luto perseuerauerit, corripiatur, & si opus fuerit, etiam in Capitulo coram reliquis canonicis
1. Timoth. 5. corrigatur, dicente Apostolo: peccantes, publicè videlicet, coram omnibus esse corrigendos, vt & cęteri timorem habeant. Tum si resipiscere non admodum curauerit, fructus participare prohibeatur, à sacrisq; arceatur, donec ad meliorem vitæ frugem reuertatur: sic tamen, vt regula ser-
1. Thess. 5. uetur Apostolica: Corripite inquietos, consolamini pusillamines, patientes estote ad omnes: ita quòd neque ira, neq; odium, neq; rancor vllas sibi vendicet partes. Quod vt omninò fiat, Capituli, vel saltem Officialium, præsertim Decanorum, erit munus & officium: ne, vbi post huius nostræ Prouincialis Synodi commonitionem & iussionem negligentiores in his reperti fuerint, necesse sit eorum negligentiam, cum suo dedecore, iuxta iuris communis dispositionem, per superiores suppleri. Quod ipsum quoq; fiet, si Officiales ipsi, præcipuè Decani, quibus aliorum cura principaliter est commissa, eisdem criminibus fuerint irretiti.

DE

DE ARCHIDIACONIS, Archipresbyteris,& ruralibus Decanis. Const. XXV.

De Archidiaconatus, Archipresbyteratus, & Decanatus ruralis dignitatibus.

QVamquam Archidiaconatus, & Archipresbyteratus, inter cathedralium Ecclesiarum, & alter ipsorũ, etiam collegiatarum officia connumeretur in Dei Ecclesia, vti in Iure habetur canonico: nihilominus quoniam per nostras Diœceses, ob ipsarum amplitudinem, multi, iuxta regionum exigentiam, sint instituti, quorum præcipuè est habenda consideratio, peculiarem de ipsis, ab alijs Officialibus superius descriptis, distinctam habere voluimus rationem: eò maximè, quia in nostris cathedralibus Ecclesijs, Archipresbyterorũ tituli non sunt vsitati, quorum officio ferè funguntur, qui nominantur Præpositi, atque magna ex parte Decani: & Archidiaconorum officiũ subeunt, quo ad iurisdictionem exercendam, ordinariorum Vicarij generales, qui vocantur etiam Officiales, ab ipsis Episcopis propterea instituti. Quod de alijs per Diœceses distributis, præsertim Archidiaconis, non est asseuerandum: cum ipsi suorum Ordinariorum, tanquam subofficiales exerceant iurisdictionem, iuxta formam tamen ac regulam eis præfixam; Ideò de ipsis meritò particularis habenda est ratio. Circa quod, hoc vnum prius est animaduertendum: iurisdictionem scilicet Plebanorum, non ad titulum prouinciæ nostræ Archipresbyterorum propriè spectare, sed eos illam tantùm exercere debere, quibus à suis committitur Ordinarijs, quemadmodum & alijs, eandem facultatem obtinentibus, qui propterea & Decani vocantur rurales, quorum officia licet ab Archipresby-

Cap. I. Decretal. li. 23. ti. 23. & 24.

presby-

presbyteris nomine videantur discrepare, re vera tamen sunt idem: cuius etiam testimonium reddit Ius Canonicum, & formula visitationis Diœcesis Coloniensis: quamobrem, non tantum de Archipresbyteris, sed & de hisce ruralibus Decanis sermo debet fieri: præsertim cum per nostram Prouinciam, horum nominũ reperiantur quàm plurimi.

De off. Archid. c, 7. 8. De visit. cle. qui in Parochijs est. c. 6. §. 1, 2.

De diuersa potestate Archidiaconorum, Archipresbyterorum, & Decanorum ruralium.

Cap. II.

CVm huiuscemodi Archidiaconi per nostram Prouinciam constituti, æqualis vbiq; non sint potestatis, neq; authoritatis: & alij ipsis minoris dignitatis, eisdem, Archidiaconis secundùm Iura subiecti, siue sint Archipresbyteri, seu rurales Decani inter se, quo ad facultatem eis concessam exercendã multum sint differentes: nihil enim in ipsa exercenda iurisdictione, contra suorum ordinariorum Decretum ordinare, neq; agere possunt: Ideò vt quilibet eo certior sit, quæ nam suæ functionis sint negocia, hac præsenti nostra sancimus Constitutione, vt quando quispiam à Nobis, aut Prouinciæ nostræ Coëpiscopis, in Archidiaconũ, aut ruralem Decanum assumitur, seu alicui Archipresbytero, vel alteri aliqua exercendi potestas committitur, huic specialis constituatur & assignetur cõmissio, atq; mandatum, sigillo nostro, aut illius Episcopi à quo assumitur munitum ac corroboratum: in quo peculiariter causæ exponantur, in quibus, & quousq; assumptus cognoscere, tractare, corrigere, ordinare, atq; determinare habeat, vna cum sufficienti, bona & clara instructione, vt quomodo in talibus, secundùm sanctiones Canonicas, se gerere debeat. Quæ nullus talium, sub indignatione sui Ordinarij, & pœna condigna, audeat præterire. In reliquis verò, quæ præter iurisdictionem exercendam, ad

De offi. Archipresb. c. primo. De Archipresbyt. c. 4.

dam ad vnamquamque spectant dignitatem supradictam, præsertim ad Archidiaconatum, & Archipresbyteratum, se iuribus vnusquisque talis accommodabit canonicis, quæ habentur lib. primo, Decretal. Tit. 23. & 24.

Quales personæ requirantur ad supradicta officia, quæ etiam constitui non debent, nisi prius fidei fecerint professionem.

AD supradictas autem dignitates, & officia, ad Archidiaconatus præsertim, assumi non debent, nisi viri sacerdotio insigniti, ætate maturi, graues, vita honesti, prudentes, & commendabiles, atque eruditione, & experientia probati. Decet enim, vt cùm ipsi Nostram, & Episcoporum personas referunt, ipsi tales se exhibeant, quales Episcopos esse oportet. Ex familia enim & ministris relucet quales sint domini. Vnde & Tridentinum Concilium, Decretum de Archidiaconis statuens ait: Archidiaconi, qui oculi dicuntur Episcopi, sint in omnibus Ecclesijs, vbi fieri poterit, Magistri in Theologia, seu Doctores, aut Licentiati in Iure Canonico: qui etiam in supradictis dignitatibus, & officijs, vel alijs similibus confirmari non debent, nisi prius in manibus suorum Ordinariorum, vel eis impeditis, coram generalibus eorum Vicarijs, seu Officialibus, orthodoxæ suæ fidei publicam fecerint professionem, & in Romanæ Ecclesiæ, & suorum Episcoporũ obedientia se permansuros spoponderint ac iurauerint. Cap. III. Sess. 14. cap. 12. Decr. de Resor. Ex Cõc. Trid. loco vt sup.

De iustitia, & æquitate ab Archidiaconis, & cæteris huiusmodi Officialibus exercenda.

IPsi verò Archidiaconi, Archipresbyteri, & rurales Decani, & huius generis alij, tale à suis Episcopis consecuti cum authoritate officium, & dignitatem, tales se red- Cap. IIII.

Q dant,

dant, vt conceptæ de ipsis expectationi, & suo muneri, ac suorum Episcoporum satisfaciant voluntati, non lucrum neq; munera respicientes, sed quod iustum est & rectum iudicantes, nemini ad malum, vel turpitudinem habenas laxantes, neque illorum prauis actibus conniuentes: verùm eos, iuxta demerita, acriter punientes, & vnicuique, quod æquitas exigit tribuentes. Et si contigerit eos quandoq; ita impediri, quòd functionem munerum suorum, non per se, sed per ministros, aut Commissarios, seu collectores necessariò debeant obire, vices suas hominibus nõ committant leuibus, vitiosis, aut etiam coniugatis: sed tantũ Ecclesiasticis, grauibus, & probatæ opinionis viris (quod etiã Episcoporum est, vt suo loco diximus) Vnde hæc Synodi Moguntinæ verba extant: Caueant autem Episcopi, & Archidiaconi, dum ipsi officijs suis præesse non possunt, ne vices suas hominibus dubiæ famæ, aut ab ordine Ecclesiastico prorsus alienis, committant: sed in suum locum, quoties suis muneribus per se non præsunt, viros bonos, graues, peritos, prudentes, & in primis Ecclesiasticos substituant: nec vnquam crimina subditorũ, per se, aut suos substitutos, mulcta pecuniaria punire prę-sumant: sed alijs debitis, & à iure constitutis pœnis coërceant.

Ex vltimo Cõcilio Colon. c. quibus possint Archid.

Ca. 77.

Archidiaconi nati &c. non præsumant exercere Officium, antequàm Ordinario se præsentarint, & ab ipso approbati fuerint, & fidei professionem præstiterint.

Cap. V.

VNum autem circa hoc non est prætereundum, quòd cùm in diuersis nostræ Prouinciæ locis, non pauci in aliqua dignitate constituti, quorum alij sunt Prępositi, alij Archipresbyteri, alij Parochi, & id genus alij, vtinam verò non concubinarij, indocti, auari, turpis lucris cupidi, & infames

infames viri, qui supradictā Archidiaconorum, & Decanorum ruralium, non ex speciali vocatione, sed quasi ex suorum Antecessorum hęreditaria succesione, sibi omnimodam tribuunt potestatem: ita vt sibi persuadeant, se eo officio, & iurisdictione, ob quamcumq; causam non posse destitui: quo fit, vt nonnunquam, si non in pluribus, in suis administrationibus cum animarum iactura & perditione, Ordinariorum dedecore, atq; grauamine, populorum scandalo, & causarum partiumq; periculo versentur: Cui incommodo, omniumq; piorum virorum iustæ querelæ mederi cupientes, ordinamus, & statuimus, ne quisquam inposterum, cuiuscumque dignitatis, vel beneficij, aliquod supradictorum officiorum, Archidiaconatus videlicet, vel ruralis Decanatus, aut huius generis alterius, suæ (etiam ex priuilegio aliquo sibi à nostris Prædecessoribus concesso) annexū habens dignitati, sub pœna amissionis dignitatis, vel beneficij, & insuper alia à suo Ordinario imponenda, huiusmodi officio fungi, neq; in minimo illud exercere audeat, nisi prius suo se præsentauerit Ordinario, & ab ipso, secundùm sacrorum Conciliorum, præsertim Tridentini sanctiones, & suprascriptas nostras leges, fuerit sufficienter approbatus, atq; admissus: Deinde & orthodoxæ suæ fidei, quemadmodum & alij, in manibus sui Episcopi, publicā fecerit professionem. Nostra equidem sententia non est, cuiquam loco, vel dignitati in minimo suorum priuilegiorum, à nostris Antecessoribus ipsis concessorum, derogare: nam huiusmodi loca, siue dignitates, suis priuilegijs priuare, vel destituere non intelligimur, dum hoc studemus, vt ad regimen illorum locorum, siue dignitatum, tales fuerint viri assumpti, qui ad supradicta Archidiaconatus, vel Decanatus ruralis, aut alterius similis officij munera exercenda, iuxta sacros Canones, & has nostras Cōstitutiones, idonei fuerint & sufficientes. Cuius sanè mentis proculdubio fuerūt & nostri

Prædecessores, talium priuilegiorum largitores. Non parum enim est, quòd talia loca, siue dignitates, annexa habere possunt hæc officia, ad nos pertinentia, si ad illa habiles assumpti fuerint homines. Idcircò si hoc ipso destitui nolunt priuilegio, procurent tales assumere, qui etiam annexorum Officiorũ muneribus valeant respondere: aliâs nullum prorsus admittendum esse decernimus. Qua in re neq; alicui fit iniuria, cum huiuscemodi munera, mera sint Episcoporum officia, quibus suis prouidere ac consulere debent ouibus, sibi à Spiritu sancto commissis.

DE PAROCHIS, ATque eorum cooperatoribus. Const. XXVI.

Eandem propè solicitudinem requiri in Parocho, quæ in Episcopo.

Cap. I. QVoniam superius in Constitutione de modo præsentandi, acceptandi, seu promouendi Clericos ad quæuis beneficia Ecclesiastica, præsertim curata, satis diffusè ostensum sit, quales debeant esse, & quomodo experiendi, qui ad Parochiales Ecclesias sunt assumendi: idcircò in præsenti articulo, de ipsorum duntaxat munere noster erit sermo. Cùm Parochi in partem solicitudinis Episcoporum in his, quæ ad curam animarum pertinent, sint vocati, eis pariter conuenit ea considerare, quæ supra, non solùm de ipsis Parochis, sed etiam de Episcopis ad curam animarum spectantia, sunt dicta. Ideò Parochus diligenter consideret officium Episcopi circa curam animarum, vt & ipse pro sua virili illud expleat in sua Ecclesia. Quod aptè fiet, si quemadmodum nostrum est mandatum atque decretum, sequentia acuratè considerabit, atq; exequetur.

De tribus uirtutibus, quibus Parochi præditi eſſe debeãt, & quarum prima eſt, oues ſuas cognoſcere: atq; etiam de libris ab ipſis in promptu habendis, in quibus oues ſuas ſigillatim deſcribant.

CVm Saluator noſter ſummus Paſtor Chriſtus, tres Paſtoris, cui ſunt oues propriæ, deſcriberet proprietates, hanc primo poſuit loco, vt ſuas nominatim vocare ſciat oues: quod haud facere poſſet, niſi illas ſingulariter omnes cognoſceret. Nos omnibus & ſingulis noſtrę Prouinciæ Parochis, quibus oues propriæ, illorũ ſunt Parochiani, mandamus atq; pręcipimus, vt quiſq; libros in procinctu habeat tres: Primum quidẽ, in quo omnes totius Parochiæ vtriuſque ſexus homines, nominibus proprijs & cognominibus, ſenes & iuuenes, magnos & paruos, vnà cũ cuiuslibet ætate, ac cõditione inſcribat. In ſecundo annotabit eos, qui vel ex hac mortali ad ęternã, vel ex ſua Parochia in aliã commigrauerunt & commigrabunt. In tertio Parochianorum ſuorum natos infantes vtriuſq; ſexus, & ſeparatim alienigenas, in ſuam Parochiam habitatum venientes, conſignabit. Circa quæ magna ab ipſis Parochis adhibenda eſt diligentia, vt omnium, tàm veteranorum, quàm aduentitiorum ſuorum ſubditorum, ſiue incolarum mores & ſtudia non oſcitanter inquirant, animaduertant, atq; cognoſcant, præſertim quo ad fidem Orthodoxam, & Sacramentorum perceptionem. Deindè quas mulieres ſecum habeant, coniugatas nè, an concubinas, vel ſuſpectæ pudicitiæ. Si coniugatas, an conſanguinitatis, vel affinitatis vinculo viris ſint coniunctæ ſciſcitentur. Diligenter quoq; ac ſtudioſè omnes ſuarum Parochiarum pauperes, præſertim puellas nubiles, viduas, orphanas, pupillos, ægrotos, ſenio confectos, aliaſq; perſonas, vtraq; miſericordia, ſpirituali & temporali indigentes, obſeruent,

Cap. II. Ioan. 10.

atque intelligant. Meminerint enim vt ouium suarum exactam, & piam habeant noticiam, admonente his verbis
Prouerb.27. Salomone: Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera. Et hoc, vt eos nominatim possint vocare. Quid est enim oues suas nominatim vocare, nisi suorum subditorum singulos determinatè ac sufficienter nouisse? Veritate ipsa dicente: Ego cognosco oues meas, &
Ioan.10. cognoscunt me meæ. Quod nil aliud est, quàm omnium mores contemplari, quid singulis expediat, perpendere, in omnes esse mansuetum, & humanum, non imperiosum, rigidum, seuerum, vel austerum, sed omnibus in Christo
1. Corinth.9. se conformet, iuxta illud Apostoli: factus sum infirmis infirmus vt infirmos lucrifacerem: omnibus omnia factus sum, vt omnes facerem saluos: vnicuique secundùm propriam capacitatem, ac indigentiam prouidendo, in aduersitatibus subueniendo, vel consolando, ad meliora adhortando, à malis dehortando, & ad æternam fœlicitatem inuitando. Quemadmodum enim medicus, corporum dispositiones, complexiones, atque morborum diuersitates considerat, quatenus vnicuique medicamentum suæ dispositioni ac morbo conueniens apponat, ne quod vni prodesset, alteri obsit: sic Parochus, & quilibet huiusmodi Pastor, cùm sit animarum medicus, singulorum inclinationes, studia, & affectus attendere debet, vt vnumquemque per media aptiora à malo possit retrahere, & ad virtutes prouehere, quod factu quidem est nonnihil difficile,
In 1.10.exp.l.5. in 1.Reg. c.14. sed vtilissimum tamen: propterea non ineptè D. ait Gregorius: Qui ad curam animarum eligitur, duræ & asperæ vitæ debere esse iudicatur: quia magna profectò perfectio, exercitatio, functio, discretio exigitur in bono Parocho, ac quocumque alio Prælato. Idcircò non sine causa di-
Deut.1. cebat Moyses: Date ex vobis sapientes, & gnaros, quorum conuersatio sit probata in Tribubus vestris, & ponam eos vobis Principes.

De

De secunda Parochi proprietate, quæ est suis ouibus notis optimè prospicere, illarum saluti consulendo.

ET quia non satis est Parocho, suos subditos, sufficienter eos cognoscendo, nominatim vocare, sed illis etiã, prout necessitatem expostulare iudicauerit, pro vtroque homine, necessaria, in quantum suæ permittunt vires, suppeditare: supremus enim Pastor Christus Iesus, Pastoris veri describendo proprietatem ostendit, inquiens: & educit eas: quid est autem Pastorem oues suas proprias educere, nisi ipsarum necessitatibus, optimè antea cognitis, pro viribus succurrere? Is nempè Pastor suos educit subditos, qui de via ad patriam, de carne ad spiritum, de mundanis desiderijs ad diuinorum contemplationem, de stabulo famis ad panem intellectus & vitæ, quæ spiritualis alimoniæ pascua sunt, de tenebris ignorantię ad lumen scięntię, de luto spurcitiæ ad lauacrum, quo anima expurgatur, viam commonstrat, atq; adeò manu ducit: hoc autem tùm fieri sciant Parochi, cùm in omnibus suis concionibus, quæ frequentes esse debent, singulis præsertim dominicis diebus & festiuis, & extra conciones, vti opus fuerit, instruent, docebunt, admonebunt, exhortabuntur, &, si res postulauerit, increpabunt: Ideò & sancta Synodus Tridentina omnibus mandat Parochis, vt inter Missarum solemnia, aut diuinorum celebrationem, sacra eloquia, & salutis monita, vernacula lingua, singulis diebus Festis, vel solemnibus explanent, eademque in omnium cordibus, postpositis inutilibus quæstionibus, inserere, atque eos in lège Domini erudire studeant. Debent quoq; Parochi (vt & precedens Salisburgeñ. statuit Synodus) paruulos, quæ pulchra Ecclesiæ portio est, & apta disciplinæ pietatis, non negligere; sed quemadmodum & alios rudes suarum

Cap. III.
Ioan. 10.
Ecclesiast. 15.
Seß. 24. c. 7. Decret. de Refor.
De ord. Eccle. qual. & offic. c. vltimo.

Sess. 24. cap. 4. Decr. de Refor.

suarum Parochiarum, certis temporibus instruere & catechizare. Quando autem hoc fieri debeat, Concilium Tridentinum peculari Decreto indicat his verbis: Saltem Dominicis, & alijs festiuis diebus, pueros in singulis Parochijs, fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & parentes, diligenter ab ijs, ad quos spectabit, doceri curabunt Episcopi. Quod si aliqui negligenter præstiterint, à suis coërceantur Episcopis, & si opus fuerit, etiam per censuras Ecclesiasticas, præcipente hoc eodem Concilio Tridentino. Suos præterea subditos in primis ad panis Sacramentalis, id est Sacramentorum perceptionem educere debent: sine quibus homo spiritualis, nec viuere, nec saluari poterit. Ad quę vt cum maiori omnes accedant reuerentia, animiq; deuotione, debent Parochi, in his, quæ ad ipsorum spectant ministerium, quemadmodum & Episcopi, cùm hæc per se ipsos erunt populo administranda, illorum vim, & vsum, pro suscipientium captu, in vulgari nostra lingua Germanica explicare, iuxta ea quæ in Catechismo Romano, sanè vtilissimo & his temporibus maximè necessario (qui etiamnum in linguam Germanicam translatus, ab omnibus, vel exiguo ære comparari potest) cui sancta Synodus Tridentina formam præscripsit, continentur, omnibus etiam obseruatis, quæ in libello Agendorum nostræ Ecclesiæ Salisburgensis iam composito, & breui in lucem venturo, annotantur. Proindè quàm vigilantissimè obseruent, & annotent eos Parochi, qui fortè sanioris doctrinæ (quæ nusquam nisi in Ecclesia Catholica est) pascua nauseaturi sint, vel qui ab hæretica labe vindicati, in errores relapsi, & instar canis, ad vomitum reuersi fuerint, vel deniq;, qui se ex ouili Catholico penitus subducere student, & magis delectantur cum lupis, euangelicæ pellis apparentia obtectis, vlulare, quàm cum ouibus Christi in fidei concordia, & synceritate conuersari, quorum (proh dolor) istis temporibus, non paruus est numerus,

Ex Conc. Trident. Sess. 24. ca. 7. Decret. de Reform.

Sess. 24. cap. 7. Decr. de Reformat.

numerus, de quibus rectè prædixit Apostolus: In nouis- 2.Timoth.3.
simis diebus instabunt tempora periculosa: & erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes: ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis quàm Dei, habentes speciem quidem pietatis, veritatem autem eius abnegantes. Et hos deuita. Ex his enim sunt, qui penetrant domos, & captiuas ducunt mulierculas, oneratas peccatis, quæ ducuntur varijs desiderijs, semper discentes, & nunquam ad scientiam veritatis peruenientes. Quemadmodum Iannes & Mambres restiterunt Moysi, ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem: sed vltra non proficient. Insipientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut & illorum fuit. Si quis igitur hoc modo, & sub specie veri seductus à via veritatis Catholicæ, vt ouicula errans deflectere deprehensus fuerit, eum Parochus non solùm ad ouile, sed etiam ad pascua quantũ poterit omni cum amore, & charitate, reducat, memor doctrinæ summi Pastoris Christi dicentis: Quis ex vobis homo, qui habet centum Luc.15.
oues: & si perdiderit vnam ex illis, nónne dimittit nonaginta nouem in deserto: & vadit ad illam, quæ perierat, donec inueniat eam? Et cùm inuenerit eam, imponit in humeros suos gaudens, & veniens domũ, conuocat amicos, & vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam, quæ perierat. Dico vobis quòd ita gaudium erit in cœlo super vno peccatore pœnitentiã agente, quàm supra nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentia. At si huiusmodi ouem perditã Pastor de ore leonis, & bestiarum agri, id est à falsa, & peruersa doctrina hæreticorum, qui instrumenta sunt diaboli, etiam omni adhibita cura, & solicitudine, ad sanctam Catholicam Ecclesiam retrahere haud potuerit, Episcopum tanquam

vniuersalem illius Diœcesis Pastorem, nulla interposita mora, eius rei certiorem faciat. Satis enim fuerit Parocho, hoc tantum effecisse; Nam qui fecit, quod potuit, legem adimpleuit.

Quòd Parochi non tantùm quo ad spiritualia, sed etiam temporalia suis subditis pro uiribus opitulari, & illis in omnibus, quantum eius fieri potest, succurrere debent.

Cap. IIII. PArochorum prætereà munus est, non solùm ad spiritualia suprascripta, sed etiam ad temporalia suos subditos educere pascua, hoc est, eis quomodocumque indigentibus, pro virili opitulari, aliosq; ad idem faciendum hortari. Quod autem circa hoc Parochis dicimus, & alijs quibuscumq; beneficiatis, maximè Pastoribus, dixisse intelligimus. Non enim ea bona, quibus gaudent, à tot, tantisq; pijs vtriusq; sexus personis (quarum animæ viuunt in cœlis) eis sunt credita ad luxum, neq; ad augendas proprias, aut cognatorum diuitias: sed partim ad ipsorum vitam honestè, vt fidelem Dei ministrum, & pietatis Christianæ magistrum decet, traducendam: partim verò ad Ecclesiam, pro conseruando cultu diuino, eiusq; ornatu, & splendore spectabit: quod reliquum est, pro subleuanda viduarum, orphanorum, pupillorum, atque aliorum pauperum, & peregrinorum inopia, distribuent atque clargientur: Quinimò non tantùm de superfluis, sed etiam de alijs bonis, quibus secundùm ipsorum dignitatem pastores indigent, genium suum nõnihil defraudantes, hoc est, cofrugalius victitantes, pauperibus, & egenis in magna necessitate constitutis, subuenire tenentur; exemplo D. Martini Turoneñ. Ecclesiæ olim Episcopi, qui cùm non quidem Episcopus, sed adhuc in castris hominum militans,

Ex decre. Vrb. primi, & Simplicij, eius decre. recit. can. 12 q. 2. c. de redditib. Idẽ habetur ex Conc. Constantin. 4. c. 15. Et Carthag 4. c. 101 quod habetur d, 81. c. Ad reatum.

tans, nihil præter arma, & vestem haberet, & nudum pauperem vidisset, mediam chlamydem nudo algenti præbuit. Quod si adhuc sæcularis fecit, quantò magis Parochis, & Pastoribus itidē conueniet: præsertim cùm & hoc illis sacræ iniungant literæ, dicentes; Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat. Et D. Hieronymus aliena eū rapere dicit, qui vltra necessaria sibi retineat. Neq; enim minus est criminis habenti tollere, quā cum possis, & abundans sis, indigentibus denegare. Esurientium panis est (inquit D. Ambrosius) quem tu detines, nudorum indumentum est, quod tu recludis, tantorum te ergo scias inuadere bona, quantis præstare possis, quod velis. Nam si cuilibet Pastori, necessitatis casu, etiam anima (teste Christo) pro ouibus suis ponenda est, quantò magis atque promptius hæc fluxa, & temporalia bona, iuxta illud, pellem pro pelle, & cuncta quæ habet homo, dabit pro anima sua, in egenos sibi commissos exponere non dubitabit. At si quorum parochiales prouentus tàm fuerint tenues, quòd vltra necessarium victum nihil sibi pios in vsus reliquum facere possent, his implorandùm erit Episcoporum suorum subsidium, quibus incumbet eiuscemodi egestati pro pietate sua, quantum eius fieri potest, subuenire.

Luc. 3. D. Hiero. d. 42. c. 1. D. Amb. d. 47. c. sicut ij. Ioan. 10. Iob. 2.

De tertia Parochi proprietate, quæ continet uigilantiā, solicitudinem, & charitatem, qua etiam animam suam pro ouibus suis, si necessitas expostulauerit, exponere debet.

QVòd si fidelis Pastor his omnibus, præscripto modo, perfunctus fuerit, meminerit etiam quàm maximè sibi enitendum esse, vt subditos ab omnibus nociuis, atque inimicis tueatur, ab eo præcipuè, qui tanquam leo rugiens Cap. V. 1. Pet. 5.

circuit quærens quem deuoret. Quid enim prodesset ouibus, eas nominatim vocari, & ad optima quæque pascua educi, nisi etiam à bestiarum dentibus, & vngulis vindicarentur? Ideò ne id negligentiæ à nostris committatur Parochis, omnium pastor Christus, loco superiori, tertiam

Ioan. 10. asignando Pastoris proprietatem, eos instruit dicens: Et cùm proprias oues emiserit, id est, prædicto modo ad pascua eduxerit, atque de tenebris ignorantiæ, & omnis immundiciæ, ac peccati, in veritatis lucem, ac virtutũ splendorem transtulerit, ante eas vadit, non vt Dominus, non vt Princeps, sed vt optimus ac fortis minister, propugnaculum, ac velut robustus armiger, suum præcedens gregem, maximos habentem atq; timentem inimicos, vbiq;, ac diuersis artibus, vitæ ipsius insidiantes, vt hinc indè respiciendo, omniaque perlustrando, non solùm tutam ab inimicorum insidijs reddat viam, sed etiam si quid periculi, aut insidiarum apertum fuerit, vel insidiatores repererit, se illis opponere, & vitam pro charis ouibus exhibere præsto sit. Sic præcessit Christus, sic Apostoli, sic etiam omnis Parochus, seu pastor, suos præcedere debet subdi-

Ioan. 15. tos. Non enim seruus maior est domino suo. Quod & Saluator ipse, noster optimus Pastor, post trium veri pastoris proprietatum descriptionẽ, nominatim videlicet oues suas vocandi, & illas ad pascua educendi, illasque præce-

Ioan. 10. dendi, ostendit, paulò pòst subiungens: Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis.

Prosequitur instructionem circa officium Parochi.

Cap. VI. CÆterum cum Pastor quilibet sit velut signũ, ad quod omnium subditorum oculi diriguntur, idcircò Parochi suos etiam præire debent Parochianos, in via Dei eos exemplariter præcedendo, & in virtuosa conuersatione ambulando: quia nihil magis ædificat subditos, vel ad

omnem ipsorum tantum confert profectum virtutum, vt bona & irreprehensibilis eorundem vita: frequens namque occursus & quotidianus aspectus, in habitū vertitur, atque in cordibus subditorum veram in virtutibus constantiam operatur. Quod optimè præstabunt, si id quod verbo docuerint, opere prius ipsi compleuerint, exemplo Christi, qui cœpit primò facere, deindè docere, non ignorans exempla & opera magis mouere quàm verba. Et qui secus faciunt, ante oues profectò non eunt: sed in deuia eas ire sinunt: quod fit, si aliud subditis suadeant, ipsi verò aliud agant, de quibus rectè dicit Apostolus. Qui alios docent, seipsos non docent: qui prædicant nō furandum, furantur: qui dicunt non mœchandum, mœchantur: qui abominantur idola, sacrilegium faciunt qui in lege gloriantur, per præuaricationem legis Deum inhonorant. Quod nil aliud efficit, quàm opere omnia ea subuertere ac destruere, quæ verbo conantur suis subditis persuadere. Idcircò Apostolus Paulus suum perdilectum discipulum Timotheum, ne in hoc munere impingeret, admonet dicens: Esto exemplum fidelium in verbo, in conuersatione, in charitate, vt profectus tuus manifestus sit omnibus: Hæc enim faciens, te ipsum saluum facies, & eos qui te audiunt. Et ad Titum: In omnibus te ipsum præbe exemplū bonorum operum, in doctrina, in integritate, in grauitate: verbum sanum, irreprehensibile, vt is qui ex aduerso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis. Sed ad quid tantum temporis consumimus ad hoc persuadendum, cum vniuersalis omnium pastor Christus dicat: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est. Vnde Alcuinus ad huius, & supradictorum omnium corroborationem hanc pulcherrimam tradidit sententiam: Pascere oues, est credentes in Christo, ne à fide deficiant, confortare, terrena subsidia, si necesse est, subditis prouidere, &

Actor. 1. Rom. 2. 1. Timoth. 4. Tit. 2. Matth. 5. In 21. c. Ioan.

dere, & exempla virtutum, cum verbo prædicationis, impēdere, aduerſarijs obſiſtere, errantes ſubditos corrigere.

Quas præterea uirtutes ſequi debeat Paſtor, & quæ uitia uitare.

Cap. VII. OPortet præterea vnumquemque Paſtorem, in virtute & ſapientia ſtabilem eſſe, ne affectionibus indulgeat, ne perſonarum acceptor ſit, ne alterum prę altero pungat, vel odioſè taxet, ne priuato amore, vel odio corrumpatur, ſed Deum ſemper præ oculis habeat, iugiter formidet, ne per ſuam imperfectionem aut iniuſtitiam, aliquem ex ſuis offendat commiſsis. Paſtor quippè eſt Iudex, & caput, ſiuè principium gregis ſui. Talis autem, ſecundùm philoſophum, animata quaſi eſſe debet iuſtitia, lexq; viua, nuſquā ab æquitatis deuians tramite. Quod ſi vnuſquiſq; præſtiterit Parochus, verus ſuorum Parochialium paſtor erit, & ſummo paſtori Chriſto gratiſsimus, & ſubditi eum, & nō alienum ſequentur. De quibus omnibus plura vndiq; ex ſacris literis, & Patrum monumentis adduci poſſent, ſi tantam prolixitatem ſanctiones (quæ breues, & dilucidæ eſſe debent) paterentur, & ea lecturientibus non eſſent paſsim obuia. Quamobrem omnes, & ſingulos Prouinciæ noſtræ Paſtores in Domino hortamur, vt non tantùm ea quæ ſuprà dicta ſunt, ſed & quæ conſcientia ipſis dignè ſuppeditabit, in effectum ducant, eos etiamnum ex S. Cōcilij Tridentini Decreto commonentes, atq; adeò præcipientes omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, vt oues ſuas cognoſcant, pro his ſacrificiū offerant, verbiq; diuini prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac bonorum omnium operum exemplo paſcant, pauperum, aliarumq; miſerabilium perſonarum curam paternam gerant; & cæteris munijs paſtoralibus incumbant.

Seſſ. 23. cap. 1. Decret. de Reform.

De

De collaboratoribus Pastorum, eorumq; mutuo officio, atq; illorum sustentatione.

CÆterum cùm omnes ferè parochiales nostræ Prouinciæ Ecclesiæ, tàm sint amplæ, quòd Parochi soli suis ouibus haud valeant satisfacere, idcircò eis in partem solicitudinis ipsorum alij adiuncti sunt sacerdotes: non vt illi integrum suscipiant laborem, & ociosos reddant Parochos, quemadmodum multi huius temporis Parochi, non solùm contra Canones, sed etiam contra sacras scripturas, & proprias conscientias (quod dolendum est) faciunt, dignitate tantùm, & fructibus gaudentes: sed vt Parochus vnà cum sacerdotibus, suis collaboratoribus, curam animarum coniunctis viribus, & animis exerceant: alioquin eorum vtrinq; nomina fallerent, & hæc res aliud in fronte, aliud in recessu (quod parum laudatæ fidei esset) haberet. In hos autem potius conueniret, quod D. Gregorius inquit: scilicet: Nonnulli cùm curam animarum suscipiunt, putant, se sic aliorum solicitudinem gerere, vt sibi ipsis valeant per solicitudinem vacare, & tamen quietem, quam in prælatione quærunt, nunquam inueniunt: fitq; vt dum impetrare à Domino gratiam tantæ puritatis nequeunt, quasi iram incurrissent Domini, pertimescant: quia eum, quem se putabãt in prælatione habituros amorem quietis intimæ, amplecti non possunt. Ipsi verò Cooperatores in officio suo ita se exhibere tenentur, vt ipsa actio cooperatorum titulo correspondeat. Non minus enim, quo ad curam animarum exercendam, & plebes eis commissas diuino pabulo pascendas, requiruntur, quam ipsi Parochi. Ne autem pro habita fide, diligentia, & labore suo, quo digni sunt, defraudentur præmio, Parochi omnino animaduertant, vt secundùm dignitatem, ac eorundem laborem, commodè & honorificè posint sustentari, ne feruore laboris deficiant, vel indignentur. Nã & Apostolus

Cap. VIII.

To.2. Exp. li. 5. in 1. Reg. 14.

1.Timoth.5. stolus Paulus iubet tales duplici honore esse afficiendos. At si horum quispiam desidiosus, iners, malis moribus præditus, & incorrigibilis fuerit deprehensus, talem illicò amoueri mandamus, ita tamen, vt ob eiusmodi culpam apud Ordinariũ accusetur, atq; conuincatur. Quem modum etiam obseruari volumus in suscipiendis ipsis Cooperatoribus: ita vt nullus suscipiatur, nisi ab Ordinario, vel eius generali Officiali, vel Vicario, sufficiens fuerit approbatus. Et hæc omnia iuxta ea, quæ superius in Constitutione de modo pręsentandi, acceptandi, seu promouendi Clericos ad quæuis beneficia Ecclesiastica, præsertim curata, c.3. & 4. de Parochorum Vicarijs, & ipsis Cooperatoribus sunt tradita atq; descripta.

DE DISCIPLINA, VITA, honestate, & moribus Clericorum. Const. XXVII.

Clericos, cùm sint Christi milites, soli Deo militare debere.

Cap. I. QVandoquidem communis hominum vita super terram, militia est, quæ aliâs in cœlestem atq; sæcularem diuiditur, Clerici autem, qui Deo non solùm in Baptismi, sed etiam in Ordinis Sacramento nomina dederunt, cœlestem sibi meritò vendicant militiam, quæ diuinis deputata laudibus, ad similitudinem æterni sacerdotis Domini nostri IESV Christi, dicente scriptura: Estote
Leuit.11. sancti, quia & ego sanctus sum, vndequaq; sanctitatem sapere, atq; spirare debet; vita, gestu, conuersatione, moribus, & habitu, à sæculari secernetur militia: tùm ne nomen
Rom. 2. 1.Corinth.6. Dei propter ipsos inter gentes blasphemetur, & ipsorum ministeriũ vituperetur; sacrorum Canonum, Tridentini præsertim

præsertim Concilij dogmata,& nostrorum Antecessorum vestigia sequi volentes, hæc quæ sequuntur præcedentis Synodi Salisburgeñ. sanctiones renouando, ædidimus Decreta,ab omnibus tàm ab Episcopis,Præpositis,Abbatibus, quàm ab alijs Clericis,Canonicis, Parochis,& quibuscumque sacerdotibus,atque in sacris ordinibus,etiam minoribus constitutis,nec non & vtriusque sexus religiosis, sub pœna condigna,omnino obseruanda.

Clericos inculpatè uiuere debere.

CVm enim sacerdotij maiestas,atque dignitas, passim apud plebem,nō aliam ob causam,quàm propter multorum Ecclesiasticorum hominum leuem, scurrilem,inconcinnam,& penè abominabilem vitam, obsorduerit, viluerit,& propemodum conciderit: operæprecium, imò necessarium fuerit, nos tandem è somno expergisci,& relictis peccatorum tenebris, ad lucis opera recurrere,antequam malorum ruina,& præsertim furor Dei (qui etiam hac nostra infelici ætate, per multa Regna & Nationes, cum lachrymabili Ecclesiarum detrimento,& strage,peruagatus est, neque dum cessare videtur) nos obruat,& opprimat. Ne autem status Ecclesiasticus planè contemptū, atque perditum eat, ex D. Pauli verbis nos omnes commonefaciendi seriò sumus, qui ait: Nemini demus vllam offensionem,vt non vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos,sicut Dei ministros,in multa patientia,in tribulationibus,in necessitatibus,in angustijs, in plagis,in carceribus,in seditionibus, in laboribus,in vigilijs,in ieiunijs, in castitate,in scientia, in lōgaminitate,in suauitate, in Spiritu sancto,in charitate non ficta,in verbo veritatis,in virtute Dei,per arma iustitiæ,à dextris & à sinistris &c.Et alibi: Siue ergo manducatis,siue bibitis, vel aliud quid facitis; omnia in gloriam

Cap.11. — 2.Corinth,6. — 1.Corinth,10.

S Dei

Dei facite. Sine offensione estote Iudæis & gentibus, & Ecclesiæ Dei: sicut & ego per omnia omnibus placeo, non quærens quod mihi vtile est, sed quod multis, vt salui fiant &c. Quod si Clerici nostri reipsa præstiterint id, quod Apostoli verbis admonentur, non solùm ora detrahentium obturabunt, verùm etiam eos ad sui imitationem inducent: quia nihil est (vt benè animaduertit Synodus Tridentina) quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum asiduè instruat, quàm eorum vita & exemplum, qui se diuino ministerio dedicarunt. Cùm enim à rebus sæculi in altiorem sublati locum conspiciantur; in eos, tanquam in speculum reliqui oculos conijciunt, ex ijsq; sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omnino Clericos in sortem Domini vocatos, vitam, moresq; suos omnes componere, vt habitu, gestu, incessu, sermone, alijsq; omnibus rebus, nil nisi graue, moderatum, ac religione plenum, præ se ferant, leuia etiam delicta (quæ in ipsis maxima forent) effugiant; vt eorum vita cunctis afferat venerationem.

Sess. 22. cap. 1. Decr. de Reformat.

Decenti uestitu domi & foris uti debere Clericos.

Cap. III. QVoniam verò vniuscuiusq; Principis exercitus, vt ab alieno discernatur, peculiaria ac distincta vsurpat indumenta, & signa: idcircò non incongruum iudicauimus esse, ab ipsorum Clericorum habitu, seu amictu, initium capere, vt cœlestis militiæ stipendiarij, ab huius sæculi militibus, breuiter, Clerici à Laicis, dinoscantur. Iam pridem enim ex diuersorum hominum relatione, non sine perturbatione animi, accepimus, nostrorum Clericorum permultos, & communiter quidem, domi suæ ita nudos versari, vt membra eorum nihil nisi camisia, thorax, & caligæ obtegant, & illæ non satis quidem, sed tàm dissolutè, vt vix caligæ coxendicem cooperiant, sicque spurcè inambulan-

bulantes non pudere aduentantes ad se quoscumque excipere, quorũ vita tàm barbara, & ab ingenuo pudore adeò aliena est, vt domestica tunica (quam nostro vulgari, ein Leibrock vocant) se cooperire minimè curent: alios verò, tametsi huiuscemodi veste interiori non careant, ita tamen eas habere curtas, & concisas, vt fimbria vix vltra Zonam se extendat: nonnullos per ciuitatum, oppidorũ, vel aliorum locorum, vbi degunt, vicos, & plateas, pileo tectos, & breui diploide, seu pallio amictos, cerdonum more incedere: non paucos per hyemem fastigiata gestare capitia, ex omni parte pellicea, vel pellibus suffulta, quasi gentem Scythicam, seu Sarmaticam imitaturi, ita vt magis sub Bachi alicuius, vel Martis, quàm Christi signis militare videantur. Tales itaque abusus, habitusque absurdos, indecentes, ac portentosos, partim emendare, partim è medio penitus tollere cupientes, mandamus omnibus & singulis Ecclesiasticis personis, cuiuscumque conditionis, & dignitatis, sub pœna ab Ordinarijs imponenda, vt tàm domi, quàm foris, tàm in Ecclesia quàm extra, nõ alio quàm Clericali vtantur habitu, vnicuique congruenti, ac decenti, simplici, & honesto, non limbis ad vestium extremitates, neque lacinijs, nõ caligis, vel manicis scissura hiantibus, atque diffluentibus: ab ornatu delicatiore, vtpotè monilibus, torquibus, seu catenis, corollis, & similibus illecebris penitus abstineant. Si enim Apostolorum principes, in mulieribus modestiam desiderarunt habitus, quem iubent esse verecundum, non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa, sed quod decet mulieres, promitentes pietatem per bona opera; quàm turpis putanda est in Clericis tanto gradu sublimioribus, deformissima illa nostræ tempestatis habituum variatio, & auri vana coruscatio?

1. Timoth. 2.
1. Pet. 3.

De forma ueſtimenti Clericalis.

Cap.IIII. FOrma verò honeſtioris, & accōmodatioris indumenti, hæc erit, quòd & domi ſuæ, & alienæ, vel vbicumque locorum fuerint, vbi res poſtulat exteriorem veſtem deponere, domeſtica tunica (de qua etiam paulò ſuperius) quæ vel minimum ad mediam ſuram, ſeu ſpithamam infra genua promiſſa ſit, protegantur, ita tamen, vt ea tunica, pectus, & ventrem vſq; ad genua, fibulis aduncis, vel nodulis connexa, ſeu faſcia quadam circum latera conſtricta, cooperiat: ne anterius patente veſte ipſum pectus, venter, & inguina promineant, & obſcœnum quodammodo conſpectum de ſe præbeant. Eam porrò tunicam intrinſecam Clericorum in publico incedentium circundabit toga talaris. Caput verò teget mitra quadrangularis, quam communiter biretum vocant. Quod ſi hyemalis, vel aliâs auſterior tempeſtas capitis calidius poſtularet tegumentum, poterunt ſibi applicare capitia hemiſpherica, vel pellibus, vel alia materia, quæ magis placebit, ſuffulta, cui deinceps nihilominus mitram quadrigonam imponent. Peregrinantibus contractiore, & ad iter commodiore vti licebit habitu, ſimplicitate tamen quadam conſpicuo, in quo ſpiritualis conditionis honeſtas atq; decorū eluceat.

De armis Clericorum.

Cap. V. 2. Corinth. 10. LIcet autem Clerici qui militiæ Chriſti ſunt aſſcripti, in carne ambulent, ſecundùm carnem tamen militare nō debent. Nam arma militiæ noſtræ non carnalia ſunt, ſed potentia Deo ad deſtructionem munitionum, conſilia deſtruentes; & omnem altitudinem extollentem ſe aduerſus ſcientiam Dei; & in captiuitatem redigentes omnem intellectum, in obſequium Chriſti, & in promptu habentes vlciſci omnem inobedientiam quum impleta fuerit veſtra obedientia. Hinc etiā D. Ambroſius ait, milites Chriſti, non

De Ambroſ. in orat. contra

sti, non pila ferrea, non gladios, non arma quęrere, sed dolorem, fletum, orationes, & lachrymas, arma Clericorum, & vera munimenta sacerdotis esse. Quare sacri Canones, ne Clerici armis vterentur, sed nec portarent quidem prohibuerunt. Decet enim Clericos, vt professionis suæ vocabulum, religiosis moribus, & religioso habitu præbeãt, imitantes Moysen, qui licet esset Dux Hebraici populi à Deo constitutus, non tamen ad bella vadit, non pugnat contra inimicos, sed orat, & donec orat, vincit populus eius. Oret ergo sacerdos Ecclesiæ indesinenter, vt vincat populus antiquum serpentẽ, qui dicitur Diabolus. Quapropter statuimus, vt Clerici Prouinciæ nostræ ab omni genere armorum, vtpotè gladijs, pugionibus, pilis, fustibus, bombardis &c. (nisi hostilitatis periculum aliud suadeat, vel peregrinandum sit) penitus abstineant: qui secus fecerit, Canonum graues pœnas subeunto. Et si quis percussor repertus fuerit, tantò magis & grauius punietur, & secundùm enormitatem delicti, mulcta augmentabitur: Nam si cui arma ferre non licet, quantò minus in homines vi armata grassari eidem licebit? Aurentiū lib. 5. Epist.

Clericos à malorum hominum consuetudine, publicis spectaculis, Choreis, Conuiuijs suspectis &c. abstinere debere.

OMnes præterea, in primis illi, qui in maioribus ordinibus constituti sunt, ergà homines, tàm domi, quàm foris, honestè se gerant, & (vt dici solet exemplariter) bono viro nihil turpe faciendum, etiam si ex omni parte lateat, etiamsi omnes homines, Deumque ipsum cælare possimus: nihil tamen in nobis auarè, nihil iniustè, nihil libidinosè, nihil incontinenter esse faciendum, nihil quod pœnitere posit, sed splendidè, constanter, grauiter, honestè omnia. Quoniam diuersis obseruationibus Cap. VI.

D. August. (ait Augustinus lib. de doctrina Christiana) nulla disciplina melior graui, & prudenti Christiano, nisi, vt eo modo agat, quo agere viderit Ecclesiam, ad quam fortè deuenerit, ad discendum quod opus est. Conuersatio, seu consuetudo eorum sit cum bonis, & ex bonis eligant optimos, quibuscum victitent, vt & ipsi meliores subindè reddantur: nam, vt est in Prouerbijs, qui cum sapientibus graditur, sapiens erit, amicus stultorum similis efficietur.

Prouerb. 13.

Senec. ad Lucil. ep. 5.

Idem epist. 35.

Chorearum, ludorum, spectaculorumque vanitates procul fugiant: cum etiam Senecæ iudicio nihil damnosius bonis moribus, quàm in spectaculis desidere, quod tunc facilius vitia surrepant: sed si quid in aliquibus ex sordida conuersatione, seruile est, id honestorum conuictus excutiet. Choreas autem hic peculiariter Clericis nostris prohibendas esse necessariò duximus, quoniam ad aures nostras peruerit, eos non solùm nuptiarum, ad quas nonnunquam inuitantur, choreis, ac tripudijs se immiscere, verùm etiam ad alias quascumque se vltrò conferre, & illic mutato habitu, vel etiam nec mutato quidem, inter promiscuam plebem, quouis scurra vilius saltare, discurrere, ac turpissimos de se motus, & gesticulationes præbere: hinc fieri, vt nõ rarò inter eos, & mœchanicam cohortem turbæ ac simultates exoriantur: quasi verò nulla alia suorum morum prauitate sese vulgo exosos, & infestos reddiderint, nisi etiam isthac leuitate homines Laicos exasperent, inuidia se onerẽt, & publica offendicula ædant. Cùm itaque Canon salubriter præcipiat, ministros altaris, vel quoslibet alios Clericos à spectaculis, quæ in nuptijs, aut scenis exhibentur se continere debere, eò magis nos cupimus, & seriò mandamus, vt à saltationibus illis penitus sint alieni: & si ad nuptias inuitati fuerint, possint quidem accedere, memores tamen sint Ecclesiastici decoris, & non nisi Clericali honestate dignos gestus præ se ferant: secus facientes Ecclesiasticis pœnis subiecti sunto.

c. non oportet de Cons. d. 5.

Conui-

Conuiuia etiam publica, præsertim hæreticorum, & schismaticorum, omnino vitent, ea enim tùm propter alias, tùm hanc quoq; causam prohibentur: cum sacerdotalis sensus tenuis esse debeat, ne pinguis venter crassam mentem generet: festa namque mundanorum (vt B. Thomas refert) sunt in epulis, & delitijs corporum, sed festa spiritualium versantur in delectatione spiritus. Porrò meminerint Clerici, vt à fœminarum cœtu & consuetudine, quantum eius fieri potest, se contineant, neq; velint cum stolido illo malle cum mulieribus esse, quàm cum Philosophis: ne audiant etiam id, quod quidā ad fatui illius verba responderat: nempè, & sues in cœno libentius, quàm in pura aqua versari. Demum iuxta Patrum antiquas traditiones, neq; comam vltra medium ceruicis, neq; barbas, instar militum, vel Laicorū, nutriant, & in omnibus præterea gestibus, incessu, & statu, se sacris Patrum sanctionibus accommodent, vt nemini sint offendiculo, sed exēplo, illud dictum Saluatoris recolentes: sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est. Et qui scandalizauerit vnum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris.

B. Tho. supra Ioan. 7. lect. 1. in fi.

Matth. 5.

Matth. 18.

Ne secularibus negocijs se immisceant.

Cap VII.

2. Timoth. 2.

CVmq; ue secundùm Apostolum, nemo militans Deo, sese negocijs secularibus implicare debeat, qua de re multa prouidentia olim vetitum est, ne Clerici, vel monachi, mercaturam, & quamlibet, cuiuscumq; generis negociationem, ac id genus alia, quibus turpis lucri causa mouentur, exerceant: Quocirca omnibus, & singulis nostræ Prouinciæ sacerdotibus, alijsq; Clericis, ac monachis, ne monopolia, propolia, mercaturas, vilius scilicet tempore

messis,

messis, vel vindemiarum emendo, ac post deinceps carius vendendo frumenta, vina, annonam, iumenta, equos, seu alias quascumque res animatas, vel inanimatas, quas inhonesto lucro, quouis modo vel tempore comparare, & turpiori distrahere, tàm incommodo, quàm scandalo aliorũ hominum student, nec non & id genus omnes alias negociationes prohibemus, atque interdicimus, sub pœna priuationis omnium beneficiorum (si quæ habebunt) & suspensionis Clericalis functionis, & si beneficia eis non fuerint, sub pœna alia positiua & condigna, ab Ordinariò imponenda.

Ne exerceant monopolia, & negotiationes.

Cap VIII. l. vn. C. de monopol. & conuent. negociat. illicit.

De pœnit. c. qualitas. d. vj.

l. item si precio §. quemadmodum ff. locat. l. in causæ ij. §. idem ff. de minorib. c. Canonum &c. quicumq; 14. q. 4.

CVm enim lege Imperiali, etiam inter Laicos, Monopolia, priuatione bonorum, & perpetui exilij pœna sint damnata, quis ca feret inter Ecclesiasticas personas? Neque verò cætera quoque mercandi, & lucrandi auara studia ijs sunt concedenda, præsertim cum difficile sit, Leone Papa teste, inter ementis, vendentisque cõmercium non interuenire peccatum, & leges ciuiles asserant, inter contrahentes quodammodo naturale esse, vt sese inuicem decipiant: Indignissimum foret eiusceemodi tenebrarum retibus se implicare viros Deo consecratos. Benè igitur Canonum statutis firmatum est, vt quicumque in Clero esse voluerit, emendi vilius, & vendendi carius studio non vtatur, quod turpe hoc secum afferat lucrum: turpe autem lucrum sectatur, quicumque messis, vel vindemiarum tempore annonam, vinum, vel quolibet tempore quiduis aliud, non ex necessitate, sed propter cupiditatem vilius coëmit, quod deinceps insatiabili auaritia ductus longè carius vendat. Quæ res Deo non potest non displicere, quandoquidem Christus vendentes, & ementes de templo exturbans, significare voluit, talem mercatorem abominabi-

ominabilem esse Deo. Qua de causa motus D. Chrysost. non veritus est dicere, nullum Christianum esse debere mercatorem, aut si voluerit esse, de Ecclesia, hoc est cœtu Christianorũ, proijciendum: dicente Propheta: Quia nõ cognoui negotiationes, introibo in potentias Domini: Mercatorẽ etenim non vacare mendacio, & periurio, eorumq; substantiam stabilẽ esse non posse, neq; ad bonum proficere, eò quòd de malo congregetur: perindè enim, vt si triticum, aut aliud huiusmodi cernas in cribro, dum huc & illuc iactatur, omnia grana paulatim deorsum cadere, ac tandem in cribro nihil nisi inania remanere: sic de substantia negociatorum nihil remanere, nisi solùm peccatũ. Proindè Baldus, Iuris tàm ciuilis, quàm Canonici interpres clarissimus, de salute Mercatorum propemodum desperare videtur, cum alicubi dubitabundus exclamat: O quo vadit igitur anima Mercatoris? Si quis itaq; rem ideò comparans, vt amplius quidpiam sibi lucrifaciat, ex eo Mercatorum numero sit, qui de Ecclesia Dei eijcitur: meritò omnes cuiuscumq; status Clerici à tali quæstu abhorrere debent, ne Diaboli reticulis intricentur, nec tàm sæua cupiditate sacerdotium, cui Diuino instituto inaugurati sunt, contaminent: id quod sanctè monet vir ipse sanctiss. Leo Roman. Pont. virum nempè Catholicum, & precipuè sacerdotem Domini, sicut nullo errore implicari: ita quoq; nulla cupiditate violari debere, iuxta id quod scriptum est: post concupiscentias tuas ne eas. Mens enim diuitiarum auida, nec abstinere nouit à vetitis, nec gaudere concessis, nec pietati adhibere consensum.

Super Matth. Homel. 38.

Psal. 70.

Bald. in c. cum causa. extra de testib. insi. Iason refert hoc dictũ Baldi in l. si quis in conscribendo. in 4. not. Zas. in §. æquè. numero 19. Inst. de Actionib.

Leo papa. 1. epist. 15.

Eccles. 18.

Nemini Ecclesiasticorum, nisi qui mixtum & merum habent imperium, licere exercere rem metallicam.

PRælatis autem, temporales Principatus dignitati Ecclesiasticæ annexos habentibus, non ad illorum lu- Cap. IX.

crum, sed ob ipsorum sustentationem Principatuum, eorundemq; conseruationem Iurium, ac bonum publicum, & vtilitatem incolarum, permittimus atq; concedimus, vt metallorum salisque fodinas habere, fouere, eisque (cum opus fuerit) necessaria suppeditare, & exindè temporibus suis emolumenta colligere valeant, ita tamen vt non ipsi, sed per alios eis præsint, neq; illis tantum inhient, vt propterea ab eis negligantur diuina, quæ illis omni modo sunt anteponenda. Alijs verò minoribus, cuiuscumq; sint conditionis, vel dignitatis, hoc ipsum, & huius generis quæcumq; alia prorsus denegamus, cum ipsi, non ob publicum, seu fiscale bonum, quibus nec ærarium, nec fiscus est; sed propter turpis lucri cupiditatem, huiuscemodi amplectuntur prohibitas, Clericoq; homine indignas negociationes. His tamen qui aliqua inopia laborauerint, ab Ordinarijs suis de sufficienti sustentatione prospiciatur. Si quis autem huic nostræ Constitutioni aduersum agere deprehensus fuerit, is nouerit pœnis, atq; censuris Ecclesiasticis ita in se animaduersum iri, vt intelligat ea enormitate nos haud mediocriter læsos esse, & data graui pœna alijs omnibus exemplo sit futurus.

Ne Clerici exerceant cauponariam.

Cap. X. ALiud quippiam ferè simile nostro succurrit animo omnes admonendi Clericos, præsertim Parochos, siue rurales, siue vrbanos, quod omittendum nullo modo existimauimus. Licet enim sanctæ literæ, Christus ipse, Apostoli, & Prophetæ, ac sacri Canones doceant, Clericos, præsertim Pastores, Parochos, & alios, esse debere hospitales: non tamen caupones, vt tabernam exerceant, vel œnopolium in domibus suis, præcipuè Parochialibus instituant, vina mensuratim diuendendo, rusticos, seu alios quosuis homines bibulos ad diurnas, nocturnásue potationes,

tiones, vel commeſſationes precibus, vel precio ſuſcipiãt: Cùm accidere ſoleat, vt non raró compotores illi mero æſtuantes, in omnem libidinem deſpument, & clamoſa vociferatione iubilantes, obſcœnas, petulantes, & nonnunquam apertè impias, ſub alicuius Pſalmi prætextu, cantilenas ſtentoreis vocibus cantando, aures omnium non ſolùm oppleant, verùm etiam inquietiores ad contemptũ religionis extimulent: Vel vt ſues gruniendo, & ructando homines afficiant fœda moleſtia: Vel vini furijs exagitati, omnis generis rixas, conflictus, & ſæpè clades committant: Adeò, vt locus ille hara, porcorum ſtabulum, omnis ſpurcitiæ, & fœditatis lerna, atri deniquè cacodæmonis latibulum potius, quàm domus religioſa, & Chriſtianorum ſacerdotum receptaculum videri poſsit. Cum itaque hinc reuera permulta offendicula, & mala exiſtant: tùm etiam ſacris Canonibus, ne vllus Clericus tabernam, aut ergaſterium habeat, rectè cautum ſit: Si enim huic generi hominum edendi, vel bibendi cauſa (niſi id peregrinationis neceſsitate fiat) tabernas ingredi nephas ſit: quis eorum citra ſummum dedecus, & exiſtimationis detrimentum, vino redolentem cauponem, ne dicamus impurum lenonem, agere poſsit? Quamobrem ſerio mandamus, atque iubemus, ſi qui noſtrorum Parochorum, vel aliorum ſacerdotum, tali quæſtu tabernario irretiti ſunt, ab eo abſtinere illico incipiant, nec eorum quiſquam porrò eiuſcemodi audere, in mentem inducat. Huius autem Conſtitutionis noſtræ non minus quàm præcedentis, Eccleſiaſticis pœnis, & cenſuris roborat ę, Parochos noſtros, cæteroſq; Clericos memores eſſe iubemus.

c. nulli Clerico. cum c. ſequ. diſt. 44.

Quibus uinum ex annuis redditibus uenit, id non per ſe, ſed ſeculares perſonas uenundari licere.

Cap. XI. NOn prohibemus tamen quin omnes illi, vtriusque sexus Ecclesiastici, qui non minimam suorum prouentuum partem in vino colligunt, & ex veteri consuetudine, hactenus obseruata, ius publicè vinum vendendi habent, morem antiquum, quo ad vini venditionem, obseruare valeant: hac tamen conditione, ne per seipsos, sed per seculares aliquos, hoc vendendi munus expleant, & ne in proprijs domibus, in quibus ipsi Parochi, siue alij venditores Ecclesiastici habitant, quemquã potare permittant.

Clericos ab omni studio auaritiæ alienos esse debere.

Cap. XII. AT quoniam nullus Clericorum pietatis gratia, sed sola cupiditatis, & auaritiæ causa, ad supradictas mouetur negociationes, eos omnes, in quantum possumus, in Domino hortamur, atq; rogamus, & obsecramus, vt ab omni labe cupiditatis, & auaritię prorsus velint abstinere, & cauere, illasq; vt pestem vitare & fugere: quia nihil detestabilius in Clerico, præsertim sacerdote, quàm auaritia quæ omnium est causa malorum: ex eo enim tempore quo abominabile hoc vitium in Ecclesia Dei pullulauit, atque succreuit, quemadmodũ ad Rusticum Narbonensem Diuus ait Hieronymus, perijt lex de Sacerdote, & visio de D. Hieron. Propheta. Et hoc ideò quòd nemo Deo possit seruire & mammonæ: aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget: aut vnum sustinebit, & alterum contemnet. Vbi est enim thesaurus tuus, ibi & cor tuum. Recordentur verborum Apostoli dicentis: Nihil enim intulimus in hunc 1. Timoth. 6. mundum: haud dubiũ quòd nec auferre quid possumus. Habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem.

ditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes, errauerunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. Tu autem, ô homo Dei, hæc fuge, sectare verò iustitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, & mansuetudinem.

Clericos temulentiam, & crapulam, ceu uenena fugere debere.

CÆterum si Deus eos, qui tempore veteris legis se diuinæ consecrarunt militiæ, sacerdotes præcipuè, atque leuitas, vino & omni quod inebriare poterat, eo præsertim tempore, quo tabernaculum testimonij, seu atrium interius ingressuri erant, abstinere iusserit, atque sub pœna mortis præceperit: quando nobis, nostrisque Clericis vinum erit bibendum, qui Deo consecrati quotidiè fermè diuina, non in figura, sicuti illi, sed realiter, & in veritate tractamus? Si igitur bibentes vinum sacerdotes, durum videtur exspectare iudicium: de his qui inebriantur quid fiet? illis præsertim, qui sic ebrij tempore diuinorum ingrediuntur Ecclesiam, propriam ibidem, cum aliorum offensione, in conspectu Saluatoris nostri IESV CHRISTI & sanctorum Angelorum, ostentantes insaniam, à vino generatam. Quamobrem tàm detestabile vitium, crapulæ scilicet, temulentiæ, ebrietatis, ac compotationis, quantum in nobis est, auertere à Clero nostræ Prouinciæ desiderantes, vt nostræ conscientiæ satisfaciamus, & Concilio Tridentino pareamus, subditorumque saluti consulamus, serio mandamus, cum sacerdotem, diaconum, vel subdiaconum, vel cuiuscumque ordinis, qui se inebriauerit, aut quem ebrium posthac publicè fuisse, vel ad æquales haustus potando certasse constiterit, per Ordinarios suos Iudices, pro qualitate delicti, ita puniri, vt cæteri illius exemplo, ab hoc crimine auocentur. Quòd si aliquis præ-

Cap. XIII. Num. 6.

Leuit. 10. & Ezech. 44.

Sess. 22. c. 1. Decret. de Refor.

missorum à crapula & ebrietate, post alteram punitionē non abstinuerit, nec monitus à suo superiore destiterit, hunc volumus vsq; ad condignam satisfactionem, quam cuiuslibet Episcopi nostræ Prouinciæ arbitrio committimus, ab officio & beneficio suspendi.

Vt, nisi peregrinationis necessitate compulsi, tabernas & œnopolia non ingrediantur.

Cap. XIIII. VT autem causa amputetur, quæ sępius presbyteros, & cæteris Clericis occasionem dedit, vt crapulæ dediti, etiam nimio vino persunderentur, præsertim verò in popinis, atq; tabernis publicis, vbi non rarò sine omni pudore, etiam in conspectu Laicorum, epotandis calicibus student, alter alterum ad bibendi certamen prouocando, qua re non tantum alios perniciosè offendunt, sed etiam ebrios, contentiosos, clamosos, sicuti rudentes asini, gesticulatores, obscœnos, tàm lingua quam pedibus titubantes, ita, vt ille dicit, neq; pes, neq; mens officium faciat, se omnium risui & contemptui exponant: & quis omnia, quibus se vitijs bibuli illi contaminant, recensere possit? cùm ebrietas omnium vitiorum lerna sit, & D. Augustino teste, in vtroque sexu cuncta mala appetat, & nefanda committat, & vt Apostolus ait, regna cœlestia appetentibus denegat. Ideò non tàm sacrorum Canonum, quàm etiam Antecessorum nostrorum Archiepiscoporum Salisburgeñ. statuta & ordinationes sequentes, mandamus, vt Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi, Monachi, vel quicumq; Ecclesiastici, edendi, vel bibendi causa, & omnino sine causa euidenter rationabili & honesta, tabernas publicas, aut loca vicina tabernis seruientia, vel aliâs publica, nisi peregrinationis necessitate compulsi, non ingrediantur: quòd si fecerint, iuxta arbitrium Ordinariorum, secundum grauitatem delicti, grauius, vel leuius puniantur;

D. August.
1. Corinth. 6.

tur; ita tamen, quòd Ordinarij, in puniendis ebrijs, non sint nimium remissi. Quòd si quis deprehensus consuetudinem hanc malam nõ deserat, per sententiam sui Episcopi priuetur beneficio, si quod habet, si autem non habeat, carcere puniatur: neq; ad exercitium ministerij sui, ac vini potionem admittatur, donec spem & fidem dederit, se in posterum abstinere velle.

Quibus conuiuijs interesse liceat Clericis, & quomodo illic se componere debeant.

NOn vetamus tamen, quin sacerdotes, ac reliqui Clerici, amicitiæ, charitatis, confabulationis, beneuolentiæ gratia, possint se mutuò, & etiam seculares amicos bonæ famæ viros, quandoque non in hospicijs publicis, sed in proprijs, aut amicorum domibus, ad refectionem inuitare, siue ab ipsis inuitari, & inter se, absque Dei & proximi offensione lætì esse: dummodo ebrietatem omnium vitiorum fomitẽ, & nutricem deuitent, & præ oculis Deũ semper habeant: inter conuiuandũ modestiam, & mediocritatem adhibentes, omnem luxum fugiant: ne de patrimonio crucifixi, se inimicos faciant crucis Christi, sicuti faciunt illi quorum Deus venter est, qui terrena tantùm sapiunt, & non diuina: illudq; D. Gregorij præ oculis semper habeant, qui ait: Conuiuia communia quæ ex intentione impendendæ charitatis fiunt, non esse vituperanda, sed laudanda: veruntamen sciendum esse: quia tunc ex charitate veraciter prodeunt, cùm in eis nulla absentium vita mordetur: nullus ex irrisione reprehenditur: nec in eis inanes secularium negociorum fabulæ, sed verba sacræ lectionis audiuntur: cùm non plus quàm necesse sit, seruitur corpori, sed sola eius infirmitas reficitur, vt ad vsus exercendæ virtutis habeatur: hæc itaque si vos in vestris conuiuijs agitis, abstinentium (fateor) magistri estis.

Cap. X V.

Philip. 3.

Epistola 37. li. 2. ad Natalem d. 44. c. Conuiuia.

Ex Conc. Maticeñ. siue iuxta aliam literam Naneteñ, quod & recitatur. d. 44.c. quando. Luc. 14.

estis. Ad conuiuium itaq; congregati presbyteri, quisquis eorum, vel loco, vel eruditione, vel ætate dignior est, is preces ad benedicendum mensæ incipiat, cæteri respondeant quo facto, quisque vt sibi commodum videtur accumbat, ita tamen, vt digniori suus honos reseruetur, ne si quis temerè, vel incogitantius agat, illud Christi audire cogatur, surge amice, & da locum huic. Inter comedendũ adsit, qui ex sacris quid legat, ita vt pariter cum corpore, etiam anima alimentum capiat. Sumpto cibo, Hymnus dicatur, exemplo Christi. In summa, quod ad locum conuiuij attinet, ea ratione vtantur Clerici, ne ex infami angulo, infamem contrahant maculam, & sacram personam vituperio exponant.

Alea probibetur Clericis.

Cap. XVI. Exod. 32. Vt in tit. ff. de aleæ lusu, & aleatorib. l. vlt. C. de religios. & sumptib. fun. & aleatorib. Et Auth. de Sanct. Episcopis & Cler. §. Interdicimus. Sess. 22. cap. 1. Decr. de Refor.

VInum ac commessationes plerumque sequitur ludus, dicente scriptura: sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere. Cùm igitur ludus, seu alea, etiam de iure ciuili Laicis prohibita sit, adeò, vt non solùm lusores, verùm etiam inspectores puniantur, & pecunia hoc modo perdita, iure possit repeti: quanto minus huic & alijs similibus ludis se immiscere licebit Clericis? quibus Imperator Iustinianus idem ipsum peculiariter interdicendum censet. Quare Nos. S. Tridentini Concilij Canones, atq; statuta Prouincialia & Synodalia sequentes, volumus, ne Clerici in maioribus Ordinibus constituti, ad aleas, taxillos, vel chartas, neq; etiam in priuato lucri gratia in pecunias ludant: quinimò vel ludos voluptuosos, occasione quorum sub quadam ciuilitatis imagine, ad procacitatis materiam deuenitur, penitus improbamus. Cui nostro statuto si quispiam contrafecerit, iuxta Canones puniatur. Et si quis sæpius, vel in hospitio publico, aut alias palàm itidem perpetrauerit, duplici pœna plectatur.

De

De continentia Clericorum.

VLtimò, quia ex superfluis commessationibus, atque ebrietatibus communiter carnis ardor commouetur, dicente scriptura: Nolite inebriari vino, in quo est luxuria, ideò non indignum iudicauimus, post illorum narrationem, & huius immediatè habeamus rationem; præsertim cum non paruo hæc res egeat remedio; eo quòd permulti in hac nostra Prouincia circa hoc delinquant Clerici. Licet enim quàm plurima super eorundem Clericorum, atque Monachorum ac Monialium continentia, diuersa sanctorum Patrum, atq; Antecessorum nostrorum salubria emanauerint statuta, atque Decreta; quæ tamen, ob corruptissimam hominum naturam, & ad quæq; vitia procliuitatem, raro satis ad effectum sunt traducta, ita vt in eodem detestandæ libidinis Clerus vsque adeò insorduerit fœtore, donec callum contraxerit, & in peruersam sit deductus consuetudinem. Nos qui quasi vndecimam circa horam in Domini Sabaoth missi sumus vineam, vt de illa extirpemus nociua, nostro cupientes satisfacere muneri, decreuimus hanc vineæ partem, nobis commissam, in quantum cunctorum largitor nobis vires suppeditauerit, ab omnibus expurgare immunditijs: Quod vt præstemus, hac sancta Synodo approbante, necessarium duximus aliquid, non autem nouum, sed à veteribus nobis traditum, repetere atq; renouare. Quare Clericos omnes, sacris præsertim initiatos, primò hortamur, rogamus, & per viscera Saluatoris nostri IESV CHRISTI obsecramus, ne impudicitijs amplius indulgeant, neq; concubinis adhæreant, sed vniuersi continenter & castè viuere studeant, quatenus in conspectu omnipotentis Dei, puro corde tantum sacrificium offerre, sanctissimū Sacramentum administrare, & dignè sacrificanti inseruire valeant, cuius causa ab omni etiam iubentur Matrimonio abstinere.

Cap. XVII. Ephes. 5.

1. Corinth. 7. nere. Si enim Paulus Apostolus etiam Laicos coniugatos admonet, vt aliquanto tempore ab vsu coniugali abstineant, quo commodius vacent orationi: quanto magis sacerdotes, quotidiè ad altare Dei astantes, veluti pudicitiæ & castitatis custodes, à coniugio, & carnis operibus vacare debent? Vnde & Iustinianus Rom. Imp. Clericis matrimonia non conuenire dixit, non solùm ob carnis libidinem, sed & ne liberi, ac nepotes ipsis facesserent negocium, & in sacris peragendis irritarent. Conuenit enim (inquit idem) huiusmodi eligi, & ordinari sacerdotes, quibus nec liberi sint, nec nepotes: etenim fieri vix potest, vt vacans huius quotidianæ vitæ curis, quas liberi creant parentibus maximas, omne studium, omnemq; cogitationem circa diuinam liturgiam, & res Ecclesiasticas consumat; tùm etiam indecens esse, Clericum in propriam sobolem, & cognatos impendere facultates, quas pij homines summa in Deum spe ad sanctissimas Ecclesias adferunt vt in pauperes, & egentes, aliosque pios vsus consumantur: & sacerdotem affectionibus carnalium liberorum, cùm ipse fidelium spiritualis pater sit minimè impeditũ esse oportere. Quid quæso hoc aliud est, quàm quod Apostolus ait eum qui sine vxore est, sollicitum esse de ijs, quæ Domini sunt: qui verò vxorem habet, solicitum esse de ijs, quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori, & talem propterea diuisum esse. Quamobrẽ Clericos nostros à fœminarum consuetudine, & commercio segregatos esse, tùm Ecclesiæ nascentis antiquissima consuetudo, tùm alia quoque grauiss. nos mouent exempla. Quod si verò preces nostræ & admonitiones, in aliquibus duræ ceruicis, locum non habituræ sint, præcedentis Synodi Salisburgeñ. vestigia sequentes eis omnibus & singulis cuiuscumq; sint præeminentię dignitatis, ac conditionis, etiam monachis, itidem obseruari mandantes sub pœnis à Concilijs, præsertim Tridentino sancitis; quas vnà cum pœnis

Auth. sed neq; curialem. c. de Episcopis & Cler. & Const. Græca in prætermiss. post. l. repetita, c. eod. tit.

1. Corinth. 7.

De Contineñ. Cler. & cõcub. c. primo.

Concil. Trid. Sess. 25. c. 14.

Iuris

Iuris contra inobedientes exequi ordinamus atque præcipimus. Et si forsan in non beneficiatis executio, quæ de fructuum suspensione, aut beneficiorum priuatione aliquid statuit, fieri non posit, volumus tamen illorum pœnas esse suspensionem ab executione ordinis, & priuationem emolumentorum, quæ sui ministerij ratione alicui dantur, ac inhabilitatem ad beneficia & dignitates futuras. Et si quis prorsus incorrigibilis reperitur, perpetuæ depositionis pœna plectetur. Ad quas tamen pœnas gradatim per superiores procedi debet, instar graduũ in Decretis supradictorum Conciliorum obseruatorum.

Quo Clerici non solùm à publicis tabernis, sed & Concubinarum fœdo conuictu abstineant, ea quæ sequuntur seruare illis præcipitur.

ET quia per nostram Prouinciam nonnulli, quinimò infiniti sunt Clerici, Ecclesiarum rectores, & alij sacerdotes simplices, quorum aliqui sub colore cibum quotidianum sumendi, publica etiam cum plebeijs hominibus, & horis extraordinarijs, sæpe, & vtinam non quotidiè, ad compotandum ingrediuntur hospitia, in quibus post longas potationes, communiter in profana incidunt colloquia, & sæpè ad verbera, ac quandoque ad arma, & vulnera deueniunt: Alij verò tabernas euitare putantes, in proprijs ædibus cibum capiunt, & sub prætextu rei familiaris, mulieres, & plerumque suspectas, conducunt, quas honestatis, & cuiusdam coloris gratia, coquas nominant, easque perindè, vt vxores proprias fouent, aliquando etiam, vt accepimus, cum illis clàm, adhibitis quoque clandestinis testibus, Matrimonium prætensum, & quod ipso iure nullum, sed sacrilegium est, contrahunt, fatuas illas mulierculas vanissima quadam honestatis vmbra ludificantes, Cap. XVIII.

atque in fraudem tàm diuini quàm humani iuris promittunt, matrimonium eorum hoc modo contractum, indissolubile fore, liberosq; ab ipsis procreandos legitimè natos iri: quin patiuntur insani illi homines scortilla sua, à se, tanquam à maritis, publicè denominari, quo quid absurdius, quid etiam nefarius dici potest? Huic itaq; impudentiæ occurrere volentes, ea quæ sequuntur sancienda duximus: & obseruari, sub pœnis non solùm superius de concubinarijs, & tabernas visitantibus atq; alijs à supradictis Concilijs statutis, sed & grauioribus, mandamus atque præcipimus.

Sacerdotes ampliorem alentes familiam, quibus œconomis uti debeant.

Cap. XIX. Constituimus autem, vt sacerdotes omnes, ij prȩsertim, qui amplam habent familiam, pecora & prȩdia, vt plerunq; habent rurales Parochi, qui in proprijs ædibus sibi & suis domesticis debent prouidere de cibis aliquam adsumant mulierem consanguineam, veluti matrem, sororem, amitam, vel neptem: dummodò adultiores sint, & nulla infamia, vel aliàs sinistra suspicione laborent: Qualem si quispiam sacerdos habere non potuerit, ei concedimus, vt aliquam aliam bonæ famæ, nuptam, & honestam, cum viro marito suo conducat mulierem, ad minus quadragintaquinque annorum, vt vterq;, ipsa quidem in his quȩ sunt mulieris, & maritus in alijs inseruiat officijs. Vix enim huiusmodi reperietur sacerdos, qui iuxta fœminæ coquinariam operam, non etiam indiguerit seruitio virili. Quamobrem haud mediocriter ijs consultum arbitramur, si rei suæ domesticæ, vel per cognatas, vel alias suspicione carentes personas, quæ castitatis, seu continentiæ sacerdotalis testes esse possint, consulant: quod si præstiterint, Deum non offendent, & mundum non scandalizabunt,

bunt, propriæque conscientiæ satisfacient, ac suæ necessitati consulent.

De conuictu priuatorum Sacerdotum.

ALijs verò Sacerdotibus simplicibus, quibus familia non est, neque etiam, si habere cuperent, illam ex defectu redditiuum sustentare valent, mandamus vt supra: quòd si in oppidis, aut villis degerint, ibidem Parochialibus Ecclesijs seruientes, quemadmodum sunt Cooperatores, vel aliâs simplicia beneficia habentes, vt tales omnes apud Parochos eorum locorum sumant cibum; nisi quispiam in domo habitaret paterna, aut consanguineorum absque scandalo: tunc vt ibidem apud suos perseueret, concedimus. In ciuitatibus autem, vbi frequens sacerdotum, eorum maximè qui nuncupantur Vicarij, solet esse numerus, quibus difficile caderet, propter ipsorum multitudinem, apud Parochos cibum capere, statuimus, vt in qualibet ciuitate (cuius rei curam habebunt Ordinarij) vna, vel duæ, aut plures, iuxta necessitatem ipsorum sacerdotum simplicium, conducantur domus, in quibus pariter conuictitent, atque habitent. Quod vt commodè fiat, hic obseruabitur modus: Vnicuique enim tali domui conductæ, siue ad hoc opus pium determinatæ, aliquis optimæ opinionis vir, prudens, & coniugatus, cuius vxor nō sit infamis, aut suspecta, præficietur: qui in eadem domo, vnà cum vxore & familia seperatim habitet, & Clericis eandem domum incolentibus, in vna mensa, vel pluribus, vt ipsorū numerus postulauerit, de cibo prouideat. Similiter cum aliquis decubuerit, vt ei de omnibus prospiciat necessitatibus. Ipsi verò domus procuratori vel œconomo, hebdomadatim pro vno quoque illorum, ex eius redditibus tantum dabitūr, quantum ab Ordinarijs locorum fuerit constitutum. Præterea ordinamus quoque, ne in tali- Cap. XX.

bus conductitijs domibus, inter ipsos sacerdotes, vel alios Clericos ibidem commorantes, excitentur tumultus, vt in qualibet tali domo, vnus ex ipsis, qui Ordinario aptior visus fuerit, constituatur, cui parere reliqui teneantur.

Comminatio in præuaricatores.

Cap. XXI. IN his autem omnibus & superioribus huius Constitutionis capitulis, si qui transgressi fuerint, omnino iuxta nostras sanctiones, absque remissione puniantur. Et si Officiales, Capitula, Præpositi, Abbates, Archidiaconi, Decani (etiam rurales) in puniendis, siue annotandis & Ordinarijs denunciandis transgressoribus, ac conseruandis statutis nostris, desides, suique immemores esse voluerint officij, Nos, nostrique Coëpiscopi, non tantùm erga trangressores ad pœnas debitas procedemus, sed & negligentiam surrogatorum nostrorum supplentes, in ipsos, iuxta demerita negligentiæ animaduertemus strictius; ita quòd sic contra negligentes Officiales nostros procedetur, quemadmodum circa alios est constitutum. Et si ipsi transgressores fuerint deprehensi, in duplo ab Ordinarijs suis plecti debent, vt subditi exemplum sumant.

De coniugio Clericis uitando &c.

Cap. XXIII POstremò cum nonnulli in sacris constituti, omni timore Dei prorsus postposito, contra propriam conscientiam, omnemque æquitatem, ac omnia iura, Ecclesiæque Catholicæ consuetudinem, cum maximo fidelium scandalo, se mulieribus publicè & solemniter iure matrimoniali (proh dolor) copulant, atque coniungunt: quorum impietati succurrere volentes, cum sacris Canonibus declaramus, huiuscemodi in sacris constitutorum copulas, non nuptias, neque matrimonia esse, sed contubernia, ab omni Christiana pietate aliena, filiosque ex tali detestando

Ex c. 4. de Clericis coniug.

connubio

connubio procreatos, non legitimos, sed ab omni hæreditate paterna alienos: mandantes omnibus & singulis in sacris constitutis, sub pœna priuationis omnium beneficiorum illicò incurrenda, & alia ab Ordinarijs, illis tanquam hæreseos labe infectis imponenda, ne quisquam tantam temeritatem & flagitium audeat committere; & si quis sui status immemor hactenus præuaricatus fuerit, infra spatium quindecim dierum, ab huius constitutionis publicatione, relicta vxore scortatoria, pœnitentiã agat, & à suo Ordinario, præmissa abiuratione, tantæ enormitatis absolutionem accipiat. Si quis enim (inquit sacrosancta Synodus Tridentina) dixerit, Clericos in sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares, castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumq; validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel voto, & oppositum nil aliud esse, quàm damnare matrimonium, posseque omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt se castitatis, etiam si eam vouerint, habere donum, anathema sit; cum Deus id rectè petentibus non deneget, nec patiatur nos supra id, q̃d possumus, tentari.

Ex c. cum multa. q. vlt. cau. 15. & ex glo. ibidẽ.

Sess. 24. can. 9.

DE OBLIGATIONE ET modo Canonicas dicendi horas. Const. XXVIII.

Clericos ad horarum Canonicarum preces astringi.

QVoniam, vt supra dictum est, militiæ nostræ clericalis arma, non carnalia sed spiritualia sunt, inter quæ cum orationes primum teneant locum, D. Augustino dicente, gloriosissimã Christiani pugnam esse orationem, qua pro nostris & Christiani populi peccatis apud Deum incessanter instare debemus, diuina attestante maiestate;

Cap. I.

In serm. 2. fer. 6 post 3. Dominicã quadrage.

Leuit. 5. iestate: si peccauerit anima, agat pœnitentiam pro pecca-
Ioël. 3. to, orabitque pro ea sacerdos: & alibi, Inter vestibulum & altare plorabunt sacerdotes ministri Domini, & dicent, Parce domine, parce populo tuo, & ne des hæreditatem tuam in opprobrium, vt dominentur eis nationes: Quare dicunt in populis; Vbi est Deus eorum? Omnes Ecclesiasticæ militiæ consecratos admonuisse pariter voluimus, se precibus supplicationibusque quotidianis Deo persoluendis addictos esse debere, illis præcipuè, quæ ab Ecclesia sunt antiquitus institutæ & nuper à sanctissimo D. N. Pio V. renouatæ: & quibus præcisè sunt obligati hi, qui sacris initiati, aut beneficijs dotati, vel religiosi

c. Eleutherius. cum c. seq. dist. 91. professi sunt: Ita enim sacri præcipiunt Canones, hoc

Psal. 118. Psaltes Dauid ipse innuit, septies in die (inquiens) laudem tibi dixi, Et iterum, media nocte surgebam ad confitendum tibi. Idem & religiosissimi legum latores suis suaserunt sanctionibus, dicentes: vt omnes Clerici, cuiuscumque Ecclesiæ sint, per se ipsi & nocturnas & matutinas, & vespertinas preces psallant: neque in absumendis tantùm Ecclesiæ facultatibus Clerici videantur, titulum quidem Clericorum sustinentes, sed officium, quod in cultu domini Dei versatur, negligentes. Item Clericos ea re maximè constitui, vt suis precibus beneuolentiam Dei clementissimi Rebuspub. acquirant. Quam ob causam, nostros quoque Clericos admonitos esse volumus, vt obligationis huius immemores esse nolint, nisi in conspectu summi Dei, ingrati, vacui, & infideles ministri comparere velint. Cùm enim ipsius ministri, atque pro totius Ecclesiæ necessitatibus intercessores simus, si id ipsum agere neglexerimus, Deum optimum max. debita laude, & gratiarum actione, & Ecclesiam intercessionis fructu defraudasse, ac nos ipsos inutiles seruos reddidisse reperiemur: vt qui id, quod ex ministerio facere debuimus, non præstitimus. Vnde quia ex multis fide dignis edocti sumus testimonijs,

Cōst. Græca in prætermissis, post. l. repetita c. de Episcopis & Cleri.

stimonijs, non paucos beneficiatorum, & aliorum Clericorum sacris initiatorum, etiam sacerdotum, easdem horas Canonicas quotidiè celebrare non admodum curare, quinimò & nonnullos diuina Missarum solemnia, nec vnius horæ quidem precibus absolutis, & sæpius non inceptis, peragere non erubescunt, quod non tàm scandalosum, quàm impium planè est: quæ irreligiosa crimina, ceu piacula è medio tollere cupientes, sacrorum Canonum Decretis innixi, prioris Salisburgeñ. Synodi sanctione renouantes, hæc quæ sequuntur statuimus.

Clericum pœna amißionis fructuum teneri ad recitationem horarum Canonicarum &c.

IN primis, vt quilibet habens beneficium cum cura, vel sine cura, si vltra sex menses, ab obtento beneficio, diuinum officium dicere distulerit, legitimo cessante impedimento, beneficiorum suorum fructus, suos non faciat, pro rata omissæ recitationis horarum, sed eos tanquam iniustè perceptos, in fabricas huiusmodi beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur. Si verò vltra dictum tempus in simili negligentia contumaciter quis permanserit, legitima monitione præcedente, ipso priuetur beneficio: cùm propter officium detur beneficium: officium autem omittere quis intelligatur, quo ad hoc vt suspendi, & fructibus priuari posit, si in octo diebus illud bis saltem non perorauerit; quo ad beneficij verò priuationem, intelligatur is preces intermisisse, qui eas in quindecim diebus, bis saltem non celebrauerit: Quæ pœna in plura habentibus beneficia, toties quoties aliquis contrafecisse conuincatur, est repetenda; quorum omnium (quod grauius est) Deo insuper eos rationem reddere oportebit.

Cap. 11. Ex Concil. Lateraneñ. sub Leone x. Sess. 9. c. 9. Et præced. Salisbur. ti. De horis Canonicis c. 1.

Clericos in sacris constitutos non sacerdotes, intermittentes orationem horarum, suspendi à promotione sequentium ordinum.

Cap. III. QVi verò non beneficiatus, sacris tamen initiatus, eas ipsas horas prætermiserit Canonicas, præter peccatum mortale, quod totiens quotiens eas omiserit, committit, grauiter etiam à suo est plectendus Ordinario. Is enim si Subdiaconus fuerit, ad Diaconatum non promoueatur, sed vsque ad proximum tempus celebrandorum Ordinum suspendatur: qui neque tunc erit admittendus, nisi sufficientes & fide dignas secum attulerit testimoniales literas, quòd à die suspensionis ipsas horas Canonicas diligenter perorauerit, negligentiamque præteritam studiosè emendauerit. Idem per omnia & circa diaconos hoc ipsum negligentes volumus obseruari, vt ab ordine Presbyterij donec negligentiam, & omissa emendauerint, atque diligentiam à se adhibitam patefecerint, suspendantur.

De pœna Sacerdotis simplicis negligentis horas Canonicas.

Cap. IIII. SI autem contigerit Sacerdotem aliquem tàm vecordem esse, quòd sui ministerij pensum absoluere præterierit, hunc volumus primò admonitione priuata per suum corripi Superiorem, ad quam si se non emendauerit, publicè perpetuę suspensionis pœna populo denuncietur. Quam contemnens, si ab ipsa publicatione intra mensis spatium ad cor non redierit, neque obedientiæ, & correctioni se submiserit exindè per nostras aut Coëpiscoporum nostrorũ Officiales, vel nos ipsos processu instituto, contra talem ad perpetuam suspensionem ministerij sacerdotalis sententialiter & summariè procedatur.

Ante

Ante Miſſæ celebrationem, matutinarum preces prius abſoluendas eſſe, & quæ pœna negligentes maneat.

SI quis demum ſacerdos diuinum Miſſæ myſterium tractare præſumpſerit, niſi prius matutinas preces ad minimum perorauerit, vltra grauem Dei, quam incurrit indignationem, ſui etiam beneficij fructibus, ſi beneficiatus fuerit, ad tres menſes carebit: ſi autem beneficiatus non fuerit, ipſo facto à Miſſarum celebratione quatuor menſibus ſuſpenſus erit, omniq́ue emolumento, quod indè fuiſſet conſecutus, priuabitur. Cap. V.

Vt Epiſcoporum Officiarij in huiuſmodi animaduertant negligentes.

VT autem hæc noſtra tàm neceſſaria conſtitutio, ſuum eò melius conſequi poſsit effectum, non tantùm noſtri, ac Coëpiſcoporum noſtrorum Officiales ſiue Vicarij generales, Archidiaconi, & Decani rurales, diligenter debent attendere: verùm etiam Monaſteriorum, & aliarum Eccleſiarum, Metropoliticæ, atq́ue cathedralium, & collegiatarum Prælatis, Decanis, & Capitulis iniungimus, & mandamus, vt & ipſi huic negocio vigilanter intendant, neq́ue eos, qui contra hanc fecerint conſtitutionem, inter ſe tolerare audeant. ſed hi ad quos de iure, vel conſuetudine iſtud officij ſpectabit, pœnis præmiſsis contra delinquentes animaduertant, Cæteri verò proximioribus ſuis ſuperioribus denuncient, aliâs in celatores, tanquam participes criminis, ad debitas pœnas procedetur. Omnes autem pœnas pro qualitate dilicti, vel minuere, vel mutare, cùm videbitur, pro arbitratu ſuo Ordinarius poterit. Cap. VI.

De horis Canonicis cum deuotione perorandis.

Cap. VII. ILlud autem quàm diligentissimè mente tenere nostri debent Clerici, si suo satisfacere in Ecclesia voluerint muneri, vt non tantùm vocis modulatione, sed & cordis deuotione, iuxta illud sapientis, De omni corde suo laudabit Dominum, ipsas horas Canonicas curent absoluere, ne illorum numero asscribantur, de quibus ait Dominus, Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longè est à me: quibus oratio huiusmodi parum prodesse poterit: quia si cor non orat, secundùm vetus illud prouerbium, in vanum ferè lingua laborat: Propterea benè ait Apostolus Paulus: Nam si orem lingua, tantùm scilicet, absque mentali & cordis meditatione, spiritus meus, hoc est, voluntas quidem mea, quæ labiâ ad orandum mouet & impellit, orat, mens autem mea sine fructu est. Quid ergo est? (inquit idem) Orabo spiritu, orabo & mente: Psallam spiritu, psallam & mente: Hoc est, non solùm vocali locutione, mota à voluntate, sed & mentis eleuatione orabo. Nam quum psallere idem sit quod canere, orationem sonat vocalem, quæ à mentis meditatione separata omnino non debet esse, si quis spiritu & mente vnà cum vocis modulatione cupit orare, vt oratio grata fiat coram diuina maiestate.

Eccles. 47.

Esa. 29. & Matth. 15. & Marc. 7.

1. Corinth. 14.

DE CLERICIS PEREGRINIS, & alijs, absq; suorum Ordinariorũ dimissorialibus literis, ab alienis Episcopis ordinatis. Const. XXIX.

Neminem

Neminem extraneæ nō solùm Prouinciæ, sed etiam Diœcesis (nisi deuotionis gratia, & uisis formatis fide dignis) ad exercenda sacerdotalia esse admittendum, nisi à suo Ordinario &c.

QVantum malum plerisque Ecclesijs nostris hisce temporibus accesserit, ex inordinata, ac nimium licentiosa acceptatione presbyterorum, maximè peregrinorū, & incognitorum, nemo est qui nesciat. Quod si antiquissimos Canones, atque sanctorum Patrum traditiones reuoluerimus, statim inueniemus, quanto labore semper desudauerint, ne hic Episcopus alterius Clericum, eo inconsulto colligeret: vel peregrinis, ignotis & vagantibus Clericis, inter notos daretur locus: honestati enim contrariū est, & à Patrum institutionibus alienum, sine consensu Episcoporum, Clericos aliarum diœcesium indifferenter in Ecclesijs admittere. Volentes igitur mala futura (vt tenemur) præcauere, ac maiorum vestigia imitari, sacrorumque Conciliorum, maximè Tridentini Decreta amplecti, præsenti edicto, de consilio nostrorum Coëpiscoporum concluso, prioris Synodi Salisburgeñ. Constitutionem, hac de re factam, renouando, omnibus & singulis tàm Prælatis, Capitulis, presbyteris, curatis, & non curatis, quàm Laicis, ius patronatus ad vnum, vel plura beneficia habentibus, cæterisque omnibus per nostram Prouinciam vbilibet cōstitutis districtè prohibemus, ne aliquem alienę Prouinciæ presbyterum, neque etiam eum qui licet Prouincialis fuerit, de vna tamen in alteram diœcesim, etiam eiusdem Prouinciæ peregrinatur, in Vicarium, Prouisorem, Cooperatorem, aut Capellanum, in Ecclesia, vel beneficio suo, nec non in castra, villas, seu domos pro exercendo officio sacerdotali assumant, non ad diuina, nisi deuotionis causa, & visis formatis in forma fide digna, ad-

Cap. I.

Sess. 23. cap. 16. Decret. de Reform.

Conc. præced. Salisb. de Cle. pereg. c. 1.

mittant, nisi sufficienter, & in scriptis doceat, & coram Officialibus, Archidiacono, aut Decano nostro aliquo rurali, sub cuius ditione morabitur, de susceptione omnium ordinum, tàm minorum quàm maiorum fidem faciat, offeratq́; literas testimoniales, ab Episcopo suo, aut illo, ex cuius diœcesi proximè recessit, continentes quidē, quòd in fide Catholica, & vnitate sanctæ Roman. Ecclesiæ permanserit, & in ea adhuc duret: Item à quo victus, siue sustentationis honestæ prouisionem, seu titulum habeat: nec non & vltimam causam, quare in hanc Prouinciam nostram se receperit. Quod si Officiales, Archidiaconi, vel Decani rurales, nostræ, aut aliorum Coëpiscoporum nostrarum diœcesium, & hi qui ratione talium admissionum à nobis Ordinarijs commissionem, vel mandatum habebunt, Clericum aliquem, & maximè sacerdotem, sic, vt præmissum est, peregrinū, vel extraneum, aliter, quàm iam diffinitum est, ad exequendum officium & ministerium suum admiserint, priuentur statim officijs, & facultate, quam ab Episcopis suis habuerint, & nihilominus pro arbitrio Episcopi puniantur; Clerici verò & sacerdotes, qui sic furtiuè Prouinciam nostram, aut alienam diœcesim irrepserint, ab eadem Prouincia nostra, vtpotè illis aliena diœcesi perpetuò excludantur.

Ab alienis Episcopis, absq́; suorū Ordinariorum dimissorijs, quomodocumq́; ordinatos, ad sacerdotium non admitti: nisi Ordinarijs suis, uel eorum Vicarijs generalibus sese præsentarint &c.

Cap. II. QVoniam euenire soleat, vt nonnulli temerarij, eruditionis, morum, & vitæ non satis probatæ, aut alioqui Ecclesiasticis obnoxij censuris, conscientiam & examina eorum, quibus noti sunt, subterfugientes, aut ad alios pro dimisso-

dimissorialibus literis impetrandis accedant, vt absq; pręuio examine vbiuis locorum possint ordinari; aut (quod peius est) ad remotiores se conferant diœceses, vt ab ignotis Episcopis ordines quo possunt dolo & fraude extorqueant, vt ita ordinati domum redeuntes, in nostra Prouincia ministare valeant. Quorum fraudem, & temerariā audaciā reprimere volentes, mandamus omnibus Abbatibus, Prępositis, Archidiaconis, Decanis, maximè ruralibus, Parochis, Parochorumq; Cooperatoribus, siue Vicarijs, reliquisue sacerdotibus, ac sacristis, & æditwis, atque omnium vtriusque sexus Monasteriorum Præfectis, siue ministris, nec non & omnibus Laicis cuiuscumq; sint dignitatis, præeminentiæ, & conditionis, capellas in suis domibus, arcibus, siue palacijs habentibus, ne (si fuerint Ecclesiastici) sub pœna amissionis omnium dignitatum, graduum, & beneficiorū (sed si Laici) sub pœna excommunicationis latæ sententiæ eo ipso incurrendæ, aliquem talium alicubi locorum diuina celebrare, neque Sacramenta ministrare permittant, aut eis concedant: nisi prius suo Ordinario Episcopo, vel illius Officiali, siue Vicario generali se præsentauerit, & ab eo quod admitti debeat testimonium patentibus literis obtinuerit.

De examine eorum qui aliundè ferunt dimissoriales, & qua pœna fraudulenti sint afficiendi.

IPsi autem Episcopi, siue eorum Officiales, aut Vicarij generales, cum taliū aliqui se eis præsentauerint, in primis vbi, & à quibus, ac quomodo sint ordinati, diligenter inquirent. Et si quispiam literarum dimissorialium ab aliquo Legato, siue Nuncio Apostolico obtentarū vigore, alibi fuerit sacris initiatus, is tunc interrogetur, quam ob causam nō suum, pro ipsis ordinibus suscipiendis, vel saltem literis dimissorialibus impetrandis, quemadmodum Cap. III.

omnes iubent Canones, accesserit Ordinarium. Qui si aliquam legitimam, iustam, & rationabilem, ac sufficientem, testibus idoneis comprobatam adduxerit causam, illicò admittetur, atque ei admissionis literæ gratis dabuntur: Si verò nullam ob causam, sed propter improbos mores, vitæque inhonestatem, vel eruditionis insufficientiam, aut aliquod Canonicum impedimentũ repertus fuerit (quod per examen debet fieri) sui Episcopi conspectum subterfugisse, & mendacijs, ac fallacijs à Legato, siue Nuncio Apostolico, literas dimissorias obtinuisse: septem diebus carceribus, subtracto vino plectetur, & à sacrorum ministerijs, eò vsque quò omne canonicum euacuauerit impedimentum in ipso repertum, arceatur. At si quispiam inuentus fuerit, à nullo literis dimissorijs impetratis, dolo, vel fraude, siue aliter quomodocumque, ab extraneo ordinatus fuerit Episcopo, per integrum mensis spatiũ carceri mancipabitur, tribus diebus in hebdomada panis & aquæ ieiunio affligendus: deindè non solùm vsque ad canonicorum impedimentorum, quorum causa sui Episcopi censuram subterfugerat, euacuationem, verùm etiam ad maiorem ipsius delinquentis pœnam diutius, & quandiu, iuxta Tridentini Concilij decisionem, proprio Ordinario videbitur expedire, sit suspensus.

Sess. 23. c. 8. Decret. de Refor.

Vbi, & quomodo puniti tempore suspensionis degere debeant.

Cap IIII.

NE verò huiuscemodi suspensi interim eant vagabundi, neque in suorum corporũ necessitatibus quicquam patiantur detrimenti, tùm vt in moribus & literis, disciplinaque Ecclesiastica melius erudiantur, in aliquibus illarum Diœcesium reponi debent monasterijs, à quibus nõ tantùm victum, sed & amictum capiant, & ipsi vicissim, ne illis frustra graues efficiantur, illorum locorum conuentua-

uentualibus, in horis Canonicis, atque alijs diuinis officijs decantādis, siue celebrandis, sacrorū Ordinum functionibus, quibus sunt suspensi exceptis, esse tenebūtur auxilio.

DE VITA REGVLARI utriusque sexus religiosorum, Canonicorum regularium, & monachorum, etiam mendicantium. Const. XXX.

Præfatiuncula, siue exhortatio ad sequentium obseruantiam.

CVm monasteria ea de causa sint instituta, vt diuini cultus sint velut officinæ, Christi Ecclesiæ splendor, pietatis, innocentiæ, prudentiæ, & virtutis specimen, hominum eruditorum fontes, atque pauperum hospitia, summoperè, quinimò necessariò (vt inquit & Synodus Tridentina) curandum est, ne quæ hactenus in pia eorū perseuerarunt institutione, desolentur, sed omnino foueantur, & vbi ipsorum vetus & regularis disciplina est collapsa, omni modo instauretur. Quod vt fiat, omnes Abbates, Præpositos, Priores, Decanos, Abbatissas, Priorissas, cæterosque quorumcumque monasteriorum Præsides, in Domino seriò hortamur: & si exhortatio nostra in aliquibus fructum parere non poterit, cum sacro Tridentino Concilio ipsis omnibus præcipimus sub pœna priuationis omnium graduum, & alia positiua à suis Ordinarijs imponenda: vt suos subditos, & seipsos, ad Regulam, quam professi sunt, præscriptam, vitā instituant, & componant, atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectio-

Cap. I.

Sess. 25. c. 1. De reg. & Mon.

Loco vt sup.

nem,vt obedientiæ,paupertatis,& castitatis,& si quæ alia sunt alicuius regulæ,& ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, nec non ad communem vitam,victum,& vestitum conseruanda pertinentia, fideliter obseruent. Et ne in quoquam prætereatur, Ordinarij, & superiores alij, omnem adhibebunt diligentiam, præsertim in ipsorum Monasteriorũ visitationibus, quas opportunè instituere non prætermittent. Vt autem omnium Monasteriorum vtriusque sexus, Ordinarijs subiectorum, Præfecti, nostram apertius intelligant mentem, nonnulla quæ nobis, nostrisq; Coëpiscopis restauratione,atq; emendatione necessariò videntur digna,ipsis præscripsimus,omnino executioni mandanda: quæ non tàm ex sacro Tridentino Concilio, quàm ex priori Salisburgensi Synodo sunt desumpta, ita quòd nihil noui obtruditur, sed antiqua erunt renouata, & iuxta huius calamitosi temporis necessitatem accommodata.

Vt sui ordinis regulam teneant, ac ritè obseruent.

Cap. II. IN primis volumus & mandamus, vt vniuscuiusq; vtriusq; sexus Monasterij Præses, regulam quam cum alijs suis conuentualibus, siue Canonicis regularibus, aut monialibus, professus est, tanquam caput inter membra strictè teneat, & seruet, vt à suis subditis facilius seruari faciat; quia tunc verè cum Christo, cuius vices gerit in Monasterio, poterit dicere: Quicumq; vult post me venire, hoc est, sub mea disciplina esse, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidiè, & sequatur me. Et qui nõ accipit crucem suam, & sequitur me: nõ est me dignus. Quod si secus agerent, tales Præsides, meritò inter eos cõnumerandi forent, de quibus Christus ait, Dicunt & nõ faciunt: Alligãt enim onera grauia, & importabilia, & imponũt in humeros hominum, sibi subditorũ, digito autem suo nolunt eą mouere.

Matth. 16. Marc. 8. Luc. 9. Matth. 10. Matth. 23.

mouere. Nam subditi, (vti superius diffuse satis dictū est) exemplo magis trahuntur, quàm verbo: quapropter eis omnibus Monasteriorum Præfectis, vt sibi commissos, non solùm verbis, sed etiam exemplis, ac bonis operibus, ad suorum institutorum obseruationem velint inducere; quod fiet si ipsi vtriusq; sexus Prælati, quemadmodum in mensa, ita etiam in choro, atque cæteris omnibus actionibus (nisi grauiores occupationes obstēt) primi fuerint: at non ita, vt apud nonnullos Prælatos more peruersissimo receptum est, vt posthabitis ordinum Regulis, & Constitutionibus, vt meri Domini, & quasi fruges tantùm consumere nati, ad primos recubitus, & supremas cathedras primi cursitent, & non solùm à subditis, verùm etiam plerisq; alijs superbo titulo, vtpote clementissimi, vel (quòd pene in vulgatiori vocabulo est) gratiosi Domini, vel Dominæ (si Prælatæ sint) salutari gestiant, contra illud Saluatoris dicentis: Vos autē nolite vocari Rabbi: Vnus est enim Magister vester, omnes autem vos fratres estis. Qui maior est vestrum, erit minister vester. Summa enim Monachi (teste Isidoro) virtus est humilitas, summum vitium eius, superbia est. Si qui igitur ab hac monastica modestia, humilitate, solicitudine, ac pietate alieni esse deprehensi fuerint, tales ab Ordinarijs Episcopis, vel alijs suis superioribus omninò à suis amoueantur Prælaturis, & iuxta demerita, acerrimè, vt alijs sint exemplo, puniantur. Nam qui se exaltauerit (dicit Dominus) humiliabitur, & qui se humiliauerit, exaltabitur.

In Constitutione de Parochijs, atq; eorū Cooperat. c. 6.

Matth. 23.

De sum. bon. lib. 1.

Matth. 23.

Qui, & quomodo sint acceptandi, & non cogendi ad quenq; ordinem, & quòd ante ætatem legitimam nemo ad professionem suscipiatur.

Cap. III.

DEindè curabunt monasteria sua, iuxta cuiusq; necessitatem, pijs, honestis, religiosis, ac notis fratribus, vel sorori-

sororibus, non aduentitijs, & ignotis sustentare. Et si pro-
xx. q. iiij. c. praesens. fessos, quantum satis est, non habeant, dent operam, vt bonæ spei iuuenes ad habitum recipiant, ita tamen, ne aliquē cogant: nemo enim inuitus monasticis disciplinis subijci debet: quod si quidem aliquis non eligit, nec optat, id certè non diligit, quod autem non diligit, facilè contemnit,
Psalm. 53. nullum ergo bonum, nisi voluntarium, quapropter Dauid voluntariè se Deo sacrificaturum pronunciat: neque porrò ante ætatem legitimā, ad professionem quemquam accipiant: In quacumque enim religione, tàm virorum,
Sess. 25. cap. 15. De regular. & Mon. quàm mulierum (inquit sacra Synodus Tridentina) professio nō fiat ante decimum sextum annum expletum, nec qui in minore tempore quam per annum post susceptum habitū in probatione steterit, ad professionē admittatur. Professio autē antea facta, sit nulla; nullamq; inducat ob-
Ex Conc. Tridentino Sess. & ti. vt sup. c. 16. ligationem ad alicuius Regulæ, vel religionis, vel ordinis obseruationē, aut ad alios quoscumq; effectus. Finito autem tempore probationis alicuius, illius superior, eundē Nouitium, vel Nouitiam, si iudicauerit habilem ad profitendum, admittat; sin minus, è Monasterio dimittat.

De assumendis, & confirmandis monialibus.

Cap. IIII. Sess. & ti. vt su. c. 17. Concordat. c. puella, 20. q. 3. LIbertati verò professionis virginum Deo dicandarū prospiciens sancta Synodus Tridentina, statuit atque decernit, vt si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, maior duodecim annis sit, non antè eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quàm explorauerit Episcopus, vel eo absente, vel impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus, virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat, quid agat, & si voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritq; conditiones requisitas, iuxta monasterij illius & ordinis regulam, nec non monasterium fuerit idoneum,

idoneum, liberè ei profiteri liceat: cuius professionis tempus ne Episcopus ignoret, teneatur Præfecta monasterij, eum ante mensem certiorem facere: quod si Præfecta certiorem Episcopum non fecerit, quamdiu Episcopo videbitur ab Officio suspensa sit.

Nullam debere cogi, uel inuitam adduci ad ingressum Monasterij, uel habitum suscipiendum.

ANathemati pariter sancta Synodus Tridentina subijcit omnes & singulas personas, cuiuscumque qualitatis, vel conditionis fuerint, tàm Clericos quàm Laicos seu sæculares, vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, si quomodocumque coëgerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem inuitam, preterquam in casibus in iure expressis, ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscumque religionis, vel ad emittendum professionem; quique consilium, auxilium, vel fauorem dederint; quique scientes eam nō sponte ingredi monasteriū, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquo modo eidem actui, vel præsentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint. Simili quoque anathemati subijcit eos, qui sanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi, quoquo modo sine iusta causa impedierint. Eaque omnia, & singula, quæ ante professionem, vel in ipsa professione fieri oportet, seruentur non solùm in monasterijs subiectis Episcopo, sed etiam in alijs quibuscumque. Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ Pœnitentes, aut conuertitæ appellantur: in quibus Constitutiones earum seruentur.

Cap. V. Sess. & ti. vt su. c. 18.

De his, qui facta professione, ex ordine discedere cupiunt.

Cap. VI. Sess. & ti. vt su. c. 19.

QVicumque autem regularis prætendat, se per vim & metum ingressum esse religionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile, velitq; habitum dimittere, quacumque de causa, aut etiam cum habitu discedere sine licentia superiorum, non audiatur, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, & tunc non aliter nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram superiore suo, & Ordinario. Quòd si antea habitum sponte dimiserit; nullatenus ad allegandũ quamcumq; causam admittatur, sed ad monasterium redire cogatur, & tanquam apostata puniatur: interim verò nullo priuilegio suæ religionis iuuetur.

De cura erudiendi & informandi Monachos, & Monachas iuniores.

Cap. VII.

STatuimus etiam & ordinamus, vt in virorum monasterijs præter vitę regularis, ac cæremoniarum ordinis instructorem, qui eiusdem professionis, & maturus, prudens, ac exemplaris esse debet, alius quoq; vir pius, ac doctus habeatur, si ille ad hoc præstandum insufficiens, seu impotens fuerit iudicatus, qui nouitios, & alios iuuenes, in humanioribus instruat literis, deindè in liberalibus artibus: quia (teste sancto Hieronymo) monachus qui liberalibus in adolescentia est eruditus studijs, iugũ Christi collo suo imposuit. Et si qui inter eos bonæ fuerint indolis, alicuiusque expectationis, ad Vniuersitates benè Christianas aliquot annis Theologiæ operam daturi mittantur: ita tamen quòd illic non alio in loco, vti etiam Tridentinum determinat Concilium, quàm in monasterijs, & in habitu religionis, quam professi sunt, sub cura, & oculis honestorum præceptorum degant. At si quispiã eorum stupidior fuerit, quàm quod literarum doctrinam assequi posit, is in monasterio circa sacerdotij necessaria ad minus,

Ad Rusticum.

Sess. 25. c. 4. De regul. & Mon.

ad minus, vt fieri poterit, inſtituatur: quòd ſi nec ad ea percipienda fuerit aptus, tũc à ſacrorum ordinum limine, tanquam inutile pondus terræ, arceatur. Moniales verò vnam ex ſenioribus profeſsis, Deum timentem, & in regulis ac Conſtitutionibus ſui ordinis benè educatam, prudentem, patientem, & charitati ſtudentem, eligant, quæ nouitias, aliasq; iuuenculas, in his quæ ad ipſarum ſpectãt profeſsionem, inſtruat, & in lege Domini quotidie meditari doceat. Reliquæ verò moniales circa quodq; Monaſterium, habeant prædicatorem, qui ad minus omni die Dominica, earum Eccleſijs concionetur.

Vt religioſi utriuſq; ſexus circa diuina tàm diurna quàm nocturna officia, aliaq; munia Monaſtica diligentes ſint.

EOs quoque vtriuſque ſexus (non diſcernentes hîc nec maſculum, nec fœminam, eo quòd vnum omnia in Chriſto conſiſtant) religioſos admonere volumus, vt diuina officia tàm diurna quàm nocturna non ſolùm iuxta ea quæ ſuperius omnibus Eccleſiaſticis ſunt præſcripta, ſed etiam maiori cum diligentia, ac intimo ſpiritus feruore, quotidie abſoluant. Religioſi enim præ alijs debent inuigilare diuinis officijs. præcipiente hoc D. Gregorio: & inter leges quoque ciuiles benè ſancitum eſt, vt Monachi circa diuina miniſteria non ſint deſides, ſed alijs omnibus derelictis, Dei omnipotentis miniſterijs inhæreant, nocturnas, matutinas & veſpertinas preces pſallant. Quamobrem vniuerſalis Eccleſia ordines monaſticos ob id maximè approbauit, vt ſæcularibus negocijs prorſus abdicatis, diuinis laudibus, ſacriſq; lectionibus ac ſpiritualibus contemplationibus, nõnulliſq; exercitijs eis conuenientibus, penitus ſint intenti atq; occupati. Vnde D. Hieronymus monaſticæ vitæ hominis officium deſcribens, ait, Mona-

Cap. VIII. §. ordinatione poſt med. auth. de Monach.

c. quia tua 19. q. 1. l. generaliter. §. eos tamẽ. & l. 41. prætermiſſor. C. de Epiſcopis & Cleric.

Ad Ruſticum Monachum de viuendi forma

Monachus (quod idem intelligendum est & de monacha) de manu & oculis suis librum nunquam debet deponere, sed psalterium ad verbum discere, sine intermissione orare, sensu vigilare, vanis cogitationibus aditum præcludere, corpore pariter & animo in Deum tendere, iram patientia vincere, & scripturarum scientiam amare, si carnis vitia voluerit vitare, ac nullis mentis perturbationibus (quæ si insederint, ad maximum inducunt delictum) locum dare: aliquid operis semper facere, ne à diabolo inueniatur otiosus, sed semper occupatus. Et si nulla sint, quæ manibus operari liceat, libros tamen sacros describere ipsis maximè conueniret, vt & manus cibũ operetur, & anima lectione saturetur. Nam & Ægyptiorum monasteria hunc morem seruasse leguntur, vt nullũ absq; operis labore susciperent, non tàm propter victus necessitatem, quàm propter animæ salutem: ne perniciosis cogitationibus vagarentur, (in desiderijs est enim omnis ociosus) néue instar fornicantis Hierusalem, omni transeunti suos diuaricarent pedes. Dum essem iuuenis (inquit

Loco vt sup. idem Hieronymus) & solitudinis me deserta vallarent, incentiua vitiorum, ardoremq; naturæ ferre nõ poteram, quem cum crebris ieiunijs frangerem, mens tamen cogitationibus æstuabat: ad quam edomandam, cuidam fratri, qui ex Hebræis crediderat, me in disciplinam dedi, vt post Quintiliani acumina, Ciceronis fluuios, grauitatemque Frontonis, & lenitatẽ Plinij, alphabetum discerem, & stridentia, anhelantiaq; verba meditarer. Quid ibi laboris insumpserim, quid sustinuerim difficultatis, quoties desperauerim, quotiesq; cessauerim, & contentione discendi rursus incœperim, testis est conscientia, tàm mea, qui passus sum, quam eorum qui mecum duxerunt vitam: Et gratias ago Domino, quòd de amaro semine literarum, dulces fructus carpo.

Monasticis

Monasticis personis non concedi licentiam euagandi.

QVoniam itaq; solitaria vita, & in ea contemplatio res plane sacra est, & quæ suapte natura animas ad Deũ adducat, consequens est, vt patientiã, & modestiam, quam leges, & publica disciplina, & ipsorum Monachorum nomen exposcit, studiose vnusquisque Monachus perpetuò obseruare procuret. Quod vt rectius ipsis procedat, iubemus, vt magni Chalcedonẽ. Cõcilij Decretum frequenti studio ob oculos ponant, quo cautũ est Monachos oportere quieti operam dare, ieiunia & orationes obseruare, nullas sæculares actiones tractare, in locis in quibus se semel Deo vouerunt permanere, nunquam sua monasteria relinquere, nisi forte propter vrgentes necessitates à suis iubeantur Episcopis, vel ab his (quod nos iuxta noua iura addimus) qui Episcoporum loco, ipsorum supremam habent curam, ne nomen Domini blasphemetur. Quare libertas illa peregrinandi, seu exeundi, prætextu parentes, siue alios amicos inuisendi, vel quidpiam aliud faciendi, omnino est moderanda, aut penitus tollenda; nisi à suis Superioribus talium causa sufficiens & omnino necessaria fuerit iudicata: Et tunc in scriptis est danda. Vnde & Concilium Tridentinum: Nec liceat regularibus à suis conuentibus recedere, etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdẽ missi, aut vocati fuerint. Qui verò sine prædicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit; ab Ordinarijs locorum tamquam desertor sui instituti puniatur. At si nulla rationabilis assignata fuerit causa, prorsus denegetur. Qua ratione enim parentum, vel consanguineorum curam allegabunt, quibus cognatio in terra nulla est, vtpote, qui cœlestem vitam affectent.

Cap. IX. Auth. de Monach. & ascet. col. x. in prin. l. decernimus. in fi. C. de Episcopis & Cleric. c. 4.

§. esto aũt. auth. de monach. & asceti. collat. x.

Sess. 25. c. 4. De regul. & Mon. Hoc idem ferè habetur & de off. Iud. ord. c. 7

§. porrò in fi. auth. de monach. & ascet.

De tribus regularis uitæ fundamentis, quorum primum est obedientia, quam si quispiam uiolauerit, eum iuxta illius regulam, absque uenia puniri debere.

Cap. X. SVnt præterea & regularis vitæ fundamenta, eisdem religiosis omnibus apprimè inculcanda, quæ communiter sunt tria, obedientia, paupertas, & castitas: quia si hæc, quæ totius monasticæ disciplinæ bases sunt & sustentamenta, exactè non fuerint conseruata, totum corruere ædificium necessè est. Et cum horum primum obedientia teneat locum, asserente Domino; Si quis vult me sequi, deneget semetipsum, suis superioribus obediendo, dicente Apostolo: Obedite præpositis vestris, & subiacete eis: ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri, & sequatur me: Qui pariter obediens factus est vsque ad mortem: idcircò hanc ipsam obedientiam primo ipsis commendare decreuimus: ad illorum memoriam Samuelis auream reducentes sententiã, qui ait: Melior est obediẽtia quàm victima, & auscultare magis quàm offerre adipem arietum, quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere. Quamobrem ita sibi viuendum meminerint, ita peragere omnia studeant, quò vndique reprehensione careant. Si qui verò tanti voti fuerint immemores, proterui facti & recalcitrantes, suis Prælatis obedire non curantes, iuxta demerita, secundum eorum sanctiones, absque venia puniantur. Quod si quicquam prodesse non poterit: suis Ordinarijs indicetur, vt ab ipsis coërceantur.

Marc. 8. Hebræ. 13. Philip. 2. 1. Reg. c. 15. §. cum verò, in §. auth. de Monach. & ascet. collat. x.

Ne Prælatus monasterij cuiquam Monacho licentiam de textra Monasterium ex quacumque causa cõmorandi, sine sui Episcopi Ordinarij expresso consensu.

Sunt

SVnt autem religiosorum multi, qui obedientiam, quæ est cor professionis, & primum ac principale fundamentum vitę regularis, subterfugere volentes, diuersimodè illam relinquant: quorum nonnulli, quibus vix aliqua conscientiæ scintilla remanet, ne datam fidem, & professionem penitus fallere videantur, miras technas, fucos, & colores adhibēt, vt sub specie maioris deuotionis, & publicæ vtilitatis, Prælatos suos artificiosè persuadendo, omnibus suis viribus adhibitis, diuersisq; rationibus coloratis assignatis, procurant veniam, à proprijs monasterijs discedendi, facultatemq; in aliud monasterium se transferendi, vel alicui Parocho, aut alteri Pastori, seu Ecclesiæ inseruiendi impetrent, sed eam potissimum ob causam, vt ab obedientiæ iugo se subtrahant. Idcircò, præsertim cum satis compertum habeamus, monasteriorum Prælatos, absq; legitima & rationabili causa, sed solùm tùm vt subditorum summis precibus morem gerant, tùm quia admodum gratos huiusmodi religiosos nō habeant, eorum noxijs petitionibus conniuere, & facultatem à monasterijs suis discedendi, alijsque inseruiendi, vel ad tempus, vel (quod peius ac nefandissimum est) ad dies illorum vitæ concedendo, quo fit, vt tales plerunq; religionis habitum deponant, & mundanis illecebris delibuti, indies euadant corruptiores: quod exactè perpendens, D. Augustinus, omnis bonæ religionis exemplar, & speculum, cum ex animo proferret, se fateri coram Domino Deo nostro (quem testem sibi super animā suam inuocat) quod iam inde, quo Deo seruire cœperit, difficile expertus sit meliores, quàm qui in Monasterio profecerunt, sed rursus neq; deteriores quàm qui in Monasterio defecerunt. Qua de causa etiam leges ciuiles ante mille annos cauisse liquet, ne Monachis potestas esset è monasterijs exeundi, dicente Imperatore. Qui apud sacrosanctas Ecclesias, vel Monasteria permanent, non diuagantes, neque circa diuina

Cap. XI.

Dist. 47. c. qualitumlibet.

l. qui in monaster. & l. generaliter. §. eos tamen C. de Episcopis & Cleric.

ministeria desides, sed alijs omnibus derelictis, Dei omnipotentis ministerijs adhęreant. Nos itaq; delinquendi occasiones, quantū possumus, amputare volentes, & vtriusque partis, Prælatorum scilicet, & subditorum saluti, atq; monasteriorum (quæ ea de re coruunt) necessitati consulere cupientes, de voluntate & iudicio nostrorum Coëpiscoporum, atque cæterorum Prælatorum, hac in Synodo nostra Prouinciali congregatorum, omnibus & singulis Abbatibus, Præpositis, Decanis, Prioribus, cæterisq; monasteriorū Prælatis, & Præsidibus, per Prouinciam Saltzburgeñ. vbilibet constitutis, Ordinariorum tamen iurisdictioni duntaxat subiectis, in virtute sanctæ obedientię, atq; inflictione dignarum pœnarum, quas nostro, & cuilibet Coëpiscoporum nostrorum arbitrio in sua Diœcesi reseruantes, mandamus, ne alicui fratri, aut conuentuali, siuè Canonico, siuè monasterij professo, in posterum ex quibuscumque caussis, licentiam se transferendi extra locum, & monasterium professionis suæ, ad alium locum seu Monasterium, non tamen alterius ordinis, concedat, sine sui Episcopi & Ordinarij expressa voluntate & consensu. Speramus etenim fore, quòd per hoc medium Prælati monasteriorum sint à suis fratribus conuentualibus & canonicis maiorem habituri subiectionem & obedientiam; Sicut etiam circa Prælatos monasteriorum ne personæ in alia loca transferantur statuimus, ita volumus etiam in monasterijs monialium per omnia obseruari, vt nulla persona ibi regulam professa, sine voluntate & consensu sui Episcopi, ad cuiuscumq; instantiam, vel ex quacumq; causa, in alium locum regularem, non tamen alterius ordinis transferatur.

Vt

Vt religiosi, qui etiam cum bona Superiorum uenia aliquandiu extra monasterium fuere, illuc se recipiant, & qui sui Ordinis habitum temerè deposuerunt, acerrimè puniantur. Si qui uerò aliquam prætenderint legitimã extra adhuc commorandi causam, Ordinarijs suis legendam atq; approbandam exhibeant.

SI qui verò sunt religiosi, qui in in præsentiarum quomodocumque extra monasteria commorandi à suis licentiam habent monasteriorum Prælatis (quorum non paruum credimus per nostram Prouinciam esse numerũ) eos per præsentem nostram Constitutionem certos facimus, nos huiusmodi omnium & singulorum qualemcumque abrogasse, & reuocasse licentiam, ipsis sub pœna carceris, & alia à suis Ordinarijs Episcopis, iuxta demeritia imponenda, vt infra vnius mensis spatium, ab harũ publicatione, ad sua monasteria, restitutis primò Collatoribus beneficijs, si quæ illis sunt commendata, sine mora redeant, ibiq; sub Prælatorum suorum obedientia viuant, & perseuerent. Et hi puniri debent accerrimè, qui sui Ordinis habitum deposuerunt temerè, memores vulgatissimi apud nos Germanos prouerbij: Aut proterumã, aut insigniter ignauam pecudem esse debere, quæ velleris sui gerendi fastidium occipit. Si verò quispiam rationabilem & vrgentem emanendi prætenderit causam, is eandem, cum literis sui Prælati testimonialibus, discutiendam suo præsentabit Ordinario. Cap. XII.

Quando, & quandiu liceat Monachis propter administrationem Parochialem abesse à Monasterijs.

NOn prohibemus tamen quin cuiuscumq; monasterij Prælatus in casu necessitatis possit per tempus ali- Cap. XIII.

quod cuicumque Parocho, vel qualicumque Ecclesiæ ex suis claustralibus vnum, vel plures concedere, nam hoc charitas expostulat, ita tamen vt tempus illud mensem vnum, aut tres ad summum non excedat: Et si necessitas id longius exigeret, facultas ab Ordinario Episcopo impetretur, qui etiam vltra annum nemini eam concedere debet, nisi maxima secularium sacerdotum esset penuria. Illos tamen excipimus, qui ob suam doctrinam, & maiorem nostrarum Diœcesium vtilitatem, ab Ordinarijs in theologos, siue in diuersarum Ecclesiarum assumuntur Prædicatores, quibus, ob maius & publicum bonum, facultas & licentia conceditur, ad iussum & beneplacitum suorum Ordinariorum, extra sua monasteria commorandi: ita tamen vt tales se in omnibus exhibeant, quales eorum requirit & postulat professio, ne nomen Domini propter ipsos blasphemetur: reliquis autem omnibus prorsus denegetur.

Monachos Ecclesijs monasterio unitis, siue commendatis, ministrare posse, dummodò regulariter ibidem uiuant.

Cap. XIIII. INter hæc autem, Parochiales non intelliguntur Ecclesiæ, quæ monasterijs sunt annexæ, siue vnitæ, penes quas domunculæ habentur claustrales, in quibus, sicut & in monasterijs, quorum sunt membra, à pluribus conuentualibus, ibidem habitantibus, viuitur regulariter: quibus Parochialibus Ecclesijs liberè possunt Præfecti monasteriorum, quibus sunt incorporatæ, quoscumque ex suis subditis idoneos, prius tamen ab Ordinario examinatos, & approbatos præficere: dummodò tales deputati, cum suis confratribus, in eadem cohabitent mansione, omniaque cum eis habeant cōmunia. Alijs verò Ecclesijs Parochialibus, siue aliter beneficiatis, in quarum domibus nulla

hactenus

hactenus fuit vsitata vitæ regularis obseruantia, licet earum collationes diuersis spectent Monasteriorem Prælatis: attamen nolumus quemquam suorum monasteriorum, siue aliorum religiosum præfici posse: nisi quemadmodum dictum est superius de alijs Ecclesijs, in casu necessitatis, & tunc etiam obseruatis omnibus ibidē notatis.

Monachum ad Parochiæ curam ob secularium sacerdotum defectum admissum, habere debere consortem, tanquam uitæ inspectorem ac testem, nisi fratrum penuria aliud facere cogeret.

ORdinamus insuper & statuimus, quotiescumque necessitas expostulauerit alicui Parochiali Ecclesiæ de aliquo religioso prouidendum esse, prouideatur quidem, sed de licentia sui superioris, & ad tempus, & hac quoque conditione, vt nullus (nisi fratrum penuria aliud facere cogeret) absque socio sui ordinis eidem Ecclesiæ præficiatur: vt alter alterius vitæ testis bonus, ac æmulator, nec non & vterque insimul communis professionis Zelator esse, atque ea quæ suæ sunt religionis obseruare possit. Hi verò qui Ecclesijs Parochialibus in casu necessitatis, præficiendi sunt religiosi, procurent Prælati, & maximè Ordinarij, vt omnino idonei, maturi, docti, honesti sint, & exemplares, & quousque in hoc perseuerauerint statu, quantum possibilitas permittit, boni & diligentes vitæ regularis obseruatores. Cùm enim religiosi erga Deum & Ecclesiam se magis astrinxerint, quàm cæteri præstiterint Clerici, ideò si errauerint, magis nocent, si deliquerint, magis offendunt, & scandalizant: Si extra regulam cesserint, magis damnabuntur: quorum omnium Prælati, si debitam curam nō habuerint, exactam Altissimo reddent rationem. Cap. XV.

Monachos

Monachos extra Monasterium in Parochijs, uel alibi degentes, habitu regulari & aperto semper uti debere, nisi aliqua rationabilis causa aliter postulauerit, ab Ordinario approbanda &c.

Cap. XVI.

ADmonere quoque volumus omnes tales religiosos ad Ecclesiarum curam, siue ad quidpiam aliud Ecclesiæ Catholicæ vtile exercendum, per tempus aliquod ab Ordinarijs suis Episcopis, de suorum Prælatorum consensu vocatos, ne eo tempore, quemadmodum neque aliâs vnquam illis licet, religionis suæ, quam professi sunt, habitum deponant, nisi sacrorum Canonum pœnas velint incurrere. Et si qui deposuerunt, immediatè recipiant sub alijs pœnis, præter illas, quæ à sanctis Canonibus sunt decretæ, à suis Ordinarijs imponendis. Quem habitum neque in abscondito, sed palàm ferre debent, (neminem enim eius debet puduisse, cuius honorem, & emolumentum habet) ita quòd neque ipsi talem vsurpabunt authoritatem, neque à suis superioribus, cuiquam eorum regularium dabitur licentia occultè ferendi habitum suæ religionis: nisi in longinquis & periculosis itineribus ex obedientia obeundis, vel si oportuerit eos in curijs Principum, ob magni momenti negocia aliquamdiu cōmorari, tūc haud incommodè, sed penè necessaria dispensatione id concedetur, isthac tamen conditione, & moderatione, vt super habitum Ordinis, qui integer debet esse, vestem clericalem possit deferre. Et hoc non in gratiam ipsorum religiosorum, sed ad maiorem fructum pusillorum. Nam & Apostolus Paulus cum infirmis factus est infirmus, vt infirmos lucrifaceret. Hinc sanctiss. Christi martyr Sebastianus propterea sub chlamide terreni imperij, Christi militiam gerebat absconditam, vt Christianorum animos in tormentis deficientes, fortiter, & sanctè in fide confirmaret, & ita martyrium constanter subirent.

Ex Conc. Tridentino Sess. 25. c. 15. de regularib. & monial.

1. Corinth. 9.

Monachos

Monachos ex ſtrictiori ſe non poſſe conferre ad laxiorem ordinem, niſi à ſancta Sede obtenta facultate.

ALij verò ſunt vtriuſque ſexus religioſi, qui vt ſuorum Prælatorum ſubterfugiant obedientiam, & maiorem adipiſcantur libertatem, Religione ſua cum habitu, propria audacia & temeritate, relicta, contra omnes ſacrorum Canonum ſanctiones, laxiorem ingrediuntur Ordinem, quibus volentes obuiare, atque eorum conſcientiæ conſulere, præſertim vt & ſacro Tridentino Concilio pareamus: mandamus ſub pœna condigna cuicumque vtriuſque ſexus religioſo, ne etiam cuiuſcumque facultatis vigore, abſque ſanctæ ſedis Apoſtolicæ cõceſsione, ad laxiorem transferatur religionem: Cui Decreto ſi quis temerarius contrafecerit, ſtatuimus, vt habitu tranſmutato, ad ſuum profeſſionis ordinem captiuus reducatur, & ſecundùm Canones puniatur, & in carceribus vſque ad ſui Ordinarij beneplacitum detineatur, nec liberandus, niſi optimam ſuæ emendationis dederit expectationem.

Cap. XVII.

Conc. Trid.

De religioſis, ſiue in habitu, ſeu abſque, deſertoribus, ad curam animarum non admittendis.

ALij autem ſunt, qui poſtpoſito prorſus ferè Dei timore, abſque ſanctæ ſedis Apoſtolicæ, vel ſuorum Ordinariorum authoritate, & ſuorum Prælatorum licentia, extra obedientię iugum, & ordinis ſui obſeruantiam, partim in habitu, partim habitu cum Religione reiecto, degentes, magna ex parte mulieribus, matrimoniali iure, ſe copulantes, regimini ſe intromittunt Eccleſiarum, Sacramenta cõficiũt, & populo adminiſtrant, quod auditu eſt horrendũ, cùm ſint excommunicati, & Sacramentorum omnium adminiſtratione deſtituti. Confeſsiones audiunt, cum abſoluendi poteſtatem non habeant, multis modis populũ

Cap. XVIII.

Ex vltimo Cõcilio Colon. c. De monachis qui extra obedientiam.

decipientes, & seipsos censuris grauioribus illaqueantes: Nonnunquam etiam falsa dogmata disseminantes, quos cum animaduerterimus esse Diaboli quædam instrumenta, quibus Ecclesiastica disciplina subuertatur, & pietatis prætenta specie, tàm sibi, quàm populo perniciem adferre: omnibus & singulis cuiuscumque sint gradus, dignitatis, præeminentiæ, & conditionis, in nostra Prouincia commorantibus, mandamus & præcipimus, sub anathematis vinculo, ne quispiam tales, non solùm Ecclesiarum regimini, aut Sacramentorum administrationi, siue sacrarum Missarum celebrationi admoueat, vel retineat: sed neq; suscipiat, foueat, aut eis quicquam subsidij conferat, vel auxilium quomodocumq; præstet: nisi in his quæ charitatis necessitas postulauerit. Alia ex parte, omnes quantum possumus rogamus atq; obsecramus, vt potius huiuscemodi apostatas, ad pœnitentiam, & ad reditum in sua monasteria adhortari velint. Quod vt fiat, Ordinarij locorum omnem mouebunt lapidem.

Apostatas à nullo, præsertim in dignitate constituto, tolerari, multo minus foueri debere.

Cap. XIX. Sicut enim plerumque monasteriorum Prælati in culpa sunt, quòd vtriusq; sexus religiosi, monachi, ac regulares Canonici, à suis apostatauerint ordinibus: ita nō possumus, præsertim Ordinarios, aliosque Pastores, & Parochos omnino excusare, quin eorum etiam culpa elapsi nō redierint. Nisi enim ipsi in nostris Diœcesibus & Ecclesijs fuissent tolerati, atq; etiam à multis ipsorum, in suam damnationem, ad diuina exercenda admissi, haud quaquam à suis tàm diu abfuissent monasterijs. Cùm autem apostatæ in sua nequaquam sint apostasia ferendi, quandoquidem (vt sapiens dicit) Homo apostata, vir inutilis, Prouerb. 6. graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur,

quitur, prauo corde machinatur malum, & omni tempore iurgia ſeminat, huic extemplo veniet perditio ſua, & ſubitò conteretur, nec habebit vltra medicinam: Et cùm apoſtaſia plerumque cum hæreſi coniuncta ſit, ideò ſacratiſſ. Impp. Valentinianus, & Martianus eiuſcemodi malefeſtiatos homines, non ſolùm omnibus pœnis, quæ legibus aduerſus hæreticos conſtitutæ ſunt, teneri, verùm etiã extra Romani Imperij ſolum repelli voluerunt. Quis igitur non intelligit etiam ſine iactura populi Chriſtiani, hoc genus hominum tolerari non poſſe. l. eos qui c. de Apoſtatis.

Vt apoſtatæ ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ &c. ad ſua monaſteria in ſpatio duorum menſium proximorum, à præſentium publicatione, redeant.

QVamuis autem contra Apoſtatas, ſuiq; ordinis deſertores, tanquam contra excommunicatos, nec non ob celebrationem ſacrorum myſteriorum, & miniſtrationem Sacramentorum, in excommunicatione, ſicut contra irregulares hactenus obſtinatos, & contumaces, ſecundùm vtriuſq; Iuris ſanctiones, ad pœnas Canonicas procedere poſſemus: nihilominus cupientes magis in ſpiritu lenitatis, quàm vindictæ, cum illis incedere; ideò eos omnes, & ſingulos, cuiuſcumq; ordinis vtriuſq; ſexus profeſſos, monachos videlicet, & Canonicos regulares, nec non & moniales, qui abſq; ſpeciali ſedis Apoſtolicæ, & eo quidem ſufficienti indulto, ac conceſsione, aut ſuorum Prælatorũ canonica licentia, & conſenſu (quorum legalitatem iudicare & examinare nobis, & Coëpiſcopis noſtris reſeruamus) in Prouincia noſtra extra ſua monaſteria miniſtrãt, habitant, & viuunt, auctoritate noſtra Metropolitica, & ordinaria, requirimus, & ipſis, atque eorum cuilibet ſub Cap. XX. c. 1. & c. à nobis extra de Apoſtat. & l. eos. Qui. c. eod. tit.

pœna excommunicationis latæ sententiæ, & quam in his scriptis ferimus, mandamus, vt in spatio duorum mensiū proximorum post præsentium publicationem, sese ad sua monasteria recipiant, suis Prælatis, sicut tenentur, obediant: à ministerij tamen Ecclesiastici, quod ratione ordinis, quem habent, ipsis incumbit, exercitio, donec absoluti, atq; cum ipsis legitimè dispensatum fuerit, abstineant, ac superioris sui pœnam debitam canonicam & regularem sustineant, & quilibet eorum suscipiat. Ne tamen isti iam elapsi forsitan pœnæ formidine, & quòd timuerint pœnam duriorem futuram, quàm regula tradat, & Canones imponant, simul ac futuris casibus prouidendo, renouamus statutum quoddā antiquum ea in re multum commodum, in hæc verba quæ sequuntur:

Pœnitentes quando mereantur ueniam, & quomodo sint suscipiendi.

Cap. XXI. ET si contra monachos, & regulares Canonicos, & moniales, de suis claustris, propter aliquos enormes excessus, aut animi leuitate, temerè fugientes, in seculo seculariter per aliquot temporum spatia conuersantes, & tandem pœnitentia ducti, ad claustra, de quibus profugere præsumpserant, humiliter redire volentes, certæ & variæ pœnæ, iuxta qualitatem & quantitatem excedentium, á sanctis Patribus sint statutæ: Quidam tamen Abbates, & Abbatissæ, ac cæteri magistratus, pœnis, sacris Canonibus, siue in sui ordinis regula, contra huiusmodi profugas personas expressis, non existentes contenti, grauiores & quasi importabiles pœnas ipsis in sui reuersione imponere non verentur, vel (quod deterius est) easdem personas, quantumcumq; humiliter postulantes aditum ad sua claustra, de quibus taliter exiuerunt, admittere vnanimiter contradicunt. Cùm igitur iuxta sacrorum Canonum

c. pœnæ de pœnit. dist. 1. l. in.

diuersas

diuersas auctoritates, pœnæ non ampliandæ, sed potius sint restringendæ, & longè securius sit, de misericordia quàm crudelitate reddere rationem; cùm etiam dominus per os prophetæ pollicitus sit, dicens, Peccator in quacumqꝫ hora conuersus fuerit, & ingemuerit, omnium iniquitatum suarum amplius minimè recordabor: Nosque aduertentes quòd vbi paterfamiliâs largus dispensator existit, non decet familiam esse tenacem, ideò vt peccandi venia, & occasio peius aliquid faciendi personis talibus præcludatur, prouida deliberatione huius sacri Concilij decreuimus statuendum, & sub pœna suspensionis vniuersis Abbatibus, Abbatissis, & cæteris monasticis magistratibus, cuiuscumque ordinis, vel conditionis existant, aut quocumqꝫ nomine appellentur, iniungimus firmiter, & districtè, vt suis fratribus, & sororibus, in apostasiæ labem, ex quacumqꝫ causa prolapsis, desiderantibus ac petentibus cum humilitate & deuotione regressum, sinum misericordiæ, quem sancta mater Ecclesia nulli pœnitenti claudere consueuit, more pij patrisfamiliâs, qui filium primò prodigum & post modum pœnitentem, paternè recepit, liberaliter studeant aperire: ita quòd huiusmodi personas redire ad sua claustra volentes, quantumcumqꝫ eorum excessus graues fuerint, vel enormes, iuxta cuiuslibet ordinis disciplinam, siue regulam, & consuetudinem obseruatam, sine qualibet contradictione recipiant, & admittant, ita tamen quòd propter excessus, nec victus, nec vestitus subtrahatur eisdem, sed aliâs, sicut prædiximus, regulariter puniantur, alioquin prædictam suspensionis sententiam, per Ordinarios locorum, seu Officiales eorũ, in omnes cõtradictores, procedente tempore, iuxta quod eorum proteruia meruerit, præcipimus promulgari.

terpretatione. l. respiciendum l. hodie. ff. de pœn. & l. factũ cuiq; §. fi. ff. de reg. iur.

Ezech. 18. c. alligant. 26. q. 7. & d. 50. c. ponderet in fi. & c. ij. extra de Sortileg.

Tex. in l. vlt. §. æquum c. de sum. trin. & fid. cath.

Luc. 15.

De his qui ob diffidentiam ad sua Monasteria redire pertimescunt.

Cap. XXII. CAsu autem, quo aliqui, nec prædicto statuto contenti, aut suis Prælatis ex aliquibus causis fortè diffiderent, hisce omnibus & singulis iniungimus, quòd quilibet in præfato duorum mensium spatio sese suo Episcopo & Ordinario præsentet, causas suæ apostasiæ, ac diffidentiæ erga suum Prælatum, fideliter, & verè exponat, qui exindè cognitis causis, atque à Prælato, si opus fuerit, informatione sumpta, quod iustum fuerit inter ipsos iudicabit.

De pœna & processu perseuerantium in apostasia.

Cap. XXIII. SI verò aliqui tàm duræ ceruicis, & obstinati perseuerauerint, quòd neque suis se præsentare voluerint Episcopis, nec ad sua redire monasteria, vel si se præsentauerint, decretis ipsorum atque mandatis contumaciter obedire renuunt, tales omnes & singulos excommunicationis sententia innodatos, à nostra Prouincia perpetuò decernimus excludi, ita quòd ad Prælatorum instantiam, etiam singuli Episcopi nostræ Prouinciæ, ipsis literas ad Archiepiscopos, vel Episcopos aliarum Prouinciarum, vbicumque Apostatæ illi detinentur, impertiantur, vt eorum delicta & censuræ, quibus fuerint innodati, cunctis manifestentur & innotescant.

Ne quis Apostatas occultet, uel domo excipiat.

Cap. XXIIII. CÆterum vt talem detestandæ apostasiæ pestem ex nostra penitus propellamus Prouincia, mandamus & præcipimus omnibus & singulis Abbatibus, Præpositis, Decanis, Prioribus, Abbatissis, Priorissis, Capitulis, omnibusque sacerdotibus, curatis, & non curatis, atque quarumlibet Ecclesiarum, siue Capellarum Præfectis, seu illarum curam habentibus, nec non & Patronis Laicis, Comitibus, Baronibus, Equitibus, Nobilibus, alijsque quibuscumque per Prouinciam nostram vbilibet constitutis: Ecclesiasticis

siasticis quidem personis, sub pœna excommunicationis, Laicis verò sub amissione iurium patronatus, & aliorum Ecclesiasticorum iurium, pro vna vice, atque pœna & inhibitione ingressus Ecclesiæ ad duos menses: ne tales apostatas penes se vltra octo dies, post lapsum duorum mensium præmissorum, scienter detineant, nec alios, quocumque tempore infuturum, vel ad status, Capellanias, aut qualemcumque functionem Ecclesiasticam recipiant. Patroni Laici tales in suos Capellanos non conducant, non Ecclesias, Capellas, beneficia, vel altaria prouidenda committant: Sed à talibus, nisi ab Ordinarijs, & Episcopis, atque Prælatis suis habeant literas admissionis, siue testimoniales, quomodolibet intertenendis omnino abstineant, alioqui contra transgressores, Nos, cæterique Episcopi nostræ Prouinciæ, aut Officiales nostri, ad dictas pœnas iustitia mediante, procedemus.

De Castitate, quæ est alterum monasticorum fundamentum, ad quam vtriusque sexus religiosi apprimè exhortantur amplexandam atque conseruandam.

SVbstantialis monasticæ professionis hoc vnum pariter est, Castitatis conseruatio, quæ D. Augustino teste, per edomitas vitiorum furias, munda & honesta totius corporis habitudo, & vt alio loco dicit, Virtus est, quæ sub iugo rationis impetum libidinis refrenat. Cùm enim vt Iustinianus in suis authentic. dicit, Deus præcipuè suorũ sacerdotum puritatem quærat, & in sacris ordinationibus nihil perindè diligendum, quàm castè viuentes, & ipsam castitatem eligentes, primum principium, & fundamentum manifestum, secundum diuinas regulas, & residuæ virtutis constitutam: meritò Apostolus Paulus discipulum suum ad castitatem hortatur: id quod omnes Clerici,

Cap. XXV. §. si quis autẽ. Auth. Quom. oport. Episc. & §. hæc autem. auth. eod. tit. & c. causam. in glos. vlt. in prin. extra de probat. 1. Timoth. 5.

inprimis

inprimis verò Monachi, ad se spectare sciant: qui etiam plurimis exemplis, & scripturis præterea à nobis commonefaciendi essent: sed cum superius in Constitutione de disciplina, vita, honestate, & moribus Clericorum, satisq; in communi cum aliis Clericis, ipsis vtriusque sexus religiosis, quæ ad hoc castitatis munus spectant, sint præscripta: idcircò hic immorari diutius nolumus, ne idipsum cum tædio repetatur. Omnes tamē Canonicos regulares, monachos, & moniales, admonere volumus, vt huius ipsorum voti, quod est secunda basis cuiusq; professionis, meminisse velint, & illa quæ supra circa hoc constituta & tradita sunt, obliuioni mandare nolint. Nam si secularis Clericus propter sacros characteres, quibus est initiatus, hæc ille seruare tenetur: quantò magis religiosus, qui non solùm in sacris est constitutus, sed & voluntaria promissione solemniter, publicè, in conspectu Ecclesiæ, suam omnem Deo consecrauit ac spopondit mentis, corporisq; munditiam, & castitatem, ea ipsa præstare astringitur? Quod si non præstiterit, multò magis profectò Deum offendit & mundū, quàm Clericus secularis, ex consequenti acerbius plectendus. Qua pœna non multò minus & reliqui transgressores vtriusque sexus religiosi professi sunt afficiendi, licet in sacris non sint constituti: quia professio maiorem ferè vim habet obligationis, quàm sacer ordo, eò quòd illa expresse, hic verò implicitè tantum Deo promittit castitatem. Quicquid enim Deo libera mente promittitur, siue exhibetur, nullo pacto est reuocandum, neq; defraudandum, melius enim foret omnino non vouisse, quàm votum non præstitisse. Si quis virorum (inquit Dominus) votum vouerit Domino, aut iuramento se constrinxerit, non faciet irritum verbū suum: sed omnē quod promisit, implebit. Item vidua & repudiata, quicquid vouerit, reddet. Et alibi: Cùm votum voueris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requiret illud Dominus

C. quod Deo. 33.q.5.& 17.q. 1.c. Ananias. & c. sunt quędam &c.
11.q 1.c. scimus. in 6.
Num. 3.
Deut. 25.

Dominus Deus tuus. Et si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. Si nolueris polliceri, absque peccato eris. Ruina est enim homini (ait Sapiens) deuotare sanctos, & post vota retractare. Considerent ergo vtriusq; sexus religiosi, in quo statu sint, & quid Deo promiserint, necnon & Christi sententiæ meminerint dicentis: Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei: quia si retrò respicientes, regno Dei non sunt apti, multò minus erunt digni, qui ex toto retrò conuertuntur, Satanam sequentes, de quibus etiam ait Apostolus; Quædam conuersæ sunt retrò post Satanam. Prouerb. 20. Luc. 9. 1. Timoth. 5.

Vt fœminæ abstineant à monasterijs virorum.

VT autem tollatur in hoc castitatis voto, peccandi occasio, quæ apud effœminatos quosdam hactenus non infrequens fuit, mandamus ne in monasterijs religiosorum virorum, sub qualicumque prætextu, seu colore, mulier retineatur: sed in omnibus suis officijs, viri habeantur, neq; cuiquam mulieri, claustri concedatur ingressus, sub pœna superius in Clericos concubinarios descripta, insinuando etiam excommunicationem à sum. Pont. Pio V. esse institutam contra mulieres claustra virorum ingredientes. Cap. XXVI.

Quomodo circa fœminarũ ministeria se gerere debeant, qui Parochiales administrant Ecclesias.

QVando verò necessitate postulante, aliqui religiosi, iussu Episcopi sui, Ecclesijs Parochialibus, vel alijs officijs extra monasteria præficiuntur, & opere muliebri, propter rem domesticam, vti in Parochialibus, præsertim ruralibus est Ecclesijs, carere haud possunt, tunc modum reliquis Clericis sacerdotibus, maximè Parochis, præscriptum, omnino sub eadem pœna obseruabunt. Cap. XXVII.

ministeria desides, sed alijs omnibus derelictis, Dei omnipotentis ministerijs adhęreant. Nos itaq; delinquendi occasiones, quantũ possumus, amputare volentes, & vtriusque partis, Prælatorum scilicet, & subditorum saluti, atq; monasteriorum (quæ ea de re coruunt) necessitati consulere cupientes, de voluntate & iudicio nostrorum Coëpiscoporum, atque cæterorum Prælatorum, hac in Synodo nostra Prouinciali congregatorum, omnibus & singulis Abbatibus, Præpositis, Decanis, Prioribus, cæterisq; monasteriorũ Prælatis, & Præsidibus, per Prouinciam Saltzburgeñ. vbilibet constitutis, Ordinariorum tamen iurisdictioni duntaxat subiectis, in virtute sanctæ obedientię, atq; inflictione dignarum pœnarum, quas nostro, & cuilibet Coëpiscoporum nostrorum arbitrio in sua Diœcesi reseruantes, mandamus, ne alicui fratri, aut conuentuali, siuè Canonico, siuè monasterij professo, in posterum ex quibuscumque causis, licentiam se transferendi extra locum, & monasterium professionis suæ, ad alium locum seu Monasterium, non tamen alterius ordinis, concedat, sine sui Episcopi & Ordinarij expressa voluntate & consensu. Speramus etenim fore, quòd per hoc medium Prælati monasteriorum sint à suis fratribus conuentualibus & canonicis maiorem habituri subiectionem & obedientiam; Sicut etiam circa Prælatos monasteriorum ne personæ in alia loca transferantur statuimus, ita volumus etiam in monasterijs monialium per omnia obseruari, vt nulla persona ibi regulam professa, sine voluntate & consensu sui Episcopi, ad cuiuscumq; instantiam, vel ex quacumq; causa, in alium locum regularem, non tamen alterius ordinis transferatur.

Vt

Vt religiosi, qui etiam cum bona Superiorum uenia aliquandiu extra monasterium fuere, illuc se recipiant, & qui sui Ordinis habitum temere deposuerunt, acerrime puniantur. Si qui uero aliquam prætenderint legitimã extra adhuc commorandi causam, Ordinarijs suis legendam atq; approbandam exhibeant.

SI qui verò sunt religiosi, qui in in præsentiarum quomodocumque extra monasteria commorandi à suis licentiam habent monasteriorum Prælatis (quorum non paruum credimus per nostram Prouinciam esse numerũ) eos per præsentem nostram Constitutionem certos facimus, nos huiusmodi omnium & singulorum qualemcumque abrogasse, & reuocasse licentiam, ipsis sub pœna carceris, & alia à suis Ordinarijs Episcopis, iuxta demeritia imponenda, vt infra vnius mensis spatium, ab harũ publicatione, ad sua monasteria, restitutis primò Collatoribus beneficijs, si quæ illis sunt commendata, sine mora redeant, ibiq; sub Prælatorum suorum obedientia viuant, & perseuerent. Et hi puniri debent accerrimè, qui sui Ordinis habitum deposuerunt temerè, memores vulgatissimi apud nos Germanos prouerbij: Aut proterũmã, aut insigniter ignauam pecudem esse debere, quæ velleris sui gerendi fastidium occipit. Si verò quispiam rationabilem & vrgentem emanendi prætenderit causam, is eandem, cum literis sui Prælati testimonialibus, discutiendam suo præsentabit Ordinario. Cap. XII.

Quando, & quandiu liceat Monachis propter administrationem Parochialem abesse à Monasterijs.

NOn prohibemus tamen quin cuiuscumq; monasterij Prælatus in casu necessitatis possit per tempus ali- Cap. XIII.

quod cuicumque Parocho, vel qualicumque Ecclesiæ ex suis claustralibus vnum, vel plures concedere, nam hoc charitas expostulat, ita tamen vt tempus illud mensem vnum, aut tres ad summum non excedat: Et si necessitas id longius exigeret, facultas ab Ordinario Episcopo impetretur, qui etiam vltra annum nemini eam concedere debet, nisi maxima secularium sacerdotum esset penuria. Illos tamen excipimus, qui ob suam doctrinam, & maiorem nostrarum Diœcesium vtilitatem, ab Ordinarijs in theologos, siue in diuersarum Ecclesiarum assumuntur Prædicatores, quibus, ob maius & publicum bonum, facultas & licentia conceditur, ad iussum & beneplacitum suorum Ordinariorum, extra sua monasteria commorandi: ita tamen vt tales se in omnibus exhibeant, quales eorum requirit & postulat professio, ne nomen Domini propter ipsos blasphemetur: reliquis autem omnibus prorsus denegetur.

Monachos Ecclesijs monasterio unitis, siue commendatis, ministrare posse, dummodò regulariter ibidem uiuant.

Cap. XIIII. INter hæc autem, Parochiales non intelliguntur Ecclesiæ, quæ monasterijs sunt annexæ, siue vnitæ, penes quas domunculæ habentur claustrales, in quibus, sicut & in monasterijs, quorum sunt membra, à pluribus conuentualibus, ibidem habitantibus, viuitur regulariter: quibus Parochialibus Ecclesijs liberè possunt Præfecti monasteriorum, quibus sunt incorporatæ, quoscumque ex suis subditis idoneos, prius tamen ab Ordinario examinatos, & approbatos præficere: dummodò tales deputati, cum suis confratribus, in eadem cohabitent mansione, omniaque cum eis habeant cōmunia. Alijs verò Ecclesijs Parochialibus, siue aliter beneficiatis, in quarum domibus nulla

hactenus

hactenus fuit vsitata vitæ regularis obseruantia, licet earum collationes diuersis spectent Monasteriorem Prælatis: attamen nolumus quemquam suorum monasteriorum, siue aliorum religiosum præfici posse: nisi quemadmodum dictum est superius de alijs Ecclesijs, in casu necessitatis, & tunc etiam obseruatis omnibus ibidē notatis.

Monachum ad Parochiæ curam ob secularium sacerdotum defectum admissum, habere debere consortem, tanquam uitæ inspectorem ac testem, nisi fratrum penuria aliud facere cogeret.

ORdinamus insuper & statuimus, quotiescumque necessitas expostulauerit alicui Parochiali Ecclesiæ de aliquo religioso prouidendum esse, prouideatur quidem, sed de licentia sui superioris, & ad tempus, & hac quoque conditione, vt nullus (nisi fratrum penuria aliud facere cogeret) absque socio sui ordinis eidem Ecclesiæ præficiatur; vt alter alterius vitæ testis bonus, ac æmulator, nec non & vterque insimul communis professionis Zelator esse, atque ea quæ suæ sunt religionis obseruare possit. Hi verò qui Ecclesijs Parochialibus in casu necessitatis, præficiendi sunt religiosi, procurent Prælati, & maximè Ordinarij, vt omnino idonei, maturi, docti, honesti sint, & exemplares, & quousque in hoc perseuerauerint statu, quantum possibilitas permittit, boni & diligentes vitæ regularis obseruatores. Cùm enim religiosi erga Deum & Ecclesiam se magis astrinxerint, quàm cæteri præstiterint Clerici, ideò si errauerint, magis nocent, si deliquerint, magis offendunt, & scandalizant: Si extra regulam cesserint, magis damnabuntur: quorum omnium Prælati, si debitam curam nō habuerint, exactam Altissimo reddent rationem. Cap. XV.

Monachos

Monachos extra Monasterium in Parochijs, uel alibi degentes, habitu regulari & aperto semper uti debere, nisi aliqua rationabilis causa aliter postulauerit, ab Ordinario approbanda &c.

Cap. XVI.

ADmonere quoque volumus omnes tales religiosos ad Ecclesiarum curam, siue ad quidpiam aliud Ecclesiæ Catholicæ vtile exercendum, per tempus aliquod ab Ordinarijs suis Episcopis, de suorum Prælatorum consensu vocatos, ne eo tempore, quemadmodum neque aliâs vnquam illis licet, religionis suæ, quam professi sunt, habitum deponant, nisi sacrorum Canonum pœnas velint incurrere. Et si qui deposuerunt, immediatè recipiant sub alijs pœnis, præter illas, quæ à sanctis Canonibus sunt decretæ, à suis Ordinarijs imponendis. Quem habitum neque in abscondito, sed palàm ferre debent, (neminem enim eius debet puduisse, cuius honorem, & emolumentum habet) ita quòd neque ipsi talem vsurpabunt authoritatem, neque à suis superioribus, cuiquam eorum regularium dabitur licentia occultè ferendi habitum suæ religionis: nisi in longinquis & periculosis itineribus ex obedientia obeundis, vel si oportuerit eos in curijs Principum, ob magni momenti negocia aliquamdiu cõmorari, tũc haud incommodè, sed penè necessaria dispensatione id concedetur, isthac tamen conditione, & moderatione, vt super habitum Ordinis, qui integer debet esse, vestem clericalem possit deferre. Et hoc non in gratiam ipsorum religiosorum, sed ad maiorem fructum pusillorum. Nam & Apostolus Paulus cum infirmis factus est infirmus, vt infirmos lucrifaceret. Hinc sanctiss. Christi martyr Sebastianus propterea sub chlamide terreni imperij, Christi militiam gerebat absconditam, vt Christianorum animos in tormentis deficientes, fortiter, & sanctè in fide confirmaret, & ita martyrium constanter subirent.

Ex Conc. Tridentino Sess. 25. c. 15. de regularib. & monial.

1. Corinth. 9.

Monachos

Monachos ex ſtrictiori ſe non poſſe conferre ad laxiorem ordinem, niſi à ſancta Sede obtenta facultate.

ALij verò ſunt vtriuſque ſexus religioſi, qui vt ſuorum Prælatorum ſubterfugiant obedientiam, & maiorem adipiſcantur libertatem, Religione ſua cum habitu, propria audacia & temeritate, relicta, contra omnes ſacrorum Canonum ſanctiones, laxiorem ingrediuntur Ordinem, quibus volentes obuiare, atque eorum conſcientiæ conſulere, præſertim vt & ſacro Tridentino Concilio pareamus: mandamus ſub pœna condigna cuicumque vtriuſque ſexus religioſo, ne etiam cuiuſcumque facultatis vigore, abſque ſanctæ ſedis Apoſtolicæ cõceſsione, ad laxiorem transferatur religionem: Cui Decreto ſi quis temerarius contrafecerit, ſtatuimus, vt habitu tranſmutato, ad ſuum profeſſionis ordinem captiuus reducatur, & ſecundùm Canones puniatur, & in carceribus vſque ad ſui Ordinarij beneplacitum detineatur, nec liberandus, niſi optimam ſuæ emendationis dederit expectationem. Cap. XVII. Conc. Trid.

De religioſis, ſiue in habitu, ſeu abſque, deſertoribus, ad curam animarum non admittendis.

ALij autem ſunt, qui poſtpoſito prorſus ferè Dei timore, abſque ſanctæ ſedis Apoſtolicæ, vel ſuorum Ordinariorum authoritate, & ſuorum Prælatorum licentia, extra obedientię iugum, & ordinis ſui obſeruantiam, partim in habitu, partim habitu cum Religione reiecto, degentes, magna ex parte mulieribus, matrimoniali iure, ſe copulantes, regimini ſe intromittunt Eccleſiarum, Sacramenta cõficiũt, & populo adminiſtrant, quod auditu eſt horrendũ, cùm ſint excommunicati, & Sacramentorum omnium adminiſtratione deſtituti. Confeſsiones audiunt, cum abſoluendi poteſtatem non habeant, multis modis populũ Cap. XVIII. Ex vltimo Cõcilio Colon. c. De monachis qui extra obedientiam.

decipientes, & ſeipſos cenſuris grauioribus illaqueantes: Nonnunquam etiam falſa dogmata diſſeminantes, quos cum animaduerterimus eſſe Diaboli quædam inſtrumenta, quibus Eccleſiaſtica diſciplina ſubuertatur, & pietatis prætenta ſpecie, tàm ſibi, quàm populo perniciem adferre: omnibus & ſingulis cuiuſcumque ſint gradus, dignitatis, præeminentiæ, & conditionis, in noſtra Prouincia commorantibus, mandamus & præcipimus, ſub anathematis vinculo, ne quiſpiam tales, non ſolùm Eccleſiarum regimini, aut Sacramentorum adminiſtrationi, ſiue ſacrarum Miſſarum celebrationi admoueat, vel retineat: ſed neq; ſuſcipiat, foueat, aut eis quicquam ſubſidij conferat, vel auxilium quomodocumq; præſtet: niſi in his quæ charitatis neceſsitas poſtulauerit. Alia ex parte, omnes quantum poſſumus rogamus atq; obſecramus, vt potius huiuſcemodi apoſtatas, ad pœnitentiam, & ad reditum in ſua monaſteria adhortari velint. Quod vt fiat, Ordinarij locorum omnem mouebunt lapidem.

Apoſtatas à nullo, præſertim in dignitate conſtituto, tolerari, multo minus foueri debere.

Cap. XIX. SIcut enim plerumque monaſteriorum Prælati in culpa ſunt, quòd vtriuſq; ſexus religioſi, monachi, ac regulares Canonici, à ſuis apoſtatauerint ordinibus: ita nō poſſumus, præſertim Ordinarios, aliosq́ue Paſtores, & Parochos omnino excuſare, quin eorum etiam culpa elapſi nō redierint. Niſi enim ipſi in noſtris Diœceſibus & Eccleſijs fuiſſent tolerati, atq; etiam à multis ipſorum, in ſuam damnationem, ad diuina exercenda admiſsi, haud quaquam à ſuis tàm diu abfuiſſent monaſterijs. Cùm autem apoſtatæ in ſua nequaquam ſint apoſtaſia ferendi, quandoquidem (vt ſapiens dicit) Homo apoſtata, vir inutilis, graditur ore peruerſo, annuit oculis, terit pede, digito loquitur,

Prouerb. 6.

quitur, prauo corde machinatur malum, & omni tempore iurgia seminat, huic extemplo veniet perditio sua, & subitò conteretur, nec habebit vltra medicinam: Et cùm apostasia plerumque cum hæresi coniuncta sit, ideò sacratiss. Impp. Valentinianus, & Martianus eiuscemodi malefe-riatos homines, non solùm omnibus pœnis, quæ legibus aduersus hæreticos constitutæ sunt, teneri, verùm etiã extra Romani Imperij solum repelli voluerunt. Quis igitur non intelligit etiam sine iactura populi Christiani, hoc genus hominum tolerari non posse. l. eos qui c. de Apostatis.

Vt apostatæ sub pœna excommunicationis latæ sententiæ &c. ad sua monasteria in spatio duorum mensium proximorum, à præsentium publicatione, redeant.

QVamuis autem contra Apostatas, suiq; ordinis desertores, tanquam contra excommunicatos, nec non ob celebrationem sacrorum mysteriorum, & ministrationem Sacramentorum, in excommunicatione, sicut contra irregulares hactenus obstinatos, & contumaces, secundùm vtriusq; Iuris sanctiones, ad pœnas Canonicas procedere possemus: nihilominus cupientes magis in spiritu lenitatis, quàm vindictæ, cum illis incedere; ideò eos omnes, & singulos, cuiuscumq; ordinis vtriusq; sexus professos, monachos videlicet, & Canonicos regulares, nec non & moniales, qui absq; speciali sedis Apostolicæ, & eo quidem sufficienti indulto, ac concessione, aut suorum Prælatorũ canonica licentia, & consensu (quorum legalitatem iudicare & examinare nobis, & Coëpiscopis nostris reseruamus) in Prouincia nostra extra sua monasteria ministrãt, habitant, & viuunt, auctoritate nostra Metropolitica, & ordinaria, requirimus, & ipsis, atque eorum cuilibet sub Cap. XX. c. 1. & c. à nobis extra de Apostat. & l. eos. Qui. c. eod. tit.

pœna excommunicationis latæ sententiæ, & quam in his scriptis ferimus, mandamus, vt in spatio duorum mensiũ proximorum post præsentium publicationem, sese ad sua monasteria recipiant, suis Prælatis, sicut tenentur, obediant: à ministerij tamen Ecclesiastici, quod ratione ordinis, quem habent, ipsis incumbit, exercitio, donec absoluti, atq; cum ipsis legitimè dispensatum fuerit, abstineant, ac superioris sui pœnam debitam canonicam & regularem sustineant, & quilibet eorum suscipiat. Ne tamen isti iam elapsi forsitan pœnæ formidine, & quòd timuerint pœnam duriorem futuram, quàm regula tradat, & Canones imponant, simul ac futuris casibus prouidendo, renõuamus statutum quoddã antiquum ea in re multum commodum, in hæc verba quæ sequuntur:

Pœnitentes quando mereantur ueniam, & quomodo sint suscipiendi.

Cap. XXI. ET si contra monachos, & regulares Canonicos, & moniales, de suis claustris, propter aliquos enormes excessus, aut animi leuitate, temerè fugientes, in seculo seculariter per aliquot temporum spatia conuersantes, & tandem pœnitentia ducti, ad claustra, de quibus profugere præsumpserant, humiliter redire volentes, certæ & variæ pœnæ, iuxta qualitatem & quantitatem excedentium, á sanctis Patribus sint statutæ: Quidam tamen Abbates, & Abbatissæ, ac cæteri magistratus, pœnis, sacris Canonibus, siue in sui ordinis regula, contra huiusmodi profugas personas expressis, non existentes contenti, grauiores & quasi importabiles pœnas ipsis in sui reuersione imponere non verentur, vel (quod deterius est) easdem personas, quantumcumq; humiliter postulantes aditum ad sua claustra, de quibus taliter exiuerunt, admittere vnanimiter contradicunt. Cùm igitur iuxta sacrorum Canonum diuersas

c. pœnæ de pœnit. dist. 1. Lin-

diuersas auctoritates, pœnæ non ampliandæ, sed potius sint restringendæ, & longè securius sit, de misericordia quàm crudelitate reddere rationem; cùm etiam dominus per os prophetæ pollicitus sit, dicens, Peccator in quacumque hora conuersus fuerit, & ingemuerit, omnium iniquitatum suarum amplius minimè recordabor: Nosque aduertentes quòd vbi paterfamiliâs largus dispensator existit, non decet familiam esse tenacem, ideò vt peccandi venia, & occasio peius aliquid faciendi personis talibus præcludatur, prouida deliberatione huius sacri Concilij decreuimus statuendum, & sub pœna suspensionis vniuersis Abbatibus, Abbatissis, & cæteris monasticis magistratibus, cuiuscumque ordinis, vel conditionis existant, aut quocumque nomine appellentur, iniungimus firmiter, & districtè, vt suis fratribus, & sororibus, in apostasiæ labem, ex quacumque causa prolapsis, desiderantibus ac petentibus cum humilitate & deuotione regressum, sinum misericordiæ, quem sancta mater Ecclesia nulli pœnitenti claudere consueuit, more pij patrisfamiliâs, qui filium primò prodigum & post modum pœnitentem, paternè recepit, liberaliter studeant aperire: ita quòd huiusmodi personas redire ad sua claustra volentes, quantumcumque eorum excessus graues fuerint, vel enormes, iuxta cuiuslibet ordinis disciplinam, siue regulam, & consuetudinem obseruatam, sine qualibet contradictione recipiant, & admittant, ita tamen quòd propter excessus, nec victus, nec vestitus subtrahatur eisdem, sed aliâs, sicut prædiximus, regulariter puniantur, alioquin prædictam suspensionis sententiam, per Ordinarios locorum, seu Officiales eorũ, in omnes cõtradictores, procedente tempore, iuxta quod eorum proteruia meruerit, præcipimus promulgari.

terpretatione. l. respiciendum l. hodie. ff. de pœn. & l. factũ cuiq; §. fi. ff. de reg. iur.

Ezech. 18. c. alligant. 26. q. 7. & d. 50. c. ponderet in fi. & c. ij. extra de Sortileg.

Tex. in l. vlt. §. æquum c. de sum. trin. & fid. cath. Luc. 15.

De his qui ob diffidentiam ad sua Monasteria redire pertimescunt.

Cap.XXII. CAsu autem, quo aliqui, nec prædicto statuto contenti, aut suis Prælatis ex aliquibus causis forte diffiderent, hisce omnibus & singulis iniungimus, quòd quilibet in præfato duorum mensium spatio sese suo Episcopo & Ordinario præsentet, causas suæ apostasiæ, ac diffidentiæ erga suum Prælatum, fideliter, & verè exponat, qui exindè cognitis causis, atque à Prælato, si opus fuerit, informatione sumpta, quod iustum fuerit inter ipsos iudicabit.

De pœna & processu perseuerantium in apostasia.

Cap.XXIII. SI verò aliqui tàm duræ ceruicis, & obstinati perseuerauerint, quòd neque suis se præsentare voluerint Episcopis, nec ad sua redire monasteria, vel si se præsentauerint, decretis ipsorum atque mandatis contumaciter obedire renuunt, tales omnes & singulos excommunicationis sententia innodatos, à nostra Prouincia perpetuò decernimus excludi, ita quòd ad Prælatorum instantiam, etiam singuli Episcopi nostræ Prouinciæ, ipsis literas ad Archiepiscopos, vel Episcopos aliarum Prouinciarum, vbicumque Apostatæ illi detinentur, impertiantur, vt eorum delicta & censuræ, quibus fuerint innodati, cunctis manifestentur & innotescant.

Ne quis Apostatas occultet, uel domo excipiat.

Cap.XXIIII. CÆterum vt talem detestandæ apostasiæ pestem ex nostra penitus propellamus Prouincia, mandamus & præcipimus omnibus & singulis Abbatibus, Præpositis, Decanis, Prioribus, Abbatissis, Priorissis, Capitulis, omnibusque sacerdotibus, curatis, & non curatis, atque quarumlibet Ecclesiarum, siue Capellarum Præfectis, seu illarum curam habentibus, nec non & Patronis Laicis, Comitibus, Baronibus, Equitibus, Nobilibus, alijsque quibuscumque per Prouinciam nostram vbilibet constitutis: Ecclesiasticis

siasticis quidem personis, sub pœna excommunicationis, Laicis verò sub amissione iurium patronatus, & aliorum Ecclesiasticorum iurium, pro vna vice, atque pœna & inhibitione ingressus Ecclesiæ ad duos menses: ne tales apostatas penes se vltra octo dies, post lapsum duorum mensium premissorum, scienter detineant, nec alios, quocumque tempore infuturum, vel ad status, Capellanias, aut qualemcumque functionem Ecclesiasticam recipiant. Patroni Laici tales in suos Capellanos non conducant, non Ecclesias, Capellas, beneficia, vel altaria prouidenda cõmittant: Sed à talibus, nisi ab Ordinarijs, & Episcopis, atque Prælatis suis habeant literas admissionis, siue testimoniales, quomodolibet intertenendis omnino abstineant, alioqui contra transgressores, Nos, cæterique Episcopi nostræ Prouinciæ, aut Officiales nostri, ad dictas pœnas iustitia mediante, procedemus.

De Castitate, quæ est alterum monasticorum fundamentum, ad quam vtriusque sexus religiosi apprimè exhortantur amplexandam atque conseruandam.

SVbstantialis monasticæ professionis hoc vnum pariter est, Castitatis conseruatio, quæ D. Augustino teste, per edomitas vitiorum furias, munda & honesta totius corporis habitudo, & vt alio loco dicit, Virtus est, quę sub iugo rationis impetum libidinis refrenat. Cùm enim vt Iustinianus in suis authentic. dicit, Deus præcipuè suorũ sacerdotum puritatem quærat, & in sacris ordinationibus nihil perindè diligendum, quàm castè viuentes, & ipsam castitatem eligentes, primum principium, & fundamentum manifestum, secundum diuinas regulas, & residuæ virtutis constitutam: meritò Apostolus Paulus discipulum suum ad castitatem hortatur: id quod omnes Clerici, inprimis

Cap. XXV. §. si quis autẽ. Auth. Quom. oport. Episc. & §. hæc autem. auth. eod. tit. & c. causam. in glos. vlt. in prin. extra de probat. 1. Timoth. 5.

inprimis verò Monachi, ad se spectare sciant: qui etiam plurimis exemplis, & scripturis præterea à nobis commonefaciendi essent: sed cum superius in Constitutione de disciplina, vita, honestate, & moribus Clericorum, satisq; in communi cum alijs Clericis, ipsis vtriusque sexus religiosis, quæ ad hoc castitatis munus spectant, sint præscripta: idcircò hic immorari diutius nolumus, ne idipsum cum tædio repetatur: Omnes tamẽ Canonicos regulares, monachos, & moniales, admonere volumus, vt huius ipsorum voti, quod est secunda basis cuiusq; professionis, meminisse velint, & illa quæ supra circa hoc constituta & tradita sunt, obliuioni mandare nolint. Nam si secularis Clericus propter sacros characteres, quibus est initiatus, hæc ille seruare tenetur: quantò magis religiosus, qui non solùm in sacris est constitutus, sed & voluntaria promissione solemniter, publicè, in conspectu Ecclesiæ, suam omnem Deo consecrauit ac spopondit mentis, corporisq; munditiam, & castitatem, ea ipsa præstare astringitur? Quod si non præstiterit, multò magis profectò Deum offendit & mundũ, quàm Clericus secularis, ex consequenti acerbius plectendus. Qua pœna non multò minus & reliqui transgressores vtriusque sexus religiosi professi sunt afficiendi, licet in sacris non sint constituti: quia professio maiorem ferè vim habet obligationis, quàm sacer ordo, eò quòd illa expresse, hic verò implicitè tantum Deo promittit castitatem. Quicquid enim Deo libera mente promittitur, siue exhibetur, nullo pacto est reuocandum, neq; defraudandum, melius enim foret omnino non vouisse, quàm votum non præstitisse. Si quis virorum (inquit Dominus) votum vouerit Domino, aut iuramento se constrinxerit, non faciet irritum verbũ suum: sed omne quod promisit, implebit. Item vidua & repudiata, quicquid vouerit, reddet. Et alibi: Cùm votum voueris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requiret illud Dominus

C. quod Deo. 33.q.5.& 17.q. 1.c. Ananias.& c. sunt quędam &c.
21.q 1.c. scimus.in 6.
Num.3.
Deut. 25.

Dominus Deus tuus. Et si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. Si nolueris polliceri, absque peccato eris. Ruina est enim homini (ait Sapiens) deuotare sanctos, & post vota retractare. Considerent ergo vtriusque sexus religiosi, in quo statu sint, & quid Deo promiserint, necnon & Christi sententiæ meminerint dicentis: Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei: quia si retrò respicientes, regno Dei non sunt apti, multò minus erunt digni, qui ex toto retrò conuertuntur, Satanam sequentes, de quibus etiam ait Apostolus: Quædam conuersæ sunt retrò post Satanam.

Prouerb. 20. Luc. 9. 1. Timoth. 5.

Vt fœminæ abstineant à monasterijs uirorum.

VT autem tollatur in hoc castitatis voto, peccandi occasio, quæ apud effœminatos quosdam hactenus non infrequens fuit, mandamus ne in monasterijs religiosorum virorum, sub qualicumque prætextu, seu colore, mulier retineatur: sed in omnibus suis officijs, viri habeantur, neque cuiquam mulieri, claustri concedatur ingressus, sub pœna superius in Clericos concubinarios descripta, insinuando etiam excommunicationem à sum. Pont. Pio V. esse institutam contra mulieres claustra virorum ingredientes. Cap. XXVI.

Quomodo circa fœminarũ ministeria se gerere debeant, qui Parochiales administrant Ecclesias.

QVando verò necessitate postulante, aliqui religiosi, iussu Episcopi sui, Ecclesijs Parochialibus, vel alijs officijs extra monasteria præficiuntur, & opere muliebri, propter rem domesticam, vti in Parochialibus, præsertim ruralibus est Ecclesijs, carere haud possunt, tunc modum reliquis Clericis sacerdotibus, maximè Parochis, præscriptum, omnino sub eadem pœna obseruabunt. Cap. XXVII.

De pœna religiosorum praeuaricantium legem castitatis.

Cap. XXVIII. POstremò vt eorundem religiosorum animos ab huius voti violatione auertamus, tùm etiam monasteriorum bonis consulamus, statuimus, ne quispiam, qualiscumque sit, qui concubinã tenuisse, vel fouisse, aut filios procreasse deprehensus fuerit, praeter pœnam competentem, ad nullam sui, vel alterius monasterij, siue qualiscumque Ecclesiae Praelaturam, absque peculiari sedis Apostolicae dispensatione, possit, neq; per electionem, siue postulationem, vel praesentationem assumi: Ita enim non solùm diuinae offensioni, & scandalis obstabitur, sed etiam monasteriorum bona conseruabuntur: quae per eiuscemodi scandalosus & male moratos Praelatos, tùm in sustentandis eorum concubinis, tùm nutriendis atq; ditandis liberis, solent perire.

De uoto paupertatis, quod est tertium uitae regularis fundamentum, & quomodo utriusque sexus religiosi illud obseruare debent.

Cap. XXIX. SEquitur tertium regularis vitae fundamentum, quod est paupertatis votum, quo vtriusq; sexus religiosis, sine expresso suorum superiorum consensu, quicquam proprij habere, siue retinere, non licet: Et cùm non sine magno animi nostri dolore acceperimus, quòd in nostra Prouincia, & si in professione tàm monachorum & Canonicorum regularium, quàm monialium, paupertas voueatur: voto tamen raro admodum satisfiat, quod nullo modo est tolerandum: Quamobrem huic fundamento, ne totum desuper constructum religiosorum aedificium corruat, opportunum adhibere volentes fulcrum, sacri Tridentini Concilij authoritate innixi, praecedentis Salisburgeñ.

burgeñ. Synodi Decretum, hac de re æditum, renouantes, omnibus & singulis monasteriorum, etiam canonicorum regularium, sub nostra aut Episcoporum nostrorum iurisdictione constitutorum, Abbatibus, Præpositis, Decanis, Prioribus, Abbatissis, & Priorissis, cæterisque tàm virorum, quàm mulierum superioribus monasteriorum, sub pœna suspensionis ab administratione officiorum suorum districtè mandamus, vt in spatio vnius mensis post publicationem harum nostrarum Constitutionum, apud vniuscuiusque monasterij monachos, Canonicos, & moniales diligentem de peculio, vel proprietate vniuscuiusque faciant inquisitionem, & quicquid occultatum apud quemlibet inuenerint, ad se recipiant, atque iuxta regulæ tenorem, de his disponant, delinquētes paternè corripiant, ac in futurū, ne tales transgressiones amplius fiant, debitò modo prouideant. Quod si Prælati in his exequendis fuerint remissi, nos, ac cæteri Ordinarij eorum negligentiam pro debito nostri Pastoralis officij supplebimus. Vnde & Concilium Tridentinum: Nemini regularium, tàm virorum, quam mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquisita, tamquam propria, aut etiam nomine conuentus possidere, vel tenere, sed statim ea superiori tradantur, conuentuique incorporentur. Nec deinceps liceat superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vsumfructum, vel vsum, administrationem, aut commendam. Administratio autem bonorum monasteriorum, seu conuentuum, ad solos Officiales eorundem temporaneos, & ad nutum superiorum amouibiles, pertineat. Mobilium verò vsum ita superiores permittant, vt eorum supellex statui paupertatis, quam professi sunt, conueniat; nihilque superflui in ea sit, nihil etiam, quod sit necessarium, eis denegetur. Quòd si quis præterea quidquam tenere deprehēsus, aut conuictus fuerit; is biennio actiua

De monast. & vi. reg. c. 3.

Sess. 25. c. 2. de regularibus & monial.

& passiua voce priuatus sit; atque etiam iuxta suæ Regulæ & ordinis Constitutiones puniatur.

De diligentia superiorum circa monasticarum sanctionū obseruantiam, & tàm conseruationem quàm instaurationem Bibliothecarum.

Cap. XXX. IN reliquis verò, quæ præter hæc tria vota, aliaque supradicta, ad vniuscuiusque monasterij regulæ & Constitutionum spectant obseruantiam, superiores ipsi, vt omnia recto incedant tramite, officiosè animaduertent. Qui præterea summa cum diligentia suis quoque prospicere debent Bibliothecis, ne libri illic pulueribus, seu carie pereant, neque hinc indè distrahantur, aut diuendantur, siue veteres sint, vel noui authores, quos omnino tales, quales sunt, conseruari, purgari, ornari, & euolui volumus, atque præcipimus. Et in quibus, quatuor sanctorum Doctorum Ecclesię, Ambrosij, Hieronymi, Augustini, Gregorij opera non habentur, ea quàm primùm mandamus comparari, & in eisdem Bibliothecis reponi, in quibus, tempore visitationis, si defectus fuerit repertus, ab Ordinarijs Pręlati puniantur.

De fouendis & conseruandis Monasteriorum scholis, & ab ijs, quæ scholis carerent, instituendis.

Cap. XXXI. POstremò antiquam & laudatam consuetudinem, quæ apud pleraque viguit monasteria, qua pauperes Scholares in scholis penes se constitutis educati, ipsisque vitæ necessaria administrata sunt, omnino approbantes, atque multum commēdantes, cùm experientia docuerit ex hoc tàm pio opere, non solùm monasterijs, verùm & alijs Ecclesijs multum accreuisse vtilitatis, omnibus & singulis monasteriorum Prælatis, in virtute sanctæ obedientiæ, com-

committimus atq; mandamus, ne dictam sanctam consuetudinem interire, neq; in desuetudinem venire patiantur, sed potius pietati magis magisq; studentes, scholas à suis prædecessoribus iam institutas restaurare, pinguioraque ipsis pauperibus studiosis emolumenta erogare sint inclinati. Quæcumque verò monasteria literarum scholis hactenus caruissent, eorum Prælati omnibus modis curent tales institui, ne tàm vtile, ac minimè intermittendũ opus illic per socordiam Prælatorum retardetur, aut penitus excludatur: ne etiam Dei omnipotentis indignationem, atq; hominum exacerbationem incurrant.

DE MONASTERIIS AB Ordinariorũ obedientia olim exemptis, & sanctæ sedi Apostolicę immediatè subiectis, nunc verò Ordinarijs ijsdem restitutis. Const. XXXI.

Nimiam licentiam multis nocuisse Monasterijs.

NOn mentitur profectò vetus illud prouerbium, quo dicitur, importunam, & malè consideratam libertatem, nõ rarò noxiam, sæpius perniciosam esse. Cum enim antiquitus Monasteria ob suorum incolarum sanctimoniam, fideiq; zelum, authoritate summorũ Pontificum, à suis Ordinarijs fuissent submota, & sanctæ Sedi immediatè supposita, factum est, vt cùm procul se à summo Pont. sic procul quoq; ab eiusdem censura se esse arbitrarentur, & interim quoq; ab Episcoporũ (quos minimè verebantur) visitationibus essent immunes, sua libertate vsq; adeò perditè sunt abusi, vt bonorum morum cõsuetudine sensim deficiente, tandem regula & amussis vitæ religiosæ Cap. I.

propemodum conciderit,& in contemptũ abierit. Quamobrem S.S. Synodus Tridentina à Spiritu paracleto salubriter edocta, idẽ ipsum, quod superiori prouerbio comparauimus, in aliquot nostrorum temporum Monasteria sentiens quadrare, id quod sequitur promulgauit Decretum.

De instituendis congregationibus Monasteriorum exemptorum, seu ipsis subijciendis Ordinarijs.

Cap. 11. Ex Conc. Triden. Sess. 25. de regularib. & monial, c. 8.

MOnasteria omnia, quę generalibus Capitulis, aut Episcopis non subsunt, nec suos habent ordinarios Regulares visitatores, sed sub immediata Sedis Apostolicæ protectione, ac directione regi consueuerunt, teneantur infra annum à fine præsentis Concilij, & deindè quolibet triennio sese in congregationes redigere, iuxta formam Constitutionis Innocentij III. in Concilio generali, quæ incipit, In singulis: ibiq; certas Regulares personas deputare, quæ de modo, & ordine, de prædictis congregationibus erigendis, ac statutis in eis exequendis, deliberent & statuant. Quòd si in his negligentes fuerint; liceat Metropolitano, in cuius Prouincia prædicta monasteria sunt, tamquam Sedis Apostolicæ delegato, eos pro prædictis causis conuocare. Quod si infra limites vnius Prouinciæ non sit sufficiens talium monasteriorum numerus ad erigendam congregationem, posſint duarum, vel trium Prouinciarum monasteria vnam facere congregationẽ. Ipsis autem congregationibus constitutis, illarum generalia Capitula, & ab alijs electi Præsides, vel Visitatores eandem habeant auctoritatem in suæ congregationis monasteria, ac Regulares in eis commorantes, quam alij Præsides, ac Visitatores in cæteris habent Ordinibus: teneanturq; suæ congregationis monasteria frequenter visitare; & illorum reformationi incumbere; & ea obseruare, quæ

sa in-

in sacris Canonibus, & in hoc sacro Concilio sunt decreta. Quòd si etiam Metropolitano instante, prædicta exequi non curauerint; Episcopis, in quorum Diœcesibus loca prædicta sita sunt, tamquam Sedis Apostolicæ delegatis subdantur.

Concluditur authoritate sacrosancti Concilij Tridentini ut monasteria exempta, Sediq; Apostolicæ immediatè subiecta, rursum subijciantur suis Ordinarijs &c.

NOs verò & nostri Coëpiscopi, atque cæteri Prælati, in hac nostra Synodo congregati, considerantes, in ista Prouincia admodum pauca huiusmodi exempta esse monasteria, multoq; pauciora in vno ordine conuenientia, & (quod peius est) paucissima ijsdem Monasterijs subiecta, ita quòd nobis impossibile videatur, ex his omnibus, etiam si vnius eiusdemq; essent ordinis, vnam posse institui Prouinciam; neq; ea alijs Prouincijs, tùm propter itinerum distantiam, tùm ob alias non paucas rationes, esse vnienda, præsertim si illa optantur retineri sub obedientiæ disciplina; consultius esse decreuimus, supplicare sanctissimo D. N. quòd singulis Ordinarijs id petentibus concedat per speciale priuilegium, vt omnia & singula huiusmodi per nostram Prouinciam cuiuscumque sint ordinis constitura monasteria, quæ hactenus authoritate Apostolica ab Ordinarijs suis fuerunt exempta, & sanctæ Sedi immediatè supposita, in posterum eis Ordinarijs, tanquam Sedis Apostolicæ delegatis subdantur. Cap. III.

DE FRATRIBVS MENDIcantibus. Const. XXXII.

Vt monachi mendicantes Episcopis suis sint in licitis & honestis subditi, & priuilegijs suis moderatè utantur, & de eorum audiendis confeßionibus, ac uita.

Cap. vnicum. CVm ordines mendicantium à Sede Apostolica recepti, non in præiudicium, vel subtractionē Iuris Episcopalis, aut ipsorum parochorum, sed magis in subsidiū illis, atq; in partem sollicitudinis sint instituti, approbati, atque specialibus priuilegijs & prerogatiuis à quibusdam Pontificibus donati, decet vtiq; vt ea ipsa sua priuilegia in hoc subsidium, propter quod ordines ipsi à principio instituti sunt, & non in contrarium dirigant. Quare nos eosdem fratres, quorumcumq; sint ordinum mendicantium, & per nostram Prouinciam vbilibet constitutos hortamur, vt se per omnia, & in omnibus hisce nostris Constitutionibus Prouincialibus conforment; nec suis priuilegijs in libertatem carnis, aut diuisionem vnitatis Ecclesiasticæ abutantur, sed ita se nobis ac suis Ordinarijs submittant, ne ex eorum separatione Christifideles scandalizati, ad debita iuris remedia nos cōtra se conuolare, atq; res ad vnitatem reducere compellant; specialiter autē statuimus & volumus, quatenus ipsi fratres mendicantium moderationem suorum priuilegiorum, per fœlicis recordationis Leonis Papæ X. Decretum, in Lateranensi Concilio Seſſ. XI. publicatum, & sanctiones ab Oecumenico Tridentino Concilio, præsertim in Constitutione De regularibus & monialibus, Seſſ. 25. æditas, factam, omnino, cum moderatione tamen etiam noui priuilegij ipsis à moderno Pio V. Pont. Max. donati, obseruent, neq; vltra limites ibidem constitutos, se extendant, sub pœnis in eisdem Decretis comprehensis, & expressis, & alijs ab Ordinarijs, vti iura concedunt, infligendis. Confessores quoq; à superio-

à ſuperioribus mendicantium Ordinarijs (vt tenentur) præſentati, confitentes ſibi fideliter conſcribant, ac regeſta, Parochis ad quorum Eccleſias pertinent, poſt feſta Paſchalia tranſmittant, in reliquis verò, quæ ipſorum religioſam concernunt obſeruantiam, procurabunt ſe tales omnibus exhibere, quales eorum regulæ & Conſtitutiones, iuxta ſupradictas noſtras ſanctiones, expetunt atque requirunt, ne propter ipſos, & alij conuicientur religioſi, ſed gratias agant Deo omnipotenti: aliâs ad eorum exceſſus tollendos, ſi eis à ſuis ſuperioribus tempore congruo non fuerit prouiſum, & remouenda omnia ſcandala, ordinamus ſacri Concilij Tridentini, aliorumq; Canonum authoritate innixi, vt ab Ordinarijs locorum Epiſcopis corrigantur: quod non in ipſorum confuſionem, ſed ad fidelium fiet ædificationem. Nam ait Synodus Tridentina, Regularis non ſubditus Epiſcopo, qui intra clauſtra monaſterij degit, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo ſcandalo ſit; Epiſcopo inſtante, à ſuo ſuperiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeuerè puniatur, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat; ſin minus, à ſuo ſuperiore officio priuetur, & vt delinquens, ab Epiſcopo puniri poſsit. Seſſ. 25. c. 14. de regularib. & monial.

DE MONIALIBVS.
Conſt. XXXIII.

Præfatiuncula.

QVamuis nonnulla, quæ etiam regularis vitæ viris communia ſunt, monialibus ſupra præſcripſerimus ſanctiones & decreta, nihilominus cum mulieres, ſexus ſint fragilioris, ita vt facilius quàm viri ſeducantur, Apoſtolo Paulo dicente; Adam non eſt ſeductus; mulier au- Cap. I. 1. Timoth. 2.

tem seducta in præuaricatione fuit: necessarium iudicauimus, prioris Synodi Salisburgeñ. de Monialibus publicatam constitutionem renouare, vt non solùm eidem, sed & sacri Tridentini Concilij Decreto, simili ratione concinnato pareamus, nostro muneri satisfacientes, & monialium saluti, honestati, & existimationi consulamus, hæc pauca peculiariter subscribi statuta iussimus.

De mendic. c. 1.

De monasterijs clausis, & restringenda uita monialium.

Cap. II.

IN primis decernimus & mandamus, vt ipsæ moniales suis arctè contineantur claustris, nullum euagandi locum quærentes. Quod vt fiat, monasteria, quæ ab antiquo fuerunt clausa, minimè aperiri, & quæ à paucis annis, ex libertate inconcessa, fuerunt aperta, Episcoporum authoritate recludi iubemus: Ita quod non solùm indecens illa consuetudo, quinimò intollerabilis abusus receptandi virorum promiscuè atque fœminarum, seu vtriusque sexus in specie cætum profanum, conuiuandi, confabulandi, garriendi, discurrendiue gratia, auferatur: quæ res tanto absurdior, & à moniali deuotione alienior est, quantò amplius hominum vulgus experitur, illic magis nugarum, & scurrilitatis officium sæpenumerò, quàm pietatis, & religiosæ disciplinę domicilium esse, adeò, vt rerum nouarum famam, & quid passim agatur, citius ibi, quàm apud lippos & tonsores rescire quis possit.

Quibus liceat ingredi Monasteria clausa.

Cap. III.

INhibemus quoque ne viri Laici, seu Ecclesiastici, exceptis superioribus, vel confessoribus; Et hi quidem non nisi postulante necessitate, & semper vnà cum graui & prudenti comite; Virginum Monasteria ingrediantur. Illi

quoque

quoque quorum opera indigent moniales, vt sunt medici, aut mechanici (superiore tamen Virginum, seu Confessore comitati) accessum sibi interdictum esse non arbitrentur. Abbatissas proinde, & Priorissas, & omnes alias quibus necessaria incumbunt officia, quorum causa cum colonis, alijsque monasteriorum subditis plerunque negotium est, nolumus (dummodò extra loca regularia, & absque leuitate fiat, & suspicione) in suis impediri officijs. Et vt hæc ipsa monialium pectoribus magis insigantur, tùm vt apertius intelligatur quid hac de re statuerit sacra Synodus Tridentina, sequens ab ea æditum Decretum, hic recenseri dignum duximus. Et est tale.

Moniales non solùm Viros intra monasteria non admittere, sed etiam ipsas euagari minimè debere: & de Monasterijs extra ciuitates positis.

BOnifacij octaui Constitutionem, quæ incipit; Periculoso. renouans sancta Synodus, vniuersis Episcopis, sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, præcipit, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis, ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate, clausuram sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores, per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacumque appellatione postposita, compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Quod auxilium vt præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur sancta Synodus, & sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda, omnibus magistratibus sæcularibus iniungit. Nemini autem sanctimonialium liceat post professionẽ exire à monasterio, etiam ad breue tempus, quocumque præ- [Cap. IIII. Concil. Trid. Sess. 25. c. 5. de regularib. & monial.]

textu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbãda: indultis quibuscumque & priuilegijs non obstantibus. Ingredi autem intra septa monasterij nemini liceat, cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerit, sine Episcopi, vel superioris licentia, in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda. Dare autem tantùm Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessarijs; neque alius vllo modo possit, etiam vigore cuiuscumque facultatis, vel indulti hactenus concessi, vel in posterum concedendi. Et quia monasteria sanctimonialium extra mœnia vrbis, vel oppidi cõstituta, malorum hominum prædæ, & alijs facinoribus, sine vlla sæpe custodia, sunt exposita; curent Episcopi, & alij Superiores, si ita videbitur expedire, vt sanctimoniales ex eis ad noua, vel antiqua monasteria intra vrbes, vel oppida frequentia reducantur, inuocato etiã auxilio, si opus fuerit, brachij sæcularis: Impedientes verò, vel non obedientes, per censuras Ecclesiasticas parère compellant.

De confeßione, & communione Monialium.

Cap. V. Seß 25. c. 10. de regularib. & monial.

ADmonemus insuper omnes Episcopos, & cęteros Superiores monasteriorum monialium curam habẽtes, vt iuxta sacri Tridentini Concilij Decretum attendant diligenter, vt in Constitutionibus earum admoneantur sanctimoniales, vt saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant; & sacrosanctam Eucharistiã suscipiant; vt eo se salutari præsidio muniant, ad omnes oppugnationes Dæmonis fortiter superandas.

Earundem monialium Monasteria, quæ S. sedi Apostolicæ hactenus immediatè fuerunt subiecta &c. ab Episcopis Ordinarijs in posterum esse gubernanda.

Postremò

POstremò declaramus ex decreto Oecumenici Tridentini Concilij omnia sanctimonialium monasteria, sanctæ Sedi Apostolicę immediatè subiecta, etiam sub nomine Capitulorum sancti Petri, vel sancti Ioannis, vel aliâs quomodocumque nuncupentur, ab Episcopis, tanquam dictæ Sedis delegatis, in posterum esse gubernanda, non obstantibus quibuscumq;. Cap. VI. Seff. & ti. vt supra c. 9.

DE ECCLESIIS, SIVE SAcellis, vel altaribus, annuis redditibus dotatis, & secundùm fundatorum institutionem non prouisis, neq; officiatis. Const. XXXIIII.

De prouisione beneficiorum uacantium.

ANimo perturbato intelleximus, non pauca per Prouinciam nostram esse Templa, Sacella & Altaria, conuenientibus annalibus, pro diuinis celebrandis, donata prouentibus, iuxta piorum fundatorum mentes, nullis officijs curari, ita quòd non solùm iniustè ac iniquè bona subtrahantur Ecclesiastica, & illorum sancta, vtilissimaque Ecclesiæ defraudetur institutio, sed etiam domus Dei cultu spolientur diuino, & eorũ participatione cum scandalo priuentur Christi fideles: Quibus prouidere cupientes, omnibus qualiuncumque beneficiorum curatorum, & non curatorum, Ecclesiarum, seu Capellarum, aut altarium collatoribus, mandamus sub pœna priuationis ipsius collationis, siue præsentationis, vt intra trium mensium spatium, ab huius nostræ Constitutionis publicatione, suis Ordinarijs confirmatoribus, pro illis suis beneficijs (si quæ hactenus vacarunt non prouisa) idoneos & Cap. I.

habiles sacerdotes præsentent, & fructus eorundem vacationis tempore interceptos, atque usurpatos, intra anni terminum, in ipsorum beneficiorum utilitatem exponant, vel in pauperes erogent. Quod ut sine fraude fiat, locorum Archidiaconi certiores reddentur.

Episcopi ut præsentatos, non nisi idoneos, confirment, & de modo approbandi eosdem.

Cap. II. Ex cap. 2. 3. De Suppl. neglig. Præl.

MAndamus præterea sub indignatione omnipotentis Dei, omnibus Ordinarijs Episcopis, & alijs quibuscumque, ad quos quorumcumque præsentatorum spectat confirmatio, ut quotienscumque tempore opportuno, à Iure determinato, Ius patronatus habentes neminem idoneum præsentauerint confirmandum, ipsi illicò alicui habili & idoneo conferant, eumque confirment: ita tamen quòd ex hoc nullum patronis præiudicium in posterùm generetur. Et si aliquem post tempus præscriptum, licet idoneum præsentauerint patroni, eum admittere non tenentur Episcopi, nisi ex gratia singulari, vel aliquod rationabile se opposuerit impedimentum, à iure permissum & ab Ordinarijs approbatum: quia tunc etiam aliquem præsentandi longius conceditur tempus: sed ne Ecclesiæ patiantur, ab Ordinarijs Oeconomi eis interim sunt præficiendi, qui debeant fructus percipere, & eos in Ecclesiarum utilitatem expendere, aut futuris personis fideliter reseruare: Si autem Episcopi, ubi ad eos spectat conferre, distulerint: per eorum Capitula ordinetur. Quod si ad Capitula pertinuerit, & infra præscriptum terminum hoc non fecerint: Episcopi secundùm Deum hoc cum religiosorum virorum consilio exquantur: vel si omnes fortè neglexerint, Metropolitanus de ipsis secundùm Deum absque illorum contradictione disponat.

De suppl. negl. Prælat. c. 4. De offic. Iud. Ord. c. 4.

Ex Concilio Lateranen. Et de concess. Præb. c. 2.

De

De tempore præsentandi.

TEmpus autem congruum ad præsentandum, Laico conceditur quadrimestre, Ecclesiæ verò, etiam Monasterio, semestre, licet à laico ius acquisierit Patronatus. Et si eo tempore, quo vacant, collatores eis sufficienter de sacerdotibus approbatis nõ prospexerint, volumus similiter eos iure præsentandi, pro illa vice duntaxat priuari, & redditus (si quos interim acceperunt) in illarum Ecclesiarum, siue altarium vtilitatem, aut pauperum subuentionem exponi.

Cap. III. Ex 6. ti. de Iure Patronatus c. 1. Et ex Concilio Lateran. quod & recitatur de concess. Præb. c. 2.

De pœna præsentantium indignos.

PAtroni autem indignos scienter præsentantes, præter mortale peccatum, quod perpetrant, abutentes potestate sibi à sancta Sede concessa, non sunt audiendi: qui si fuerint Clerici, ea vice priuantur iure præsentandi: non autẽ si sunt Laici, vt elicitur ex c. 4. de Off. Ord. cuius sententiæ sunt eodem in loco, & Innoc. Hostien: & nonnulli alij.

Cap. IIII. De suppl. negl. Præl. c. 2.

Quibus præsentare liceat.

ANimaduertere quoque debent Patroni, neminem posse seipsum in sacris constitutum præsentare, sed benè quemcumque alium idoneum, & si Laici fuerint, etiam filium proprium. At si duo fuerint, tunc vnus eorum ab altero, & si plures, à maiori parte, tanquam à collegio (vt inquit Panormitan.) vel à pluribus, respectu aliorum inter se discrepantium, potest præsentari. Et si duo fuerint patroni, quorum alter hunc, alter verò alium præsentaret idoneum, qui ab Episcopi conscientia melior fuerit iudicatus, is admittetur, secundùm Ioan. And. in c. cum autem. & Pan. in c. cum autem. eo. tit.

Cap. V. Ex Pan. c. consuluit. De Iure Patron. Ex glo. in d. c. consuluit. Pan. in c. Quoniam, tit. eod. Ex sum. Armil. De Iure Patron. §. 10.

De officio beneficiatorum.

Cap VI. BEneficiatis verò Clericis iniungimus sub pœna priuationis omnium suorum beneficiorum, ne in suis officiandis Ecclesijs, sacellis, vel altaribus, quicquam eorum prætermittant, quæ à fundatoribus sunt instituta.

Vt Officiales circa uacantes Ecclesias perquirendas, sint uigilantes.

Cap. VII. VT autem hæc omnia suprascripta ad effectum deducantur, curam habebunt nostri, nostrorumq; Coëpiscoporum Officiales generales, & Archidiaconi: qui cum quidpiam haud obseruatum esse intellexerint, suos Ordinarios Episcopos certiores facere non tardabunt. Et ne Officiales, Archidiaconosque nostros quicquam talium latere posit, omnibus & singulis tàm Laicis quàm Clericis, in nostra Prouincia commorantibus, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub nostra, nostrorumq; Coëpiscoporum indignatione, mandamus & præcipimus, vt si qui Ecclesiam aliquam, vel Capellam, aut Altare sciunt, iuxta illorum fundationem, non esse de idoneis sacerdotibus prouisa, vel non officiata, velint, nulla interposita mora, suorum Ordinariorum Officialibus, siue Archidiaconis indicare: quod non solùm de præsenti, sed etiam de futuro intelligimus, atq; volumus obseruari.

DE ECCLESIIS COLLApsis. Const. XXXV.

Præfatiuncula ad sequentia capita.

Cap. I. QVandoquidem ædes nostras sæpè maximis sumptibus & splendore, vt corpora nostra à tempestatum iniuria

iniuria vindicent, protegant, atque tueantur, extructas, sicubi per longi temporis vsum, vel in contignatione, parietibus, fenestris, vel tectis, vitium aliquod contraxerint, instauramus, tignos iniungimus, obturamus, contegimus, ac vndique solicitè reficimus: quantò magis hoc fieri debere in ædibus Deo constructis, & dedicatis, in quibus precium redemptionis nostræ inhabitat IESVS Christus, cuius sacratissimum corpus, & sanguis illic consecratur, Deo Patri offertur, ipsa Sacramenta, vitę nostrę remedia ministrantur, animę Dei verbo pascuntur, & omnium denique fidelium Christianorum piæ preces à superno numine exaudiuntur, vt sarta tecta, integraque ab omni detrimento, & iniuria conseruentur, & necessitas, & inprimis Christiana pietas efflagitat. Quare cum audierimus nonnullas in Prouincia nostra ruinosas esse Ecclesias, & Capellas, alias verò semi dirutas, volentes ex debito officij nostri diuino subuenire cultui, & domorum Dei prouidere necessitati, præsertim vt sacræ Tridentinæ Synodi pareamus sanctioni, hæc quæ sequuntur statuimus Decreta, ex eadem Synodo Tridentina ferè desumpta, necessitati tamen nostræ Prouinciæ accommodata. Sess. 21. cap. 7. Decr. de Reform.

De ruinosis Parochialibus Ecclesijs resarciendis, & collapsis reficiendis.

SI quæ in nostra Prouincia reperiantur collapsæ Parochiales Ecclesiæ, Paroches actualiter habentes sub se, illas volumus (cuius curam habebunt Ordinarij) ex fructibus, & prouentibus quibuscumque, ad easdem Ecclesias quomodocumque pertinentibus, refici & instaurari. Qui si sufficientes non fuerint, omnes Patroni & alij, qui fructus quoscumque ex dictis Ecclesijs prouenientes percipiunt; aut in illorum defectu Parochiani omnibus remedijs opportunis ad prædicta cogantur, quacumque appellatione, exem- Cap. 11. c. 1. & c. de his, qui. De Eccles. ædifican. vel reparan. & arg. c. vnio. 10. q. 3.

ne, exemptione, contradictione remota. Quòd si nimia egestate omnes laborent, Episcopi illarum Parochialium Ecclesiarum Ordinarij, suo auxilio, & subsidio eisdem restaurandis non deerunt Ecclesijs: quamuis certi simus paucas per nostram Prouinciam esse Parochias, quibus etiam ad sarta tecta conseruanda, non adsint sufficentes redditus.

De Ecclesijs etiam non curatis, sed fideli populo utilibus, & redditus annales habentibus, instaurandis, & alijs loco minus commodis transferendis.

Cap. III. Aliarum verò non curatarum Ecclesiarum, siue Capellarum, vetustate, siue quomodocumque collapsarum, si quæ sufficientibus dotatæ sunt prouentibus, & in locis vtilibus, ac commodis, extant populis Christianis, tales ex suis redditibus omnino reædificari, ac restaurari volumus atque mandamus. At si aliquæ similes in locis essent fideli populo inutilibus, veluti campestribus, vel adeò tenues haberent fructus annuos, quibus restaurari non possent, tunc sacri Tridentini Concilij authoritate concedimus, vt Episcopi eorundem locorum Ordinarij, huiusmodi Ecclesiarũ titulos, cum omnibus emolumentis, & oneribus, illarum tamen patronorum interueniente consensu, in matriculas, seu eorundem locorum, vel viciniorum, secundùm, quorũ interest, arbitrium, Ecclesias alias, iuxta Concilij Tridentini traditionem, possint transferre, & antiquas, ruinosasque funditus destrui mandare: hac tamen conditione, vt in quolibet tali loco crux erigatur, & quòd lapides, cementum, ferramenta, ligna & id genus alia eorundem locorum, ad prophana haud adhibeantur ædificia, nisi Episcoporum authoritas, ex iusta causa intercesserit: quod enim semel Deo consecratũ est, ad mundanos vsus transferri non debet.

De Ecclesijs ædifican. c. 4.

Conc. Trid.

Conc. Trid.

De consec. d. 1. c. ligna.

Glo. in c. qui semel. 19. q. 3.

A brutorum accessu muniendo esse sacella, atque altaria, extra Ecclesias constructa.

SAcella quoque & altaria extra Ecclesias constructa, cunctis aperta, procurent Episcopi, vt ita sepiantur, ne brutis pateant animalibus. Cap. IIII.

DE PROPHANANTIBVS, Ecclesias, vel cœmiteria. Const. XXXVI.

Quomodo plectendi sunt, qui loca sacra polluunt.

QVoniam non sine dolore intelleximus, nonnullas quandoque Ecclesias, & cœmiteria, per nostram Prouinciam constituta, à quibusdam vel temerè, vel incogitanter pollui: cui inconuenienti consulere cupientes, statuimus, vt quicumque Ecclesiam, vel cœmiterium, violenta sanguinis, aut voluntaria humani seminis execrauerit effusione, vel infidelis, aut hæretici, seu excommunicati, sepultura, acerrimè, iuxta Canones, puniatur, & vt expensis pro reconciliatione impendenda, si quidpiam fuerit exponendum, satisfacere teneatur: Si verò soluendo non fuerit, talis pro Diœcesani arbitrio publicè puniatur. Qui si rebellē se ostenderit, per brachium seculare coërceatur. Cap. vnicum.

DE REBVS ECCLESIArum, & Monasteriorum non alienandis. Const. XXXVII.

Neres Ecclesiæ alienentur, neque dissipentur, aut distrabantur, sed tanquam propriæ conseruentur.

Cap. I. § sacre res. Inst. de rer. diuis. l. in tantum §. sacræ. ff. eod. tit. Apostolorum can. 39. C. monemus, cum c. seq. 12. q. 2. Auth. de non alien. aut permut. reb. eccl. in præfat. Præced. Conc. Salisb. ti. eod.

CVm Ecclesiarum bona, non humani, sed diuini iuris, & ideò in nullius nisi Dei Opt. Max. bonis sint, cuius diuinæ Maiestati à fidelibus oblata, atque secretorum cœlestium vsibus dedicata sunt, dicente Apostolico Canone; Omnium negociorum Ecclesiasticorũ curam Episcopus habeat, & ea velut Deo contemplante, dispenset; nec ei liceat ex eis aliquid omnino contingere, & parentibus proprijs, vel alijs (quæ Dei sunt) condonare; Nos, nostrique Episcopi, ac cæteri Prælati, hac in Synodo congregati, præteriti Salisburgeñ. Concilij constitutionem super hoc concinnatam renouantes, statuimus & mandamus, ne quisquam Episcopus, Abbas, Præpositus, Decanus, Parochus vel qualiscumque sacerdos, aut Clericus alius (quod & de monialibus intelligimus) ea quę ad suas Ecclesias, Monasteria spectant, vel beneficia, tanquam sua & propria tractent, siue vsurpent, sed vt Christi patrimonium, in eum vsum, in quem fundatores, pio in Deum animo deputauerunt, destinent, & distribuant. Ea enim, quæ ad Ecclesiæ iura pertinent, vel peruenerint, tanquam ipsam sacrosanctam & religiosam Ecclesiam intacta conuenit venerabiliter custodiri: vt sicut ipsa religionis, & fidei mater perpetua est, ita eius patrimonium iugiter seruetur illæsum.

Impp. Leo & Anthemius in l. iubemus c. de sacross. ecclef.

De non alienandis rebus Ecclesiasticis immobilibus, seu mobilibus insignioribus, sine Ordinariorum licentia, in scriptis obtenta.

Cap. II. c. nulli liceat. de reb. Eccles. alienan. vel nõ l. iubemus. C. de sacr. eccles.

INsuper licet Oecumenica Concilia, sanctorum Patrum traditiones, Summorum Pontificum Decreta, Imperatorumque leges, omnia denique tàm diuina, quàm humana statuant iura, bona Ecclesijs semel dicata, ab eis nunquam esse subtrahenda, neque prophananda; nihilominus cum à

multis contrarium tentari perspexerimus, omnibus, vt supra, pariter inhibemus, ipsisq; sub pœna priuationis administrationis, & suspensionis officiorum ipsorum, ne de rebus suarum Ecclesiarum aut Monasteriorum, seu beneficiorum immobilibus, alienationes, siue quomodolibet contractus perpetuos, sine suorum Episcoporum petita & obtenta licentia in casibus à iure permissis, aut aliâs cum authoritate Sedis Apostolicæ, facere audeant. Neq; etiam res mobiles insignes, aut notabiles contra Iuris formam, & à suis Ordinarijs obtentam in scriptis licentiam, quomodocumque alienare præsumant. Quod si secus factum fuerit, vltra pœnas iam nominatas, contractus ipsos etiam annullamus, nullumque robur firmitatis obtinere decernimus.

§. quia verò. Auth. de non alienan. aut permut. reb. Ecclesiast.

C. cascellas, cũ c. seq. 10. q. 2. c. Apostolicos. 12. q. 2. l. sancimus c. de sacris. ecclés. c. 1. extra. de pignorib.

§. ijsdẽ pœnis. Auth. de non alien. aut. permut. reb. eccl.

Ne rerum Ecclesiasticarũ dispensatores æs alienum contrahant, neq; res sacræ oppignorentur, nisi in euidenti necessitate & utilitate.

Cap. III.

STatuimus quoque & ordinamus; quòd præfati rerum Ecclesiasticarum dispensatores nullum mutui debitum contrahant, neq; obligationes bonorum Ecclesiasticorum huius occasione faciant, nisi (si opus fuerit) constare & probari possit, pecuniam mutuo receptam in vtilitatem Monasterij, Ecclesiæ, vel beneficij esse conuersam.

De conscribendis prædijs, & redditibus Ecclesiarum, ipsisq; sub tuta custodia conseruandis.

Cap. IIII.

ET quia sæpè contingit, quòd prædia, & redditus Ecclesiarum, Capitulorum, & monasteriorum, à paucis, & ab his tantum, qui in officijs constituti sunt, vel fuerunt, plenè cognoscantur, quo fit, vt aliquando propter negligentiam Officialium, & statum temporum inæqualem,

aliqua deperdātur, vel destruantur: Ideò statuimus, quòd prædia, & redditus Ecclesiarum, iuxta distinctionem officiorum, sub sigillis Prelatorum, Capitulorum, & conuentuum plenissimè conscribantur & custodiantur.

De rationibus propter annuos redditus præstandis.

Cap. V. NE etiam res Ecclesiasticæ in vsus non debitos conuertantur, & fidelitas Prelatorum clarius elucescat, maiorum nostrorum vestigia sequentes, & antiquas constitutiones renouantes, diffinimus, vt de bonis Ecclesiæ semel in anno Prælatus cuiuslibet Ecclesiæ conuentualis, conuentui suo de omnibus redditibus, & prouentibus Monasterij, plenam faciat rationem, & eiusdem rationis registrum, manibus fratrum conuentualium subscriptum, è vestigio suo Ordinario trāsmittat. Qui Prælati etiam bis, vel ter, in anno, à suis Officialibus monachis, vel Laicis, computationem discretam & fidelem recipiant: alioqui Prælatus qui præmissa posthabuerit, & lapso anno intra duos menses huic statuto non satisfecerit, ab ingressu Ecclesiæ tàm diu sit suspensus, donec se obedientem ostenderit, & absolutionem à suo Ordinario impetrauerit.

Prælatos, uel quomodocumque beneficiatos, qui sui iuramenti immemores, propria temeritate bona Ecclesiastica alienauerint: tanquam periuros, & suæ Ecclesiæ defraudatores accerrimè puniri debere.

Cap. VI. ET quia non tàm iure, quàm longa consuetudine introductum est, vt Prælati in receptione confirmationis suarum Electionum, atque sacerdotes curati, & non curati, quando eos ad suas Ecclesias, & beneficia instituere per Ordinarium contingit, inter cætera se iureiurando astringant,

gant, de non alienandis bonis Prælaturarum, & beneficiorum suorum, Episcopo suo inconsulto, reperimus tamen liquidò, quòd nonnulli sui iuramenti quoque non memores, in celsitudinis diuinæ offensionem, monasteriorum, Ecclesiarum, & beneficiorum damnum, ipsorum Ordinariorum iniuriam, ac salutis animarum suarũ dispendium, propria temeritate alienationes facere, non vereantur; Quod exindè fieri strictius prohibemus. Quicumque enim temeritate sua non deposita, simile quicquam posthac facere attentauerit, contra eum, ac eos, non tantùm ad pœnas superius expositas, sed etiam tanquam contra periuros Ordinarij procedi facient.

De inuentarijs bonorum Ecclesiasticorum tàm mobilium, quàm immobilium conscribendis, eo tempore, quo illarum Ecclesiarum datur possessio.

VT autem tàm Ecclesiarum pastores, quàm beneficiati, circa bona Ecclesiastica eò diligentiores sint, & res Ecclesiasticæ eò minus deperdantur, atque illicitis attentationibus maturius occurri possit; Ideò statuimus & ordinamus, quòd ab omnibus beneficiatis curatis, & non curatis, tempore quo possessiones suorum beneficiorum accipiunt, debita inuentaria, & inscriptiones omnium bonorum, tàm mobilium, quàm immobilium, ad ipsa beneficia spectantium, fiant per Notarium publicum, si haberi poterit, aliàs in præsentia personarum fide dignarum, puta Officialium, Archidiaconi, aut Decani ruralis, vel Cõmissarij alterius illorum, item Patroni, aut alterius eius nomine, vnius ad minus presbyteri, & vitricorum Ecclesiæ, adnotãdo omnia vasa sacra, vestes, suppellectilia, fundos, agros, domos, cum qualitatibus, & confinibus suis: quo inuentario confecto, vnum exemplar apud se retineat Cap. VII.

neat beneficiatus, alterum tradatur patrono beneficij, siue Vitrici, & tertium superioritati Ecclesiasticæ præsentetur, ad eum quidem effectum, vt cum beneficiatum à suo beneficio cedere, vel decedere contigerit, inuentaria primum conspiciantur, & cum inuentum fuerit aliquid deesse, hoc de bonis cedentis, vel decedentis, restaurari, Ecclesiæq́; vel beneficio restitui valeat.

Clericos, præsertim beneficiatos, studiosè inquirere debere qualescunq́; occupatores, seu detentores, aut spoliatores rerum Ecclesiasticarum tàm immobilium, quàm mobilium, eosq́; suis patefacere Ordinarijs.

Cap. VIII. ITem statuimus & ordinamus, vt omnes Clerici, præcipuè autem beneficiati, studiosè inquirant, si qui sunt detentores iniusti, seu occupatores, & spoliatores bonorum Ecclesiasticorum, & decimarum, siue etiam prædiorum, tàm vrbanorum, quàm rusticorum, domorum, & censuum, etiam si fuerint per aliquem contractum alienata, impignorata, seu aliâs obligata. Et si quid horum repererint, ad Ordinarium illius loci, in qualibet Diœcesi nostræ Prouinciæ proximum deferant, vt contra tales illicitos detentores, debita possit fieri prouisio, atque iniustè alienata, vel obligata, in pristinum reduci statum.

Modus conseruandi Ecclesiarum indemnitatem.

Cap. IX. TAndem circa hunc articulum ordinamus, vt quoties se casus obtulerit, quo vni, aut alteri Ecclesiæ, vel beneficio, circa illorum prouentus, aut liberam beneficiati administrationem, rerum ad Ecclesiam, vel beneficium spectantium, impedimentum, seu diminutio aliqua inferri volue-

voluerit; Ex tunc beneficiatus illud ſuo Ordinario tempeſtiuè denunciet, vt indemnitati Eccleſiarum, & beneficiorum, eò citius conſuli poſsit.

De pœna abutentium bonis Eccleſiaſticis.

PОrrò autem iuſtum eſt, vt Prælati, atq; beneficiati, quicumq; bonis Eccleſiaſticis, quæ pia deuotione fideliũ ad cultum diuinum, atq; ædificationem populi Chriſtiani deuota ſunt, non abutantur, neq; ea male profundant, ſed ad neceſſaria vitæ, & beneficiorum conſeruationem applicent, de eo autem quod ſupereſt, pauperibus quoq; ſuam partem tribuant. Commonemus enim omnes & ſingulos beneficiatos, quòd non tantum contra eos, qui bona Eccleſiarum & beneficiorum iniuſtè alienant, ſed & contra eos, qui fructibus ab eorundem beneficiorum bonis perceptis, perperam vtuntur, Ordinarij ſinguli ad dignam emendationem, atq; ſi opus fuerit, etiam ad priuationis pœnam ſint proceſſuri. Cap. X. c. Epiſcopus. 14. q. 1. c. quoniã quicquid. 16. q. 1.

DE IMMVNITATIBVS, ET priuilegijs Eccleſiarum, & Clericorum. Conſt. XXXVIII.

Admonetur magiſtratus ſecularis, ut defendat, ac conſeruet immunitates & priuilegia Eccleſiarum.

CVm Eccleſiarum, atq; Eccleſiaſticarum perſonarum immunitates, & priuilegia, nõ ſolùm à ſummis Pontificibus, ſed etiam à ſupremis Principibus conceſſa, deceat eſſe manſura; Ideoque tàm iuri quàm æquitati congruit, vt principes ſeculares, & magiſtratus ciuiles, in hiſce conſeruandis ſint eis auxilio, eorumque Decreta fideliter Cap. I.

exequantur, suosque subditos cogant obseruare, vt iurisdictio, & libertas, ac immunitas Ecclesiastica Imperatorum legibus, & à sacris Canonibus, ipsis Ecclesijs, Episcopis, ac reliquis Clericis tributa ac firmata, conseruetur. Quod vt fiat, Principes omnes, ac reliquos magistratus seculares, vnà cum sacro Tridentino Concilio obnixè rogatos esse volumus: nostris verò in temporalibus subditis Praefectis, & huius generis Officialibus alijs, sub nostra, nostrorumque Coëpiscoporum grauissima indignatione, itidem ab ipsis obseruari seriò praecipimus. In quibus verò haec ipsa immunitas & libertas consistat Ecclesiastica, vtrunque ius Ciuile, & Canonicum, satis est plenum, quibus in locis censurae etiam describuntur, quas contrahunt meritò transgressores, à sacro Tridentino Concilio pariter renouatas atque corroboratas.

Sess. 25. cap. 20. Decr. de Reformat.

De immun. Eccle. c. 10. Et in 6. ti. eod. c. 5. Et clem. c. 1. Et in extra. c. 1. 1. &c. de Episcopo, & Cler. & priuil. eorũ. Et de Ecclesiast. ti. & priuil. Et in l. placet. C. de sacros. Eccles.

Ne quis Clericorum seculari se subdat domino, neque de manu Laici, Praelaturam, aut beneficium curatum, vel non curatum, eiusdemque inuestituram accipere praesumat.

Cap. II.

HAnc quoque Ecclesiasticam libertatem tueri cupientes, districtè prohibemus sub poena suspensionis à perceptione fructuum beneficij, ne quisquam nostrae Prouinciae Clericus, cuiuscumque Ordinis, cuiquam seculari Domino, vel personae, cui prius in nullo penitus fuerat obligatus, sub colore defensionis, vel protectionis, absque sui Episcopi licentia, se subiectum constituat, vel censualem: Nec quisquam Prelaturam, aut beneficium aliquod curatum, vel non curatum, eiusdemque beneficij inuestituram, à manu Laicorum, contra expressam Canonum inhibitionem, recipiat, sub poena nullitatis actus, atque inhabilitatis ad omnia in futurum beneficia.

Ne

Ne ob delictum, uel culpam, aut debitum ministri, plectatur, aut cogatur Ecclesia.

QVamuis Iura etiam disponant, quòd delictum ministri non debeat in detrimentum Ecclesiæ vergere, neq; bona Ecclesiarum, vel beneficiorum, ob debita ministrorum (quæ in eorum vtilitatem notabilem versa non sint) contracta, esse obligata, cum propter alienum debitum Ecclesia grauari non possit, cuius conditionem ministro meliorem, non deteriorem facere licet: Comperimus tamen Iura illa atque Ecclesiarum priuilegia à nonnullis minimè obseruari, imò nonnunquam creditores ministro debitori fauent, & à quo viuente debitorum suorum solutiones benè consequi possent, studiosè vsq; dum obierit, debita exigere negligunt, vt postea in bonis Ecclesiarum & beneficiorum, pro libito bacchari possint, ex quo fit, vt nonnunquam morientibus ministris, non tantùm bona defuncti, sed & Ecclesiarum, & beneficiorum, ita distrahantur, & perdantur, vt vel nullum amplius ministrum, & possessorem nancisci possint, aut si vtique aliquem acquirant, is ære alieno grauatus, vel bonis ac prouentibus Ecclesiæ, vel beneficij admodum diminutis, debitam sustentationem habere non possit, vt in breui cogatur, quod acceptauerit, relinquere. Quare huius statuti tenore, Officialibus, Archidiaconis, Decanis, Fiscalibus, & Cursoribus quarumcumque Diœcesium nostræ Prouinciæ, seriò præcipimus, vt quilibet in suo districtu & officio diligenter attendat & inquirat, si quis Presbyteros beneficiatos, curatos, vel non curatos, qui suorum propriorum atq; ad beneficium suum spectantium bonorum fuerint improbi dissipatores, aut debitorum tardi solutores, in suo habeat districtu. Quorum si aliquem indagauerit, hunc absq; vlteriori dilatione requirat, illiq; diem certam pro reddenda ratione suæ administrationis assignet, quam rationem

Cap. III.

c. fraternitaté de donationibus l. qui fundum. §. si tutor. ff. pro empt. & l. ignorantis. ff. de procurat.

etiam die statuto ab eo, in præsentia duarum, vel trium personarum honestarum recipiat, in qua si debita enormia, & quæ facultatibus beneficiati, non, aut vix respondeant, inuenerit; illicò sibi statuat terminum solutionis; simul ac edicto publico emisso, denunciari omnibus faciat, quòd creditores istius dissipatoris curent sibi satisfieri. Cæteri verò quicunque sibi caueant, ne debita aliqua, aut credita cum eodem contrahant, cum certificatione, quòd si vltra hanc admonitionem forsan cum ipso cōtraxerint, vel antiqui debitores post admonitionem sibi factam, solutionem fieri distulerint, quodcumq; debitum remanserit, eo ab beneficio cedente, vel decedente, quo ad successorem pro indebito censeri, nulliq; penitus solutioni subiacere sciat. Quod si quis temerario ausu, & sua potentia abutens, bona beneficij pro debito prætenso inuadere præsumpserit, contra talem Ordinarij locorum, tanquam contra violatorem Ecclesiasticæ libertatis & pacis, ad pœnas Canonicas procedant; Officiales autem & quicumq; surrogati in officijs existentes, si circa inquisitiones dissipatorum Clericorū, atq; processum, iam supra sibi præscriptum, contra tales instituendum, negligentes fuerint, eos, ac eorum quemlibet, postquam de negligentia affectata, sufficienter, & legitime constiterit, ad solutionem restantium debitorum condemnamus.

DE IVDICIALI FORO ECclesiastico. Const. XXXIX.

De conseruanda iurisdictione spirituali, quam Laicalis Magistratus usurpare nullo pacto debet.

Cap. 1. In Decretali, Sexto & Cle-

QValem causarum Ecclesiasticarum, tàm personarū, quàm rerum cognitio, & iurisdictio, etiam contentiosa,

tiosa, requirat Iudicem, non tantùm humanæ, sed etiam diuinæ ostendunt traditiones, quòd non Laica, sed Ecclesiastica esse debeat persona, quemadmodum vnusquisq; qui sacras literas, Concilia, & Canones antiquos, atque Imperatorum leges perlustrauerit, facilè inueniet: Vnde sacratiss. Imperator Constantinus meritò magnus nuncupatus, cum Episcopi, qui ad Synodum Nicœnam conuenerant, ei libellos obtulissent, in quibus nnõullorum aduersus alios causæ continebantur & querelæ, quibus conuocatis dixit; Deus vos constituit sacerdotes, & potestatem dedit de nobis quoq; iudicandi: & ideò nos à vobis rectè iudicamur; Vos autem non potestis ab hominibus iudicari, propter quod Dei solius inter vos expectate iudicium, & vestra iurgia, quæcumq; sunt, ad diuinum reseruentur examen. Vos etenim nobis à Deo dati esti Dij, & conueniens non est, vt homo iudicet Deos. Et pijssimus Imperator Valentinianus; Mihi cum vnus de populo sim, fas non est talia perscrutari: verùm sacerdotes, quibus hæc cura est, apud semetipsos congregentur, vbi voluerint &c. Et Christianiss. Imperator Iustinianus; si quis contra aliquem Clericum, aut monachum, aut diaconissam, aut monastriam, aut ascetriam habeat aliquam actionem, adeat prius sanctissimum Episcopum, cui horum vnusquisq; subiaceat. Quod Nos, nostrique Coëpiscopi, per nostram Prouinciã omnino obseruari volentes (præsertim contra quosdam ventosos, qui non solùm sacris Canonibus, sed etiam Imperialibus legibus contrafacientes, omne Ius Ecclesiasticum sibi vsurpare nituntur, cuius farinæ homines imperiosos, etiam inter nostros, nedum Coëpiscoporum nostrorum Pręfectos Prouinciales comperiri audimus) vetera nostrorum Prædecessorum statuta Prouincialia innouantes, has quæ sequuntur præscribimus leges.

ment. De foro competenti. Auth. vt Clerici apud propr. Episcop. cõueniantur primũ, & postea apud Ciuil. iudic. Correcta est autẽ hæc Constitutio. per. l. statuimus. C. de Episcopo & Cleric.

In histor. ecclesiast. & c. continua. §. itẽ Constantinus, cum c. sacer. 11. q. 1. &, c. futurã 12. q. 1.

De his quoque Pomponius Lętus in vita Cõstantini.

Ex trip. hist. lib. 7. c. 12. 11. q. 1. c. de persona presbyteri.

Iustinian. in §. si quis contra. Auth. de sanctiss. Episc. & Martian. Imp. in l. cum Clericis, Item Leo, & Anthemius in l. oẽs. & Auth. causa. & Frideric. Imp. in l. statuimus. C. de Episc. & Cleri. §. sed neq; pro qualibet. auth. ead. vt supra.

Ne Clericus citetur ad forũ seculare, & quæ pœna huius sanctionis transgressoribus immineat.

Cap. II. c. futuram. 12. q. 1. c. nullus iudicum. 11. q. 1. vsq; ad c. iudices. &, c. peruenit. vsque ad c. Clericũ. ibid.

IN primis statuimus & ordinamus, vt in omnibus causis de iure vel consuetudine, ad forum Ecclesiæ spectantibus, nulla persona Ecclesiastica quomodolibet ad iudicium trahatur seculare, vel ei respondeat. Quod si secus factum fuerit, Actor, si Laicus fuerit, in criminali causa, etiam si sententiam pro se obtinuerit, causa cadat: in ciuili verò, integra manente causa, sententia ipsa viribus careat, & irrita, ac pro nulla habeatur: sed si actor Clericus fuerit, eum vltra præmissa, excommunicationis sententiam ipso facto incurrere declaramus: Iudex verò quicumque fuerit, qui huiusmodi personam Ecclesiasticam, per se, vel per alium directè vel indirectè, quouis quæsito colore, præter iuris communis dispositionem, ad suum tribunal trahit, vel coram se litigare, aut respondere compellit, aut cautionem, vel fidei iussionem exigit, aut impedimentum & molestiam infert, aut procurat, quòminus in foro Ecclesiastico liberè agere, & suam causam defendere posset, præter omnipotentis Dei iram, & nostram, nostrorumq; Coëpiscoporum indignationem, se Bullę in cœna Domini censuram illicò incurrisse sciat, à qua etiam absolui ab habente authoritatem non poterit, nisi prius omni damno & interesse ad plenum satis fecerit, condignamq; pœnitentiam egerit. Et si talis iudex ex nostris, siue nostrorũ Coëpiscoporum fuerit Præfectis, vel ex alijs Officialibus Laicis, vltra prædicta, etiam ab omni Præfectura, & alio quocumq; officio, illum deponi iubemus absq; spe vllum vnquam à nobis, seu à nostris Coëpiscopis recuperandi gradum, vel officium.

Crimino-

Criminosos Clericos, ubi de fuga timor est, à sæculari magistratu simpliciter capi, & Ordinarijs præsentari posse &c.

Cap. III.

CVm autem nonnunquam accidat Clericos in crimine aliquo scandaloso deprehensos, per seculares Iudices & Officiarios, propter Ecclesiasticorum Iudicum defectum capi, & deindè Ordinarijs præsentari, quod licet Canonibus, Clericorumq; immunitatibus sit aduersum: nihilominus cum criminum enormitas, aut nimium scandalum seuerius aliquid postulet, aliquatenus tolerari volumus, præsertim si magnum esset facinus, & de fuga Rei dubitaretur, ita tamen, ne tales captiui sacerdotes, vel Clerici, apud seculares potestates examinentur, vel in minimo molestentur, neque plus viginti quatuor horis detineantur, ne quod sub custodię nomine geri dicitur, in pœnam conuertatur; sed ad suos Ordinarios, vel eorum Officiales, sub bona custodia mittantur.

Quibus uiris prospectum esse debeat Consistorio, & à quibus ijdem se abstinere debeant.

Cap. IIII.

FOro autem Ecclesiastico, quod & Consistorium vulgo nuncupatur, de viris tanto tribunali dignis, idoneisq;, ac correspondentibus prouideatur; ita vt Iudices ipsi, Ecclesiastici sint, ætatis maturæ, vitæ honestæ, famæ integræ, atque Iurium periti, & in sacris constituti, inque reddendo iudicio non segnes, atq; in iudicando omninò iusti. Quibus & sub pœna depositionis ab Officijs suis, atq; perpetuæ infamiæ inhibemus, ne à partibus coram se litigantibus, vel litigari verisimiliter sperantibus, munera quæcumque accipiant, nisi sint esculenta, vel poculenta, quæ ad summum in tribus diebus consumi possunt, nec tamen

c. qui recte. & c. non licet. 11. q. 3. &, c. nō sane. 14. q. 5. & C. De pœn. iudic. q malè iudic. vel eius, q iudicē, vel aduersar. corrumpere curauit. p tot. tit. l. quisquis. C. si cert. petat.

tamen eadem affectent, postulent, aut exigant, sed vltrò oblata ad declinandũ inciuilitatem recipiant. Cum enim iura ciuilia, etiam mutuantem pecuniam iudici, vnà cum iudice relegationis pœna iubeant afficere: quantò magis puniendi fuerint, qui acceperint munera, quæ excæcant oculos sapientum, & mutant verba etiam iustorũ. Omnes autem Iudices (vt etiam Iustiniano Impera. placet) secundùm voluntatem, & timorem Dei, & Principis ordinationem, sic administrationes suas gubernare studeant, vt nullus eorum aut cupiditati sit deditus, aut violentias aliquas, vel ipse inferat, vel vlli alij inferri permittat. Quod si Iudex ipse nõ fuerit iurisperitus, iuxta supradicta Assessorem sibi conducat, iurium gnarũ, & qui rerum, negociorum, & processuum iuridicorum experientiam habeat.

Deut. 16. Exodi 23. Leuit. 19. l. 1. § optamus. C. de off. præfect. prætor. & c. cũ olim. ibi glos. in verb. concessimus. extra. de Consuet.

Vt quilibet Iudex Ecclesiasticus suum habeat Notarium, procuratores, & cursorem unum, uel plures, iuxta necessitatem, omnes iuratos &c.

Cap. V. c. quoniam cõtra. de probationib.

Statuimus etiam & ordinamus, quòd quilibet iudex Ecclesiasticus per nostram Prouinciam, habeat suum Notarium, suos pariter Procuratores, tales, qui foro Ecclesiastico sint conformes, atque iurati. Insuper & cursorem, vel cursores, iuxta causarum & negociorum multitudinem, qui etiam sint ad officia iurati, & non tantùm mandata & literas hinc inde deferant, & domesticis dominorum suorum negocijs studeant, sed etiam per suum districtum, ad vitam & transgresiones Clericorum aduertant atque inquirant, & quotiens aliquem reprehensibilem inuenerint, iudici eum denuncient: In locis verò nostræ Metropoliticæ, & cathedralium Ecclesiarum, vbi maiora vigent Consistoria, volumus & ordinamus, vt in quolibet dictorum locorum, vltra generales causarum procuratores, spe-

res, specialiter vnus habeatur procurator fiscalis, non quidem vt ex sacerdotum, vel Clericorum delictis, Fisco Episcopali quæstum faciat, sed vt in facinorosos Clericos aduertat, atque vt tales canonicis pœnis afficiantur, contra eos processus legitimos instituat, simul ac diligenter curet, ne causæ Ecclesiasticæ à suo tribunali decidant, & forsan ob Ecclesiasticorum negligentiam, à secularibus Iudicibus vendicentur & vsurpentur, quod si facto euenerit, volumus quòd nobis, alijsq; Episcopis nostræ Prouinciæ, talis vsurpatio absq; dilatione indicetur.

Ne corporalis pœna conuertatur in mulctam.

NOlumus etiam, atq; omnino prohibemus, ne pro delictis, quæ per iudicem Ecclesiasticum puniri debent, pœna pecuniaria facilè imponatur: casu autem quo hoc fieri contigerit, nolumus tamen quòd talis pecunia in nostrum, aut Coëpiscoporum nostrorum iudicium, sed in piæ alicuius causæ vsum conuertatur, ne vbi animarum salus quæri debeat, quæstum nos quæsijsse à quopiam videamur. Cap. VI.

De honestate Iudicum, Notariorum, Procuratorum, & cursorum Consistorij.

PRohibemus etiam hac nostra Synodali constitutione, ne Iudices, Notarijq; causarum Procuratores, Cursores, aut aliæ personæ consistoriales, cum personis in iudicio comparentibus, siue clientulis, quicquam inhonestè, aut turpiter agant, nullius pudicitiam attentent, ad lasciuiam & inhonesta perpetranda non sollicitent. Nam quisquis de hoc conuictus fuerit, etiam si actus conatum non sit secutus, statim ab officio cadat, & seuerè arbitrio Ordinarij, iuxta delicti qualitatem, puniatur: atque ab actis Cap. VII.

consistorialibus per totam nostram Prouinciam excludatur. Quòd si actus sollicitationem secutus fuerit, etiam corporali pœna per Ordinarium affligatur.

De publicandis citationibus, mandatis, executorialibusue.

Cap. VIII. QVia autem aliquando propter temeritatem, & ausum iniquum aliquorum, ad hos, qui, vel citari, aut quibus mandata, executoriales, vel aliæ literę Ordinariorum intimari debent, tutus non patet accessus; ne huius igitur causa, vel impediatur iustitia, vel digna animaduersio in malè meritos supprimatur: Idcircò prouida & necessaria deliberatione volumus & ordinamus, vt contra tales, citationum, mandatorum, & executorialium edicta apud parochialem ipsorum Ecclesiam, publicè & legitimè per nostros nuncios iuratos, aut ipsos prædicatores proponantur: quòd si & circa hanc publicationis formam, ipsis executoribus periculũ aliquod immineat, volumus quòd huiusmodi citationes, mandata, executoriales, & aliæ literæ Ordinariorum, in nostra Metropolitica, in his quę nostram Diœcesim contingent, aliàs in cathedralibus Ecclesijs nostræ Prouinciæ, tribus diebus dominicis continuis in ambone publicentur, dummodo hi, quos negotium concernit, à cathedrali Ecclesia, infra vnam dietam sint constituti: quòd si remotius absint, ad quindecim dies, ita vt præmissum est, publicentur solemniter, intra quos si nõ obtemperauerint, contra tales, ac si personaliter requisiti fuissent, procedatur, ne malicia his patrocinetur, quibus debita pœna meritò irrogari debeat.

De causa in citationibus aßignanda, & Aduocatis, Procuratoribusq́, etiam extraneis, à partibus citatis assumendis.

Tandem

TAndem quo minus erretur, & vnuſquiſque ſtatim ex ipſa citatione intelligere valeat, an cauſa propter quã ad forum Eccleſiaſticum citatur ſit talis, quòd in eo foro meritò conueniri & reſpondere debeat: igitur ſtatuimus & ordinamus, vt poſt hac in tota Prouincia noſtra exprimatur in citationibus, in cauſis ciuilibus tantum, ſpecialis cauſa, vel cauſæ, ob quas, vel quam, aliquis citatur: concedimus quoq; quòd partes citatæ, & præſertim Laicæ, in cauſis ad forum Eccleſiaſticum ſpectantibus, Aduocato, & Procuratoribus, etiam extraneis, citra tamen præiudicium iuratorum procuratorum, & conſuetudinis Conſiſtorij illius, in iudicio Eccleſiaſtico vti poſsint, dummodo tamen libellos, producta & alia neceſſaria idiomate latino inducant, & proponant, atque in omnibus proceſſum, morem, & obſeruationes Conſiſtorij Eccleſiaſtici obſeruent. Qui autem ſe huic foro conformare noluerint, hos ad turbationes & confuſiones vitandas, & maximè propter appellationes, in quibus acta cauſarum, etiam ad exteras nationes facilè deuenire poſſent, recipere non poſſumus. Cap. IX.

DE NOTARIIS FORI ECcleſiaſtici. Conſt. XL.

Quales ſint cooptandi Notarij, & de iuramento, fideiq; profeſsione eorum.

QVoniam ex imprudentia, aut malitia quorundam Notariorum, noſtris foris Eccleſiaſticis quandoq; non pauca, neq; minima, cum partium detrimento accidere poſſunt incommoda; idcircò ordinamus & ſtatuimus, ne quiſquam in Notarium cuiuſuis noſtræ Prouinciæ fori Eccleſiaſtici aſciſcatur, niſi alicuius prouectæ fuerit æta- Cap. vnicum.

tis, non infamis, neque vlla censura irretitus, honestus, prudens, & in sua arte peritus, atque tempore aliquo, in ea versatus; ita vt coram Episcopo, vel eius generali Vicario, siue Officiali altero, eius peritiæ per examen sufficienter reddat rationem, deindè sequentem cum iuramento faciat suæ fidei ac fidelitatis confessionem.

Fidei ac fidelitatis confeßio cum Iuramento, à promoto in fori Ecclesiastici Notarium facienda.

EGo N. promotus in notarium huius Consistorij N. omnia & singula, quæ in sacrosancta Tridentina Synodo, & alijs vniuersalibus Concilijs, definita & statuta sunt, palam accepto, simulque hæreses omnes à sacris Canonibus, & generalibus Concilijs, præsertim à prædicta Synodo Tridentina damnatas publicè detestor & anathematizo, nec non & veram obedientiam summo Pontifici Romano & vobis Reuerendissimo D.D.&c. (si præsens Ordinarius fuerit, sin verò alius eius loco surrogatus esset, vobis obmittatur) vestrisque vel suis Successoribus, canonicè intrantibus spondeo, & constitutionibus mandatisque vestris, vel suis obtemperabo: nec non & instituta officij, siue Officialium Consistorij honesta iussa seruabo: secretaque eiusdem Consistorij, siue fori Ecclesiastici, & causarum, nemini propalabo, præsertim attestationes testium, & consilia Assessorum, & conclusas sententias Iudicum, donec publicatæ, prolatæ, & per eum, vel eos, ad quem, vel ad quos spectat, fuerint subscriptæ: promittens me in omnibus omnem daturum operam, vt iniunctum mihi munus, sine querela fideliter ac diligenter, iuxta formam fori huius Diœcesis, exequar.

DE

DE DECIMIS, OBLAtionibus, & Collecturis. Const. XLI.

Decimas ueteri ac nouo iure persoluendas esse.

QVoniam officij nostri esse nouimus, ea quæ ad S. fidei Catholicæ sustentationem spectant, integra conseruare, distracta colligere, & quæ longissimo temporum interuallo interierunt, recuperare, & in pristinum statum reuocare: ne dùm ea, quæ cognoscimus ad nostri Ordinis qualitatem pertinere, aut non corrigendo, aut (quod nefas est) silentio pretereundo, socordiæ, & negligentiæ culpam incurramus: nonnulla de decimis in medium producere censuimus necessarium. Leges namque non solùm humanæ, sed etiam naturales & diuinæ, consulentes sacerdotibus ac ministris Ecclesiarum, pro hæreditaria portione, omni populo præceperunt decimas fructuum suorum locis sacris præstare, vt nullo labore impediti, per res illegitimas, spiritualibus possint vacare ministerijs, quas leges Christianorum cætus longis temporibus custodiuit intemeratas. Nunc autem paulatim præuaricatores legum penè Christiani omnes ostenduntur, dùm ea quę non tantùm humanitus, sed & diuinitus sancita sunt, adimplere negligunt; magnum facinus perpetrantes: qua de re non solùm in anima verùm & in temporalib. à Deo puniuntur bonis, quibus patres nostri abundabant, quando in soluendis decimis, proprijs non parcebant redditibus. Idcirco non incongruè D. ait Augustinus: Maiores nostri ideò copijs omnibus abundabant, quia decimas Deo dabant, & Cæsari censum reddebant: Modo autem, quia discessit deuotio Dei, accessit indictio fisci. Nolumus partiri cum Deo decimas; modò autem tollitur totum. Hoc tollit

Cap. I. Ex Concil. Matisconen. 2. c. 5. Gene. 14. & 28. Exo. c. 22. & 23. Leuit. 27. Numer. 5. & 18. Malach. 3. & 2. Paral. 31. Neem. 13. Luc. 10. 1. Cor. 9. & 10. & c. reuertimini. cum sequentib. 16. q. 1. cap. decimas, vsque ad cap. maiores. 16. q. 7. & de Cõsecr. dist. 5. cap. quadragesima, & extra. de decim. primit. & oblat. p tot. tit. ibiq; D D. Exempla etiam præter Abrahã, & cær. veteris legis Patres, habemus in Constãtino magno, Carolo magn. Henrico 2. &c. Quib. idẽ, quod Ezechiæ sacerdoti cõtigit. li. 2. Paralip. c. 31. D. Augu. quod & recitatur 16. q. 7. c. maiores.

tollit fiscus, quod non accipit Christus. Ita quòd duplici afficiuntur iactura, qui aut in nullo, aut malè & perperam, sua annua decimant bona, quia suas damnant animas, Deum offendentes, & quod iniquè sibi collocant, accipit alter. Quibus malis ex officij nostri debito consulere volentes, statuimus & decernimus, vt mos antiquus inter fideles obseruetur, & decimas Ecclesiasticis famulantibus Deo, populus omnis inferat, quibus sacerdotes in sui sustentationem, & pauperum subuentionem, aut Ecclesiarum reparationem, vti possint; ac deinde meritò suis orationibus pacem populo ac salutem impetrent. Si quis autem istis nostris saluberrimis statutis contumax fuerit, iuxta demerita, acerrimè puniatur. Omnes autem, omni cum charitate, & modestia, atque prudentia prius sunt admonendi, & bene instruendi: quod munus erit Prædicatorum verbi diuini: qui cum se occasio offert, populum circa ius ipsum decimandi, & debitum soluendi, fideliter non prætermittent docere; ita tamen ne cupiditas Pastorum charitatem exuperet ouium, sed ita prudenter debitum doceatur, vt ordinatio diuina quàm optimè à populo percipiatur atque diligatur.

& in l. Lucius Titi⁹ ff. de iur. fisc. Et ex praeced. Concilio Salisb c. 1. ti. de decimis.

Ex omnibus fructibus decimas dari debere.

Cap. II.

CVm igitur decimæ, tributa sint egentium animarum, quas dominus in signum vniuersalis dominij pro ministris Ecclesiæ sibi retinuit, cumque canonicæ sanctiones iubeant eas de omnibus fructibus cum integritate persolui: statuimus & ordinamus, quòd Laici ipsi de agris, & noualibus, ac de omnibus his fructibus, quos in qualibet Diœcesi, seu parochia decimari ab antiquo solitum est, his ad quos pertinet, & liquidum ius habent, nullis deductis expensis, siue messorum sit precium, familiæ, aut mercenariorum, etiam iuxta locorum consuetudines, si de

Locis supra citatis.

vno

vno fundo, & vno anno pluribus vicibus crescant atque prouenіant plures fructus, omnino integrè, etiam semine non retento, neque censibus & tributis annuis deductis, & similiter in locis, vbi consuetudo est, de animalibus, atque alijs licitè acquisitis, & secundùm vniuscuiusque Dioecesis consuetudinem decimari solitis & consuetis, sine fraude qualibet tribuant integrè, atque sub poenis canonicis soluant. Quod vt efficaciter fiat, Nos, caeterique Episcopi nostrae Prouinciae, apud subditos nostros in temporalibus, debitis mandatis poenalibus, & aliter, prout iustum fuerit prouidebimus, adhortantes seculares potestates in domino, vt pro obedientia omnipotenti debita, & sustentatione ministrorum praecipuè Ecclesiae, apud suos subditos id agant, vt decimae omnes, tàm maiores, quàm minores fideliter, & sine fraude & dolo soluant, memores istius sancti Ambrosij exhortationis: Quicumque recognouerit in se quòd fideliter non dederit decimas suas, modo emendet, quod minus fecit. Quid enim est fideliter dare, nisi vt nec peius, nec minus aliquando offerat de grano, aut de vino, aut de fructibus arborum, aut de pecoribus, aut de horto, aut de negocio, aut de venatione sua?

In Sermone quadragesimae, Et recit. 16. q. 7. c. quicumque.

Oblationes, & Collecturas, iuxta antiquam huius Prouinciae consuetudinem fieri praecipitur.

QVod autem ad oblationes & collecturas attinet, volumus & mandamus, vt iuxta antiquam & semper obseruatam huius nostrae Prouinciae laudabilem consuetudinem, suis fiant temporibus. Cap. III.

DE

DE SACROSANCTIS SAcramentis Eccleſiæ Dei, ac eorundem adminiſtratione.

Conſt. XLII.

De ſeptem Sacramẽtis, eorumq́; uirtute, & quæ publicitus de hiſce ſint emuncianda.

Cap. I.
De Sacramentis ac eorundem adminiſtratione.

Liber Agẽdarij cuius hic & alijs in locis Synodus meminit, debebat eſſe vnus, ac duas partes complectebatur: vnã de doctrina & inſtructione Sacramentorum; de benedictionibus, pceſsionibus, ritibus, Eccleſiarũ in adminiſtrandis Sacramentis, alijsq́; rebus agẽdis alteram. At verò poſt Synodum à ſancta Sede approbatã, quaſdam ob cauſas, viſum eſt, vt is liber in duo opuſcula diuideretur, & hæc quidẽ pars, quæ eſt de rebus agendis, ſeorſum imprimeretur; Agendariumq́; inſcriberetur: illa verò de doctrina, & inſtructione Sacramentorum &c etiam

NOs, noſtriq́ Coẽpiſcopi, alijq́ minores Prælati, nec non & cæteri in hac noſtra ſancta Synodo de iure, vel conſuetudine congregati, totam hanc noſtram Salisburgeñ. Eccleſiæ repræſentantes Prouinciam, noſtrorum Prædeceſſorum ſequentes veſtigia, Synodiq́ Salisburgeñ. Prouincialis præteritæ renouantes Decreta, cum ſancta Catholica, Romana Eccleſia, & omnibus Oecumenicis Concilijs, ſeptem fatemur eſſe Sacramenta, quibus delentur peccata, confertur gratia, & cœlorum aperitur ianua, Baptiſmum, Confirmationem, Pœnitentiam, Euchariſtiam, Ordinem, Matrimonium, & Extremam Vnctionem. Quæ propterea tanquam ſaluti noſtræ neceſſaria, cum omnibus & ſingulis circa ipſa, à ſacris Oecumenicis, prſertim Florentino & Tridentino Concilijs tradita, recipimus, atque amplectimur, & à noſtris ſubditis vtriuſq́ ſexus Clericis, & Laicis, idem fateri, illaq́ recipi, & amplecti, ſub omnipotentis Dei indignatione, & noſtra animaduerſione, mandamus & præcipimus: Ordinantes omnibus animarum curam habentibus, prſertim Parochis, atq́ eorundem Cooperatoribus, ſiue Vicarijs, & verbi diuini Concionatoribus, vt hæc ipſa ſeptem Sacramenta, & quid circa vnum quodq́ ipſorum ſit credendum, ſimul ac eorum virtutes, &

tes, & efficaciam, iuxta ea quæ à ſupradictis duobus generalibus Concilijs, tùm etiam ex Catechiſmo Romano, nuper decreto Concilij Tridentini, ſolicitudine Pij V. noſtri Pontificis Max. condito, ſunt præſcripta, ſuum doceant populum, ijs tamen iuxtà diligentiſsimè obſeruatis, quæ in noſtro Agendorum deſcribuntur libro, breui, Deo dante, in lucem prodeundo, in quo tùm in communi, tùm in particulari quàm breuiter, cum ſacrarum etiam ſcripturarum approbatione, euidens, atq; eſſentialis vniuſcuiuſq; doctrina, & cuiuslibet adminiſtrationis exhibetur inſtructio.

ſeorſum, quam Manuale Parochorũ appellari placuit, & ita factũ eſt. Cum itaque Synodus hîtce in locis non ad ſecundam partem, ſed ad primã ſemper ſe referat, animaduertas opo tet, nõ Agendarium, ſed Manuale parochorũ intelligendũ ac conſulendũ eſſe. Id quod clarius diſtinctiusque ex eius libri epiſtola accipies.

Declaratio Sacramentorum magna ex parte refertur ad librum Agendorum.

Cap. II.

MVlta etenim non ſolùm ad Sacramentorum declarationem, ſed etiam eorundem miniſtrandorũ inſtructionem, tùm vt nonnulli orti tollantur abuſus, ipſorum miniſtris eſſent præſcribendæ leges & ſtatuta: ſed quoniam conſultius iudicauimus, hæc ipſa in Agendorum, de quo ſupra, opuſculo deſcribi debere, eò quòd liber ille propter continuam Sacramentorum adminiſtrationẽ, noſtrorum Clericorum vſui frequentior futurus eſt, quàm iſtarum Synodalium ſanctionum Codex: idcircò ea omnia, quæ nobis circa illa ipſa viſa ſunt digna, atque neceſſaria, in eodem Agendario concinnari curauimus, Ordinantes, atq; ſub pœna priuationis omnium dignitatum graduum, vel beneficiorum, ſi quæ illis fuerint, vel aliàs ſuſpenſionis cuiuslibet gradus Eccleſiaſtici, & alia grauià ſuis Ordinarijs imponenda pœna, mandantes omnibus & ſingulis, cuiuſcumque ſint gradus & conditionis, Sacramentorum miniſtris, omnia & ſingula, quæ in Agendario circa adminiſtrandorum Sacramento-

rum considerationem, & obseruantiam sunt contenta atque præscripta, ad vnguem omnino seruari, ac si huic nostræ sanctæ Synodo ad verbum essent inserta.

Etiam hic nonnulla tractari de Sacramentis, in libro Agendorum non contenta.

Cap. III. QVamquam in iam nominato Agendorum libro, quæ pro administandorum Sacramentorum instructione visa fuere necessaria, abundè sint descripta, nihilominus & nonnulla alia hoc in loco tùm in communi, tùm in particulari annotare censuimus, non indigna neque inutilia; quinimò necessaria.

Ministros Sacramentorũ inculpatæ uitæ, bonorumque morum esse debere, licet Sacramentorum uirtus accipienti non adimatur propter ministri iniquitatem.

Cap. IIII. LIcet Sacramentorum virtus accipienti non adimatur propter ministri iniquitatem, Ministros tamen admonemus, vt in administrandis ipsis Sacramentis, inculpatè se gerant, nè dum ipsi alios à peccatis lauant, ipsi inquinentur. Cum enim Sacramenta sint vtique sacra, decet vt ab innocentibus, & incontaminatis manibus consecrentur, rectè tractentur, & deuotè administrentur.

De constituenda commoditate administrandorum Sacramentorum in locis à parochia distantibus.

Cap. V. EOs præterea quibus cura inest animarum, admonitos esse volumus, atque illis sub omnipotentis Dei indignatione, & nostra interminatione præcipimus, vt super greges

greges suos omni cum solicitudine vigilent, & attendant, ne cum necessitas expostulauerit, in administrandis Sacramentis deficiant. Et quoniam nonnullæ per nostram Prouinciam Parochiales extant Ecclesiæ, quarum pars populi extra ciuitatum, & oppidorum mœnia consistit, & alicubi satis longè distat, quo fit, vt Parochi, atque eorum Cooperatores, seu Vicarij, nocturno, tùm etiam diurno tēpore, seu quoties necesse fuerit hominibus illis, non nisi magna cum incommoditate, atq; sanctorum Sacramentorum non minimo periculo, & dedecore, præsertim hyemali tempore, subuenire possunt: Cui incommodo succurrere volentes, mandamus, vt Episcopi partes huiuscemodi, commodiori vniant Parochię, aut etiam inuitis Rectoribus, ex Constitutione Alexandri III. & Decreto Concilij Tridentini, nouas constituant Parochias. Sess. 21. c. 4. Decre. de Reform.

De sustentatione sacerdotum recentiorum Ecclesiarum curatarum.

ILlis autem sacerdotibus, qui de nouo fuerint Ecclesijs nouiter erectis præficiendi, competens assignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus, ad Ecclesiā matricem quomodocumque pertinentibus, & si necesse fuerit, compellere possit populum ea subministrare, quæ sufficiant ad vitam dictorum sacerdotum sustentandam: quacumq; reseruatione generali, vel speciali, vel affectione, super dictis Ecclesijs, non obstantibus. Neque huiusmodi ordinationes, & erectiones possint tolli, nec impediri, ex quibuscumq; prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusuis alijs derogationibus, vel suspensionibus. Cap. VI. Ex Concilio Trid. loco vt sup.

Iustam prouisionem sacerdotum circa numerosam plebem fieri debere.

Cap. VII. Loco vt sup.

EX Decreto pariter Concilij Tridentini etiam ordinamus, vt Episcopi in omnibus Ecclesijs Parochialibus, vel Baptismalibus, in quibus populus ita est numerosus, cui vnus, & alter Rector pro ecclesiastica administratione non sufficiat, eos ipsos tot sibi sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum, compellant.

De Cæremonijs circa sacram administrationem, iuxta Catholicæ Rom. & vniuersalis Ecclesiæ traditionem, obseruandis.

Cap. VIII. Ex Concilio Meldensi de ijs quæ ad Sacramentorum admini. gen. pertinent. §. 8.

CVrabunt etiam Episcopi, vt in suis cathedralibus Ecclesijs, in omnium Sacramentorum administrationibus, atque id genus alijs, præsertim in sponsorum benedictionibus, ritus seruentur, & cæremoniæ, secundum traditiones sanctæ Romanæ & vniuersalis Ecclesiæ: Alij verò omnes inferiorum Ecclesiarum qualiumcumque Rectores, in his omnibus à cathedralium Ecclesiarum obseruatione, nulla ex parte discedant, sed eis omnino se vniformes reddant.

De Sacramentorum explanatione, cum administrantur, ab Episcopis, atque Parochis facienda.

Cap. IX. Ex Concilio Meldensi ti. vt sup. §. 10.

EPiscopi præterea in administrandis Sacramentis, illorum vim & vsum pro eorum, qui sumpserint, siue adfuerint intelligentia, diligenter explicare debent: Quod & Parochi, cæterique Sacramentorum administratores præstare non deerunt, iuxta normam in Agendario prodeundo traditam, adhibita semper, circa vnum quodque Catechismi Romani explanatione.

DE.

DE BAPTISMO.
Const. XLIII.

Baptismum infantium ultra octiduum non esse differendum.

CVm hoc salutiferum Baptismi Sacramentum, principium sit, quo mortalibus regni cœlestis aperitur ianua, non immeritò reliquis præponitur, circa quod præter ea quæ in Agendorum libro continentur, quæ omnino obseruari volumus atque præcipimus, hæc paucula etiã illis addere decreuimus. Et in primis ordinamus atque statuimus, omnibus quorum ea est cura, mandantes, ne vltra octiduum, infantes à suis natiuitatibus differant sacerdotibus proprijs, aut eorum vices gerentibus, in Ecclesijs Parochialibus offerre baptizandos; quod si quispiam nõ præstiterit, illum latæ sententiæ excommunicationem incurrisse declaramus, nisi aliqua rationabili causa ductus, à Parocho licentiam aliquantisper differendi impetrauerit, quæ tamen breuis debet esse; quia non est iustum, vt res, quæ tàm magna, tàm præclara creditur, neglectius, aut tardius quàm expedit, protrahatur; propterea benè ait D. Augustinus: Rogo vos fratres, vt quicumque aut filium, aut vernaculum suum baptizari desiderat, iam nunc eum Ecclesiæ offerre non differat. Cap. I. Ser. 7. de tempore.

De instruendis obstetricibus circa subitaneum Baptisma.

STatuimus etiam cum salus animæ ab hoc maximè pendeat Sacramento, vt obstetrices, quæ sæpius necessitate imminente infantes baptizare solent, postquam à seculari potestate, aut his, quibus eas assumere competit sunt Cap. II.

 assumptæ,

assumptæ, locorum Plebanis statim præsententur, vt ab eisdem (quemadmodum & in Agendis habetur) doceantur, atque instruantur, in quibus casibus, & sub qua forma ipsæ Baptismum impendere valeant, ne cum irrecuperabili, & miseranda infantum iactura, eas errare contingat.

Quibus non liceat, nisi in Ecclesijs Baptizari.

Cap. III. Licet in Agendario sit sancitum, neminem nisi in Ecclesia Baptismali, vt in loco ad suscipienda Sacramenta ordinato (nisi aliud cogat necessitas) baptizari debere, nihilominus quia nonnulli fraudulenter idipsum interpretantes, in domibus Æditor uorum aut Parochorum, ad ipsas Parochiales Ecclesias pertinentibus, suos procurãt, cum eorundem sacerdotum applausu & consensu (proh nefas) baptizari filios, asserentes perindè esse ac si in Ecclesijs fieret, eò quòd huiuscemodi domus cum ipsis Ecclesijs, quibus vel earum cœmiterijs communiter sunt annexæ aut contiguæ, pro eadem re habeantur; coacti sumus in hac sancta Synodo, taliũ malitiæ obstare, hoc Decretum edere; omnibus Parochis, atque eorundem in cura animarum regenda Cooperarijs præcipientes, ne Baptisma nobilissimum Sacramentum, non solùm in proprijs, aut amicorum, sed neque etiam in Parochorum, aut æditu orum domibus (quantumuis Ecclesijs Parochialibus contiguis, aut annexis) seu alio in loco, quàm in Ecclesijs baptismalibus cuiquã conferant, nisi euidentissima alicuius infantuli emerserit necessitas, propter quam absque illius periculo ad Ecclesiam accessus haberi nequeat: Vel nisi Regum, Principum, & etiam Illustrium extiterint liberi, quibus deferri conceditur, dummodò in aliquo eorundẽ Arcis, siue Pallatij sacello, debitis modis, & cæremonijs, ab Ordinario Parocho, seu ab alio ab eo misso, baptizentur, & ita Ordinario ex aliqua iusta causa visum fuerit.

Quicumque

Quicumque autem sacerdos contrarium facere præsumpserit, ab officij sacerdotalis exercitio, usque ad sui Ordinarij beneplacitum, sit ipso facto suspensus, aliaque corporali pœna ab Ordinario corripiendus.

De diligentia circa illitionem Chrismatis.

CAuere quoque debent Parochi, ne sacrum Chrisma in Baptismate, à Laicis attingatur; Ideoque parare sibi debent bombycem, seu linteolum aliquod, quo statim post vnctionem ipsimet abstergant Chrisma, ne obstetrices, aut nutrices, siue Compatres, aut Commatres tangant, sed ipsi sacerdotes à Baptismate igni tradant. Cap. IIII.

DE CONFIRMATIONE. Const. XLIIII.

Vt Episcopi frequentent usum Confirmationis, & quot annorum debeat esse Confirmandus.

QVoniam in opusculo Agendorum, de virtute huius Sacramenti, deque ipsius Ministris, nec non & de populorum instructione, à Parochis facienda, est sufficienter explicatum; idcircò ne idem repetamus hoc in loco, aliud circa ipsum statuere nolumus: Episcoporum tantummodò negligentiam hîc loci redarguendam, apud quos hoc ipsum Sacramentum hactenus minus est frequentatum, eosdemque vnà admonendos esse operæpretium iudicauimus, vt in posterũ subditos suos, quotquot adhuc eodem Sacramento initiati non sunt, consuetis cæremonijs confirment, & insigniant, quod & Nos (Deo auxiliante) obseruabimus, atque idem à Coëpiscopis nostris obseruari mandamus, vt hoc tàm vtili Sacramento curent, vel per seipsos, aut (ipsis impeditis) per alios Episcopos Cap. I.

scopos

scópos, in maioribus quidem & amplioribus Diœcesibus in annis quatuor, singulo anno eam maiorem, quam poterit partem: in minoribus verò Diœcesibus, in duobus annis, singulo anno dimidiam partem insigniri. Sed animaduertant ne minori quàm septem annorum ætatem habenti hoc Confirmationis Sacramentum exhibeant.

Vt Concionatores competenti tempore hoc Sacramentũ populo exponant, atq; declarent.

Cap. II. QVandoquidẽ Sacramenti huius vsurpatio tàm apud Metropolim, quàm cathedrales ciuitates, nescimus qua remissione, retroactis annis adeò fuerit infrequens, vt apud plerosq; obliuioni tradita, & iuuentuti penè sit incognita: Ordinamus & mandamus, vt non solùm Parochi, sed & Concionatores Verbi diuini in suis sermonibus, vim atque virtutem huius Sacramenti fideliter edoceant plebem, vt quid circa illud credere debeant, sciant; & quid per huius Sacramenti susceptionem consequantur, cognoscant. Quod eo præsertim tempore fieri volumus, quo Episcopi ad ipsos ea de re sunt profecturi, de quorũ aduentu ijdem Prædicatores & Plebani suos semper facient certiores Parochianos, quibus etiam diem denunciabunt, in qua Episcopi Confirmationis actum habituri sunt.

Tempore, quo Episcopi hoc Confirmationis Sacramentum sunt ministraturi, visitationes iuxtà per eandem partem Diœcesis fieri debere.

Cap. III. HIsce etiam temporibus poterunt, imò debent visitationes (de quibus infra particularis habetur Constitutio) & inquisitiones, per eam partem cuiuslibet Diœcesis (quæ tunc per Episcopum, vel in pontificalibus eius

Vicarium peragetur) celebrari; quia multò melius quid circa vnamquamque Ecclesiam, necessariò ordinandum fuerit, siue in Pontificalibus, seu in alijs spiritualibus, etiã (si opus fuerit) in temporalibus, in præsentia ipsius Ordinarij, vel eiusdem Suffraganei, ordinari, disponi, atque expediri poterit.

De spirituali cognatione circa Baptismi, & Confirmationis Sacramenta, contracta.

QVantum verò ad spiritualem spectat cognationem, quæ in supradictis duobus Baptismi, & Confirmationis contrahitur Sacramentis, satisq; pro necessitate in Agenda, iuxta sacri Tridentini Concilij, & Pij V. Pont. Max. limitationem, sunt edocta, ea omnia omnino seruari volumus, atq; statuimus. Quapropter Ecclesiarum Pastores diligenter animaduertent: ne illos qui tali fuerint vinculo irretiti, matrimonialiter inuicem copulent. Cap. IIII.

DE POENITENTIA.
Const. XLV.

De usu confitendi peccata, & qualitatibus Confessorum.

CVm in sæpè nominata Agenda nedum essentialia Pœnitentię & Confessorum qualitates requisitæ, verùm & quomodo ad pœnitentiam populi sint a suis proprijs sacerdotibus inducendi, disponendi, instruendi, atq; præparandi, nec non & in ipso confessionis actu audiendi, & pœnitentes absoluendi, atque id genus alia ad hoc ipsum Pœnitentiæ Sacramentum spectantia, cum omnibus tàm Papalibus, quàm Episcopalibus casibus, etiam Cap. I.

censuris, & irregularitatibus, diffusè satis & competenter sint assignata, Confessoribusque ipsis præscripta, quæ ad vnguem prorsus obseruari volumus, mandamus, & præcipimus; Idcirco in eisdem hic repetendis immorari noluмus, nisi quòd Nos, nostrosque Coëpiscopos admonemus, vt Deo, nostrisque satisfaciamus conscientijs, & Confessorum, confitentiumque consulamus animabus, ne quispiam à Nobis, seu quoquam nostrorum Coëpiscoporum admittatur in Confessorem, nisi illis quinque qualitatibus eodem in libro Agendorum descriptis, fuerit insignitus: & ita per rigorosum examen repertus. Tales enim sacerdotes, qui confessionibus sunt præficiendi, viri esse debent integri, maturi, nullo crimine publicè diffamati, non ebriosi, non leues, non cupidi, non ad quæstum intenti, neque exploratores nimium curiosi, sed ab his vitijs prorsus alieni, prudentes, patientes, silentij tenaces, sensibus perfecti, modesti, de animarum salute soliciti, eruditi, vt inter lepram & non lepram, ac lepram & lepram discernere sciant, ne intricatam confitentium conscientiam extricare ignorantes, seipsos & illos perdant, opusque Dei destruant, iuxta illud, cæcus cæcum ducens, ambo in foueam cadunt.

In quibus admonendi sint Confessores.

Cap. II. ILlud quoque ab Episcopis obliuioni non est tradendum, vt cum aliquos præmisso examine instituunt Confessores, non prætermittant eos admonere, & iniungere illis sub pœna condigna, in audiendis confessionibus, & iniungendis pœnitentijs, rebusque alienis restituendis, ac pœnitentibus absoluendis, atque casibus, censurisque reseruatis, ne eorum iota quidem prætereant, quæ in libro traduntur Agendorum.

De

De Pœnitentiarijs instituendis, ubi non habentur, & eorum officio.

VT sacri Tridentini Concilij nō modo pareamus Constitutioni, verùm etiam nostræ Prouinciæ consulamus necessitati, antiqua Prædecessorum nostrorum vestigia sequentes, & Prioris Salisburgeñ. Synodi decretum renouantes, ordinamus & statuimus, vt in nostra Metropolitica, ac qualicumque alia cathedrali Ecclesia, aliquis Doctor, aut Licentiatus in Theologia vel iure Canonico, annos quadraginta natus, seu alias, qui aptior pro loci qualitate reperiatur, secundùm Synodi Tridentinæ determinationem, ab Ordinario in Pœnitentiarium, vbi nō habetur, instituatur, semperq; retineatur, ac foueatur; qui personam sui Episcopi repræsentans, ipsiusque omnem absoluendi potestatem habens, non solùm à casibus, & censuris, suo Ordinario reseruatis, pœnitentes ad se recurrentes valeat absoluere, sed etiam reliquos Confessores, in casibus intricatis, seu non intellectis, illum consulentes, possit edocere atque instruere, siue illis in casibus non concessis, authoritatem petentibus succurrere: & missos à Plebanis, siue etiam ab Archidiaconis, vel ruralibus Decanis, aut alijs Officialibus, siue minoribus Prælatis propter aliqua delicta occultá, seu publica, iuxta rei exigentiam, expedire. Qui tamen neque à confitentibus, neq; à pœnitentibus, aut eis, qui ipsum consulunt, super precio aliquo paciscatur, neque quicquam exigat, sed suo contentus sit stipendio: Qui etiam cum vacat, quandoq;, veluti semel, aut bis in hebdomada non tantùm confessoribus, verùm & cæteris sacerdotibus, conscientiæ prælegat casus, illosq; interpretetur.

Cap. III. Sess. 24. cap. 8. Decr. de Reformat.
De pœnitentijs & remissionibus c. primo.
Loco vt sup.

Hh 2 Neq;

Neque simplici sacerdoti, aut extraneo, licere absoluere, nisi is fuerit legitimè deputatus: neque exposito, à casibus non concessis, nisi obtenta prius facultate.

Cap. IIII. VT autem proteruorum obstemus temeritati, pusillorumque occurramus simplicitati, statuimus, atque præcipimus omnibus sacerdotibus, ne (exceptis locorum Parochis, eorumque Cooperatoribus, seu Vicarijs approbatis) quispiam, præter excommunicationem, quam huiusmodi temerarios contrafacientes se incurrisse sciant, sub pœna carceris trium mensium, & alia ab Ordinario loci, iuxta facti enormitatem, infligenda, audeat in confessorem ab Ordinario non admissus, quemquam sine necessitate imminente, etiam in casibus non reseruatis, vel ad cõfessiones audiendas expositus, in casibus, seu censuris, sibi non concessis, sed superioribus reseruatis, absoluere.

De publicatione Confessorum.

Cap. V. NE verò quispiam pœnitentium decipi possit, ordinamus, vt in foribus cuiuslibet Ecclesiæ, vbi confessiones audiri, & Confessarij plures esse solent, affigatur tabella, in qua nomina & cognomina Confessorum approbatorum sint descripta.

De annotatione, & animaduersione in eos, qui confessionem intermiserint.

Cap. VI. CÆterum cupientes nostrorum subditorum saluti consulere, & Constitutioni Capituli vtriusque sexus, volentes satisfacere, quam districtius, sub his pœnis quæ ibi statuuntur, obseruari, præcipimus: Decretum prioris Synodi Salisburgeñ. renouantes, ordinamus & statuimus iniungendo omnibus Sacerdotibus per nostram Prouinciam

De Sacrãm. pœnitentiæ. c. vltimo.

ciam

ciam vbilibet constitutis, etiam regularibus exemptis, & non exemptis, atque mendicantibus, quòd quilibet eorum omnes sibi cõfitentes, tàm pro prima, quàm secunda confessione, quolibet anno in Regestum diligenter conscribat, ac quilibet pastor, tribus hebdomadis post festum Paschæ proximis, tàm suum, quam Cooperatorum, & deputatorum à se Confessorum Regesta conferat, atque exindè quas personas ipsi sciuerint inobedientes, & mandatis Ecclesiæ non paruisse, nostris Officialibus, Archidiaconis, vel Decanis ruralibus, ante festum Pentecostes, vnà cum transmisione Regestorum in scriptis significent. Quæ subindè quilibet Officialis, Archidiaconus, & Decanus ruralis, suo Episcopo præsentet. Ita tamen quòd antequam denuncientur, prius per pastores suos de facienda Christiana confessione paternè admoneantur: Qui si proteruè in impietate sua perrexerint, tunc demum ad superiores deferantur, vt coram ipsorum inobedientium superioribus pro obedientiæ debitæ præstatione sollicitari, vel ex officio Pastorali, canonico modo contra tales procedi valeat.

De Confessione sacerdotum, & eius rei testimonio.

HOc vnum etiam non est prætereundum, quinimò maximè considerandum, quòd multi sacerdotum Sacramentalem suorum peccatorum confessionem penitus omittunt, alij verò vix semel in anno, sua confitentur peccata, qui quotidiè grauissimè offendunt Deum, & scandalizant proximum, multas perpetrantes iniquitates: quorum impietati, pro nostri Pastoralis officij debito volentes succurrere, illorumque saluti consulere, ordinamus & sancimus, vt sacerdos quilibet simplex, vel beneficiatus, Parochus, vel Cooperator seu Vicarius, quotienscumque confitetur, à suo confessario testimonium in scriptis acci- Cap. VII.

piat, vt tempore visitationis, vel ab Ordinario requisitus, ostendere possit. Quod si quis nõ obseruauerit, tanquam propriæ conscientiæ immemor, priuatus beneficijs, etiam acerrimè, iuxta Canones puniatur, vt non solùm secularibus sit exemplo, sed etiam ipsius anima lucrifiat. Si laici ex præcepto saltẽ semel in anno obligantur confiteri, vt placeant Deo, & suæ consulant cõscientiæ, & satisfaciant Ecclesię, quantò magis sacerdotes, qui quotidie pro se, & Dei populo orare debent, & sæpè diuina mysteria cõtrectant, non solùm semel in anno, sed totiens, quotiens se Deum mortaliter offendisse sciant atq; comprehendant, hoc agere tenentur, vt immaculati assistant Deo omnipotenti.

DE SENTENTIIS EXCOMmunicationum, aliarumque censurarum, & irregularitatis. Const. XLVI.

Pœnas censurarum Ecclesiasticarum, & irregularitatis &c. per iura recentiora non reuocatas &c. in suo robore permanere.

Cap. I. POEnas censurarum Ecclesiasticarum quarumcumq;, & irregularitatis, quæ in sacris Concilijs Oecumenicis, Patrum Decretis, & summorum Pontificum Decretalibus, atque pœnis, & censuris Antecessorum nostrorum statutis Prouincialibus inueniuntur, neq; per iura recentiora reuocatæ, vel emendatæ, aut contraria, legitima & canonicè præscripta consuetudine, non sunt abolitæ, decernimus in suo robore permanendas, quibus eas etiam connumeramus censuras, quæ hisce nostris Prouincialibus insertæ sunt statutis.

De

De excommunicatione moderatè usurpanda.

QVamuis autem excommunicationis sententia gladius sit, & neruus Ecclesiasticæ disciplinæ, & ad continendos in officio populos valdè salutaris, nihilominus eam, quæ ab homine, hoc est, Iudice Ecclesiastico potest infligi, volumus & statuimus cum sacrosancto Tridentino Concilio post hac, nisi magnam ob causam, haud esse inferendam, & tunc etiam parcius, præsertim in causis ciuilibus, vbi vel legum dispositio obseruari, vel alia temporalis pœna vsurpari potest; cum experientia doceat, si temerè, aut leuibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quàm formidari, & perniciem potius parere, quàm salutem. Verùm si necessarium vt inferatur, fuerit iudicatum, tunc, obseruatis tamen quæ ex sacris Canonibus in libro Agendorum sunt descripta, poterit inferri, præ oculis autem Iudex semper habens & obseruans Decretum à Tridentino Concilio super hoc æditum; quod etiam in alijs censuris inferendis haud erit prætereundum.

Cap. II. Sess. 25. c. 3. Decre. de Refor. Loco vt sup.

De animaduersione Decreti Constantiensis Concilij super ipsis censuris obseruandi.

AD vitandum quoque scandala ac multa pericula, subueniendumq; conscientijs fidelium timoratis, statuit hæc sancta Synodus, vt Decretum à Constantiensi Concilio, sub Martino quinto, super eisdem censuris publicatum, & ab Ecclesia Catholica acceptatum, approbatum, & vsitatum, diligenter ab omnibus, præsertim Clericis, & maximè Prælatis, animaduertatur, atq; obseruetur, quod est tale. Christi fidelibus tenore præsentium misericorditer indulgemus, quòd nemo deinceps à communione alicuius in Sacramentorum administratione, vel receptione, aut alijs quibuscumq; diuinis, vel extrà prętextu cuiuscumq;

Cap. III. Ex Concilio Constantiensi. quod recitatur à Anton. Arch. Flo. & à Caiet. in Sum. de excom. min. primo. §. 1.

cumq; sententiæ, aut censuræ Ecclesiasticæ, à iure, vel ab homine generaliter promulgatæ, teneatur abstinere, vel aliquem vitare, aut interdictum Ecclesiasticum obseruare, nisi sententia, vel censura huiusmodi fuerit in, vel contra personam, collegium, vel vniuersitatem, Ecclesiam, vel locum certum vel certam terram, à iudice publicata, vel denunciata specialiter & expresse, Cōstitutionibus Apostolicis, & alijs in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumq;, Saluo, si quem pro sacrilega manuum iniectione in Clericum, sententiam latam à canone adeò notoriè constiterit incurrisse, quòd factum non possit aliqua tergiuersatione celari, nec aliquo suffragio excusari: nam à communione illius, licet denunciatus non fuerit, volumus abstineri, iuxta canonicas sanctiones.

De pœna sacrificantium in excommunicatione constitutorum.

Cap. IIII. Clericos etiam admonitos volumus, vt cum acciderit, eorum quempiam aliqua irretiri censura, præsertim excommunicationis sententia, quam non rarò post nimias potationes, ob violentas in alios Clericos manus, quàm plurimi incurrunt, à diuinis, Missarum præcipuè celebratione, abstineant, quousq; absolutionem impetrauerint: quod si temerarius quispiam obseruare contempserit, præter irregularitatem, quam incurrit, ordinamus & præcipimus, vt talis sacrorum Canonum, nostrorumque statutorum contemptor, vnius mensis carcere mulctetur, absq; remissione, ter in hebdomada affligendus in pane & aqua, deindè ad beneplacitum sui Ordinarij suspendatur à Missa.

Cætera in Agendario esse perquirenda.

In

IN reliquis verò ad ipsas censuras, & irregularitatẽ spe- Cap. V.
ctantibus, omnia & singula obseruari volumus & mandamus, quę in libro Agendorum sunt annotata: vbi quid vnaquæque sit describitur, & casus Episcopales à Papalibus secernuntur.

DE AVGVSTISSIMA EVcharistia, & Missæ celebratione. Const. XLVII.

Circa Sacramentum Eucharistiæ, omnia, quæ in Agendario præscripta sunt, esse obseruanda.

QVoniam in Agenda tanquam Clericis nostris magis familiari & domestica, quę ad huius tanti Sacramenti consecrationem, Missæ celebrationem, populi circa ea ipsa instructionem, atq; obligationem, ad sanctamque communionem, tùm in vita, tùm & in articulo mortis, præparationem, atq; dispositionem, & id genus alia spectant, diffusè admodum & amplissime sint descripta, & ex sacris Conciliorum, etiã Tridentini Canonibus, Patrumque orthodoxorum scriptis, & Sum. Pont. traditionibus comprobata, quæ omnia & singula, ac si huic nostræ sanctæ Synodo de verbo ad verbum essent inserta, volumus ac mandamus, sub eisdem pœnis, eo in libro expressis, & alijs à nobis, iuxta demerita, imponendis omninò seruari, & inuiolabiliter custodiri: idcircò, ne illa ipsa hac in Synodo repetere videamur, omnibus prætermissis, quędam duntaxat decreta ad maiorem firmitatem & obseruantiã eorum, quæ de hoc tremendo Sacramento in eodẽ Agendorum opusculo sunt sancita, statuere dignum, quinimò propter quorundam scelestissimorum proteruitatem necessarium duximus. Cap. I.

De modo consecrandi Eucharistiam, cui si quispiam temerarius contrafecerit, quomodo sit plectendus.

Cap. II. QVicumque sacerdos omni Dei timore postposito, ausus fuerit, sacratissimam Eucharistiam extra sanctissimã Missæ celebrationem conficere, vel vinum absque pane, aut è conuerso, consecrare, vel tremendum Missæ sacrificium non secundùm Catholicæ Ecclesiæ ab hac nostra Prouincia semper obseruatam traditionem, ieiuno stomacho, ac tempore opportuno, cum omnibus requisitis hactenus ab Ecclesia Catholica sancitis & obseruatis, & in libro Agendorum annotatis, celebrare, vt hæreticus omnibus spoliatus beneficijs, si quæ habet, acerrimè puniatur.

De pœna celebrantium, vel quomodocumque communicantium sacerdotum, sine præuia Sacramentali confessione.

Cap. III. SImiliter si sacerdos aliquis repertus fuerit grauiter, siue mortaliter Deum offendisse, & proximum scandalizasse, & immemor doctrinæ Apostoli dicentis, Probet autem
1. Corinth. 11. seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat: Qui enim manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit, non dijudicans corpus Domini; absque suæ conscientiæ discussione, Sacramentali confessione mediante, hoc tremendum sacrificium celebrasse, vel quomodocumque communicasse (vt supra) mulctetur: Nam qui tale scelus audent perpetrare, profectò ab infectione hæresis alieni non possunt esse, præsertim qui in eodem scelere non erubescunt perseuerare, vti (proh dolor) reperiuntur nonnulli, quos acerbius omnino volumus atque præcipimus à locorum Ordinarijs puniri, omnibusque beneficijs, & officijs priuari, & à diuinorum celebratione vsque

vsque ad Ordinarij beneplacitum suspendi, qui cum illis haud dispensabit, nisi prius condignam in talibus cognouerit emendationem & contritionem.

De pœna non ordinatorum temerè sacrificantium, aut quidpiam aliud diuinum tractantium.

SImili modo si quispiam vir scelestus, sacris ritè non initiatus (immemor exemplorum Regis Oziæ, qui cum opus vsurpasset sacerdotale, & à sacerdotibus Domini admonitus non destiterit, lepra in vltimum vsque vitæ suæ diem, sic perseuerans fuit percussus: & Dathan, Chore, & Abirõ, qui ea de re à terra ore operto, cum tabernaculis suis, omniq; eorum substantia, in infernum vsq; viui fuerunt absorpti: & ducentorum quinquaginta virorum, qui illorum trium consenserant facinori, ab igne à Domino egresso pariter fuerunt consumpti) ausus fuerit hoc tantum corporis & sanguinis Domini mysterium peragere, Missam dicendo, vel absq; Missæ celebratione, aut quidpiam aliud diuinum facere, quod sacerdotibus, aut leuitis duntaxat conuenit, vt hæreticus temerarius, scelestissimus, sacrilegus, absq; venia & misericordia puniatur: ne ira Dei, tanquam talibus conniuentes, super nos veniat, & ignis de cœlo descendens nos consumat, aut terra, ore aperto, nos viuos absorbeat, & infernus nos sepeliat. Cap. IIII. 2. Par. 26. Num. 16.

De non porrigendo Sacramento, nisi confessis.

SVb pœna grauissima mandamus deindè omnibus Parochis, eorumq; Cooperatoribus, seu Vicarijs, & quibuscumq; huius venerabilis Sacramenti ministris, ne cuiquam, siue in Paschate, siue alio tempore, siue in vita, siue in vltimo vitæ articulo, sacratissimum Christi corpus exhibeant, nisi de illius communicandi Sacramẽtali confes- Cap. V.

sione præmissa, certò constiterit. Sunt enim non pauci homines profani, qui nihili facientes sententiam Apostoli dicentis: Quicumque manducauerit panem hunc, & biberit calicem Domini indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini; & immemores verborum Christi eos increpantis, qui eò se conferunt, vestem non habentes nuptialem, hoc est animæ candorem, suis indiscussis conscientijs, pleni immunditijs, ad hanc tremendā accedunt Agni immaculati mensam.

1.Corinth. 11.

Matth. 22.

Vt Parochi eas obseruent, quæ in præcedenti Const. de pœnit. cap. sexto sunt dicta, in annotandis uidelicet omnibus & singulis utriusq; sexus, suis capacibus Parochianis, qui temp. Pasch. præmissa sacramentali Confess. communicarunt, & qui id agere contempserunt.

Cap. VI.

ORdinamus præterea, & Parochis omnibus, tàm ruralibus, quàm alijs, sub pœna priuationis eorundem beneficiorū, & alia ab Ordinarijs imponenda, præcipimus, vt ea omnia & singula quàm diligentissimè circa hoc Eucharistiæ Sacramentum Paschali tempore obseruent, quæ in præcedenti Constitutione, De pœnitentia, cap. 6. sunt dicta, annotantes omnes & singulos vtriusque sexus capaces Parochianos, qui iuxta præceptum Catholicæ Ecclesiæ communicarunt, præmissa confessione, vel contempserunt communicare, vt ex nostri pastoralis officij debito, contra tales canonicè procedere valeamus.

Eucharistiæ contemptores sacra priuandos esse sepultura.

Renouan-

RENouantes insuper prioris Salisburgeñ. Synodi Decretum, iuxta sacros Canones æditum, statuimus etiã, & sub omnipotentis Dei indignatione ac nostra animaduersione mandamus, vt nullus vtriusque sexus cuiuscumque sit conditionis, gradus, vel dignitatis, in loco sacro sepeliatur, qui tempore Paschali (si communionis capax fuerit) præmissa Sacramentali confessione, non communicauit, nisi de consilio sui Plebani, ad tempus præfixum abstinendi licentiam obtinuerit, vel ante mortem sacram Eucharistiam petierit. At vbi quem contigerit morte inopinata inconfessum obire, sepultura præfata talem carere nolumus, maximè si aliqua pœnitentiæ obstenderit signa si tamen ipsius Curato constiterit, illum ipsum tempore Paschali, vel paulò pòst de ipsius Parochi consensu, præcepto Ecclesiæ satisfecisse, nec aliud obstiterit canonicum impedimentum. Volumus tamen vt prius Ordinario, vel ipsius Officiali indicetur, & Parochus de suprascriptis fidem faciet.

Cap. VII. De sent. excom. &c. c. 4. De pœn. & remiss. c. 12. Ex c. 11. de sepulturis.

De pœna sacerdotum qui Eucharistiam parum cautè conseruant.

ORdinamus quoque vt Parochi, qui in visitationibus, vel aliàs sacrãm Eucharistiam (quam in suis Ecclesijs pro infirmis, quemadmodum in Agenda est dictum, habere semper debent paratam) sub optima custodia, omnique cum honore & reuerentia haud tenuisse deprehensi fuerint, acerrimè, iuxta Canones puniantur.

Cap. VIII.

Penes quos claues S. S. Eucharistiæ, & sacrorum liquorum conseruari debeant.

MAndamus etiam Parochis omnibus, ne (sub pœna priuationis omnium suorum beneficiorum) claues

Cap. IX.

ad sacratissimam Eucharistiam, vel ad sacros liquores, Æditius, siue alijs Laicis viris, multò minus fœminis relinquant, neq; vnquam ad illorum manus peruenire permittant: quas claues penes ipsos Parochos, vel suos Cooperatores, seu Vicarios semper detineri ac conseruari volumus, atq; præcipimus.

DE SACRIS ORDINIBUS.
Const. XLVIII.

Refert se ad ea quæ superius in Const. 22. & in Agendario sunt dicta.

Cap. vnicum. QVæ circa hoc sacri ordinis Sacramentum volumus obseruari, superius ex sacrorum Conciliorum, præsertim Tridentini Canonibus, in Constitutione de consideratione ab Episcopis habenda in admittendis ijs qui ad sacros ordines aspirant, & in Agenda, satisque pro necessitate sunt præscripta, illa ab Episcopis, ista à Parochis quàm diligenter animaduertenda.

DE MATRIMONIO.
Const. XLIX.

Relatio ad Agendarium, in quo satis traduntur quæ ad huius Sacramenti administrationem uidentur necessaria.

Cap. I. QVia in libro Agendorum quid, & quantum hoc sit Sacramentum, & quæ celebrationem eius precedere, vel sequi debeant, quidque in ea omnino agendum, & quomodo progrediendum, ex sacrorum Conciliorum, præsertim

præsertim Tridentini sanctionibus, & antiquissima huius nostræ Prouinciæ consuetudine, satis est declaratum superius: vbi præterea, non solùm qui & quales à Parochis ad hoc Sacramentum debent admitti, vel rejici, & consanguinitatis, affinitatis, etiam ex fornicatione contractæ, & spiritualis cognationis impedimenta, secundùm Concilij Tridentini & moderni Pont. Max. Pij quinti decisionem modificata edocentur; verùm etiam tempora per idem Tridentinum Concilium dilatata, in quibus nuptiæ solemniter possunt celebrari, annotantur, ac sponsorum benedictiones describuntur; nec non id genus alia, ad hoc ipsum Matrimonij Sacramentũ pertinentia: quæ omnia & singula, ac si hac in sancta Synodo de verbo ad verbum essent descripta, approbamus, & ab omnibus Parochis, eorumq́ Cooperatoribus, vel Vicarijs, atq; alijs quibuscumq; Clericis, siue Laicis, sub pœnis eo in loco, iuxta sacros Canones assignatis, & alijs à suis Ordinarijs infligendis, seruari mandamus atq; præcipimus: Ideò ne bis idem inculcetur, paucis, quinque duntaxat articulis, in Agenda omissis, negocium hoc expediemus.

De ritu benedicendi desponsatos.

Licet in Agenda forma sponsas benedicendi sit tradita, nihilominus quia admoniti sumus huiusmodi benedictiones non nunquam in casibus, vbi impendi debent, ab ipsis Parochis, seu eorũ Cooperatoribus negligi, huic morbo volentes mederi, statuimus & ordinamus, vt sacerdotes, desponsatos in facie Ecclesiæ cõiungentes, ipsis ritè atq; more Ecclesiastico benedicant: illis exceptis, qui iuxta Canones in Agenda excipiuntur. Cap. II.

Quibus liceat decidere causas Matrimoniales.

Et

Cap. III. ET quia causæ Matrimoniales, & ab eis dependentes, vt sunt floris destitutionis virginalis, vltimæ sobolis educandæ, diuortij, & id genus aliæ propter animarum periculum, quod in ipsis vertitur, graues dicuntur; quapropter à solis Episcopis, vel eorum Officialibus, seu Vicarijs generalibus, aut ab alijs ab ipsis Ordinarijs surrogatis, debent tractari, audiri, atque decidi; Ideò inhibemus atque interdicimus omnibus nostræ Prouinciæ Christi fidelibus, tàm sacerdotibus & Clericis alijs, quàm vtriusque sexus Laicis, quibus à Concilio Tridentino permissum non est: vt nullus ipsorum de causis prædictis, in ea parte, quæ ius, vinculum, aut fœdus Matrimoniale contingit, cognoscere, concordare, transigere, aut diffinire præsumat. Aliter enim huiusmodi temerarij transgressoris, & transgressorum processus, sententias, concordias, & transactiones iudicamus, & decernimus (sicut re vera sunt) nullas, inefficaces, & quæ meritò nullum debeant sortiri effectum: ipsos etiã sacerdotes, qui se talibus tractatibus immiscuerint declaramus excommunicationis sententia innodari: Laicos verò iudices, vel tractatores talium negociorum vnà cum partibus, inter quas de facto actum est, à participatione Sacramentorũ Ecclesiasticorum, donec errorem suum emendauerint, & ab Ordinario suo cum plenaria satisfactione absolutionem Ecclesiasticam obtinuerint, suspendimus; iustum enim est, vt qui se de Sacramentis, aut Sacramentalibus, ad se non pertinentibus, temerario ausu tractandis intromittit, priuatione eius, quod sibi non competebat, puniatur.

Matrimonium clandestinum à Concilio Tridentino laudabiliter esse abolitum.

Cap. IIII. NOtum est, ante Tridentinum Concilium, & nostra, & aliorum tribunalia perplexis contentionibus, rixis, tumulti-

tumultibus, ex clandestini Matrimonij copula molestissimè fuisse vexata, quæ nunc, clanculario illo, & fraudulento contractu sublato, eiusdem Tridentini Concilij beneficio, in statum tranquilliorem (quod Diuiniæ bonitati acceptum ferimus) vindicata sunt, atque subindè maiorem expectamus quietem. Quis enim populus, quæ ciuitas, quæ denique Respublica non irritaretur ex furtiuis illis Matrimonijs, imò fornicationibus? quæ plerumque plus aloes (vt est in prouerbio) quàm mellis secum ferũt. Quo pacto autem contractus iste, vt legitimus sit, fieri debeat, id in Agenda, ex Tridentini Concilij doctrina explicatum est.

De diuortijs, & eorum accurata tractatione.

VErissimum est quod dici solet, difficile esse, vt bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio. Cum igitur omnibus passim notum sit, quàm plerumque peruersa intẽtione, & iniusto affectu, Matrimonia coëant, & inchoëntur, nemini debet esse mirum, si sępius malè cœpta Matrimonia, pessimo perficiantur exitu, totq; videamus quotidie turpia fieri diuortia. Cui nonnunquam accedit incommodo, quod coniuges, qui seipsos disiungunt, vel etiam à Iudice competenti separantur, vim atq; virtutem diuortij non intelligunt: & cum Iudices hisce in causis procedentes, rem ita accelerant, vt in negocio tàm magni momenti prius feratur sententia, quàm de origine, ac meritis causæ satis constet: quo fit, vt diuortia plerumq; non pœnam delicti, sed magis occasionẽ frequentis adulterij, aliorumq; tegumenta vitiorum præstent. Ad tollendam igitur peccatorum, & præcipuè adulterij frequentiã, ne in infinitum pereant animæ, sacro moniti Tridentino Concilio statuimus, vt quoties posthac diuortij causa, ad Ecclesiasticum tribunal (cui soli tales causæ decidendæ Cap. V.

Kk commit-

committuntur) deducta fuerit, Iudices ipsi summa diligentia (ex officio) inquirant personarum conditionem, qualitatem, conuersationem, & cæteras personarum circumstantias, quæ disiungi ratio postulat, tùm etiam causam, qua diuortium fieri petitur. Hæc autem secum conferant, & si quid doli, fraudisúe interuenerit, aut rei circumstantiæ rationi repugnauerint, ad sententiam finalem, nõ nisi cum plenaria causæ cognitione procedant. In principio causæ partes instruantur, quòd etiam per sententiam separationis thori, vinculum Sacramenti Matrimonij non dissoluatur, sed quòd vterq; coniugum nihilominus eo ipso firmißimè constrictus sit, atque maneat: Ita quòd nulli, vel ducere vxorem, vel alteri nubere detur facultas: quinimò si alter eorum, cum alio quocumq;, vel quacumque coëat, ab adulterij crimine non sit immunis, sed cæteris grauius peccet, quodq; ad mutuum conuictum iterum compelli poßit.

De pœna coniugum pertinaciter dißidentium, & non cohabitantium.

Cap. VI. STatuimus quoq; atque districtius mandamus, ne Parochi apud suas Ecclesias tolerent quomodolibet coniugatos, qui non cohabitant nisi sint per iudicium Ecclesiasticum separati: aut ab eodem literas habeant testimoniales, & sufficientes, quod disiunctim habitare, ob iustam causam (quæ literis testimonialibus inseri debet) poßint: maximè autem quòd constet partem impetrantem, tali disiunctioni causam non dedisse. Quicumque autem nec canonicè separati, nec toleratione digni inuenti fuerint, à perceptione quorumcumq; Sacramentorum, nisi in casu extremæ neceßitatis constituti, sint suspensi. Quòd si in eadem pertinacia, & proposito separationis etiam in extremis constituti permanserint, nec se emendare, atq; Ecclesiæ

cleſiæ ſtatutis, ſi ſuperuixerint, conformare velle promiſerint, maneant ſuſpenſi, & mortui Eccleſiaſtica careant ſepultura.

DE EXTREMA VNctione. Conſt. L.

Vt extremæ unctionis Sacramentum apud Parochos in crebriorem uſum, iuxta Agendarij præſcriptum modum reducatur, & quæ pœna id negligentes maneat.

QVamquam in Agenda, quid, qualecp ſit hoc Sacramentum, à Chriſto inſtitutum, ab Apoſtolis vſitatum, & ab Eccleſia vniuerſali ſemper in magna æſtimatione habitum, ſatis ſit oſtenſum, atque ſanctarum ſcripturarum teſtimonijs comprobatum, ac ſacrorum Conciliorū, præſertim Tridentini ſanctionibus corroboratum: vbi, & quomodo, ac quando, & quibus, à Parochis ſit miniſtrandum pariter eſt traditum: quæ omnia & ſingula, ac ſi huic noſtræ Synodo de verbo ad verbum eſſent inſerta, volumus atcp præcipimus obſeruari: nihilominus cùm non ſine maximo animi noſtri mærore perceperimus, non ſolùm in pagis, verùm & in ciuitatibus hoc tàm vtiliſsimum Sacramentum ex mera negligentia Parochorum eſſe penè extinctum, & obliuioni traditum: quæ res in Dei Eccleſia magnum parit ſcandalum, & ex hac vita decedentibus, non parum detrimenti affert: cupientes ex debito noſtri paſtoralis officij, Parochorum conſcientijs conſulere, & fidelium in domino morientium incommodo ſubuenire, ordinamus & mandamus omnibus Parochis, tàm in ciuitatibus, quam villis, ne ſua negligentia, & incuria, ſine hoc vnctionis Sacramento, ex hac vita emigrare quenquam Cap. vnicum.

suorum patiantnr, idq; vt dexterius fiat, ægrotantes pro officio suo frequentius visitare, illisq;, postulante necessitate, & hoc, & alijs necessarijs Sacramentis, iuxta ea, quæ in Agenda præscripta sunt, ritè subuenire, & si opus fuerit, temporalibus subsidijs consulere debent. Quod si à quoquam perditæ conscientiæ Pastore neglectum fuerit, ita vt sua incuria quispiam suorum Parochialium absque extrema vnctione ad alteram transierit vitam, volumus (quod & sub anathemate obseruari præcipimus) vt talis Parochus illicò à suo Ordinario priuetur omni beneficio Ecclesiastico: si quis verò non ex negligentia Parochorũ, sed sua culpa, qui à suo proprio sacerdote, vel eius Cooperatore admonitus atque persuasus noluit ex manifesto contemptu consentire, absque hoc ipso discesserit Sacramento, anathemate notatus, in sacro haud sepeliatur loco: Id quod etiam in Agenda annotatum est.

DE FVNERIBVS, SEPVLtura, & exequijs. Const. LI.

De ritu inferendi fideles mortuos sepulturæ.

Cap. I. LIcet in Agendorum libro, quàm pium, laudabile, à Deo & Ecclesia valdè commendatum opus sit morientium sepultura in Domino & Ecclesia, ex sacris literis, earumq; orthodoxis interpretibus ostensum est satis, ibidem quoq; modus sepeliendi, cum suis cæremonijs & sanctiss. orationibus est traditus: attamen animi nostri maxima commotione accepimus alicubi tàm in villis, quàm oppidis nostrarum Diœcesium homines vita functos absq; vllius sacerdotis comitatu, procul omni cruce, atq; lumine, ceu bestiarum cadauera ad sepulturas, nefandum in modum, efferri: alios verò nonnunquam neq; Parochi, neq; alterius cuiuspiam Cooperarij Presbyteri præsentia

sentia gaudentes, sed vnico tantùm clericulo, nullis sacris vestibus induto, veteris forsitan amicitiæ causa comitatos, sine orationibus, vel cæremonijs, plusquàm ethnico more ad sepulchra rapi: quod sine dedecore Christianæ pietatis, publico offendiculo, & Pastorum supina negligentia accidere non potest. Quam impietatem, atque barbariem, ne quid Christianus noster populus, vel cum brutis, vel infidelibus, vel stoicis tandem, & apathis quibusdam Hæreticis commune habeat, auertere, ac penitus è medio tollere enitentes, ordinamus & mandamus (sub pœna priuationis omnium beneficiorum) omnibus Parochis in ciuitatibus & extra commorantibus, ne quempiam cuiusque sexus in Christo & Ecclesia defunctum, (pro qualitate tamen loci) ad sepulturam sinant deferri, nisi ipse Parochus siue ad minus Cooperatorum suorũ vnus, lineo illo indumento (quod vulgo Chorrock appellant) amictus, & ad collum appensa Stola, funus præuia cruce, luminaribus, & aqua benedicta adornatum, conducat, idque precibus, &, si Clericorum plures interfuerint, lugubri cantu, more Catholico prosequatur, omnesque cæremonias in leuando funere, eiusque processione, & inhumatione (iuxta Agendæ traditam instructionem) sub pœna prædicta, omni fraude, ac negligentia semotis adhibeat.

De processione funerali.

SI itaque, vt prædictum est, plures vnà cum Parocho funeri affuerint Clerici, omnes quidem chorali (de qua supra) veste induti, in cathedralem, parochialem, vel defuncti ædibus viciniorem Ecclesiam conueniant, deinde congruo processionis ordine, bini & bini prodeuntes, psalmos, aliasque sacras preces, iuxta ritum Catholicæ Ecclesiæ, cantantes modo suprascripto, cruce scilicet præcedente, ad defuncti se conferant ædes. Quò cum peruene- Cap. II.

rint, precibus, ac cæremonijs, (in Agenda descriptis) à Parocho ritè peractis, mortuum cum candelis accensis ad sepulturam vsque eundem seruantes ordinem, comitentur: inde non discedentes, quousque sepulturæ traditum fuerit corpus.

De sumptibus funerum.

Cap. III. EXpensas pro pollinctoribus, libitinarijs, sepelientibus, ędituis, campanarijs, candelis, & alijs ad funus parandum necessarijs, hæredes defuncti exoluant, & Parochus non nisi à sponte dantibus quicquam accipiat: quòd si id demortui facultates non ferant, piè & honestè sepeliatur, nec quicquam vel parochus, vel Ecclesia exigat.

De compellendis hæredibus ad pias cæremonias defuncto adhibendas.

Cap. IIII. SI verò piè defuncti hæredes, vel amici, ita se impiè gesserint, vt religiosum funeris institutum contemnentes, crucem, clericos, & luminaria adhibere noluerint, ab Episcopo, siue Archidiacono, vel rurali Decano, aut Parocho mediante seculari brachio (si necessè fuerit) eas pietatis cæremonias admittere cogantur, & piarum exequiarum contemptores à suo puniantur Ordinario.

Vt post funeralia, reliqui dies exequiarum celebrentur, pauperibusque eleemosynæ erogentur.

Cap. V. VOlumus etiam & statuimus, vt secundum pijssimam Catholicæ Ecclesię traditionem, & huius nostræ Prouinciæ semper obseruatam consuetudinem, post funeralia, exequiæ septimi, trigesimi, & anniuersarij celebrentur defunctorum, & pauperibus eleemosynæ erogentur.

Ne

Ne quid ultra morem solitum in exequijs habendis exigatur.

CAuere autem debent Parochi, & sacerdotes alij, ne pro huiuscemodi diuinis celebrationibus quicquam exigant, aut petant, vel quidpiam aliud committant, quod simoniacæ labis, aut auaritiæ suspicionem sapiat, sed iuxta piam consuetudinem, quod eis datur, accipiant. Cap. VI.

De modo in posterum circa exequiarum sumptus constituendo.

ET quia circa huiusmodi funeralia, exequias, & anniuersaria, huiusque generis alia, partim ob ruditatem, & inurbanitatem subditorum, partim ob quorundam Ecclesiasticorum auaritiam & cupiditatem, nonnulla quandoque existunt indecora, quilibet Ordinarius in proxima Synodo Diœcesana, vel visitatione futura, vtriusque partis auditis querelis & rationibus, iuxta rei necessitatem, constituet modum & ordinem, vt posthac vnusquisque sciat quantum dare, vel accipere debeat. Cap. VII.

De modestia in parentalibus seruanda.

QVoniam autem non semel apud nos, nostrosque Coëpiscopos auditum est, in parentalijs, cæterarumque exequiarum conuiuijs, quæ in defunctorum memoriam nonnunquam exhiberi solent, tàm insolenter, & immodestè se gerere Clericos, vt alijs hominibus maxima offerant scandala; ad quorum emendationẽ, antiquum sacri Concilij Maticensis, vel secundùm aliam literam, Nanetensis decretum, huc repetendum & inserendum duximus non indignum: Cuius verba sunt hæc; Nullus presbyterorum quando ad anniuersarium diem, XXX. aut VII. vel III. alicuius Cap. VIII. Concil. Maticẽs.

alicuius defuncti, aut quacumque vocatione ad collectam conuenerit, se inebriare vllatenus præsumat: nec precatus amore sanctorum, vel ipsius animæ bibere, aut alios ad bibendum cogere, vel se aliena precatione ingurgitare, nec plausus, & risus inconditos, & fabulas inanes ibi referre, aut cantare præsumat: aut turpia ioca vel vrso, vel tornatricibus ante se fieri patiatur: nec laruas dæmonum ante se ferri consentiat: quia hoc diabolicum est, & sacris canonibus prohibitum. Quæ omnia volumus à nostræ Prouinciæ sacerdotibus obseruari, cui si quispiam contrarium fecerit, vltra pœnas superius circa ebriosos, & inhoneste viuentes Clericos statutas, pro sui Ordinarij arbitrio, acrius puniatur.

Qui à sacra sepultura sint arcendi.

Cap. IX. ADmonere præterea volumus Parochos, & omnes alios Ecclesiarum rectores, ne non baptizatos, etiam sanctorum infantulos, vel hæreticos, schismaticos, excommunicatos, desperatos, simoniacos, vsurarios, ac quoscumque peccatores publicos, in loco sacro sepeliri permittant, nisi in vltimo vitæ argumentum non vulgare ostenderint pœnitentiæ; aliàs si quis hoc nostrum ex sacris Canonibus desumptum Decretum custodiri non curauerit, sacrorum Canonum, & huius nostræ Synodi reus erit.

DE SIMONIA.
Const. LII.

De uitanda Simonia, quauis hæresi pestilentiore.

Cap. I. LIcet inter casus Papales, in libro Agendorum descriptos, etiam Simonia contineatur, nihilominus cum Deo & Ecclesiæ ita sit abominabilis, quòd omnia reliqua crimina

crimina longissimè superet, dicente Canone, Tantam esse labem huius criminis, quòd quilibet criminosi admittantur ad eius accusationem, & omnis sacerdos peccator ad missam cantandam, præter Simoniacum, quem quælibet etiam meretrix accusare potest. Quinimò tolerabilior (inquit Tharasius Constantinop. Episcopus) est Macedonij, & eorum, qui circa ipsum sunt Spiritus sancti impugnatorum impia hæresis, quàm hæc Simoniaca pestis: quia illi creaturam & seruum Dei Patris & Filij Spiritum sanctum delirando fatentur, isti verò Spiritum sanctum efficiunt suum seruum. De quo genere hominum Christianus scriptor rectè exclamat. De Simonia. c. 7. 1. q. 1. c. Eos qui per.

O Simon mage, ô miseri sequaces,
Qui res diuinas, quæ bonitatis
Debent esse sponsæ, uos rapaces
Ob aurum, & argentum adulteratis.

Quapropter ab omnibus Christi fidelibus, tanquam flamma vorax tales debent vitari. Sicut Simoniaca pestis (inquit sanctissim. Sum. Pont. Lucius) sui magnitudine alios morbos vincit: ita sine dilatione, mox, vt eius signa per aliquam personam claruerint, de Ecclesia Dei debet eliminari, atque repelli: tùm quòd nostris temporibus hoc tàm detestabile crimen, non parum in quàm plurimis sciamus vigere hominibus, eò deductis, vt nec salutis propriæ, neque ministerij, quod gerunt, memores, atque famæ facti sint planè prodigi: vt cordibus nostrorum Clericorum, atque etiam Laicorum hoc tantum scelus vitandum magis affigatur, ne officij nostri obliti arguamur, Antecessorum nostrorum circa hoc abominabile crimen Prouincialem constitutionem, ex sacris Canonibus desumptam, hoc in loco renouare, & repetere duximus dignum, atque opportunum; cum hic finem imposuerimus sacrarum rerum col- De Simonia, c. 6.

De Simonia c. 8. 9. & per totū. lationibus, atq; ministrationibus. Non solùm enim in beneficiorum collatione, sed etiam in Presbyterorum in Ecclesiam introductione, & Sacramentorum administratione, nubentiumq; benedictione, & mortuorum sepultura, à dantibus & recipientibus, hoc horribile conflatur monstrum. Quare districtè omnibus & singulis, cuiuscumque sint conditionis, gradus, & dignitatis, præcipiendo interdicimus, ne quisquam pro beneficiorum collatione, præsentatione, aut electione, siue renunciatione, aut alicuius alterius Sacramenti administratione, seu nubentium benedictione, vel defunctorum sepultura, paciscatur de pecunia, aut re alia æquiualente, sibi vel alteri danda: sed volumus iuxta sacros Canones, beneficiorum collationes, præsentationes, electiones, renunciationes, confirmationes, beneficiatorum introductiones gratis concedi, & Sacramenta absq; venalitate administrari, atq; id genus alia similiter peragi, omnibus mandantes Parochis, alijsq; curam animarum habentibus, vt ea ipsa Sacramenta, atq; reliqua spiritualia, omnibus suis subditis exigentibus (ad ea tamen percipienda idoneis) pro loco, & tempore congruis, absq; dilatione administrent, & secundùm Catholicæ Ecclesiæ ritum exhibeant. Si quis autem contra sanctionem istam quid commiserit, is portionem non tantùm Act. c. 8. 4. Reg. 5. cum Simone, verùm & cum Giezi, se nouerit habiturum: quem propterea nisi condignam egerit pœnitentiam, ad Ecclesiasticam sepulturam suscipi prohibemus, & prorsus vetamus.

Qui circa hanc labem plectendi ueniant.

Cap. II. VT etiam omnis ad Simoniam aditus intercludatur: declaramus non solùm Simoniæ actores, sed etiā eius mediatores, internuncios, & interpretes, atque Notarios Simoniaca instrumenta conficientes, hanc Simoniæ labem incurrere.

Iustas

Iustas exactiones, non esse negligendas.

VErùm quia rationis, & explorati Iuris est, quòd socij passionum, sint etiam socij consolationum, permittimus & concedimus sacerdotibus, vt ea quæ in consolationem laborum suorum, iuxta Ordinariorũ determinationem, dari consueta sunt, nedum accipere, sed etiam tanquam debitũ exigere valeant: Dignus est enim operarius mercede sua. Siquidē eis spiritualia seminarunt, dignum quoque est, vt etiam de illorum temporalibus, pro sua sustentatione, aliquid metant. Cap. 111. Luc. 10. 1. Corinth. 9.

DE ROGATIONVM PROcessionibus. Const. LIII.

De causa & origine supplicum precum, vel, ut uocant, Processionum, earumq; frequentatione.

QVandoquidē ad Deum rogationes absolutè & simpliciter sunt vtiles & necessariæ, sacra scriptura attestante, & infinitis locis ad eas nos admonente; quantò magis erunt commodæ, si à nobis cum ieiunijs, & sacrorum locorum visitatione celebrentur? Cuius rei magnum nobis illud est testimonium, quod apud Viennam Galliarum, tempore sancti Mamerti Vienneñ. Archiepiscopi contigit, vbi cum incendia crebra, terræmotus assidui, & nocturni audirentur sonitus, ita vt homines se syluestres ingererent, & vt pauidi cerui per angusta portarum vsq; ad fori loca penetrarent, nec vllis orationibus, & simplicibus precibus vllo modo cessarent, tandem rogationum processionibus, quas supradictus sanctiss. Vienñ. Antistes, superno numine inspiratus excogitauerat, penitus fuerunt liberati. Ad cuius rei mirabilis exemplum, in prima Aurelianensi Synodo fuit sancitum, huiusmodi roga- Cap. 1. c. 29.

De conf. d. 3. c. rogationes.

tionum processiones, tribus diebus ante Domini Ascensionem debere in illa Prouincia celebrari, cuius sanctam, & fidelibus vtilem institutionem, Vniuersalis Ecclesia est amplexata, ab omni Christiano populo custodiendã. Deinde ad illorum trium instar dierum, non solùm in diuersis Ecclesijs pluries, determinatis tamen temporibus, huiuscemodi rogationum processiones celebrari est institutum, verùm etiam cum quidpiam à Deo sit implorandum, talibus rogationum processionibus, totiens, quotiens opus est, supplicatur. At cum non sine magna huius sacræ Synodi perturbatione audierimus, quibusdam in locis, ob Parochorum incuriam, eas neque necessitate imminente obseruari, neq; præfixis temporibus, tùm ab Ecclesia vniuersali, tùm à suis particularibus Ecclesijs determinatas custodiri, sed vt abolitas relinqui; illas omnino restituere volentes, vt nostro satisfaciamus pastorali debito, & omnium nostrûm consulamus vtilitati, ordinamus & statuimus, vt annuatim, statutis saltem temporibus, præter alias ab vniuersali Ecclesia institutas, non solùm iuxta huius Prouinciæ, sed etiam cuiuslibet particularis Parochialis Ecclesiæ antiquissimam, & laudabilem consuetudinem, Parochi suas habeant rogationum, siue supplicationũ processiones, infrascriptis tamen animaduersis, & populis suis quàm diligentissimè expositis, ac declaratis.

De ritu, ac cæremonijs litaniarum, seu Processionum.

Cap. II.

PArochi cùm sacras rogationum processiones sunt celebraturi, chorali veste induti, prægestata cruce, proficiscantur, quos Laici viri primo loco, mox fæminæ, at separatim, sequantur, à quacumq; leuitate, risu, colloquio, & confabulatione, & id genus alijs, quibus magis Deus

ad

ad iram prouocatur, quàm ad exauditionem inducitur, ābstinentes, sed deuoto animo, & spiritu humiliato, ac contrito, ad Deum, psalmis, hymnis & alijs pijs precibus acclamantes, & animaduertentes, ne à Laicis cantilenæ recitentur hæreticæ, sed à Catholica Ecclesia approbatæ: & cum vltra vnius diei iter ad aliquem sacrum locum est proficiscendum, ibiq; pernoctandum, vt viri à mulieribus maneant separati, & à crapula abstineant, præsertim potatione, scientes ebriosos Deo esse abominabiles, ne pro gratia impetranda, Dei in se concitent indignationem, maximè cùm huiusmodi piæ supplicationes, cum ieiunij obseruatione, quæ ad alliciendam Dei gratiam magnam vim habet, sint institutæ. Deindè suos admonere debent Parochi, ne quispiam ordinem in processione citra necessitatem deserat, antequam ad Ecclesiā vnde profecti sunt redierint. Quę omnia, vt ex sententia succedant, curabunt pariter Parochi aliquos ex suis Parochialibus honoratiores cæteris præfici, quibus curæ sit, vt hæc omnia pio seruentur ordine, neque verò liceat solis Laicis sine Clericis celebrare publicas supplicationes, & litanias: quin etiam sacrosanctæ crucis signum penes se habere, ac deinceps loco sacro reponere debent, quod etiam ante mille annos antiquorum Rom. Imperatorum legibus sancitum fuit, quibus exilij pœna cautum erat, ne quis eiuscemodi processiones vlla iniuria afficeret: conspicientes itaque consuetudinem hanc litaniarum non esse nouum quoddam, vel temerarium inuentum (vt impij homines calumniari solent) sed apud antiquissimos Christianos in frequenti vsu & maxima veneratione habitam, non decet nos ab illis maiorum nostrorum laudatissimis moribus degenerare, sed subindè in cultu Diuino proficere, ad gloriam Dei, animæq; nostræ salutem.

Concil. Aurelian. 1. Et de conf. d. 3. c. rogationes.

Auth. sed nouo iure. C. de Episco. & Cleri. & §. omnib⁹ autē. Auth. de sanctiss. Episc.

DE CANTIONIBVS, DIuersis temporibus, in Ecclesijs cantandis. Const. LIIII.

Vt plebi, statis anni temporibus, solitæ ac approbatæ in Ecclesijs maneant Cantiones uulgares in Agendario descriptæ, aut ab Ordinarijs approbatæ.

Cap. vnicum. VT antiquissimæ & laudabiles huius nostræ Prouinciæ piæ perseuerent consuetudines, approbamus morem antiquum, quo in Ecclesijs, iuxta diuersitates temporum, diuersæ cantilenæ à fideli, ante & post conciones, canuntur populo, à Prædicatoribus incœptæ, ita tamen vt nulla cantio cantetur, quæ in Agendorum libro cuiusque Diœcesis non contineatur, aut ab Ordinario non sit approbata: vbi suis festiuitatibus, & temporum diuersitatibus suæ accommodatæ sunt cantilenæ, quas, nec alias in Ecclesijs volumus, atque mandamus cantari. Quod si alicubi haud fuerit obseruatum, præcipimus, vt Parochus, vel Concionator, qui aliam in Agendario non contentam canere incæperit, vel cani permiserit, vt omnibus beneficijs priuetur, & in carcere tanquam traditionum Ecclesiasticarum contemptor, & de hæresi suspectus, acerimè puniatur.

DE DIEBVS FESTIS, ET eorum sanctificatione. Const. LV.

Instructio & annunciatio festorum dierum, ex Agendario discenda.

Cum

CVm in libro Agendorum quid sit dies festus, & quales, ac quot, qui per hanc nostram Prouinciam, tùm de præcepto, tùm de consuetudine sunt celebrandi, & quomodo sanctificandi, atque obseruandi, satis sit ostensum atque descriptum, ideò longiori mentione opus hoc loco non est, cum illic ex mandato nostro declaratum abundè sit, quo modo Parochi, & cæteri eius conditionis Clerici, singulis diebus Dominicis iuxta antiquum morem Ecclesiæ Catholicæ, tempore summi Officij, Plebi indicent, atque manifestent, quot, & quales de præcepto, vel consuetudine, in illa sequenti hebdomada habeantur dies festi, & quomodo sint obseruandi, quodque in ijs præ cæteris diebus maior diligentia cultui diuino, & verbi Dei concionibus debeatur, & alia, quæ latius in Agenda, non solùm sub hoc ipso titulo explicata, sed etiam in capite de instruendis fidelibus ad intelligentiam consecrationis (quę vulgo vocatur Missa) tanti sacrificij corporis & sanguinis Christi annotata, vbi ex sacris Canonibus etiam edocetur, vnumquemque fidelium, omnibus diebus festis, sub præcepto teneri, Missam à principio introitus, vsque ad benedictionem, quæ in fine datur, audire, ibique eo vsque perseuerare, si peccatum mortale noluerit quis incurrere. Cap. vnicum. De consf. d. 1. c. omnes fideles. & c. Missas. & c. cum ad.

DE OBSERVATIONE IEiuniorum. Const. LVI.

De indicendis, atque obseruandis Ecclesiæ ieiunijs, & pœna præuaricantium.

LIcet in Agenda non minus de ieiunijs, quàm diebus festis, instructionē dederimus sacerdotibus, eorumque Cooperatoribus, seu Vicarijs, ac reliquis animarum curam gerentibus, vbi traditum est, quid ieiunium, & in quibus Cap. vnicum.

bus diebus,& quomodo sit ieiunandum,& in quibus,etiã præter ieiunij dies,à carnibus sit abstinendum,vt ipsi suis subditis inter concionandum, diebus præsertim Dominicis, ea maximè quæ in illa sequenti occurrunt hebdomada,explanent,& inculcent, eoq; magis, cùm diaboli fraude,hominumq; effrænata libidine, atq; gula eò res (proh dolor) redacta sit, quod magna pars hominum, Deum ventrem suum constituentes, reiecto Christi iugo, sacratissimis æquè ac saluberrimis ieiunijs, toties à Prophetis, imò Christo ipso, eiusq; Apostolis nobis inculcatis,nuncium penè remiserint,adeò vt nec indictis ieiuniorũ diebus à carnium esu abstineant: à quo scelere nefario etiam Clericorum nostrorum quosdam, & quandoq; Pastores ipsos,vna cum suis collaboratoribus immunes haud esse, non sine maximo dolore percepimus: quod tanto peius est,quanto magis isthæc nefanda lues in sacrã sacerdotum penetralia irrepsit, & qui alijs vitæ sobrietate ad salutem præire deberent,eos pari ingluuie irretitos, perniciosissimo exemplo, ad insatiabilem infernalis voracitatis rictum secum trahere videntur: cui horrendo sceleri,ex nostri officij debito prouidere volentes, Prædecessorum nostrorum Constitutiones,iuxta sacros Canones æditas,renouantes,ordinamus & statuimus,atq; sub omnipotentis Dei indignatione,& nostra animaduersione præcipimus, vt ieiunia, & à carnibus abstinentia, in omnibus diebus, in Agenda notatis,ab omnibus vtriusq; sexus Clericis, & secularibus, his duntaxat exceptis, qui de iure, ob aduersam valetudinem, seu alias legitimas causas excipiuntur, obseruatis tamen obseruandis,seruentur & custodiantur. Cui nostro, imò Christi, & antiquissimo Ecclesiæ Catholicæ statuto,à Christi fidelibus semper obseruato, si quis Laicus contra fecerit,carnes præsertim comedendo, à magistratu,iuxta demerita plectetur: sed si Clericus fuerit,& talẽ nequitiam perpetrauerit, omnibus beneficijs priuabitur,

bitur, & in carcere triduo quidem in hebdomada, ſolo pane & aqua emacerandus tanto tempore detineatur, quouſque firmiſsimam ſuæ contritionis, & veræ pœnitentiæ ſignificationem dederit; qui neque tunc erit liberandus, niſi hæreſi prius abiurata, in fide Catholica, ſe perſeueraturū ſpoponderit, vt tandem (iuxta Prophetæ illius adhortationem) diſcat conuerti ad Dominum Deum noſtrum in toto corde ſuo, in ieiunio, planctu, & fletu, & in poſterum exemplo Dauidico humiliet animam ſuam in ieiunio. Iohel.c.2. Pſalm.34.

DE DISCIPLINA POPVLI. Conſt. LVII.

Præfatio continens ex corpore naturali comparationem ſecularis ſtatus ad corpus myſticum, cuius uelut anima cenſentur Clerici.

QVoniam nos omnes vtriuſque ſexus in Chriſto baptizati, Clerici & Laici, vnum teſte Apoſtolo corpus ſumus, eodem aſſerente: quicumque in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis, quod nil aliud eſt, quàm Chriſti corpus effici, vt idem alibi teſtatur inquiens: Vos autem eſtis corpus Chriſti, quod eſt vnum: & rurſus, vnus panis, vnum corpus multi ſumus omnes, qui de vno pane, & de vno calice participamus; quemadmodum enim ſe habent membra ad corpus vnicum naturale; ita & nos in vno Chriſti corpore conuenimus myſtico, vt ſicut illud ex anima & corpore, & corpus diuerſis ex membris, diuerſas actiones habentibus, conſtituitur: ita & hoc, cuius animæ locum pars obtinet ſpiritualis, quæ eſt Eccleſiaſtica, reliquam verò corporis compaginem Laicalis repræſentat ſtatus. Quapropter ſicut naturale corpus concutitur, & patitur, ſi vel anima affligitur, aut minimum Cap. 1. Galat.3. 1.Cor.2. 1.Cor.10.

corporis membrum læditur seu infirmatur: eundẽ in modum hoc Christi corpus mysticum patitur, atq; angitur, si vel spiritualis, aut laicalis pars peccãdo infirmatur, cui nõ secus atq; naturali corpori pro recuperanda pristina sanitate, sunt adhibenda pharmaca, ad morbos quoscumq; depellendos idonea. Quare cum nemo ignoret, non alteram tantum, sed vtranq; huius corporis mystici partem, spiritualem scilicet & corporeã, quæ est Ecclesiastica & Laicalis, vt varijs morbis affici, sic opportunis quoque medelis indigere: quam ob causam, eandem ipsam instituimus Synodum, vt parti vtriq; consulatur. Præscriptis autem remedijs ad necessitatem spiritalis corporis spectantibus, operæprecium & omnibus modis necessarium iudicauimus, ei parti, sine qua anima rectè valere vix potest, saluberrimis remedijs subuenire, vt tandem & anima & corpus, scilicet & Ecclesiasticorum simul ac Laicorum vterq; cætus, ex æquo curetur, ne saluo tantùm capite, cætera mystici illius corporis membra languere, vel negatis pharmacis, penitus interire patiamur.

De reuerentia populi in Clerum, & obedientia erga proprios sacerdotes.

Cap. II. Licet autem in suprascriptis nostris Constitutionibus, tùm etiã in Agendario sparsim diuersis in locis, quàm plurima ad populi communem disciplinam sint tradita; nihilominus, vt ea omnia, & alia his similia, ad hoc institutum pernecessaria, magis in promptu sint, & cordi ac memoriæ facilius mandentur, non inconsultum existimauimus illorum aliqua, hoc in loco, vnà cum alijs opportunis præceptis attexere. Quæ vt congruo sequantur ordine, hinc initium aptè sumi credidimus, vt postquam fidelis populus Dei, quæ sit Catholica & Apostolica Ecclesia, vnica columba, & sponsa Christi, extra quam salus non

est,

eſt, cognorit ex concionatorum orthodoxorum admonitionibus, ſuorumq; Magiſtratuum exemplo, eiuſdem Eccleſiæ Antiſtites, Prælatos, Paſtores, ac Sacerdotes amare, obſeruare, ac reuereri diſcat, memor antiqui cuiuſdam Canonis, in Concilio Matiſconenſi ſecundo tempore Pelagij ſecundi circiter annum Domini 580. æditi, qui incipit: Et quia ordinatione ſacerdotum &c. cui conſonant verba D. Pauli dicentis: Qui bene præſunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctrina. Et hoc non tantùm, ſed etiam eis, præſertim quibus commendati ſunt, abſque contradictione obedire, Apoſtolo Paulo iterum aſſerente: Obedite Præpoſitis veſtris, & ſubiacete eis; ipſi enim peruigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri: eoq; magis, ne in illorum albo ſint cenſendi, de quibus ait Dominus Deus, Populus tuus, ſicut hi, qui contradicunt ſacerdoti: Melior eſt enim (inquit ſummus Dei ſacerdos Samuël) obedientia, quàm victimæ, & auſcultare magis quàm offerre adipem arietum; quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt, repugnare; & tanquam ſcelus idololatriæ, nolle acquieſcere. Si autem Epiſcopis non obedierint omnes Presbyteri, (ait ſanctiſſ. principis Apoſtolorū diſcipulus Clemens Romanus) diaconi, ac ſubdiaconi, & reliqui Clerici, omnesq; principes, tam maioris ordinis, quam inferioris, atq; reliqui populi, tribus, & linguæ non obtemperauerint, nō ſolùm infames, ſed & extorres à regno Dei, & conſortio fidelium, ac à liminibus ſanctæ Dei Eccleſiæ alieni erunt. Nam Prælatorum atq; aliorum ſacerdotum eſt, populos inſtruere: & populorū eſt, ſuis ſacerdotibus obedire; dicente Domino: Qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit: Et qui vos recipit, me recipit: & qui me recipit, recipit eum, qui me miſit. Nihil enim (inquit idem) iniuſtius, vel inhoneſtius eſt, quàm filios patribus rebelles, aut Clericos, vel Laicos doctoribus, ſeu diſcipules

Ex 2. Concilio Matiſconēſ. c. 15

Hebr. 13.

Oſee 4.

1. Reg. 15.

Ex epiſtola 3. De offi. ſacer. & Cler. &c.

Luc. 10.
Matth. 10.

scipulos magistris inobedientes, vel proteruos existere: Nouimus enim primum hominem per inobedientiam cecidisse; idcircò omnes hoc vitium summoperè cauere monemus. Et paulò post; Episcopum quasi Christi locum tenentem honorare omnes debent, eiq; seruire, & obedientes ad salutem suam fideliter existere, scientes quòd siue honor, siue iniuria, quæ ei defertur, in Christum redundat, & à Christo in Deum. Audire ergo eum attentius oportet, & ab ipso suscipere doctrinam fidei: monita autem vitæ à Presbyteris inquirere, à Diaconibus verò ordinem disciplinæ. Contradictio etenim populi qua suis contradicit Pastoribus, plerumque non minima causa est, quòd aliquando mala Ecclesiæ contingant: sunt enim illa hæreticorum, & schismaticorum, omniumque perturbationum initia: cuius rei non paucæ (proh dolor) Nationes, atque Regna, suæ perniciei atque ruinæ nobis exempla reliquêre.

Quòd Prælatis, & Parochis, etiam dyscolis, sit obediendum.

Cap. III. ET si Episcopi, aut alij Prælati, vel Parochi aliud (quod absit) agant, quàm doceant: nihilominus tamen eis (nisi in fide, quod omen Deus auertat, errauerint) omnino à fideli populo est obediendum, Veritate ipsa Saluatore nostro Iesu Christo testante: Omnia, quę dixerint, ac præceperint, non quæ egerint, esse seruanda, fore enim vt aliud dicant, & aliud agant.

Matth. 23.

De supercilio plebeio uitando, id est, ne Clerum iudicare, uel carpere præsumant.

Cap. IIII. HOc præterea populo inculcandum fuerit, ne vel suos, vel alios Prælatos, Pastores, sacerdotes, seu personas Ecclesiasticas, licet parum spectatæ vitæ, temerè iudicent, vel

vel reprehendant: cum facta paſtorum oris gladio ferienda non ſint, quamquam reprehendenda rectè videantur: neq; verò his obloquantur: non verbis contumelioſis aut iniurioſis, non illuſorijs, minas autem maledictis inceſſant, non cantica ignominioſa de ipſis effingant, vel ficta depromant, neq; aliud quidpiam in dedecus Eccleſiaſticæ dignitatis vel ordinis committant: non ſegniter præ oculis habentes quanta his immineat condemnatio, qui, teſte ſcriptura, peccant in parentes, inter quos non minimum locum tenent paſtores ac ſacerdotes. Quis enim dubitat (inquit Gregorius) Sacerdotes Chriſti, Regum & Principum, omniumque fidelium Patres & magiſtros cenſeri? Si enim Cham pater Chanaan, quia patris pudenda non operuit, ſed cæteris fratribus promulgauit, in ſemine ſuo fuit maledictus: quantò magis, & multò amplioris condemnationis rei efficientur, qui Patribus legatione Dei fungentibus (quos ceu parentes animæ, vt eos S. Hieronymus vocat, amare debent) contumeliam inferunt? Hoc ipſum olim egregiè obſeruabat Conſtantinus, qui, vt legimus, hanc memorabilem ædidit ſententiam: ſe cum proprijs oculis videre contingeret ſacerdotem Dei, aut aliquem eorum, qui monachali habitu circumamicti ſunt, peccantem, chlamydem ſuam expoliaturum, & eum, ne ab alio videretur, coopperturum: Quo exemplo (deſideratiſsimi filij) commonemini, vt quemadmodum fide, religione, ac honoris ſplendore huic adæquari ſtudetis: ita quoq; ſummiſsione ac deuotione eidem ſimiles, & quantum in vobis eſt, etiam ſuperiores fieri modis omnibus contendatis: adeò vt hoc propoſito exemplo, ceu calcari ſtimulati, eum, qui ſine exemplo cum tanta laude ſe geſſerat, accumulato ſtudio certatim vincere conemini. Sed hoc quidē diximus, cautos vos reddere cupientes, quod ſi Clericis & ſacerdotibus (animarum Patribus) aliquid durius euenire perſpexeritis, & ſi quid fortè horrorem pijs mentibus

d.96.c.quis.

Gen. 9.

De vita Cle. ad Nepotianum.

Et d.95.c.eſto.

Nicol. 1. ad Ludouic. Imper. Germ. & ad Michaēlē Imp. Conſt. Et habetur d.96.c. In ſcripturis.

ingerere possit, non perfrictę frontis hominem Chamum, sed cæterorum Noæ filiorum pudorem, ac modestiam æmulantes, paterna verenda pie obtegatis, vt ea vobis, quæ illis, omnium bonorum compensatore Deo annuente, accedat gratia, & rerum prosper successus.

Malos sacerdotes à Deo propter populi peccata quandoq; dari.

Cap.V. ADmonendus quoq; populus est, malè feriatos sacerdotes propter subditorum malignitatem, & flagitia, pœnæ cuiusdam loco à Deo dari, vt si quoties malus fuerit populus, & via illorum praua in conspectu Dei, tunc eorum merito euenire, vt etiam à similibus regantur Pastoribus, atq; sacerdotibus; dicente Domino Deo per os Esa. 24. Esaiæ prophetæ: sicut populus, sic sacerdos, & sicut seruus, sic Dominus eius, & sicut ancilla, sic Domina eius, sicut emens, sic ille qui vendit: sicut fœnerator, sic is qui mutuum accipit: sicut qui repetit, sic qui debet: dissipatione dissipabitur terra, & direptione prædabitur, luxit & defluxit terra, & infirmata est; defluxit orbis, infirmata est altitudo populi terræ, & terra infecta est ab habitatoribus suis: quia transgressi sunt leges, mutauerunt ius, dissipauerunt fœdus sempiternum; propter hoc maledictio vorabit terram, & peccabunt habitatores eius: ideoque insa-
Oseæ 4. nient (ecce) cultores eius. Et per Oseam; sicut populus, sic sacerdos, & visitabo super eum vias eius, & cogitationes eius reddam ei: & comedent, & non saturabuntur: forni-
Oseæ 4. cati sunt, & non cessauerunt: quoniam Dominum dereliquerunt, in non custodiendo &c. Quæ verò pœna vtrosq; maneat, idem mox indicat Propheta: Corrues hodie (inquit) & corruet etiam Propheta tecum. Quod si noster populus probiores, ac moratiores sacerdotes habere, vt par est, maluerit, se ipsum corrigat, vitam emendet, Deum

pro

pro se, & pastoris sui salute imploret; sic fiet, vt diuina bonitas eiuscemodi datura sit Pastores, qui scientia, & exemplo viam veritatis doceant, & obsequentes subditos ad vitam perducant gloriosam. Conuertimini filij, quia ego vir vester: & assumam vos vnum de ciuitate, & duos de cognatione, & introducam vos in Sion: & dabo vobis pastores iuxta cor meum, & pascent vos scientia & doctrina, sic dicit Dominus omnipotens. Hierem.3.

De reconciliatione populi per pœnitentiam.

PRæterea, vt populum nostrum Deo per viam pœnitentiæ acceptiorem reddamus, ideò præcipimus, vt Cõstitutio capituli Vtriusq; sexus, quæ Laicos atq; quorumcumq; aliorum ad debitam Deo & Ecclesiæ per pœnitentiam faciendam reconciliationem adducit, sub pœnis eadem in Constitutione comprehensis, & alijs à nobis, nostrisq; Coëpiscopis addendis, ab omnibus nostræ Prouinciæ Christi fidelibus, qui ad annos peruenerint discretionis, ac vsum habuerint rationis, secundùm formam & modum in Agenda, & superiori capitulo, de pœnitentia, traditum, obseruetur. Et ne quispiam prætextu ignorantiæ conetur se excusare, omnium Ecclesiarum parochialium Rectoribus seriò iniungimus, vt prædicta Constitutio, quolibet anno in omnibus suis Parochialibus Ecclesijs, singulis quadragesimæ Dominicis, per ipsos, vel eorum Cooperatores, seu Vicarios, populo apertè prælegatur ac declaretur, salutaribus semper adiunctis admonitionibus. Cap. VI.

De instructione populi circa pœnitentiæ usum.

ET quoniam nulla pœnitentia ad reconciliandum Deo peccatorem sufficere potest, nisi pœnitens ex intimo cordis, in ieiunio, planctu, & fletu, conuersus fuerit, & Cap. VII.

omnia

omnia Dei & Eccleſiæ ſanctæ mandata, quantum humana permittit fragilitas, ſeruare ſtatuerit: iubemus, vt Parochi, cæterarumq; Eccleſiarum Rectores, verbiq́ue concionatores, iuxta ea, quæ etiam in Agenda paſsim dicta ſunt, quemadmodum ieiunia, & à carnium eſu abſtinentia ſtatutis diebus, item feſtorum celebratio, ſacroſanctæ Miſſæ deuota & integra auſcultatio, & totus deniq; Dei cultus ſit peragendus, atque obſeruandus, populum non minus fideliter, quàm diligenter inſtruant, atq; edoceant.

De oratione Populi.

Cap. VIII. QVandoquidem verò non ſat eſt peccatori ſe Deo per pœnitentiam coram Cōfeſſore reconciliaſſe, niſi deinceps quod benè incœpit, ad bonum quoq; finem perducat, & rectè inculpatèq; viuendo pergat, dicente Saluatore; Qui perſeuerauerit vſq; in finem, hic ſaluus erit: perſeuerare autem nemo melius poteſt, quàm oratione mediante: multum enim valet deprecatio iuſti aſsidua. Elias Propheta homo erat ſimilis nobis paſsibilis, at oratione effecit, vt non plueret ſuper terram annos tres, & menſes ſex: & rurſum, eo orante, cœlum dedit pluuiam, & terra dedit fructum ſuum. Propterea rectè nos admonet ſanctiſſ. Apoſtolus Iacobus: Orate pro inuicē vt ſaluemini. Idcircò inſtruendus quoq; eſt populus, vt orationibus ſit intentus, & precando aſsiduus, quandoquidem in ſacris ſcripturis tot habeamus promiſsiones propter frequentem, & continuam orationem, & Chriſtus ipſe nobis ſanctè polliceatur, nos accepturos, quicquid credentes orando petituri ſimus: & quo fælicius atque dexterius nobis ſuccedat oratio, iubet nos mutuò remittere peccata, vt hac ratione, cœleſti Patri ampliorem præbeamus occaſionē, vt & is erratis noſtris ignoſcat: hinc legimus Apoſtolos, & cæteros Chriſtianos in naſcentis Eccleſiæ primordijs vnanimiter in orationibus perſeueraſſe.

Matth. 24. Marc. 13. Iacobi 5. 3. Reg. 17. Iacobi 5. Matth. 11. Act. 2.

De oratione peragenda in Ecclesia, siue templo, utpote orationis domo.

ADmoneantur porrò fideles Christiani, quòd etsi oratio deuota, Deo sit vbiq; grata, nihilominus diuinæ bonitati eam ipsam longè acceptiorem fieri, si in domo orationis, quod Dei templum est, oretur. Id enim disertis verbis testatur Deus ad Salomonem, de templo sibi tùm extructo loquens: Elegi locum istum mihi in domum sacrificij (inquit) si clausero cælum, & pluuia non fluxerit, & mandauero & præcepero locustæ, vt deuoret terram, & misero pestilentiam in populum meum, conuersus autem populus meus, deprecatus me fuerit, & exquisierit faciem meam, & egerit pœnitentiam à vijs suis pessimis; & ego exaudiam de cœlo, & propitius ero peccatis eorum, & sanabo terram eorum, oculi mei quoq; erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationem eius, qui in loco isto orauerit. Elegi enim, & sanctificaui locum istum, vt sit nomen meum ibi in sempiternum, & permaneant oculi mei, & cor meum ibi cunctis diebus. Si enim in templo illo, in quo bruta duntaxat in figurā veri sacrificij corporis Saluatoris nostri Iesu Christi sacrificabantur animalia, tàm grata oratio fiebat Deo, ita vt etiam filius Dei ipsum visitare voluerit, & vendentes ac ementes ex illo flagellis expulerit, mensasque mercium subuerterit, dicens: scriptum est, Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncā latronum: quantò magis ergo credendum est orationes nostras Deo gratiores esse, quæ in templo, in quo ipse verus Dei filius vnigenitus consecratur, atque sub panis & vini speciebus præsens videtur, & adoratur, cuius vetera illa tantùm vmbra fuerunt & figura? Ideò benè ait Alcuinus: Si filius Dei in templo, in quo caro brutorum animalium offerebatur, ambulare voluit, quantò magis nostram orationis domum, in qua caro & sanguis

Cap. IX.
2. Paralip. 7. Idem ferè & 3. reg. c. 9.
Matth. 21. Marc. 11. Luc. 19. Ioan. 2. Esa. 56.
In c. 10. Ioan, vbi legitur, Et amb. Iesus in templo &c.

Nn

Act. 1. sanguis eius consecratur, visitare gaudebit? Propterea & Apostoli post Ascensionem Christi, quotidiè erant perdurantes in templo. His igitur exemplis moti nostri in Christo fideles, hanc domum Dei visitare, ibiq; supplices preces effundere, & Deum Patrem per Iesum Christum filium eius vnigenitum exorare non cessent, vt quod obtineri desideratur, facilius impetretur. Et ne quemadmodum accidit Iudæis, à templo propellantur orantes, vel ad iram magis prouocetur Christus, quàm ad indulgentiam, operæpretium fore duximus, verba Decreti Gregorij X. in Concilio Lugduneñ. publicati, eo quòd obseruatione dignissima sint, hic recensere, quæ etiam ex superioris Synodi Salisburgeñ. authoritate sequenda, & custodienda esse volumus.

De modestia & deuotione exercenda in Templis.

Cap. X. Ex Decr. Greg. X. in Concil. Lugd.

DEcet domum Domini sanctitudo: decet vt cuius in pace factus est locus, eius cultus sit cum debita veneratione pacificus: sit itaque ad Ecclesias humilis, & deuotus ingressus, sit in eis quieta conuersatio, Deo grata, inspicientibus placita, quæ considerantes non solum instruat, sed & reficiat: conuenientes ibidem, nomen illud quod est super omne nomen, à quo aliud non est sub cœlo datum hominibus, in quo saluos fieri credentes oporteat, nomen videlicet Iesu Christi, qui saluum fecit populum suum à peccatis eorum, exhibitione reuerentiæ specialis attollant: & quod generaliter scribitur: Vt in nomine Iesu omne genu flectatur, singuli singulariter in seipsis implentes, præcipuè dum aguntur Missarum mysteria, gloriosum illud nomen quandocumq; recolitur, flectant genua cordis sui, quod vel capitis inclinatione testentur. Attendant in locis eisdem intentis præcordijs sacra solemnia, deuotis orationibus insistatur. Nullus in locis eis-

dem,

dem,in quibus cum pace & quiete vota conuenit celebrari, ſeditionem excitet, conclamationem moueat, impetumúe committat. Ceſſent in illis vniuerſitatū & ſocietatum quarumlibet concilia, conciones, & parlamenta ceſſent vana, & multò fortius fœda, & profana colloquia, ceſſent confabulationes quælibet, ſint poſtremò quęcumque alia, quæ diuinum poſſunt turbare officium, aut oculos diuinæ maieſtatis offendere, ab ipſis prorſus extranea, ne vbi peccatorum eſt venia poſtulanda, ibi peccandi detur occaſio, aut deprehendantur peccata cōmitti. Ceſſent in Eccleſijs, earumq́ꝫ cœmiterijs negociationes, & præcipuè nundinarum, ac fori cuiuſcumq́ꝫ tumultus: omnis in eis ſecularium iudiciorum ſtrepitus conquieſcat, nulla inibi cauſa per Laicos, criminalis maximè, agitetur, ſint loca eadem à Laicorum cognitionibus aliena. Ordinarij locorum hoc faciant obſeruari, ſuadenda ſuadeant, interdicta, authoritate huius canonis, compeſcant, ad hoc alios etiā in Eccleſijs ipſis magis aſsiduos, & ad præmiſſa idoneos deputando. Et nihilominus proceſſus iudiciorum ſecularium, ac ſpecialiter prolatæ ſententiæ in eiſdem locis, omni careant robore firmitatis. Qui verò præmiſſas inhibitiones animo petulanti contempſerit, præter proceſſum ordinariorum, & deputandorum ab ipſis, diuinæ vltionis & noſtræ poterunt acrimoniā formidare, donec ſuum confeſsi reatum, à ſimilibus firmato propoſito deliberauerint abſtinere. His verò hæc quæ ſequuntur pauca nos addere iudicauimus, non minus neceſſaria, quæ ab omnibus pariter obſeruari volumus.

De mercatoribus, nundinarum tempore à liminibus, porticubus, & continentijs Templorum arcendis.

Nueterata penè cùm in noſtra Prouincia, tùm in reliqua fere Germania, & deprauata conſuetudo, ne dicamus ſa- Cap. XI.

 crilegium,

crilegium, & abominabilis impietas inoleuit, vt Nundinarum diebus, mercimoniorum cumulus, emptionis, venditionisq́ strepitus, hominumq́ mutuò contrahentium turbæ, non solùm cœmiteria, verùm etiam omnia templi limina, porticus, atq́ ambitus occupent, vt vix ad cultum Dei contendentibus pateat accessus: clamores deniq́, rixæ, ac fœminarum garrulæ voces, totius intima templi peruagantes hominum aures ita oppleant, vt quid inter sacrum agatur vix percipiant, & perstrepentium obiecto fastidio orationes cœptas, ipsumq́ diuinum cultum penitus deserere cogantur: tacemus nunc discurrentium per Ecclesias immodestiã, qui studio emendi, vendendi, spectandi, decipiendi, nonnunquam etiam furandi, ceu furijs agitati insanorum modo, tanquam per theatra, & prophanissima quædam loca diuagantur, non magis honorem, ac reuerentiam diuinis rebus, quam Pagani, vel Iudæi exhibentes. Quæ res Iudæorum impietatem, & auaritiam, amplissimo scelere superare planè videtur. Nam illi solemnitatum tempore, quæ ad holocausta, victimas, & cætera sacrificia Iudæorum ritu necessario celebranda, vt oues, boues, columbas, & his similia, illic vendendo distrahebant: nostri verò in locis sacris, neq́ ea quæ ad Ecclesiam, vel Dei cultum spectant, venalia habent, sed Mamonę iniquitatis operam dantes, eas exponunt merces, quæ animos varijs illecebris irritant: cùm interim emptores nonnulli, & vicissim venditores mutua inter se certent vafritia, qua alter alterum immodico lucri studio circumuenire queat. Cui hominum insano generi leges contrahendi præscribere, nostrum institutum non est. Hoc autem officij nostri esse arbitramur, vt zelo Christi admoniti huiuscemodi collybistas, mensarios, & mercatores, à liminibus templi repellamus. Nec verò nobis obstabit illud Iurecõsulti dictum, Inueteratam nempè consuetudinem pro lege seruandam esse: quod tametsi loco suo falsum sit minime: nos

Iulian. in l. de quibus. ff. de legib.

nos tamen potius mouebimur alterius sentētia: Quod videlicet, ratione introductum non est, sed errore primum, deindè consuetudine obtentum, id in alijs similibus non obtinere: mala enim consuetudo ex longo tempore non confirmatur. Quamobrem ex ea, qua fungimur authoritate, summis cathedralium Ecclesiarum Custodibus, cæterarumq; Parochis, Vicarijs, ac æditnis quoq; omnibusq; alijs personis, quæ hactenus vel cœmiteria, porticus, ambitus, vel alia quęcumq; loca sacrata, accepta stipe, Mercatoribus, vel cæteris quibuscumq; circulatoribus ex locato concesserunt, modis omnibus præceptum esse in perpetuum volumus, vt ab hac illicita locatione, siue nundinarum, siue quocumq; alio tempore non solùm abstineant: quin etiam illos, si ad eiuscemodi locum aliquem sacrum, vel religiosum, vendendi causa se contulerint, sine mora vel per se, vel alios, indè arceri curent. Præuaricatores autem huius nostræ saluberrimæ Constitutionis, non solùm iram & indignationem eius, qui mercatores de templo flagellis pepulit, sed & censuras Ecclesiasticas, aliasq; meritas pœnas certò se incidisse nouerint.

Celsus in l. quod non. ff. eod. Auth. vt nulli iudic. &c. §. 1.

Ne, præsertim inter sacra, uel conciones, utensilia ferantur per templa.

Cap. XII.

HVic detestando negotiationis abusui affine est id, quod etiam longa quadam, sed pessima consuetudine in vsum venit, vt tàm viri, quàm fœminæ, tàm inter tremendi mysterij celebrationem, quàm sacras etiam conciones, per templa passim cum vtensilibus, vasisúe, qualibet materia impletis, vel vacuis, seu quibuscumq; alijs rebus perindè, vt per publicas plateas transeant, atque discurrant: idque non solùm ad contumeliam domus Dei, sed etiam eorum, qui sacris officijs intenti sunt, scandalum, & offensionem. Cùm itaq; Christus Dominus, & acerrimus

Matth. 11. domus suæ vindex ipso facto prohibuerit, ne quisquam vas, vel simile quidpiam per templum transferret, æquum non est, vt nos vestigia eiusdem insequi cupientes, talia negligamus. Sancimus itaque ac decernimus, vt Ecclesiastæ, verbiq; diuini Concionatores, primis post huius Synodi nostræ publicationem concionibus, plebem admoneant, vt posthac ab eiuscemodi prophanatione abstineant, & sacrosanctas Ecclesias maiori veneratione colant. Hoc etiam muneris omnibus & singulis Ædituis cōmissum esse volumus, vt dum sacra & conciones fiunt, portas Ecclesiarum custodiant, ac ne quid interim prophani transportetur, obseruent, sed huiusmodi baiulos à foribus abigant quod: si facere neglexerint, carcere puniantur.

De non ingrediendo Ecclesias cum armis maioribus alijsq; profanis.

Cap. XIII. In Cod. Theodosiano, & prætermissis. C. Iustiniani. PAri ratione interdicimus, ne quispiam cum venaticis canibus, volucribus, aut bombardis, seu hastis, & huius generis alijs armis Ecclesias ingredi audeat, melius enim (vt Theodosius, imperator olim dicebat) religionis nomine, quàm armorum præsidio quisq; munitur.

Ne mendici inter sacra homines eleemosynarum exactione turbent.

Cap. XIIII. PRæterea ne mendici, quæstus gratia, per Ecclesias vagentur, quos extra ianuas consistere volumus, cuius rei curam quoq; habebunt Æditui.

De usurarijs, & fœneratoribus extirpandis.

Cap. XV. CÆterum his, quæ ad cultum diuinum spectant, prolixè tractatis, res postulare videtur, vt etiam de externis moribus,

moribus, & honeſtate populi, noſtros cōmonefaciamus: quod cum ad communem fidelium diſciplinam pertinere videtur, inter alia primo loco cenſuræ ſubijcienda occurrit Vſura, ſeu fœnus Deo odioſum, hominibus verò, ſi vel æternam, ſiue temporaneam politiam ſpectes, pernicioſum peccatum: quod cùm hiſce calamitoſis temporibus omni penè hominum ſtatui commune ſit, in capite poni placuit. Olim enim mercatores potiſsimū, & diuites auari efficiebantur vſurarij; hodie autem non illius generis homines ſolùm, ſed etiam nobiles, ciues, plebeij, atq; ruſtici (& vtinam non etiam Eccleſiaſticæ ſortis homines) iſthoc deteſtando (proh dedecus) crimine mirum in modū ſunt infecti; ita vt vix vicinus vicino, affinis affini, neque conſanguineus conſanguineo, licet in magna neceſsitate conſtituto, exiguum quid mutuo dare velit pecuniarum, niſi certior fiat, ſe plus dato recepturum. Quam vſurariā voraginem deteſtantes, hac ſacra approbante Synodo, tàm Clericis, quàm Laicis, ne pecunias quomodocumque mutuent, nec propolia, ſeu præemptiones deteſtabiles faciant, neq; alios quoſcumq; cōtractus vſurarios, vel actus damnatos exerceant mandamus. Cui noſtro Decreto ſi quis contrafeciſſe, vel facti euidentia deprehenſus, ſiue iudicialiter conuictus, aut in extremis, vel in vita, ſpontè & clarè confeſſus fuerit, talis nouerit ſe pœnas canonicas, tanquam manifeſtus & notorius fœnerator & vſurarius, incidiſſe: cuius rei doctrina, cum apud Canoniſtas abundè tractetur, eam hic latius recenſere ſuperuacaneum iudicauimus. Vniuerſis autem ſub pœna excommunicationis inhibemus Prælatis, Archidiaconis, Decanis ruralibus, Plebanis, & cæteris quibuſcumq; religioſis, & ſecularibus Clericis, ne aliquē dictorum criminū, ſic vt præmiſſum eſt, manifeſtè reum, ſatisfactione ac reſtitutione iniquè acceptorum non præmiſſa (ad quam tamen eoſdem induci volumus omnibus modis poſsibilibus) Eccleſia-

ſticæ

sticæ tradant sepulturæ. Vt autem à tàm abominabili crimine noster abstineat populus, Parochi, atq; concionatores verbi Dei (quos præsenti constitutione exhortamur) sæpius huius vitij enormitatem inter concionandum reprehendant, populo fideliter quid sit criminis declarantes, & ab huiusmodi vsurarijs contractibus, tanquam à peste & fraternæ dilectionis extinctione, dehortentur. Et quia rustica simplicitas, siue inurbanitas, exiguum forsitan in huiusmodi re habet iudicium, suam cupiditatem atque affectum sequens talia perpetrat, nullius momenti esse peccatum existimans: ideò à Parochis maiori cum diligentia & solicitudine est commonefacienda, & ad saniorem intellectum ac rationem reducenda. In communi autem volumus obseruari, vt omnes Parochi, & Prædicatores hac de re tribus anni temporibus, nempè in ferijs Natiuitatis Domini, In quadragesima, & in Assumptione B. virginis Mariæ, peculiaribus ad hoc institutum concionibus, populo criminis huius abominationem, & causas, cur à Christiano homine angue peius odio haberi, euitarique debeat, & quæ pœnæ etiam hac in vita sint talibus constitutæ, declarent, vt si non proximi, vel Dei amore, saltem pœnæ formidine, ab hoc tàm nefando abstineant delicto.

De inuocatione brachij secularis pro euellendis publicis criminibus & flagitijs, præsertim blasphemia, adulterio, concubinatu, siue fornicatione publica, cum ebrietate, & id genus alijs.

Cap. XVI. VT etiam ab alijs omnibus detestãdis criminibus plebs fidelis abstrahatur, atq; in viam iustitiæ & salutis reducatur, à Parochis & concionatoribus, loco & tempore oportunis admoneantur; quòd si ob suam proteruitatem non

non paruerint, sed in omni luto flagitiorum volutari perrexerint: ne mala crescant, & respub. Christiana quid durius propter impunitatem facinorum patiatur: Nos quoscumque Principes seculares, Potestates, & Magistratus huius Prouinciæ, cum omni synceritate obtestamur, hortamur, atq; per viscera misericordię Dei nostri, & salutem animarum, ipsis non minus ac nobis commissarum, obsecramus, vt iustitia postulante, gladio (ex vindicis Dei manu dato) vtantur in facinorosos, idq; stringant in blasphemos, quos Deus odit: in adulteros suam potestatem exerceant, in concubinarios, seu fornicatores publicos, ne opus sit nos gementes cum Hieremia Propheta clamare, quoniam adulterijs repleta est terra: stringatur gladius in stupratores, atque incestuosos: quod aliquanto commodius accidet, si quæstuaria lenocinia tàm vetularum quarundam, quàm malè feriatorum nebulonum coërceantur. Explodatur ebrietas, & omnium compotationum genera. Si enim, docente sancto Paulo, cum ebrijs ne commisceri quidem debemus, nec cibum cum ipsis sumere, vt quid communicamus ijsdem?

Hierem. 13.

1. Cor. 5.

De homicidijs siue homicidis tollendis.

HOmicidia quoq;, postquam cœperunt pecunia redimi, cœperunt etiam multiplicari: modò satis constat quantum Deo exosi semper fuerint viri sanguinum: tollenda est igitur pecuniæ cupiditas, vt tollatur occidendi crudelitas. Cap. XVII.

De puniendis fraudulentis, & impostoribus.

HOmicidio proximum est defraudare proximum: dicit enim scriptura; Qui defraudat pauperem, homo sanguinis est. Qui aufert in sudore panem, quasi qui occidit proximum suum: Qui effundit sanguinem, & qui fraudem Cap. XVIII. Ecclesiast. 34.

Pſalm.5. facit mercenario,fratres ſunt.Et alibi; Virum ſanguinum & doloſum abominabitur Dominus: hinc em̄ in quibuſuis negocijs,furta,latrocinia,rapinæ,falſa teſtimonia,vſuræ prodeunt,& circumuentiones; fraude & dolo fraterna extinguitur charitas,peſſundantur leges, pereunt quæuis (dum tolerantur) bonæ ordinationes, perdūtur Reſpublicæ, & (quod omnium peſſimum eſt) ſi per Poteſtatem non vindicetur, Deus vindex eſt: Qui ergo non vult habere vindicem Deum, ipſe vindicet, qui à Deo ad vindictam poſitus, & cui gladius,ad vindicandum traditus eſt. Non enim omnia poſſunt per ſacerdotum monita reduci, ſed neceſsè eſt vt gladius ſecularis, vbi opus fuerit,gladio ſpirituali ſuffragetur.

1.Theſſ.4.
1.Pet.2.
Rom.13.

De cura lactantium circa infantes.

Cap. 19. ADmoneri mandamus omnes & ſingulos parochianos vtriuſq; ſexus,ſub cura quorumlibet presbyterorum Prouinciæ Saltzburgeñ. degentes, quòd non audeant filios, vel filias ſuas, ſaltem per annum vnum,à die natiuitatis eorum,ſecum communi lecto ad lactandum,ſeu dormiendum tenere & collocare, ne negligentia, vel culpa eorum ſuffocentur,vt ſæpè contingit,vndè ipſimet parentes homicidij, vel parricidij rei inueniantur, & ſub prætextu frigoris,non ſunt facienda bona,vt proueniant mala. Quem caſum nobis ſpecialiter reſeruamus: præcipimuſq; tàm presbyteris parochis (extra confeſsionem tamen) quàm ipſis Parochianis,quod ſcientes dictam tranſgreſsionem, ſtatim reuelent nobis, aut Vicarijs noſtris, hoc eſt Officialibus.

Exemplum eſt in lib.3.Reg. cap.3.

AD

AD PRINCIPES, ET ALIOS Dominos, in Prouincia Salisburgeñ. sæcularem iurisdictionem habentes, eorumq; delegatos Magistratus. Const. LVIII.

De potestate ac imperio Principum, & Magistratuum in subditos exercendo, eosq; in unitate Catholicæ Ecclesiæ retinendo.

QVoniã inter membra corporis Christi mystici, partis exterioris, quam Laici obtinent, primum tenet locum temporalis potestas; vt sicut omnia membra cuiuslibet corporis humani à capite, mediante intellectus virtute, siue ratione, ad totius conseruationem subiecti reguntur: ita etiam omnia huius corporis Christi membra à potestate temporali, mediante spiritualis virtutis (quæ animæ tenet locum) instructione, debeant dirigi, atq; gubernari, ne corpus totum offendatur: idcircò omnes & singulos Principes, & Magistratus seculares per ipsum corpus Christi, cuius membra non infima ab eodem Saluatore constituti sunt (nam omnis potestas à Deo est) admonitos atq; rogatos esse volumus, pro instauratione & conseruatione corporis Christi in hisce nostris regionibus, vt non solùm se ipsos, sed etiam (quemadmodum & superius in Constitutione de immunitatibus, & priuilegijs Ecclesiarum, & Clericorum est dictum) suos subditos in vnitate Christi corporis velint retinere, amplecti, conseruare, & quæ pro salute huius corporis, ab Ecclesia Catholica, à sacris Concilijs, præsertim Tridentino (quod ea etiam de re sacratissimum Imperatorem, Reges, Respub. &

Cap. 1. Rom. 13. Sess. 25. cap. 20. Decr. de Reformat.

& Principes omnes admonere non est oblitum) & ab hac sancta Synodo tanquam pharmaca necessaria & salutifera, omnibus nostris in Christo subditis instituta, & exhibita sunt, executioni mandare.

Principes non solùm liberales esse in Ecclesias, sed etiam earundem priuilegia & immunitates tueri debere.

Cap. II. Auth. de monach. in fi. coll. X.

Ep. inter claras. C. de sum Trinit. & fid. cath.

QVandoquidem Principes (vt Iustinianus Christianissimus princeps scriptum reliquit) nihil diuinarum rerum, & quæ custodiri iustum est, negligere, sed per omnia studere debeant, vt communis reipub. status ex magni Dei, & seruatoris nostri Iesu Christi erga homines amore fructum afferat: at cùm labijs regat Rex, & cor Regis in manu Dei sit, & quocumque voluerit, inclinet illud: hoc est enim quod firmat imperium, quod regna & Principatus conseruat. Nam pax Ecclesiæ, religionis vnitas, autorem facti in sublime prouectum, grata sibi tranquillitate custodit. Neque enim parua ei vicissitudo à potentia diuina tribuitur, per quem nullis rugis Ecclesia diuisa secernitur, nullis insertis maculis variatur. Scriptum est enim, quia cum Rex iustus sederit supra sedem, non aduersabitur ei quicquam malignum. Quamobrem Principes ac Magistratus summos in Christo piè admonemus, atque adeò hortamur, vt meminisse velint, quàm gloriosi, potentes, atque fœlices, tùm in veteri, tùm in nouo testamento extiterint Reges, Principes, cæterique Primates, qui cultui fauentes diuino, Ecclesiæ Catholicæ iura, & immunitates, non solùm conseruando, & stabiliendo: verùm etiam priuilegijs maximis, opibus, atque redditibus dotando auxerunt, & ab hæreticorum, aliorumque hostium insultatione defenderunt: & vicissim quàm infœlices, infortunati, omnibusque copijs & viribus fuerint destituti, qui contemptis

contemptis rebus diuinis, sacrosanctam aut neglexerunt Ecclesiam, vel eam, vt lupi rapaces fraude, ac præda inuaserunt, immemores antiqui prouerbij, aurum habere Tolosanum, hoc est, misere perire omnes, quicumque à sacris rebus non abstinent manus violentas: eorum etenim miserabilem exitum tàm veteres, quàm recentiores Historiæ significant: cuius rei etiam nostræ ætatis exempla, si non essent odiosa, & locus hic ferret, recenseri possent. Quapropter ipsos Principes & Magistratus omnes in Domino iterum atque iterum obsecramus, rogamus, atque obtestamur, vt antiquos pijssimos, religiosissimosque suos Prædecessores (quorum memoria in benedictione est) imitari, Ecclesiam Catholicam (iuxta sanctã & paternam sacri Concilij Tridentini & huius sanctæ Synodi, hic & supra in Constitutione de immunitatibus, & priuilegijs Ecclesiarum, & Clericorum factam admonitionem) cum omnibus suis iuribus, & immunitatibus, libertatibus, ac priuilegijs, non modò per se, sed & ministrorum, & Officialium suorum studio defendere, ac tueri velint: cùm, quod quisque per alium, idipsum per se facere, vel admittere dicatur: ne delegatorum suorum peccata olim luere cogantur, neúe dictum illud sapientis in eos quadret, vt iudex populi, sic & ministri eius: quin bonorum illorum Principum exemplo, suis potius diuitijs, opibusque Ecclesias adiuuent, instaurent, exornent, eorumque ministros alicurent: nam si apud Ethnicam antiquitatem Tolosani (vt legitur) ex priuatis fortunis auxerunt sacram pecuniam, vt magis Deum sibi reconciliarent, quantò magis id Christianis faciundum, vt verum atque æternum, non fictum aliquem sibi reconcilient Deum. An non ingratitudinem nostram, & auaritiam repræhendunt Iudæi, qui in tabernaculis Domini ædificandis adeò luculenter suas conferebant opes, vt artifices venire compulsi dicerent Moysi, plus offerre populum quàm necessariũ esset, quapropter

Sess. 25. c. 20. Decr. de Refor.

C. qui per aliũ. de reg. iur. in 6. l. is damnum ff. cod. tit.

Ecclesiast. 10.

Strabo Geograph. lib. 4.

Exod. c. 36.

propter Moyses præconis voce, publicitus proclamare iusserat, ne quicquã præterea offerretur ad opus sanctuarij. Neq; verò diffidant Principes, quòd si Ecclesiam viribus omnibus fouerint, adiuuerint, conseruarint, fore, vt sicut fidelis Dauid, cæteriq; Deo dilecti Reges, ac Principes, in isthac mortali vita bonis omnibus affluant, & post deinceps certum in cœlo, ac definitum locum, vbi beati æuo sempiterno fruantur, sint habituri. Pientissimus est enim Deus, qui nunquam deserit sperantes in se: maximè verò Principes, quos posuit ad regendum populum suum, quem redemit sanguine suo: si quos enim fideles constituit Deus Principes, fieri non potest, quin eorum omni
Luc. 12. loco, & tempore, curam gerat. Scit equidem Pater cœlestis, quibus indigeant, quorum etiam capilli sunt numerati: veruntamen regnum Dei primum debent quęrere, & iustitiam eius: deindè omnia ea, quæ ad animi, corporisq; dotes spectant adijcientur eis, diuinoq; afflatu, sine quo nemo vnquam magnus euasit, subindè adiuuabuntur.

De prudentia, & circumspectione Principum circa delegatos suos, quos inferiores magistratus uocant.

Cap. III. HOc præterea nostrorum temporum necessitas adhortatur Principes, atq; Magistratus, vt oculos suos perpetuò vigiles in omnes angulos suarum terrarum, & iurisdictionum conijciant, atq; præuideant, ne quid perperam vllibi fiat. Cum verò humana natura per se tanta laborat caligine, vt nihil ferè, nisi quod coram est, sentire, vel circumspicere queat: ideò Principum oculi, fideles esse debent administri, quos Delegatos Magistratus, Præfectos, Prępositos, Capitaneos, vel alio nomine, pro cuiusq; Regionis more appellare solent. Hi non lippi, non cæci, vel alio vitio corrupti; sed lympidi, perspicaces, hoc est, homines vigiles, puri, innocentes, & ab omni labe auaritiæ,

libidinis,

libidinis, & inprimis Hæreseos alieni sint, necesse est. Nullum enim vitium tetrius, atque nocentius est in Magistratu, quam Hæresis, quæ vnius viri exemplo in subditos deriuatur, ac tandem vt cancer serpens, breui per vniuersam Regionem grassatur: cui vitio, imò flagitio proximum est Auaritia, quę hominum mentes ita obstrictas tenet, vt eas nullo tempore respirare permittat: tùm etiam subditorum animos non rarò in ipsos Principes, tametsi immeritos, perniciosissimè excitet. Habere autē quæstui rempub. non modo turpe est, sed sceleratum, & nefarium: quamobrem abstinentia, & continentia, multitudinis beneuolentiam sibi comparare debent, illaque politica præcepta, nostræ etiam Christianæ legi conuenientissima, mordicus teneant, scilicet, subditorum sic tueantur vtilitatem, vt quicquid agant, ad eam referant, obliti commodorum suorum. Deindè, vt totum corpus suæ iurisdictionis curent: ne cum partem aliquam tuentur, reliquas deserant. In primis autem operam dabunt, vt quisque subditorum Catholicam & Apostolicam religionem gnauiter obseruet, atque in timore Domini ambulet: proximè verò curabunt, vt iuris & iudiciorum æquitate suum quisque teneat, vt neque tenuiores propter imbecillitatem circumueniantur, neque locupletibus, ad sua vel tuenda, vel recuperanda, obsit inuidia. Meminerint bono Magistratui non minori curæ esse debere, qualis respub. post mortem suam futura sit, quam qualis hodie sit. Sed hæc omnia vt rectius accidant, necessarium fuerit viros deligere ad Magistratum, timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, qui etiam bona existimatione noti sunt, & in exercenda iustitia plurimum reposuerunt sollicitudinis, qui proindè imperium inter subditos, aliter quàm Pater inter filios non exerceant: vt diligant quidem eos, si crimine vacui sint: coërceant verò, ac puniant, si criminibus videantur obnoxij. Populo autem, quocumque se verterint,

Exod. 18. §. proinde. Nouel. Vt præsid. absq; vlla data &c. Const. viij. Auth. de prouinc. præsidib. coll. X.

rint, pictatis, honestatisq; specimen præbeant: cum enim vulgus plerumq; dependeat ab eiuscemodi suis Præfectis, eorumq; exemplo, vel in malam, vel bonam partem facile trahatur, admodum necessarium fuerit, vt religioni, cultuiq; diuino dediti sint, vt quod subditi ex Pastorum suorum orthodoxa percipiunt doctrina, id Magistratuū suorum actionibus, ceu auctario & calcare quodam excitati, æmulentur. Si itaq; Principes subiectos suos eiuscemodi Magistratibus gubernari curabunt, dubium non est quin pacato, atq; tranquillo in statu vitam suam bene, ac suauiter traducere possint.

Vt Episcopi & Prælati alij iurisdictionem temporalem habentes, circa delegationes suorum Officialium, seu Magistratus gerentium, sint pariter cauti, ac diligentes.

Cap. IIII. NE autem nobis, nostrisq; Coepiscopis cæterisq; Prælatis, iurisdictionem temporalem habentibus, hoc ipsum, quod alijs cum veritate persuadere conamur, apud nos parum obseruari, in eodemque luto nos hærere obijciatur. Quare de oculis nostris hanc trabem eijcere volentes, vt facilius de oculis aliorum Principum secularium (Matth. 7. Luc. 6.) eijciamus festucam: omnibus nostræ Prouinciæ Episcopis, Abbatibus, Præpositis, alijsq; quibuscumque iurisdictionem temporalem habentibus Prælatis, sub omnipotentis Dei indignatione mandamus, vt (quod & Nos præstare atq; obseruare promittimus) neminem suis iurisdictionibus præficiant, vel Magistratum creent, nisi Catholicum Christianum se ore, atq; opere profiteatur, & fidem Catholicam pro viribus, citra omnem simulationem, se protecturum spondeat. Eos verò qui pridem, nulla religionis prauia inuestigatione, accepti atq; delegati essent, diligenter

diligenter animaduertant, atque inquirant: & si quis eorum suspicione aliqua hæreseos notatus fuerit, alio synceriore huic suffecto, amoueatur.

DE SCHOLIS, ET EARVM moderatoribus. Const. LIX.

De instructione Ludimoderatorum.

QVanta pro educanda & instituenda iuuentute sit adhibenda diligentia, id non modo sacræ, verùm etiam profanæ abundè testantur literæ. Filij tibi sunt, inquit Ecclesiasticus, erudi eos à pueritia, & noli subtrahere disciplinam à puero, ne infœlix fiat: nam sicuti terra fructuosa est iuuentus, quę si negligitur, multas producit spinas. Cum itaque educatio, & disciplina mores faciant, & in homine cum animo crescere debeat ætas, cum ætate iustitia, & fides eo perfectior, quo senior: id autem fieri vix poterit nisi adsint, qui instituant, informent, & viua voce erudiant: habet enim nescio quid latentis energiæ viua vox, & in aures discipuli (teste S. Hieronymo) de docto-ris ore transfusa, fortius sonat. Quam ob causam scholæ institutæ sunt, vbi non solùm in literis, sed inprimis pietate, ac moribus est instituenda iuuentus: nam prius animas, & postea linguas fieri eruditas oportet, adstipulante Iustiniano. Statuimus itaque vt in singulis, omnibusque nostræ Prouinciæ ciuitatibus, oppidis, & castellis, iuxta cuiusque loci necessitatem, Scholæ publicæ, seu ludi literarij habeantur, in quibus honesta ingenia erudiantur, atque ad vsum, commodumque reipub. Christianæ idonea reddantur. Quamuis proindè nullum munus reipublicæ afferre maius, meliusue possumus, quàm si doceamus atque erudiamus iuuentutem: non tamen perindè omnes Scholæ, magistri, seu Pręceptores pręstare, atque conferre videntur:

Cap. 1. Eccles. 7. Prouerb. 14. Chrysost. super Matth. homil. 49. Senec. lib. de morib. Hiero. de cont. Virg. Hierony. super illud Matth. 12 Magister, scimus quia verax es &c. In proem. pandect. §. illud verò: circa fin. Cic. lib. 3. de diuin.

Pp reperiun-

reperiuntur enim alicubi clancularię Scholæ, in quibus aliqui, sed non optimi plebis, liberos suos malunt institui, vt iuxta humaniorum literarū principia, etiam recentioris doctrinæ venena imbibant, quibus ita à teneris imbuti, tanquam in herba inficiuntur, & enecantur, vt ad nullius frugem veræ Ecclesiæ peruenire queant: quæ Scholæ penitus extirpandæ, & nullo in loco Christiani nominis tolerandæ sunt. Priuatas quoq;, & quas Poëticas vocant, improbamus, censentes publicas magis habendas, atque fouendas, in quibus vnà cum bonis moribus, bonæ doceantur literæ. Licet enim inter patrios parietes adolescentes posſint educari, & erudiri, consultius tamen fuerit, id in publico fieri, vt qui olim publicis præficiendi sunt functionibus, ij quoq; in publico discant. Quomodo autem, & quales sint ad regendas Scholas acceptandi, paulò post dicetur.

De Scholis instituendis, augendis, & conseruandis.

Cap. II. POrrò cùm sacerdotum quoq; penuria, qua passim laboratur, per multas exigat scholas, vt plurimi erudiantur studiosi iuuenes: ideò mandamus nostræ Metropoliticæ, cæterisq; cathedralium, & collegiatarum Ecclesijs, & Monasteriorum Præpositis, Abbatibus, Decanis, atque Capitulis, vt qui penes suas Ecclesias & Monasteria, scholas habent, easdem sustentare non desistant, sed omni diligentia conseruent, & augeant: non habentes autem, sub pœna diminutionis fructuum & prouentuum, pro arbitrio Ordinariorum taxandæ, in spatio sex mensium, scholas pro loci commoditate, atq; necessitate instituant, Magistros idoneos honesto stipendio adsciscant, & puerorum ingenia ad reipub. Christianæ vsum, piè informari curent.

De

De subsidio contribuendo ad alendos egenos studiosos.

QVo verò studiosa iuuentus, & bona ingenia, quorum virtutibus obstat res angusta domi, paupertas scilicet, alantur, emergant, atq; ad bonam frugem perueniant: Nos quidem animati sumus in hunc tàm pium, ac necessarium vsum subsidia quædam præbere, haud ambigentes, quin etiam nobis senatus nostri Capituli, Prælati, atque huius nostræ ciuitatis Salisburgeñ. Decurionatus, auxiliares sint adhibituri manus, vt exemplo nostro, cæteri quoq; Coëpiscopi, Prælati, ciuitates &c. idem faciant & hac quoq; in parte laboranti Reipub. succurrant. Quod vt omnino agant, seriò hortamur, atq; præcipimus. Cap. III.

De ludimoderatorum delectu, atq; eorundem fidei professione.

CVm autem in delectu ludimoderatorum, Magistrorum, Præceptorum, atq; Pædagogorum haud vulgaris adhibenda sit diligentia, Nos superioris Synodi Salisburgeñ. renouantes Constitutionem, ordinamus & statuimus, ne à quoquam, cuiuscumque sit status, dignitatis, gradus, vel conditionis, quispiam scholæ Rector, Præceptor, Magister, Didascalus, vel collaborator, siue publicus, siue priuatus, qui discentes, cuiuscumq; sexus, vel ætatis, etiam si vnus tantùm fuerit, in scholis, vel domi, aut alibi, publicè, vel priuatim, quascumque lectiones triuiales, cuiuscumque artis, vel linguæ, etiam Germanicæ, tametsi gratuitò legeret, interpretaretur, aut repeteret, constituatur, nisi prius suo Ordinario, vel eius Officiali, Vicario generali, aut Commissario ad hoc deputato fuerit præsentatus, vt de cuiusq; religione, fide, moribus, vita, conuersatione, atq; eruditione periculo facto, pueri sub illorum Cap. IIII. Tit. de Scholis.

ferula eò securius & vtilius militare possint. Qui Pædotribæ etiam, neque ab Ordinarijs admittantur, nisi primò Catholicæ fidei fecerint professionem, superius in titulo de Tridentini aliorumq; Conciliorum Constitutionib. insertam, atq; descriptam.

De non assumendis neq; admittendis in ludimoderatores, uel collaboratores, seu pædagogos &c. qui in uniuersitatibus, siue scholis infectis, aut suspectis operam dederunt literis, nisi per triennium proximè præteritum inter Catholicos, & Catholicè fuerint conuersati, cuius rei sufficiens habere debent testimonium.

Cap. V. INterdicimus autem, ne quispiam eorum, qui in vniuersali quadam, seu particulari, cuiuscumq; loci schola, vbi reprobę religionis doctrina dominatur, studuit, ab aliquo nostræ Prouinciæ, in Rectorem, vel collaboratorem, siue pædagogum assumatur, nisi per triennium saltem inter Catholicos, Catholicè fuerit cōuersatus, cuius in scriptis, vel aliâs fidedignum habeat testimonium; & exhibita coram Ordinario, vel Officiali, fidei Catholicæ professione, cum iuramento, quòd illius doctrinæ opiniones, libros, picturas, chartas, scripta, siuè calamo exarata, siue typis expressa, abijcere, relegare, atq; penitus delere, neque eorum quicquam penes se tenere, vel sectarium quid profiteri, sed per omnia Catholicam, & Apostolicam IESV Christi doctrinam sequi, & obseruare velit.

De authoribus iuuentuti prælegendis.

Cap. VI. MAndamus deniq; ac statuimus, vt cuiuscumque ordinis, vel gradus Pædotribæ huius nostræ Prouinciæ, hoc tantùm prælegant, doceantq;, quod illius ætatis innocentiæ

centiæ conuenit, & ingeniorum capacitas fert: perpetuò cauentes vt non ſolùm libri à Concilio Tridentino damnati, & peculiari catalogo comprehenſi: ſed neq; his ſimiles iuxta infecti, contagioſi, aut de labe hæreſis ſuſpecti; vel vlla alia obſcæna, famoſa, turpiaue ſcripta, cuiuſcumq; ſint facultatis, legantur, aut doceantur: quæ, & id genus alia, cum ſuis authoribus, omnino per vniuerſam noſtram Prouinciam exauthorari, reijciq; volumus, atq; præcipimus. Eadem lege & ſtatuto priuatarum quoque ſcholarum magiſtros, & ſingulorum puerorum, qualiſcumque conditionis ſint pædagogos, vt cæteros ligari, & aſtringi volumus, ac decernimus. Cuius rei rationem habebunt, in ciuitatibus quidem cathedralib. ſummi Scholaſtici, in alijs verò, Archidiaconi, & rurales Decani, exceptis Scholis, quæ ſingulis Monaſterijs, ſiue Prælatis ſubditæ ſunt, quarum curam gerent accuratam ipſi Prælati.

De diligentia Magiſtrorum circa inſtituendam iuuentutem tàm in moribus, quàm doctrina.

PRæterea ludimoderatores ſoliciti, atque adeò aſsidui ſint, cùm prælegendo, tùm etiam ſtudioſorum profectum ſolicitando, eoſq; & in moribus, & bona diſciplina, potiſsimum verò in fide Catholica, frequenter inſtituendo, examinando, ac retinendo. Lynceis oculis circumſpiciant, ne commiſſa fideliter bonæ ſpei ingenia, inſtigante diabolo, à ſubdolis ac peruerſis hominibus ſeducantur, corrumpanturq;. Si verò in ſcholaſticorũ grege deprehenderentur (quod Deus auertat) vel religione infecti, vel moribus adeò corrupti, vt nec verberum, nec verborum vllo remedio curari poſſent, hi tanquam ſcabioſæ pecudes à caulis repellantur, & iuxta delictum puniantur. Reſecandæ ſunt enim putridę carnes, inquit S. Hieronymus, & ſcabioſa ouis à caulis repellenda eſt, ne tota domus, maſſa,

Cap. VII.

24. q. 3. c. reſecandæ.

massa, & pecora ardeant, corrumpantur, putrescant, intereant: quoniam horum temporum hæreses cum in scintilla quadam adhuc delitescerent, & in principio extinctæ non essent, earum flamma (heu) per totam Germaniam populata est. Quamobrem, vt ipsa iuuentus in ædificio fidei eò firmius iaciat fundamentum, vt etiam cùm senuerit non recedat ab ea Catholica doctrina, iubemus, vt saltem festis diebus, pijs atq; Christianis Catechismis (Lutheri, Caluini, Melanchtonis, & huius farinæ procul abactis) atq; institutionibus fidei, vtpote à Petro à Sotto, Canisio, Groppero, Merseburgensi, Dietenbergio, & Catechismo Romano in Compendium redacto, nec non ab alijs nonnullis orthodoxis viris vtiliter conscriptis, exerceantur.

De methodo docendi, ac disciplinæ modestia.

Cap. VIII.

QVod ad reliquum docendi genus attinet, Ludimoderatores, ac cæteros Præceptores, atque informatores omnes exhortatos cupimus, vt eum modum, seu methodum in erudiendo, quæ sibi ipsis laudi, discipulis verò, seu scholasticis suis commodo futura sit, obseruent: id quod ipsi ex politiorum authorum lectione potius, quàm nostra instructione petent. Hoc interim animaduertant, vt ad ingeniorum diuersitatem se accommodent. Quod enim in omni genere causarum, id quoque in hoc Didascalico necesse est, beneuolum, attentum, atq; docilem faciant auditorem. Beneuolos autem facient, si eos pueros, qui & morum, & literarum doctrinam prompto ac facili accipiunt ingenio, laudis & gloriæ triumpho vehant, quo liberalia ingenia, ceu calcari excitantur, ac subindè promptiores efficiuntur: duriores verò ac tardiores, diligentiorum iuuenum exemplis si stimularint, & iuxta ferulam, etiam cum mansuetudine tractauerint. Nihil enim fœdius est præceptore furioso (vt testatur sanctus, & æquè doctus

Cic. lib. 1. Rhetor.

vir

vir Hieronymus) qui cum debeat esse mansuetus & humilis ad omnes, ex diuerso, toruo vultu, trementibus labijs, rugata fronte, effrenatis conuitijs, facie inter pallorẽ & ruborem variata, clamore perstrepitat, & errantes non tàm à bono retrahit, quàm ad malum sua sæuitia præcipitat. Sua porrò industria, & facilitate attentos facient, ac dociles, si nihil intermiserint, quod adolescentium ingenia allicere valeat. Itaq; in docendo non pigri, non lassi, neque inuidi sint, sed fideles. Qua in re illis optanda foret mens Annij Senecæ, qui præclarè admodum dicere solebat, se cupere omnia quæ sciret, in alium transfundere, & in hoc gaudere, quòd aliquid discat, cum doceat: nec se vllam rem delectare, quantumuis eximia, & salutaris esset, quàm sibi vni secuturus: si cum hac exceptione detur sapientia, vt illam inclusam teneret, nec enunciaret, potius reiecturum. Nullius enim boni sine socio iucundam esse possessionem. Quòd si docendo, & instruendo æquè fideles ac diligentes fuerint, non dubium est, quin reipublicæ Christianæ laboris sui vtilissimos fructus sint producturi: ipsi verò non minus, quàm antiquitus, & viuendi, & discendi præceptores erunt, & omnium sententia beati putandi, quamuis consenuerint vires, atq; defecerint: neque in futuro sæculo sua mercede fraudabuntur.

Super epist. ad Tit.

Senec. ad Lucid. ep. 17.

Cic. lib. 3. de Orat. Idem in Caton. maior.

De stipendijs Ludirectorum.

VErùm enimuerò cum omnis mercenarius sua mercede dignus sit, Prælatis, ac cęteris Magistratibus, omnino curandum est, vt Ludimagistris digna decernantur & honesta stipendia, vt egenos gratis, nulloq; penitus accepto precio instituere possint. Quocirca Innocentij III. Decreta ac reliqua in Concilio Lateranen. promulgata hac de re ædita prorsus obseruari volumus. Siquidẽ verò monasteriorum, vel aliarum Ecclesiarum Prælati, siue Capitula

Cap. IX.

De Magistris, & ne aliquid exigatur pro licẽtia docendi. c. 1. & in sequent. 2, 3. & 4.

pitula in hisce curandis fuerint negligentes, in eos Ordinarij dignis pœnis, vel tempestiuè animaduertant.

Ne scholasticis mendicantibus liceat uulgares, neq; infectas, aut nouas ab Ecclesia Catholica non approbatas decantare cantilenas.

Cap. X. NOn solùm vulgi, quod rerum nouarum semper cupidum est, verùm etiam aliorum quorundam hominũ, quibus antiquæ Christianitatis pietas sordescere videtur, curiositate, mos hincindè ingruit, quem & in hac nostra Metropolitana ciuitate gliscere audimus, vt quidam non infimæ conditionis homines, atq; ciues, egenos, scholasticosque iuuenes ostiatim pro depellenda fame cantantes, ditiorumq; opem implorantes minimè exaudiant, neque sua eleemosyna dignentur, nisi cantilenas in lingua vulgari compositas occinant. Aliquos enim hoc palam admittere, alios, ne quid de se suspicionis emergat, eiuscemodi cantillatores intra domos, & vestibula recipere, vt illic tanquam remotis arbitris, patris, matrisúe familiâs titillantes & curiosas aures noua quadam cantilena demulceant, latinis, & Ecclesiasticis, tametsi veræ pietatis plenæ sint, omnino repudiatis. Manifestum autem est, eas ipsas cantiones (quas vulgus nunc spirituales vocat) ex magna parte re vera nouas esse, & antiquæ pietatis nihil habere: cæteræ tametsi rerum diuinarum, & Euangelij encomia resonare videntur, infectis tamen rithmis mixtæ, venena sub melle, amarumq; dulci mixtum, Syreneis quibusdam modulis simplicium auribus instillant: quædã verò apertè impiæ sunt, & conuicijs refertæ, quæ tamen non paucis in locis plebeculæ fascinatæ pro veris hymnis, atq; Dauidicis psalmis obtruduntur. Vsq; adeò mille artifex est humani generis hostis, vt complurimos sub specie pulchri decipiat.

decipiat. Cuius calliditati hac etiam in parte occurrere studentes, in Christo mandamus, & seriò iubemus, vt nostræ Prouinciæ Ludimoderatores quicunq;, suos scholasticos in posterum & verbis & verberibus ab eiuscemodi nouellis cantilenis, ceu Diaboli laqueis planè dehortentur: tergiuersantes autem flagris acriter coërceant, quod si ab hac perdita consuetudine quis, nulla monitione vel castigatione motus, desistere nollet, res ad summum Scholasticum deferatur, vt is dyscolum illum non modo ex grege scholastico, verùm etiam ipsa ciuitate eijci curet. In oppidis verò, vbi præceptoris monitioni locus non fuerit, Magistratus authoritas, & pœna accedat. In illarum itaque cantilenarum theutonicarum locum, Ecclesiastica responsoria, antiphonas, cæterasq; pietatis synceræ cantiones restitutas volumus. Porrò subditis nostris quibuscunq;, siue in ciuitatibus siue in oppidis, cuiuscunq; ordinis, vel conditionis, etiamsi ex curiæ nostræ familia fuerint, modis omnibus, ac sub graui nostra indignatione interdicimus, ne posthac vllos pueros, vel etiam adultiores scholasticos, qui alia quàm latina, & Ecclesiastica cantica cecinerint, ante, vel intra fores admittant: vel nummis, vel esculentis, vel alia quacumque re, ad eorum, de quibus dictum est, pseudopsalmorum decantationem alliciant: Idque Pandocheis, Oenopolis, cæterisque publicis hospitibus cum primis interdictum volumus, adeò vt ne hospitibus, vel combibonibus, siue aduenę sint, siue incolæ, eiuscemodi libidinem permittant. In huius nostræ constitutionis transgressores (qui singulari studio notari curabuntur) pœna arbitraria, pro modo obstinatiæ acriter animaduertemus.

De cura, & Officio uulgarium scholarum Magistrorum.

Cap. XI. POstremò vt etiam in scholis theutonicæ linguæ ordo, atq; decorum seruetur, iubemus, vt earum Moderatores, puellas seorsim à pueris masculis instituant, neq; confusè mixtos, vt pecora quædam teneant: seduloq; curent, ne quid commercij pueris cum puellulis sit: sic fiet, vt vtriuslibet sexus pars disciplinæ suæ diligentius incumbat, & ad pudicitiam in primis quoq; annis assuefiat. In cæteris omnibus, vt pietate inprimis, & Catholicæ fidei præceptis, literis legendis & scribendis, bonisq; moribus iuuentutem instituant, non minus atq; latinitatis Præceptoribus mandatum esse omninò volumus, pœna negligentibus pro arbitrio, non suo, sed Magistratus constituta.

Visitatores scholarum inspectionem curare debere.

Cap. XII. VT autem ea omnia quæ supra recensuimus, ritè, ordineq; succedant, & absq; fraude peragantur, sancimus, vt cum in qualibet Diœcesi visitationes celebrantur ordinariæ, ipsi ludimoderatores cuiuslibet loci visitandi, se Visitatorum examini præsentent, vt de sua conditione, ac professione rationem reddant, & de interrogatis respondeant.

De scholasticis iuuenibus ad Chorales cantiones assuefaciendis.

Cap. XIII. VOlumus etiam vt hi qui in scholis nostræ Metropoliticæ, Cathedralium, Collegiatarum, Monasteriorum, & ciuitatum Ecclesiarum docentur, diebus festis, & alijs quoq; iuxta cuiusq; Ecclesiæ consuetudinem, ad vespertinas preces, atq; summum officium, Chorum ingrediantur, Deum illic vnà cum Clero in hymnis, psalmis, & canticis laudaturi; Bonum est enim viro ab adolescentia sua portare iugum Domini: nec parum proderit, si ritus, & cæ- Thre. 3.

remonias

remonias Ecclesiarum, ab ipsa pueritia videant & assuescant: tardius enim excidit, & firmius hæret, id quod quisque in iuuentute, vel vidit, vel didicit.

DE SEMINARIO CLEricorum. Const. LX.

De utilitate Seminariorum, & à quibus ea sint instituenda.

Licet pro nostræ Prouinciæ Ecclesijs de sacerdotibus prouidendis, præter ordinarias ciuitatum, oppidorumque scholas, alias præterea ab omnibus, primum nostra Metropolitica, deinde cathedralibus, atque collegiatis Ecclesijs, nec non & Monasterijs institui, studiosos gratis erudiri, atque magna ex parte alimentis subleuari, vt tandem suæ doctrinæ fructum metentes sacerdotio apti sint, & Ecclesiæ necessitati subueniri possit, iam olim curatum sit: veruntamen (nescimus quo malo, vel negligentia potius) nos spe concepta defraudatos esse, nostrasque Ecclesias in priori ferè necessitate laborare conspicientes: tametsi enim complurimi fuerint aliti, atque edocti, pauci tamen ad frugem, & Ecclesiæ vtilitatem peruenêre, sed propter nimiam viuendi libertatem atque licentiam, superintendentium negligentia concessam, secundùm sua desideria ambulantes, parum in literis, minus in bonis moribus profecerunt, neque proficiendi studiũ fuit: adeò quòd eiuscemodi dyscolis bacchantibus, Ecclesię ministeria, etiamsi maximè vellent, tuto committenda nõ sint, cum nec doctrina, nec moribus, nec exemplis respondeãt. Hinc (proh miseria) fit, vt Ecclesias planè desertas relinquere, aut vilissimos & quouis rustico imperitiores homines, contra nostram voluntatem Ecclesijs pręficere cogamur. Cui de- Cap. 1. Iud. c. 2.

flendæ necessitati, Nos, nostriq; Coëpiscopi succurrere, & consulere cupientes, nostraq; in hoc negotio consilia iam pridem conferentes, nō aliud oportunius esse remedium censuimus, quàm quòd in nostra Metropolitana, & cæteris cathedralibus Ecclesijs collegia instituantur, in quibus bonæ spei iuuenes ad Ecclesiæ venerabiles conditiones aspirantes, in literis humanioribus, iuxta & diuinis, ac optimis moribus, Ecclesiasticaq; disciplina, diligentissimè erudiantur, ibiq; (vt contra cuiusuis subdoli spiritus afflatum, & imposturam communiti sint) sub accurata & continua alicuius excellentis Rectoris, ac Præceptorum retineantur disciplina tantisper, donec in literis, moribus, & pietate tales progressus fecerint, vt suæ probitatis, ac diligentiæ gloriam consecuturi, à triuio scholastico ad domum Dei, perindè vt portum tutissimum, hoc est, ad sacros ordines, & Ecclesiæ sanctissima ministeria, & verbi Dei præconia, tanto honore digni acceptentur, & in eo vitæ genere ita strenuè militent, ita præclarè se gerant, vt locis Ecclesiasticis vacantibus, illic tanquam in stationes, concionando, sacrificando, orando, diuinaq; ministeria, optimis de se exhibitis exemplis, pro salute reipub. Christianæ, pro conseruatione Ecclesiæ Dei, pro seipsis deniq; contra Diabolum, Hæreses, inferorum portas, cum laude ac victoria pugnare, dimicare possint. Alioquin fieri vix posset, vt Ecclesijs nostris rectè consuleretur. Adolescentium etenim ætas (quod benè Tridentina quoq; Synodus admonuit) quæ ad mundi prona est voluptates sequendas, nisi à teneris annis antequam vitiorum habitus totum hominem possideat, rectè instituatur, & ad pietatem & religionem informetur, in eisdemque per aliquod temporis spatium exercitata detineatur, ita vt habitum optimi viri Ecclesiastici adepta fuerit, nunquam perfectè, & sine maximo, ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio, in disciplina Ecclesiastica poterit perseuerare. Eam verò

Sess. 23. cap. 18. Decr. de Reformat.

verò rem sic se habere, nostra, & aliæ forsitan plures orthodoxæ Ecclesiæ, non sine maximo incommodo expertæ sunt. Atque tametsi ad hanc non vulgarem necessitatem, tùm temporis maturo iudicio pensitatam, & diuino instinctu consilium captum, Tridentinæ Synodi sacratissima autoritas accesserit: nihilominus grauissimis occupationibus ineuitabili modo distracti, & præpediti, tàm salutare, & à Deo datum consilium, hactenus neque Nos, neque nostri Coëpiscopi valuimus executioni mandare: quamuis aliâs quoq; eiusdem rei gratia non parum laborauerimus, sed frustra, cùm multa, & inexpectata intercciderent, quæ huic negocio damnosam inducerent moram. Nunc tandem remotis magna ex parte impedimentis, hoc opus eò vsq; intermissum, posthabitis omnibus alijs, alacri animo aggredi cœpimus: ne in opere Domini remissiores, vel Spiritui sancto resistere videremur: sed vt defectuum incommoda ab Ecclesijs nostris ocyus declinaremus, per hanc pręsentem nostram Constitutionem decernimus, vt in hac nostra ciuitate Metropolitana, ac deinceps in quatuor nostræ Prouinciæ primarijs ciuitatibus, Frisingensi, Pataujensi, Ratisboneñ. & Brixinensi, certæ domus seligantur, eæq; in formam Collegij, cum auditorijs, habitationibus, atq; alijs, iuxta formam Concilij Tridentini, pro certo numero studiosorum iuuenum, eorumque Præceptorum necessarijs, componantur, ita vt in semestri spatio, ab istarum Constitutionum publicatione, ad vsum habitationis, atq; literariæ exercitationis paratę, accommodatęq; sint. Ordinarij autem eorum locorum, de domibus ad hunc vsum, situ, loco, & commoditate circumspici curabunt. Quod negotium, si (vti speramus) executioni fuerit maudatum, non dubitamus, quin breui, non solùm idoneos sacerdotes, & Ecclesiastas, sed etiam pios, doctos, & impigros scholarum magistros (quibus æquè indigemus) scimus habituri. Si enim dictorum quolibet

Sess. c. & ti. vt sup.

libet loco, tres duntaxat Rectores, animarum scilicet custodes, & educandæ iuuentutis Moderatores, nec non & Magistratus haberentur, qui pietatis cultores, fidei Catholicæ propugnatores, atque prometores, tum etiam literarum, morumque informatores egregij forent, fieri non posset, quin huius nostræ Prouinciæ populũ haud multò post in meliori tranquilliori, atque beatori statu conspecturi essemus. Quod vt ex voto accidat, etiam Principes suam impendent operam: cuius rei gratia etiam superius à nobis piè sunt admoniti, vt nempè singulis Regionibus, vel vt aliâs vocantur, Præfecturis suis tales præficiant Magistratus, & Officiarios, quales Christiana pietas, & publica necessitas requirit: Nos itidem, nostrique Coëpiscopi, cæterique Prælati, omnem nauabimus operam, vt suæ diligentiæ nostram coniungentes, ex nostrarum scholarum seminarijs, eisdem suis Regionibus, commodis tùm Clericis, tùm etiam Pædotribis prospiciamus. Speramus etenim indubiè, nos indè præclarum fructum breui temporis curriculo collecturos esse. Faxit diuina bonitas, vt quod benè instituimus, optimè succedat, ad gloriam nominis sui, & Christianæ Ecclesiæ salutem.

De conscribenda forma Seminariorum.

Cap. II. QVod cæterum ad eiusmodi Collegiorum, vel Seminariorum sustentationẽ attinet, sacri Tridentini Concilij ea de re Constitutio, & Nobis, & cæteris Coëpiscopis nostris &c. modum ac viã præscribit, quam sequi, & quid porrò necessarium sit, collatis suffragijs decidere, consentaneum fuerit. At vt singula pro huiuscemodi conseruandis collegijs ritè disponantur, curabimus quandam formam, seu ordinationem præcisè iuxta Oecumenici Tridentini Concilij traditionem, peculiariter ac separatim conscribi, ad cuius præscriptum quæuis Seminaria per nostram constituenda, & regenda venient Prouinciam.

De

De alendis scholasticis à quatuor inferioribus suffraganeis.

CVm verò cæteri nostri suffraganeatus, vtpote Gurceñ. Chiemeñ. Seccouieñ. & Lauantinus, ob suam tenuitatem eiuscemodi Collegijs extruendis non sufficiant, ne tamen eorum fructu penitus careant, decernimus, quòd eorum quilibet certum studiosorum iuuenum numerum (quantum opes suæ ferent, atq; à nobis præscribetur) in nostro Salisburgeñ. Seminario, suis impensis alat, quorum operam tandem in suæ Ecclesiæ commodum vertere quisque possit. Cap. III.

DE XENODOCHIIS, QVÆ hospitalia dicuntur. Const. LXI.

De incommodis Xenodochiorum reparandis.

CHristus omniũ Pastor pientissimus, Apostoli, Prophetæ, & omnes sacræ scripturæ, inter omnia pietatis opera hoc vnum maximè commendant, vt pauperum curam habeamus: itaq; Saluator ipse iuramento affirmauit, vt quoties alicui egenorum vel minimo (quos fratres appellare non dedignatur) vel beneficij, vel malefacti aliquid impendissemus, perindè se id habiturum, atque si in seipsum collocatum foret. Quid enim grauius (inquit S. Ambros.) quàm fratres nostros pauperiores superbo despicere oculo? Conformes nobis intolerabili repellere fastidio? nostra indignos gratia iudicantes, quòd sint inopes; cum paupertas, quàm thesaurus, Deo sit acceptior. Hinc meritò Valentinian. & Martianus Christianissimi Impp. humanitatis opus esse dicebant, egenis prospicere, & operam dare, vt pauperibus alimenta non desint. Quis autem

Cap. I.

Matth. 25.

Sup illud Psalmi. Increpasti superbos &c.

l. priuilegia §. omnes. C. de sacros. Eccles.

l. siquis ad declinandã §. vbi autem. C. de Episc. & Cleri. autem pauperior est (Iustinianus ait) hominibus, qui & inopia tenti sunt, & in Xenone repositi, suis corporibus laborantes, necessarium victum sibi afferre non possunt? Quamobrem inprimis necessarium, & ex vsu fore duximus, vt incommodis, quæcirca Xenodochia, eorumque redditu um dispensationem, non sine pauperũ detrimento iam pridem irrepserunt, occurramus, ne longius cum pernicie progrediantur. Hac etiam in parte conscientiæ, animarumq; nostrarum saluti consulentes, hoc negotium dexterius nos aggredi vix posse existimauimus, nisi sacri Tridentini, & cæterorum Conciliorum, vnà cum S S. Patrum, & Antecessorum nostrorum pias sequeremur sanctiones, & iuxta superioris Synodi Salisburgeñ. normam peculiarem, paucis quidem articulis comprehensam, æderemus Constitutionem.

Tit. de Hospital, &c.

De Xenodochiorum œconomis.

Cap. II. Ex Conc. Tridentino Sess. 7. Decret. de Reform.

IN primis itaque præcipimus, vt hospitalia & Xenodochia quæcumque à suis administratoribus, vel Oeconomis quocumq; nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis, fideliter, & diligenter gubernentur, Constitutionis Concilij Viennensis, quæ incipit; Quia contingit &c. forma seruata, quam quidem Constitutionem eadem sancta Synodus innouandam censuit, & innouat, cum derogationibus in ea contentis. Æquum enim est, & cum primis pium, vt ea quæ pro subleuanda miserab ilium pauperie à pijs hominibus piè sunt data & constituta, vt etiam piè non modo administrentur, sed conseruentur quoque, quin etiam augeantur. In omnibus autem huiusmodi casibus cœlestem iracundiam sacrosanctarum rerum Administratores expectent, si qualecumque lucrum ex huiusmodi gubernationibus sibimet acquisierint: vel si hoc committi ab alio consenserint, & non grauissima

pœna,

pœna, & interminatione, quod perperam factum est, corrigere studeant, quod & Iustinianus Impera. lege publica olim seriò admonuit, quod propter pauperum emolumenta, hodie, omniq; tempore inculcandum est. d.l. siquis. in fi.

De ratiocinijs Oeconomorum.

DEindè iuxta idē sacrum Tridentinum Concilium iubemus quoq;, vt Administratores cuiuslibet Hospitalis, Xenodochij, vel aliâs pij loci, singulis añnis Ordinario suæ administrationis rationem reddant, consuetudine, vel Priuilegijs quibuscumq; huic nostræ sententiæ aduersantibus, sublatis; nisi secus fortè in institutione & ordinatione talis loci, expresse (quod nō putamus) cautū sit. Quod si ex cōsuetudine, vel priuilegio, vel constitutione quadā loci, alijs ad id deputatis ratio reddenda foret, tunc vnà quoq; adhibeatur Ordinarius: secus autem concessæ liberationes, Administratoribus minimè suffragentur. Cap. III. Sess. 22. c. 9. Decre. de Reform.

De uisitatione Xenodochiorum, eorumq; reductione, in quantum possibilitas permittit, ad Fundatorum institutionem.

SEd ea omnia vt certo fiant ordine, ac fine, Superioris Synodi Salisburgeñ. renouantes Constitutionem, hac de re æditam, volumus, vt quantò citius fieri potest, singuli nostræ Prouinciæ Episcopi, quæcumq; suarum Diœcesium hospitalia visitent, aut per suos Commissarios Ecclesiasticos, ad hoc oneris exequendum aptos & idoneos, visitari curent; visis ergo tàm primæuę, quàm subsequentium fundationum literis, inter reformandum, huc præcipuè sint intenti, vt cuncta ad eam dirigant vtilitatem, ad quam ipsa constituta sunt Xenodochia. Quòd si forsitan ratio temporum, aut aliæ circumstantiæ, quæ omnes Cap. IIII. Ti. vt sup. de hospital. &c.

diligenter à Visitatoribus ponderari debent, antiquam dispositionē tolerare non possent, eam sic moderabuntur, vt licet primæ institutioni non ex omni parte respondeat, tamen quantum fieri poterit, ab eadem nō longe recedat. Et ante omnia studiosissimè prouideant; Vt Xenodochia collapsa, in Monasterijs, vel alijs locis, vbi olim fuerunt, instaurentur, & in vsum pristinum restituantur: cuiusmodi visitationem semper fieri volumus, quando Nos, vel Coëpiscopi nostri visitationes annuas (de quibus infra sub titulo de visitationibus Ordinariorum) habituri sumus.

DE VISITATIONIBVS. Const. LXII.

De necessitate, ac utilitate uisitationum.

C. p. I. SI quis Oeconomiam (quę domestica quædam respub. & Monarchia priuata est) considerat, is deprehendet Patremfamiliâs, amplissimam familiam habentē, ex omni parte circumspectum esse debere, atq; non solùm quid domi agatur curare, verùm etiam vt in villis, prædijs, omniq; (M. Cato. de re rust.) suo rure singula diligenter administrentur, dispicere, fundos circuire, cognoscere quomodò culti sint, quæ operà facta, infectaque sint: villicos interrogare, quid operis, quando, & quàm benè sit confectum, quæ durare possint, quid restet, aut quę reliqua sint conficienda. Quod si opus non appareat, & villicus dicat se fecisse sedulò, seruos non valuisse, tempestates malas fuisse, seruos aufugisse, vbi eas, aliasq; causas multas dixerit, ad rationem operum, operarumq; reuocabit. (Luc. 16.) Sic Pater quoq; familias in Euangelio, redde rationem villicationis tuæ, inquit. Et in hunc propè (Ruth. 2. Gen. 37.) modum, Booz inuisit messores, & Patriarcha Iacob, qui cum filios suos alibi, in Sichimis, haberet, oues suas pascentes,

scentes, eò (cum ipse id tùm curare non posset) misit filium Ioseph, vt an circa fratres suos, & pecora, cuncta succederent prosperè, & quid ageretur, diligenter perlustraret, idq; patri renunciaret: quam diligentiam, atq; curam si non adhiberet Paterfam. œconomi, villici, atq; serui, non solùm agenda omitterent, & quilibet pro sua libidine viueret, sed etiam tota eius œconomia sensim periret, domus negligeretur, fundus incultus desereretur, pecora interirent, bonaq; perniciosè dissiparentur. Idem quoq; accidit his, quos Deus in imperio quodam, siue Ecclesiastico, siue seculari collocauit: nisi enim subditorum vitam, mores, religionem, studia, & doctrinam intueantur, inquirant, examinent, reprehendant, & corrigant, fit, vt quilibet in suo statu, & functione euadat remissior, & nimia licentia deterior: hinc oriuntur, Magistratus contemptio, diuersa studia nouitatis, rebellio, dissensiones, schismata, hęreses, factiones, & quęuis alia flagitia. Impunitate enim, nimiaq; licentia omnes hominum conditiones corrumpi, hæc nostra sæcula varijs exemplis calamitosis edocuerũt, præsertim verò in statu spirituali, vbi nonnunquam quo sanctiores esse debebant, eò corruptiores comperti sunt: qua peruersitate, Christianæ Catholicæq; Ecclesiæ grauissima, & deploranda mala illata sunt, cùm nemo (teste Augustino) Ecclesiæ Dei amplius noceat, quàm qui peruersè agens, nomen sanctitatis, & sacerdotis habet. Delinquentem namq; hunc redarguere nullus præsumit, & in exemplum vehementer extenditur, quando pro reuerentia ordinis peccator honoratur: Episcopum itaque, qui talium crimina non corrigit, magis dicendum esse canem impudicum, quam Episcopum; consentire enim videtur erranti, qui ad resecanda, quæ corrigi debent, non occurrit. Nõ autem facilè remitti pœnam, sed deprauata emendare, ac corrigere publicè interest: & in hoc summi numinis speratur venia, per quod multorum salus, & incolumitas procuratur.

c. nemo. dist. 83.

c. consentire. ead. dist. l. si operis. C. de pœn. l. prouinciarum C. de ferijs.

curatur. Quapropter incautè admodum & imprudenter agunt Principes, qui cum ampla habeant territoria, subditorum tamen vitam, & studia, neq; ipsi animaduertant, neque per alios idoneos viros inquiri curent. His imprudentiores sunt spirituales Prælati, à Spiritu sancto positi regere Ecclesiam Dei, qui oues sibi commissas rarissimè visitant, vel per probatos viros visitari mandant; qua negligentia, illas non modo perdũt, sed etiam sibi ipsis damnationem accelerant. Inuisere igitur Principes diligenter suas debent regiones, subditorumq; mores, & conatus inuestigare: sed magis hoc faciundum est Ecclesiæ Prælatis: illi enim curam duntaxat corporum, hi verò animarum (quæ longè pluris est) exercent: Attendite vobis (inquit
Actor. 2. Apostolus Paulus) & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo: sed quomodò vniuerso gregi attendere poterunt Episcopi, nisi per crebras visitationes illius intelligant necessitatem? Quis autem visitationes nõ maximoperè necessarias esse videt, qui statum, ac vitam Ecclesiasticorum intuetur? Apostolorum quidem antesignani, Petrus ac Paulus, cæteriq; omnes non cessabant, quas fundauerant, illas visitando, contemplari Ecclesias, vt eas in fide corroborarent, & quę componenda fuerant, cõponerent. Hosce imitati sunt sui discipuli Timotheus, Titus, Clemens Romanus, & alij deniq; sanctissimi Pontifices Romani, & omnes Episcopi orthodoxi. Cum autem istorum Patrumfamilias cura, hoc est, Episcoporum, cæterorumq; Prælatorum solicitudo visitandi, circumspiciendi, & inuestigandi, perniciosa quadam sommolentia, in totius Ecclesiasticæ œconomiæ detrimentum, sæpius interquiesceret; necessum fuit eam modis omnibus resuscitari. Quare non solùm à summis Pontificibus Romanis, verùm etiam à sacris Concilijs, iuxta antiquam consuetudinem, sancitum atq; decretum est, vnum quemque Episcopum,

Epiſcopum, ſuam Diœceſim viſitare debere (vti Tarraconeñ. & Toletanum. 4. ac Braccareñ. 2. teſtantur Concilia: poſtremò etiam Concilio Tridentino & alijs complu-ribus, etiam Salisburgenſibus à noſtris Prædeceſſoribus celebratis, itidem atteſtantibus) tùm etiam Archiepiſcopum, totam Prouinciam (ſi expedire viſum fuerit) poſt ſuam Diœceſim viſitare poſſe, aſsignata tamen prius cauſa, & in Concilio Prouinciali approbata. Quare vt & noſtre conſulamus cõſcientiæ, & Paſtoralis officij debito ſatisfaciamus, ſanctorum Patrum exempla ſequentes, ſacrorumq; Conciliorum, etiam Salisburgeñ. Synodi Decreta amplectentes, Anteceſſorum quoque noſtrorum Archiepiſcoporum obſeruationes, conſuetudinẽ, & ſtatuta Prouincialia repetentes, ſtatuimus, vt Ordinarij curent commiſſas ſibi oues, omni ſolicitudine ab inſidijs inimici generis humani, qui circuit tanquam leo rugiens quærens quem deuoret, diligenter cuſtodire; ac ſubindè (cui legi & Nos, atq; ſucceſſores noſtros etiam ſubijcimus) per ſe, aut ſi legitimè impediti fuerint, per ſuos Officiales, ſeu Vicarios generales, aut viros idoneos, graues, prudentes, & in ſacris conſtitutos, ad hoc negotij deputatos, Diœceſes ſuas quotannis viſitent: Si verò vnius anni ſpatium tanto negotio perficiendo non ſufficeret fortè, propter Diœceſis illius amplitudinem, ſaltem eius maiorem partem luſtrent, ita vt reliquum ſequentis anni exiguo tempore confici queat. Viſitatores autẽ informia reforment, iniqua æquent, mala corrigant, vitioſa emendent, & quæ reparatione digna fuerint, ea reparent. Quod negotium, quantò magis eſt vtile, ac neceſſarium, eò citius in vſum ferri, ac reduci oportet. Quamobrem volumus, atq; hortamur, quòd quilibet noſtrorum Cœpiſcoporum hoc præſenti anno, poſt octauas corporis Chriſti, prima data occaſione huic initium det. Quod ſi horum quicumq; abſq; rationabili cauſa (quam nobis, aut ſucceſſoribus noſtris

Tarraco. c. 7. & 10. q. 1. c. Decreuimus. & Tolet. 4. c. 35. & tit. vt ſup. c. Epiſcopũ per. Et Braccar. 2. c. 1. & ti. vt ſup. c. placuit: Et Concil. Trid. Seſſ 24. c. 3. Decre. de reform. Et præced Cõcil. Salisb. ti. De viſitationibus. De cenſib, c. 1. in 6.

Ex Conc. Trident. Seſſ. 24. c. 3. Decret. de Reform.

1. Pet. 5.

scripto exponere debet) intermiserit, is pœnas sustinebit canonicas.

De ordine uisitandi quasq; Ecclesias.

Cap. II. VIsitatio autem in primis à Metropolitana, & cathedralibus inchoanda est Ecclesijs, deindè cum alijs, in ipsis Metropolitana, & cathedralibus ciuitatibus constitutis Ecclesijs Parochialibus, vel collegiatis, aut quomodocumque beneficiatis, cum omnibus vtriusq; sexus religiosorum continuanda est Monasterijs. Posthæc ad alias per Diœceses tàm collegiatas, quàm Parochiales, & quomodocumq; beneficiatas transeundum est Ecclesias, nec non virorum, & mulierum monasteria; vbiq; tàm in ciuitatibus, quàm extra diligenter perlustrando hospitalia: nusquam prætereundo Bibliothecàs (si quæ alicubi reperiuntur) & puerorum scholas, studiosorum collegia, & seminaria, postea quàm fuerint constructa, & in vsum redacta. Interea præ omnibus alijs diligentissimè animaduertant, & scrutentur vitam, mores, & diligentiam Archidiaconorum, Decanorum ruralium, atque omnium aliorum Officialium, vt de hisce, alijsq; occurrentibus, vel Metropolitano, vel cuiusq; Diœcesis Episcopo, certissima possit reddi ratio.

De uisitatione Prælatorum, & Officialium Ecclesiasticorum.

Cap. III. IN visitatione verò Metropoliticæ, Cathedralium, & omnium cæterarum Collegiatarum Ecclesiarum, ante omnia, vita, mores, & diligentia Prælatorum, aliorumq; Officialium sunt, iuxta distinctionẽ suorum officiorum, inuestiganda, &, si opus fuerit, emendanda: nam si isti, qui præsunt, fuerint improbi, parum certè præclari expectandum erit de plebe commissa; & si ductores cœcutiunt, & hallucinan-

hallucinantur, fieri non potest, quin vnà cum suo grege, vel in deuia tendant, vel in præcipitia ruant. Hæc verò, quæ sequuntur, potissimum sunt expiscanda. An cuiusuis ordinis Clerici rectè viuendo, Ecclesiasque frequentando, Clericis reliquis, ac secularibus bonum præbeant exemplum. An tàm extra, quàm intra Ecclesias, canonica seruari curent statuta, ad sua officia spectantia. An omnia diligenter corrigant, ac reprehendant, quæ in Canones, nostrasque Synodales sanctiones, & statum Clericalem committuntur. An sint acceptores personarum, hoc est, an ditioribus conniueant, ob spem lucri, vel fauoris: in pauperes verò prætextu iustitiæ, sint seueriores. An bonorum ad sua officia spectantium diligentem curam habeant. Et in primis an diuina ritè, ac decenter celebrentur. An sacellis, & altaribus, iuxta fundationum requisita, per omnia sit prospectum.

De uisitatione minorum Clericorum.

DEhinc visitandi sunt Canonici, Vicarij, ac cæteri Clerici, præsertim beneficiati, apud quos videndum est, an iuxta suprascripta suo satisfaciant muneri, si qui sint inobedientes, rebelles, contumaces, negligentes, aliqua labe infecti, vel malis moribus imbuti, infames, suspecti, ebriosi, venatores, concubinarij, blasphemi, scandalosè incedentes, percussores, iracũdi, impatientes, susurrones, tumultuosi, & præcipuè, an libros legerint, vel tenuerint infectos, atque prohibitos. An ieiunia Ecclesiæ obseruent &c. Cap. IIII.

De uisitatione sacrarum ædium &c.

PRoindè visitandæ sunt earundem Ecclesiarum officinæ, quomodo custodiantur, præsertim, an Ecclesiæ ipsæ ab æditiuis, debitis horis benè claudantur, clausisque portis, omnes Cap. V.

tis, omnes Ecclesiarum anguli sedulò perlustrentur, ne quid sacrilegij, vel pollutionis accidat. Item arca sanctissimi Sacramēti corporis Christi, & sacræ vnctionis, & fons baptismatis, quomodo sint benè munita, & qua habentur reuerentia. Postremò sacraria cum omnibus vasis, alijsq; Ecclesiarum ornamentis, quomodo conseruentur.

De uisitatione Parochialium Ecclesiarum.

Cap. VI. PArochiales etiam Ecclesię tàm in ciuitatibus, quàm extra, non sunt prætereundæ. Meminerint autem Visitatores, vt in primis ab Archidiaconis, vel ruralibus Decanis, eius plebis, quam inuisuri sunt, informationem accipiant: cùm verò deinceps ad aliquam peruenerint Parochiam, primò Parochū vnà cum omnibus Clericis eius loci cōuocabunt, quibus congregatis, Visitatorum aliquis, habita præfatione oportuna, Parochum interrogabit, an ipse principalis Rector sit, vel Vicarius mercenarius, vel ordinaria authoritate admissus, nec ne: si quidem Vicarius alicui præest Parochiæ, videndum, qua de causa, vel priuilegio, verus absit Parochus. Deinde, an aliquis ipsorum adsit monastica quadā religione imbutus: & si quispiam affuerit, qua authoritate, & licentia, & cur sine habitu monastico incedat, quærendum est,

De inquirendo numero Cooperatorum retinendorum, & concione in uisitationibus habenda.

Cap. VII. PRęterea inquiratur quot habere debeat Parochus Cooperatores, & quot habeat. Et an huic Parochiæ aliæ sint filiales Ecclesię. Et si quę, vel altaria aliqua ānuis redditibus peculiariter dotata fuerint, an ipsis, iuxta illarum fundationem, sit de idoneis sacerdotibus prouisum. Quibus peractis, admonebitur Parochus, vt pulsu campanæ, dic

die sequenti, hora sacri celebrandi, populus conuocetur ad concionem, quam aliquis habebit ex visitatoribus: in ea populū adhortabitur, vt vitam in timore Dei exigant, in synceritate fidei Catholicæ perseuerent, suisq; Prælatis tàm spiritualibus, quàm secularibus obediant, præcepta Dei, & Ecclesiæ obseruent, & id genus alia, iuxta necessitatem loci. Postremò admonebitur, vt si quid controuersiæ cuiquam sit contra Parochum, seu Cooperatorem aliquem: aut si defectum quis pateretur, in causa præsertim spirituali, is contra Parochum, vel Cooperatorum quempiam Visitatores accedat, qui eum benigniter audient, eique iuxta rei necessitatem succurrent.

De quibus inuestigandum sit apud Parochos, & eorundem Cooperatores.

Ante quidem, & post concionem, inuestigandum fuerit de fide, eruditione, ac doctrina Parochi, & Cooperatorum, & quo modo verbū disseminetur diuinum, frequenterne, & Catholicè: an sacramenta omnia ad ipsos spectantia administrentur: an calleant omnia, quæ ad sua spectant officia: an diuinum officium in Ecclesia canendo, legendoque ritè geratur: an sacrosancta Eucharistia, cum Chrismate, & sacra vnctione, sacro fonte, sanctisq; reliquijs securè, decenterque custodiantur; an sanctissimo corporis Christi Sacramento lumen continuè adhibeatur: an ea, quæ supersunt, vestes, calices, patenæ, corporalia, mappæ, libri, & reliqua eius generis instrumenta, & ornamenta, quæ ad altarium, & Ecclesiæ ministerium, & ad diuina officia sunt necessaria, sufficiant, vel desint, & an rectè, mundeq; asseruentur, sacrisq; altaribus debitus honor impendatur; an Ecclesiæ ab ædilibus sarta tecta conseruentur: an ab Æditiuis, constitutis temporibus, præcipuè noctu (siue interdiu, si opus est) claudantur: an Cap. VIII.

domus Parochialis à ruinis vindicetur: an vllæ rerum Ecclesiasticarum alienationes fiant. Quæ omnia, & siquid præterea animaduersione dignum fuerit, in visitatione cuiuslibet filialis, vel beneficiatæ Ecclesiæ, obseruanda sunt: vt autem cunctorum exacta sumatur noticia, omnia perlustrabuntur. Si verò de Parochi, Vicarij, vel collaboratoris alicuius fide, synceritate, atque doctrina, non planè constaret, si quidem res postularit, Visitatores eundem, qualiscumque sit, semel saltem ad plebem concionantem auscultabunt, & arrectis auribus, præsentique animò, an fortè sono quodam sit proditurus mentem malè sanam, animaduertent. Non enim ineptè Philosophus quidam homini cuipiam dicebat; loquere, vt te videam: conside-
Matth, 12. rans id, quod Christus ad Phariseos dicebat: Quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali: & rursus: Bonus homo de bono thesauro profert bona: malus autem de thesauro suo quid nisi mala? sic etiam illi audiendi sunt, quid proferant: at ne technis, vel strophis quibusdam decipiãtur, caueant Visitatores: cùm falsi fratres, instar sui Magistri Diaboli, soleant esse versipelles, ac subdoli. Et si Visitatoribus visum fuerit, vt maiorem Parochi sufficientiæ, & synceritatis cognitionem, informationemque suscipiant, poterunt ipsum Parochum audire ad populum concionantem. Ex vna enim concione, satis superque percipi poterit, quid ceræ & mellis in illo contineatur.

De morum inquisitione.

Cap. IX.

PORrò inuestigandi sunt mores, atque vita, tàm Parochi, quàm suorum Cooperatorum; numnam in habitu decenti, cum tonsura incedant Clericali: num sint infames, adulteri, concubinarij, vel prætenso Matrimonio irretiti, fœneratores, aleatores, ebriosi, crapulatores, maledici, cõtentiosi, percussores, tabernarij, seu tabernas solicitantes,
cuius

cuius exercitij, quid faciant, num studeant, & quibus libris, qui quotque illis sint, quàm diligentissimè inspiciatur, qui si fuerint vel infecti, vel ob autorem suspecti, tollantur, & loco ipsorum Catholici illis tradantur, Clerici verò horum lectores acriter puniantur. Singulari quoque studio explorandum est, an Sacramentaliter confiteantur, & sæpè, ac quotiens in anno, & an canonicas dicant horas, & Missam ieiuni celebrent: an Ecclesiæ obseruent instituta ieiunia, neque carnes vorent diebus prohibitis: an eorum aliquis censura irretitus, sacra celebrauerit. Quæ omnia ex senioribus, & sanioribus Laicis illius Parochiæ, vel etiam alijs vicinis sacerdotibus expiscari poterunt.

De inquisitione populari, & educatione iuuentutis, atque uisitatione Xenodochiorum.

POsthæc quærendum est diligentissimè, an Parochiani in articulis fidei, decem pręceptis, oratione Dominica, ac cæteris populi Christiani rudimentis, rectè sint instituti: an omnes Dominicis, alijsque festis diebus ad Parochiã conueniant, Missam, verbique Dei prædicationem audituri, & hisce ad finem vsque (quod planè fieri oportet) intersint, an in Ecclesijs, præsertim sub sacro garriant, nugas fabulasúe tractent, vel in ipsis Ecclesijs, cœmiterijs, aut porticibus obambulent: An semel in anno saltem ritè confiteantur, & sacrosanctam percipiant Eucharistiam. An omnes qui conuenientem attigerunt ætatem, sint sacro Cõfirmationis sacramento insigniti. Deindè circumspiciendum vigilantissimè, an in illa Parochia vllus hæreticus delitescat, aut schismaticus, seu ea de re suspectus: an hæresis aliqua clanculum struatur, vel in aliqua domo, prædio, agro, aut quouis alio loco conuenticula fiant: aut receptores, fautores, defensores, seu ministri cuiuscumque sectæ, ab Ecclesia Catholica alienæ reperiantur. Contumaces, ob- Cap. X.

stinati, vel rebelles, de cœtu fidelium remoueantur. Item videndum, an sortilegia, diuinationes, incantationes, superstitiones, atque id genus alia, quibus mens humana à Deo viuo per diaboli fraudes seducitur, exerceantur: an periuria, blasphemiæ, seditiones, conspirationes, coniurationes, susurrationes, rixæ, inimicitiæ, percusiones, sacrilegia, stupra, adulteria, vsuræ, ebrietates, & similia crimina, ob quæ iratus Deus in nos gladiū iræ suæ vibrat, apertè, vel clam perpetrentur. Vtrum censuræ Ecclesiasticæ sint in vsu, vel contemptu: An omnia Ecclesiæ suscipiantur ac participentur Sacramenta: An dies festi, & cum pijs cæremonijs, ieiunia ritè obseruentur Ecclesiastica: & an decimæ soluantur, & oblationes fiant: ac Parocho debita præstetur obedientia, ac reliquis presbyteris conueniens honos & reuerentia exhibeatur. Deindè intelligendum est, quo pacto, & à quibus illius Parochiæ pueri, in moribus & literis instituantur. Et si aliquod ibidem reperitur Hospitale, Xenodochium, vel ptochotrophium, eius pariter accurata fuerit habenda consideratio.

De inuestigatione pauperum Xenodochij.

Cap. XI. IN visitandis autem eiuscemodi hospitalibus, præter ea quæ superius in Constitutione de hospitalibus sunt statuta, interrogandi maximè fuerint pauperes, quomodo tractentur: an eis omnia exhibeantur, quæ in institutione illius hospitalis continentur. Et an infirmis debita adhibeantur remedia, accersitis Medicis. Hæc & alia similia, quæ Visitatoribus pro sua circumspectione, & prudentia facilè occurrent, in qualiscumque Parochiæ visitatione obseruabuntur.

De admonitione, & correctione lapsorum in hæreses, nec non aliorum criminosorum.

Quibus

QVibus peractis, seorsum vocabuntur, qui de aliquo accusati sunt crimine, eos priuatim iuxta necessitatem, admonendo, increpando, & etiam corrigendo, illos maximè, qui quomodocumque à fide Catholica, seu ipsius cæremonijs, aut pijs cõsuetudinibus dissentiunt: hic enim securis ad radicem est apponenda, vt seducti per verbum Dei, in viam veritatis, & vnitatem reducantur Ecclesię, & qui contumaces fuerint, & rebelles, è cætu exturbentur. Deinde Visitatorũ aliquis, conuocato populo, concionẽ habebit, quam auditorum captui, loco & tempori accommodabit, ita tamen vt crimina communia in Visitatione reperta, acerrimè arguantur, & populus ad pœnitentiam, vitæque emendationem, & innocentiam, pacem, concordiam, religionemque Catholicam obseruandam vehementi cohortatione inducatur, atque instruatur. Cap. XII.

Visitationes per eadem loca, eademque tempora fieri debere, in quibus Episcopi Sacramentum conferunt Confirmationis.

HIc autem non est prætereundum, quod superius in Constitutione de Confirmatione c. 3. est ordinatum, vt visitationes per illam partem, eodemque tempore fiant, quam, & quando Episcopus, siue eius in Pontificalibus Vicarius, illam collationis Sacramenti Confirmationis gratia, est peragraturus, vt eodem tempore, non solùm eiusdem Episcopi functione non confirmatis satisfiat, verùm etiam alijs occurrentibus subueniatur necessitatibus, præsertim Ecclesijs, seu altaribus, aut cœmiterijs, inuentis non consecratis, aut pollutis, seu violatis, quibus per Episcopum omnino est subueniendum; vt quæ non sunt consecrata, consecret, & quę fuerunt polluta, aut violata, reconciliet. Cap. XIII.

Per visitationes generales non tolli speciales, quæ ab inferioribus Officialibus fieri solent.

Cap. XIIII. Ex Conc. Trident. Sess. 14. c. 3. Decr. de Reform.

PEr has verò visitationes generales, tolli non intelliguntur speciales, quæ ab Archidiaconis, seu Decanis ruralibus, vel capitulis visitandi authoritatem habentibus, peraguntur: ita tamen vt Visitatoribus generalibus ipsi Archidiaconi, vel alij inferiores, aut Capitulorum instituti Visitatores, visitationis habitæ infra mensem rationem reddere, & depositiones testium, ac integra acta exhibere teneantur: non obstantibus quacumq; consuetudine, etiam immemorabili, atq; exemptionibus, & priuilegijs quibuscumq;. Quinimò volumus, vt etiam de ipsorum Archidiaconorum, Decanorum ruralium, aliorumq; similium Officialium vita, moribus, solicitudine, administrationeque à generalibus Visitatoribus diligens fiat inquisitio.

De visitatione Archidiaconorum, & aliorum Ecclesiastica munera ferentium.

Cap. XV.

IN inquisitione autem Archidiaconorum, & Decanorum ruralium, atq; aliorum huius generis Officialium, post debitam vitæ, & morum factam inuestigationem, explorandum pariter fuerit, de illorum officijs, an eisdem satisfaciant, & quomodo, an sint sufficientes, soliciti, prudentes, expediti, & iusti, vel iniusti, auari, munerum cupidi, pœnas pecuniarias imponentes, personarum acceptores, delicta non punientes, sed dissimulantes, iustitiam, & æquitatem petentibus morem non gerentes, & an id genus alia, quæ ad se spectant, præstent, necne.

De visitatione Monasteriorum.

In

IN visitatione verò vtriusque sexus Monasteriorum, præter ea quę superius de Ecclesiarum cathedralium, & collegiatarum Prælatis, Canonicis, atque Clericis alijs, annotata sunt (quæ etiam in vtriusque sexus religiosis visitandis, omnino obseruari volumus) ordinamus, vt magna cum animaduersione exploretur, sigillatim religiosos interrogando, quomodò tria vota custodiantur, & regulæ illorum ordinis, cum silentio, & ieiunijs seruentur: An in choro sint soliciti. An inter eius Monasterij personas sit pax, & concordia, an verò simultates, & rixæ: An iuxta necessitatem, omnibus victus & amictus suppetat: An in habitu suę religionis incedant, & in communi mensa victitent: Et quomodò in studijs proficiant, quibus authoribus studeant, & à quibus præceptoribus iuniores instruantur. Cap. XVI.

De inquisitione Prælatorum religiosorum.

DEindè an Prælati sacra peragant, & infulati Pontificalia exerceant, vitamque à conuentu segregatam agant, an communem: Num sæpè celebrent Capitula, subditosque exhortationibus solicitent: An cameras subditorum visitent: An sint benigni, affabiles, humani, hospitales, charitatem exercentes. Cap. XVII.

De uisitatione Officialium monasticorum.

ITaque visitentur & reliqui Monasteriorum Officiales, veluti, Prælatorum Vicarij, Priòres, Decani, Cellarij, Sacristæ, Procuratores, & id genus alij, quocumque nomine nuncupentur, singuli iuxta suorum officiorum necessitatem, officinæque illorum perlustrentur. Cap. XVIII.

De ratiociniis Monasteriorum.

Cap.XIX. ITem an rationes Monasteriorum ab Officialibus omni anno corã senioribus reddantur, & quotiens: easq; volumus & ab ipsis generalibus Visitatoribus perlustrari.

De numero conuentualium perquirendo.

Cap.XX. DEniq; an ex conuentualibus illius Monasterij, quod tùm visitatur, aliquis desit, vbi sit, quid faciat, quantum temporis abfuerit, & qua authoritate, an in habitu, vel extra: Sic itaq; deprehensus, ab Ordinario postea citetur, & iuxta demerita puniatur.

De uisitatione Monialium.

Cap.XXI. CIrca monialium inclusionem, & custodiam, maximâ quoq; est adhibenda ratio, atq; inquisitio, vt ea omnia seruentur, quæ superius in Constitutione de monialibus, ex sacris Conciliorum, etiam Salisburgeñ. prioris, & Tridentini canonibus, sunt annotata.

In uisitationibus utriusq; sexus religiosorum, tàm ea quæ in hac, quàm quæ in superiori Const. xxx. sunt notata, obseruari prorsus debere.

Cap.XXII. HÆc & alia omnia superius in Cõstitutione de vtriusque sexus religiosis descripta, in illorum visitationibus prorsus obseruari volumus.

Adhortatio ad Monasteria ab Ordinarijs Episcopis exempta.

Cap.XXIII. QVod autẽ ad regulares, præsertim mendicantes, exemptos, eorumq; visitationes attinet, eos penes suorum ordinum, & priuilegiorum relinquimus prærogatiuas; quos

quòs tamen omni cum charitate, & benignitate admonemus, vt se vnà cum suis visitationibus, his nostris conformare velint Constitutionibus: quòd si in spatio decem mensium proximorum non præstiterint, Nos, nostrique Coëpiscopi, in supplementum negligentiæ suorum Prælatorum, circa eadem Monasteria id effecturos statuimus, quæ nobis de Iure conueniunt, & à sacris Canonibus, & Tridentina Synodo conceduntur, absque violatione tamen noui priuilegij eis à moderno Pio V. Pontif. Max. concessi, quemadmodum diffusius dictum est superius in Constitutione de Mendicantibus. Non enim solùm iniquum, sed & scandalosum, maliꝗ; exempli foret, si alijs religiosis debitè reformatis, ipsi interim licentia in medijs vitijs sorderent.

De scopo, & summa Visitationis.

OMnium autem earum Visitationum præcipuus scopus esto (vt optimè docet sacrosancta Synodus Tridentina) sanam, orthodoxamꝗ; doctrinam, expulsis hæresibus, inducere; bonos mores tueri, prauos corrigere, populum, cohortationibus, & admonitionibus, ad religionem, pacem, innocentiamꝗ; accendere; cætera, prout locus, tempus, & occasio feret, ex visitantium prudentia, ad fidelium fructum constituere. Quæ vt facilius, fæliciusque succedant; monentur prædicti omnes, & singuli, ad quos Visitatio spectat, vt paterna charitate, Christianoꝗ; zelo omnes amplectantur; ideoꝗ; modesto contenti equitatu famulatuꝗ;, studeant quàm celerrimè, debita tamen cum diligentia, visitationis negotium absoluere. Cap. XXIIII. Sess. 24. cap. 3. Decr. de Reformat.

De uisitationum sumptibus, atꝗ; eorum moderatione.

QVod ad sumptus Visitationis habendæ attinet, volumus ea, quæ Tridentino in Concilio hac de re tradita sunt, Cap. XXV.

Ex Concilio Tridentino loco vt sup.

ta sunt, obseruari: quam sanctionem hic interseri debere putauimus; ea sic habet. Caueant Visitatores, ne inutilibus sumptibus cuiquam graues, onerosiue sint; neue ipsi, aut quisquam suorum, quidquam procurationis causa pro visitatione, etiam testamentorum ad pios vsus, præter id, quod ex relictis ad pias causas iure debetur, aut alio quouis nomine, nec pecuniam, nec munus quodcumque sit, etiam qualitercumque offeratur, accipiant: non obstante quacumque consuetudine, etiam immemorabili: exceptis tamen victualibus, quæ sibi, ac suis frugaliter, moderateque pro temporis tantum necessitate, & non vltra erunt ministranda. Sit tamen in optione eorum, qui visitantur, si malint soluere, id quod erat ab ipsis antea solui, certa pecunia taxata, consuetum; an verò prædicta victualia subministrare: saluo item iure conuentionum antiquarum cum monasterijs, alijsue pijs locis, aut Ecclesijs non Parochialibus inito, quod illæsum permaneat. In ijs verò locis, seu Prouincijs, vbi consuetudo est, vt nec victualia, nec pecunia, nec quidquam aliud à Visitatoribus accipiatur, sed omnia gratis fiant; ibi id obseruetur. Quod si quisquam, quod absit, aliquid amplius in supradictis omnibus casibus accipere præsumpserit; is præter dupli restitutionem, intra mensem faciendam, alijs etiam pœnis, iuxta Constitutionem Concilij generalis Lugdunensis, quæ incipit exigit &c. nec non & alijs pœnis in Synodo Prouinciali arbitrio Synodi absque vlla spe veniæ, mulctetur. Patroni verò in ijs quæ ad Sacramentorum administrationẽ spectant, nullatenus se præsumant ingerere, neque visitationi ornamentorum Ecclesiæ, aut bonorum stabilium, seu fabricarum prouentibus, immisceant; nisi quatenus id eis ex institutione, ac fundatione competat: sed Episcopi ipsi hæc faciant, & fabricarum redditus in vsus Ecclesiæ necessarios, & vtiles, prout sibi expedire magis visum fuerit, expendi curent.

DE

DE POENIS.
Const. LXIII.

Vt delinquentes meritis afficiantur pœnis.

MAnifestum est, grauem nobis à Deo imminere vindictam, & rebuspub. perniciosissimum esse, si scelera impunita maneant, quandoquidē vel vno saltem peccante, ira Dei super omnem populum veniat. Qui enim vitijs nutriendis parcit, ac fauet, ne contristet peccantium voluntatem, is non tàm est misericors (vt S. Augustinus ait) quàm qui non vult cultrum rapere puero, ne audiat plorantem, & non timet, ne vulneratum doleat, vel extinctum. Impunitas certè summum illum sacerdotem Heli sacerdotio pariter priuauit, ac filijs, adeò perniciosum est omnibus licere quidquid libet. Quamobrem quidā Romanus Consul, pessimum sub eo Magistratu viuere dicebat, sub quo maxima licentia esset quibuslibet: ea quippè in facinorosos lenitas, quid aliud est, quam in bonos crudelitas? cum bonis noceat, qui malis parcit, & vt Seneca inquit, ad posteros vitia transmittit, qui præsentibus culpis ignoscit. Non rarò ipsi etiam in suspicionem sceleris cadunt, qui malefactis conniuent, dicente scriptura: non tantùm qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, participes delictorum iudicantur: Et error cui non resistitur, approbatur: Veritasq; indefensa opprimitur: Sacris etiam patrum traditionibus docetur, inferiorum ordinum culpas ad neminem magis referendas, quàm ad desides, negligentesq; Rectores, qui multam sæpè nutriant pestilentiam, dum austeriorem dissimulant adhibere medicinam. Quod nos considerantes, & approbante sacro Concilio, diuinam vindictam effugere volentes, omnibus & singulis nostris, nostrorumque Coëpiscoporum &

Cap. I. | 23. q. 5. c. qui vitijs. | 1. Reg. 2. | Senec. de morib. | Rom. primo.

suffraganeorum Officialibus, Vicarijs, Archidiaconis, Decanis ruralibus, & quibuscumque alijs rerum, personarum, & negotiorum Ecclesiasticorum Iudicibus, atque Fiscalibus districtè mandamus, vt tàm de Clericis, quàm Laicis facinorosis, qui ratione delictorum in Ecclesiasticum forum incidunt, diligenter inquirant, & contra delinquentes quoscumque, ad pœnas sacris Canonibus atque Prouincialibus hisce nostris statutis comprehensas, absque indulgentia (quam iustis causis nobis tantùm, singulisque Coëpiscopis nostris, cuilibet, in sua Diœcesi faciendam reseruamus) procedant, & executionem faciant; ita tamen quòd ad sententias maiorum pœnarum, vt sunt damnationes in monasteria temporales, vel perpetuæ, ad longũ tempus, vel perpetuis carceribus, aut exilio deputare, flagellis corpora submittere, dignitatibus Ecclesiasticis, aut beneficijs priuare, perpetuo deponere, aut degradationi reali adiudicare, manus suas nequaquam extendãt, absque suorum Episcoporum præcedente noticia, & expresso in scriptis mandato speciali.

Ne mulcta ob auaritiam exigatur.

Cap. II. INhibemus etiam præmissis nostris, ac reliquorum Episcoporum nostræ Prouinciæ Officiarijs, neque pro corrigendis excessibus, & criminibus puniendis, à Clericis, vel Laicis, pœnam pecuniariam sibi ipsis, vel etiam nostro, aut Episcoporum fisco applicandam exigant, vel imponant: nec alia agant, quæ Canonum aduersantur institutis, & de radice cupiditatis & auaritiæ prodire videntur: si quæ tamen pecuniaria mulcta imponenda sit, illa in pauperum subuentionem, vel Ecclesiæ fabricam, aut alios pios vsus conuertatur.

Ne pœna excedat delictum.

QVoniam autem sacri canones constituunt, vt in pœnis canonicis infligendis debitus ordo seruetur, & non in quolibet crimine, vel delicto, maximè leuiori, statim à principio, à magis rigorosa pœna incipiatur, ob id potissimum quòd odio debeant haberi peccata, non homines: Nemo enim prudens (vt rectè animaduertit Seneca) punit tantum, quia peccatum est, sed ne peccetur: res quidem optima est, non sceleratos extirpare, sed scelera: non igitur sæuienti, sed medenti animo, quis plectendus est, cum asperitatis nimiæ increpatio, nec increpationem recipiat, nec salutem. Itaque iureconsultus quidam iudicantes benè admonet, ne quid durius, aut remissius constituant, quàm causa deposcit: nec enim aut seueritatis, aut clementiæ gloriam affectandam, sed perpenso iudicio, prout quæque res postulat, statuendum esse. Cauendum verò in primis est, ne respectu nocentis, innocens patiatur: satius enim est (vt præclarè dixit Vlpianus) impunitum relinqui facinus nocentis, quàm innocentem damnare: ibi namque pœna esse debet, vbi noxia est. Quamobcausam statuimus, vt Officiarij & Iudices Ecclesiastici nostræ Prouinciæ se dispositioni & ordinationibus canonicis in pœnis infligendis, quantũ eius fieri potest, accommodent: ne (quod leges quoque prohibent) Iudices sint legibus seueriores: æquitatem etenim ante oculos semper habere, imò in leuioribus causis proniores ad lenitatem esse, in grauioribus verò pœnis seueritatem legum cum aliquo temperamento benignitatis subsequi debent. In pœnis præterea imponendis, causa, obedientia, emendatio, & animus eius, qui deliquerit, & vicissim contumacia, impatientia, frequentia, atque incorrigibilitas delinquentis, diligenter obseruentur, nam iuxta eas circumstantias, pœnæ, vel remittendæ, vel acuendæ venient.

Cap. III.
Senec. de morib.
Martian. in l. respiciendum. ff. de pœn.
l. fi. in fi. C. de his qui latron. occid. l. prægnantis. ff. de pœn.
l. absentem. ff. eod.
l censimus c. eod. tit.
l quod si Ephesi ff. de eo quod cert. loc. &c.
d. l. respiciendũ. ff. de pœn.

DE SYNODIS CELEbrandis. Const. LXIIII.

De institutione, diuisione, usu, commodo, necessitate, ac tractatione Synodorum.

Cap. I. QVid autem Cleri, populique Christiani excessibus, malis moribus, controuersijs, abusibus, perperam commissis scandalis, communique necessitati prodessent visitationes, nisi Constitutiones Synodales certas quasdam pœnas, ceu Colophonem ijs adijcerent? neque verò vix vllam legem latam fuisse constat, quàm non pœna cõstituta corroboret, atque firmet. Propterea sancti Apostoli post Christum primi institutores nostri, cùm imminenti necessitati prouidendũ esse cognoscebant, congregabantur, & collatis consilijs, quid circa emergentes casus statuendum esset, decernebant. Id quod Apostolicarũ actionum historia testatur. Horum autem vestigia secuti Ecclesiæ Catholicæ Patres, idem non modò obseruarunt, verùm etiam omni posteritati obseruandum reliquerunt. Eas autem congregationes, seu conuentus, Concilia, vel Synodos nominabant. In his opera dabatur, vt nouis erroribus, vel controuersijs, aut quibuscumque alijs periculis emergentibus, nouis obstaretur decretis, ac remedijs, antiquis verò morbis renouatis, antiqua quoque renouarentur pharmaca. Nos itaque eorundem, cùm Apostolorum, tùm sanctiss. Patrum vestigia sequi, haud minus vtilitas, quam necessitas postulat. Quod si à nobis, atque alijs Ecclesiæ Antistitibus negligeretur, facilè accideret, vt tàm salutarium sanctionum vsus, non tantùm in desuetudinem, atque contemptum abiret, sed etiam penitus interiret. Proindè duobus modis eiuscemodi Concilium, vel Synodus olim celebrabatur. Altero quidem modo, omnes totius Christia-

[Margin: Act. 1. 6. 15. & 21. &c.]

Christianitatis vniuersaliter conuocabantur Prælati, præsertim maiores; & tales, Synodi Oecumenicæ fuerunt appellatæ. Altero verò modo vnius duntaxat Prouinciæ Episcoporum, reliquorumq; Prælatorum cætus conuenire solebat: & hæ Prouinciales Synodi, seu Concilia Prouincialia nuncupabantur. His equidem præsunt, ac præesse omnino debent Metropolitani; Illis verò generalibus conuentibus semper, vel per se ipsos, vel per legatos, summi præfuerunt, & etiamnum præsunt Pontifices Romani, quorum authoritate, quemadmodum olim, sic hodie quoq; celebrantur. Quamobrem ad summorum Pontificum beneplacitum, iuxta necessitatem hactenus fuerunt celebrati, debentq; celebrari, ita quòd ab Apostolis huc vsq; decem & septem solùm huiusmodi fuerunt conuocatæ Synodi Oecumenicæ: Prouinciales verò ex Decretis Ecclesiasticis singulo quoq; anno conuocabantur, vti Antiochenum, Carthagienen̄. 3. Aurelianen̄. 2. & 5. ac Toletanum 4. & 12. & Lateranen̄. sub Innocentio 3. celebratum testantur Concilia: quinimò secundùm Chalcedonen̄. & Decretalem Epistolam Hormisdæ sanctiss. Pontificis summi, ad Hispaniæ Episcopos scriptam, & alios bis singulis annis cogebantur celebrari: cuius consuetudinis mentionem facit & Concilium Toletanum 4. c. 3. & D. Gregorius Epi. 31. lib. 12. atq; Iustinianus Imperator, qui sub Bonifacio secundo, Ioanne item secundo, Agapeto primo, Sylu
erio, Vigilio & Pelagio, Rom. Pontificibus ante mille annos Imperij habenas rexit, in suis Authenticis. Sancti Apostoli, & Patres (inquit) definierunt bis in vnoquoq; anno fieri debere Synodos sanctissimorum sacerdotum (Episcoporum) in vnaquaq; Prouincia, & emergentes causas excuti, & competentem accipere correctionem: Vnam quidem in quarta septimana sanctæ Pentecostes, alteram verò Octobris mense. Tandem propter diuersa impedimenta, quibus Coëpiscopi detinebantur,

Antioch. c. 20. Et Carthag. 3. c. 2. Aurelian. 2. c. 2. Et Aurel. 5. c. 12. & Tolet. 4. c. 3. & Tol. 12 c. 12. & Later. sub Innocen. 3. c. 6.

Chalcedonen̄. Concil. c. 18. Hormisda Papa.

Concil. Tol. 4. c. 3. D. Greg. epi. 31 lib. 12.

Iustiniā. Imp. §. sancti igitur Apostoli. Auth. de ordinat. Cleric. & Episcop. coll. 10.

bantur, ne omni anno, non solùm bis, sed neq; semel congregari valerent, illud annale statutum, iuxta Matisconensis Concilij secundi sanctionem, in triennium fuit transmutatum; id est, vt hæc ipsa Concilia Prouincialia, de triennio in triennium differi possint; ita tamen vt quilibet Episcopus, secundum Magni Gregorij Pont. Max. virique sanctissimi ordinationem & decretum, singulis annis, suæ Diœcesis minorum Prælatorum conuocet conuentum, in quo de corrigendis excessibus, & moribus reformandis, controuersijsque discutiendis, iuxta suorum Conciliorum Prouincialium constitutiones, diligens, cum Dei timore habeatur tractatio: qui conuentus, Diœcesana Synodus appellatur: Cui determinationi fidem faciunt & alia Concilia, etiam præcedens vltimum Prouinciale Salisburgense, cui tanquam optimè consideratæ, & Synodus Oecumenica subscripsit Tridentina, idem concludendo. Itaq; tres Synodorum celebrandarum sunt species, Oecumenicarum, ad summorum Pontificum beneplacitum; & Prouincialium, de triennio in triennium; & Diœcesanarum, singulis annis conuocandarum. Quod sanctum à Deo datum Decretum, si in hac nostra Prouincia fuisset custoditum, in qua ab anno 49. ad hũc diem vsque præsentem, nulla Prouincialis, & Diœcesanæ in quibusdam locis paucissimæ, cum non parua nostrarum Ecclesiarum iactura (proh dolor) sunt celebratæ: quæ longa intermissio (vt suspicari licet) in fide dissensionibus, erroribus, abusibus, discordijs, inobedientiæ, contentionibus, atque rebellionibus, haud angustam aperuêre fenestram. Nam vt quidam probè admodum dixit: Salus Ecclesiæ, terror hostium eius, & fidei Catholicæ stabilimentum, sunt Synodi: Vnde sacrosancta Chalcedonẽ. Synodus magna, illarum quatuor vna, quas sanctus Gregorius sanctis Dei comparauit Euangelijs, Can. 18. ad supradictorum corroborationem ait: Peruenit ad nostras aures, quòd

Conc. Matiscon. 2. Can. 10.
D. Greg. Epi. 31 lib. 12.
Præced. Conc. Salisb.
Trid. Conc.
D. Greg. Epist. 24. lib. 1. ad Ioan. Const.

quòd in Prouinciis constituta Episcoporum Concilia, minimè celebrentur, hoc ex eo probatur, quòd multæ, quæ correctione opus habent, Ecclesiasticæ res negligantur; statuit ergo hæc sancta Synodus, secundum regulas patrum (temporibus scilicet ab Ecclesia statutis) in vnum conuenire per singulas Prouincias Episcopos, vbi singula, quæ emerserint, corrigantur. Idem affirmat & quartum Toletanum Concilium inquiens: Nulla penè res disciplinæ mores ab Ecclesia Christi magis depulit, quàm sacerdotum negligentia, qui contemptis canonibus, ad corrigendos Ecclesiasticos mores Synodum facere negligũt. Ob hoc à nobis vniuersaliter definitum est, vt quia iuxta Patrum antiqua Decreta, bis in anno difficultas temporis fieri Concilium non sinit, saltem vel semel à nobis celebretur. Sic etiam piè admodum Iustinianus, ad Synodos celebrandas, Episcopos olim cohortatus est, vbi conqueritur multos eò maximè in peccata fuisse delapsos, quòd non fuerint habitæ Synodi, iuxta ea, quæ à sanctis Apostolis, & Patribus definita sunt: Si enim hoc fuisset obseruatum (ait) quilibet metuens grauem in Synodo accusationem, studuisset vtique & sacras ediscere liturgias, & temperanter viuere, ne condemnationi diuinorum canonum subiaceret. Qui autem sacros canones custodiunt, eos Domini Dei adiutorio dignos esse: qui verò eos transgrediãtur, hosce semetipsos iudicio reddere obnoxios; & maiori condemnationi subiacere Episcopos, quibus concreditum, & commissum est, & canones inquirere, & conseruare, si quod eorum prætermissum fuerit, indemnatum, atque impunitum reliquerint. Si enim illa (idem inquit) quæ à Laicis peccantur, generales leges non concedunt extra inquisitionem, & vindictam manere: quomodo à sanctis Apostolis, & Patribus, super omnium hominum salute canonicè statuta despici patiemur? Sed cur prolixius ad hoc persuadendum, hunc protrahimus sermonem, cum

Chalcedonen. c. 18.

Conc. Tolet. 4. c. 3.

d. Auth. de ordinat. Cleric. &c. in prin.

Praeced. Concil Salisb. tit. eod. c. 1.

hoc ipsum expresse ac dilucidè præcedens Synodus Prouincialis nouissimè hic Salisburgi celebrata fateatur, his verbis; Interim enim quòd Synodales conuentus cessarunt, apicis Episcopalis auctoritas, simul & obedientia corruit, diuinus cultus confusus, & absque ordine iacet, omniumque criminum radix, licentia, omnis generis sceleribus aperuit ianuam: Nos igitur sacro hoc approbante Cōcilio, præmissis, vt tenemur, prouidere volentes, mandamus, quòd Synodi tàm Diœcesanę, quàm Prouinciales, in suum denuò, iuxta Conciliorum Basileeñ. & Tridētini Decreta, restituantur locum. Præterea Nos, nostriq; Coëpiscopi, ac reliqui, hac in sancta Synodo congregati, vt nō solùm Cōciliorum (præsertim Tridentini dicentis, Concilia sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersijs componendis, alijsq; ex sacris Canonibus permissis, renouentur) sacris pareamus canonibus, sed etiam conscientiæ satisfaciamus, & nostræ Prouinciæ quieti, obedientiæ, & subditorum saluti consulamus, Antecessorum nostrorum exempla sequentes, & Prioris Salisburgeñ. Synodi constitutionem renouantes, sancimus atq; præcipimus, ea quæ sequuntur perpetuis temporibus sub omnipotentis Dei indignatione, & sacrorum Canonum incursione, diligenter custodiri, ac inuiolabiliter obseruari.

Concilio Trident. Sess. 24. c. 2. Decr. de Reform.

Tit. eod.

De Synodis diœcesanis.

Cap. II.

PRimò quidem, vt iuxta nouissimorum Conciliorum, maximè Tridentini constitutionem, annuatim in singulis Diœcesibus nostræ Prouinciæ, per ipsos Episcopos, vel his canonicè impeditis, per duos saltem vniuscuiusq; Commissarios, viros sacris initiatos, honestos, doctos, religionisque zelum habentes, Archidiaconis, vel ruralibus Decanis adiunctis, in locis, ab ipsis Ordinarijs deputandis,

tandis, Synodi celebrentur Diœcesanæ. Quòd si contingeret ab aliquibus nostræ Prouinciæ Archidiaconis, seu ruralibus Decanis (quod tamen absq; sui Ordinarij consensu fieri non decet) cum suis subditis Parochis, alijsque sacerdotibus, Synodos celebrari: cum satis exploratum habeamus, solos Archidiaconos, vel rurales Decanos, in Synodis celebrandis, parum proficere, necessarium ducimus, eis etiam per Nos, atque nostros Coëpiscopos (qui nomine nostro præsideant) semper Cōmissarios adiungi.

Singulo quoque triennio, Prouinciales Synodos esse habendas.

PRouinciales verò Synodos de triennio in triennium celebrandas omnino mandamus, decernentes ac statuentes, ne loca tàm pro Diœcesanis, quàm Prouincialibus Synodis faciendis, in eadem semper ciuitate, vel oppido, aut loco, sed pro qualitate distantiarum, maximè in latis Diœcesibus, locis mutatis, conuocentur, ne vel propter itineris longitudinem, expensarum onus, aut prolixam, & latam distantiam à suis Ecclesijs, rebusq; domesticis, aliqui præter modum se grauari sentiant. Cap. III.

Synodis habendis nunc certum tempus præfigi non posse.

TEmpus autem pro quibuscumque celebrandis Synodis aliquod constituere, cùm propter occurrentium negotiorum inæqualitatem, tùm etiam ob personarum comparentium varietatem, iudicamus esse superfluum. Cap. IIII.

De controuersijs in Synodis proponendis, ac dirimendis.

Cap. V. QVoniam verò hæ Synodi non tantùm ad mores reformandos, excessusque & abusus tollendos, sed etiam controuersias dissoluendas, à principio (vt dictum est) sunt institutæ; ideò volumus cuilibet esse liberum, tàm Laicis, quàm Clericis, suas querelas, grauamina, atq; controuersias, proponere, ita tamen quòd tales propositiones in scriptis, omníque cum modestia fiant Christiana; ne vbi quis æquitatem sibi administrari cupierit, ob reprehensibilem immodestiam, se ipsum culpabilem, & pœna faciat dignum.

De publicatione Constitutionum Synodalium.

Cap. VI. COnstitutiones quoq;, ac alia omnia, quæ in eisdem, tàm Diœcesanis, quàm Prouincialibus Synodis fuerint conclusa, determinata, atque decisa, volumus ac mandamus, vt semper vltima die ipsius conuentus, toti congregationi Synodali publicentur.

De inspectoribus defectuum constituendis.

Cap. VII. VT autem omnium quibusuis in Synodis tàm Diœcesanis, quàm Prouincialibus pleniorem Nos, nostriq; Coëpiscopi sumamus notitiam, iubemus, vt singuli nostræ Prouinciæ Episcopi, prouidas, idoneas, & honestas deputent personas, quæ per totum annum simpliciter, & de plano, absque vlla iurisdictione, inuestigent, ac inquirant, quæ correctione, vel emendatione digna sunt, & ea fideliter ad Nos, vel ad suos Ordinarios perferant, in futura Synodo Diœcesana, vel Prouinciali (si res ita expostulauerit) decidenda.

DE FINE HVIVS sanctæ Synodi.

Gratiarum actio ad Deum propter bonum Synodi finem.

HÆc sunt, quæ diuinæ bonitatis auxilio, in hac sancta Synodo, ad Dei gloriam & honorem, Ecclesiæque Catholicæ ædificationem, ac huius Prouinciæ publicam vtilitatem, ex præcepto sacrosancti Concilij Tridentini, & adhortatione Domini nostri Pij V. Pont. Max. officioque nostro decerni, statuique cœpta, atque peracta sunt; qua de re, Nos, nostrique Coëpiscopi, ac cæteri, qui huic sancto interfuimus conuentui, immortales diuinę Maiestati agimus gratias: quam coniunctis, supplicibusque votis rogamus, & obsecramus, vt quemadmodum ea, quæ ad Ecclesiæ suæ commodum, in Prouincia nostra fuerant præscribenda, ad optatum perduxit finem: sic quoque laudabiliter atque vtiliter sancita, passim fideles nostros subditos vtrisque manibus acceptare, & fructum apud eos centuplum afferre iubeat, neque reuertantur vacua, sed faciant quicquid in illis mandatur, & prosperentur in his, ad quę misimus ea, ad laudem, & gloriam nominis sui, quod est amplificatum, atque benedictum in omne æuum. Amen. Cap. I. Esaiæ 55.

Approbatio Synodalium Constitutionum per Metropolitanum.

VT verò omnia, hac in Prouinciali Synodo constituta, suum habeant robur, debitumque sortiantur effectum; Nos Ioannes Iacobus Ecclesiæ Salisburgeñ. Archiepiscopus, & sanctæ sedis Apostolicæ legatus, omnia & singula Cap. II.

gula in hac Synodo de consilio, & assensu R R.D D.Coëpiscoporum nostrorum consultata, decreta, & statuta (vt moris est) approbamus, ratificamus, atque auctoritate Metropolitica, in quantum ea se extendit, per huius decreti nostri interpositionem confirmamus. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen.

De obseruatione harum Constitutionum Synodalium.

Cap. III. DEindè eadem auctoritate nostra, qua hac in parte fungimur, ea ipsa statuta, præsentes Constitutiones, per Nos, nostrosque Coëpiscopos, & Suffraganeos, ac reliquos, hac in Synodo existentes, æditas, ab omnibus & singulis Episcopis, Abbatibus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, & alijs personis, in Ecclesiastica dignitate constitutis, Ecclesiarum Metropoliticæ, & Cathedralium, ac Collegiatarum Capitulis, & singularum canonicis, atque monasteriorum conuentibus, parochialium quoque Ecclesiarum Rectoribus, presbyteris, religiosis, Cooperatoribus, Beneficiatis, Capellanis, & quibuscumque Clericis, & Laicis, per Prouinciam, Diœcesim, & ciuitatem nostram Saltzburgensem, vbilibet residentibus & constitutis, prout eos, ac eorum quemlibet respectiuè attingunt, concernunt, vel ad eosdē quomodolibet spectare poterunt, ea in posterum inuiolabiliter obseruari volumus: mandantes nihilominus omnibus, etiam singulis Episcopis, eorumque Vicarijs, & Officialibus generalibus, Archidiaconis, Decanis ruralibus, cæterisque omnibus, quibus super præmissis intendere quomodolibet commissum est, atque conditio suorum Officiorum se extendit Prouinciæ nostræ Saltzburgeñ. prædictæ: Quibus omnibus & singulis, etiam per præsentes committimus, & mandamus, quatenus ipsi, & eorum quilibet, statuta, Constitutiones, & ordinationes huius-

huiusmodi, & horum singula, per se ipsos obseruent, & per Diœcesium, & ciuitatum suarum subditos, Clericos, & Laicos firmiter obseruari curent, prout nos quoque ea omnia (Deo adiutore) obseruabimus, & per Diœcesis, & ciuitatum nostrarum subditos, tàm Clericos, quàm Laicos inuiolabiliter, & seriò obseruanda curabimus, atq; mandabimus: Contradictores, & Præuaricatores, per pœnas in hisce expressas, censuras Ecclesiasticas, & alia iuris remedia strictissimè coërcebimus.

Protestatio de saluo iudicio, & auctoritate Apostolica.

PRotestamur autem solemniter, & expressè in optima Iuris forma, quòd in his nostris Prouincialibus Constitutionibus, noluerimus, neque intentio nostra vllo pacto fuerit, hæc ipsa statuta amplius vel intelligi, vel extendi debere, nisi in quantum auctoritas, facultas, & potestas nostri iuris Metropolitici se extendit. In his enim quæ sanctæ Sedis Apostolicæ auctoritatem contingere possunt, eidem, Nos, vt tenemur, planè cedimus, eamq; in sua firmitate & robore prorsus permanere volumus. Quinimò hæc ipsa omnia & singula, quæ in hac sancta Synodali congregatione acta, sancitaque sunt, cum omni, qua debemus humilitate, & reuerentia, obedientiaque, auctoritati, iudicio, & censuræ ipsius sanctæ Sedis Apostolicæ, omnium Ecclesiarum matris, & magistræ, emendanda, corrigenda, atque confirmanda exhibemus atque subijcimus. Cap. IIII.

Actum in ciuitate nostra Salisburgeñ. die Lunæ 28. mensis Martij, anno à Redẽptoris nostri Natiuitate, Millesimo, Quingentesimo sexagesimonono.

In quorum omnium robur, testimonium atq; fidem perpetuò obseruandam, hi qui sequuntur, Reuerendissimus

mus & Illustrissimus Metropolitanus, Reuerendissimi Coëpiscopi, absentiumque Legati, Reuerendi Abbates, Præpositi, & Capitulorum quatuor supremarum Ecclesiarum Cathedralium Mandatarij, atque Archidiaconi, & Decani rurales, ac communis Cleri procuratores, suo cæterorumque omnium, quotquot huic Synodo de iure, vel consuetudine interfuere, his quæ à se, vnanimi atque concordi Spiritu in Deo congregatis, constituta sunt, propria manu subscripserunt, & ea, partim Secretorum & annulorum impressione, ad perpetuam rei memoriam & firmitatem, obfirmarunt, &c.

Idem Ioannes Iacobus Archiepiscopus Salisburgensis, m. ꝓpria.

Vrbanus Episcopus Patauiensis manu propria.

Vrbanus Episcopus Gurcensis ſſt.

Christophorus Episcopus Chiemensis ma. ꝓpria.

Petrus Episcopus Seccouiensis manu propria.

Ernestus Administrator Frisingensis Bauariæ Dux m. propria.

Io. Thomas à Spaur Coadiutor Brixinē. m. ꝓpria.

Caspar Macer S. Theologiæ doctor &c. Ecclesiæ Ratisponensis orator &c.

Constantinus Præpositus sancti Andreæ, Ecclesiæ cathedralis Lauantinensis &c.

Christophorus Praepositus Salisburgen. VVilhelmus de Trautmanstorf Decanus Salisburgen. Antonius Comes Lodroni, Canonicus Salisburgens.	*Ioannes ab Adelzhausen, Decanus Frisingensis. Ioachimus à VVembling, Canon. Frisingen.*	*Ioannes Eberhardus à Thürhaim Canonicus Ratisponen. Vlricus à Raiderbuech, Canonicus Ratisponensis.*	*Bernhardus Schuarz Decanus Patauinus. Conradus SchWägerius S. Theologiae Doctor, Canonicus Patauinus.*	*Blasius Aliprandinus, Canonic⁹ & suffraganeus Brixinensis.*

Benedictus Abbas sancti Petri Salisburgen. m. ppria subscripsi Ord. sancti Benedicti.	*Georgius Abbas de monte S. Georgij &c. Ord. S. Benedicti.*	*Stephanus Praepositus & Archidiaconus Pämburgen. Canonicus regularis.*	*Laurentius Praepositus & Archidiaconus Seccouiensis, Canonicus regularis.*

Ioannes Dauid Praepositus Rotto, Archidiaconus Styriae.	*Georgius Agricola I.V. Doctor, Archidiaconus Carinthiae inferioris.*

Bartholomaeus Vnfeldl Parochus in Burckhausen.	*M. Christophorus Spadelius pastor Myldorffensis subscripsit m. ppria.*	*Thomas Nobilis Parochus in Saluelden ppria manu se subscripsit.*

Suprascripti Patres nomine suo, & omnium, qui huic interfuerunt conuentui, ex decreto ipsius sacri Prouincialis Concilij, nō solùm subscripserunt Originali Constitutionum ipsius sanctae Synodi, verùm etiam vnusquisque ipsorum eidem Originali cum propriae manus subscriptione proprium apposuit Sigillum, vti ex ipso Originali constat.

IN nomine ſanctiſsimæ ac indiuiduæ Trinitatis Amen, Vniuerſis & ſingulis hoc præſens publicum Inſtrumentum lecturis, audituris, pariter & inſpecturis, pateat euidenter, & notum ſit, Quòd Anno à Natiuitate domini noſtri Ieſu Chriſti Milleſimo, Quingenteſimo, Sexageſimo nono, Indictione duodecima, Die verò ſubſcripta, Pontificatus ſanctiſsimi in Chriſto patris & domini noſtri, domini Pij Diuina prouidentia Papæ Quinti, Anno Quarto; cùm ſacri Canones, tùm etiam ſacrorum Oecumenicorum Conciliorum, præſertim Concilij, ſuperioribus annis Tridenti celebrati, Conſtitutiones, Synodos tàm prouinciales quàm diœceſanas celebrare præcipiunt, atq; demandant: Ideò Reuerendiſsimus in Chriſto Pater ac Illuſtriſsimus Princeps & dominus, dominus Ioannes Iacobus Archiepiſcopus Eccleſiæ Metropolitanæ Salzeburgeñ. Apoſtolicæ Sedis Legatus &c. Dominus noſter clementiſsimus, tanquam Paſtor gregis ſibi à Deo noſtro Saluatore commiſsi vigilãtiſsimus, ac zelotes diſciplinę Eccleſiaſticæ, & religionis ſacrę fortiſsimus, veſtigijs ſanctorũ Patrum inhęreñ. cupiens ex paterno & paſtorali & ardẽte affectu ſacrę religioni & Eccleſiaſticæ diſciplinę iam iam labeſcenti, & ruinam imminenti, in ſubſidium (adiuuante

uante Deo) venire, ne easdem serpens antiquus & humani generis perpetuus hostis obruat, & funditus extirpet, diem Lunæ post Dominicam Oculi Quadragesimę, quæ fuit Decimaquarta mensis Martij, prędicti Anni Sexagesimi noni, pro Synodo Prouinciali celebranda constituit atq; præfixit. Ad quam omnes Reuerendissimos, Reuerendosq; in Christo Patres, & venerabiles viros dominos Episcopos, Suffraganeos, Abbates, Præpositos, Prælatos, Archidiaconos, Decanos rurales, & Clerum per Diœcesim & Prouinciam Salzeburgeñ. constitutos, sibi Reuerendissimo ac Illustrissimo Principi & Metropolitano Salzeburgeñ. ratione suæ Metropolis Salzeburgeñ. subiectos & incorporatos, per literas autenticas citari & euocari curauit. Aduenientibus die & termino præscriptis, comparuerunt omni cum obedientia Salisburgæ in Aula Archiepiscopali, & veteri Cancellaria, ibidem ad hanc Synodum pręordinata, Reuerendissimus ac Reuerendi in Christo Patres & domini, dominus Vrbanus Episcopus Patauieñ. Vrbanus Gurceñ. Christophorus Chiemensis, Petrus Percicus Seccouieñ. respectiuè Ecclesiarũ Episcopi & Suffraganei, Reuerendissimi ac Illustris princeps & domini, dominus Ernestus Comes Palatinus Rheni, ac vtriusque Bauariæ Dux &c. Ecclesiæ Frisingeñ. Administrator, &

Thomas Brixineñ. Eccleſiæ Coadiutor, & eiuſdẽ Eccleſiæ Epiſcopi domini Domini Chriſtophori ſacrę Romanę Eccleſię Cardinalis Legatus, & nomine Eccleſiæ Ratiſponeñ. Venerabilis dominus Caſpar Macer ſacræ Theologiæ Doctor, Canonicus ibidem, ac dominus Conſtantinus Præpoſitus ſancti Andreę Vallis Lauantinę, tàm pro ſe, quàm nominè Reuerendi domini Herculis Epiſcopi Lauantineñ. & Capitulorum præſcriptarum Eccleſiarum Nuncij, necnon Abbates, Prępoſiti, Archidiaconi, Decani rurales, & Cleri, in dicta Prouincia Salzeburgeñ. conſtituti, plures in eorum proprijs perſonis, abſentium verò legitimi & conſtituti Procuratores, & Mandatarij, omnibus præſcriptis comparentibus, & ordine ſedentibus, in noſtrorum Notariorum ſubſcriptorum pręſentia, præſcriptus Reuerendus Pater dominus Vrbanus Epiſcopus Gurceñ. die ſupraſcripta quartadecima Martij, hora ſeptima ante meridiem, cauſas huius conuocationis Synodalis, breuibus germanicis verbis propoſuit & recenſuit. Deindè duo Breuia à ſacroſancta ſede Apoſtolica, Vnũ videlicet Reuerendiſsimo domino Archipręſuli Salzeburgeñ. Alterum verò ſuis præſcriptis Coëpiſcopis tranſmiſſa, ſumma cum reuerentia, publicè legi curauit. Sumpto verò prandio denuò in vnum hora prima conuenerunt, loco quo ſupra, & determinarunt die

ſequenti

ſequenti initium dandum eſſe Synodo &c. Et ſic dies ipſa fuit abſoluta: Altera verò die Martis immediatè ſequente, Omnes præſcripti ad hanc Synodum vocati, manè circa horam ſextam ad maioris campanæ pulſum in præſcripto loco præordinato, omni cum obedientia conuenerunt, & Reuerendiſsimum dominũ Archipræſulem Salzeburgeñ. &c. eorum Metropolitanum, ad chorum Eccleſiæ Metropoliticæ reuerenter, ac proceſsionaliter conduxerunt, eò peruentum, & ibidem locatione & proteſtatione facta, videlicet, quòd ſi fortè contigerit, aliquos debito in loco nõ ſedere, & ſententiam etiam ſub verbo Placet proferre, congregationibus intereſſe, & alios quoſcumq; actus facere, durante Synodo, nulli propterea præiudicium generetur, nulliq; nouum Ius acquiratur &c. His peractis, ſtatim idem Reuerendiſsimus dominus Metropolitanus, indutus veſtibus Pontificalibus, & mitra, cum baculo Paſtorali, ſummum altare acceſsit, & officiũ de ſancto Spiritu, cum choro & organis, ſumma cum deuotione decantauit: cui, ipſa ſacra Synodus, cum ſuis ſedulis precationibus, vſq; ad finem interfuit, Diuinum illud numen intimo ex corde, pro fœlici inchoatione & ſucceſſu huius Synodi inuocantes, oratione per Reuerendum ac clariſsimum virum ſacræ Theologiæ doctorem, dominum Felicianum à Morbi-

nio,ac Reuerendiſsimi domini Metropolitani Salzeburgeñ. &c. Conſiliariũ Eccleſiaſticum,in ſuggeſtu habita. officio & oratione ſic finitis, Reuerendiſsimi patres,& alij Prȩlati acceperunt pluuialia,& mitras: Clerus verò ſuperpellicia: Reuerendiſsimus dominus Metropolitanus tanquam Prȩſidens ante dictum altare, in eius cathedra ſedens, chorus,ſiue cantores inceperũt Antiphonam, Exaudi nos domine &c. qua finita Diaconus clamauit,Flectite genua & leuate,Omnes Prȩlati & Clerus flexerũt genua,&preces effuderunt. His &alijs conſuetis precibus per dominum Prȩſidentem abſolutis, ſtatim fuerunt cantatæ Litaniæ: in medio earundem, Dominus præſidens vertit ſe ad Synodum benedictionem cantando, videlicet, vt hanc ſacram Synodũ &c. Deindè publicè dictis duobus Breuibus Apoſtolicis repetitis, & Capitulo Concilij Baſilieñ. xv. Seſsionis per præfatum Reuerendum patrem dominum Felicianum doctorem prælectis, adhibitis etiam & celebratis omnibus & ſingulis alijs ſolemnitatibus, cæremonijs, concionibus,collectis,&c.in præmiſsis neceſſarijs, requiſitis,& conſuetis,poſtmodum ex Reuerendiſsimi domini prȩſidentis commiſsione, Magiſter cȩremoniarum Patres præſentes interrogauit,dicendo videlicet: Placet ne vobis Patribus, ille Actus iam celebratus? Quilibet deſuper reſpõdit,Placet.

His

His omnibus peractis, Synodus præfatum Reuerendissimum dominum Metropolitanum ad suũ Palatium reconduxit: deindè eadem die, hora ferè secunda à prandio, omnes Prælati conuocati, denuò conuenerunt in curia Archiepiscopali, in loco suprascripto, ad hoc deputato: quibus omnibus ibidem congregatis, Reuerendissimus dominus Metropolitanus perlecta ab ipso oratione, Mentes nostras &c. causas conuocationis huius Prouincialis Synodi per Reuerendissimum dominum Episcopum Gurcensem latinè repeti voluit, & articulos, siue propositiones hac in Synodo tractandas legi iussit: postea illis quasdã Constitutiones prius conceptas, ad prælegendum, desuperq́ consultandum, & quæ huic sacræ Synodo sint necessaria, & fructuosa agenda, tractanda, ac etiam, si opus foret, in aliquibus corrigenda, emendanda, & cõcludenda, tradidit & assignauit. Qui quidem domini vocati, siue Synodus, debita cum reuerentia, huiusmodi Constitutiones ad manus receperunt, quas & eadem die summo cum studio perlegere, desuperq́ consultare inceperunt. Tertia verò die, quæ fuit Mercurij, decima sexta eiusdem mensis Martij, hora sexta, audita prius Missa in Capella Diui Ioannis Baptistæ, in curia Archiepiscopali sita (quod singulis diebus actum atque obseruatum est) in loco solito conuenerunt, & vsque ad horam

prandij

prandij consultare super Constitutionibus, à Reuerendissimo Metropolitano eis exhibitis prosequuti sunt: quod & à prima hora post meridiem vsque ad horam cœnæ est custoditum, & deindè diebus sequentibus eadem forma, vsque in finem Synodi est obseruata: tandem easdem Constitutiones vnà cum eorundem consultationibus desuper habitis & factis, prænominato Reuerendissimo Domino Metropolitano cum humillima subiectione præsentarunt, sese suæ Reuerēdissimæ Dominationis præceptis atque mandatis submittentes; Reuerendissimus verò Metropolitanus supranominatas Constitutiones itaque conclusas atque stabilitas, & in vnum librum redactas, penultima die eius Synodi, quæ fuit vigesima septima Martij, denuò in publica & generali congregatione illis exhibuit ratificandas: Quæ ab omnibus, nemine contradicente, fuerunt ratificatæ. Deindè ab omnibus fuit stabilitum, vt die sequenti, vltima huius Synodi Sessio celebraretur, & in eadem supradictæ Cōstitutiones, iuxta consuetudinem, publicè sub summo officio approbarentur, & à Reuerendissimo Metropolitano confirmarentur, quod & factum est. Nam vigesima octaua ipsius Martij, quæ fuit vltima huius sacræ Synodi, in prædicta Metropolitica Ecclesia ad sacratissimæ & indiuiduæ Trinitatis laudem & honorem, officium per Reuerendissimum

dißimum Patrem & dominum Episcopum Patauien. omnibus præscriptis ad hanc Synodum vocatis interessentibus, & Deo omnipotenti gratias agentibus, fuit decantatum, Oratione per venerabilem ac egregium virum dominum Christophorum Spandelium artium & Philosophiæ Magistrum, Parochum ciuitatis Müldorffen. Salzeburgen. ditionis habita. Qua finita sacroque expedito, & Antiph. Exaudi nos domine &c. cum Collecta, Omnipotens sempiterne Deus &c. & Letanijs decantatis, alijsque necessarijs & consuetis solemnitatibus adhibitis, prædicti domini Patres Synodales per promotorem ac subpromotorem, tresque Notarios, interrogati atque requisiti, omnia & singula in hac sacra Synodo acta, actitata, statuta, cōstituta, decreta, & conclusa, per verbum PLACET affirmârunt, ratificârunt, & approbârunt, ac rata & grata habuerunt, ac quilibet eorum affirmauit, ratificauit, & approbauit, Reuerendißimusq; Dominus Archiepiscopus ea omnia similiter approbauit, atque authoritate Metropolitica (vt moris est) confirmauit. Quibus omnibus, & id genus alijs requisitis, peractis, ac finito etiam cantico, Te Deū laudamus &c. & solemni data per Reuerendißimum D. Metropolitanum benedictione, huic solemnißimo actui finis est impositus. Et in maiorem huius sanctæ conclusionis fidem, & euidens

teſtimonium,eadē die conuenerunt omnes in Aula Reuerendiſsimi Archiepiſcopi in loco congregationum ſolito,in quo huiuſmodi Conſtitutionibus Synodalibus,Decretis,actis,& ſtatutis,in vno volumine conſcriptis, proprijs manibus ſubſcripſerunt, & eorum appreſsis Sigillis illa corroborarunt, & ſic ſeſe omni cum humilitate ſub protectione & tutela Sanctiſsimi ac Clementiſsimi domini,domini Pij Papæ,ſacræ vniuerſalis Eccleſiæ ſummi Pontificis, pariter atque Reuerendiſsimi Principis & domini Metropolitani Salzeburgeñ. &c.recommendātes & ſubijcientes.Super quibus omnibus & ſingulis præmiſsis, prælibatus Reuerendiſsimus dominus Metropolitanus Salzeburgeñ. &c. ſuæ Reuerendiſsimæ Dominationis, & alijs ſua intereſſe habentibus, vnum vel plura publicum velpublica fieri atq; cōfici inſtrumentum & inſtrumenta petijt. Acta ſunt hæc Salzeburgæ in locis &diebus ſupra ſpecificatis,pręſentibus ibidem honorabilibusac egregio viris dominis, Magiſtro Erneſto Loher, Georgio Pfingſtl Capellanis dicti Reuerendiſsimi domini Salzeburgeñ.&c. Erhardo Satlperger Vicario chori,Chriſtophoro Lechner Sacellano arcis,Georgio Strœmair Beneficiato, & Andrea Seuer Sacellano ſupra montem monialium,presbyteris,teſtibus,ad omnia pręmiſſa vocatis,rogatis,atq; ſpecialiter requiſitis.

Et

ET ego Paulus Götschler publicus Apostolica auctoritate Notarius &cæt. ac Reuerẽdissimi Archiepiscopi Salisburgeñ. Ecclesię &c. Capellanus, Quia præscriptis omnibus & singulis, dum sic vt præmittitur, fierent, & agerentur, vnà cum subscriptis meis Connotarijs & testibus, tàm in Ecclesia Metropolitica, quàm loco præspecificatis præsens interfui, eaq; omnia & singula sic fieri vidi & audiui: Idcirco hoc præsens publicum Instrumentum manu aliena fideliter scriptũ, exindè confecimus, subscripsimus, publicauimus, & in hanc publicam formam redegimus, signisque, & nominibus nostris solitis, & consuetis, signauimus. In quorum omnium & singulorum fidem & testimonium præmissorum, ad hæc specialiter vocati, constituti, & requisiti.

ET ego Magiſter Ioãnes Stuedler, Publicus ſacris Apoſtolica & Imperiali auctoritatibus Notarius, ac Archidiaconatus Eccleſiæ Garſſeñ. Salzeburgeñ. diœceſ. Scriba iuratus, quia præſcriptis omnibus & ſingulis dum ſic vt præmittitur, fierent & agerentur, vnà cum præ & ſubſcriptis meis Connotarijs & teſtibus tàm in Eccleſia Metropolitica, quàm loco præſpecificatis, præſens interfui, eaque omnia & ſingula ſic fieri vidi, & audiui: Idcircò hoc præſens inſtrumentum publicum manu aliena ſcriptũ, exindè confecimus, ſubſcripſimus, publicauimus, & in publicã formam redegimus, ſignisque & manibus noſtris ſolitis & conſuetis ſignauimus. In quorum omniũ & ſingulorum fidem & teſtimonium præmiſſorum ſpecialiter vocati, conſtituti, & requiſiti.

Et

ET ego Matthęus Schmeckhēpfrill publicus ſacris Apoſtolica & Imperiali auctoritatibus Notarius, in Archiuio Romanæ Curię deſcriptus, ac cauſarum Conſiſtorij Salisburgeñ. ſcriba iuratus, Quia omnibus & ſingulis præſcriptis, dum ſic vt præmittitur fierent & agerentur, vnà cum præſcriptis meis Connotarijs & teſtibus tàm in Eccleſia Metropolitica, quàm loco præſpecificatis præſens interfui, eaq́ue omnia & ſingula ſic fieri vidi & audiui. Idcirco hoc præſens publicum inſtrumentum, manu aliena fideliter ſcriptum, exindè confecimus, ſubſcripſimus, publicauimus, & in hanc publicam formam redegimus, ſignisq́ue & nominibus noſtris ſolitis & conſuetis ſignauimus. In quorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium præmiſſorum ad hoc ſpecialiter vocati, conſtituti, & requiſiti.

GREGORIVS PP. XIII.

Venerabili fratri Ioanni Iacobo Archiepiscopo Salisburgensi.

ENERABILIS frater Salutem & Apostolicam benedict. Quia compertum habemus Prouincialibus Synodis illud esse propositum, vt in moderandis moribus, corrigendis excessibus, componendisq; controuersijs versentur; ac propterea non sine maxima causa à sacro generali Tridentino Concilio decretũ esse, vt singulis triennijs celebrarentur; ea de causa magnam in Domino lætitiam accepimus, cognoscentes fraternitatem tuam in Prouinciali tua Synodo nuper cõuocanda, ac celebranda, dignam pastorali solicitudine diligentiam, curamq; adhibuisse, in qua quidem Synodo, quòd ea decreta fuerint, quæ tuendæ fidei Catholicæ, hæresibus tollendis, corrigendis moribus, accommodatissima esse dicuntur; hoc prudentiæ, constantiæ, pietatiq; tuæ potissimum acceptum referimus; eiusq; rei nomine, & omnipotenti Deo, bonorum omnium auctori gratias agimus, & fraternitatem tuam debitis in Domino laudibus vehementer commendamus; cuius sacerdotalis zelus, & in grege sibi à Redemptore nostro commisso

commisso custodiendo vigilantia eò maioribus est laudibus prosequenda, quò propter multiplicum hæresum venena talibus remediis istius Prouinciæ mala magis indigere cognoscuntur. Restat nunc, ut quæ tàm salutariter, tamq; vtiliter in ea ipsa Synodo communi Coëpiscoporum tuorum consensu statuta esse intelligimus, hæc vt ab omnibus his, qui tuæ diœcesi subiecti sunt, fideliter obseruētur, omni studio, diligentiaq; efficere contendas: quam quidem ad rem fraternitatem tuam sic hortamur, vt eam meminisse velimus, frustra tot, tantosq; ab ea labores in conuocanda, celebrandaq; Synodo susceptos fore, si ea, quæ rectè statutis rebus maximè desideratur, executio defuerit. Proindè necesse est, vt non solùm ipse pro tua pietate cures illa, quæ semel decreta sunt, seruari; sed etiam cæteros Coëpiscopos tuos, qui eis ipsis decretis sanciendis interfuerunt, vt idem faciant, diligenter admoneas: quod eo quoq; studiosius, diligentiusq; fraternitatem tuam facere volumus, quia pro comperto habemus, eorum ipsorum decretorum executionem, & cætera, quæ restituendæ in ista Prouincia religionis Catholicæ causa præclara effici possunt, ex fraternitatis tuæ potissimum auctoritate pendere, quippe cui ad bene de Ecclesia Dei, sanctaq; hac Sede Apostolica merendum, neque voluntas, neque facultas desit. Hæc igitur, (Venerabilis in Christo frater) & quæ alia sunt officio

pasto-

pastorali digna, quod tibi ab omnipotenti Deo commissum est, sedulò meditare, atque exequere, atque ad gregis tuæ fidei crediti curam constanter inuigila, eos, qui integram, incorruptamq; fidem Catholicam hucusq; seruauerunt, ad perseuerantiam hortare, errantibus ad Ecclesiæ gremium reuertendi viam ostende, deniq; nihil earum rerum prætermitte, quæ animarum pretioso Redemptoris nostri sanguine redemptarum saluti necessaria, atque vtilia esse iudicaueris, vt eò copiosioris remunerationis mercedem expectare possis, quò vberiores aduenienti æterno iudici laboris tui fructus obtuleris. Plura à fratre Feliciano tuo, quem libenter vidimus, multumq; amamus, accipies. Datum Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris, die XXVIII. Iunij. M. D. LXXII. Pontificatus Nostri Anno Primo.

Ant. Buccapadulius.

GREGORIVS PP. XIII.

Venerabili fratri Ioanni Iacobo Archiepiſcopo Salisburgeñ.

Enerabilis frater Salutem & Apoſtolicam benedict. Inter eas literas, quas permultas vndiq; accepimus, tùm à dilectis filijs, tùm à Venerabilibus fratribus noſtris partim gratulantibus, partim ſuam erga nos, atq; hanc ſedem beneuolentiam, & obſeruantiã teſtificantibus, gratiſſimæ fuerũt nobis literæ Fraternitatis tuæ, in quibus & illa agnouimus, quæ tibi cum cæteris communia ſunt: & quod nos ſummopere delectat, perſpeximus ſummum quoddam tuum deſiderium exterminationis hæreticæ impietatis, fideiq; Catholicæ propagationis; quo quidem deſiderio vt nobis cõiunctiſſimus es, ſic nos tibi ſumus voluntate, atq; amore cõiunctiſſimi: incredibile enim eſt, quantopere cupiamus Catholicam veritatem, omni cum vitæ, & morum ſanctitate agnoſci, & coli; hanc autem neq; poſſunt hæretici agnoſcere, qui à Deo deſciſcunt, Deus enim veritas eſt; neq; impuri homines, & flagitioſi; qui enim dicit ſe noſſe Deum, & mandata eius non cuſtodit, mendax eſt, & veritas in eo non eſt. Laudamus igitur ſummopere tuum, ac fratrum tuorum laborem, pro puro ac pio Dei cultu ſuſceptum ex decreto ſacri Concilij Tridentini in conficienda Synodo prouinciali,

li, eamq́; Synodū legimus, vehementerq́; probamus; quam quidem tua ſumma vigilantia, atque opera cuſtoditam iri non dubitamus. Fratri Feliciano à Morbinio tuo, quo minus ad te redeat, moræ, aut impedimento non ſumus, Synodum ei Apoſtolica auctoritate confirmatam vnà cum Agendario reddidimus; literasq́; ad alios iſtius Prouinciæ Epiſcopos, ad Principes, ad Canonicos & Capitula, ad ipſum Maximilianum, noſtrum in Chriſto filium cariſſimum dedimus, quibus monemus, vt eā Synodum diligentiſſimè obſeruari faciant, cum quibus etiam hoc ipſum coràm Felicianum vehementer noſtro nomine agere, eiusq́; verbis illos fidem adhibere voluimus, quæ omnia fuſius ab eodem Feliciano accipies. Quod verò ad te attinet, ſic cōfirmamus, nihil eſſe imminutam eam beneuolentiam, qua te ante Pontificatum proſequebamur, quamq́; ipſe commemoras, atq; hoc etiam magis auctam, quòd ad eam voluntatem, quam tum habebamus, poſſumus hoc tempore etiam operam adiungere; itaq; pollicemur nos tibi, tuisq́; rebus nullo loco defuturos, idq́; tuæ pietati nos debere exiſtimamus. Datum Romæ apud ſanctum Marcum ſub annulo Piſcatoris die quinta Iulij. M. D. LXXII. *Pontificatus Noſtri Anno Primo.*

Ant. Buccapadulius.

IOANNES IACOBVS DEI GRATIA ARCHIEPISCOPVS ECCLESIÆ SALISBVRGENSIS, AC SANCTÆ

Sedis Apostolicæ Legatus, vniuersis Coëpiscopis, Prælatis, Clero, populoq; Prouinciæ suæ, Salutem in Domino sempiternam dicit.

T maturo consilio, ac præparatione benè meditata aggrederemur negocium reformandæ prouinciæ nostræ, ferendo opem inclinanti religioni, succurrendo saluti, commodisque communibus, intercludendo omnes dissensionum vias, ab animis errorum dispellendo caliginem, vitia extrahendo radicitus, officij disciplinam, ac benè beateq; viuendi adiumenta & auxilia suppeditando, ad Dei cultum, ad veram pietatem, ad virtutes erudiendo, fidei catholicæ dignitatem, & decus sustinendo, seruando leges, ac vetustissimarum cæremoniarum à maioribus nostris, quasi per manus summa cum pietate traditarum, iura præscribendo, nihil nisi populi nobis commissi vtilitatem, & fructũ quærentes, hanc Synodum Prouinciæ nostræ non minus necessariam, quàm salutarem frequenti Patrum conuentu annis præteritis habuimus: in qua illud primum nobis constitutum fuit, vt Ecclesiasticus ordo, quoad eius fieri posit, vitio careat, cæteris exemplo sit; nec veniat quidẽ in eum ordinem quisquam vitij particeps; magnum est enim personam tueri sacerdotis, qui non animis solùm debet, sed & oculis seruire hominum: tum populi mores ita emendentur, corriganturq;, vt pristinus auitæ fidei, religionis, charitatisq; splendor appareat: sacerdotum enim vita, victuq; mutato, mores ciuitatis mutari solent: nam quales in ciuitate sacerdotes sunt, tales plerunque reliqui

ſolent eſſe ciues. Quibus decretis conſtituendis, Spiritus ſancti aura prouecti, tantum effeciſſe videmur, vt nemo ſit, qui nihil non magnum ſperet, ſi ad optatum exitum, finemq́ perducantur. Id per nos ne ſtaret, quo minus fieret celeriter, Venerabilem S S. Theologiæ Doctorem, & nobis fidelem, ac dilectum Conſiliarium, Felicianum Ninguardam, cum mandatis in Vrbem ſtatim miſimus, iuſsimusq́ vt noſtro nomine cauſam approbandæ, confirmãdęque Synodi cum ſummo Pontifice tractaret, ac perageret, ſine cuius auctoritate, & iudicio nihil magnũ vſquam in vulgus dari, nihil conſtitui in rebus religionis, nihil in apertum proferri debet. Qua in re conficienda aliquo temporis ſpatio exacto, anno proximè lapſo ad nos redijt, ac ſecum Conſtitutiones noſtras Synodales examinatas, ratasq́ habitas retulit. Eo reuerſo in animo erat, quæ ſalutaria remedia reperiſſemus huic perturbato, & calamitoſo ſæculo, errorum, diſſenſionum, hæreticæ fraudis, & doli pleno, à Sede Apoſtolica poteſtate iam nobis facta, ocyus ea publicare, & imperare Coëpiſcopis noſtris, vt diligenter vbiq́ locorum obſeruanda ac cuſtodienda curarent: veruntamen multis vndique obruti curis, in tantam varietatem, magnitudinemq́ negociorum incidimus, vt niſi menſe Auguſto proximè ſequentis anni ſeptuageſimi tertij, nos explicare non potuerimus: quo tandem ſuperatis difficultatibus omnibus, quæ nobis impedimento fuerant, quo minus id efficeremus, quod maximè cupiebamus, diem vigeſimum quartum conuentui habendo indiximus Prouinciæ: ad quem cùm Patres conueniſſent, Spiritus ſancti numine inuocato, decreta Synodalia promulgauimus, eaque ab omnibus cuſtodiri, ac obſeruari iuſsimus; & multa alia inter nos, cùm moniti à ſummo Pontifice, tùm noſtra ſponte conſultauimus, quæ aditum faciliorem nobis ad vniuerſam rationem capeſſendæ reformationis factura eſſent: deinde Coëpiſcopis noſtris ſeriò

manda-

mandauimus, vt in Diœcesi sua quisque, idem facere vellent, & professione fidei Catholicę ab omnibus facta, gratijsq́ Deo actis, domum denique ad benè sancita vtiliter exequenda redire omnes permisimus. Cæterùm, vt constitutiones istæ tàm in Metropolitana Ecclesia nostræ Prouinciæ, quàm etiam per omnes Episcopatus eidem subiectos, tempori administrari, & ad optatos effectus perduci possent, necessarium planè nobis visum est, earum exemplum Coëpiscoporum, cæterorumq́, quorum interest, quemque penes se habere debere: quod vt commodius fieri posset, prælo committi placuit. Quod cùm effectum sit, & nulla amplius necessitas rei, vel temporis institutum impediat, denuo hortamur, monemus, obtestamur, præcipimus, Coëpiscopis quidem nostris, ac Prælatis minoribus, Archidiaconis, & Decanis, etiam ruralibus, vt hæc decreta Synodalia, & ea, quæ huc pertinentia in postremo Conuentu Prouinciali collatis consilijs maturè congessimus, atq; decreuimus, publicare ac diligenter exequi velint: Parochis verò, ac reliquo Clero, vniuersoq́ populo, vt imperata diligenter faciant, atq; ita, quisq; in statu, ad quem à Deo vocatus est, ambulent, vt à præscriptis vijs non deflectant, aberrentq́ue. Ita enim fiet, vt cùm vnum membrum in vno corpore fuerimus, & vnum ouile sub vno Pastore, ad sempiterna immortalis beatæq; vitę pascua, duce Christo capite nostro, peruenturi simus. Datum ex ciuitate nostra Salisburgeñ. Calendis Ianuarijs, Anno à Christo nato 1574.

ORATIO HABITA IN SYNODI PROVINCIALIS SALISBURGENSIS INITIO, DIE XV. MENSIS MARTII, ANNI DOMINI M. D. LXIX.

A F. Feliciano Ninguarda Morbinienſ. Doctore Theologo, Reuerendißimi & Illuſtrißimi Archiepiſcopi, ac Principis Salisburgen. Conſiliario.

IAm cum beatiſsimo Apoſtolorum principe Simone Petro ad nos reuerſi, indubitanter profectò, per allegoriam quandam, exclamare poſſumus; Nunc verè nos conſpicere, Dominum cœlitus ſuum miſiſſe Angelum, qui hanc noſtram tam amplam, & nobilem Salisburgenſem Prouinciam, duabus arctiſsimis præuaricationum cathenis vinctam, quatuor quaternionum tartareorum militum cuſtodiæ traditam, inter duos milites, ſecularia ſcilicet deſideria, & mundanas voluptates, profundiſsimo peccatorum ſomno immerſam: at rurſum ſupernæ gratiæ ſplendore illuſtratam, de manu Herodis Luciferi, omniq́ue plebis Iudæorum (hominum videlicet incredulorum, hæreticorum, & nouitati ſtudentium) eripuit expectatione. Plurimi nanq; eius fuerunt ſententiæ, & palam affirmare non erubuerunt, magnam, ne dicam maximam, iſtius Prouinciæ, vtriuſq; ſtatus hominum partem, ita præſentis ſeculi illecebris eſſe deditam, & tanquam ad ſyreneos quoſdam ſcopulos defixam, quòd vix inde auelli, ac liberari queat; & Clericos in primis à Synodis, earumq́ue viuendi regulis, & in ſumma, ab omni Eccleſiaſtica diſciplina prorſus alienos eſſe. Iſthæc inquam, vulgi quidem, ac multorum etiam haud plebeiorum, ſed tamen inuidorum hominum opinio,

Actor. 12.

opinio, fama, & vociferatio: quasi verò nullus vel pœnitentiæ, vel correctioni locus esset reliquus: quasi verò in Israël amplius nō esset Deus. Adeò cæci fuerunt illi, quòd non considerarunt Dei Opt. Max. potentiam, clementiā, & misericordiam super omnia eius opera esse, & humanas vires infinitis modis superare; qui sperantes in se nunquam deserens, multorum piorum hominum precibus flexus (cum septem milia virorum sibi reliquisset, qui sua ante Baal haud curuauerint genua) diuina sua inspiratione, suique vniuersalis Vicarij, S.D.N.D. Pij quinti Pont. Max. impigra admonitione, nostriq; reuerendissimi Domini Metropolitani, D. Ioannis Iacobi, summi totius huius Prouinciæ pastoris vigilantissimi, continua solicitudine, & omnium vestrûm obedientia, ac promptitudine, hoc tanti ponderis, ac momenti negocium, eum in locum, in quo nunc, maxima cum spe boni principij, melioris medij, optimique finis, versatur, perduxit. Quod vtinam, hosce videlicet fœlices progressus, maturius, atque crebrius hæc nostra sensisset Ecclesia: non tot sanè irruissent abusus, vitia, præuaricationes, rixæ, controuersiæ, disceptationes, offensiones, rebelliones, scandala, sacrilegia; sed neque etiam, quæ apparent hæreses, pullulassent. Magnæ etenim virtutis sunt & potentiæ (qualem Patres, iam nunc tractatis) Synodi, ita quòd non incongruè dixerit ille, Ecclesiæ salutem, hostium terrorem, & fidei Catholicæ stabilimentum, celebrationem esse Synodorum. Hoc idem Chalcedonensis magna illa Synodus affirmat, & Concilia propterea intermitti, ait, quòd multæ, quæ opus habent correctione, res negligantur Ecclesiasticæ. Quod cùm ita se habeat, mirari quilibet facilè poterit, cur res tam salubris & necessaria, iam inde à longissimi temporis spatio, cum tanto Ecclesię damno, & Prȩlatorum non exiguo dedecore, suæq; conscientiæ graui scrupulo, huc vsque infecta delituerit. Verùm quam in causam, in varias ne & grauissi-

3. Reg. 19. & Rom. 11.

Chalcedon. Syn. c. 18.

grauissimas occupationes, vel Prælatorum negligentiam, & peccata, aut totius, vtriusque tàm secularis quàm spiritualis status populi recalcitrãtis enormia vitia, huius rei culpa sit reijcienda, id Domino Deo, qui est Cardiognostes, dijudicandum relinquo. Cui inprimis, vnà vobiscum, reuerendissimi Patres, habeo gratiam, quòd is tandem nostri est misertus, atque id, quod tanquam in obscuro vinctum detinebatur ergastulo, in lucidam educi permiserit libertatem; à vobis omnibus Præsulibus, cæterisque Auditoribus assiduè expectans, ne hoc tantum donum, sudario inuolutum, terræ latebris mandetis: sed nummularijs ad mensam exhibeatis, vt veniens, cum vsuris exigat illud, vobisque dicat, Eugè serui boni, & fideles, quia super pauca fuistis fideles, super multa vos constituam: intrate in gaudium Domini vestri. Quomodo autem, hoc à Deo optimo datum, ad nummulariorum mensam sit exhibendum, & quemadmodum ad hoc tanti momenti negocium vos componere debeatis, si benignas mihi adhibituri estis aures, recensere incipiam.

Reuerendissime, amplissimeque Archipræsul Metropolitane, clementissime Princeps, huius laudatissimi cõuentus præses dignissime: Illustrissimi & Reuerendissimi Antistites, Patres, Principes, ac Domini benignissimi, reuerendi, generosi, nobiles, & quotquot præterea hîc adestis venerandi, spectabiles, clariss. doctiss. atque ornatissimi viri. Sapientes Ethnici olim, & antiquiss. legum latores, vt pleniorem condendis legibus darent firmitatem, tametsi fide in vnicum Deum, creatorem vniuersitatis, & quem misit Iesum Christum destituti, sed solo rationis lumine ducti, cùm magni momenti rem essent cœpturi, aut quas populo salutares fore sperassent leges laturi, ad diuina prius, quàm ad humana sese conuertebant, cunctaque à Deo exordientes, in ipsum omnia demum referebant (quorum pauca exempla, vestra pace, quæ ex profanis Ethnico-

Ethnicorum scriptis iam olim didici, in hoc exordio mihi recensere liceat) Minos etenim à Ioue prius leges petijt, quàm Cretensibus promulgauerit: sic Numa ab Ægeria ædidit Romanis: sic Trismegistus à Mercurio tradidit Ægyptijs: sic Solon ex septem Græciæ sapientibus vnus, à Minerua acceptas, dedit Atheniensibus: sic Lycurgus ab Apolline condidit Lacedæmonijs: sic & huius generis alij plerique, Dijs quos colebant, acceptas ferebant leges. Rectius autem & longè præstantius hoc ipsum præstiterunt, qui veri Dei veram agnitionem habuerunt, cuius rei exemplum nobis præbuit in veteri Testamento Moses ille sanctissimus, legem Hebræis exhibens, quam in monte à Deo acceptam (vt re vera erat) se Israëlitis irrefragabili sententia obseruandam proferre prædicauit: sic denique in nouo Testamento Saluator noster Christus, licet ipse Deus esset, Patri tamen cœlesti, Euangelium, quod ab eo hauserat, ob reuerentiam, semper acceptum retulit. Hinc dicit, Sermonem quem audistis, nõ est meus, sed eius, qui Ioan. 14.
misit me, Patris. Si igitur vel ipsis ethnicis à luce veritatis planè alienis, tanta in negocijs tractandis fuit religio, vt à suis, quos Deos immortales putabant, agendi primordia caperent, quanto magis nobis conueniet Christianis, Patrem cœlestem, cum Filio, & Spiritu sancto inuocare, vt is actiones nostras aspirando præueniat, & adiuuando prosequatur, vt cuncta nostra actio (quemadmodum piè precatur Ecclesia) & operatio, ab eo incipiat, ac benè cœpta per eundem optimè finiatur? Quamobrem vigilantissimi Præsules, hac in sancta Synodo reformationis constitutiones tractaturi (licet non nouas, sed antiquas plerasque inueteratis abusibus, scandalis, erroribusque corrigendis accommodandas) vestris affectionibus, & passionibus depositis, sæcularibus desiderijs exclusis, carnalibus voluptatibus eiectis, & reliquis mundanis illecebris omnibus penitus abdicatis ad superos vos prius conuertite & quem nunc Spiritum paracletum voce inuocastis, eundẽ

continuè nõ desinatis etiã corde solicitare, supernorumq́ ciuium patrocinia implorare. Proximum fuerit, codices, tàm canonicos quàm diuinos consulere, & ex ijs, huic vestro populo vtilissimas leges pręscribere, sic non vana, nõ noua proferetis dogmata; sic nõ humanæ, non ex proprio cerebro confictæ, sed à Deo Opt. Max. à quo omne descẽdit bonum, delapsæ videbuntur traditiones; sic vestras, quas laturi estis, Deo acceptas referetis constitutiones, sic vestris Decretis authoritatem dabitis, sic tandem eas firmabitis, ac perpetuæ posteritati cõmendabitis. A quibus verò hæ reformationis cõstitutiones sint incipiendę, quęso attendite. Liceat autẽ mihi, Patres, vobiscum exemplis aliundè, & peregrè quasi adductis, loqui, quandoquidem ea instituto nostro minimè incongrua, neque extra rombum fore sperem. Solon ille, Græciæ sapientissimus, populum vmbræ, Principem stipiti consueuerat comparare, quandoquidem sicut vmbra stipitis rectitudinem sequitur, vel curuitatem, sic populus Principis mores. Propterea & Plato in ciuium moribus reformandis, vt Magistratus prius corrigeretur, multum elaborabat, sciens benè constituto Magistratu, etiam populum, qui illius vestigia sequeretur, reformatum iri: nec iniuria, cùm etiam sacra testetur scriptura, talem fore populum, qualis esset magistratus. Reformato itaque Principe, vel magistratu, præter difficultatem reformabitur & populus. Quomodo etenim is, & cui tandem imperabit, qui suis non potest cupiditatibus imperare? refrænet primùm cupidines (inquit Tullius) spernat voluptates, iracundiã teneat, coërceat auaritiam, & cæteras animi labes repellat: tùm alijs incipiat imperare, cùm & ipse improbissimis Dominis, dedecori, ac turpitudini parere desierit. A principibus igitur, & Magistratibus inchoandę sunt reformationis constitutiones. Sed à quibus principibus, Magistratibusúe (obsecro) secularibúsne, an spiritualibus? Ab his, inquã,
à quibus

à quibus animarum pendet iudicium, ligandi, soluendíq; auctoritas; à Prælatis nimirum, cæterisque sacerdotibus, Dei ministris, quorum censuram mundani quoq; Principes, infimarum rerum, terrenarum scilicet (vt rectè dicit S. Bernardus) potestatem habentes, subire coguntur. Magna etenim est hæc spiritualis potestatis auctoritas, qua non solùm animæ iudicantur, sed etiam secularium Magistratuum iudicia difficillima decernuntur. Si difficile, & ambiguum (inquit Dominus Deus) apud te iudicium esse prospexeris, ascende ad locum, quem elegerit tibi Dominus Deus tuus, veniesque ad sacerdotes Leuitici generis, & facies, quodcumque dixerint, sequerísq; sententiam eorum. Qui autem superbierit, nolens obedire sacerdotis imperio, ex decreto Iudicis, morietur homo ille. Si itaque in vmbra illa, & figura, tanta à Deo sacerdotibus concessa fuerat authoritas, quantò excellentior ea est habenda, quam res figurata, corpus ipsum, inditam habet? Illa enim Testamenti noui duntaxat authoritatem præ se ferebat. Quam agnoscens Constantinus ille maximus, incendio datis Episcoporum, aliorumq; sacerdotum, sibi oblatis libellis, Deos eosdem nuncupauit. Vos, inquit, à Deo sacerdotes estis constituti, & nobis dati, vt Dij, qui ab hominibus iudicari non debetis, sed homines à vobis. Sacerdotes nanque, quos nos vocamus Episcopos, non vt sibi æquales, sed maiores, & imagines diuinas venerabatur. Agnoscite itaq; (Præsules dignissimi, vosq; cæteri Pastores, ac sacerdotes summi Dei) vestræ sublimitatis dignitatem, dignitatísq; sanctitatem, atque sanctitatis, & officij vestri celsitudinem. Ciuitatis enim Hierusalem à Deo facti estis speculatores. Vos sanctissimi Antistites soli, veris Apostolis suffecti eos refertis, vos ex officio, primarij Prælati, ex annulo, Ecclesiæ sponsi, vos soli sanctioris vitæ apicem, non in progressu, sed firmissimo statu profiteri tenemini, vos sub Christi vicario summo, Pontifice Romano,

De consid. ad Eugen. lib. 1.

Deut. 17.

Lib. 10. Eccles. hist. & cau. 12. q. 1. c. futuram.

Conciliorum eſtis moderatores, & hæreſum, abuſuum, deformitatumque omnium iudices; Vos, & reliqui ſacerdotes omnes, animarum eſtis cuſtodes: Vos huius Eccleſiæ faciem fuligine obductam, poteſtis repurgare, & niue candidiorem reddere, nutantem firmare, & collapſam erigere. In vobis huius noſtræ Prouinciæ ſalus tota recumbit, omnium ora in vos obuerſa conſpiciunt, voſq; vt numina venerantur. Conſiderate igitur dignitatem veſtram, illamq; (vt decet) ſanctitate, doctrina, magnanimitate, ſolicitudine, & pietate conſolidate, vt nil inconſultum, nil quod à Chriſti legibus, vel ſacris canonibus ſit diſſonum, in medium afferatis, nihil quicquam prætermittendo, quod contra hæc ipſa exortum eſſe cognoueritis, adeò vt veſtro exemplo terreni Principes, & cuncti populi fideles, ad ſuam quoq; reformationem eò citius, & facilius inducantur, fiantq; cordatiores.

Sanctitate inquam, veſtram conſolidare debetis ſublimitatem, vt non ſolùm eius verbis pareatis, qui dixit,
Leuit. 11. Sancti eſtote, quoniam & ego ſanctus ſum: verùm etiam omnẽ impendatis operã, vt à Deo commiſſos greges facia-
1. Tim. 4. tis ſanctos; idq; iuxta Apoſtoli verba, apud fideles efficietis exẽplo; quo verò? in verbo, in conuerſatione, in charitate nõ ficta, vt profectus veſter, omnibus ſit manifeſtus. Hæc nanq; facientes, voſmetipſos vnà cum illis, qui veſtram audiunt doctrinam, incolumes conſeruabitis. Quid enim magis in timore Dei ſubditos tenere poteſt, quàm inculpata Paſtoris vita? Quis tàm duræ ceruicis populus, tam ferrei, vel ſaxei cordis, ſeu adamantini pectoris ſubditus, qui, licet nequiſsimus ipſe fuerit, ſanctam, laudabilẽ, exemplarem, & irreprehenſibilem, ſui Rectoris, Parochi, vel quomodocunq; Prælati perſpiciens vitã, eum ipſum, valedictis vitijs, non ſit ſecuturus? Quæ ouis quantumuis errabunda, ſuum videns paſtorem, per rectam ſemitam incedentem, ad eum illico non accurret? Conſolidate in-

quam hanc vestram dignitatem sanctitate, consolidate eam doctrina, & magnanimitate. Non sat enim fuerit, patres animarum esse pios, sed etiam doctos esse oportet, atque animo robustos, vt subditorum animas, non tantùm exemplo, sed etiam doctrina exhortari, & aduersantes arguere posint; hîc opus, hîc labor est: & (vt D. ait August.) magnum onus, grauis sarcina, procliuum arduum: nec se remorari patiantur, sequens illud Poëtæ dictum; Pauci quos æquus amauit Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus. Cumprimis etenim à quouis animarum curam habente, est curandum, ne sit tanquam canis mutus, qui latrare non valet, sed quemadmodum tradit Apostolus, in omni doctrina, & patientia, Dei verbum prædicet, opportunè & importunè instet, arguat, obsecret, & increpet. Quod si Domini sacerdotes, monente D. Augustino, diligenter attenderimus, eos in grandi periculo versari cognoscemus, non solùm quidem Episcopos, sed etiam cæteros presbyteros, & omnes Ecclesiarũ ministros: Quandoquidem eos Spiritus sanctus contestetur, dicens, Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo scelera sua, & domui Iacob peccata sua. Et iterum: Si non annuntiaueris iniquo iniquitatem suam, sanguinem eius de manu tua requiram. Quod vtinam istis miserrimis temporibus, ab omnibus Dei ministris, non per transennam consideraretur: sed vereor ne multi vano respectu, aut (quod dolendum est) timore quodam mundano retracti, hoc penitus negligant. Vix alia causa est, quæ ad arguendos aduersarios, Dei dispensatorem faciat pigriorem, quam timor verbi asperi. Dum enim superborum hominum detractiones, irrisiones, opprobria, & insultationes, bonorumq́ temporalium diminutiones metuuntur, tunc minus etiam, quàm oportebat, æterna promouentur. Hinc fit, quòd dum census, ac redditus periculã timentur, peccatorum vulnera excrescant, medi-

Tit. 1. De verb. Domini, ser. 21

1. Tim. 4.

Homil. 7.

Esa. 58.

Ex D. August. homil. 7.

camenta verò deficiant, & breuiter vt dicam, tàm diuinæ, quàm humanæ leges intereant. Sed (dicam Patres quod sentio) ego certè magis hoc nobis timendum fore existimo, ne dum temporalibus inhiantes, post habemus æterna, nobis aliquo modo id eueniat, quod cani Æsopico, id est, vtrunque amittamus. Deus enim quandoque permittit, vt illis, qui ob metum alicuius damni temporalis, negligunt spiritualia, id accidat, quod timebant; iuxta illud; Timor quem timebam, euenit mihi; & quod verebar, accidit. Et alibi; Veh: qui fugerit à facie formidinis, cadet in foueā; & qui se explicauerit de fouea, tenebitur laqueo: quia formido, & fouea, & laqueus, super te sunt. Quasi dicat, incidet in Scyllam, cupiens vitare Charybdim. Nō sic igitur, non sic Patres amplissimi: quia mille vestrûm à facie terroris vnius: & à facie terroris quinque, fugietis; donec relinquamini quasi malus nauis in vertice montis, & quasi signum super collem. Propterea pientissimus expectat Dominus, vt misereatur vestri, si fortè omnem vanum repulsuri timorem, & pro suæ legis, atque gregis defensione, viriliter pugnaturi sitis. In silentio enim, & spe, ac oratione, pugna vestra esse debet, & fortitudo. Quod si præstiteritis, quis aduersum vos præualebit? Recordemini cantici Moysis, quòd vnus persequebatur mille, & duo fugarunt decem millia. Recordemini temporis Machabæorū, quòd cùm populus Dei à Ptolomæi gentibus infinitis obrueretur, sancta Hierusalem, expulsis ciuibus, deserta iaceret, arx verò à canibus inhabitaretur, sanctū conculcaretur, & omnis à Iacob esset ablata voluptas, cumque tibia defecisset, & cithara; conuentus in Domino est congregatus & venerunt in Masphat, locum orationis, ieiunantes, & cilicijs induti, cineribusque consperi, scissis vestimentis, ac legis expansis libris, voce magna in cœlum clamauerunt dicentes: Quid faciemus istis, & quo eos ducemus? sancta tua conculcata sunt, & contaminata, & sacerdotes

Iob.3. Esai. 24. Esai. 30. Esai. 30. Deut. 32. 1.Mach.3.

dotes tui facti sunt in luctum, & humilitatem, & ecce nationes conuenerunt aduersum nos, vt nos disperdant, tu scis quæ in nos cogitant. Quomodo poterimus subsistere ante faciem eorum, nisi tu Deus adiuues nos? Et tubis clamauerunt voce magna, & gloriosi apparuerũt in conspectu Dei, cum victoria mirabili. Recordemini sanctiss. Antistitis Ambrosij, qui etiam magnum illum Theodosium Imperatorem, non veritus est corripere. Ad memoriam reducite August. Ioan. Chrysost. Hilarium, & id genus alios quàm plurimos Antistites sanctos, qui sua solicitudine, crucis inimicis, murum pro ouibus suis se opponere non dubitauerunt. Et si in bonis, aut corpore (quod omen Deus auertat) quidpiam aduersi essetis laturi, ne tum quidem præcordia vestra, vllo perstringi terrore patiamini. Estisne veri pastores, aut mercenarij? Si pastores, nonne hoc vobis ex officio competit? dicente summo pastore Christo: Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis: cuius rei seipsum Christus omnibus præbuit exemplum; Sic eum imitantes fecerunt Apostoli, sic reliqui sancti Antistites gregis Dominici. Non enim est discipulus supra Magistrum, nec seruus maior Domino suo; si me persequuti sunt (inquit Christus) & vos persequentur. Nolite igitur in custodiendo grege Dominico, vobis commisso, eos timere, qui vel bonis temporalibus, aut vitæ propriæ minantur, sed eum timete, qui vos in gehennam potest præcipitare.

Lib. vt sup. c. 4. | Ioan. 10. | Luc. 6. | Ioan. 15. | Matth 10.

Porrò consolidare vestri officij debetis dignitatem omni solicitudine, ac pietate: Non oportet enim (vt benè ait Homerus) Principem virum tota nocte dormire: sed boni, vigilantisque Pastoris est, greges continuò circuire, indoctos omni cum charitate docere, ac instruere, instructos in fide retinere, meticulosos animare, ægros inuisere, anxios consolari, captiuos Domini redimere, errantes reducere, oppressos defendere, & perditos requirere, iuxta

id quod Saluator noster, bonus pastor, optimo exemplo,
Luc. 15. vos Patres docuit, relictis nonaginta nouem ouibus in deserto, perditam tantisper, donec reperta fuerit, quæritare oportere, ne de illorum numero reperiamini, de qui-
Ezech. 34. bus ait Dominus. Væ pastoribus Israël, qui pascebant semetipsos: nónne greges à Pastoribus pascuntur? lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod crassum erat occidebatis, gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit, non consolidastis, & quod ægrotum, non sanastis, quod confractum est, non alligastis, & quod abiectum, non reduxistis, & quod perierat, non quæsiuistis; sed cum austeritate eis imperabatis, & potentia. Et dispersæ sunt oues meæ, eò quòd non esset Pastor; & factæ sunt in deuorationem omnium bestiarum agri, & dispersæ sunt. Prospicite igitur optimis constitutionibus vobis, & cuncto gregi, à Spiritu sancto vobis commisso, quorum sanguinem de manibus vestris requiret, deq; illorum animabus, rationem à vobis deposcet Dominus; quod magnum profectò est, & ab ipsis Pastoribus omni momento
Ex D. August. homil. 7. considerandum. Si etenim (optimi Antistites) in illo metuendo iudicij die, vix poterit vnusquisque pro seipso rationem reddere, quid de sacerdotibus, gregis Domini custodibus, futurum erit, à quibus non solùm propriæ, verùm etiam omnium suorum subditorum requirentur animæ? Et ideo considerate Patres, considerate Pastores, considerate sacerdotes, periculum vestrum, ne desitis & vobis ipsis, & cuncto gregi vestro: Die, noctuq; diligenter, ac iugiter attendite, vt his spiritualia pascua sic administretis, vt pro eis rationem bonam mereamini reddere. Quod facilius poterit fieri, si quibusdam legibus in hac sancta Synodo huius rei gratia conuocata, vitam, moresq; humanos corrigentibus, vobis, vestrisque subditis; non tantùm infimis, sed etiam mediocribus, ac in summo gradu populi constitutis, verbo, & exemplo renouatam re-

ctè viuendi normam præſcripſeritis. Iſtam ſiquidem temporum noſtrorum calamitas, bella, ſeditiones, rebelliones, hæreſes, quibus Germania ſcatet, poſtulant: his niſi in tempore obijciantur repagula, latius breui graſſaturam illam omnium aduerſitatum peſtem, ac ſubindè propius ad nos acceſſuram, vehementer timendum eſt. Quid igitur moramur? quem expectamus? cur non collatis viribus tanto incendio, paries cùm proximus ardeat, occurritur? Tempus eſt Patres, tempus eſt Paſtores, tempus eſt ſacerdotes, vt à ſomno expergiſcamini: redite ad cor, reuocate ſenſum, quid vobis immineat, perpendite, in omnes veſtrarum diœceſium angulos circumſpicite, peſtem agnoſcite, diram eius virulentiam probè examinate, ac diligenter conſiderate, hiſceq; veſtris conſtitutionibus, ceu præſentaneis remedijs ſuccurrite. Si enim horum malorum cauſa eſt, quòd lux verſa ſit in tenebras, vos operam date (ſi fieri poteſt) vt tenebræ reuertantur in lucem; vel noua lux exoriatur. Sin verò illi cauſæ id acceſsit quòd ſal eſt infatuatum, nunc per vos reſipiſcat, vel nouum ſal ex terra eruatur. Si deniq; hæc omnium potiſsima cauſa eſt, quòd Paſtores ſuo defuerint officio, vel partim ſint facti mercenarij, partim lupi; nunc ad ſe redeant, & boni paſtoris virtutem induant, animamq; ſuam, (ſi res poſtulauerit) ſuis pro ouibus ponere diſcant. Quod ſi futurum non eſt, verendum (heu) fuerit, ne eueniat quod Chriſtus his comminatus eſt verbis: Malos malè perdet, & vineam ſuam alijs locabit agricolis, qui reddant fructum in tempore; aut, ne ſal infatuatum, eijciatur foras, & conculcetur ab hominibus. De prauis autem, & in ſua malitia induratis paſtoribus, ſeu mercenarijs, & qui ſua rapacitate, & auaritia in lupos iam euaſêre, vix aliud ſperandũ eſt, quàm quòd Dominus illis minatur per Prophetam: idq; in eum penè modum, vt ſupra dictum eſt; Audite Paſtores mali verbum Domini: Viuo ego, dicit Dominus Deus, pro eo,

Eſai. 46. Matth. 21. Matth. 5. Ezech. 34.

quòd facti sunt greges mei in rapinam, & oues meæ in deuorationem omnium bestiarum agri, eò quòd non esset Pastor (neque enim quæsiuerunt Pastores mei gregem meum, sed pascebant semetipsos, greges autem meos non pascebant) ecce ego ipse super Pastores requiram gregem meum de manu eorum, & cessare eos faciam, vt nec gregem, neq; semetipsos, amplius pascant; & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit vltra eis in escam. Et
Hier. 3. (vt alius Propheta dicit) dabo vobis Pastores iuxta cor meum, & pascent vos scientia, & doctrina. Hæc, Reuerendissimi Patres, sunt verba Dei de cœlo tonantis. Orandum igitur est à nobis omnibus pro Petro, quem (vt à
Actor. 12. principio diximus) ab Herode comprehensum, in carcere includi videmus, vt Angelus Dei cum lumine veniat, & in habitaculo carceris refulgeat, latusque dormientis percutiat, atq; eum à somno, vt velociter resurgat, excitet, & catenæ de manibus eius excidant, vt Angeli iussu, se ad Euangelij pacis præparationem præcingat, & calceet; seque ornamentis virtutum, quæ bonum decent pastorem, induat, vt sic instructus, sequatur Angelum Dei, Iesum scilicet seruatorem nostrum, ad portam vsq; ferream, hæreticorum, ac falsorum fratrum custodia obfirmatam, quę vltro aperietur eis. Ad hoc itaque exemplum, vos inclyti Patres, & Pastores ouium, & quotquot discipulos Domini vos esse profitemini, excitari oportet. Sic ad hoc vos componite negocium, vt gregi vestro in tantis periculorum turbinibus, optimè consulatis. Si quid adhuc Spiritus charitatis in vobis, si quæ viscera misericordiæ erga vosmetipsos supersunt: ne in tantis angustiarum fluctibus, atq; procellis, quibus agitatur nauis Ecclesiæ, cuius bona pars vos estis, populus preciosissimo Christi sanguine redemptus, vobis commēdatus pereat, & vos cum ipsis, salutaribus succurrite constitutionibus, tactique dolore cordis intimo, cum oratione, lacrymis, & clamore

valido,

valido, in humilitate, & patientia non ficta, & pœnitentiæ dignis fructibus, qui sunt syncera morum reformatio, & noua vita, in luctu, & planctu, in cinere, & cilicio, Dominum accedite, ipsumq; dormientem his verbis interpellate: Magister adiuua nos, perimus; Exurge Domine, & salua nos. Quamobrem vos iterum atque iterum Apostoli verbis cōmoneo, & exhortor, vt attendatis vobis, & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, & Pastores ad regendam Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo. Quod si feceritis, haud dubium est, quin breui temporis spatio, non vnam, sed innumeras errantes, atq; perditas oues ad caulas Ecclesiæ Catholicæ, auitumq; Dei Opt. Max. cultum reducturi, verùm etiam totum gregem vestrum, atq; vosmetipsos in posterum incolumes, & ab inferorum etiam portis tutos quoque sitis conseruaturi. Hac tandem ratione Magister excitatus euigilabit, & cum imperio ac potestate exurget Dominus, ventos doctrinæ falsæ, & furias insanorum hæreticorum increpabit, dissipabit, & silebunt: mari imperabit, & æstus rebellionum, seditionum, atque factionum quiescet, & optata concordiæ, tranquillitatisque serenitas redibit, vt cessante omni tempestate, cum gaudio, & gratiarum actione, secunda aura, ad iam diu desideratū feramur portum. Ex quo non solùm humanum genus, sed & cœlicolæ indicibili afficientur lætitia, rursusq; cantabunt Angeli, Gloria in excelsis Deo, & pax hominibus in terra bonæ voluntatis. Nunc aliud non restare video, Patres ampliss. quàm vt negocium ipsum, quapropter in spiritu Dei conuenistis, aggrediamini, quod, vt vobis ex sententia cedat, & toti Reipublicæ Christianæ vsui, atq; emolumento sit futurum, faxit is, qui est trinus, & vnus.

Marc. 4. & Luc. 8. & Matth. 8.

Act. 20.

ORATIO HABITA IN FINE SYNODI PROVINCIALIS SALISBVRGENSIS. ANNO M. D. LXIX. DIE XXVIII. MARTII

A Magistro Christophoro Spandelio Rosenbergensi, Pastore Myldorffensi.

QVandoquidem Amplissime Princeps, idemque Archipræsul Reuerendissime, vosque cæteri Ecclesiarum Principes & Antistites Clementissimi, Prælati, Archidiaconi, & Presbyteri perpetua obseruantia colendi, Doctores non tàm virtutibus, quàm sapientia atque doctrina clarissimi: præter meam expectationem mihi demandata est ad vos prouincia dicendi, quam equidem vberiori malim optarimque doctrina, maiorique rerum cognitione fuisse commissam, quàm mihi homini certè obscuro, & nulla neque eruditione, neque dicendi ornato facultate: quam in primis à dicturo aliquid vtile, humanæque societati necessarium atque commodum, non tam Demosthenes Græcorum orator disertissimus, quàm Romanæ eloquentiæ parens Cicero desiderare videtur: dum vterque docet, nihil ab Oratore in medium esse proferendũ, quod ingenio, labore atque industria, non sit elàboratum. Verùm cùm mihi planè de vobis Auditores persuaserim: vos simplici & tumultuariæ orationi meæ, æquas præbituros aures, facilè in hunc conscendi locum, vestramque amplissimã coronam prodij: qua quid potissimum dicerem, cùm diu multumque mecum cogitassem, existimaui tandem, me nullum in hunc locum aptius commodiusque argumentum afferre posse, præter id, quod partim in huius amplissimæ Synodi

Synodi Prouincialis, à vobis laudabiliter & piè omnino celebratæ, encomio atque laude versabitur: partim in exhortatione quadam mea, qua etsi minimè indigere videamini: tamen præcipuè eò spectandum vobis erit, vt ea, quæ singulari vestra sapientia, consilio prudenti, & diuino quodam ductu atque feruore, Ecclesiæ Catholicæ, matris nostræ charissimæ, salutis & emolumenti ergò, in hac vestra celeberrima congregatione decreuistis, executioni quoque mandetis: inque vsum primo quoque tempore transferatis. Cæterùm, vt oratio mea, ad id de quo nunc breuiter dicere decreui, reuertatur, non possum Patres amplissimi, etiamsi mihi esset Ciceronis, vel Isocratis (cuius domus πανοπλία καὶ τῆς σοφίας λέγειν ἐργαστήριον fuisse commemoratur) facundia, satis mea oratione celebrare piissimos vestros conatus, studia, saluberrimosque labores, quos hac sancta Synodo suscepistis, susceptos, tandem diuino auxilio ad finem salutarem perduxistis: non vt more κενοδόξων transituram aliquam vestris compararetis nominibus gloriam, sicut multos multa sæpè vana adductos gloria tentasse legimus, sed potius vt labascentis (proh dolor) & ruinam propemodum minantis Ecclesiæ rationibus & cōmodis, hoc vestro saluberimo conuentu opem feratis, orthodoxam, sacrosanctam, atque Catholicam nostram religionem, (extra quam, cœlestem & perpetuam beatitudinem consequi nemo poterit) conseruaretis, gloriam & laudem Dei nostri proueheretis, schismata, & hæreses extirparetis, veram pietatem plantaretis, vitia, abusus de medio tolleretis, proborum morum, multumque violatam disciplinam Cleri restauraretis, denique vt pulcherrimā Ecclesiasticæ politeæ harmoniam resarciretis, eamque pristino nitori restitueretis. Qua re, aut quo negocio Patres obseruandissimi, quid omnipotenti Deo acceptius? quid filio ipsius dilectissimo gratius? quid salubrius sponsæ filij Ecclesiæ, quam adeò dilexit, vt eam non

auro corruptibili vel argento, sed preciosissimo sanguine suo redimere dignatus sit: facere potuissetis? Quid vestris nominibus, atque muneribus honestius, magnificentiusque? Quid denique Reipublicę Christianę vtilius vel magis necessarium à vobis hoc vestro conuentu tractari, definirique potuisset? Suscepistis mehercle negocium sanctissimũ, & vestris officijs atque nominibus dignissimum conuenientissimumque. Nam ideò vos Patres, vos inquam, appellamini à Spiritu sancto per Iheremiam prophetam פקידי

Ihere. 6. Et ab Apostolo Paulo, οἱ ἐπίσκοποι. Cur sic? ἵνα ἐπισκοπῆτε, καὶ προσέχητε ἑαυτοῖς, καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Hoc grauissimum Apostoli dictum diligenter vobis Patres considerandum est, in quo docet Apostolus, quæ vestri muneris sit ratio: quidue potissimum vos facere deceat, videlicet vt Ecclesiam salubri verbi Dei pabulo pascatis, & diligenti cura inspiciatis, attendatis, excubiasque habeatis, ne lupi in gregem fidei atque curæ vestræ commissum, grassentur: aut vulpeculæ illæ callidæ, de quibus apud Ezechielem scriptum est, vineam domini demoliantur. Etsi verò Patres eiusmodi προσοχὴ (cuius hoc loco Apostolus meminit) semper Ecclesijs salutaris, & necessaria à Patribus iudicata fuit: tamen in primis maximeque necessaria, & vtilis iudicanda est his præsertim grauissimis atque difficillimis temporibus, quibus non solùm hæreticorum prauitas, schismaticorum contrariæ opiniones, apostatarum obstinata malitia, qua se ab Ecclesia Catholica separauêre: verùm etiam plurimorum sacerdotum, parum considerantium, quid sacra Concilia, quid veterum saluberrima decreta, quid Synodales constitutiones piè & vtiliter statuerint, scandalosa atque perniciosa viuendi ratio non exigua incommoda atque calamitates, in agrum & vineam Domini Sebaoth importauit, eamque ità deuastauit, vt non immeritò in nostri ordinis homines dicere possem, grauissimam

Actor. 20. / Ezech. 13. / Cant. 2. (marginal references)

uiſsimam illam querelam, qua Deus olim per Iheremiam de malis conqueſtus eſt paſtoribus dicens. רֹעִים רַבִּים שִׁחֲתוּ כַרְמִי: בֹּסְסוּ אֶת חֶלְקָתִי: נָתְנוּ אֶת חֶלְקַת חֶמְדָּתִי לְמִדְבַּר שְׁמָמָה. Iheremiæ 12. Paſtores multi perdiderunt vineam meam, conculcauerunt prædium meum, poſuerunt prædium meum deſiderabile, in deſertum ſqualidum. Poſſem ſanè multa alia hoc loco commemorare mala, quæ partim incuria Eccleſiæ procerum, non ſatis perpendentium id quod ſpiritus ſanctus per Apoſtolum dicat: Attendite vobis ipſis & vniuerſo gregi &c. partim cauſa delictorum noſtrorum, in vineam domini ſunt introducta. Verùm cùm non ambigam hæc incommoda vobis antea probè eſſe perſpecta: Duo tamen (vt alacres quodammodo atq; ſtrenuos in officio veſtro vos reddam, & ad conſiderationem aliquam præſentis Eccleſiæ ſtatus, nō parum hoc tempore labefactati, extimulem) commemorabo: vt cognita eorum malorum grauitate, & magnitudine remedium opportunum atque conueniens adhibeatis, ſimulatq; diligenter conſideretis, quid nam veſtri muneris ratio à vobis requirat. Primum eſt ipſa hæretica prauitas, quo certè nihil atrocius, nihil peſtilentius nominari aut excogitari poteſt: Idque eas ob cauſas primùm, quòd hæretica lues plurimos in pernicioſiſsimos errores deducit, eosque ſegregat ab Eccleſia Catholica, quam ideò Apoſtolus firmamentum & columnā veritatis appellat, quòd ſola vera ſit, cæteræ falſæ, & quòd ſola verum ſcripturæ ſacræ ſenſum & intellectum teneat; quòd fallere neſciat, errare ignoret, & ſeptem vera Sacramenta habeat, deniq; veram ſalutis viam demonſtret: & quod ſit ſupra Chriſtum & fundamentum Apoſtolorum, tanquam firmiſsimam petram extructa & fundata, aduerſus quam portæ inferorum hactenus non præualuerunt neq; præualebunt (licet interdum iactari habeat neceſſe inter grauiſsimas maris procellas & duriſsimos ſcopulos, hoc eſt, inter Tyrannos, ſchiſmaticos atq; hæreticos periclitari:

clitari:

clitari: tamen eam filius Dei fidelis atque potens Nauiculæ suæ Gubernator, potenter eam (sicut hactenus fecit) aduersus omnia incommoda defendet, nec submergi permittet: verissimum enim est, quod Nazianzenus inquit: ἄσκος βαπτίζει, καταδῦναι δὲ ὂ θέμις ἐστι. Tingitur quidē Nauicula, verùm submergi minimè fas est. Deinde hanc quoque habet naturam pestifera hæresis, quòd non modò ab Ecclesia, eos quos miserè captiuos tenet, segreget, verùm etiam à tramite & veræ salutis via in perpetuam damnationem (quod dictu horrendum) secum rapit. Denique quiduis tragœdiarum, tumultuum atque malorum hydra illa exuscitat. Id quod satis testantur deploranda exempla nostræ Germaniæ, quæ olim propter religionis Catholicæ studium, exteris quoque nationibus admirationi fuisse dicitur. Nunc verò quantum sit impiorum hæreticorum, impijs & planè inter se pugnantibus dogmatibus, & opinionibus schismaticorum sectariorumque conspurcata atque deformata colluuie, credo neminem vestrûm esse auditores, qui illud ignoret. Sublata est in locis nostræ miseræ atque calamitosæ Germaniæ plurimis, pietas, vera fides, religio orthodoxa, sublata honestas, sublatæ optimæ & saluberrimæ leges, sanctorum Patrum sanctissimæ constitutiones, euersa monasteria, plurima profanorum facta habitacula, cùm olim fuerint domicilia religiosorum piorumque hominum, qui vigilijs, indefessis laboribus atque studijs suis, religionem Catholicam plantauerunt, eamque longe lateque propagauerūt, Deumque assiduè, ieiunijs, orationibus atque eleemosynis coluerunt, ex templis eiecta altaria, exterminatæ sanctorum hominum & amicorum Dei imagines, sublatum sacrosanctum Missæ sacrificium, quo gratissima hostia, pro salute & incolumitate tam viuorū, quàm mortuorum Omnipotenti Deo offerebatur, Templa, quibus olim maiores nostri, pijssimi religionisque Catholicæ studiosissimi homines, Deo atque sanctis eius gratissimo-

tissimos cultus præstitêre, nunc falsa religione, erronea hæreticaq; doctrina conspurcata cernimus: Quæ quidem modò commemorata, certè nullo alio authore nisi schismate & impia hæreticorum prauitate defluxisse quis audebit negare? Quare cùm hæresis tantum sit malum, necesse erit Amplissimi Patres, & Ecclesiarum Rectores, vt consideratis sedulò vestris officijs, illam à patria & prouincijs vestris lōgè propulsetis. Id quod opinione mea facillimè fieri poterit, si frequentiores habueritis visitationes, si hæreseos suspectos eieceritis, si Ecclesijs atq; parochijs vestris pios, honestos, fidei atque doctrinæ probatæ pastores, præfeceritis, diligenter in gregem Dominicum oculos vestros & mentem conuerteritis, denique ea, quæ hac Synodo decreuistis strenuè executi fueritis. Dixi nūc paucis de primo malo Ecclesiæ: Audiemus porrò de altero, quo his durissimis temporibus Ecclesia laborat. Illud verò quid aliud est nisi Cleri mala viuēdi ratio, quam si paulisper considerare volumus, reperiemus certè non paucos Ecclesiarum ministros, quibus cura & officium eorum pastorale, honesta vita, sancti mores, vera religio, atq; pietas verè cordi sit, cùm præ cæteris sacerdotes officij sui studiosissimi, & pietate atq; honestis moribus præditi esse deberent suisque auditoribus honesto præcedere exemplo, sicut Apostolus suum discipulum Timotheum diligenter docet. Et ipse quoq; animarum nostrarum Pastor, cœlestisque Doctor Christus, dicens ad Apostolos suos, quos iam totius mundi pastores & sacerdotes elegerat: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant vestra bona opera, & glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est. Quæ quidem Cleri scandalosa vita, quantum hactenus Ecclesijs obfuerit: quantumq; detrimenti ordini nostro sacerdotali attulerit, me tacente facilè intelligere potestis. Etenim vt de alijs quàm plurimis incommodis, quæ ex laxata Ecclesiastici status disciplina, & inhonesta

Cleri vita secuta sunt, taceam. Quis non videt, multa eaq; grauia secuta offendicula? quibus multi offensi: non solùm ab Ecclesia ad partes aduersarias defecêre, sed etiam Ecclesiarum ministros, nostram doctrinam nostraq; Sacramenta contumelia afficere non dubitauerunt. Vnde Apostolus, quippe non ignorans, quàm perniciosum sit ministrum Ecclesiæ turpiter & scandalosè viuere, diligenter hortatur Ecclesiæ doctores & pastores, vt sint exemplum & forma bonorum operum; nec cuiquam dent offensionem, ne tali occasione etiam officium & ministerium eorum vituperetur. Quis non animaduertit ex tali viciosa licentia secutum extremum contemptum Cleri? quo quid quæso, (præsertim apud nos Germanos) contẽptius, quid nomine sacerdotis odiosius esse potest? aut quid magis ab omnibus ferè, ludibrio exponitur & subsannatur ipso Clero? cùm olim nihil venerabilius, nihil honorabilius, nihil sanctius ordine sacerdotali fuerit iudicatum; quemadmodum ex grauissimo Constantini Imperatoris dicto videre est, quo dixisse fertur, plus honoris deberi sacerdoti, quàm Regi. Cæterùm quæ causa & origo huius contemptus sit, facilè cognoscere poterimus, si considerauerimus verba illa, quæ scripta sunt apud Malachiam prophetam, per quem Deus eiusmodi pœnam, sacerdotibus legem & viam Domini deserentibus comminatur dicens: Labia sacerdotis custodient scientiam, &

Malach. 2.

legem ex ore eius requirent, vos autem recessistis de via, & scandalizastis plurimos in lege, irritum fecistis pactum Leui, dicit Dominus exercituum, propter quod dedi vos contemptibiles omnibus populis. Ex his & alijs quàm plurimis, quæ hoc loco commemorare possem, nisi antea vobis perspecta intelligerem, nunc Patres amplissimi animaduertere potestis, quàm iustè, quamq; opportunè, & necessariò hæc sancta Synodus conuocata atq; celebrata fuerit, quæ etsi singulari vestra prudentia, studio commẽ-

dabili,

dabili, deniq; diuino quodam zelo, erga religionis nostræ Catholicæ conseruationem leges optimas sanxistis, deq; rebus vtilissimis & Ecclesiæ filij Dei apprimè necessarijs, consultationes suscepistis. Idq; in hunc maximè finem, vt (sicut iam dictum) religio nostra conseruari, Ecclesia ab hæresibus repurgari, Clerus ad sanctorum Patrum statuta & sacros Canones deduci, Ecclesiastica disciplina, hoc tempore multum labefactata, restaurari possit, tamen Patres in his labores vestri sanctissimi, Deoque gratissimi quiescere non debent: sed vlterius sese extendere: donec competentibus vijs & medijs in scopum propositum deuehantur. Quare amplissimi Principes, cùm honestum & vtile sit (quemadmodum Xenophon, Plato & Aristoteles docent) publicas leges condere, ac humanam societatem ad earum obseruationem astringere, decebit certè, & omnino necessarium erit, vt omni studio incumbatis in id, ne leges duntaxat, statuta, atq; Canones conditi, à vobis videantur: sed potius, vt ea quæ hoc conuentu, vestra summa diligentia, vigilijs atque cura, tractata & definita fuêre, ea qua decet diligentia, obseruentur, inque vsum eorum, quorum nomine conscripta sunt, transferantur. Etenim quid prodesset, si Princeps aut Magistratus quispiã conscriberet optimas quasq; leges? quibus, pax, concordia, honesta subditorum disciplina, religio, cultus diuinus, & alia ad hominum externam salutem spectantia, facilè conseruari posset, eas verò in vsum nõ transferret, nec obseruari curaret, certè parum prodesset, talisq; Princeps non solùm negligens, sed etiam inanes quodammodo labores suscepisse diceretur? Sic quid commodi afferret, si magister quispiam vtiles leges discipulis suis præscriberet, quibus non tam solida doctrina, quàm agrestes mores benè & rectè informari possent, discipulos verò ad earum legum obseruationem non astringeret, certè frustra laborasse diceretur. Sic parum commodi vestræ leges & ψηφί-

σματα vobis adferent, nisi ea executioni mandaueritis, operamq; dederitis, vt à cunctis vestris imperijs subiectis, custodiantur obseruenturq;: & transgressores seuerissime puniantur. Ne itaque Patres temerè de rebus grauissimis, totique Ecclesiæ saluberrimis, consultasse, & hanc sanctam Synodum celebrasse videamini, opus erit, vt quàm citissimè fieri poterit, vestra decreta promulgentur, & ab omnibus strictè seruentur. Et habetis certè causas grauissimas, quæ vos monent, ne labores vestros differatis, sed maturè ad effectum deducatis. Postulat hoc ipsum à vobis mandatum Dei, quo non tàm Politico quàm Ecclesiastico magistratui seuerè mandat, vt mala & inhonesta de medio tollat, bona atq; honesta defendat. Porrò qua ratione mala tolli possunt, si magistratus securus dormit, conniuet, nec suum officium facit? Postulat hoc à vobis vestra professio, vestrique officij ratio. Nam ideò vocamini per Regium prophetam שָׂרִים Principes, vt vestra authoritate, & potestate à Deo vobis tradita, veram religionem, verosque cultus tueamini: hæreses detestemini, nec eas in Ecclesijs vestris spargere permittatis. Ideò quoque vocamini ποιμένες pastores, ὀφθαλμοὶ oculi, & ἐπίσκοποι constituti à Deo supra filij sui Ecclesiam: non vt voluptati aut mundanæ gloriæ operam detis, sed vt vobis, & vniuerso gregi attendatis: eiusq; curam diligentem suscipiatis: salubri doctrina, quam sola Ecclesia Catholica habet, pascatis. Quare ne nomine tantùm: sed multo magis re ipsa ποιμένες, ὀφθαλμοὶ & Episcopi dici mereamini, attendite, circumspicite, quærite commoda remedia, incumbite in hoc, vt hæreses, abusus, offendicula, & quidquid malorum in Ecclesiam incuria vestra irrepsit, ex Ecclesia rursum ejciatur. Quod vbi à vobis factum fuerit Patres, nemini certè dubium relinquetur, quin propediem sint secuturi vberrimi fructus, & commoda vestris Ecclesijs saluberrima. Etenim si aliàs sæpe temporibus superioribus

Synodi

Synodi (sicut passim in historijs cernere est) ingentes fructus atque vtilitates attulerunt. Quis non audebit etiam similes ex hac vestra amplissima congregatione sperare? Sed fiet credite mihi, diuino auxilio, dummodo seduli vestrarum optimarum constitutionum executores fueritis, vt sublatis malis & scandalosis, vitijs, enormitatibus, abusibus ex agro & vinea domini Sabaoth (cuius præcipuè vos Patres cultores esse debetis) sit secuturus, status Ecclesiarum tranquillior, hæreseon profligatio, in clero verecundia, honestas, pietas, in sacris obeundis maior deuotio, redibit quoque toti ordini Ecclesiastico suus honos. Dominus Deus noster largiatur suam gratiam, vt ea quæ hac amplissima & sanctissima Synodo, definita atque decreta sunt, ad nominis sui gloriam, Ecclesiæ Catholicæ restauratonem atque conseruationem, totiusque Reipublicæ Christianę salutem & emolumentum cedant, & foelicem sortiantur effectum, per Dominum nostrum Iesum Christum, cui sit laus & honor cum Patre & Spiritu sancto in sæcula sæculorum.

AMEN.

ORATIO HABITA INEVNTE CONVENTV PROVINCIALI SALISBVRGI DIE XXVI. AVGVTI, M. D. LXXIII.

A F. Feliciano Ninguarda Morbin. Doctore Theologo, Reuerendiss. & Illustrissimi Archiepiscopi, ac Principis Salisburgens. Consiliario.

VT populus Iuuauiensis olim (Reuerendissime & Illustrissime Princeps Metropolitane, dignissimi Præsules, Patres Reuereñ. atque quotquot præterea adestis, præclarissimi Auditores) se nō minus D. Rudberto, quàm B. Maximo debere putauit, quia si hic fidei Christianę fundamenta iecit, ille Paganorum iniquitate, & infesta persequutione, euersam, excisamque penè instaurauit. Si hic Gentilium malitiam, & audaciam fregit, ille peruersa consilia, ac barbaram crudelitatem Athiliani exercitus superauit: si hic veram, solidamque religionem in animis hominū satam sanguine suo confirmauit, ille diuinum Christianumque cultum pluribus locis, in hoc vestro potissimum Norico propagatum, cùm optimis doctrinæ præceptis, tùm vitæ sanctissimis exemplis stabiliuit: Ita ego apud me prorsus statuo Prouinciam Salisburgensem, atque adeo Ecclesiam vniuersam, tantum debere vobis, quantum ijs debet, qui religionem tàm præclarè fundatam nobis reliquerunt. Si enim illi Christiani nominis signa fixerunt, Vos propè collapsa restituitis: si illi optimos mores introduxerunt, vos iam deprauatos corrigitis; si illi falsos Deorum cultus sustulerunt, vos

Iuuauienses dicti sunt olim incolæ huius Vrbis, quæ tunc temporis quidem Iuuauium à flumine Iuuauō, quod illic præter labitur, hodie Salsa dicto: quemadmodū in hoc ipsæ historiæ, cum vetustiss. saxis Rom. literis exaratis ibique repertis, pulchrè cōsonant; nūc verò Salisburgum vocatur.

Beatus Maximus primus fuit, qui Iuuauienses à paganismo ad Christi fidem conuertit, & cum alijs 40. martyrio coronatus est eo tempore, quo exercitus Athiliani barbara crudelitas hæc loca peruasit. Post cuius mortem cùm gens ista fide

vos vanas, & impias hæreſes aduerſus Chriſti fidem, eiuſque Eccleſiam arcetis, ac prohibetis. Quæ ergo ora, quæ ſedes, qui locus erit, in quo non extabunt huius veſtræ cùm virtutis, tum induſtriæ, tum animi, tum conſilij impreſſa veſtigia? Ecquæ poſteritas tam ingrata reperietur, quæ ſe vobis obſtrictam memoria beneficij ſempiterna nō putabit, cùm audiet, vos tot, tantosq́ labores, vel in retinendis vetuſtiſsimis Dei Opt. Max. cæremonijs, vel improborum, ac perfidorum hominum impoſtura iam labefactatis in priſtinum ſtatum reducendis exantlaſſe? Magnam laudem, ac gloriam tum conſecuti eſtis, cùm conueniſtis, vt ea inter vos maturo conſilio decerneretis, quibus afflictis prouinciæ rebus magna vtilitate ſuccurri poſſet: nunc verò maximam, quandoquidem eo animo huc acceſsiſtis, vt quæ decreta ſunt, exequamini: nam (quod in veteri prouerbio eſt) finis coronat opus. Proinde fit, vt veſter conſeſſus, ac conſpectus iſte reficiat, & recreet mentē meam, cùm intueor, ac contemplor vnumquemq́ veſtrûm. Video enim hoc in numero neminem, qui ſua ſponte animatus, & inflammatus non ſit, ad retinendam, vel reſtituendam religionem tantis laboribus fundatam, ad tuendam, propagandamq́ pietatem Chriſtianam, tanta virtute ſtabilitam, & ad defendendas, ac conſeruandas cæremonias Eccleſiaſticas, tanta Dei benignitate auctas, exaggeratasque. Qua etiam re moneor ego, veteris officij vt memor ſim, atq́ id nunc quoq́ præſtem, quod tunc Reuerendiſſimi & Illuſtriſſimi Archipræſulis noſtri, in omnium veſtrûm gratiam, iuſſu feci, nō quòd ita neceſſe ſit, ſed vt omnia more maiorum gerantur, qui in cauſis publicis, & magni momenti, omniū animos præuia ſemper oratione, aut incitari, aut certè de re tota doceri voluerunt. Quare peto à vobis, vt qua me attentione, ac beneuolentia eo tempore audiuiſtis, ea modò breuiter dicentem pro humanitate veſtra benignè proſequamini. Quo-

Christiana abolita ad paganiſmum rediiſſet, D. Rudberti ex nobiliſsima Francorum Regū familia progeniti opera, ac labore, ad Chriſtū, ſublato paganiſmo, omni ex parte reducta eſt, vt merito Apoſtolus huius regionis & habeatur, & appelletur.

Prouincia Salisburgenſis apud antiquos in Norico cenſebatur.

Quoniam in ea Synodo, quæ proximè superioribus annis conuocata, ac celebrata à vobis est, multa sanè decreuistis, corrigendis Cleri, populiq; moribus, hæresibus tollendis, componendis discordijs, religionique in pristinum splendorem restituendæ quàm maximè accōmodata, & Sedis Apostolicæ auctoritate, ac iudicio comprobata, & laudata: hic vnus actus certè nunc restat, vt quæ sapienter, ac prouidè salutari sancti Spiritus aura præclaros cœptus vestros prouehente, ad exitumque perducente communi consensu statuistis, ad effectū adducantur. Nam tot laborū vestrorum, tot vigiliarum, tot corporis, animiq; contentionum fructus in eo totus positus est, vt res animo egregiè cōceptas, & chartis probè digestas, omni opera, ac nauitate, sedulò, & instanter geratis, atq; eā, quam mente, condendisq; decretis, Prouinciam conformastis, contendatis, vt re etiam habeatis. Parum enim, aut nihil omnino profuturum est, habitum esse Prouinciale Concilium, ac de summa rerum conseruandæ, augendæq; religionis deliberatum, si rectè statutis rebus debita executio defuerit. Non tantùm decenter leges ferre (inquit Imperator Iustinianus) summo bono est, sed etiam sancita accuratè custodire, & ad effectum deducere, transgressoresq; competentibus pœnis subijcere. Quæ enim legum erit vtilitas, si in literis duntaxat consistant, non etiam per ipsa facta, atque opera subditis vtilitatem de se præbeant? An ergo paratis, instructisq; rebus necessarijs ad Prouinciæ vniuersæ reformationem, cùm facto opus est, quiescendum vobis, ac dormitandum putabitis? Habebunt equidem hæretici ansam Catholicos eo nomine criminandi, quòd multa illi quidem decernant, pauca verò exequantur. Nec immeritò, si enim turpe est homini vel infimo, aut insipienti, atq; à rebus publicis alieno, vt multa deliberet, nihil faciat, multa incipiat, nihil persequatur: quid de ijs sentiendum videbitur, quorum actiones in luce, atq; in oculis omnium sunt,

In auth. de prou. præsidib. colla. 10.

sunt, quosque Christianæ sapientiæ Antistites esse oportet? Quod ii in rebus tàm diuinis, quàm humanis, quæ ad vitæ rationem spectant, recti præscriptio satis esset, nec præterea actio quæreretur: Sic vos Patres priuatam tantùm personam ageretis; sola cognitione, disciplinæq;, ac præceptorum traditione possetis esse contenti, vt Plato in Repub. & alij multi fecere: qui nō tàm exquirebant, num res ita se habere posset, quàm quomodo deberet. At vitæ, morumq; magistris, ac publica munera obeuntibus, non idem propositum est, quod Philosophis, qui sola ingenij ostentatione, quicquid meditantur, scribunt, aguntq; metiuntur. Hoc enim maximè inter duas philosophię partes, speculatiuam, & actiuam interest: quòd illa contemplatione circunscribitur: hæc in actione etiam consistit, immò sine actione nomen retinere suum nullo pacto potest. Quo etiam fit, vt si genus humanum sola legum scriptione constare, si Concilia, cætusq; hominum iure sociati, quæ ciuitates appellantur, conuiuere possent: nec magistratu opus esset, qui ius diceret, nec leges præmia bonis, aut improbis pœnas vllas constituerent. Hæc verò decreta, quæ tàm prompto, prudentique animo statuistis, ad opus animarum saluti magnopere necessarium, atque vtile conficiendum, ad eam philosophiæ Christianæ partem pertinent, quæ politica appellatur. Oportet itaq; vos ea nunc aggredi, & benè exequi, nisi inconstantiæ, ignauiæq; notam, qua nihil turpius, vobis ad ignominiam sempiternā iniuri, aut omnia casu, ac frustra egisse videri velitis; quòd per vos stet, quo minus laborem, qui debet, fructus consequatur. Antiqui legumlatores, ac publici morū censores in constituendis decretis diligentes quidē, at diligentiores in exequēdis fuisse perhibentur. Lycurgus Rex, & Philosophus Lacedæmonijs leges sanctissimas dedit, quibus scribendis operam, & oleum perditurum se putauit, nisi acriter etiam curasset, vt ab omnibus obseruarentur. Propterea

Xenophon. in Principe, & M. Tullius in Oratore perfecto.

pterea astrictis ciuibus Sacramento, quòd tamdiu eas intemeratè obseruarent, donec ipse rediret, è patria nunquã rediturus emigrauit, maluitq; vir sapiens, & de Patria benemeritus, hanc vnam ob causam, apud exteras nationes priuatim viuere, quam domi imperare. Moses Dux & Imperator Iudæorum, labores suos in accipiendis à Deo, deferendisq; ad populum duarum Tabularum decretis, male positos existimauit, nisi etiam elaborasset, vt suis monitionibus, minis, obiurgationibus, publicaq; animaduersione, Iudæi diuina præcepta inuiolatè custodirent. Intelligebant optimè maiores nostri, qui tot generalibus, prouincialibusq; Concilijs, quot literarum monumẽtis continentur, & amplius, fidem Catholicam, Christianamque religionem, aut retinuerunt, ne laberetur, aut penè collapsam, durissimis temporibus restituerunt, magnum momentum esse ad cultus diuini cæremonias integrè conseruandas, in exequutione Decretorum. Qua in re quid non tentarunt? quos labores non libentissimè susceperunt? quos sumptus vltro non fecerunt? quas potentum hominum inimicitias, persecutiones, exilia, carceres, fortiter, intrepideq; non subierunt? quas tandem difficultates, quæ pericula non facilè superarunt? habebant Reges aduersarios, primùm Gentiles, deinde etiam Christianos, quibus inuitis, ac repugnantibus, quicquid è re Christiana erat, sapienter prouidebant, constanterq; gerebant. Non eos dignitatum blanditia, nòn rei familiaris iactura, non metus suppliciorum, non mortis formido, non alia vlla humana ratio, ab instituto reuocare, aut retardare poterat. Nam Deus Opt. Max. pro cuius religione, atque honore pugnabant aduersus Principes, & Potestates, aduersus mundi Rectores tenebrarũ harum, cum eis stabat in acie, quo duce victoriam speciosissimã semper reportabant; de quorum laudibus nulla vnq; ætas conticescet, nullę voces silebunt, nulla posteritas nõ honorificam mentionẽ semper fa-

per fa-

per faciet. Hæc Patres exempla domestica ad imitandum vobis proponite; horum prçclaris vestigijs insistite: si Dei gloria, si splendor Ecclesiæ, si patria, & auita religio, si vestra vobis, vestrorumq; salus chara est. Videte obsecro, ne quantam maioribus nostris gloriam peperit incredibile conseruandæ, & augendæ veteris religionis studium, tantum vobis dedecus eius recuperandæ, vel retinendæ negligentia afferat. Fuere & illi homines, vt vos, & nunc idem, qui olim, Deus est. Hòc verò eos etiam superatis, quòd ad voluntatem maior facultas adiungitur. Si quid enim difficultatis est, in eo potissimum esse videtur, quòd res sine temporalium magistratuum ministerio, auxilioq; habere eam, quam debent, executionem non possint. At id vos remorari nihil debet, cùm vbiq; ferè non spiritualem modò, verùm etiam temporalem dominatum habeatis, & vbi temporalem non habetis, Principes Christiani, ac Catholici sint, qui sua sponte, ac libentissimi, vobis omnem opem, potestatem, auctoritatemque præstabunt. Huc accedit, quòd res eo loco adhuc sunt, vt paruo labore in optimum statum reduci possint. In Austria, in Styria, in Carinthia, plus fortè negocij aliqui vestrûm habebunt, vbi maior factus est de recta semita deflexus: sed industria, ac diligentia vestra plurimùm proderit, vt pedem aliquo modo referant. Quod profectò vobis operosum videri non debet, quandoquidem Patres nostri, Gentiles, & religione penitus discrepantes à nobis, tàm facilè olim ad veri Dei cultum perduxerunt. Nam idem Deus, qui illis in difficillimis rebus adfuit, vobis etiam in facilioribus aderit. Si diutius expectare, & his vulneribus, dum recentia adhuc, ac curatione facilia sunt, mederi non velitis, caucte, ne culpa vestra insanabilis plaga, & vlcus huiusmodi fiat, vt de salute prorsus desperandum sit. Nam & quicquid mali hactenus accidit, id non nisi summæ præteriti temporis negligentiæ tribui potest. Si enim Prælati in sibi

subiectorum hominum sceleribus, atque in maxima vitæ licentia, rerumque omnium libertate nunquam conniuissent, sed accerrimos se desertorum, ac seditiosorum punitores prebuissent, non ita nunc de religione laboraremus. Quod Assyriorum, Medorũ, Persarum, Græcorum, Macedonum, Romanorum Imperijs contigit, id etiam Reipub. Christianæ vsu venit. Nam quamdiu illi suos in officio continuerunt, tamdiu pacatum, tranquillumque Regnũ habuerunt. Vbi leges nihili fieri, magistratus seueritatem remittere, & pœna abesse cœpit: corruere omnia: Ita in quibusdam Reipub. Christianæ partibus factum est, vt cùm Prælati segniter, remissè, negligenter disciplinam Ecclesiasticam curarent, charitas paulatim in animis hominum refrixerit, & religio inclinata sit. Natura & ratione ita comparatum est, vt nulla Respub. firma sit, nullum regnum stabile, ac diuturnum, nisi diuinarum, humanarumque legum auctoritate, potestateque, & summis rebus præfectorum seueritate, iudicioque nitatur. Imperium Romanum, quo nullum florentius, & gloriosius prisca vetustas intuita est, his duabus rebus maximè nitebatur, Deorum cultus obseruatione, ac togæ, armorumque disciplina. Quarum rerum quousque seuerissimos custodes omnium gentium victrix ac Domina vrbs habuit, longè lateque multis Regibus, populis, ciuitatibus, toti denique terrarum orbi imperauit: Vt verò Castrensis disciplina, ac militaris ratio occidit, vt censura pacis Magistra, custosque iacuit, vt pulsa virtute irrepsit flagitiorum omnium impunitas, imperare desijt. Expugnentur licet vrbes, corripiantur Gentes, Regnis manus injciantur, nisi rebus cùm intus, tùm foris officium suum constiterit, partarum rerum cœlo cumulus æquatus, sedem stabilem non habebit. Tantum autem studium antiquis Romanis non solùm obseruandæ, sed etiam amplificandæ religionis fuit, vt florentissima tum, & opulentissima ciuitate, decem Principum filij se-
natus-

natusconsulto, singulis Hetruriæ populis percipiendæ sacrorum disciplinæ gratia traderentur, & nihil vnquam vel in bello, vel domi, nisi auspicatò gererent, quòd inde initium benè gerendarum rerum duci oporteat, hoc est à Deo immortali, sine cuius nutu, ac voluntate nihil præclari effici possit. Quod si quis vel latum vnguem à constitutis religionis cæremonijs discessisset, tam graues pœnas dabat, vt Lucius Iunius, quòd neglectis auspicijs classem tempestate amisisset, damnationis ignominiam voluntaria morte præuenerit. Tam graui etiam in arte bellica, cæterisq; rebus, cùm priuatis, tùm publicis, censorum ac consulum supercilio tanta Pop. Rom. amplitudo examinata est, & sustentata, vt parentes ipsi filijs orbi viuere, quam publicæ vindictæ deesse maluerint. Exuebant Patrem, vt consulem agerent, & satius esse iudicabant genus suum interire, quàm patriam disciplina carere, vt digni ciuibus viderentur, qui in Rempub. viribus omnibus incumberent. At quorsum hæc? quorsum? vt intelligatis filios huius sæculi prudentiores esse filijs lucis in generatione, sua: Nam ita religionem suam, vel potius superstitionem illi colebant, ita ciuitatis instituta obseruabant, vt hæc fortunis, liberis, ac vita ipsa chariora essent. At nos, qui verum Dei cultum persequimur, quibusq; certa immortalitatis spes, ac beatitudinis merces proposita est, tam segnes, tam remissi, tam negligentes sumus in conseruanda, vel amplificanda religione, vt nihil ad nos pertinere videatur; ita indulgemus, ac conniuemus fidei desertoribus, & seditiosis, vt pudeat dicere, nos post habitis diuinis, humana, & caduca bona tanti facere; falsis rerum humanarum simulachris delusi, perinde quasi nihil mentis haberemus, immortalia aspernamur, & vanis diuitiarum, pomparumq; spectaculis retardati, Dei, nostriq; obliuiscimur. An propterea Imperia mandantur, & Ecclesiæ committuntur, vt nihil agamus, nihil cogitemus, dignita-

Posthumius, Tiburtus, Manlius Torquatus, L. I. Brutus.

Luc. 16.

tum honoribus tantùm fruamur, & sub tecto in vtranque aurem dormientes iaceamus? Immò verò vt præsideamus, laboremus, hominum consilia, ac studia intueamur, honestè, recteq; viuentes præmijs afficiamus, turpiter, & flagitiosè, puniamus. Neq; enim propterea nati, aut publicis functionibus, magnisque rebus præpositi sumus, vt otiosi, ac desides domi sedeamus, cùm nihil adeò reperiri posit, vsquequaque quæras licet, quod in munere suo à Deo immortali præscripto asiduè non exerceatur. Nam quicquid in mundo spectari, aut considerari potest, id ab ignaua quiete ad laborem, ab alienis operibus ad officiũ nos excitat, ac traducit. Vt autem altiora, ac maiora prætermittam: cœlum continenter mirabili celeritate contorquetur, Sydera cursum suum quotidie conficiunt, ignis volitat, aër impellitur, flumina perpetuò labuntur, ac terra locata in media mundi sede, & modò vestita floribus, modò niuibus tecta, innumerabiles prope rerum species vitæ nostræ necessarias producit, & nunc frigore obriget, nunc solis ardore peruritur. Is autem, cuius præpotenti nutu, ac diuina prouidentia omnia reguntur, gubernantur, atque ad certum ordinem diriguntur, Deus est, qui omnium commodis, cùm vniuersis, tùm singulis prouidet: eadem lex, idem modus, eademq; ratio ciuitatum, & Ecclesiarum, quæ mundi existimanda est. Nam quemadmodum Deus Opt. Max. eam rebus naturam ingenuit, vt infimæ per supremas conseruari debeant; ita inter homines varij ordines cùm sint inter se ingenio, prudentia, consilio, varijsque artibus planè distincti, quosdam paucos è multis delegit, cùm naturæ donis excellentes, tùm virtutũ splendore, ac gloria præstantes, qui alijs præsideant. Hos imperare, leges dare, pœnas statuere, ius reddere, officia docere voluit: illos obedire, monita sequi, & preceptis audientes esse. Hoc autem inter vtrosq; discrimen est, vt si illi ab officio discedant, non tantum periculum sit, quantum si hi

si hi ad munus suum oscitarint. Vt enim terra, si cœlorum motu, ac lumine destituerentur, nihil produceret vsquam, & propter hanc sterilitatem animantia omnia interirent, atque quiescẽtibus cœlis, ac cessatione torpescentibus totus mundus rueret: ita si, qui summis rebus præfecti sunt, remittant animum, diligentiam, seueritatemque abijciant, nõ sibi modò, sed etiam cæteris omnibus, in quos imperium habent, maximã perniciem bonorum, vitæ, salutisque afferant, necesse est. Quod cum animaduerterent maiores nostri, sapientissimè iudicarunt in eo, qui hominum salutem, & Ecclesiæ alicuius gubernacula tractet, cùm multa inesse oportere, tùm illa maximè, scientiã cultus diuini, vitæ sanctimoniam, zelum religionis, imperandi auctoritatem, laborem in negotijs, fortitudinẽ in periculis, industriam in agendo, celeritatẽ in conficiendo, consilium in prouidendo, vt adminicula sint, quibus adiuuetur. Nam ratio curandę salutis humanę, tàm ampla est, tamque patens, vt non vna re, aut altera definiri, & coërceri, sed multis, atque innumerabilibus propè debeat. Ex quo intelligere possumus otio, ac quieti, nullum esse locum, sed semper restare aliquid, in quo cum fructu versari, atque exerceri possimus, modò illud nobis ob oculos ponamus, quantum onus sustineat is, qui animarum salutem curat, cui rei ne tum quidem pro officio satisfiet, si non dies solùm, verùm etiam noctes omnes, huic vni labori intenti, & assidui, insomnes ducamus. Multa adhuc superessent, quæ in mentem venerant, quæque dicere constitueram, sed tam longa oratione, quam nec præsens tempus patitur, nec fert consuetudo mea, vereor ne patientia vestra nimium diu abutar, præterquàm quòd ergo temporis angustijs excludor, vestra etiam in me audiendo benignitas tanta, quæ dictionem meam hucusque prouexit, nunc monet, vt finem dicendi faciam. Quocirca agitedum Patres, excubate, præspeculamini, & memores officij, quicquid oportet, agite. Pastores ac cen-

ac censores estis in hac edita, & eminenti Ecclesiæ specula, vt seueritatem cum lenitate exerceatis, vt virtutes benignissimè foueatis, vt vitia seuerissimè vindicetis, vt gregi dominico præsidio sitis, vt insidiantes lupos à caulis arceatis, vt morbis medeamini, vt salutem detis. Ecquando tempus erit, si nunc non est, vt vos ostendatis, qui sitis, eamq; medicinam his tot Prouinciæ incommodis salutariter adhibeatis, quam sapienter reperistis? Præposuit vos Deus suis, vt eos regatis, vt actiones moderemini, vt mores corrigatis, vt res necessarias ad vitam spiritualem suppeditetis, vt in tenebris facem præferatis, vt veritatem doceatis, vt ad cœlestem deniq; patriam deducatis. Enitimini itaq; tantum, quantum potestis, & omnibus neruis contendite, vt cùm vobis, tùm hominibus fidei vestræ commissis nulla in re desitis, ac tàm vestra, quàm eorum dicta, factaq; omnia coram Iudice Christo præstare, atque ea, quorum rationem magna prudentiæ, ac zeli vestri laude, ad vtilitatem cùm publicam, tùm priuatam omnium iniuistis, obire celeriter, vtiliterq; possitis; ita & se vobis plurimum debere omnes intelligent, & Christus grauitatem laborum vestrorum, præmiorum suorum magnitudine compensabit.

ORATIO

ORATIO HABITA EXTREMO CONVENTV PROVINCIALI SALISBVRGI DIE III. SEPTEMBRIS. M. D. LXXIII.

Ab eodem F. Feliciano Ninguarda Morbin. Doctore Theologo &c.

NEMINI mirum videri debet, si hunc locum conscendi, vt Conuentu iam habito, ac re tota bene acta perorem, cũ in eius principio, à quo hęc eadem vestra congregatio dependet, quoque præfatus sim: quòd nouum, ac præter morem videatur, vt is Epilogum etiam agat, qui Prologum egerit. Nã id non tàm mea voluntate, quàm eorum imperio factum existimate, qui hanc mihi Prouinciam demandare, & voluerunt, & potuerunt. Cum enim is, quem alioquin perorare oportuisset, necessariis rebus impeditus, hoc fungi munere minus posſit, imperatũ mihi est, eius vice vt id faciam. Quod ego onus eo libentius suscepi, quod inde occasionem habeam dicendi ea, quæ in altera mea oratione breuitate temporis prætermiſi. Attentio autem, ac benignitas vestra faciet, vt breuis sim, ac cum instituti mei in dicendo, tùm patientiæ vestræ in audiendo memor.

Gratulor vobis, ac mihi gaudeo (Reuerendiſsime & Illustriſsime Princeps Metropolitane, digniſsimi Præsules, Patres Reuereñ. atq; quotquot præterea adestis Auditores præclariſsimi) quod tandẽ post multos labores, ac vigilias, tot tantisq; consilijs, & actionibus vestris, de Christianorum vobis creditorum salute curanda, de restituendis moribus, de religione retinenda, optimum colophonem addideritis. Est enim magna laus vestra, quę nullis sæculis interibit, & quam posteri æmulabuntur, quòd

ita animati estis, ad bene de Repub. Christiana promerendum, vt toto triennio elaboraueritis, in inuestigandis, inueniendisq; opportunis remediis, quibus Ecclesiis vestris mederi possitis; & nunc etiam ea statueritis tam diligenter, tamq; officiose, quæ ad executionem rerum omnium pertinent. Quid igitur superest aliud ad tantum gloriæ cumulum, nisi vt vos operi accingatis? Nam si constitutis decretis multis, quibus & vetus Christiana religio retinebitur, & non pauci ab animæ interitu seruabuntur, in exequendo oscitaueritis, nihil omnino erit, quod possit vos apud Deum, & apud homines excusare, cum nihil videā, quod impedire debeat. An rei gerendæ nouitas? at nihil vetustius, nihil adhuc ab ineunte Ecclesia vsque vsitatius est ad nouitates tollendas, abolendasq;. An difficultas, ac timor, ne subiecti homines tumultum faciant? at turpe est id dicere, aut etiam cogitare: cum partim, vos ipsi imperetis, partim habeatis Principes, viros beneuolos, de religione rectè sentientes, & fautores amicos, vt nulla res tanta sit, ac tam difficilis, quam non & consilio regere, & virtute vestra, auxilioq; ipsorum conficere possitis. At cum subditis in gratia esse oportet: Quis bonus ab iis gratiam ineat, qui per suos errores, & contumaciam in gratia Dei non sunt? At vrgebimur omnium conuitio: Quis eorum maledicta magnopere curet, quibus etiam si bene faciat, blandiatur, indulgeat, nō tamen efficiat, quin obtrectent? At fugient, abibunt, à nobis secedent: Quis non iure letetur, Prouinciam tanta peste, & tanta perditorum hominū colluuione liberari? At in bonis, fortunisq; iacturam faciemus. Hoc nimirum est, quod plerosq; Pastores ad officium pigriores, & tardiores facit: nam dum reddituum, atque obuentionum damna metuunt, dum incommoda rei familiaris formidant, dum toti temporalibus facultatibus curandis, augendisq; sunt intenti, ea, quæ ad Dei religionem, ad salutem proximi, ad debitum munus pertinent,

oculis

oculis veluti clausis prætereunt, quasi non onus, sed honorem duntaxat cum prouentibus acceperint. Væ Pasto- Ezech. 34.
ribus Israël, qui pascebant semetipsos: nonne greges à Pastoribus pascuntur? lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod crassum erat occidebatis: gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit, non consolidastis, & quod ægrotum, non sanastis, quod cõfractum est, non alligastis, & quod abiectũ est, nõ reduxistis, & quod perierat, non quæsistis. Errauerunt greges mei in cunctis montibus, & in vniuerso colle excelso, & super omnem faciem terræ dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret, non erat (inquam) qui requireret. Si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, non bonas
opes, sed bonum opus (inquit Paulus) hoc est, labores, 1. Tim. 3.
curas, solicitudinesq́; in curanda cùm sua, tùm aliorum salute. Nam bonus pastor animam suam ponit pro ouibus Ioan. 10.
suis: si animam, hoc est, vitam: quanto magis corpus, id
est bona temporalia? Nam pellem pro pelle, & cuncta, Iob. 2.
quę habet homo, dabit pro anima sua. Vos Patres grauem prouinciam sustinetis, Vos Christi personam agitis, Vos eius oues pascendas recepistis: Vos ergo facite, vt ipse fecit. Christus verus pastor humani generis, preter laboriosas totius vitę molestias, quas omnibus modis pertulit, atrocissima etiam mortis supplicia, cruciatusq́; durissimos sponte subire non dubitauit, vt gregem sibi à Patre commissum, è luporum faucibus eriperet, salutemq́ue daret. Quid igitur vos rerum caducarum, diuitiarumq́; damna deterrebunt, quos etiam, si opus sit, vitam, sanguinemq́ue profundere oportet? Ethnici Philosophi olim, vt terrę cõditionem, ambitum Maris, syderum motus, totius deniq́; mundi naturam commodius perscrutarētur, hæc ludibria fortunæ, quæ nos appellamus etiam bona, ne retinenda sibi quidem putarunt. Reuiuiscat nunc aliquis continentissimorum hominum maiorum nostrorum, quorum in

domo nihil opulentum, nihil ſplendidum, nihil ornatum fuit, præ ſe omnia quaſi ſtercus arbitrantes, vt Chriſto omnes lucrifacerent; Ambroſius, Hieronymus, Auguſtinus, Gregorius, Hilarius, Rudbertus, Virgilius, Corbinianus, Maximilianus, VVolfgangus, Caſsianus, & videat aliquem ſummis Chriſti beneficiis vſum, atque in maxima Eccleſiæ dignitate conſtitutum, tantopere laborantem, ac ſolicitum, ne amplificanda religione, in opibus detrimentum accipiat: nónne hunc hominem ita rideat, immo nónne ita ſupercilium ponat, nónne ita ſuccenſeat ei, vt ne nomine quidem Chriſtiano dignum putet? Nam ſi Chriſtiani ſumus, & Chriſtus Dux, & Auctor noſter paupertatem profeſſus eſt, rebus neceſſarijs ad liberaliter, ingenueque viuendum, facilè contenti ſimus, nihil quæramus, nihil appetamus, nihil optemus amplius. Tantum autem abeſt, vt id eueniat, quod ita verentur, vt rebus magna etiam acceſsio fiat: vt eſt apud Matthæum: Quærite primum regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Quid porrò ſi oſtendam hos tam formidoloſos homines, in eo ipſo, quòd Dei religionem propagationem fidei, cæremoniarum obſeruationem, ſuis emolumentis poſthabent, grauiſsimam in bonis, fundis, poſſeſſionibus, rebusque omnibus iacturam facere? Audite obſecro. Iudæi cum Deum ſanctè, purèque colebant, cum patrias leges obſeruabant, cum ſacra, ritusque auitos retinebant, omnibus populis terrori erant, affluentius diuitiis abundabant, cuilibet finitimarum ciuitatum imperabant. Cum verò diuinos honores falſis Dijs deferebant, cùm turpi lucro rem quærebant, cum in omni corruptela viuebant, cum Magiſtratus, & Reges Iudiciorum, domeſticæque diſciplinæ ſeueritatem negligebant, domo, fortuniſque ſpoliabantur, è natali ſolo deripiebantur, inque miſerrimam ſeruitutem ad remotiſsima loca abducebantur. Collecto concilio Pontifices, & Phariſæi aduerſus Chriſtum, dicebant:

D. Rudbertus, ac D. Virgilius, ſunt Patroni Eccleſiæ Salisburgeñ. hic quidem reſtaurator, ille verò fundator.
D. Corbinianus Eccleſiæ Friſingeñ.
D. Maximilianus Eccleſię Patauieñ.
D. VVolfgangus Eccleſiæ Ratiſboneñ.
D. Caſsianus Eccleſiæ Brixineñ.

Matth. 6.

Ioan. 11.

bant:

bant: quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: & venient Romani, & tollent nostrum locum, & gentem. Cayphas autem Pontifex anni illius, dixit eis; Vos nescitis quicquã, nec cogitatis, quia expedit nobis, vt vnus homo moriatur pro populo, & non tota gens pereat. Christus pedibus clauo ferreo traiectis, & passis manibus itidem transfixis, verberatus, contusus, sputis aspersus, contumelijs, ignominijs, & conuitijs iactatus, cruento latere cruci suffixus, ac mortuus tandem est: quàm verò id eis expedierit, ipsi viderunt. Nam pòst venerunt Romani, Vespasiano patre, ac filio Tito Imperatoribus, vt tam execrandũ facinus vlciscerentur, & omnibus vijs obsessa Principe vrbe Hierosolyma, in quam omnes ferè eius regionis incolæ ad fatalem interitum confugerant, non solùm hanc, verùm etiã totam Iudæam crudeliter depopulati sunt, ciuitatibus, oppidisq; euersis, agris omni clade peruastatis, puberib⁹, impuberibusq; partim interfectis, partim sub hasta venditis. In ipsa autem Metropolis expugnatione, atq; excisione, quot mulierũ, infantiumq; lamentabiles eiulatus, questus, gemitus, trepidæ ætheris auræ receperunt? quot lacerata ferro corpora Iordanis impatiens tanti oneris cruentatis aquis vehere coactus est? quot matrum gladios in filiolos genitricis nomine, & complexu ipso crudelis dextræ misericordiã implorantes, terra penitus, ac cælum ipsum exhorruit? Quem crudelitatis lachrymabilem habitum, truculentam speciem, violentos spiritus, tetram vocem, terribiles minas, cruenta imperia redundasse in communem omnium perniciem non legimus? Necarunt Christum, prauæ rapti affectionis impetu, iram, & odium omne in Dei filium euomuerunt, non tamen id effecerunt, vt Romani non venirent, & tollerent locum, ac gentẽ. Nam ita patrio solo, ita Regno, ita libertate à Romanis exuti sunt, vt nullum certum locum, nullam sedem firmam am-

plius habeant, vbi habitare, & certò consistere possint. Vagantur nunc Iudæorum reliquiæ, omnibus orbis terræ partibus, pecudum more, sine Pastore, sine Duce, seruiunt alijs vt vilissima mancipia, vexantur, cruciantur, vix habent, quo viuant. Græcorum gens, Patrum nostrorum memoria (ne semper Ethnicos, & Iudæos loquamur) dum vigilantissimos Pastores, Athanasios, Basilios, Gregorios, Chrysostomos illos habuit, continentes, ac religiosissimos viros, dum illorum monitis paruit, dum cum Ecclesia Romana, & Apostolica sensit, iure semper apud omnes floruit: ab ea nostri, cùm doctrinæ, tùm vitæ plurima acceperunt exempla; in ea admirabilis sanctitatis dignitas, ac singularis bene constituti imperij species viguit. Vt verò Episcopi, cæterique Prælati remissi esse in corrigendo, monendoq́; leges nihil valere, iudicia iacere, mos Christianus occidere, solennes cæremoniæ tolli, nouæ sectæ, noua religio, nouæ hæreses oriri cœpere; à Christi Vicario defecit, desciuitque à veritate. Quo dissidio factum est, vt tantæ tyrannidis iugo ab Rege Turcarum oppressa iaceat, vt ne respirare quidem possit, amisso Imperio, libertate perdita, ac nomine Christiano vix sibi retento. Nostris verò temporibus, quid sibi volunt quotannis tot terræ motus? tot fluminum inundationes? tot incendia? tot cæli minæ? tot pestilentiæ? tanta annonæ, rerumque omnium caritas, ac penuria? vt idem communiter contingere videatur, quod olim Aggæus Propheta suo sæculo obijciens conquestus est: Seminastis multum, inquit, & intulistis parum: comedistis, & non estis satiati: bibistis, & non estis inebriati: operuistis vos & non estis calefacti: & qui mercedes congregauit, misit eas in sacculum pertusum. Hæc enim nostro quoque æuo nimium meticulosis, ac tepidis pastoribus vsu venire quis non videt? Quæ cui tribuatis, nisi ex hoc vno eodem fonte manasse putetis? Capiebam anno superiori ex meis redditibus de-

Agg. primo.

cem

cem milia aureorum, hoc anno vix quatuor capio: antea ex meo vectigali aliquid etiam redundabat, nunc ne satis quidem est ad necessarios sumptus faciendos. Vnde enim hęc tàm subita, & inopinata mutatio? Quid dicam, nisi dicã diuina hæc esse signa, occultasq́; & latentes Christi voces, quibus assiduis nos paternè monet, vt caueamus, ne dum propter opes, religionem negligimus, & vmbram (instar Æsopici canis) pro veris, atq; æternis bonis affectamus, vtrunq; amittamus, idq; cum B. Iob tandem dicere cogamur: Timor, quem timebam, euenit mihi, & quod verebar, accidit. Nonne dissimulaui? nonne silui? quieui? & venit super me indignatio. Vtinam verò his etiam peiora nobis non accidant, secundum illud sapientis: Quia despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis: ego quoque in interitu vestro ridebo; & subsannabo, cum vobis id, quod timebatis, aduenerit, cum irruerit repentina calamitas, & interitus quasi tempestas ingruerit, quando venerit super vos tribulatio, & angustia. Penetrauit iam Christiani Imperij nomen ad vltimas orbis terras, fidei nostræ splendor, ac lumen apud Indos illuxit, vbi dici non potest, quantus sit illorum hominum feruor, ac virtus. Si quem ex nostris videant, ita eum quasi de cælo delapsum accipiunt, quòd veri Dei cognitionem, disciplinam solidæ religionis, rectæ vitæ institutionem, salutemq́; suam nobis acceptam referant. Tam impigri verò sunt, cùm superiores ad docendum, & iubendum, tùm inferiores ad obediendum, ac faciendum; vt nascentem Ecclesiam apud illos cernas, quæ olim apud Patres nostros fuisse scribitur. An non turpe videri nobis debet, & ignominiæ plenum, vt nouitij, ac tyrones Christiani, nobis veteranis diligentiores sint, ac meliores? Verendũ profectò est, nisi aliam viam sequamur, ac stylum vertamus, ne cum religione, quam tot iam sæculis à maioribus nostris, ab Apostolis, à Christo ipso, quasi per manus tra-

Iob. 3.

Prouerb. 1.

ditam accepimus, imperium, & libertatem omnino perdamus. Habemus ante oculos exempla Iudeæ, Africæ, ac Græciæ, quæ nobis certa satis omnium rerum documenta dare debent: vt interea recentia vulnera taceam, Hungariam, & Illyrium, quæ Prouinciæ modo magna ex parte Turcarum Imperio subiectæ sunt, sine vllis ferè vestigijs veteris cultus Christiani. Quare si rectè ratiocinabimur, statuemus Patres, omnia mala, quę in rebus cùm corporis, tùm animæ, nō in Repub. Christiana solùm, verumetiam in vniuerso terrarum, gentiumque omnium orbe, tàm anteactis sæculis, quàm nostra ætate accepimus, vni religionis diuinæ neglectui, ac contemptui tribuenda esse: vt nihil prorsus esse debeat, quo à curanda religione animi, & conatus nostri deterreantur, atq; auocentur. Quæ cum ita sint, licet hortatu meo vos egere non existimem, quòd vestra sponte tam inflammati sitis, vt nihil supra dici possit, mearum partium tamen putaui, non prætermittendum ex more id officij esse, quin vos monerem, vt quæ ad reformandam Prouinciam, & curandam hanc Ecclesiæ Christianæ partem sapientissimè constituistis, nulla interposita mora, diligentissimè etiam exequamini, cum nihil omnino sit, quod vobis moram facere debeat. Agite ergo, & in ea, quæ officio Pastorali digna sunt, sedulò incumbite, atq; ad gregis vobis crediti curam constanter inuigilate, & omnium humanarum, temporaliumq; rerum solicitudine posthabita, Ecclesias, quas regendas suscepistis, prudenter gubernate: in hac re ostendite Prouinciæ lumen animi, ingenij, consilij, operæq; vestræ: in vos enim, atq; vestrum nomen se tota conuertit: Catholicos ad perseuerantiam exhortamini, errantibus reuertendi viam ostendite, fideliores, & paratiores ad obediendum incitate, vt cæteris exemplo sint, excitate segnes, rebelles & obtemperare recusantes, canonicis pœnis ad parendum compellite; nullius potentiam, vim, minasq; formidate, nul-

lam

lam vitæ, bonorum nullam iacturam timete, non vllis deniq; sumptibus, non molestijs, non quibuscunq; periculis parcite, vt eam religionis Catholicæ disciplinam, quę animarum saluti necessaria, & vtilis est, quemadmodum instituistis, in pristinum splendorem restituatis, multosque ab interitu seruetis. Pro hoc nobilissimo, atque excellentissimo opere, pro tot laboribus corporis, pro tot animi contentionibus, pro tot sudoribus, curis, vigiliisq; vestris dignissimam, certissimamq; mercedem, vitæ quidẽ huius tranquillitatem, ac sempiternæ beatitudinem à Christo Opt. Max. expectate. Nihil est enim illi Principi Deo, qui omnem hunc mundum regit, præcipuè verò Rempub. Ecclesiamq; Christianam, quod quidem in terris fiat acceptius, quam si veræ religionis cultus, humanæ salutis gratia, conseruetur, adiuuetur, augeatur; cuius rectoribus, & conseruatoribus, certus est in cælo, ac definitus locus, vbi beati perpetuo immortalitatis æuo cum diuinis mentibus perfruantur.

ERRATA QVÆDAM Typographica.

PAgina 62. Versu 20. lege, defraudatum. 65. 16. in ciuitatibus, siue extra. 68. 1. declarat. 92. 8. audientibus. 142. 16. peruenit. 181. 21. proteruam. 183. 2. ad diuersos spectant monasteriorum prælatos. 194. 14. scandalosos. 233. 7. & 236. 27. prodituro. 246. 23. dele, pœnis & censuris. 246. 27. robore permanere. 247. 16. habeat & obseruet. 277. 4. minus. 292. 13. & cùm labijs. 303. 14. sciturus sit. Ibidem in margine. Sen. ad Lucil. ep. 6. 308. 20. post ministeria, adde, obeundo. 309. 34. simus. 310. 14. nauabimus. 312. 10. existimauimus. 346. 26. labascenti & ruinam minanti.

INDEX ALPHABETICVS RERVM PRAECIPVARVM, QVAE IN CONSTITVTIONIBVS HVIVS SYNODI CONTINENTVR.

A.

ABSENTIA Prælatorum à proprijs Ecclesijs quomodo admittenda, & quamdiu. 62
De Absentia Canonicorum determinatio synodi. 100
Aduocati externi quomodo in Consistoro admittendi sint. 227
Apostatis à uita monastica nemo communicet. 185
Apostatæ Monachi redire nolentes excommunicantur lata sententia. 187
Apostatæ Ordinarium adeant, redire timentes. 190
Apostatas fouentium pœnæ. 190
Apostatarum pertinacium pœna. 129
Archidiaconus iustitiæ inprimis studeat. (122
Archidiaconi quales esse debeant. 121
Archidiaconi quos sui officij admonere debeant, & in quos animaduertere. (93
Assessores non ferant sententiam, sed uotum tantum dent. 69
Assessor Vicarij generalis qualis esse debeat, & eius iuramentum. 68

B.

BAPTISMA in solis Ecclesijs, extra statum necessitatis, conferendum. 238
Beneficiati perfectè expleant suas fundationes. 208
Beneficiatorum sine cura, residentia & officium. 61
Beneficia Ecclesiastica ne uacent. 205
Beneficia habentia curam non conferantur nisi residentibus. 39
Beneficia possessuri faciant professionem fidei. 5
Beneficia plura incompatibilia possidentes, uno excepto reliqua resignent. (48
Beneficia plura possidentium pœna. 48
Beneficia plura an quis iure habeat, à quo debeat iudicari. 48
A Beneficiorum residentia qui possint abesse & quomodo. 39
Bibliopolæ faciant professionē fidei. 13
Bona Ecclesiastica administrantes quomodo fideles esse debeant. 212
Bonorum Ecclesiasticorum alienationes irritæ. 213
Bonorum Ecclesiasticorum indices cui & quando tradendi. 215
Bona prædiaq; Ecclesiastica quomodo cōseruanda sint. 214
Brachium sæculare ad quorum uitiorum extirpationem inuocandum. 289

Cano-

C.

Canonici ad sacerdotium, si ætatem habent, obliguantur. 92
Canonici alternatis uicibus Episcopo in Pontificalibus celebranti ministrent. (102
Canonici clericatum deserentes, accepta ab Ecclesia restituere tenentur. 98
In Canonici demortui locum quomodo alius subrogandus sit. 116
Canonici in Ecclesijs non sint muti, sed cum reliquis canant. 101
Canonici iuniores qua cura educandi sint. (97
Canonicorum numerus ad minorem & determinatum reducendus, & quomodo. 112
Canonicos omnes ubiq; habitum clericalem ferre debere. 96
Canonici plurium Ecclesiarum titulos quomodo habere possint. 112
Canonici qui reuera resideant. 101
Canonici studeant ut sacerdotis uocabulo digni sint. 103
Canonicatus possessio nulli danda nisi facta prius fidei professione. 96
Canon Martini V. de censuris. 247
Cantiones quales populo in Ecclesia permittantur. 270
Cantiones scholarium quæ prohibeantur. (304
Cantores, Angelorum in Ecclesijs uicem & speciem gerunt. 92
Cantores curare debent ut in Ecclesijs, diuinum officiũ deuotè persoluatur. 91
Celebrantis in excommunicatione pœna. 248
Ceremoniæ Ecclesiasticæ seruentur. 9
Citationes fori Ecclesiastici & executoriales quomodo publicandæ. 226
Cognatio spiritualis quando & quomodo contrahatur. 241
Cogentes aliquam intrare monasterium, anathematizantur. 273
Non communicantes in Paschate ne sepeliantur in loco sacro. 253
Concionatores, Christi exemplo, prius faciant quàm doceant. 74
Concionatores inculcent populo Concil. Tridentinũ & Synodalia statuta. 74
Concionatoris munus malè obire perniciosum. 71
Concionator non potest sine facultate legere libros hæreticos. 72
Concionatores, Patres in explicanda scriptura sequantur. 71
Concionatores populum modestiè de decimis persoluendis admoneant. 230
Concionatores qua modestia uti debeant & quid cauere. 74
Concionatores quibus uti debeant ad Hæretica dogmata conuellenda. 72
Concionator quos legere debeat. 72
Concionari proprium Episcoporum & Prælatorum. 70
Concio non habeatur ubi à uiginti annis non est haberi solita, & quomodo id accipiendum. 75
Conciones quibus diebus habendæ. 70
Confessariorum approbatorum nomina

in Ecclesijs esse publicanda. 244
Confessarij confitentium nomina annotent. 245
Confessarius qualis esse debeat. 242
Confirmationis sacramentum suscipiens quot annos habere debeat. 240
Confirmationis dignitas & efficacia populo exponantur. 240
Coniuges non cohabitantes, non ferendi. 259
Consistoriales officiales qua modestia esse debeant. 225
Consistorio praesidentiũ qualitates. 223
Claues Eucharistiae &c. ipsi Parochi & eorum cooperatores seruent. 254
Clericorum arma quae sint ex D. Ambros. (141
Clerici auaritiam cur merito uitare debeant. 148
Clerici choreis singulariter abstineant. (142
Clericorum coma & barba qualis. 143
Clerici diebus uetitis carne uescentes, quomodo puniendi. 272
Clerici à foeminis & luxuria abstineant. (154
Clerici fidem catholicam teneant & profiteantur. 2
Clericos hospitales esse debere, non caupones. 146
Clericorum impudicorum poenae. 155
Clericorum inopia grauior quomodo subleuanda. 146
Clericorum instituendi communem conuictum modus & ratio. 157
Clerici negotiationes mercatorias deuitent. 143
Clerici ne usuras exerceant. 287
Clerici non patiãtur in domibus suis compotationes. 148
Clericorum post maiores ordines matrimonium nullum. 159
Clerici potatores, ebriosi, seuerè puniendi. 149
Clerici publica conuiuia deuitent.
Clerici prohibentur ferre arma. 141
Clericis prohibetur alearum ac taxillorum ludus. 152
Clerici quaedam etiam iustè possunt exigere. 267
Clerici quomodo familiam instituere debeant. 156
Clericis quomodo in mutuis & amicorum conuiuijs uiuendum sit.
Clerici sua uina non per se, sed per laicos publicè diuendant. 148
Clerici sunt Christi milites. 136
Clericalis uestis forma praescribitur. 140
Clericorũ uita debet esse inculpata. 138
Cooperatores parochorum ubi cibum sument. 157
Cultus diuinus in sacellis & locis ubi fundatus est persoluatur. 205
Cultus diuinus sponte & ex animo frequentandus. 108
Chrismate inunctos sacerdos ipse statim abstergat. 239
Cursoris iurati Iudicis Ecclesiastici munus. 224
Custodes templorum in munus aedituorum debent inquirere. 91

Custodes templorum mundiciei altarium & uestium sacrarum dent operã. 90.

Custodes templorum quæ in illis necessaria sunt prouidere debent. 91

Causas Ecclesiastico iuri reseruatas in Forum ciuile trahentium pœna. 222

D.

Damna ex neglectu Diœcesium. 315

Decani maximè inuigilent moribus sacerdotum. 88

Decani non possunt abesse à suis Ecclesijs sine licentia. 89

Decani suo tantum muneri insudare debent. 90

Decimas persoluẽdi ratio & forma. 230

Decretũ concil. Manticen. de parentalibus. 263

Delinquentes non punire quàm sit noxium. 331

Desponsati benedicendi & ubi. 255

Diligentia in sententia Diuortij adhibenda. 258

Dimissoriæ literæ quomodo admittendæ. (167

Dispensationes antiquæ quomodo in posterum admittantur. 63

Distributiones fiunt commodius extrà quàm in Choro, & quare. 104

Distributiones quotidianæ seu præsentiæ solùm præsentibus dentur. 103

Distributiones quotidianæ tenuiores augendæ sunt. 105

Diuortio coniuges separantur, quo ad thorum, non uinculum. 258

Diuortio seiuncti iterum cohabitare cog possunt. 258

E.

Ecclesiæ Catholicæ quæ & qualis sint contraria. 10

Ecclesiæ Cathedrales suum quæq; habeant pœnitentiarium. 243

Ecclesiæ intra quod tempus debeant præsentare. 207

Ecclesiæ Parochiales ruinosæ quomodo reficiendæ. 209

Ecclesiarũ portas æditui obseruent. 286

Ecclesiæ quomodo transferri possint. 210

Ecclesiæ scholas habeant. 298

Ecclesiasticũ regimen simile familiæ. 315

Ecclesiasticorum debita quomodo et quatenus persoluenda. 220

Ecclesiastici eleemosinis distribuẽdis dent operam. 130

Ecclesiastici in quem usum opes suas erogare debeant. 130

Ecclesiastici ne à laicis inuestituram sumant. 278

Ecclesiasticorum neminem, nisi iter facientem, tabernam ingredi debere. 150

Electus Episcopus doctrinæ suæ specimen præbeat. 24

Electus in Episcopum de quibus interrogari debeat. 23

Electi in Episcopum inquisitionis processus, ad sum. Pontificem mittatur. 28

De eligendo Episcopo, Leonis & Anthemij Imper. Decretum. 18

Electus in Episcopum professionem fidei faciat. 25

Non

Non eligatur in Episcopum nisi sacerdos, uel se sacerdotem fore promittens. (19
Electorum in Episcopos, Synodus examē praescribit. 22
In electi examine qui adhibendi sint. 23
Eligentes Episcopum sequantur Concil. Basiliensis praescriptum. 19
Electio praeter modum Concil. Basilien. facta, irrita: & eligentium poena. 19
Episcopos, dum uisitant, simul Confirmationis Sacramentum conferre debere. 325
Episcopi extra curiam Rom. ubi debeant consecrari. 20
Episcopi importatorum librorum inspectores constituant. 12
Episcopi pro collatione ordinum ne quicquam, etiam sponte oblatum, accipiant. 84
Episcopi prouideant populo Concionatores & Confessarios. 55
Episcopus qualibus debeat demandare negotia, quae ipse non potest obire. 57
Episcopi quando & quoties Sacramentum confirmationis administrare debeant. 240
Episcopus quàm uigilans & circumspectus debeat esse. 55
Episcopi quid Confessarios monere debeant. 242
Episcopi quomodo & cuius licentia à proprijs Ecclesijs poßint abesse. 60
Episcopos residere cur sit utile & necessarium. 58.59
Episcopi resideant sub poena peccati mortalis &c. 59
Episcopi, si ius Patronatus habentes neminem praesentent, ipsi beneficia illa possunt conferre & quomodo. 206
Episcopi uisitent omni anno suas Dioeceses. 317
Episcopi uita & doctrina qualis debeat esse. 52. 53
Eucharistiam negligenter conseruantes puniantur. 253
Eucharistia non nisi prius confeßo detur. (251
Excommunicatione sobriè utendū. 247
Exequiarum dies celebrandi. 262
Exequiarum expensae decernendae, & à quo. 263
Extremam unctionem ex contemptu recusantes suscipere, non sepeliantur in loco sacro. 260

F.

Fabricae templorum cur diligens habenda ratio. 209
De fide coram populo disputare non licet sine facultate. 15
Festi dies populo denunciandi. 272
Festis diebus quomodo audienda sit Missa. 272
Funeribus defunctorum crux praeferatur & candelae. 262
Funera pauperū gratis deducenda. 262
Funeris sumptus qui obligentur facere. (262

H.

Hæredes ad soluenda defunctis iura funeralia, etiam inuiti cogendi. 262
Hæreticorum doctrina ac libri prohibentur. 10
Hæreticorum fautores anathematizantur. 10
Contra Hæreticorum libros legentes, Theodosij & Valentiniani Imp. Decreta. 11
Ex Hæreticis locis uenientium mores obseruentur. 15
Hæretici Ludimagistri eijciātur ex scholis. 13
Hæresćos suspicione qui laborare censeantur. 14
Horas Canonicas qui legere teneantur. (160
Horas Canonicas non legentium pœnæ. (161. 162
Horarias preces mente ac spiritu persoluendas esse. 164

I.

Ieiuniorum dies & abstinentiam à carnibus seruanda esse. 272
Infantes intra octiduū baptizandos. 237
Innocentij I PP. Constitutio de Episcopis, seruanda. 54
Iudicis Ciuilis, actionem fori Ecclesiastici impedientis pœna. 222
Index Ecclesiasticus necessarius cur sit. (221
Iudex Ecclesiasticus Notarium, Procuratores, Cursorem, iuratos habeat. 224
Iudices Ecclesiastici quæ dona possint acceptare, & quæ non. 224

L.

Lactantium infantes certus casus, & cui reseruetur. 250
Laici omnes fidem Catholicam teneant & profiteantur. 2
Laicus intra quod tempus debeat præsentare. 207
Laici ne clancularie officium prædicationis sibi arrogent. 15
Laici ne usuras exerceant. 287
Laici sine clericis non possunt celebrare supplicationes publicas. 269
Laici diebus uetitis carne uescentes puniendi. 272
Libros importatos iudicantium officium. (12
Libri importati, per deputatos ab Episcopis uideantur. 12
Libros hæreticos si qui habent, deponant, & quibus eos offerre debeant. 11
Literæ dimissoriæ quibus & quomodo dandæ. 85
Ludirector futurus faciat professionem fidei 300
Ludirector futurus Ordinario præsentetur. 259
Ludimoderatorum officium. 301. 302. (303

M.

Magicæ præstigiæ damnantur & quæ eo nomine comprehendantur. 16
Magi & præstigiatores occulti deferantur. 17

Magistratus Ecclesiasticam immunitatem defendant & conseruent. 218
In Magistratu Haeresis maximum crimen. (295
Ad Magistratum secularem exhortatio. 295
Magistratus quomodo Clericos capere possit. 223
Magistratus contineant subditos in uera Religione. 291
Matrimonium clandestinum irritū. 257
Matrimonij administrandi ritus probantur. 255
Matrimonialium casuum à laicis decisio irrita, & eorum poena. 256
Matutinae preces ante Missarū celebrationem absoluendae. 163
Mendicantibus ordinibus cur plurima data priuilegia. 200
Mendicantes ordines non abutantur, sed modestē utantur suis priuilegijs. ibid.
Mendicantes quid in confessionibus audiendis obseruare debeant. ibid.
Monachi ad uniuersitates quomodo mittendi sint. 174
Monachus castitatis trāsgressor, ad praelaturam perpetuo inhabilis. 144
Monachorum diligentia in diuino officio. 176
Monachis etiam extra monasterium constitutis, ferendum esse habitum. 184
Monachorū exercitia ex D. Hieron. 176
Monasticae personae ab omni uago discursu prohibendae. 177
Monachi & Moniales, quam Deo uouerunt, castitatem exhibeant. 192
Monachi quando & quàm diu Parochias obire possint. 182
Monachi quas Parochias obire possint. (182
Moniales concionatorem habeant. 173
Monialis quo modo ante professionem probanda. 172
Moniales singulis mensibus communicare debent. 204
Monasteriorū bona mobilia et immobilia quis debeat administrare. 195
Extra Monasteria commorantes, reuocantur, & data ipsis licentia abrogatur. 182
Monasteria exempta cur denuo Ordinarijs subijciantur. 199
Monasteriorum exemptorum instituendae congregationes. 198
Monasteria intra quod tempus praesentare debeant. 207
Monasteria scholas apud se restaurent, uel instituant. 197. 298.
Monasterijs uacantibus quomodo prouidendus Praelatus. 20
Monasteria uirorum in nullo officio domestico habeant mulieres. 193
Monialium claustra, nulli uiro licet ingredi. 202
Monialium claustra, quae hactenus clausa fuerunt, ne aperiantur, et aperta claudantur. 202
Monialium monasteria qualitercunq; ex-

 empta.

empta Ordinarijs subijciuntur. 205
Monasticæ uitæ fundamenta quæ sint. (178
Mortuus repente, quando in loco sacro sepeliri poßit. 253
Mulieres uirorum claustra ingredientes excommunicantur. 193

N.

Notarius Consistorij quis esse poßit, & quomodo admittendus. 228
Notariorum & scribarum Episcopalium pretium. 85
Nouitios Religiosorum, in literis quoque instituendos esse. 174
Nundinarum apud Ecclesias abusus. 284
Nundinæ & Mercatores ab Ecclesiarum porticibus remoueantur. 285

O.

Obedientiæ regularis laus. 178
Obstetrices de Baptismo informentur. (238
Officiales Ecclesiarum in suis Ecclesijs & officijs resideant. 61
Officio Ecclesiastico præficiendus debet facere profeßionem fidei. 94
Quando Officialibus monialium claustrũ ingredi liceat. 35
Ordinarij locorum disciplinæ populi in Ecclesijs curam gerant. 283
Ordinandi à quibus sint examinandi. 78
Ordinandorum examen quanti momenti. 79
Ordinibus indignè se ingerentis pœna. 84
Ordinandos inquirendi modus generalis. 80. 81
Ordinandos omnes examinandos esse, & quod in ea re discrimen seruandũ. 82
Ordinandos quis præsentare debeat. 83

P.

Parochi adhortentur populum ad sacramentorum usum. 128
Parochi debent catechizare infantes suorum subditorum. ibid.
Parochi frequenter uisitent ægrotos. (260
Parochi habeant statuta synodalia cum libro Agendorum. 6
Parochi infirmos ad perceptionem sacramentorum hortentur. 260
Parochi iuramentũ. 45. Fidei profeßio, & modus confirmationis. 47
Parochi libros tres habeant ad cognoscẽdos subditos. 125
Parochi mores subditorum inquirant. (125
Parochorũ, funera deducere negligentiũ pœna. (261
Parochi ne hæresis in populum irrepat soliciti sint. 14. 128
Parochi neminem sine extrema unctione decedere permittant. 260
Parochus non adiungat sibi collaboratorem, nisi ab ordinario probatum, & quomodo erga eum se gerere debeat. (135. 136
Parochi populo constitutionem de agenda pœnitentia quãdo & quoties promulgare debeant. 279
Parochi populum de usura fugienda instruant. 288

Paro

Parochus pro funeris deductione nihil exigat. 262
Parochi pro subditorum salute discrimini se libenter offerant. 132
Parochus quomodo constituendus sit, quo modo examinandus & confirmandus. 42. 43. 44
Parochus quo cultu indutus funera deducere debeat. 261
Parochi retineant antiquas populi Dei consuetudines, & quas. 8
Parochi sacris necdum initiati, iubentur fieri sacerdotes, & missas celebrare. (41
Parochi subditos pascant uerbo prædicationis. 127
Parochus suspectũ de Heresi ad Ordinarium deferat. (14
Parochi uitæ exemplo subditis præluceant. (132
Parochi uocati sunt in partem solicitudinis Episcoporum. 124
Parochijs recenter erectis necessaria quomodo aßignanda sint. 235
Patres Synodi faciunt profeſs. fidei. 4
Patroni beneficiorum quid spectare debeant. 38
Patroni quãdo ius præsentandi amittant, & quam diu. 207
Pauperibus scholasticis subueniant prælati. 299
Pecuniaria mulcta in quem usum conuertenda. 332
Pensiones, sine licentia Sed. Apost. ex resignatis beneficijs prohibentur. 36
Pœna eorum qui fraude impetrarunt dimissorias literas. 168
Pœnæ grauiores non infligendæ citra consensum Episcopi. 332
Pœnitentiarij officium. 143
Populus ad frequentem orationem adhortandus. 280
Populus Clero ne detrahat, aut eum iudicet. 277
Populus docetur honorare Ecclesias. 286
Populus in Ecclesijs quæ obseruare, & quæ uitare debeat. 283
Populus Prælatis & Parochis etiam dyscolis obediat. 276
Prædonum Ecclesiæ miser exitus. 292
Preces Deo in Ecclesijs oblatæ acceptißimæ sunt. 281
Præfecti electionis Prælatæ, claustrum nõ ingrediantur. 22
Prælatorum, bona Ecclesiastica abalienantium, pœna. 215
Prælatus dispensationis suæ annuatim debet reddere rationem. 214
Prælatum electum confirmans, iubeat literas confirmationis confici. 33
In Prælatos electorum examen & inquisitio qualis esse debeat. 34
Prælati habeant statuta synodalia. 6
Prælati electi iuramentum. 32
Ante prælatorum minorum confirmationem quæ sint seruanda. 28. 29. 30
Prælati non præficiant muneri Concionatoris, nisi examinatũ ab Ordinario. 75
Prælati quando & quomodo sibi coadiutores cooptare poßint. 51
Prælati rationem dispensationis à subditis officialibus exigant. 214.

Prælata, de futura professione, Episcopũ admonebit, & quando. 273
Prælatæ eligendæ conditiones. 21
De Prælata electa informatio à quibus sumenda sit. 35
Prælata una non præficiatur duobus monasterijs. 83
Præpositorum Ecclesiasticorum grauis abusus reprehenditur, & quod sit eorum officium. 83
Præsentati ad beneficia, iuxta formã Cõcilij examinandi. 38
Præsentantium indignos pœna. 207
Præsens interesse diuino officio quis censendus sit. 107
Præsentare se ipsum non licet. 207
Principes & Magistratus immunitatem Ecclesiasticam tueantur. 292
Principes, si Ecclesiam defendant, fortunatos fore. 294
Professio quoto anno fieri debeat. 112
Priuilegia recipiendi fructus in absentia annullantur. 61
Pueri fructuosius in publicis scholis, quàm intra priuatos parietes instituuntur. (298
In puniendo moderatio adhibenda. 333

R.

Non residendi licentiam qui dare debeant. 39
Resignationes dignitatum ac beneficiorũ Ecclesiasticorũ quãdo admittendæ. 35
Resignatio fiat in manus Ordinarij loci. (36
Resignatio quando irrita sit. 36
Rogationum processiones cur institutæ sint. 268
Rogationum processiones nullatenus intermittantur. ibid.
In Rogationum processionibus quæ sit obseruanda modestia. 269
Rom. Ecclesiæ ritus in administratione sacramentorum seruentur. 236

S.

Sacerdotibus & clericis lectio sacræ scripturæ iniungatur. 76
Sacerdotes non habentes iurisdictionem, ne audiant confessiones. 244
Sacerdotes peregrini qua cautela admittendi. 165
Sacerdos quilibet factæ confessionis testimoniũ à suo Confessario petat. 246
Circa sacramentorum administrationem librum agendorum sequendum per omnia. 234
Sacramenta à puris ministris tractari decet. 234
Sacramenta Ecclesiæ quot & quæ sint. (232
Scholasticorum studentium eruditioni & moribus inuigilandum. 93
Scholis ne præficiantur hæretici. 300
Scholæ priuatæ & Poëticæ dictæ, improbantur. 298
Scholæ publicæ habeantur. 297
In scholis suspecti uel Hæretici authores non prælegantur. 301
In scholis uulgaribus quid obseruandum sit. 303
Scholarum uisitatores decernantur. ibid.
Seminaria cur erigẽda, et ubi. 308. 309
Sepeliri in loco sacro qui non debeant. (264

Simo-

Simoniacis actionibus qualitercunq; communicantes, declarantur Simoniaci. (267
Simonia extremæ enormitatis peccatum. (265
Simonia prohibetur. 266
Simoniaci, sepulturæ honore priuentur. (267.
Scriptura sacra sacerdotibus prælegatur. (76
Summum monachi uitium ac uirtus quæ (178
Summi Scholastici Catholicos & doctos Ludimagistros prouideant. 92
Superiores religionum Bibliothecas conseruent & instruant. 196
Superiores religionum cum subditis regulam suam seruent. 196
Superiores religionum non permittant subditos quicquam habere proprij. (195
Superiores religionum quomodo subditis abeundi facultatem dare possint. 180
Superiores religionũ suos apostatas pœnitentes recipiant. 189
Superiori & Confessario monialium quomodo liceat claustrum ingredi. 202
Suspensi qui durante censura in monasterium recludendi. 168
Synodales constitutiones quomodo & ubi sint promulgandæ. 6
Synodalium conuentuum cessatio, magna damna attulit. 338
Synodi cur olim habitæ. 334
Synodi Diœcesanæ singulis annis habendæ. 338
In Synodis querelæ & grauamina proponenda, & quomodo. 340
Synodi olim duobus modis celebrabantur. 334
Synodi Prouinciales singulis triennijs habendæ. 339
Synodis qui inposterum intererunt, faciant professionem Fidei. 4
Synodus recipit Tridentinum Concilium. 3
Synodalia statuta, ultima cuiusq; Synodi die publicanda esse. 340
Synodi sunt stabilimentum fidei. 336

T.

Testium examinis electi in Episcopum qualitas. 24
Tridentini Concilij Decretum adhortatorium ad Episcopos. 56
Tridentini Concilij Decretum de monialibus. 203
Tridentini Concilij de pluralitate beneficiorum Canon. 49
Tridentini concil. sess. 24 Cap. 12. præcise obseruandum. 92
Tridentini Concilij de sumptibus uisitationis decretum. 330
Typographi faciant professionem fidei. (13

V.

Vicarium generalem, Capitulum sede uacante approbare debet. 68
Vicarius generalis Episcopo nouiter instituto rationem suæ administrationis reddere debet. 68

Vicarij

Vicarij generalis Iuramentum & fidei professio. 66

Vicarius generalis non potest sibi substituere alium. 67

Vicariorum generalium potestas ab Episcopis dependet. 65

De Vicariorum generalium potestate, synodi Ancyranae Canon. 65

Vicarius generalis Episcopi qualis esse debeat. 64

Vicarij generales Episcoporum sunt superiores Archidiaconis. 65

Vicario absentis quid redditum sit assignandum, & à quo. 40

Vicarium pro absentia perpetua neque constituere, neq; constitutum submouere, Episcopo inscio, licet. 39. 40

Visitare Dioeceses quàm sit utile & necessarium. 316

Visitandi ante caeteros ipsi Praelati. 318

Quomodo uisitanda monasteria uirorum. (327

Quomodo uisitandae moniales. 328

Quomodo uisitandae Parochiales & aliae Ecclesiae. 320

Visitatio quando inchoanda. 317

Visitationis quis ordo seruandus. 318

Visitationis quis finis sit & intentio. (329

Visitatores in locis ad quae perueniunt concionem habeant. 321

Visitatores quomodo mores populi inuestigare debeant. 323

Visitatores quid potissimum de Praelatis debeant interrogare, & quid de clericis. 319

Visitatorum munus. 317

Vsurarij absoluendi non sunt, nisi restitutionis lege seruata. 288

Contra usuras quo die principalius concionandum. ibid.

X.

Xenodochia ad eam dirigatur utilitatem ad quam sunt instituta. 313

Xenodochia collapsa reparanda. 314

Xenodochiorũ praefecti Concil. Viennensis constitutionem obseruent. 312

Xenodochiorum & piorum aliorum locorum Oeconomi, annuatim rationem suae administrationis reddant. 313

Xenodochia quando sint uisitanda ab Ordinarijs.

Laus Deo.

